anayasa mahkemesi

Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi

51/1 2014

ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 51

1. Cilt

2014

Anayasa Mahkemesi Yayınları
ISSN 1300-9729
ISBN 978-975-7427-70-4

2014 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararlarının özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma "karar numarasına" göre yapılmıştır.

Kütüphane ve Yayın Komisyonu
Engin YILDIRIM (Başkan)
Recep KAPLAN (Üye)
Abdullah TEKBAŞ (Üye)

Kitabı Yayıma Hazırlayan
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

İletişim ve İstem Adresi
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4
06805 Çankaya/Ankara
Telefon: (312) 463 73 00 Faks: (312) 463 74 00
www.anayasa.gov.tr

Baskı ve Cilt
Kalkan Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. No:99/32 İskitler - Ankara / TÜRKİYE
Tel: 0312 341 92 34 Faks: 0312 384 57 46
www.kalkanmatbaacilik.com.tr • kalkanofset@gmail.com

Baskı Tarihi:
Ocak 2016

Dizinler

I - Alfabetik İndeks.....739
II - Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini.....745
III - Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler.....751
IV - Anayasa Maddeleri Dizini.....753

Esas Sayısı : 2011/87
Karar Sayısı : 2012/176
Karar Günü : 8.11.2012

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ ve Muharrem İNCE ile birlikte 117 milletvekili (E.2011/87)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Van 2. İdare Mahkemesi (E.2012/67)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU : 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun, Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi hâlinde, yasal dayanağı ortadan kalkacağından, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin,

2- Tümünün ve ayrı ayrı 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31.,32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1) ve (2) sayılı listelerin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 36., 91., 113., 125., 171., 172. ve 173. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ İLE İTİRAZ BAŞVURUSUNUN GEREKÇELERİ

A- Dava Dilekçesinin Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"…

II. GEREKÇE

1) 03.06.2011 Tarihli ve 640 Sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri İle Ekli Cetvel ve Listelerin Usulden Anayasaya Aykırılığı

Parlamenter demokrasi ve kuvvetler ayrılığı ilkesini kabul eden Anayasanın 7. maddesinde "yasama yetkisi", Türk Ulusu adına TBMM'ne verilmiş ve bu yetkinin devredilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Bunun tek istisnası, Anayasanın 91 inci maddesinde Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesidir. Bu istisnai yetkinin "yetki devri" niteliğine bürünmemesi için, Anayasa Mahkemesi'nce de belirtildiği üzere, KHK çıkarma yetkisinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarda verilmesi, ayrıca bu koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Her şeyden önce, tek parti çoğunluğunun yasama organına egemen olduğu, İçtüzük uyarınca muhalefetin yeterince konuşamadığı ve bu nedenlerle neredeyse 3-5 günde yasa çıkarılabildiği bir ortamda, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, anayasal kuralın amacı ve özüyle bağdaşmamaktadır.

640 sayılı KHK, 6 Nisan 2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca kabul edilmiştir. 6223 sayılı Yetki Yasası, 3 Mayıs 2011 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ana muhalefet Partisi (CHP) TBMM Grubu tarafından, bu Yetki Yasası'nın iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, dayandığı yetki yasası Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilen KHK'leri, haklarında dava açılması durumunda, içeriğine girmeden, salt yetki yasaları iptal edildiği için, aşağıdaki gerekçeyle iptal etmiştir.

"Olağanüstü hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasadan (m. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

…KHK'nin Anayasaya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin önkoşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kurallarının, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasalar bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemez.

…

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya yetki yasasının kapsamı dışında kalan ya da dayandığı yetki yasası iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farksızdır. Böyle durumlarda, KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından, içerikleri Anayasaya aykırı bulunmasa bile, dava açıldığında iptalleri gerekir.

Bu nedenlerle, iptaline karar verilen bir yetki yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'lerin, Anayasanın Başlangıcı'ndaki 'hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı', 2. maddesindeki 'hukuk devleti' ilkeleriyle 6. maddesindeki 'Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz' kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 9. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır."

Anayasa Mahkemesi, yukarıda yer verilen gerekçelerle, dayandıkları 4588 sayılı Yetki Yasası 05.10.2000 günlü, E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararla iptal edilen 606, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 615, 616, 617, 618, 619, 621, 623, 624, 626, 628, 629 sayılı KHK'leri; içeriklerine girmeden, salt anayasal dayanaktan yoksun kaldıkları için, Anayasanın başlangıcı ile 6. ve 91. maddelerine aykırı duruma geldiklerini belirterek iptal etmiştir. (Sırasıyla kararlar: K.2000/29, K.2000/45, K.2000/37, K.2000/40, K.2000/42, K.2000/44, K.2000/39, K.2000/46, K.2000/38, K.2000/36, K.2000/35, K.2000/34, K.2000/43, K.2000/41, K.2000/33, K.2000/32, K.2000/30, K.2000/31)

Bu itibarla, 6223 sayılı Yetki Yasası iptal edildiğinde 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, yasal dayanaktan yoksun kalacağından, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin; esasa girmeden tümünün ve ayrı ayrı tüm

maddeleri ile eklerinin Anayasanın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine göre iptali gerekir.

2) 03.06.2011 Tarihli ve 640 Sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri İle Ekli Cetvel ve Listelerin Anayasaya Aykırılığı

06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'na dayanılarak Bakanlar Kurulunca hazırlanan, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesindeki Bakanlığın görevleri ile ekli (I) Sayılı Cetveldeki Bakanlık Merkez Teşkilatı ve 6. maddesindeki Bakanlığın hizmet birimleri incelendiğinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığının;

- (Mülga) 02.07.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesindeki görevleri ile 6. maddesindeki, Gümrükler Genel Müdürlüğü, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğünün,

- (Mülga) 08.01.1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun, 8. maddesindeki İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğünün 2. maddesindeki görevleriyle birlikte,

Bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

Anayasanın 91. maddesinin ikinci fıkrasında, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği kuralı getirilmiş; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun "İlkeler ve yetki

süresi" başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde ise aynen, "İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını, (…) göz önünde bulundurur." denilmiştir.

İç ticaret, Mülga 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun, 8. maddesinde Ana Hizmet Birimleri olarak sıralanan İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü ve görevlerinden oluştuğuna; dış ticaret de 09.12.1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 3. maddesinde ana hizmet birimleri ve görevleri sayılan Dış Ticaret Müsteşarlığı olduğuna göre, iç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere kurulacak yeni bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iç ticarete ilişkin ana hizmet birimleri (İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü) ile Dış Ticaret Müsteşarlığının birleştirilmesinden oluşturulmak zorundadır.

Bakanlar Kurulu, 6223 sayılı Yetki Kanununun 2.maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendi ile Türkiye Büyük Millet Meclisinden, "İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulması" için yetki almışken; yeni bakanlığı iç ticaret ile gümrüğü birleştirerek 640 sayılı KHK ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığını kurması, Anayasanın 91. maddesinin ikinci fıkrasındaki kurala aykırıdır.

Yukarıda açıklanan gerekçeyle Bakanlar Kurulunun, 6223 sayılı Yetki Kanununun "İlkeler ve yetki süresi" başlıklı 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendinde yer alan ilkeyi göz önünde bulundurmadan düzenleme yapması ve aldığı yetki bağlamında iç ticaret ile dış ticareti birleştirmesi gerekirken, iç ticaret ile gümrüğü birleştirmesi, Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğundan, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekli listelerin iptali gerekir.

Öte yandan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü ile Gümrük Müsteşarlığı teşkilatı

bir araya getirilerek 640 sayılı KHK ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı; Sanayi ve Ticaret Bakanlığının devrettikten sonra kalan hizmet birimleriyle 635 sayılı KHK ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; Dış Ticaret Müsteşarlığından 637 sayılı KHK ile Ekonomi Bakanlığı; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından ise 641 sayılı KHK ile Kalkınma Bakanlığı kurulmuştur.

Türkiye'de Devlet örgütlenmesine ilişkin Anayasal ilkelerdeki sürekliliğe dayalı olarak eğitim, sağlık, güvenlik, adalet, tarım, sanayi, ticaret gibi temel kamu hizmeti görevleri, bakanlık şeklinde teşkilatlandırılarak kamu hizmetleri bakanlıkların merkez ve yurt sathına yayılan taşra teşkilatı eliyle yürütülmüş; bundan dolayı da bakanlıklar icracı olarak nitelendirilmişlerdir. Buna karşın, kamusal faaliyet ve görevlere ilişkin politika oluşturulması, planlanması, düzenlenmesi, koordinasyonu ve denetimi ile ilgili yönetsel görevler ise Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Konut Müsteşarlığı örneklerinde olduğu üzere Başbakanlığa, bazı ayrık durumlarda ise Devlet bakanlıklarına bağlı müsteşarlıklar şeklinde teşkilatlandırılmışlardır.

6223 sayılı Yetki Yasası kapsamında hazırlanarak yürürlüğe giren KHK'lerle oluşturulan yeni Bakanlıkların, hizmet (icracı) görevi - yönetsel görev ayrımına dayalı teşkilatlanma modelini değiştirdiği ve yönetsel görevlerin de icracı bakanlıklar gibi teşkilatlandırıldığı görülmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı icracı bir bakanlık iken, icracı genel müdürlüklerinin dışarıda bırakılmasıyla 635 sayılı KHK ile oluşturulan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yönetsel görevli bir bakanlığa dönüştürülmüş ve dolayısıyla adı bakanlık olan ancak müsteşarlık işlevi gören bir kurum oluşturulmuştur.

635 sayılı KHK' de Bakanlığın görevlerinin düzenlendiği 2. maddesi ile Genel Müdürlüklerin görevlerinin düzenlendiği 7., 8., 9., 10. ve 11. maddelerindeki, sanayi politikalarını hazırlamak, stratejiler geliştirmek, uygulama sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek; istihdam politikalarının belirlenmesine yardımcı olmak, iş ve meslek analizi yapmak; çevre ve iklim değişikliği konularındaki gelişmeleri takip etmek, değerlendirmek, ilgili kuruluşları koordine etmek; sektörel analizler yapmak, değerlendirme raporları ve stratejiler hazırlamak; sanayi verilerini derlemek; bilim, teknoloji, araştırma, geliştirme ve yenilikçilik politikalarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, uygulanmasını sağlamak, izlemek, koordine etmek ve sonuçlarını değerlendirmek; sanayi araştırma, geliştirme, yenilikçilik ve girişimcilikle ilgili faaliyetleri desteklemek, izlemek, sonuçlarını değerlendirmek vb. düzenlemelerden bu husus açıkça anlaşılmaktadır.

Ancak, belirli bir alanda politikaların oluşturulması, stratejilerin belirlenmesi, desteklenmesi, teşvik edilmesi, koordinasyonunun sağlanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve gerekli sonuçların çıkarılması gibi genel nitelikli yönetsel görevler ile politika ve stratejilerin fiilen uygulanması ve dolayısıyla hizmetin yararlananlara sunulması arasında birbirini bütünleyen bir tamamlayıcılık ilişkisi vardır. Bu ilişki en açık ve en belirgin şekilde, sanayi-ticaret; iç ticaret-dış ticaret; sanayi-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)-Esnaf ve Sanatkâr örneklerinde olduğu üzere tamamlayıcılık; üretici-tüketici, iç ticaret-dış ticaret örneklerinde görüldüğü üzere bütünleyicilik ilişkisi şeklinde kendini gösterir.

6223 sayılı Yetki Kanununa dayanılarak 635 sayılı KHK ile kurulan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile sanayi-ticaret, sanayi-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)-Esnaf ve Sanatkâr, üretici-tüketici arasındaki birbirini bütünleyen ve tamamlayan görev ilişkisi ortadan kaldırıldığı gibi; 640 sayılı KHK ile kurulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile de sanayi-ticaret, sanayi-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ)-Esnaf ve Sanatkâr arasında tamamlayıcılık; üretici-tüketiciye ek olarak iç ticaret ile dış ticaret arasında da bütünleyicilik ilişkisi kurulmamıştır.

Esnaf ve sanatkar, 29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 17. maddesindeki tanıma uygun olarak, 07.06.2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3. maddesinde, "Esnaf ve sanatkâr: İster gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseleri" şeklinde tanımlanmış; 19.10.2005 tarih ve 2005/9617 sayılı BKK ile yürürlüğe giren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinde ise KOBİ'lerden, on kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı bir milyon TL'yi aşmayanlar Mikro İşletme; elli kişiden az yıllık çalışan ve yıllık satış hasılatı beş milyon TL'yi aşmayanlar Küçük İşletme; iki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve net satış hasılatı yirmi beş milyonu aşmayanlar Orta Büyüklükteki İşletme olarak tanımlanmışlardır.

Bu tanımlara göre, imalat sanayi ile hizmetler sektörünün her kolunda faaliyette bulunan "esnaf ve sanatkâr"ların önemli bir bölümü aynı zamanda "mikro işletme" statüsündedir. Öte yandan, organize sanayi bölgelerinde faaliyette bulunanların sayısal olarak yarısından fazlasını esnaf ve sanatkârlar oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, 635 sayılı KHK'nin 9. maddesinde Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün görevleri;

"a) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanması ve geliştirilmesine yönelik politika oluşturmak.

b) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin; planlanmasına, yer seçimine, kamulaştırılmasına, imar planlarının yapılmasına, kuruluş ve işleyişine ilişkin işlerini yürütmek ve faaliyetlerini denetlemek.

c) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgeleri ile ilgili uygulama sonuçlarını izlemek ve bilgi sistemi oluşturmak.

ç) Organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgelerinin yönetimleri ile personeline yönelik eğitim organizasyonları düzenlemek, bölge ve sanayi sitelerinin yurtiçi ve yurtdışında tanıtımına ve yatırımcı teminine yönelik çalışmalar yapmak, uygulamalarla ilgili olarak diğer ülkelere rehberlik yapmak.

d) Organize sanayi bölgeleri altyapı yatırımları ile bölge müdürlüğü hizmet binası ve sanayi sitelerinin altyapı inşaatının tamamını, sanayi sitelerinin üstyapı inşaatının ise yüzde yetmişine kadar olan kısmını kredi ile desteklemek.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.;

şeklinde sıralanırken; Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler başlıklı 28. maddesinde, "Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler kısaca "KOBİ" olarak adlandırılır. KOBİ'lerin tanımlanmasına, niteliklerine, sınıflandırılmasına ve uygulamalarına ilişkin esaslar; net satış hasılatları, malî bilanço tutarları ve çalışan sayıları dikkate alınarak Bakanlıkça hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir. Kurum ve kuruluşların KOBİ'lere ilişkin uygulamalarında bu yönetmelik hükümleri esas alınır." denilmiştir.

Buna karşın, 640 sayılı Gümrük ve İç Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nin 12. maddesinde Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğünün görevleri ise,

"a) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin politikaları, ilke ve hedefleri ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, stratejiler geliştirmek, sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek.

b) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin politikaların belirlenmesi, istatistikler ve analizler üretilmesi ve paylaşılması, değerlendirmeler yapılması ve raporlar hazırlanması amacıyla bu işletmelere ait yatırım, üretim, pazarlama, teşvik, malî durum, Ar-Ge, istihdam, enerji ve benzeri ekonomik faaliyet bilgi ve verileri ile esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarına ait bilgileri belirleyeceği usul ve esaslar kapsamında almak suretiyle bilgi sistemi oluşturmak.

c) Esnaf ve sanatkârların sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve ilgili kurumlar nezdinde girişimde bulunmak, rekabet güçlerinin artırılması, araştırma, geliştirme ve yenilikçilik yeteneklerinin geliştirilmesi, pazarlama, hammadde ve tezgâh temini amaçlarıyla teşvik ve destekler vermek ve bu konulara yönelik düzenlemeler yapmak.

ç) İç ve dış pazar imkânlarını araştırmak, kredi ve finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar ve bu konularda düzenlemeler yapmak.

d) Esnaf ve sanatkârlar ile istihdam ettikleri personele yönelik eğitim faaliyetlerini desteklemek.

e) Esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarının kuruluş, işleyiş ve siciline ilişkin işleri yürütmek.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

Biçiminde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, esnaf ve sanatkarları da kapsayan politika ve stratejilerle, esnaf ve sanatkarların imalat atölyelerinin bulunduğu organize sanayi bölgelerine ilişkin tüm düzenlemeleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı belirleyecek; buna karşın esnaf ve sanatkarların korunması ve desteklenmesini ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yürütecektir. Politika oluşturma ve strateji belirleme ile uygulamanın birbirini tamamlayan ardışık ilişkisi bağlamında bu olanaksızdır.

Benzer hususlar, 635 sayılı KHK'nin 10. maddesindeki Metroloji ve Standardizasyon Genel Müdürlüğünün ve 11. maddesindeki Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğünün görevleri ile 640 sayılı KHK'nin 9. maddesindeki İç Ticaret Genel Müdürlüğü ve 11. maddesindeki Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğünün görevleri arasında da söz konusudur.

Buna karşın, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. maddesindeki görevlerden Gümrük Müsteşarlığına ilişkin olan;

"a) Gümrük politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve uygulamak; gümrük hizmetlerinin süratli, etkili, verimli, belirlenmiş standartlara uygun şekilde yürütülmesini sağlamak ve denetlemek.

ç) Gümrük Kanunu, gümrük işlemleriyle ilgili diğer mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını sağlamak; gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; gümrük kontrolüne tabi kişi, eşya ve araçların muayene ve kontrolünü yapmak.

d) Gümrük tarifesini hazırlamak; gümrük vergileri ile gümrük idarelerince tahsil edilmesi gereken vergi, fon ve diğer malî yüklerin tahakkuk, tahsil, takip ve kontrolünü yapmak; ertelenmiş kontrol ve sonradan kontrol hizmetlerini yürütmek; ihtilaflı durumlarda uzlaşmaya ilişkin işlemleri düzenlemek ve yürütmek; gümrük işleriyle ilgili istatistikî bilgileri üretmek, toplamak, değerlendirmek ve açıklamak.

e) Geçici depolama yerleri, antrepolar, ambarlar, tasfiyelik eşya depoları, mağazalar ve satış reyonları açılması ve işletilmesine izin vermek, işletmek, işlettirmek ve denetlemek; gümrük mevzuatına göre tasfiyelik hale gelen eşyanın tasfiye işlemlerini yürütmek.

f) Gümrüklü yer ve sahalarda münhasıran, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gerektiğinde ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle kaçakçılığı önlemek, izlemek ve soruşturmak.

g) Kara ve demiryolu kapıları ile gümrük teşkilatı bulunan hava ve deniz limanlarında, serbest bölgeler, antrepolar ile gümrüklü yer ve sahalarda ve Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gümrük muhafaza görevlerini yerine getirmek.

ğ) Gümrüklü yer ve sahalarda koordinasyonu sağlamak ve kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak.

h) Bakanlık hizmetlerine ilişkin olarak uluslararası kuruluşların ve Avrupa Birliğinin çalışmalarını takip etmek, Avrupa Birliğine uyum çalışmalarını yürütmek ve bu konularda görüş oluşturmak.

m) Bakanlığın görev alanına giren konularda laboratuarlar kurmak ve çalışmalarını yürütmek.

n) Gümrük müşaviri ve yardımcılarıyla yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve denetlemek."

Görevleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen iç ticaret, esnaf ve sanatkârların ve tüketicinin korunması ile kooperatiflere ilişkin olan;

"b) İç ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak, belirlenen ticaret politikasını uygulamak, gerekli koordinasyonu sağlamak.

c) Diğer kurum ve kuruluşların iç ticaret politikasını etkileyen faaliyet, temas ve düzenlemelerinin, genel ticaret politikasına uygunluğunu sağlamak; ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği halinde söz konusu faaliyet, temas ve düzenlemelerin koordinasyonunu ve yürütülmesini temin etmek.

ı) Ticarete konu ürünlerin güvenli, mevzuata ve standartlara uygun olmasını sağlamak; bu amaçla başka kurumların görevi dışındaki alanlarda piyasa gözetim ve denetimi yapmak ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

i) Ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarına ait hizmetleri ilgili diğer bakanlıklarla işbirliği suretiyle yürütmek.

j) Evrensel kabul görmüş tüketici haklarının sağlanması ve korunmasına yönelik hukukî ve idarî tedbirleri almak, tüketicinin korunmasını sağlayıcı inceleme, araştırma ve düzenlemeler yapmak.

k) Esnaf ve sanatkârlar ile kooperatifçiliğe ilişkin politikaları, ilke ve hedefleri ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, stratejiler geliştirmek, sonuçları izlemek ve değerlendirmek.

l) Şirketler, kooperatifler ve ticaret sicili memurlukları ile esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek ve bunları denetlemek."

Görevleri arasında bırakınız birbirini bütünleme ve tamamlayıcılık ilişkisini uzaktan ya da yakından doğrudan veya dolaylı hiçbir benzerlik olmadığı gibi ilgi ve ilişki de bulunmamaktadır.

Anayasanın 113. maddesinin birinci fıkrasında, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatının kanunla düzenleneceği kuralı getirilirken; 91. maddesinin birinci fıkrasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebileceği; ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını ilkelerini, kullanma süresini ve kullanma süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını göstereceği belirtilmiştir. Bu bağlamda yasa koyucunun Anayasaya, hukukun üstün kurallarına, kamu yararına ve bakanlıkların kurulmasına ilişkin mevzuata uygun olmak koşuluyla bakanlıkları istediği gibi oluşturma konusunda; Bakanlar Kurulunun ise, bunlara ek olarak ayrıca dayandığı yetki kanununa uygun olmak koşuluyla Bakanlıkları istediği gibi kurma konusunda takdir hakkı vardır.

Ancak, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanunun amaç başlıklı 1. maddesinde, Kanunun amacının, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülebilmesi için bakanlıkların kurulmasını, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu hüküm altına alınmış ve Bakanlıkların kurulması başlıklı 3. maddesinde ise, Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, mevcut bakanlıkların bölünmesi veya birleştirilmesi ile bakanlıkların görevleri, yetkileri ve teşkilatının bu Kanun esaslarına göre düzenleneceği belirtildikten sonra bu düzenlemelerde uyulması zorunlu esasları;

"a) İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür. Teşkilatlanmada görev ve yetkilerin tespitinde bu bütünlük bozulamaz.

b) Bakanlıkların kuruluş ve teşkilatlanmalarında etkili bir idare, iş bölümü, kontrol ve koordinasyonun sağlanması esastır.

c) Aynı ve benzer hizmet veya görevlerin tek bir bakanlık tarafından veya sorumluluğunda yürütülmesi, atıl kapasite ve kaynak israfının önlenmesi esastır."

biçiminde sıralanmıştır.

Bu bağlamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bakanlar Kuruluna Anayasanın 91. maddesine göre verdiği yetkiyi, 6223 sayılı Yetki Kanununun 1. maddesinde yer alan, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacını gerçekleştirmek ile 3046 sayılı Kanunun 1. maddesindeki amaç ve 3. maddesindeki zorunlu esaslara uyulması kaydıyla verdiğine göre, Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisinden Anayasanın 91.maddesine dayanarak 6223 sayılı Kanun ile aldığı kararname düzenleme yetkisini, 3046 sayılı Kanunun 1. maddesindeki amaç ile 3. maddesindeki uyulması zorunlu esaslara ve ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanununun 1. maddesindeki, Kanunun amacının, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak şeklindeki ilkelere uygun şekilde kullanması Anayasal bir zorunluluktur.

Bakanlıkların kurulmasında, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülebilmesi esas alınacak ve aynı ve benzer hizmet ve görevler tek bir bakanlık tarafından veya sorumluluğunda yürütülecek ise, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının dışına konulan İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğünün hizmet ve görevleri ile Gümrük Müsteşarlığının hizmet ve görevleri arasında aynılığın ötesinde hiçbir benzerlik bulunmadığı için bunlar bir araya getirilerek bir bakanlık kurulamaz. Nitekim, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nin 2. maddesinde düzenlenen Bakanlığın görevlerinden, gümrüğe ilişkin olan (a), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ), (h), (m), (n) bentlerindeki hizmet ve görevlerle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devralınan genel müdürlüklere ilişkin olan (b), (c), (ı), (i), (j), (k) ve (l) bentlerindeki görev ve hizmetler arasında bırakınız aynılığı, uzaktan ya da yakından herhangi bir benzerlik dahi olmadığı gibi tamamlayıcılık ve bütünleyicilik ilişkisi de bulunmamaktadır. Bu durumda, 640 sayılı KHK ile kurulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığının görev ve hizmetlerini düzenli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütebilmesinin mümkün olmadığı kendiliğinden -ve aynı zamanda hukuken- ortaya çıkmaktadır.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Kanunla aldığı yetkiyi, 6223 sayılı Kanunun 1. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 3046 sayılı Kanunun 1. maddesindeki ilkelere ve 3. maddesindeki uyulması zorunlu esaslara uymadan kullanması Anayasanın 91. ve 113. maddelerine aykırı olduğundan, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekli listelerin iptali gerekir.

Anayasanın 171. maddesinde, Devletin, milli ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alacağı; 172. maddesinde, Devletin tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı önlemleri alacağı ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik edeceği; 173. maddesinde ise, Devletin, esnaf ve sanatkârları koruyucu ve destekleyici önlemleri alacağı hüküm altına alınmıştır.

Üretimin artırılması ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak önlemler; tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı önlemlerin alınması ve tüketicilerin korunması girişimlerinin teşvik edilmesi ile esnaf ve sanatkârın korunması ve desteklenmesi, öncelikle söz konusu Anayasal görevleri gereği gibi yerine getirecek bir teşkilatlanmadan geçmektedir.

İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü, sanayi ile ticaretin, sanayi-KOBİ-esnaf ve sanatkârın tamamlayıcılığı ve üretici ile tüketicinin bütünleyiciliği bağlamında, 635 sayılı KHK ile kurulan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşkilatı içinde görevlerine devam edebilir ve üstlendiği hizmetleri düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yerine getirebilirdi. Bunun yanında, dış ve iç ticaretin bütünleyiciliği bağlamında ve esnaf ve sanatkârlar ile üretici kooperatiflerin ithalatın olumsuz etkilerinden korunması ve tüketici haklarının geliştirilmesi doğrultusunda Dış Ticaret Müsteşarlığı ile birleştirilerek 637 sayılı KHK ile kurulan Ekonomi Bakanlığı teşkilatı bünyesinde görev ve hizmetlerini yine aynı şekilde düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütebilirdi. Hatta, birbiriyle ilişkili Anayasal üç görevin, Anayasal gereklerine uygun bir şekilde yürütülebilmesi için ayrı bir bakanlık kurulabilirdi.

Ancak, söz konusu Anayasal görevleri yürütmekle yükümlü genel müdürlükler, adeta Sanayi ve Ticaret Bakanlığından kapı dışarı edilmiş ve hiç ilgisi bulunmayan Gümrük Müsteşarlığına sözcüğün gerçek anlamında yamanmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen genel müdürlüklerin, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile olan görev benzerliği ile görevlerdeki bütünleyicilik ve tamamlayıcılık ilişkisi Gümrük Müsteşarlığından daha fazladır. Söz konusu genel müdürlüklerin bütünleyicilik ve tamamlayıcılık ilişkisi ile görev ve hizmetlerin benzerliği ve teşkilatlanma modeli bağlamında Gümrük Müsteşarlığına devri ile Denizcilik Müsteşarlığına devri arasında hiçbir fark yoktur.

Gümrük Müsteşarlığı, öteden beri gümrük alanında uzmanlaşmış ve bu alanda kurumsal deneyim kazanmış olduğundan, kurumsal uzmanlık alanı ile hiçbir ilgisi bulunmayan genel müdürlükleri istemese de içinde eritecek ve söz konusu genel müdürlüklerin üstlendiği Anayasal görevleri bırakınız düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütmeyi, ister istemez değersizleştirecektir. Çünkü gümrük teşkilatı ile devraldığı genel müdürlüklerin görev ve hizmetleri arasında hiçbir bütünleyicilik ve tamamlayıcılık ilişkisi olmadığı gibi uzaktan veya yakından benzerlik de bulunmadığından ve taşra teşkilatlanmaları birbirine uymadığından devralan gümrük teşkilatında önem ve öncelik uzmanlaşılarak kurumsal deneyim kazanılan asli görevlere verilmek zorunda kalınacak; devralınanlar ise ne yapılırsa yapılsın üvey evlat muamelesine muhatap olmak durumunda kalacaktır. Bu benzeşmezliğe ve yabancılığa dayalı sorunlar iyi niyetli girişimlerle aşılmaya çalışıldıkça, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bu defa gümrüğe ilişkin görevlerini de yapamaz hale gelecektir.

Bu itibarla, Anayasanın devlete yüklediği ödevlerin gereği gibi yerine getirilmesini sağlayacak uygun teşkilatın kurulmaması yoluyla anayasal görevlerin değersizleştirilmesi ve esnaf ve sanatkârlar ile kooperatif ve tüketicilerin anayasal güvence altında olan haklarının Anayasanın öngördüğü şekilde yerine getirilmemesi Anayasanın 171., 172. ve 173. maddelerinde devlete yüklenilen ödevlerin gerekleriyle bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Anayasanın 91., 113., 171., 172. ve 173. maddelerine aykırı olduğundan tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekli listelerinin iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, bütünüyle Anayasaya aykırıdır.

6223 sayılı Yetki Yasasının iptali veya yürürlüğünün durdurulması durumunda 640 sayılı KHK yasal dayanaktan yoksun kalacağından, 640 sayılı KHK'nin yürürlüğünün durdurulması gerekeceği değerlendirilmektedir.

Bakanlar Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldığı 6223 sayılı Yetki Kanununun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendi ile 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ve 3046 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan ilkeler ile 3046 sayılı Kanunun 3 üncü maddesindeki uyulması zorunlu esaslara uymadan düzenleme yapmak suretiyle, Anayasanın 91., 113., 171., 172. ve 173. maddelerine aykırı davranmıştır. Bakanlar Kurulu, Anayasanın devlete yüklediği ödevlerin gereği gibi yerine getirilmesini sağlayacak uygun teşkilatı kurmak yerine, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının dışında bırakılan genel müdürlükleri, görev ve hizmetleri arasında hiçbir bütünleyicilik ve tamamlayıcılık ilişkisi yanında, uzaktan yada yakından dolaylı veya dolaysız bir benzerlik de bulunmayan Gümrük Müsteşarlığı ile birleştirme yoluyla, Anayasal görevleri değersizleştirerek, esnaf ve sanatkarlar ile kooperatif ve tüketicilerin anayasal güvence altında olan haklarının Anayasanın öngördüğü şekilde yerine getirilmemesini kurallaştırmıştır.

Bu düzenlemeden, esnaf ve sanatkârlar ile kooperatif üyeleri ve tüketicilerin ilerde telafisi mümkün olmayan zararları ortaya çıkacak ve iç ticaretimiz söz konusu düzenlemeden olumsuz etkilenecektir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

03.06.2011 Tarihli ve 640 Sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

1) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listeler, usulden Anayasanın Başlangıcı ile 2., 6. ve 91. maddelerine,

2) Tümü ve ayrı ayrı 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, geçici 1, geçici 2, geçici 3, geçici 4, geçici 5, 41 ve 42 nci maddeleri ile ekli (I) Sayılı Cetvel, (1) Sayılı Liste ve (2) Sayılı Listesi, Anayasanın 91., 113., 171., 172. ve 173. maddelerine,

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

B- E.2012/67 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı tarafından, Hakkari Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü emrinde gümrük müdürü olarak görev yapmakta iken 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesi uyarınca araştırmacı kadrosuna atanmasına yönelik işlemin iptali istemiyle Gümrük Ve Ticaret Bakanliği'na karşı bakılmakta olan dava açılmıştır.

Mahkememizce yapılan incelemede, 08/06/2011 tarih ve Mükerrer 27958 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinin 1. fıkrasının Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu kanaati oluşmuştur.

Mahkememizin 09.04.2012 tarihli ara kararı ile 640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinin 1. fıkrasının Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu görüşüyle Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na başvurulması kararlaştırılmış olduğu, Mahkememizin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na başvurması konusunda, varsa, iddia ve görüşlerin Mahkememize bildirilmesi gerektiği hususu taraflara tebliğ olunmuştur.

Mahkememizce Anayasaya aykırılık konusu ile ilgili olarak dava dosyasındaki bilgi ve belgeler incelenerek işin gereği görüşüldü:

1. UYUŞMAZLIKTA UYGULANACAK KANUN MADDESİ

640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinin 1. fıkrasında; "Gümrük Müsteşarlığında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Gümrükler Genel Müdürü, Gümrük Muhafaza Genel Müdürü, Gümrükler Kontrol Genel Müdürü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürü, Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, Eğitim Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Daire Başkanı, Muhabere ve Elektronik Dairesi Başkanı, Daire Başkanı, Müsteşarlık Müşaviri (9/2/2006 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla Müsteşarlık Müşaviri kadrolarına atanan personel dâhil), Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü, Gümrük ve Muhafaza Başmüdür Yardımcısı, İşletme Bölge Müdürü, Gümrük Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdürü, Personel Müdürü, Döner Sermaye İşletmelerinde Şube Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdür Yardımcısı, Personel Müdür Yardımcısı, Gümrük Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürü, Teşkilatlandırma Genel Müdürü ile bu genel müdürlüklere tahsis edilmiş Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevi bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bu personelden merkez teşkilatında Müsteşarlık Müşaviri dâhil Daire Başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile taşra teşkilatında Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü ve döner sermayede İşletme Bölge Müdürü kadrolarında görev yapanlar, ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına, diğerleri ise ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bu madde uyarınca ihdas edilen Bakanlık Müşaviri ile Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır." düzenlemesine yer verilmiştir.

640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinde yer verilen kadrolarda çalışanların herhangi bir işleme gerek kalmaksızın maddede belirtilen kadrolara atanmış sayılacaklarına ilişkin hükmün Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

2. KANUNA AYKIRI OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN ANAYASA MADDELERİ:

2. 1. ANAYASANIN 2. MADDESİ

Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."hükmü öngörülmüştür.

2. 2. ANAYASANIN 36. MADDESİ

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin l. fıkrasında "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir" düzenlemesi yer almıştır.

2. 3. ANAYASANIN 125. MADDESİ

Anayasa'nın "Yargı Yolu" başlıklı 125. maddesinde, "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir." hükmü yer almaktadır.

2. DOSYANIN İNCELENMESİ

Davanın konusunu, Hakkari Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü emrinde gümrük müdürü olarak görev yapan davacının 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesi uyarınca araştırmacı kadrosuna atanmasına yönelik işlem oluşturmaktadır.

640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinde yer verilen kadrolarda çalışanların herhangi bir işleme gerek kalmaksızın maddede belirtilen kadrolara atanmış sayılacaklarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

4. ANAYASAYA AYKIRILIK VE İTİRAZ GEREKÇELERİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin bir "hukuk devleti" olduğu Anayasamızın 2. maddesinde açıkça belirtilmiştir. 2. maddeye göre, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."şeklinde hüküm yer almaktadır.

Anayasanın bu hükmünden de anlaşılacağı üzere 1982 Anayasası Türkiye Cumhuriyetinin "hukuk devleti" olduğu saptamasında bulunmuş, ancak "hukuk devleti" kavramını açıklamamış hatta gereklerinin neler olduğuna değinmemiştir.

Hukuk devleti kavramından ne anlaşılması gerektiğine Anayasa Mahkemesi kararları ile açıklık getirilmiştir.

Nitekim, Yüksek Mahkeme bir kararında hukuk devletini; "...bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir..." olarak tanımlamıştır (22.7.2008 gün ve E: 2008/64, K: 2008/129 sayılı karar).

Yüksek Mahkeme bu kararında "hukuk devleti"ni tanımlamaktan çok hukuk devletinin niteliklerine yer vermiş, hukuk devletinin niteliklerinin neler olduğu hususunu, diğer kararlarında da olduğu gibi, hukuk devletine atıf yaparken kullanmış bazen de bu niteliklere yenilerini eklemiştir.

Anayasa'mızın 2. maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesi, en kısa tanımıyla vatandaşların hukukî güvenlik içinde bulundukları, devletin eylem ve işlemlerinde hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi anlatır. Şüphesiz ki, vatandaşların kendilerini hukukî güvenlik içinde hissetmelerinin birinci koşulu, yürürlükteki mevzuata uygun olarak ve bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş hak ve hürriyetlerin, sonradan çıkarılan yasal ve idarî düzenlemeler ile ortadan kaldırılamaması anlamına gelen kazanılmış haklara saygı ilkesine riayet edilmesidir. Kazanılmış haklara saygı ilkesi, Anayasa'mızda açıkça belirtilmemiş ve düzenlenmemiş

olmakla birlikte, uygar milletlerce kabul edilmiş genel hukuk kaidelerinden biri olan bu ilke, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadında (Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi kapsamında) Anayasa'ya uygunluk denetiminde esas aldığı ölçü normlar (anayasallık bloku) arasında bulunmaktadır. Buna göre; genel hukuk ilkelerinden biri olan kazanılmış haklara saygı ilkesine riayet etmeyen bir devletin hukuk devleti olduğu ileri sürülemeyecek, böyle bir devlet düzeninde vatandaşların hukukî güvenlik içinde bulundukları ya da böyle bir düzenden devletin eylem ve işlemlerinde hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistem olarak bahsedilemeyecektir.

Anayasa Mahkemesi kazanılmış hak kavramını; "...kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel olacak niteliğine dönüşmüş hak" olarak tanımlamıştır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Ancak, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. (Anayasa Mahkemesi, E.1999/50, K.2001/67)

640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinin 1. fıkrasında; "Gümrük Müsteşarlığında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Gümrükler Genel Müdürü, Gümrük Muhafaza Genel Müdürü, Gümrükler Kontrol Genel Müdürü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürü, Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, Eğitim Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Daire Başkanı, Muhabere ve Elektronik Dairesi Başkanı, Daire Başkanı, Müsteşarlık Müşaviri (9/2/2006 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla Müsteşarlık Müşaviri kadrolarına atanan personel dâhil), Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü, Gümrük ve Muhafaza Başmüdür Yardımcısı, İşletme Bölge Müdürü, Gümrük Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdürü, Personel Müdürü, Döner Sermaye İşletmelerinde Şube Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdür Yardımcısı, Personel Müdür Yardımcısı, Gümrük Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürü, Teşkilatlandırma Genel Müdürü ile bu genel müdürlüklere tahsis edilmiş Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevi bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bu personelden merkez teşkilatında Müsteşarlık Müşaviri dâhil Daire Başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile taşra teşkilatında Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü ve döner sermayede İşletme Bölge Müdürü kadrolarında görev yapanlar, ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri

kadrolarına, diğerleri ise ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bu madde uyarınca ihdas edilen Bakanlık Müşaviri ile Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.' düzenlemesine yer verilmiştir.

Söz konusu düzenleme ile adı geçen kadrolarda çalışanların herhangi bir işleme gerek kalmaksızın maddede belirtilen Bakanlık Müşaviri veya Araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacaklarına ilişkin düzenleme yapılmıştır. İdari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. 640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesi ise yeni bir göreve atanma işlemini yasa ile tesis etmiş olup, bu durum Anayasa'nın yukarıda anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 6.4.2006 günlü, E:2003/112, K:2006/49 sayılı kararında da vurgulandığı üzere, "Hukuk devletinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenliklerini ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan ... kural hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır."

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne karşın, kişilerin araştırmacı kadrosuna yasa ile atanması, ilgililerin bu yasama tasarrufuna karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini de engellemektedir.

Anayasa'nın "Yargı Yolu" başlıklı 125. maddesinde, "idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir." hükmü yer almaktadır. Söz konusu hüküm gereği idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı dava yoluna başvurulabilinecektir. Ancak 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesi gereği yapılan atamalara karşı dava açılabilmekte ise de, burada yasa ile yapılan bir atamadan söz edileceğinden dolaylı

olarak idarenin işlemleri yargı denetimi dışına çıkarılmaktadır. İdare, 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesi olmaksızın ilgililerin atamasını yaptığında, ilgililer yapılan işleme karşı yargı yoluna başvurabilecekler ve yargı organları yapılan atamanın hukuka uygunluğunu denetleyecektir. Ancak yasa gereği bir atama yapıldığında, yargı organlarınca yapılacak yargısal denetim şekli bir nitelik kazanacaktır.

Anayasa Mahkemesi E: 2007/97, K: 2010/32 sayılı kararında; "Mevcut Başmüdürlüklerin kaldırılmasından sonra, bu Başmüdürlüklerin yerine yeni Başmüdürlükler kurulmasına karşın, kaldırılan Başmüdürlüklerde başmüdür olarak görev yapanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde yasal düzenleme yapılması gerekirken, yeni kurulan Başmüdürlüklere başmüdür olarak atanabilmelerini ya da yeni ihdas edilen başmüdür kadrosuna atananların da bu görevlerini sürdürmelerini önleyecek şekilde Müsteşarlık Müşaviri kadrolarına atanmalarının, Yasa'nın zorunlu bir sonucunu oluşturması ve yasa kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması, hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir." gerekçesine yer vermiştir. Yüksek Mahkeme, yasa gereği herhangi bir işleme gerek kalmaksızın yapılan atamaların hak arama özgürlüğünü kısıtladığını düşünmektedir.

Hukuk devletinin en temel unsurlarından birisi olan hukuki güvenlik ilkesi bireyleri keyfi yönetimlere ve hukuki sürprizlere karşı korumak ve bireylerin ileride başlarına gelebilecekleri öngörebilmesi ve hareketlerini buna göre ayarlayabilmesi amacıyla hukuk kurallarının açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olmasını gerektirir. Bu yönüyle, kamu personelinin atama ve terfilerine ilişkin olarak yapılacak yasal düzenlemelerde, liyakat ve kariyer esaslarına göre kazanılmış hakların gözetilmesi ve hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edilmemesi gerekli olup, bu hususlara riayet edilmeksizin yapılan düzenlemeler Anayasanın 2. maddesine aykırılık oluşturacaktır. 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesinde yapılan düzenleme ile ilgililerin kazanılmış haklarının gözetilmediği ve hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edildiği anlaşılmaktadır.

SONUÇ:

Üstte yer verilen gerekçeler veri alındığında uyuşmazlıkta uygulanacak Yasa maddesi olan itiraz konusu 640 sayılı Gümrük Ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3. maddesinin 1. fıkrasının Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılarak konunun incelenmesi için dosyadaki belgelerin onaylı örneklerinin yer

aldığı dosyanın Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine, 09.04.2012 tarihinde oybirliği ile karar verildi."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

640 sayılı KHK'nin iptali istenen kuralları ile eki Cetvel ve listeler şöyledir:

MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.*

MADDE 2 - *(1) Gümrük ve Ticaret Bakanlığının görevleri şunlardır:*

a) Gümrük politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve uygulamak; gümrük hizmetlerinin süratli, etkili, verimli, belirlenmiş standartlara uygun şekilde yürütülmesini sağlamak ve denetlemek.

b) İç ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak, belirlenen ticaret politikasını uygulamak, gerekli koordinasyonu sağlamak.

c) Diğer kurum ve kuruluşların iç ticaret politikasını etkileyen faaliyet, temas ve düzenlemelerinin, genel ticaret politikasına uygunluğunu sağlamak; ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği halinde söz konusu faaliyet, temas ve düzenlemelerin koordinasyonunu ve yürütülmesini temin etmek.

ç) Gümrük Kanunu, gümrük işlemleriyle ilgili diğer mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını sağlamak; gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; gümrük kontrolüne tabi kişi, eşya ve araçların muayene ve kontrolünü yapmak.

d) Gümrük tarifesini hazırlamak; gümrük vergileri ile gümrük idarelerince tahsil edilmesi gereken vergi, fon ve diğer malî yüklerin tahakkuk, tahsil, takip ve kontrolünü yapmak; ertelenmiş kontrol ve sonradan kontrol hizmetlerini yürütmek; ihtilaflı durumlarda uzlaşmaya ilişkin işlemleri düzenlemek ve yürütmek; gümrük işleriyle ilgili istatistikî bilgileri üretmek, toplamak, değerlendirmek ve açıklamak.

e) Geçici depolama yerleri, antrepolar, ambarlar, tasfiyelik eşya depoları, mağazalar ve satış reyonları açılması ve işletilmesine izin vermek, işletmek, işlettirmek ve denetlemek; gümrük mevzuatına göre tasfiyelik hale gelen eşyanın tasfiye işlemlerini yürütmek.

f) Gümrüklü yer ve sahalarda münhasıran, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gerektiğinde ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle kaçakçılığı önlemek, izlemek ve soruşturmak.

g) Kara ve demiryolu kapıları ile gümrük teşkilatı bulunan hava ve deniz limanlarında, serbest bölgeler, antrepolar ile gümrüklü yer ve sahalarda ve Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gümrük muhafaza görevlerini yerine getirmek.

ğ) Gümrüklü yer ve sahalarda koordinasyonu sağlamak ve kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak.

h) Bakanlık hizmetlerine ilişkin olarak uluslararası kuruluşların ve Avrupa Birliğinin çalışmalarını takip etmek, Avrupa Birliğine uyum çalışmalarını yürütmek ve bu konularda görüş oluşturmak.

ı) Ticarete konu ürünlerin güvenli, mevzuata ve standartlara uygun olmasını sağlamak; bu amaçla başka kurumların görevi dışındaki alanlarda piyasa gözetim ve denetimi yapmak ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

i) Ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarına ait hizmetleri ilgili diğer bakanlıklarla işbirliği suretiyle yürütmek.

j) Evrensel kabul görmüş tüketici haklarının sağlanması ve korunmasına yönelik hukukî ve idarî tedbirleri almak, tüketicinin korunmasını sağlayıcı inceleme, araştırma ve düzenlemeler yapmak.

k) Esnaf ve sanatkârlar ile kooperatifçiliğe ilişkin politikaları, ilke ve hedefleri ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, stratejiler geliştirmek, sonuçları izlemek ve değerlendirmek.

l) Şirketler, kooperatifler ve ticaret sicili memurlukları ile esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek ve bunları denetlemek.

m) Bakanlığın görev alanına giren konularda laboratuvarlar kurmak ve çalışmalarını yürütmek.

n) Gümrük müşaviri ve yardımcılarıyla yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve denetlemek.

o) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

MADDE 3- *(1) Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatından oluşur.*

(2) Bakanlık merkez teşkilatı ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 4- *(1) Bakanlığın en üst amiri olan Bakan, Bakanlık icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden Başbakana karşı sorumlu olup aşağıdaki görev, yetki ve sorumluluklara sahiptir:*

a) Bakanlığı Anayasaya, kanunlara, hükümet programına ve Bakanlar Kurulunca belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetmek.

b) Bakanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanunî ve idarî düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.

c) Bakanlık faaliyetlerini ve işlemlerini denetlemek, yönetim sistemlerini gözden geçirmek, teşkilat yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetmek ve yönetimin geliştirilmesini sağlamak.

ç) Faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

MADDE 5- *(1) Müsteşar, Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olup Bakanlık hizmetlerini, Bakan adına ve onun emir ve yönlendirmesi doğrultusunda, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikalarına, stratejik planına uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla, Bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.*

(2) Müsteşara yardımcı olmak üzere üç Müsteşar Yardımcısı görevlendirilebilir.

MADDE 6- *(1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:*

a) Gümrükler Genel Müdürlüğü.
b) Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü.
c) İç Ticaret Genel Müdürlüğü.
ç) Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü.
d) Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü.
e) Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü.
f) Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü.
g) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
ğ) Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
h) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı.
ı) Strateji Geliştirme Başkanlığı.
i) Hukuk Müşavirliği.
j) Personel Dairesi Başkanlığı.
k) Eğitim Dairesi Başkanlığı.
l) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
m) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.
n) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.
o) Özel Kalem Müdürlüğü.

MADDE 7- *(1) Gümrükler Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Türk Gümrük Tarife Cetvelini, eşyanın menşeini, gümrük kıymetini, gümrük rejim ve formalitelerini taraf olunan anlaşmalara ve uluslararası uygulamalara uygun olarak düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak.

b) Gümrük vergileri ile gümrüklerce tahsil edilen diğer vergi, fon ve malî yükleri tahakkuk ettirmek ve tahsil etmek.

c) Dahilde işleme, hariçte işleme, gümrük kontrolü altında işleme, geçici ithalat ve antrepo gümrük rejimleriyle ile ilgili taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar ve gümrük mevzuatı çerçevesinde düzenleme yapmak, izin vermek ve uygulamanın yürütülmesini sağlamak.

ç) Serbest dolaşıma giriş, ihracat, yeniden ihracat, imha, gümrüğe terk işlemlerinin uygulanmasını sağlamak ve serbest bölgeler, lojistik dış ticaret bölgeleri, dış ticaret merkezlerindeki gümrük işlemlerini yürütmek.

d) Basitleştirilmiş usul uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri yapmak ve işlemleri yürütmek.

e) Tercihli menşe ve tavizli vergi uygulamalarına yönelik işlemleri yürütmek.

f) Geçici depolama yeri ve antrepo açılmasına ve işletilmesine izin vermek, denetlemek, iznin geri alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Geri gelen eşya ile ilgili ihracat rejimi kararlarının uygulanmasını sağlamak, çift kullanımlı eşya ve ihracat kontrollerine ilişkin görevleri yapmak.

ğ) Dış ticaret mevzuatı ve sair mevzuatın gümrükle ilgili hükümlerinin uygulanmasını sağlamak.

h) Sınır ve kıyı ticareti ve münasebetleri ile sımr ticaret merkezlerinden yapılacak ticarete ilişkin gümrük işlemlerinin yapılmasını sağlamak.

ı) Yolcu beraberi, posta ve hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen ve giden eşya ile bunlarla ilgili elektronik ticarete konu eşyanın gümrük işlemlerinin yürütülmesini sağlamak,

i) Gümrük muafiyetine ilişkin işlemleri yapmak,

j) Yatlar ve konteynerlere ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlamak

k) Transit rejimi ile ilgili işlemleri düzenlemek, yürütülmesini sağlamak ve uygulamayı kontrol etmek.

l) Teşvik mevzuatının gümrük işlemleriyle ilgili hükümlerinin yürütülmesini sağlamak,

m) Gümrük laboratuarları kurmak, tahlil metotlarını hazırlamak ve çalışmalarını düzenlemek.

n) Gümrük müşaviri ve yardımcıları ile yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.

o) Gümrüklerce alınan vergi ve benzeri yüklere ilişkin uzlaşma usul ve esaslarını belirlemek ve uygulamayı yürütmek.

ö) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 8- *(1) Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, buraların takip ve muhafazasını sağlamak, gerektiğinde müdahalede bulunarak durumu adlî mercilere intikal ettirmek.

b) Deniz ve hava limanlarıyla kara sınırlarındaki gümrük kapılarında ve diğer gümrüklü yer ve sahalarda giriş ve çıkış yapan kişi, eşya ve taşıtların muhafazası ile gümrüğe sevk edilmesini sağlamak ve gümrük işlemleri bitirilmeden buralardan çıkmalarını önlemek.

c) Gümrüklü yer ve sahalarda münhasıran, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gerektiğinde ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle kaçakçılığı önlemek, izlemek ve soruşturmak.

ç) Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde kişi, eşya ve taşıtların kaçakçılıkla mücadele kapsamında takibini yapmak.

d) Kaçakçılıkla mücadele için bilimsel yöntemler de kullanmak suretiyle bilgi toplayarak gerekli araştırma, soruşturma ve operasyonları yapmak, taşra teşkilatının yapacağı operasyonları koordine etmek, gerektiğinde taşra teşkilatı ile müşterek operasyon yapmak.

e) Kaçakçılıkla mücadele amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak, bilgi değişiminde bulunmak, protokoller hazırlamak ve uygulamak, gerektiğinde müşterek operasyonlar yapmak.

f) Kaçakçılıkla etkin mücadele etmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilgi akışına dayalı veri tabanları oluşturmak, verileri işlemek, değerlendirmek ve risk

analizi çerçevesinde kullanılabilecek nitelikte olanları Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğüne iletmek.

g) Adlî kolluğa ilişkin olarak diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak,

ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

***MADDE 9-** (1) İç Ticaret Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Ticarete ilişkin politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak, ticari faaliyetleri teşvik etmek, gerekli düzenlemeleri yapmak ve bunların uygulanmasını sağlamak.

b) Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuat gereğince Bakanlıkça yapılması gereken işlemleri yürütmek, Merkezi Sicil Kayıt Sistemini kurmak, işletmek ve bu sistemin diğer kurum ve kuruluşlar nezdinde tutulan kayıt sistemleriyle bağlanmasına ilişkin çalışmaları yürütmek.

c) Kuruluşuna izin verilecek anonim şirketler ile genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi bulunacak anonim şirketleri belirlemek ve bunların işlemlerini yürütmek.

ç) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odalar ve borsalarla ilgili mevzuat ve uygulamalara ilişkin iş ve işlemleri yürütmek ve bunlarla ilgili düzenlemeler yapmak.

d) Sebze ve meyveler ile yeterli arz ve talep derinliği bulunan diğer malların ticaretini düzenlemek, toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir yapıya kavuşturulmasını ve işletilmesini sağlamak ve bu konularda mevzuatla verilen görevleri yapmak.

e) Depolamaya uygun temel ve işlenmiş tarım ürünlerinin ticaretine ilişkin düzenlemeler yapmak, lisanslı depoculuk ve ürün ihtisas borsacılığının teşvik edilmesi, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarda bulunmak ve lisanslı depoculuk, ürün ihtisas borsacılığı ve umumi mağazacılığa ilişkin mevzuatla verilen görevleri yapmak.

f) Elektronik ticarete ve organize perakende ticaretine yönelik düzenlemeler yapmak ve uygulanmasını sağlamak, bunların gelişmesine ve yaygınlaşmasına

yönelik çalışmalar yapmak, bu konularda mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve gerekli tedbirleri almak.

g) Lüzumu halinde, ticari faaliyetlere ya da bu ticari faaliyetleri yürütenlere yönelik düzenlemeler yapmak ve bunların uygulanmasını sağlamak.

ğ) Görev ve yetki alanına giren konularda gerekli inceleme ve araştırmalar yapmak veya yaptırmak.

h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 10- *(1) Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın faaliyet alanlarına giren konularda veriler toplamak, araştırmalar yapmak, istatistiki bilgiler üretmek, değerlendirmek ve gümrük işlemlerine ilişkin istatistikleri açıklamak, bu konularda gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

b) Gümrük işlemleriyle ilgili verileri risk analizine tabi tutmak, analiz sonuçlarını değerlendirmek ve bunları ilgili birimlere aktarmak.

c) Risk analizi ölçütlerini belirlemek, risk yönetimi ile ilgili koordinasyonu sağlamak, risk analizi konusunda ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla gerekli bilgi değişimi ve işbirliğini sağlamak.

ç) Risk analizine ilişkin verileri de kullanarak sonradan kontrol işlemleriyle ilgili verileri toplamak, değerlendirmek, arşivlemek, ilgili birimlere aktarmak ve bu birimler arasında koordinasyonu sağlamak.

d) Gümrük gelirlerinin tahsil seyrini araştırmak ve bütçe tahminlerine esas olacak bilgileri toplamak.

e) Gümrük vergileri ile gümrüklerce tahsil edilen diğer vergi, fon ve malî yüklerin tahakkuk ve tahsilini sonradan kontrol etmek, eksik veya fazla tahsilat ve tecil ile ilgili işlemleri yapmak.

f) Gümrüklerce tahsil edilen vergi, fon ve malî yükler yönünden gerçek ve tüzel kişilere ilişkin her türlü bilgi ve belgenin kontrol ve denetimini yapmak.

g) Gümrük işlemlerine ait yazılı veya elektronik ortamdaki belgelerin, kanunî süreler içinde muhafaza edilmesini ve bu sürelerden sonra usulüne göre imha edilmesini sağlamak.

ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 11- *(1) Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Tüketicinin korunmasına ilişkin politikalar oluşturmak, bu politikaların belirlenmesinde yurtiçi ve yurtdışındaki kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

b) Tüketicilerin, sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, kayıplarını giderici tedbirleri almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak.

c) Tüketicilerin tüketim maddeleri yönünden çevresel tehlikelerden korunabilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesinde ilgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

ç) Piyasaya sunulan mal ve hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi amacına yönelik olarak kalite denetimi yapmak, yaptırmak, kalite kontrol sistemleri kurmak, ilgili kurum ve kuruluşlara standart tespitine ilişkin görüş ve önerilerde bulunmak.

d) Tüketicileri aydınlatıcı ve eğitici tedbirleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve tüketicinin korunması konusundaki politikaların oluşturulmasında bunların gönüllü örgütlenmeleri yoluyla temsil edilmelerini sağlamak.

e) Tüketici sorunlarının çözümüne ilişkin olarak diğer kanunlarla verilen görevleri yapmak.

f) Teknik mevzuatı bulunmayan ve doğrudan tüketiciye sunulan ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimini yapmak, bu ürünlerde ihtiyaç halinde gerekli düzenlemeleri yapmak veya Bakan onayı ile standartları zorunlu uygulamaya koymak, ülke ekonomisinin gerektirdiği özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmak.

g) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Genel Müdürlük bünyesinde, tüketicinin korunmasına ve piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin çalışmalarda bulunmak üzere, gerekli hallerde devamlı ve geçici özel ihtisas komisyonları kurulabilir. Bu komisyonlarda görev alacak kamu görevlisi olmayan üyelere ödenecek huzur ücreti ve harcırahlar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 12- *(1) Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin politikaları, ilke ve hedefleri ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, stratejiler geliştirmek, sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek.

b) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin politikaların belirlenmesi, istatistikler ve analizler üretilmesi ve paylaşılması, değerlendirmeler yapılması ve raporlar hazırlanması amacıyla bu işletmelere ait yatırım, üretim, pazarlama, teşvik, malî durum, Ar-Ge, istihdam, enerji ve benzeri ekonomik faaliyet bilgi ve verileri ile esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarına ait bilgileri belirleyeceği usul ve esaslar kapsamında almak suretiyle bilgi sistemi oluşturmak.

c) Esnaf ve sanatkârların sorunlarını tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve ilgili kurumlar nezdinde girişimde bulunmak, rekabet güçlerinin artırılması, araştırma, geliştirme ve yenilikçilik yeteneklerinin geliştirilmesi, pazarlama, hammadde ve tezgah temini amaçlarıyla teşvik ve destekler vermek ve bu konulara yönelik düzenlemeler yapmak.

ç) İç ve dış pazar imkânlarını araştırmak, kredi ve finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar ve bu konularda düzenlemeler yapmak.

d) Esnaf ve sanatkârlar ile istihdam ettikleri personele yönelik eğitim faaliyetlerini desteklemek.

e) Esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarının kuruluş, işleyiş ve siciline ilişkin işleri yürütmek.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 13- *(1) Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Kooperatifçiliğe ilişkin politikaları, ilke ve hedefleri ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak belirlemek, stratejiler geliştirmek, uygulamak, sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek.

b) Kooperatifçilikle ilgili Ar-Ge çalışmaları yapmak, kooperatif bilgi ve denetim sistemini kurmak ve işletmek.

c) Kooperatifçiliğin geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almak ve uygulanmasını sağlamak, yayın, tanıtım ve eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

ç) Kooperatiflerin amaçlarını gerçekleştirmek için hazırlayacakları projeleri desteklemek ve teşvik etmek, teşvik ve desteklere yönelik düzenlemeler yapmak.

d) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst birlikleri, yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatif ve birliklerin kuruluşuna, işleyişine ve denetlenmesine yönelik düzenlemeler yapmak, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak, kooperatifleri ve üst kuruluşlarını denetlemek veya denetlettirmek.

e) Kooperatifler için örnek ana sözleşmeler hazırlamak ve yürürlükte olan ana sözleşmeleri ihtiyaçlar doğrultusunda güncellemek.

f) Kooperatiflere ve üst kuruluşlarına yol göstermek ve çalışmalarında yardımcı olmak, yeni alanlarda kooperatif girişimlerin geliştirilmesine yönelik özendirici ve destekleyici çalışmalar yürütmek, bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleri ile ekonomiye kazandırılmasını sağlamak.

g) Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri tarafından kullanılan ürün alım kredilerine faiz desteği sağlamak ve bu kredilerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını denetlemek.

ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 14- *(1) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın yurtdışı ve uluslararası veya ikili münasebetlerini yürütmek.

b) Türkiye'nin gümrüklerle ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere katılmasına dair Bakanlık görüşünü hazırlamak.

c) Uluslararası kuruluşların kabul ettiği gümrük ile ilgili anlaşmaları ve bunların değişikliklerini takip ederek uygulamaya intikal ettirilmesini sağlamak.

ç) Bakanlığın görev ve faaliyet alanına giren, Avrupa Birliği ile ilgili hususlarda koordinasyonu sağlamak, Avrupa Birliği ile ilgili alanda Hükümetin genel politikasını uygulamaya yönelik tedbirleri almak, uyum ve uygulama çalışmaları ile ilgili işleri yürütmek.

d) Bakanlığın görev alanına giren konulardaki ikili ve çok taraflı anlaşma, sözleşme ve protokolleri gerektiğinde ilgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği halinde hazırlamak, müzakerelerini yürütmek ve ulusal mevzuata aktarılmasını sağlamak.

e) Bakanlığın görev alanına giren konularda Avrupa Birliği kurum ve kuruluşları ve diğer uluslararası kuruluşlarla gerekli temas ve müzakereleri yürütmek.

f) Bakanlığın dış kaynaklı ve uluslararası nitelikteki program ve projelerini hazırlamak, yürütmek ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

g) Bakanlığın dış protokol faaliyetlerini yürütmek.

ğ) Bakanlığın yurtdışı teşkilatının koordinasyonunu ve etkin işleyişini sağlamak.

h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 15- *(1) Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Döner sermaye işletmelerini idarî ve malî yönden yönetmek.

b) Gümrük Kanununa göre tasfiye edilecek hale gelen eşyanın tasfiyesini yapmak.

c) Tasfiyelik eşyanın satışa sunulmasından önce özelliklerine göre bakımı, tamiri ve ambalaj lamasını yapmak veya yaptırmak.

ç) Gümrük denetimine tabi her türlü eşya ile kaçak veya kaçak zarını ile yakalanan eşya ve araç için gümrüklü yer ve sahalarda veya diğer yerlerde geçici depolama yerleri, antrepolar açmak, işletmek veya işlettirmek.

d) Tasfıyelik eşya için depolar, mağazalar ve satış reyonları açılmasına ve işletilmesine ilişkin ilke ve standartları belirlemek, bu yerleri açmak, işletmek, işlettirmek ve denetlemek.

e) Laboratuvarlar kurmak, laboratuvarlarda yapılan tahlil ücretlerini tahsil etmek ve bu laboratuvarların faaliyetleri için ihtiyaç duyulan yazılım, donanım, bakım, onarım, eğitim ve sarf malzemesi giderlerini karşılamak.

f) Gümrük idarelerinin denetimi altındaki alanlarda yükleme, boşaltma, nakletme, elleçleme, ambarlama, tartım ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.

g) Bakanlığın görev alanına giren konulara ilişkin bilgi ve belgelerin matbu veya elektronik ortamda alımını, satışını veya bedelsiz dağıtımını yapmak veya yaptırmak.

ğ) Kaçak zannı ile yakalanan eşya ve aracın muhafazası için konulduğu kamu veya özel depolama yeri ve antrepolar için ücret tarifesi belirlemek.

h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

***MADDE 16-** (1) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Bakanın emri veya onayı üzerine Bakan adına aşağıdaki görevleri yapar:*

a) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş, inceleme ve soruşturmalar yapmak.

b) Bakanlık teşkilatının denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde teftiş, inceleme ve soruşturmalar yapmak.

c) Özel anlaşmalara dayalı olarak Bakanlığa verilmiş görevlere ilişkin konularda ilgili merciler, gerçek ve tüzel kişiler nezdinde inceleme, denetleme ve soruşturma yapmak.

ç) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını sağlamak üzere gerekli teklifleri hazırlamak ve Makama sunmak.

d) Mevzuatın Bakanlığa ve müfettişlerine tanıdığı teftiş, inceleme ve soruşturma yetkilerini kullanmak.

e) Gümrük bölgesi içinde bulunan bütün nakil vasıtalarını, bunların yük ve eşyasını, personel ve yolcularını muayene etmek, Bakanlığın denetimine tabi gümrük ambar, antrepoları ile serbest bölgelerdeki mevcut mallar ile bunların kayıtlarını incelemek, teftiş etmek ve gerektiğinde idarenin haklarını koruyacak tedbirlerin alınmasını sağlayıcı önerilerde bulunmak, acil ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde idare ve Hazinenin haklarını koruyucu tedbirler almak.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde Müfettişlere göstermek, Müfettişlerin saymasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Müfettişler, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkilidir; kanunî engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

(3) Müfettişler, teftiş, inceleme ve soruşturmanın her aşamasında; kaçakçılık, rüşvet, irtikap veya zimmet eylemleri veya işlemlerinde yolsuzluğu görülen veya istenen belgeleri vermeyen memurları; Bakanlık teşkilatına mensup iseler görevden doğrudan uzaklaştırmaya yetkilidirler. Bu memurlar diğer kuruluşlara mensup iseler Müfettişlerin teklifi üzerine kurumlarınca görevlerinden uzaklaştırılabilirler. Görevleri başında kalmaları teftiş, inceleme veya soruşturmayı güçleştireceği kanaatine varılan Bakanlık teşkilatı memurları, müfettişin teklifi üzerine Bakan tarafından; birinci fıkranın (b) bendinde belirtilen kuruluşlara mensup görevliler ise yetkililerince görevlerinden uzaklaştırılabilirler.

(4) Müfettiş Yardımcılığına giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esasları, Müfettişliğe yükselme, Müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

MADDE 17- *(1) Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yerine getirmek.

b) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 18- *(1) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın taraf olduğu adlî ve idarî davalarda, tahkim yargılamasında ve icra işlemlerinde Bakanlığı temsil etmek, dava ve icra işlemlerini takip etmek, anlaşmazlıkları önleyici hukukî tedbirleri zamanında almak.

b) Bakanlık hizmetleriyle ilgili olarak diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarım, Bakanlık birimleri tarafından düzenlenecek her türlü sözleşme ve şartname taslaklarını, Bakanlık ile üçüncü kişiler arasında çıkan her türlü uyuşmazlıklara ilişkin işleri ve Bakanlık birimlerince sorulacak diğer işleri inceleyip hukukî mütalaasını bildirmek.

c) Bakanlıkça hizmet satın alma yoluyla temsil ettirilen dava ve icra takiplerine ilişkin usul ve esasları belirlemek, bunları izlemek, koordine etmek ve denetlemek.

ç) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarını temin etmek amacıyla gerekli hukukî teklifleri hazırlayıp Bakana sunmak.

d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Birinci fıkrada belirtilen her türlü dava ve takip işleri ile diğer görevler Bakanlığın Hukuk Müşavirleri ile Avukatları aracılığıyla yerine getirilir. Gerekli hallerde dava ve takip işleri Hazine Avukatları aracılığıyla veya ihtiyaç duyulması halinde Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinde öngörülen doğrudan temin usulü ile avukatlar veya avukatlık ortaklıkları ile yapılacak avukatlık sözleşmeleri yoluyla yürütülür.

(3) Davalarda temsil yetkisi bulunan Hukuk Müşavirleri ve Avukatların bir listesi Bakanlıkça ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarına ve bölge idare mahkemesi

başkanlıklarına verilir. Bu listelerin birer nüshası, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adlî yargı çevresinde, bölge idare mahkemesi başkanlığınca idarî yargı çevresinde bulunan mahkemelere gönderilir. Yüksek mahkemeler ve bölge adliye mahkemesindeki duruşmalarda temsil yetkisini kullanacakların isimleri, ilgili mahkemelerin başsavcılıklarına veya başkanlıklarına bildirilir. Listede isimleri yer alan Hukuk Müşavirleri ve Avukatlar, baroya kayıt ve vekâletname ibrazı gerekmeksizin temsil yetkilerini kullanırlar. Temsil yetkisi sona erenlerin isimleri yukarıda yazılı mercilere derhal bildirilir.

(4) Bakanlık lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekâlet ücretlerinin Hukuk Müşavirleri ve Avukatlara dağıtımı hakkında, 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

MADDE 19- *(1) Personel Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın insan gücü politikası ve planlaması ile insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak.

b) Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 20- *(1) Eğitim Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.

b) Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon ve yayım hizmetlerini yürütmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 21- *(1) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, Bakanlığın kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, aydınlatma, ısıtma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.

b) Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek.

c) Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

ç) Bakanlık sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek.

d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 22- *(1) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek ve Bakanlık otomasyon stratejilerini belirlemek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek.

b) Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek.

c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak.

ç) Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve veri tabanları oluşturmak.

d) Bakanlığın bilişim ve iletişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 23- *(1) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetlerini planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenecek usul ve ilkelere göre yürütülmesini sağlamak.

b) 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru bir şekilde sonuçlandırmak üzere gerekli tedbirleri almak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 24- *(1) Özel Kalem Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanın çalışma programını düzenlemek.

b) Bakanın resmî ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenlemek ve yürütmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

MADDE 25- *(1) Bakanlıkta, önem ve öncelik taşıyan konularda Bakana yardımcı olmak üzere yirmi Bakanlık Müşaviri atanabilir.*

MADDE 26- *(1) Bakanlık, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.*

MADDE 27- *(1) Bakanlık, 13/12/1983 tarihli ve 189 sayılı Kanun Hükmünde Kararname esaslarına uygun olarak yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.*

(2) Yurtdışı teşkilatı kadrolarına atanacak personelde, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen eğitim şartı aranır.

(3) Yurtdışı teşkilatına sürekli görevle atanabilmek için bu atamanın yapıldığı tarihte merkez teşkilatı birimlerinde Daire Başkanı ve üstü görevlerde fiilen en az bir yıl, Gümrük ve Ticaret Uzmanlığı ile Bakanlık Avrupa Birliği Uzmanlığında en az on yıl görev yapmış olmak zorunludur. Hizmetin gerektirdiği hallerde, Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür ve ek gösterge itibarıyla Genel Müdüre eşdeğer unvanlar için bu süre şartı aranmaz.

(4) Yurtdışı teşkilatı kadrolarına atanacak personelin, Almanca, Fransızca veya İngilizce dillerinden birini ya da görevlendirileceği ülkenin resmî dilini bilmesi şarttır.

(5) Resmî dili Türkçe veya Türkçenin lehçelerinden biri olan ülkelerde dördüncü fıkra hükmü uygulanmaz.

(6) Yurtdışı teşkilatına atanacak personel, Müsteşarın başkanlığında, Müsteşar Yardımcıları ve Genel Müdürler arasından görevlendirilecek üç üye ile Personel Dairesi Başkanından oluşan komisyon tarafından seçilir.

(7) Yurtdışı teşkilatında görev süresi üç yıldır.

(8) Disiplin Kurulu kararı ile dış göreve devam etmesi sakıncalı görülenler veya dış görev için belirlenen performans ölçütlerini karşılayamayanlar, altıncı fıkra uyarınca oluşturulan komisyonun teklifi üzerine, süresinden önce geri çekilebilirler.

(9) Yurtdışı teşkilatı kadrolarına yapılacak atamalar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

***MADDE 28-** (1) Bakanlık bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinde sayılan görevleri yerine getirmek ve gümrük denetimleri kapsamında alınan ve firmalarca belli süreler dâhilinde geri alınmayan numunelerin satışını yapmak üzere gerekli olan yerlerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurabilir.*

(2) Döner sermaye işletmeleri kurmak üzere Bakanlığa otuz milyon Türk Lirası sermaye tahsis edilmiştir. İhtiyaç duyulması halinde tahsis olunan sermaye, Bakanlar Kurulu tarafından beş katına kadar artırılabilir. Döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutarına ulaşıncaya kadar sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır.

(3) Tahsis edilen sermaye; aynî yardımlar, döner sermaye faaliyetlerinde kullanılmak üzere işletmeye verilen mallar ile döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlardan oluşur. Bağış ve yardımlar sermaye limitine bakılmaksızın sermayeye ilave edilir.

(4) Döner sermaye işletmesinin gelirleri; bu maddenin birinci fıkrasında ve bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinde sayılan gelir getirici faaliyetlerden elde edilen gelirlerden oluşur.

(5) İşletmenin giderleri; bu maddenin birinci fıkrasında ve bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinde belirtilen iş ve faaliyetlerin gerektirdiği harcamalar ile döner sermaye işletmelerinde istihdam edilen personele

genel hükümlere göre yapılacak ödemelerden oluşur. Döner sermayeden bunlar dışında herhangi bir harcama yapılamaz.

(6) Malî yılın bitiminden başlayarak iki ay içinde hazırlanacak bilanço ve ekleri ile bütün gelir ve gider belgeleri Sayıştaya, bilanço ve eklerinin birer örneği de aynı süre içinde Maliye Bakanlığına gönderilir.

(7) Döner sermayeye ait bütün mallar, Devlet malı hükmündedir.

(8) Bakanlık hizmetleri için döner sermayeden temin edilen taşınmazlar, tapuda Hazine adına tescil edilerek Bakanlık adına tahsis edilir.

(9) Döner sermaye işletmesinin faaliyet alanları, çalışma usul ve esasları, giderleri, işletilmesi ile hesap usullerine ilişkin hususlar Maliye Bakanlığının görüşü üzerine çıkarılan yönetmelikle tespit edilir.

MADDE 29- *(1) Bakanlığa gümrük ve iç ticaret politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere danışma organı niteliğinde Gümrük ve Ticaret Konseyi kurulur. Konseyin oluşumu, üyelerin seçimi, görevlendirilmesi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.*

(2) Bakanlık, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici çalışma grupları oluşturabilir.

MADDE 30- *(1) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin ülke düzeyindeki politikaların belirlenmesi, bu konudaki sorunların tespiti ve çözüm yollarının araştırılması, Bakanlıkça alınacak hukukî ve idarî tedbirlerin ilgili kurum, kuruluş ve meslek gruplarının katılımı ile oluşturulması amacıyla, Bakan tarafından Esnaf ve Sanatkârlar Şûrası toplantıya çağrılır.*

(2) Esnaf ve Sanatkârlar Şûrasının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 31- *(1) Bakanlığın her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.*

MADDE 32- *(1) Bakan, Müsteşar ve her kademedeki Bakanlık yöneticileri sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak şartıyla yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.*

MADDE 33- *(1) Bakanlık, hizmet ve görevleriyle ilgili konularda, diğer bakanlıkların ve kamu kurum ve kuruluşlarının uyacakları esasları mevzuata uygun olarak belirlemekle, kaynak israfını önleyecek ve koordinasyonu sağlayacak tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.*

(2) Bakanlık, diğer bakanlıkların hizmet alanına giren konulara ilişkin faaliyetlerinde, ilgili bakanlıklara danışmak ve gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

MADDE 34- *(1) Bakanlık; görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.*

MADDE 35- *(1) 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamaları Bakan tarafından yapılır. Bakan bu yetkisini alt kademelere devredebilir.*

MADDE 36- *(1) Kadroların tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.*

MADDE 37- *(1) Bakanlık, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere Gümrük ve Ticaret Uzmanı ile Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı istihdam eder.*

(2) Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idarî bilimler, iktisat ve işletme fakülteleri ile Bakanlığın görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçi veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Yönetmelikle belirlenen yabancı dillerden en az birini iyi derecede bilmek,

c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,

gerekir.

(3) Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanlar Gümrük ve Ticaret Uzmanı kadrolarına atanırlar. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

(4) Gümrük ve Ticaret Uzmanı ile Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 38- *(1) Bakanlıkta uygun görülen Genel Müdürlüklerde Kontrolörler istihdam edilir. Kontrolörler, görevlendirildikleri konularda inceleme, araştırma, idarî soruşturma, denetleme ve sonradan kontrol yetkilerine sahiptir.*

(2) Denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde Kontrolörlere göstermek, saymasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır.

(3) Kontrolörler, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkilidir; kanunî engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

(4) Stajyer Kontrolörlüğe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esasları, Kontrolörlüğe yükselme, Kontrolörlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

MADDE 39- *(1) Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Daire Başkanı, Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü, Gümrük ve Ticaret Bölge Müdür Yardımcısı, Gümrük Müdürü, Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürü, Gümrük Müdür Yardımcısı, Gümrük Muhafaza Bölge Amiri, Gümrük Muhafaza Kısım Amiri ve Gümrük Muhafaza Memuru genel kolluk kuvveti personeline tanınan silah taşıma, bulundurma ve kullanma yetkisine sahiptir. Bu personelin kullanacağı silah ve mühimmat Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü tarafından temin edilir.*

(2) Silah taşıma, bulundurma ve genel hükümler çerçevesinde kullanmaya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 40- *(1) 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun;*

a) 20 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "gümrük ve tekel" ve "Tekel İdaresi" ibareleri "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasında yer alan "Türk Silahlı Kuvvetlerine;" ibaresinden sonra gelmek üzere "Gümrük ve Ticaret Bakanının talebi üzerine Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğüne;" ibaresi eklenmiştir.

b) 21 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "İçişleri Bakanlığına ve Türk Silahlı Kuvvetlerine" ibaresi "İçişleri Bakanlığına, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığına" ve "bakanlıklarının" ibaresi "Bakanlıkları ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Gümrük ve Muhafaza" ibaresi "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin "III- Gümrük koruma mensupları" başlıklı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"III- Gümrük Muhafaza mensupları:

1 - Gümrük Muhafaza Memurları 55

2- Gümrük Muhafaza Kısım Amirleri 60"

(4) 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun;

a) 221 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Müsteşarlık" ibaresi "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı" şeklinde, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "Müsteşarlığın bağlı olduğu Bakan" ibareleri "Gümrük ve Ticaret Bakanı" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 222 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Gümrük Müsteşarlığı" ibaresi "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı" şeklinde ve aynı maddede yer alan "Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan" ibaresi "Gümrük ve Ticaret Bakanı" şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Gümrük Müsteşarlığına ait bölümleri yürürlükten kaldırılmış ve ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bölümü olarak eklenmiştir.

(6) 18/12/1940 tarihli ve 3944 sayılı Gümrük Muhafaza ve Muamele Sınıfı Memurları Teşkilatı Hakkında Kanun, 16/5/1984 tarihli ve 3007 sayılı Gümrük Laboratuarlarında Yapılacak Tahlillerden Alınacak Ücretler ile Gümrük Mevzuatına Göre Tasfiye Edilecek Eşya Hakkında Döner Sermaye Kanunu ve 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeler, bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Bu düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.*

GEÇİCİ MADDE 2- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Gümrük Müsteşarlığının merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatlan ile*

Sanayi ve Ticaret Bakanlığından Bakanlığa devredilen İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğüne ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, her türlü borç ve alacaklar, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar ile kadro ve pozisyonlarda bulunan personel, hiçbir işleme gerek kalmaksızın Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilmiş sayılır. Mülkiyeti Hazineye ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlardan Maliye Bakanlığınca Gümrük Müsteşarlığına tahsis edilmiş taşınmazlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın tahsis amacında kullanılmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığına tahsis edilmiş sayılır.

(2) Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 2011 malî yılı harcamaları, 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar, Gümrük Müsteşarlığının 2011 yılı bütçesinde yer alan ödenekler ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilen birimlerine ait bütçe ödeneklerinden karşılanır.

(3) 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca kurulan ve işletilen döner sermaye işletmelerine ait her türlü taşınır ve taşınmaz, araç, gereç, malzeme, demirbaş ve taşıtlar, her türlü borç ve alacaklar, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar ile kadro ve pozisyonlarda bulunan personel, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesine devredilir ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesi olarak faaliyetlerine devam eder.

(4) Teşkilat, personel, kadro, demirbaş devri ve benzeri hususlarda ortaya çıkabilecek sorunları gidermeye Gümrük ve Ticaret Bakam yetkilidir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen birimlerle ilgili olarak yukarıda belirtilen hususlarda ortaya çıkabilecek tereddütler, Gümrük ve Ticaret Bakanı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı arasında yapılacak protokolle giderilir.

(5) Mevzuatta Gümrük Müsteşarlığına ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bu Kanun Hükmünde Kararname ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilen birimlerinin görev ve yetkileri nedeniyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığına yapılmış olan atıflar Gümrük ve Ticaret Bakanlığına yapılmış sayılır.

(6) Mevzuatta Tasfiye İşleri ve Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılır.

(7) Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı ile Hukuk Müşaviri kadrolarında bulunan ve talep edenler arasından, Gümrük ve Ticaret Bakanı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı arasında yapılacak protokolle belirlenenler, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Başmüfettiş, Müfettiş, Müfettiş Yardımcısı ve Hukuk Müşaviri kadrolarına, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde naklen atanır. Bu şekilde atananların Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı ile Hukuk Müşaviri kadrolarında geçirdiği süreler, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Başmüfettiş, Müfettiş, Müfettiş Yardımcısı ve Hukuk Müşaviri kadrosunda geçmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 3- *(1) Gümrük Müsteşarlığında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Gümrükler Genel Müdürü, Gümrük Muhafaza Genel Müdürü, Gümrükler Kontrol Genel Müdürü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürü, Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, Eğitim Dairesi Başkam, Strateji Geliştirme Daire Başkanı, Muhabere ve Elektronik Dairesi Başkanı, Daire Başkanı, Müsteşarlık Müşaviri (9/2/2006 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla Müsteşarlık Müşaviri kadrolarına atanan personel dâhil), Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü, Gümrük ve Muhafaza Başmüdür Yardımcısı, İşletme Bölge Müdürü, Gümrük Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdürü, Personel Müdürü, Döner Sermaye İşletmelerinde Şube Müdürü, Gümrük Muhafaza Müdür Yardımcısı, Personel Müdür Yardımcısı, Gümrük Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürü, Teşkilatlandırma Genel Müdürü ile bu genel müdürlüklere tahsis edilmiş Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevi bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bu personelden merkez teşkilatında Müsteşarlık Müşaviri dâhil Daire Başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile taşra teşkilatında Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü ve döner sermayede İşletme Bölge Müdürü kadrolarında görev yapanlar, ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına, diğerleri ise ekli (2) sayılı listede ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bu madde uyarınca ihdas edilen Bakanlık Müşaviri ile Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.*

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte, Gümrük Uzmanı ve Gümrük Uzman Yardımcısı kadrosunda bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması

Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş Sanayi ve Ticaret Uzmanı ve Sanayi ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrosunda bulunanlar Gümrük ve Ticaret Uzmanı ile Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın hâlen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bu fıkraya göre atananların Gümrük Uzmanı ile Sanayi ve Ticaret Uzmanı kadrolarında geçirdiği süreler Gümrük ve Ticaret Uzmanı kadrosunda, Gümrük Uzman Yardımcısı ile Sanayi ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrolarında geçirdiği süreler Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı kadrosunda geçmiş sayılır.

(3) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte, Gümrük Başmüfettişi, Gümrük Müfettişi ve Gümrük Müfettiş Yardımcısı kadrosunda bulunanlar Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi ve Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı kadrolarına; Haberleşme Teknisyeni kadrolarında bulunanlar, Teknisyen kadrolarına; Muamele Memuru kadrolarında bulunanlar, Memur kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bu şekilde atananların Gümrük Başmüfettişi, Gümrük Müfettişi ve Gümrük Müfettiş Yardımcısı kadrosunda geçirdikleri süreler Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrosunda geçmiş sayılır.

(4) Gümrük Müsteşarlığı kadroları ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü ve Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğüne tahsis edilmiş kadrolarda bulunan memurlardan yukarıdaki fıkralarda belirtilenler dışında kalanlar, Bakanlık için ihdas edilen aynı unvanlı kadrolara halen bulundukları kadro dereceleriyle başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Yukarıdaki fıkralarda sayılanlar hariç olmak üzere kadro unvanları değişenler veya kaldırılanlar ise altı ay içinde Bakanlıkta kazanılmış hak aylık derecelerine uygun başka bir kadroya atanırlar. Bunlar, atama işlemi yapılıncaya kadar Bakanlıkça ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilir ve yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî haklarını almaya devam ederler.

(5) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Gümrük ve Muhafaza Başmüdürü iken Gümrük Müsteşarlığında Uzman kadrosuna atanmış olup halen memuriyet görevi devam edenler, bu maddeyle ihdas edilen ekli (2) sayılı listede yer alan Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılırlar. Bu kadrolar, herhangi bir nedenle boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(6) Gümrük Müsteşarlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen birimlerde istihdam edilen sürekli işçiler kadrolarıyla, geçici işçiler pozisyonlarıyla, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) ve (C) fıkraları ile ilgili mevzuatına göre istihdam edilen sözleşmeli ve geçici personel pozisyonlarıyla birlikte Bakanlığa devredilmiştir. Gümrük Müsteşarlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen birimler adına vizeli boş sözleşmeli personel pozisyonları ile sürekli işçi kadroları, başka bir işleme gerek kalmaksızın Bakanlık adına vize edilmiş sayılır.

(7) Bu madde uyarınca atanan veya atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atandıkları veya atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutan), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme (4458 sayılı Gümrük Kanununun 221 inci ve 222 nci maddelerine göre fiilen yapılan ödemeler dâhil) ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutannın (Bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır.); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutan), her türlü zam ve tazminatlan, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme (4458 sayılı Gümrük Kanununun 221 inci ve 222 nci maddelerine göre fiilen yapılan ödemeler dâhil) ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(8) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar, Gümrük Müsteşarlığında geçen hizmetler ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü personeli için Sanayi ve Ticaret Bakanlığında geçen hizmetler, Gümrük ve Ticaret Bakanlığında geçmiş sayılır.

(9) Maliye Bakanlığı uhdesinde Hazine Avukatları tarafından Gümrük Müsteşarlığını temsilen takip edilmekte olan dava ve icra takiplerine ilişkin dosyalar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bu Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığa devredilen birimlerinin görevlerine ilişkin dosyalar, Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça

müştereken belirlenecek esaslara göre bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde Bakanlığa devredilir. Bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlem Bakanlık adına yapılmış sayılır.

(10) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesindeki sınırlamalara bağlı olmaksızın boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece, dolu kadrolarda derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(11) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde, merkezi yönetim bütçe kanunlarında yer alan kısıtlamalara tabi olmaksızın, toplam 3000 adedi geçmemek üzere Bakanlık tarafından belirlenecek boş kadrolara atama yapılabilir.

GEÇİCİ MADDE 4- *(1) Bakanlığın il müdürlüklerinin teşkilatlanması 31/12/2011 tarihine kadar tamamlanır. Bu tarihe kadar Bakanlığın, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından Bakanlığa devredilen birimlere ilişkin il düzeyindeki yetki ve görevleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının il müdürlükleri tarafından kullanılır ve yerine getirilir.*

(2) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı il müdürlüklerinde görevli personelden hangilerinin Bakanlık il müdürlüklerine devredileceği Gümrük ve Ticaret Bakam ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı arasında yapılacak protokolle belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 5- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı teşkilatlanıncaya kadar, Bakanlığın merkez, taşra, döner sermaye ve yurtdışı teşkilatında değişen veya yeni kurulan birimlere verilen görevler ve hizmetler, Gümrük Müsteşarlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bu Kanun Hükmünde Kararname ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilen merkez, taşra, döner sermaye ve yurtdışı teşkilatları tarafından mevcut personel eliyle yürütülmeye devam olunur.*

MADDE 41- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

MADDE 42- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(I) SAYILI CETVEL

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI TEŞKİLATI

Müsteşar	*Müsteşar Yardımcısı*	*Hizmet Birimleri*
Müsteşar	*Müsteşar Yardımcısı*	*1) Gümrükler Genel Müdürlüğü*
	Müsteşar Yardımcısı	*2) Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü*
	Müsteşar Yardımcısı	*3) İç Ticaret Genel Müdürlüğü*
		4) Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü
		5) Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü
		6) Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü
		7) Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü
		8) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
		9) Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü
		10) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
		11) Strateji Geliştirme Başkanlığı
		12) Hukuk Müşavirliği
		13) Personel Dairesi Başkanlığı
		14) Eğitim Dairesi Başkanlığı
		15) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
		16) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
		17) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
		18) Özel Kalem Müdürlüğü

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müsteşar*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Müsteşar Yardımcısı*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Gümrükler Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*

GİH	*Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İç Ticaret Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Kooperatifçilik Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Rehberlik ve Teftiş Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Strateji Geliştirme Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*20*	*20*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*20*	*20*
GİH	*1. Hukuk Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Personel Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bilgi İşlem Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Eğitim Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Özel Kalem Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*60*	*60*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi*	*1*	*73*	*73*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Müfettişi*	*3*	*38*	*38*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Müfettişi*	*5*	*23*	*23*
GİH	*Başkontrolör*	*1*	*158*	*158*
GİH	*Başkontrolör*	*2*	*3*	*3*
GİH	*Kontrolör*	*3*	*36*	*36*
GÎH	*Kontrolör*	*4*	*18*	*18*
GİH	*Kontrolör*	*5*	*59*	*59*
GİH	*Kontrolör*	*6*	*25*	*25*
GİH	*Kontrolör*	*7*	*14*	*14*
GİH	*İç Denetçi*	*1*	*11*	*11*
GİH	*İç Denetçi*	*2*	*7*	*7*
GİH	*İç Denetçi*	*3*	*4*	*4*
GİH	*İç Denetçi*	*5*	*3*	*3*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı*	*9*	*28*	*28*
GİH	*Stajyer Kontrolör*	*8*	*81*	*81*
GİH	*Stajyer Kontrolör*	*9*	*29*	*29*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*1*	*11*	*11*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*3*	*4*	*4*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*6*	*5*	*5*

GİH	*Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürü*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*119*	*119*
GİH	*Şube Müdürü*	*2*	*3*	*3*
GİH	*Şube Müdürü*	*3*	*3*	*3*
GİH	*Müdür (Ö)*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Müdür Yardımcısı (Ö)*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Savunma Uzmanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*1*	*52*	*52*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*2*	*11*	*11*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*3*	*53*	*53*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*4*	*28*	*28*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*5*	*41*	*41*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*6*	*70*	*70*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*	*7*	*11*	*11*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*1*	*6*	*6*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*3*	*8*	*8*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*4*	*1*	*1*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*5*	*15*	*15*
GİH	*Mali Hizmetler Uzmanı*	*2*	*2*	*2*
GİH	*Mali Hizmetler Uzmanı*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Mali Hizmetler Uzmanı*	*4*	*2*	*2*
GİH	*Mali Hizmetler Uzmanı*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı*	*8*	*158*	*158*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı*	*9*	*90*	*90*
GİH	*Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı*	*8*	*14*	*14*
GİH	*Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı*	*9*	*1*	*1*
GİH	*Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı*	*8*	*4*	*4*
GİH	*Eğitim Uzmanı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Eğitim Uzmanı*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Eğitim Uzmanı*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Uzman*	*1*	*36*	*36*
GİH	*Uzman (Ö)*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Uzman*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Uzman (Ö)*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Uzman (Ö)*	*12*	*54*	*54*
GİH	*APK Uzmanı*	*1*	*7*	*7*
GİH	*Ayniyat Saymanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bölge Amiri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bölge Amiri*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Kısıra Amiri*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Kısım Amiri*	*4*	*2*	*2*

GİH	*Şef*	*3*	*109*	*109*
GİH	*Şef(Ö)*	*3*	*3*	*3*
GİH	*Şef*	*4*	*6*	*6*
GİH	*Şef(Ö)*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Şef(Ö)*	*12*	*50*	*50*
GİH	*Muayene Memuru*	*3*	*41*	*41*
GİH	*Muayene Memuru*	*4*	*4*	*4*
GİH	*Muayene Memuru*	*5*	*3*	*3*
GİH	*Muayene Memuru*	*6*	*1*	*1*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*3*	*20*	*20*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*5*	*30*	*30*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*6*	*15*	*15*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*7*	*15*	*15*
GİH	*Araştırmacı (Ö)*	*1*	*18*	*18*
GİH	*Araştırmacı*	*2*	*1*	*1*
GİH	*Araştırmacı (Ö)*	*2*	*1*	*1*
GİH	*Araştırmacı (Ö)*	*3*	*6*	*6*
GİH	*Araştırmacı (Ö)*	*13*	*29*	*29*
GİH	*Çözümleyici*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Çözümleyici*	*2*	*1*	*1*
GİH	*Çözümleyici*	*3*	*4*	*4*
GİH	*Çözümleyici*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Programcı*	*1*	*4*	*4*
GİH	*Programcı*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Programcı*	*4*	*1*	*1*
GİH	*Programcı*	*6*	*7*	*7*
GİH	*Programcı*	*7*	*4*	*4*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*6*	*6*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*4*	*1*	*1*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*318*	*318*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*4*	*21*	*21*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*54*	*54*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*6*	*35*	*35*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*7*	*23*	*23*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*8*	*4*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*1*	*1*
GİH	*Memur*	*5*	*65*	*65*
GİH	*Memur*	*6*	*8*	*8*
GİH	*Memur*	*7*	*34*	*34*
GİH	*Memur*	*8*	*14*	*14*
GİH	*Memur*	*9*	*8*	*8*

GİH	*Şoför*	*5*	*23*	*23*
GİH	*Şoför*	*6*	*4*	*4*
GİH	*Şoför*	*7*	*1*	*1*
SH	*Daire Tabibi*	*1*	*2*	*2*
SH	*Diş Tabibi*	*1*	*1*	*1*
SH	*Veteriner*	*1*	*1*	*1*
SH	*Veteriner*	*4*	*1*	*1*
SH	*Veteriner*	*7*	*2*	*2*
SH	*Hemşire*	*1*	*2*	*2*
SH	*Hemşire*	*5*	*1*	*1*
SH	*Diyetisyen*	*5*	*1*	*1*
SH	*Laborant*	*7*	*1*	*1*
AH	*Avukat*	*3*	*4*	*4*
AH	*Avukat*	*6*	*6*	*6*
TH	*Mimar*	*5*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*1*	*12*	*12*
TH	*Mühendis*	*2*	*4*	*4*
TH	*Mühendis*	*3*	*3*	*3*
TH	*Mühendis*	*4*	*1*	*1*
TH	*Mühendis*	*5*	*2*	*2*
TH	*Mühendis (Ö)*	*5*	*1*	*1*
TH	*Mühendis*	*6*	*2*	*2*
TH	*Mühendis (Ö)*	*6*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*7*	*1*	*1*
TH	*Mühendis (Ö)*	*8*	*11*	*11*
TH	*İstatistikçi*	*1*	*2*	*2*
TH	*İstatistikçi*	*3*	*3*	*3*
TH	*İstatistikçi*	*5*	*1*	*1*
TH	*İstatistikçi*	*7*	*6*	*6*
TH	*Ekonomist*	*7*	*1*	*1*
TH	*Kimyager*	*1*	*1*	*1*
TH	*Tekniker*	*1*	*2*	*2*
TH	*Tekniker*	*3*	*3*	*3*
TH	*Tekniker*	*5*	*1*	*1*
TH	*Tekniker*	*6*	*1*	*1*
TH	*Tekniker (Ö)*	*9*	*5*	*5*
TH	*Teknisyen*	*3*	*13*	*13*
TH	*Teknisyen*	*5*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*7*	*1*	*1*
TH	*Teknisyen (Ö)*	*10*	*5*	*5*
YH	*Hizmetli*	*5*	*38*	*38*
YH	*Hizmetli*	*6*	*3*	*3*

YH	Hizmetli	7	6	6
YH	Hizmetli	8	1	1
YH	Hizmetli	9	2	2
YH	Hizmetli	10	5	5
YH	Hizmetli	11	5	5
YH	Kaloriferci	5	5	5
YH	Dağıtıcı	5	22	22
YH	Dağıtıcı	10	2	2
	TOPLAM		2.772	2.772

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü	1	20	20
GİH	Gümrük ve Ticaret Bölge Müdür Yardımcısı	1	60	60
GİH	11 Müdürü	1	81	81
GİH	Gümrük Müdürü	1	155	155
GİH	Gümrük Müdürü		15	15
GİH	Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürü	1	20	20
GİH	Personel Müdürü	1	20	20
GİH	Laboratuar Müdürü	1	6	6
GİH	Şube Müdürü	1	85	85
GİH	Şube Müdürü	2	20	20
GİH	Şube Müdürü	3	15	15
GİH	Gümrük Müdür Yardımcısı	1	150	150
GİH	Gümrük Müdür Yardımcısı	2	20	20
GİH	Gümrük Müdür Yardımcısı	3	40	40
GİH	Gümrük Müdür Yardımcısı	5	10	10
GİH	Bölge Amiri	2	85	85
GİH	Bölge Amiri	3	50	50
GİH	Bölge Amiri	4	10	10
GİH	Bölge Amiri	5	5	5
GİH	Kısım Amiri	3	215	215
GİH	Kısım Amiri	4	25	25

GİH	*Kısım Amiri*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Şef*	*3*	*215*	*215*
GİH	*Şef*	*4*	*25*	*25*
GİH	*Şef*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Muayene Memuru*	*3*	*490*	*490*
GİH	*Muayene Memuru*	*4*	*50*	*50*
GİH	*Muayene Memuru*	*5*	*140*	*140*
GİH	*Muayene Memuru*	*6*	*690*	*690*
GİH	*Muayene Memuru*	*7*	*490*	*490*
GİH	*Muayene Memuru*	*8*	*800*	*800*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*3*	*50*	*50*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*5*	*1.100*	*1.100*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*6*	*360*	*360*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*7*	*1.500*	*1.500*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*8*	*1.720*	*1.720*
GİH	*Muhafaza Memuru*	*9*	*25*	*25*
GİH	*Programcı*	*1*	*4*	*4*
GİH	*Programcı*	*2*	*2*	*2*
GİH	*Programcı*	*3*	*3*	*3*
GİH	*Programcı*	*4*	*2*	*2*
GİH	*Programcı*	*5*	*3*	*3*
GİH	*Programcı*	*6*	*4*	*4*
GİH	*Sivil Savunma Uzmanı*	*1*	*4*	*4*
GİH	*Sivil Savunma Uzmanı*	*2*	*1*	*1*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*4*	*3*	*3*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*6*	*3*	*3*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*7*	*2*	*2*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*305*	*305*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*4*	*7*	*7*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*5*	*15*	*15*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*6*	*3*	*3*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*7*	*3*	*3*
GİH	*Memur*	*5*	*1.972*	*1.972*
GİH	*Memur*	*6*	*120*	*120*
GİH	*Memur*	*7*	*985*	*985*
GİH	*Memur*	*8*	*390*	*390*
GİH	*İcra Memuru*	*5*	*60*	*60*
GİH	*İcra Memuru*	*8*	*60*	*60*

GİH	*Gemi Adamı*	*5*	*41*	*41*
GİH	*Gemi Adamı*	*6*	*4*	*4*
GİH	*Gemi Adamı*	*7*	*2*	*2*
GİH	*Gemi Adamı*	*8*	*3*	*3*
GİH	*Gemi Adamı*	*9*	*4*	*4*
GİH	*Şoför*	*5*	*109*	*109*
GİH	*Şoför*	*6*	*23*	*23*
GİH	*Şoför*	*7*	*26*	*26*
GİH	*Şoför*	*9*	*1*	*1*
GİH	*Şoför*	*10*	*3*	*3*
SH	*Daire Tabibi*	*1*	*1*	*1*
AH	*Avukat*	*1*	*10*	*10*
AH	*Avukat*	*3*	*10*	*10*
AH	*Avukat*	*6*	*10*	*10*
AH	*Avukat*	*7*	*20*	*20*
TH	*Mühendis (Ö)*	*1*	*1*	*1*
TH	*Mühendis*	*1*	*3*	*3*
TH	*Mühendis*	*2*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*3*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*4*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*5*	*4*	*4*
TH	*Kimyager*	*1*	*46*	*46*
TH	*Kimyager*	*2*	*5*	*5*
TH	*Kimyager*	*3*	*10*	*10*
TH	*Kimyager*	*4*	*7*	*7*
TH	*Kimyager*	*5*	*10*	*10*
TH	*Kimyager*	*6*	*15*	*15*
TH	*Kimyager*	*7*	*7*	*7*
TH	*Kaptan*	*2*	*10*	*10*
TH	*Kaptan*	*3*	*13*	*13*
TH	*Kaptan*	*4*	*1*	*1*
TH	*Kaptan*	*5*	*2*	*2*
TH	*Kaptan*	*6*	*11*	*11*
TH	*Laborant*	*8*	*11*	*11*
TH	*Laborant*	*9*	*10*	*10*
TH	*Makinist*	*3*	*2*	*2*
TH	*Makinist*	*4*	*16*	*16*
TH	*Makinist*	*5*	*7*	*7*
TH	*Makinist*	*6*	*2*	*2*
TH	*Makinist*	*10*	*3*	*3*

TH	*Teknisyen*	*3*	*10*	*10*
TH	*Teknisyen*	*4*	*3*	*3*
TH	*Teknisyen*	*5*	*12*	*12*
TH	*Teknisyen*	*6*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*7*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*9*	*9*	*9*
TH	*Teknisyen*	*10*	*4*	*4*
TH	*Tekniker*	*1*	*3*	*3*
YH	*Teknisyen Yardımcısı*	*5*	*5*	*5*
YH	*Teknisyen Yardımcısı*	*7*	*1*	*1*
YH	*Hizmetli*	*5*	*171*	*171*
YH	*Hizmetli*	*6*	*1*	*1*
YH	*Hizmetli*	*7*	*34*	*34*
YH	*Hizmetli*	*8*	*9*	*9*
YH	*Hizmetli*	*10*	*5*	*5*
YH	*Aşçı*	*5*	*5*	*5*
YH	*Aşçı*	*6*	*1*	*1*
YH	*Aşçı*	*7*	*2*	*2*
YH	*Aşçı*	*8*	*1*	*1*
YH	*Kaloriferci*	*5*	*20*	*20*
YH	*Kaloriferci*	*7*	*3*	*3*
YH	*Kaloriferci*	*8*	*3*	*3*
YH	*Kaloriferci*	*9*	*1*	*1*
YH	*Kaloriferci*	*10*	*3*	*3*
YH	*Bekçi*	*5*	*38*	*38*
YH	*Bekçi*	*6*	*3*	*3*
YH	*Bekçi*	*7*	*4*	*4*
YH	*Bekçi*	*8*	*1*	*1*
	TOPLAM		*13.568*	*13.568*

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : DÖNER SERMAYE

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Tasfiye İşletme Müdürü*	*1*	*20*	*20*
GİH	*Tasfiye İşletme Müdürü*	*2*	*2*	*2*

GİH	*Tasfiye İşletme Müdürü*	*3*	*3*	*3*
GİH	*Şef*	*3*	*35*	*35*
GİH	*Şef*	*4*	*10*	*10*
GİH	*Şef*	*5*	*15*	*15*
GİH	*Memur*	*5*	*85*	*85*
GİH	*Memur*	*6*	*25*	*25*
GİH	*Memur*	*7*	*30*	*30*
GİH	*Memur*	*8*	*110*	*110*
GİH	*Anbar Memuru*	*5*	*60*	*60*
GİH	*Anbar Memuru*	*6*	*15*	*15*
GİH	*Anbar Memuru*	*7*	*20*	*20*
GİH	*Anbar Memuru*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Anbar Memuru*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Anbar Memuru*	*10*	*10*	*10*
GİH	*Koruma ve Güvenlik Görevlisi*	*5*	*82*	*82*
GİH	*Koruma ve Güvenlik Görevlisi*	*6*	*5*	*5*
GİH	*Koruma ve Güvenlik Görevlisi*	*7*	*1*	*1*
GİH	*Satış Memuru*	*5*	*20*	*20*
GİH	*Satış Memuru*	*6*	*15*	*15*
GİH	*Satış Memuru*	*7*	*11*	*11*
GİH	*Veznedar*	*3*	*10*	*10*
GİH	*Veznedar*	*4*	*11*	*11*
GİH	*Veznedar*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Veznedar*	*6*	*4*	*4*
GİH	*Veznedar*	*7*	*14*	*14*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*30*	*30*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*4*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*5*	*15*	*15*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol işletmeni*	*6*	*5*	*5*
GİH	*Şoför*	*5*	*15*	*15*
GİH	*Şoför*	*6*	*2*	*2*
GİH	*Şoför*	*7*	*2*	*2*
GİH	*Şoför*	*10*	*6*	*6*
TH	*Tekniker*	*1*	*1*	*1*
TH	*Teknisyen*	*3*	*3*	*3*
TH	*Teknisyen*	*4*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*5*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*6*	*2*	*2*
YH	*Hizmetli*	*5*	*22*	*22*

YH	Hizmetli	7	1	1
YH	Hizmetli	8	2	2
YH	Bekçi	5	40	40
YH	Bekçi	6	4	4
	TOPLAM		800	800

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : YURTDIŞI

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Gümrük Müşaviri	1	15	15
GİH	Gümrük Ateşesi	1	5	5
	TOPLAM		20	20

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Bakanlık Müşaviri	1	134	134
	TOPLAM		134	134

KURUMU : GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Araştırmacı	1	324	324
GİH	Araştırmacı	2	6	6
GİH	Araştırmacı	3	24	24
	TOPLAM		354	354

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesi ve başvuru kararında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 36., 91., 113., 125., 171., 172. ve 173. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

A- E.2011/87 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 22.9.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2012/67 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi hükmü uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 5.7.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. maddesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, ilgili kural ya da kuralların iptali için Anayasa Mahkemesine

başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu hükümler uyarınca, bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için, yöntemince açılmış, mahkemenin görevine giren bakmakta olduğu bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın da bu davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kanun veya kanun hükmünde kararnamelerdir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, KHK'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "*Bu madde uyarınca ihdas edilen Bakanlık Müşaviri ile Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.*" biçimindeki üçüncü cümlesinin de iptalini istemiştir.

Bakılmakta olan dava, gümrük müdürü olarak görev yapmakta olan davacının, 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca araştırmacı kadrosuna atanmasına ilişkin işlemin iptaline ilişkindir. Anılan fıkranın birinci cümlesi uyarınca gümrük müdürü olarak görev yapan davacının görevi KHK'nin yürürlüğe girdiği 8.6.2011 tarihi itibariyle sona ermiş, ikinci cümle uyarınca davacı herhangi bir işleme gerek kalmaksızın araştırmacı kadrosuna atanmış sayılmıştır. Fıkranın üçüncü cümlesinde ise ihdas edilen bakanlık müşaviri ve araştırmacı kadrolarının herhangi bir sebeple boşalması halinde iptal edilmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Buna göre, fıkranın birinci ve ikinci cümleleri dava konusu atama işlemini ilgilendirdiği hâlde fıkranın üçüncü cümlesinin dava konusu atama işlemiyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesi davada uygulanacak kural değildir.

Açıklanan nedenlerle;

1- 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesinin, itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu cümleye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine,

2- Dosyada eksiklik bulunmadığından 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde

Kararname'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/87 sayılı dava ile birleştirilmesine, E.2012/67 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/87 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 5.7.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, Raportör Recep BENLİ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen

sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle, kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

Öte yandan, Anayasa'nın 91. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yetki kanununda, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, süresi ile süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağının gösterilmesi gerekmektedir.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tümünün Anayasa'ya Aykırılığı İddiasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali gerekeceği, iptal edilmesi hâlinde ise KHK'nin dayanaktan yoksun kalacağı belirtilerek, KHK'nin tümünün Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü, E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararı ile 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasa'ya aykırılığı iddiasına dayalı iptal isteminin reddine karar verildiğinden KHK'nin tümüne yönelik Anayasa'ya aykırılık iddiası dayanaksız kalmıştır. İptal isteminin reddi gerekir.

C- İptal Başvurusundan Sonra Yapılan Yasal Değişikliklerin Dava Konusu Kurallara Etkisi

KHK'nin;

16. maddesi, 8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 24. maddesiyle değiştirildiğinden,

38. maddesi, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 27. maddesiyle değiştirildiğinden,

konusu kalmayan bu maddelere ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

D- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki Cetvel ve Listelerin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi, acil, ivedi, önemli ve zorunlu konuları da düzenlemediği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına, ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda KHK'nın; hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler ile

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilenler dışında kalan diğer kurallar 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında olduğu anlaşıldığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

E- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tüm Maddelerinin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin ve ek (1) Sayılı Cetvel ile (1) ve (2) sayılı listelerin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın 91. maddesine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 37. Maddesinin (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

KHK'nin 37. maddesinde, Gümrük ve Ticaret Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı kadroları kurulmuş ve bu kadrolarda görev yapacak kişilerin atanma usul ve esasları düzenlenmiştir. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcılığına atanmanın koşulları; (3) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Uzmanlığına atanmanın koşulları ile bu koşulları yerine getiremeyen Uzman Yardımcılarının bu unvanlarını kaybedecekleri ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanacakları; (4) numaralı fıkrasında ise Gümrük ve Ticaret Uzmanı ile Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan ve 70. maddesinde korunan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

Gümrük ve Ticaret Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olduğundan, bu hususu düzenleyen KHK'nin 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN bu görüşe değişik gerekçe ile katılmışlardır.

Alparslan ALTAN, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin iptal edilen kuralları ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir aykırılık saptanmadığından bu kurallara ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

F- İçeriği İtibariyle Anayasa'ya Aykırılığı İleri Sürülen Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci ve İkinci Cümlelerinin İncelenmesi

Başvuru kararında, genel hukuk ilkelerinden biri olan kazanılmış haklara saygı ilkesine riayet etmeyen bir devletin hukuk devleti olduğunun ileri sürülemeyeceği, böyle bir devlet düzeninde vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulundukları ya da böyle bir düzenden devletin eylem ve işlemlerinde hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistem olarak bahsedilemeyeceği, idari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan yeni bir göreve atanma işleminin kanun ile tesis edilemeyeceği, ilgililerin bu yasama tasarrufuna karşı doğrudan dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerinin ortadan kaldırıldığı, Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu ancak, yapılan atamalara karşı idari yargıda dava açılabilmekte ise de burada kanunla yapılan bir atama ile idarenin işlemlerinin yargı denetimi dışına çıkarıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri ile, bu KHK'nin yürürlüğe girdiği 8.6.2011 tarihi itibariyle daha önce Gümrük Müsteşarlığı bünyesinde Müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, genel müdür yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, daire başkanı, müsteşarlık müşaviri, gümrük ve muhafaza başmüdürü, İşletme Bölge Müdürü kadrolarında bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na devredilen genel müdürlüklerde genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanı kadrolarında bulunanların görevlerine son verilerek ihdas edilen "*Bakanlık Müşaviri*" kadrolarına, daha önce Gümrük Müsteşarlığı bünyesinde gümrük ve muhafaza başmüdür yardımcısı, gümrük müdürü, gümrük muhafaza müdürü, personel müdürü, döner sermaye işletmelerinde şube müdürü, gümrük muhafaza müdür yardımcısı, personel müdür yardımcısı, gümrük müdür yardımcısı kadrolarında bulunanlar da ihdas edilen "*Araştırmacı*" kadrolarına atanmış sayılmışlardır. Diğer taraftan, geçici 3. maddenin (7) numaralı fıkrasıyla bakanlık müşaviri ve araştırmacı kadrolarına atananların eski mali haklarının korunacağı ve kendi istekleri ile başka kadro veya kurumlara geçenlere fark ödenmesinin sona ereceği düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Dava konusu kural ile, kaldırılan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığının bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin yeni kurulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığında ihdas edilen bakanlık müşaviri ve araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmaları öngörülmektedir. Söz konusu düzenleme, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığının kaldırılması sonucu ortaya çıkan hukukî ve fiilî zorunluluklar nedeniyle yapılmıştır. Hukuk aleminde meydana gelebilecek bu değişiklik, daha önce kural tasarrufların doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da uygulanabilecektir. Soyut ve genel hukuki durumların (statülerin) en önemli özelliği bunların daima değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Hukuk alanında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemeler, eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsar. Dolayısıyla, nesnel hukuki durumların (statülerin) kazanılmış hak bahşetmesi mümkün değildir.

Bakanlık müşaviri veya araştırmacı unvanlı kadrolara atanmış sayılmaya ilişkin kuralda, anılan kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara ilişkin bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale söz konusu değildir. Bu kişilerin yeni atandıkları kadrodaki mali haklarında herhangi bir değişiklik olmamış, bunların önceki maaş ve diğer özlük hakları aynen korunmuştur. Bu nedenle maddede sayılan görevlerde bulunanların yeni kurulan bakanlık bünyesinde ihdas edilen kadrolara atanmış sayılmalarını öngören kuralın kazanılmış hakları ihlal ettiği söylenemez.

Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de hukuk güvenliği ilkesidir. Hukuk güvenliği bireyin hukukî durumunun süreceği yönündeki beklentilerinin belli koşullar içinde güvence altına alınması anlamına gelir. Kamu görevlilerinin de hukukî güvenlik içerisinde çalışmaları gerektiği şüphesizdir. Ancak hukuk güvenliği ilkesi, zaman içinde değişen koşul ve ihtiyaçlara göre kanunlarda değişiklik yapılmasına da engel değildir.

Kuralın dolaylı olarak hak arama özgürlüğüyle ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de inceleme yapılmıştır.

Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*." denilerek yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 125. maddesinde ise "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.*" denilmektedir. Her iki maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil bir yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

Dava konusu kuralla, ilgili bakanlığın anılan kadrolarında yapılan değişiklikler, Gümrük Müsteşarlığının tamamen kaldırılmasının, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın da kaldırılması sonucu bazı birimlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilmesinin bir sonucudur. Buna göre söz konusu işlemin sebep unsuru, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığının

kaldırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden farklıdır. Genel nitelikte olduğu sonucuna ulaşılan yasal düzenlemeyle oluşturulan bu durumun, sebep unsuru yönünden hukuka uygun olup olmadığının tespitinin anayasal bir sorun olduğu ve bu yöndeki denetimin Anayasa Mahkemesince yapılması gerektiği açıktır. Anılan atama işleminin doğrudan kanunla değil, idari işlemle yapılmasının öngörülmesi durumunda dahi kanunlara uygunluk denetimi yapmakla sınırlı bir yetkiye haiz olan idari yargı yerlerinin, işlemin sebep unsurunun Anayasa'ya uygun olup olmadığını tartışması ve bu yönde bir denetim yapması mümkün olmadığından bu işlemin doğrudan kanun hükmünde kararnameyle yapılmasının hak arama hürriyetini sınırladığı söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun iptal edilmesi halinde dayanaksız hale geleceği yönünden ileri sürülen iptal istemi, 8.11.2012 günlü, E.2011/87, K.2012/176 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümünün yürürlüğünün durdurulması isteminin REDDİNE,

B) 1- Kapsam yönünden;

a- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasına, 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddelerine, eki (I) Sayılı Cetvel'e, (1) ve (2) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 8.11.2012 günlü, E.2011/87, K.2012/176 sayılı

kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

b- 16. ve 38. maddeleri hakkında, 8.11.2012 günlü, E.2011/87, K.2012/176 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

2- Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

a- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36. maddelerine, 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasına, 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddelerine, eki (I) Sayılı Cetvel'e, (1) ve (2) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 8.11.2012 günlü, E.2011/87, K.2012/176 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

b- 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle bu fıkraların YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

8.11.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal

boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII- SONUÇ

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'na yönelik iptal istemi, 27.10.2011 günlü, E. 2011/60, K. 2011/147 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümüne yönelik iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B) 1- a- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel'i, (1) ve (2) sayılı listeleri, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, cetvele ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- 16. maddesi, 8.8.2011 günlü, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 24. maddesi ile değiştirildiğinden,

c- 38. maddesi, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 27. maddesi ile değiştirildiğinden,

konusu kalmayan bu maddelere ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

2- a- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36. maddelerinin, 37. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddelerinin, eki (I) Sayılı

Cetvel'inin, (1) ve (2) sayılı listelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, cetvele ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Alparslan ALTAN, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının iptal edilmeleri nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C) İçeriği itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

8.11.2012 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	

KARŞIOY YAZISI

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

640 sayılı KHK'nin 37. maddesinde, Gümrük ve Ticaret Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı kadroları kurulmuş ve bu kadrolarda görev yapacak kişilerin atanma usul ve esasları düzenlenmiştir. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcılığına atanmanın koşulları; (3) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Uzmanlığına atanmanın koşulları ile bu koşulları yerine getiremeyen Uzman Yardımcılarının bu unvanlarını kaybedecekleri ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanacakları; (4) numaralı fıkrasında ise Gümrük ve Ticaret Uzmanı ile Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanun'un amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

652 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı teşkilatında gümrük ve ticaret uzmanlığı ve uzman yardımcılığına atanma koşullarının düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde

değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez*". Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasanın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı "*233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname*"nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, "*yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak*" şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında Bakanlık teşkilatında gümrük ve ticaret uzmanlığı ve uzman yardımcılığı kadroları oluşturulduğundan, zorunlu olarak bu kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkanvekili Alparslan ALTAN	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	

KARŞIOY GEREKÇESİ

3.6.2011 günlü, 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin Geçici 3. maddesinin, idarenin KHK'ler konusundaki yetkisinin sınırlı olup, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşmayacak biçimde geniş bir düzenleme yetkisi kullanamayacağına ilişkin 2011/113 esas sayılı karardaki karşıoy gerekçesi doğrultusunda iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği arttırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi verilmektedir. 640 sayılı KHK'nin iptali istenen 37. maddesi memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa, yukarıda ifade edildiği üzere, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle, iptali istenen düzenleme Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan maddenin iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Esas Sayısı : 2011/107
Karar Sayısı : 2012/184
Karar Günü : 22.11.2012

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ ve Emine Ülker TARHAN ile birlikte 116 milletvekili (E.2011/107)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR :

1- Aksaray İdare Mahkemesi (E.2012/47)
2- Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi (E.2012/62)
3- Yozgat İdare Mahkemesi (E.2012/85)
4- Konya 1. İdare Mahkemesi (E.2012/89)

DAVA ve İTİRAZLARIN KONUSU : 8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelerin,

2- 24. maddesiyle değiştirilen 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin (1), (2), (3), (7), (8) ve (9) numaralı fıkralarının,

3- 28. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların,

4- 54. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 36., 49., 70., 91., 112., 113., 123., 125. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ İLE İTİRAZ BAŞVURULARININ GEREKÇELERİ

A- Dava Dilekçesinin Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"…
II. GEREKÇE

1) 649 Sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (1) Sayılı Liste, (2) Sayılı Liste, (3) Sayılı Liste ve (4) Sayılı Listenin Anayasaya Aykırılığı

Esasa Girmeden Usulden Anayasaya Aykırılığı

Parlamenter demokrasi ve kuvvetler ayrılığı ilkesini kabul eden Anayasanın 7 nci maddesinde "yasama yetkisi", Türk Ulusu adına TBMM'ne verilmiş ve bu yetkinin devredilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Bunun tek istisnası, Anayasanın 91 inci maddesinde Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesidir. Bu istisnai yetkinin "yetki devri" niteliğine bürünmemesi için, Anayasa Mahkemesi'nce de belirtildiği üzere, KHK çıkarma yetkisinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarda verilmesi, ayrıca bu koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Siyasal iktidarın sayısal çoğunluğa dayalı olarak yasama organına egemen olduğu, İçtüzük uyarınca muhalefetin yeterince konuşamadığı ve dolayısıyla yasaların 3-5 gün içinde çıkarılabildiği bir ortamda, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, anayasal kuralın amacı ve özüyle bağdaşmamaktadır.

649 sayılı KHK, 6 Nisan 2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca kabul edilmiştir. 6223 sayılı Yetki Yasası, 3 Mayıs 2011 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anamuhalefet Partisi (CHP) TBMM Grubu tarafından, bu Yetki Yasası'nın iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, dayandığı yetki yasası Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilen KHK'leri, haklarında dava açılması durumunda, içeriğine girmeden, salt yetki yasaları iptal edildiği için, aşağıdaki gerekçeyle iptal etmiştir.

"Olağanüstü hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasadan (m. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

...KHK'nin Anayasaya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin önkoşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kurallarının, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasalar bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemez.

...

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya yetki yasasının kapsamı dışında kalan ya da dayandığı yetki yasası iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farksızdır. Böyle durumlarda, KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından, içerikleri Anayasaya aykırı bulunmasa bile, dava açıldığında iptalleri gerekir.

Bu nedenlerle, iptaline karar verilen bir yetki yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'lerin, Anayasanın Başlangıcı'ndaki 'hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı', 2 nci maddesindeki 'hukuk devleti' ilkeleriyle 6 ncı maddesindeki 'Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz' kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91 inci maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır."

Anayasa Mahkemesi, yukarıda yer verilen gerekçelerle, dayandıkları 4588 sayılı Yetki Yasası 05.10.2000 günlü, E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararla iptal edilen 606, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 615, 616, 617, 618, 619, 621, 623, 624, 626, 628, 629 sayılı KHK'leri; içeriklerine girmeden, salt anayasal dayanaktan yoksun kaldıkları için, Anayasanın başlangıcı ile 6 ncı ve 91 inci maddelerine aykırı duruma geldiklerini belirterek iptal etmiştir. (Sırasıyla kararlar: K.2000/29, K.2000/45, K.2000/37, K.2000/40, K.2000/42, K.2000/44, K.2000/39, K.2000/46, K.2000/38, K.2000/36, K.2000/35, K.2000/34, K.2000/43, K.2000/41, K.2000/33, K.2000/32, K.2000/30, K.2000/31)

Bu itibarla, 6223 sayılı Yetki Yasası iptal edildiğinde 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, yasal dayanaktan yoksun kalacağından, 08.08.2011 tarihli ve 649 sayılı "Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin; esasa girmeden usulden tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

a) Esastan Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıç kısmının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Maddenin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde

uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim, Yüksek Mahkeme; Anamuhalefet (Fazilet) Partisi TBMM Grubu Adına Grup Başkanı Mehmet Recai KUTAN tarafından, 29.06.2000 günlü, 4588 sayılı "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilât, Görev ve Yetkilerine İlişkin Konularla Kamu Personeli Arasındaki Ücret Dengesizliklerinin Giderilmesi ve Kamu Malî Yönetiminde Disiplinin Sağlanması İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu"nun, Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 11 inci, 87 nci, 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle açtığı davaya ilişkin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır . İptali gerekir."demiştir.

Dava konusu hukuki olayda ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 03.03.2011 tarihli 73 ncü Birleşiminde, Genel Seçim tarihinin öne alınarak, Genel Seçimin 12 Haziran 2011 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Bundan

25 gün sonra, Yetki Yasasına ilişkin "Yasa Tasarısı" Başbakanlıkça 28.03.2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Başka bir anlatımla Yetki Yasa Tasarısı, Genel Seçime 2,5 ay kala TBMM'ye sevk edilmiş; siyasal iktidarın TBMM'deki sayısal çoğunluğuna dayalı olarak da 06.04.2011 tarihinde kabul edilmiştir. TBMM'de 06.04.2011 tarihinde kabul edilen Yetki Yasası, 14 gün TBMM'de bekletildikten sonra Cumhurbaşkanlığına 19.04.2011 tarihinde sunulabilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasındaki öncelikli anayasal sorun, "ivedilik" ile ilgilidir. İvedilik, "önemli ve zorunlu" konunun KHK yoluyla düzenlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur ve yasama dahil bütün süreçleri kapsamaktadır. Yasama organı çıkardığı yasanın ivediliğine inanıyorsa, söz konusu yasanın ivedi olarak yürürlüğe girmesi için gereğini yerine getirmek durumundadır. TBMM Genel Kurulunda 06.04.2011 tarihinde kabul edilen 6223 sayılı Yasa, 14 gün TBMM'de bekletilmiş ya da unutulmuş, ancak 19.04.2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilebilmiştir. Bu durum, Yetki Yasası ile düzenlenecek konuların "ivedi" olmadığının açık kanıtıdır.

Ortada, KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" yok ve yasama organının ve dolayısıyla yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak ve aynı zamanda da gelecek yasama organını ipotek altına alacak şekilde, Bakanlar Kuruluna 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. 6 aylık sürenin uzunca bir bölümü, henüz kurulu olmayan ve ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsamaktadır ki burada da, hukuk devletinin "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle birlikte, KHK'lere ilişkin "önemli, zorunlu ve ivedi durum" ilkesinin ihlali söz konusudur.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra;

(1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde

hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına; (b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip, (a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," denilerek adeta tüm kamu kurum ve kuruluşları kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun

neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak bu güne kadar;

- 632 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü Maddesinin (B) Fıkrası ile 4924 sayılı Kanun Uyarınca Sözleşmeli Personel Pozisyonlarında Çalıştırılanların Memur Kadrolarına Atanması Amacıyla Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK;

- 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ile Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 643 sayılı 3046 Sayılı Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 646 sayılı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Kurulması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 647 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- Olmak üzere 18 adet KHK çıkarılmıştır. Yazılı ve görsel medyada yer alan haberlerden Bakanlar Kurulunun hızını alamadığı ve dolayısıyla bunlara yenilerini ekleyeceği anlaşılmaktadır.

Öyle ki, yukarıdaki KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır. Bunlardan en ilginci, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Çevre ve Orman Bakanlığının birleştirilmesiyle oluşturulan Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının başına gelmiştir.

06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak Bakanlar Kurulunca hazırlanan, 03.06.2011 tarihli ve 636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş; bir ay dahi yürürlükte kalmadan Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı bu defa, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı - Orman ve Su İşleri Bakanlığı şeklinde ikiye bölünerek yine 6223 sayılı Yetki Kanununa dayanılarak Bakanlar Kurulunca, 29.06.2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 29.06.2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılarak KHK'ler 04.07.2011 tarihli ve 27984 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Bunu, 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname izlemiştir.

649 sayılı KHK dahil diğer KHK'lerin başına da benzer şeylerin geldiği göz önüne alındığında, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebilmesi için, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç Anayasal koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmesi şöyle dursun, Bakanlar Kurulunun yönetmelikle kurallaştırmanın dahi asgari gerekleri olan araştırma, inceleme, ihtiyaçları tespit etme ve giderme yollarını belirleme gibi ciddi hiçbir hazırlığının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren yasal düzenlemelerin KHK'lere konu oluşturamayacağının en açık, belirgin ve tartışmasız göstergesidir.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmesini sağlamak için geliştirilmektedir. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak, demokratik devlet ve hukuk devleti ilkelerine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçlar ve çözüm yolları, ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşlerini alınıp tespit edildikten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsızlık ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

649 sayılı KHK bu göstergelerinden birini oluşturmaktadır. 08.08.2011 tarihli ve 649 sayılı "Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile;

- 03.06.2011 tarihli ve 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 03.06.2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ile Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 08.04.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

- 31.07.1970 tarihli ve 1325 sayılı Milli Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilatı Hakkında Kanunda,

- 23.04.1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda,

- 27.09.1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunda,

- 14.02.1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 07.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunda,

- 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 27.06.1989 tarihli ve 375 sayılı KHK'de,

- 27.10.1989 tarihli ve 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 23.02.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda,

- 27.10.1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununda,

- 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda,

- 24.03.2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 190 sayılı KHK'de,

- Doğrudan değişiklikler yapılır ve ek fıkra ve maddeler eklenirken; 08.4.1965 tarihli ve 580 sayılı Milli Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanunu ise, yürürlükten kaldırılmıştır.

Yukarıda sıralanan 22 adet yasa ve yasa gücünde kararnameden, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun, 3046 sayılı Kanun, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve 375 sayılı KHK dışında kalan 17 adet yasa ve yasa gücünde kararnamenin, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasında 19 alt bent halinde tek tek sayılan yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmadığı açıktır.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan yargısal denetimde KHK'nin, öncelikle yetki yasasına sonra da Anayasaya uygunluğu sorunlarının çözümlendiği bilinmektedir. Her ne kadar, Anayasanın 148 inci maddesinde KHK'lerin yetki

yasalarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasaya biçim ve esas bakımlarının uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasaya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle KHK'nin yetki yasasına uygunluğunun denetimi girer. Çünkü, Anayasanın 91 inci maddesinde, Bakanlar Kurulu'na ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, KHK'yi Anayasaya aykırı duruma getirir. Böylece, KHK'nin yetki yasasına aykırı olması Anayasaya aykırı olmasıyla özdeşleşir.

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya yetki yasasının kapsamı dışında kalan ya da dayandığı yetki yasası iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farksızdır. Böyle durumlarda, KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından, içerikleri Anayasaya aykırı bulunmasa bile, dava açıldığında iptalleri gerekir.

Bu bağlamda, Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda ilkeleriyle uyuşmayan hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallara aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 08.08.2011 tarihli ve 649 sayılı "Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Liste, (2) Sayılı Liste, (3) Sayılı Liste ve (4) sayılı Liste, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü Maddesiyle Değiştirilen 03.06.2011 Tarihli ve 640 Sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı Maddesinin (3) Numaralı Fıkrası ile (9) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Mülga 16 ncı maddesinde, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın "Bakanın emri ve onayı üzerine Bakan adına görev yapacağı" belirtilmiş iken, 640 sayılı KHK'nın 16 ncı maddesini değiştiren 649 sayılı KHK'nın 24 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise, "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar" denilerek

"Bakan adına" görev yapacağı belirtilmemiş; yine anılan maddenin (9) numaralı fıkrasında ise, "Bakan bu maddede belirtilen yetkilerini alt kademelere devredebilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu kapsamda; iptali istenilen KHK'nın değişik 16 ncı maddesine dayanılarak 19.08.2011 tarihinde yürürlüğe konulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İmza Yetkileri Yönergesi ile de Gümrük ve Ticaret Bakanı, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına inceleme, soruşturma emir ve onayı verme yetkisini Müsteşara devretmiştir. Hali hazırda bu düzenlemeyle birlikte Gümrük ve Ticaret Bakanlığında görevli Bakanlık Müfettişleri, müsteşarın emri ve onayı üzerine inceleme ve soruşturma yapar duruma getirilmişlerdir.

Hukuk düzenimizde, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13.12.1983 gün ve 174 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde, "Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülebilmesi için bakanlıkların kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir." denilmiş; "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde "Bu Kanun, Milli Savunma Bakanlığı hariç diğer bakanlıkların merkez, taşra, yurt dışı teşkilatları ile bağlı ve ilgili kuruluşlarını kapsar."; "Bakanlıkların kurulması" başlıklı 3 üncü maddesi ise " Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, mevcut bakanlıkların bölünmesi veya birleştirilmesi, bakanlıkların görevleri, yetkileri ve teşkilatı bu Kanun esaslarına göre düzenlenir." hükmüne yer verilmiş; 22 nci maddesi ise, "Müsteşar, bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup bakanlık hizmetlerini bakan adına ve bakanın direktif ve emirleri yönünde, bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla bakanlık teftiş kurulu hariç (bakanlık müfettişleri) bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Yine anılan Kanun'un 23 üncü maddesinde, "Teftiş Kurulu Başkanlığı, bakanın emri veya onayı üzerine bakan adına aşağıdaki görevleri yapar: a) Bakanlık teşkilatı ile bakanlığa bağlı ve ilgili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek, b) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlamak ve bakana sunmak, c) Özel kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak…" kuralına yer verilmiştir.

3046 sayılı Kanunun 1 inci, 2 nci, 3 üncü, 22 nci ve 23 üncü maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, bakanlıklarda bakanlık müfettişlerinin bakanın emri ve onayı üzerine bakan adına görev yapacakları açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Diğer yandan, Bakanın emrinde ve onun yardımcısı konumunda olan bakanlık müsteşarının ise görevlerini yürütmek amacıyla Bakanlık Teftiş Kurulu (müfettişler) hariç, Bakanlık birim ve kuruluşlarına gereken emirleri vereceği hükme bağlanmışken, idari yapılanmada diğer bakanlıklarla hukuki olarak eşit düzeyde olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarına, Anayasa ve yasalara aykırı olarak yetki devri yapılmak suretiyle Bakanlık müfettişlerini inceleme, soruşturma ve teftiş konusunda görevlendirme ve müfettişlere emir ve onay verme imkanı tanınmıştır.

640 sayılı KHK'de, iptali istenilen 649 sayılı KHK ile yapılan değişikliklerle getirilen yukarıda açıklanan düzenlemeler, başta bakanlıkların yeknesak bir biçimde kurulmasını amaçlayan ve bakanlıklar için tekdüze bir örgütlenme modeli getiren 3046 sayılı Bakanlıkların Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile bu Kanunun Anayasal dayanağı olan Anayasamızın 113 üncü ve 123 üncü maddeleriyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca, gerek aynı dönemde yürürlüğe giren ve bünyesinde Bakanlık Teftiş ve Rehberlik Başkanlığına yer verilen yeni kurulan bakanlıkların teşkilat ve görevlerine ilişkin Kanun Hükmünde Kararnamelerde; gerekse diğer bakanlıklara ilişkin teşkilat yasaları ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde, bakana ait bakanlık müfettişlerini görevlendirme yetkisinin alt kademelere devredebileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Kaldı ki, yürürlükte olan mer'i mevzuata göre; Bakanlık şeklinde teşkilatlanan hiçbir kamu kuruluşunda bakanlık müsteşarı bakanlık müfettişinin disiplin ve sicil amiri olmadığı gibi bakanlık müfettişlerini inceleme, soruşturma ve teftiş konularında görevlendirme ve bakanlık müfettişlerine emir ve talimat verme yetkisi de bulunmamaktadır. Aynı zamanda görevi sebebiyle bir suç işlemesi durumunda bakanlık müsteşarı hakkında da gerekli inceleme ve soruşturma Bakanlık Müfettişleri tarafından yapılmaktadır.

Bakanlık Müfettişlerince yapılan teftiş, inceleme, soruşturma yetki ve görevleri, bakana yani siyasi otoriteye bağlı, ancak idareden bağımsız bir şekilde yerine getirilmektedir. Diğer bir deyişle; bakanlık müfettişleri, işlemlerini teftiş edeceği, soruşturacağı, inceleyeceği idari görevlilerle(müsteşar dahil) hiçbir şekilde amir-memur gibi hiyerarşik bir ilişkisi içinde bulunmamaktadır. Bakanlık teşkilat şemalarında bakanlık müfettişlerinin bünyesinde görev yaptığı Teftiş Kurulu Başkanlığı veya Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı doğrudan Bakanlık Makamına bağlıdır.

Bakanlar Kurulu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 11 inci maddesinde üst yöneticiye (bakanlıklarda müsteşar) bağlı olarak çalışan iç denetçiler ile 3046 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde Bakana bağlı çalışan müfettişleri bir ve aynı saymaktadır. Oysa, iç denetçiler ile müfettişlerin görevleri, işlevleri ve statüleri birbirinden çok farklıdır.

Bakanlık şeklinde yapılandırılmış kamu kuruluşlarında müfettişler, münhasıran kurumun en üst amirine ait teftiş, inceleme ve soruşturma yetkilerini doğrudan en üst amir adına icra ve tatbik mevkiinde olup; sadece kurumun en üst amirinden ve Teftiş Kurulu Başkanından emir ve talimat alırlar. Bakanlık şeklinde örgütlenen kamu kuruluşlarına ilişkin teşkilat kanunlarında ve bakanlıkların teşkilat ve görevlerine ilişkin genel kanun olan 3046 sayılı Kanunda kurumun en üst amiri, bakan olduğuna göre bakanlık müfettişlerinin bakan dışında müsteşar gibi idari bir görevliden emir ve talimat almaları hukuken mümkün değildir.

Yukarıda açıklandığı üzere, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 24 üncü maddesiyle değiştirilen 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar." tümcesi ile (9) numaralı fıkrasındaki, "Bakan, bu maddede belirtilen yetkilerini alt kademelere devredebilir." tümcesi, başta 3046 sayılı Kanun olmak üzere bu kanunun Anayasal dayanağı olan Anayasanın 112 nci, 113 üncü ve 123 üncü maddeleriyle bağdaşmamaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 27.04.1993 günlü ve E.1992/37, K.1993/18 sayılı Kararında, "…Bugünkü durumda, bakanlığın bütün işlemlerini Bakanın bizzat yapması olanağı bulunmadığından, kimi konulara ilişkin yetkilerini, sorumluluk kendi üzerinde kalmak üzere emrinde çalışan yüksek memurlara kullandırması zorunluluğu bulunmaktadır. Öğretide "bakanın yetki devri ve imza yetkisi verme yolu ile yükünü hafifletebileceğini, ancak bu suretle yetkilerinin tümünü memurlara bırakmayacağı gibi, siyasî nitelikte olanlarını ve Mahkeme içtihatlarınca önemli sayılanları kendine alıkoymak ve şahsen kullanmak zorunda" olduğu belirtilmektedir. Buna göre örneğin; Bakanlar Kurulu'nun toplantılarına katılmak, kararnameleri imzalamak, başka bir bakanlığa vekalet etmek, yönetmelik çıkarmak, atama yapmak, disiplin cezası vermek, Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmak, idarî vesayet gibi önemli yetkiler devredilemez, ancak Bakan tarafından kullanılabilir. Bu ayrık konular dışındaki yetkiler ise kamu hukukunda yetki devri esaslarına göre Bakan tarafından devredilebilir…" ifadelerine yer vermiştir.

Bu kapsamda; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın ilgili mevzuatın öngördüğü durumlarda ticaret odaları gibi meslek kuruluşlarının işlemleri üzerinde merkezi idarece yerine getirilen bir idari vesayet denetim yetkisi bulunmaktadır. Ticaret Odaları, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın teftiş ve denetimine tabidir. Bu denetimin ise, vesayet denetimi şeklinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı müfettişlerince Bakan adına ve onun emri ve onayı üzerine yerine getirilmesi gerekmektedir. Yukarıda belirtilen Yüksek Mahkeme kararından da görüleceği üzere bakana ait vesayet denetim yetkisi bizzat bakan tarafından kendi adına denetimde bulunan müfettişler eliyle kullanılması gereken münhasır bir yetki olup, alt kademelere devri mümkün bulunmamaktadır. Hal böyle iken, ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, ürün ihtisas borsası unvanını taşıyan ürün borsaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları, ticaret sicili memurluklarının faaliyet, hesap ve işlemleri ile ilgili olarak; doğrudan bakan tarafından gümrük ve ticaret müfettişlerine yaptırılması gereken inceleme, denetim ve soruşturma yapmak şeklindeki vesayet denetimi yetkisi, iptali istenen düzenlemeler sayesinde Bakan tarafından alt kademelere devredilebilir hale gelmiştir.

Anayasanın 112 nci maddesinde; "Her bakan, Başbakana karşı sorumlu olup ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur." kuralına yer verilmiştir. Anayasanın 112 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki hükme göre, bakanların "kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden" dolayı "sorumluluklarının" dengelenmesi, "gözetim ve denetim" yetkisine sahip olmalarıyla mümkündür. Bakanların bu yetkiyi bizzat ve fiilen kullanmaları mümkün olmadığından bu yetki kendisine bağlı bakanlık müfettişleri eliyle kullanılmaktadır. Bakana anayasa tarafından verilmiş ve kendisine bağlı müfettişler eliyle gerçekleştirilen denetim yetkilerinin bakanlık teşkilatındaki alt kademelere devri, Anayasanın 112 nci maddesi bağlamında mümkün bulunmamaktadır.

Ayrıca, 3046 sayılı Kanun ile bütün bakanlıkların teşkilat kanunlarında, Bakanın, Bakanlık kuruluşunun en üst amiri olduğu, bakanlık hizmetlerini mevzuata uygun olarak yürütmekle görevli, ayrıca emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden de sorumlu olduğu, bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkili olduğu hüküm altına alınmış olup, bakanın bütün bu görev, yetki ve sorumluluklarının gereği olan ve bakanın Anayasadan kaynaklanan denetim ve gözetim yetkisinin, alt kademelere devredilmesi, 3046 sayılı Kanunla bağdaşmadığı gibi Anayasanın 112 nci, 113 üncü ve 123 üncü maddelerine de aykırılık oluşturmaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Anayasa Mahkemesinin; 11.09.1986 tarih ve E.1985/33, K.1986/22 sayılı kararında; "…yasa koymak, değiştirmek, yasayı yürürlükten kaldırmak ve yerindeliği gözetmek tümüyle yasa koyucunun yetkisi içindedir. Yasalar arasında uyum ve uygunluk da yasa koyucunun arayacağı durumlardır." ifadesi dikkate alındığında, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü maddesi ile değişik 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar" ile (9) numaralı fıkrasındaki, "Bakan, bu maddede belirtilen yetkilerini alt kademelere devredebilir" tümceleri, 3046 sayılı Kanunla getirilen esas ve usullere ve hukuk düzenine ve dolayısıyla Anayasanın 2 nci maddesindeki "hukuk devleti" ilkesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi'nin 12.12.1989 tarihli ve E.1989/11, K.1989 sayılı kararında; "Anayasanın 2 nci maddesi, Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında Hukuk Devleti ilkesine de yer vermiştir. Hukuk Devleti, Devletin bütün faaliyetlerinde hukukun egemen olduğu devlettir. Bu tür devlette de "Hukuk güvenliği" ni sağlayan bir düzenin kurulması asıldır. Devlet, görevlerini yerine getirirken, "Hukuk devleti" niteliğini yitirmemeli, hukukun uygar ülkelerinde kabul edilen temel ilkelerini sürekli göz önünde tutmalıdır. Böyle bir düzende, "Devlete güven" ilkesi, vazgeçilmez temel öğelerdendir. Devlete güven, hukuk devletinin sağlamak istediği huzurlu ve istikrarlı bir ortamın sonucu olarak ortaya çıkar. Yasaların Anayasaya uygunluğu karinesi asıldır. Yasalara gösterilen güven ve saygıdan kaynaklanan oluşumların sonuçlarını korumak gerekir." denilmiştir.

Anayasaya göre yürütmenin asli düzenleme yetkisi, Anayasanın gösterdiği ayrık haller dışında yoktur. Bu yetki Anayasanın 7 nci maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiştir ve devredilemez. Yürütme, ancak yasayla asli olarak düzenlenmiş alanda kural koyabilir. Nitekim, Anayasa Mahkemesinin 22.06.1988 tarih E.1987/18, K.1988/23, sayılı kararında ifade edildiği üzere; "Anayasanın çeşitli

maddelerinde yer alan "kanunla düzenlenir" değiminden neyin anlaşılması gerektiği hususuna Anayasa Mahkemesi, kararlarıyla açıklık getirmiştir. Örneğin, 18.06.1985 günlü, E.1985/3, K.1985/8 sayılı kararında, konuyu şöyle belirginleştirmiştir:

"Yasa koyucu, belli konularda gerekli kuralları koyacak, çerçeveyi çizecek, eğer uygun ve zorunlu görürse, onların uygulanması yolunda sınırları belirlenmiş alanlar bırakacak, idare, ancak o alanlar içinde takdir yetkisine dayanmak suretiyle yasalara aykırı olmamak üzere bir takım kurallar koyarak yasanın uygulanmasını sağlayacaktır."

Esasen Anayasanın 8 inci maddesinin, yürütme yetkisi ve görevinin Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir, hükmünün anlamı da budur."

Anayasanın 113 üncü maddesinin birinci fıkrası; "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir." şeklindedir, dolayısıyla Bakanlık teşkilat ve görevlerine ilişkin 3046 sayılı çerçeve niteliğindeki kanun hükümlerine uyum Anayasal zorunluluktur. 3046 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde, "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, mevcut bakanlıkların bölünmesi veya birleştirilmesi, bakanlıkların görevleri, yetkileri ve teşkilatı bu Kanun esaslarına göre düzenlenir." denilmektedir. Dolayısıyla, her bir bakanlığın teşkilat ve görevleri hakkında kanunun, 3046 sayılı Kanunda belirlenen esaslar ve ilkeler doğrultusunda kurallar getirilmesinin zorunlu kılınması, Anayasanın 123 üncü maddesi ile getirilen idarenin kanuniliği ilkesinin bir sonucu, aynı zamanda gereğidir.

Yukarıda açıklandığı üzere, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 24 üncü maddesiyle değiştirilen 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar." tümcesi ile (9) numaralı fıkrasındaki, "Bakan, bu maddede belirtilen yetkilerini alt kademelere devredebilir." tümcesi Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 112 nci, 113 üncü ve 123 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

3) 649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci Maddesi ile 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 3 üncü Maddesine Eklenen (12), (13) ve (14) Numaralı Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesi ile 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesine eklenen (13) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nda genel müdürlükler bünyesinde Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolör kadrolarında bulunanların Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı kadrolarına bulundukları kadro dereceleriyle herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacağı belirtilmiştir.

Yine, aynı maddede, Bakanlık kadrolarına atanmış sayılan a) Gümrük Müsteşarlığı Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolörlerinin, b) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolörlerinin, anılan kadrolarda geçirdikleri süreler, Bakanlıkta Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi ve Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılacağı, 649 sayılı KHK'nın yayımı tarihinden önce Kontrolör unvanını ihraz etmiş olanlardan, taşrada Bölge Müdürü veya İl Müdürü, merkezde ise Daire Başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığından Bakanlığa devredilen birimlerde Kontrolör unvanını ihraz etmiş olanlardan Daire Başkanı ve üstü görevlerde bulunanların Gümrük ve Ticaret Müfettişi unvanını ihraz etmiş sayılacağı, bunların Kontrolör kadrolarında geçirdikleri sürelerin Gümrük ve Ticaret Müfettişi kadrolarında geçmiş sayılacağı hususuna yer verilmiştir.

Yapılan bu düzenlemeler ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde yer alan, görev ve yetki alanları birbirinden tamamen farklı, Bakanlıktaki çeşitli genel müdürlükler bünyesinde genel müdür veya genel müdür yardımcısına bağlı olarak (yetkisini devretmesi durumunda) denetimle görevli olan ve bu şekilde istihdam edilen başkontrolör, kontrolör unvanına sahip kamu görevlileri herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Bakanlık Müfettişliği kadrosuna atanmış sayılmışlardır. Böylece; mesleğe giriş, yeterlik, atanma şekli, görev, yetki ve sorumlulukları, meslekte yetiştirilme usulleri tamamen farklı olan ve bünyesinde bulundukları genel müdürlüklerin görev alanı ile sınırlı bir denetim yetkisine sahip olan genel müdürlük kontrolörlerinin; Bakanlık teşkilatı ile bakanlığa bağlı ve ilgili kuruluşların tüm faaliyet ve işlemlerini kapsayacak şekilde teftiş, inceleme ve soruşturma yetkisine sahip olmaları, bakanlık gümrük ve ticaret müfettişleri ile aynı düzeye getirilmeleri ve bu göreve herhangi bir şarta bağlı olmaksızın atanmış sayılmaları Anayasanın Kanun önünde eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır. Bu düzenlemeler aynı zamanda yasalarla kişilere verilmiş "kazanılmış haklara saygı ilkesi" ve "hukuk güvenliği ilkesi"ne de aykırılık teşkil etmektedir.

Bakanlık Gümrük ve Ticaret Müfettişliği, yukarıda belirtilen ölçütler bakımından Bakanlık bünyesindeki genel müdürlük altında görev yapan kontrolör unvanlı kamu görevlilerinden tamamen farklı olmalarına karşın; genel müdürlük kontrolörlerinin herhangi bir şart aranmaksızın bakanlık gümrük ve ticaret müfettişliği düzeyine yükseltilmesi açıkça Anayasanın 10 uncu maddesinde yazılı "kanun önünde eşitlik ilkesi"ne aykırı olup, farklı hukuki durum ve statüde bulunan kontrolörlere ayrıcalık tanınmıştır. Bu durum, bakanlık gümrük ve ticaret müfettişleri açısından hukuk güvenliği ilkesi ve kazanılmış haklara saygı ilkesine de aykırıdır. Bunlara ilave olarak; sadece bağlı bulundukları genel müdürlüğün görev ve yetki alanı ile sınırlı olmak üzere inceleme ve soruşturma yetkisi bulunan kontrolörlerin daha önce hiçbir şekilde inceleme, soruşturma ve teftiş konularında bilgi, deneyim ve tecrübesi bulunmadığı bakanlık teşkilatının diğer birimlerinin tüm işlem ve faaliyetlerini de kapsayacak şekilde inceleme, soruşturma ve teftiş yetkileri ile donatılıp herhangi bir işleme gerek kalmaksızın bakanlık gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılmaları hakkaniyete uygun düşmediği gibi bu düzenlemelerle bir kamu yararı elde edilmesi de mümkün bulunmamaktadır. Ayrıca; bu düzenlemeler, denetim hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine engel teşkil edeceği gibi Devletin denetim fonksiyonunun zaafa uğramasına da neden olabilecektir.

Bakanlık müfettişleri ile bakanlıklardaki ana hizmet birimleri olan genel müdürlüklerde istihdam edilen kontrolörler arasında birçok yönden farklılık bulunmaktadır. Bunlar;

a) Atanma Biçimi:

Bakanlık gümrük ve ticaret müfettişleri özel yarışma sınavı ile mesleğe girdikten sonra üç yıllık yetiştirme sonucunda, yeterlik yazılı ve sözlü sınavını kazanmasını müteakip 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruşlarda Atama Usulüne Dair Kanun hükümlerine göre Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanının imzaladığı müşterek kararname ile müfettişliğe, 10 yıl fiilen müfettişlik yapmasını müteakip başmüfettişliğe aynı usulle atanmaktadır. Müşterek kararname ile atanma şekli bir anlamda bu şekilde atanan kamu görevlisine üst düzey kamu görevlisi olma niteliği kazandırmaktadır. Aynı zamanda; bu atanma şekli kamu görevlisi açısından bir güvence niteliği de taşımaktadır. Halbuki; kontrolör unvanlı kamu görevlileri, bakanlıkta uygun görülen genel müdürlüklerde istihdam edilen, bağlı bulunduğu genel müdürlüğün görev alanı ile sınırlı olmak üzere inceleme, idari soruşturma yapan kamu görevlileridir. Kontrolörler, görevlerini Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kontrolörler Tüzüğünün 3 üncü maddesinde de belirtildiği üzere, genel müdüre

veya yetki devri durumunda genel müdür yardımcısına bağlı olarak yapmaktadırlar. Kontrolörün atanması duruma göre bakan veya yetki devri durumunda alt kademeler tarafından yapılmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere; atanma şekli bir anlamda devlet memurunun statüsünü ve üst düzey kamu görevlisi olup olmadığını belirleyen en önemli ölçütlerden biridir. Anayasa Mahkemesine, 05.05.2005 günlü ve 5345 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 28 inci Maddesinin Birinci Fıkrasındaki "Başkan yardımcıları, daire başkanları, vergi dairesi başkanları ve gelirler kontrolörleri, Başkanın önerisi üzerine Bakan tarafından" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı ileri sürülerek bu görevlerde bulunan kişilerin müşterek kararname ile atanması gerektiğinden bahisle açılan iptal davasında vermiş olduğu E.2005/66, K.2009/102 sayılı kararda, "…Anayasanın 10 uncu maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Durum ve konumlardaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasanın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz…" değerlendirmesi yapılmış; 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan personel ile Başkanlığın ana hizmet birimlerinden birini teşkil eden 'Gelirler Kontrolörleri Daire Başkanlığı'na bağlı ve Başkanlığın vergi inceleme ve denetim yıllık planına uygun olarak vergi inceleme ve denetimlerini yapmakla görevli gelirler kontrolörlerinin üst düzey yönetici kapsamında değerlendirilmelerinin mümkün olmadığı belirtilerek müşterek kararname ile atanamayacağı yönünde bir karar vermiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararında bile kontrolör unvanına sahip kamu görevlilerinin müşterek kararname ile atanabilecek nitelikte bir kamu görevlisi olmadığı vurgulanmış olup, bunların üst düzey kamu görevlisi sayılamayacakları anlaşılmaktadır.

b) Bakanlık Gümrük ve Ticaret Müfettişleri ile Genel Müdürlüklerde istihdam edilen Genel Müdürlük Kontrolörlerinin Yaptıkları İşin Niteliği, Kapsamı, Görev Alanları ve Yetkilerindeki Farklılıklar:

640 sayılı KHK nın mülga 38 inci maddesinde Bakanlıkta uygun görülen genel müdürlüklerde kontrolör istihdam edileceği ve kontrolörlerin görevlendirildikleri

konularda inceleme, araştırma, idari soruşturma, denetleme ve sonradan kontrol yetkilerine sahip oldukları belirtilmiştir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının kurulmasına ilişkin 640 sayılı KHK ile Bakanlıkta bakanlık hizmet birimi olan Gümrükler Genel Müdürlüğü, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü, Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü, İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü bünyesinde kontrolör istihdam edilmekteydi. Bu genel müdürlüklerde istihdam edilen kontrolörler bağlı bulundukları genel müdürlüğün görev ve yetki alanı ile sınırlı olmak kaydıyla inceleme, araştırma, idari soruşturma ve denetleme yetkilerine sahiptiler. Herhangi bir genel müdürlükte görevli kontrolörün, diğer genel müdürlüklerin görev alanına giren bir konuda inceleme, araştırma, idari soruşturma ve denetleme yetkisi bulunmamaktadır. Öte yandan, genel müdürlük bünyesinde görev yapan kontrolörlerin görev yaptığı genel müdürlük personeli hakkında her türlü inceleme ve idari soruşturma yetkileri de bulunmamaktaydı. Hali hazırda; kontrolörlerin istihdam edildiği diğer bakanlıklarda da aynı hukuki durum geçerlidir. Bir başka deyişle; genel müdürlük kontrolörlerinin, görev yaptıkları genel müdürlüklerde, başta kendi birim amiri olmak üzere müşterek kararname ile atanan genel müdür yardımcıları ve genel müdürler hakkında inceleme ve soruşturma yapma yetkileri bulunmamaktadır. Buna karşın; bakanlık gümrük ve ticaret müfettişleri Bakanlık teşkilatı ile bakanlığa bağlı ve ilgili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş, inceleme ve soruşturma yetkilerine sahip oldukları gibi atanma şekli ve konumu ne olursa olsun kontrolörler de dahil bakanlık teşkilatında bulunan her düzeydeki personel hakkında her türlü inceleme ve soruşturma yetkilerine sahiptir.

Diğer taraftan; çeşitli yasaların sadece bakanlık gümrük ve ticaret müfettişlerine tanıdığı ve sadece bakanlık müfettişleri tarafından kullanılan bir takım yetkiler de bulunmaktadır. Örneğin; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 138 inci maddesinde yer alan görevden uzaklaştırma yetkisi gibi. Bu yetkiye sahip kişiler arasında bakanlık müfettişleri bulunurken genel müdürlük kontrolörlerine yasa koyucu böyle bir yetki tanımamıştır. Bu konuda örnek verilebilecek bir başka kanun ise, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanundur. Anılan Kanunun tanımlar başlıklı 2/1-e bendinde sayılan denetim elemanları arasında gümrük ve ticaret bakanlığında görev yapan denetim elemanlarından sadece gümrük ve ticaret müfettişleri bulunmaktadır.

Bu açıklamalardan da görüleceği üzere; bakanlık teşkilatlarında genel müdürlüklerde istihdam edilen kontrolörler sadece görev yaptıkları genel müdürlüğün

görev, yetki ve sorumluluk alanı ile sınırlı olmak üzere inceleme, araştırma, idari soruşturma ve denetleme yetkisine, dolayısıyla; sadece görev yaptıkları genel müdürlüğün görev ve faaliyet alanı ile ilgili olarak mesleki bilgi ve deneyime sahip iken, 640 sayılı KHK'yı değiştiren 649 sayılı KHK'nin 28 inci maddesi ile bakanlık gümrük ve ticareti müfettişliğine atanmış sayılarak iptali istenilen KHK 'nın ilgili maddesi ile birlikte gümrük ve ticaret müfettişi gibi inceleme ve soruşturma yetkisine sahip olmuşlardır. Bu durumu somuta indirgeyecek olursak; Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğünde görev yapan bir kontrolörün bakanlık gümrük ve ticaret müfettişi yapılması ile birlikte Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü kontrolörü bakanlıkta bulunan diğer genel müdürlüklerin faaliyet alanları ile ilgili her türlü inceleme ve soruşturma yapma yetkisine sahip olmuştur. Aynı durum Bakanlık genel müdürlüklerinde görevli her bir kontrolör için geçerlidir. Belli bir konuda inceleme, soruşturma yapmak; mesleki bilgi, deneyim ve uzmanlığı gerekli kılmaktadır. Tersine uygulama, denetim hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini engelleyeceği gibi devletin denetim fonksiyonunu da zaafa uğratabilecektir.

Diğer taraftan; Ankara 8. İdare Mahkemesinin, 14.07.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 20.03.1997 günlü, 570 sayılı KHK'nin 10 uncu maddesiyle değiştirilen "IV Sayılı Makam Tazminatı Cetveli"nin 8. sırasının (a) bendinin Anayasanın 10 uncu ve 55 inci maddelerine aykırılığı savıyla açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu E.2003/49, K.2008/76 sayılı kararında; "…Anayasanın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesi, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi veya toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılabilir. Aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme aykırılık oluşturur. Anayasanın amaçladığı eşitlik, eylemli değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumların aynı, ayrı hukuksal durumların ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasanın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz…" değerlendirmesi yapılmış; davaya konu denetleme elemanlarının "En az dört yıl süreli yükseköğrenim veren fakülte veya yüksekokulları bitirmiş, birinci dereceli kadroya atanmış ve Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine sahip merkez denetim elemanlarından olma" şeklindeki genel koşulları taşımış olmaları, yaptıkları işin niteliği, kapsamı, görev alanları ve yetkilerindeki farklılıklar gözetildiğinde aynı hukuki durumda bulunduklarının söylenemeyeceğini belirtmiştir. Bu kararında Anayasa Mahkemesi denetleme elemanlarının yaptıkları işin niteliği, kapsamı, görev alanları ve yetkileri itibariyle farklı olmaları nedeniyle hukuken aynı durumda olamayacaklarını açıkça belirtmiştir.

Anayasanın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi ile ilgili olarak Yerleşik içtihat haline gelen Anayasa Mahkemesi Kararlarından da anlaşılacağı üzere; Konum, görev ve yetki itibariyle Hukuksal durumları ayrı olan Bakanlık Müfettişleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Genel Müdürlüklerinde istihdam edilen Kontrolörlerin yeni düzenleme yapmak suretiyle aynı kurallara bağlı tutulması ve bu bağlamda Kontrolörlere ayrıcalık tanınması Anayasanın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Görev, yetki, atanma şekli, mesleğe alınma, yetiştirilme, bağlı olduğu makam itibariyle tamamen birbirinden farklı olan bakanlık gümrük ve ticaret müfettişleri, bakanlık genel müdürlüklerinde görevli kontrolörlerin veya daha önce kontrolörlük yapmış halihazırda gümrük ve ticaret bakanlıklarında görevli kimi idarecilerin herhangi bir işleme gerek kalmaksızın gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılacaklarına ilişkin iptali istenilen düzenleme ile yine daha önce kontrolörlükte geçirmiş oldukları hizmet sürelerinin gümrük ve ticaret bakanlığı gümrük ve ticaret müfettişliğinde geçirilmiş sayılmaları şeklindeki iptali istenilen düzenleme açıkça Anayasanın kanun önünde eşitlik ilkesine de aykırılık taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin hukuk güvenliği ilkesi ile ilgili vermiş olduğu birçok kararı bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin 07.02.2008 tarihli ve E.2005/128, K.2008/54 sayılı kararında, "…Daha önce tesis edilmiş bulunan işlemlerin doğurduğu hukuki sonuçları ortadan kaldıracak şekilde yasama tasarrufunda bulunulması, hukuk güvenliği ilkesine aykırılık oluşturur. Hukuk devletinin gereği olan hukuk güvenliğini sağlama yükümlülüğü, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. "Yasaların geriye yürümezliği ilkesi" uyarınca yasalar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Yürürlüğe giren yasaların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir…" denilmiştir.

Genel Müdürlük kontrolörlerinin bakanlık müfettişliği kadrolarına herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılmaları ve genel müdürlük kontrolörlerinin daha önce kontrolörlükte geçirmiş oldukları sürelerin gümrük ve ticaret müfettişliğinde geçirilmiş sayılacağı yönündeki 649 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin, hakkaniyete aykırı düşeceği; dolayısıyla, Anayasanın 2 nci maddesi ile bağdaşmayacağı açıktır. Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren,

her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Bir çok yargı kararında da belirtildiği üzere kariyer bir meslek olan müfettişlik mesleğinin, geçmiş dönem hizmetleriyle birlikte bir bütün halinde değerlendirilmesi kariyer ve liyakat ilkelerinin mutlak vazgeçilmez niteliğini oluşturduğu gibi, bu yönde bir yapılanma Teftiş Kurullarının oluşması ve işleyiş sistematiğine de uygun düşmektedir.

Anayasanın 70 inci maddesine göre anayasa koyucu; devlet hizmetlerine alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Yapılan bu düzenleme, Anayasanın 70 inci maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Anayasanın bu maddesinin, Anayasamız ile güvence altına alınmış temel hak ve hürriyetleri düzenleyen bir madde olması da dikkate alındığında, bakanlıklarda yer alan genel müdürlüklerde istihdam edilen kontrolörlerin tamamının hiç bir işleme gerek kalmaksızın bakanlık müfettişliğine atanmış sayılması konusunda KHK ile getirilen söz konusu düzenleme anayasanın 91 inci maddesinde yer alan "… temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez…." hükmüne de aykırıdır. Bir anlamda; yasalarla düzenlenmesi gereken bir konu KHK'ya konu edilerek Anayasaya aykırı hareket edilmiştir.

Öte yandan 640 sayılı KHK'nin geçici 3 üncü maddesine eklenen (13) numaralı fıkrasında "… Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine verilen görev ve yetkiler kapsamında olmak kaydıyla; mevzuatta Gümrük Müsteşarlığı Müfettişleri ve Kontrolörleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müfettişleri ve Kontrolörlerine yapılmış olan atıflar Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine yapılmış sayılır …" şeklinde yer alan düzenleme birçok kanun ve/veya kanun hükmünde kararnameyi değiştirici nitelik taşımaktadır.

Bu düzenlemeyle, Gümrük Müfettişlerine çeşitli yasalarla verilmiş yetki ve görevler, gümrük ve ticaret bakanlığı genel müdürlüklerinde daha önce kontrolör olarak görev yapmış kamu görevlilerine de verilmiştir. Örneğin; 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre, aklama suçunu inceleme yetkisi gümrük müfettişlerine tanınmış iken, bakanlık

genel müdürlüklerinin tüm kontrolörleri iptali istenilen bu düzenlemeyle gümrük müfettişlerinin yetkisine sahip hale getirilmişlerdir. Bu durum, 4458 sayılı Gümrük Kanununun sadece gümrük müfettişlerine tanıdığı görev, hak ve yetkiler için de geçerlidir. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 65 inci maddesi, 230 uncu maddesi, geçici 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrası ile gümrük müfettişlerine verilmiş yetkiler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde daha önce değişik genel müdürlüklerinde görev yapmış ve Gümrük Ticaret Bakanlığı'na intisap etmiş kontrolörlere de verilmiştir.

649 sayılı KHK ile yapılan bu değişiklikle iptali istenilen maddede "mevzuatta" ibaresi kullanılmak suretiyle bir anlamda dolaylı yoldan ilgili yasalara atıfta bulunularak söz konusu yasalardaki maddelerde sadece belli bir meslek gurubuna verilmiş görev ve yetkiler, bu görev ve yetkilerle ilgilisi olmayan başka meslek guruplarına da tanınmıştır. Yukarıda belirtilen gerekçeler karşısında gerek 5549 sayılı Yasayı, gerekse 4458 sayılı Yasayı değiştirici nitelik taşıyan 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisini tanıyan 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında bulunmamaktadır. Çünkü; yetki yasasında hangi yasa ve kanun hükmünde kararnamelerde düzenleme yapılacağı açık bir şekilde belirtilmiş; ancak bunlar arasında 5549 sayılı Yasa ile 4458 sayılı Yasaya yer verilmemiştir. Bu yönüyle iptali istenilen 649 sayılı KHK'nın "… Bu Kanun Hükmünde Kararnameyle Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine verilen görev ve yetkiler kapsamında olmak kaydıyla; mevzuatta Gümrük Müsteşarlığı Müfettişleri ve Kontrolörleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müfettişleri ve Kontrolörlerine yapılmış olan atıflar Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine yapılmış sayılır." eklindeki hükmü Yetki Yasasının kapsamında bulunmamaktadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin birinci fıkrasında TBMM'nin, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verebileceği belirtildikten sonra, ikinci fıkrasında, çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresini ve bu süre içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağının, dayanağı olan yetki kanununda gösterilmesinin zorunlu olduğu öngörülmüştür. KHK'lerle dayandıkları yetki yasası arasında sıkı bir bağ vardır. KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden dayandıkları yetki yasası ile Anayasaya uygun olması gerekir. Ancak; yetki yasasında yukarıda belirtilen yasalar yer almadığı halde söz konusu yasalarda örtülü değişiklikler yapılması, Anayasanın 91 inci maddesine aykırıdır.

Sonuç olarak;

Kamu idarelerinde teftiş kurullarınca gerçekleştirilen denetim görevi özellikleri itibariyle idari görevlerden ayrı olarak ele alınmış ve bu hizmetler ayrı bir kariyer mesleği olarak düzenlenmiştir.

Tüm kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin teftiş kurulu düzenlemelerinde olduğu gibi mesleki nitelik, uygulama ve yetki alanı, bağlılık noktalarında hizmet gereklerine ve 657 sayılı Yasada yer alan temel ilkelere uygun bir sistemin oluşturulmasına önem verilmiş ve bu bağlamda; Müfettiş Yardımcılarının gerekli nitelikleri taşıyan adaylar arasından yarışma sınavıyla ve başarı derecelerine göre atanmaları, hizmet içinde yetiştirilmeleri, yeterlilik sınavından sonra yine başarı derecelerine göre müfettişliğe atanmaları öngörülmüş bu kurallar dışında müfettişliğe atama yolu kapatılmıştır. Böylece müfettişlik mesleği diğer görevlerden ayrı bir kariyer meslek olarak düzenlenmiştir.

Belirli şartları taşıyan adayların giriş sınavını kazanarak Müfettiş Yardımcılığı statüsünü elde edecekleri, 3 yıllık zor bir yetiştirme dönemi sonunda yapılan yeterlik sınavında başarılı olmaları halinde Müfettiş unvanını kazanacaklarına ilişkin bugüne kadar var olan mevcut düzenlemeler dışında iptali istenilen bu düzenlemelerle "bakanlık genel müdürlüklerinde istihdam edilen ve sadece bağlı bulundukları genel müdürlüğün faaliyet ve görev alanı ile sınırlı olmak üzere inceleme, teftiş, denetim ve idari soruşturma görevi yapan kontrolörlerin hiçbir işleme gerek kalkmaksızın gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılacağı" şeklindeki ikinci bir atama usulüne yer verilerek genel müdürlük kontrolörlerine herhangi bir koşulu yerine getirmeksizin gümrük ve ticaret müfettişi unvanı verilmiştir. Bu haliyle bu düzenlemelerle Anayasanın 70 inci maddesine aykırı hareket edilmiştir.

Bilindiği üzere Müfettişlik mesleğine, gerekli şartları taşıyanlar arasından yapılan Müfettiş yardımcılığı sınavında başarılı olanların Müfettiş yardımcısı olarak atanmaları ile intisap edilmekte, 3 yıl süren yetiştirme döneminden sonra yeterlik sınavı yapılmakta ve bu yeterlik sınavında başarılı olanlar müşterek kararname ile Müfettiş olarak atanabilmektedir.

Görüldüğü gibi, Türk İdare Sistemi içerisinde Müfettişlik mesleğinin nitelik standardının sağlanması ve sağlıklı bir teftiş sistemi kurulması için denetim hizmetleri diğer yönetsel hizmetlerden ayrı olarak düzenlenmiş ve kariyer bir meslek olduğu kabul edilmiştir. Başbakanlığın 1993/12 sayılı Genelgesinde de Müfettişlik mesleğinin kariyer niteliği ve Müfettişlik güvencesi vurgulanarak, özel kanunlarla getirilen istisnalar dışında, Teftiş Kurullarının kariyer yapısının özenle korunması gerektiği belirtilmiştir.

Müfettişlik mesleğinde kendi içinde kariyer yapının korunması ve liyakatın esas alınmasında müfettişlerin kendi aralarında kıdem esasına göre sıralanmasının önemi de büyüktür. Müfettişlik gibi kariyer bir meslekte kıdemin, aynı tarihte yeterlik sınavına girerek aynı tarihte müfettişliğe atananlar bakımından yeterlik sınavındaki başarı derecesine göre, farklı tarihlerde müfettişliğe ve başmüfettişliğe atananlar yönünden ise, hizmet sürelerine göre belirlenmekte iken, daha önce müfettişlik kariyer mesleği içinde bulunmayan bakanlık genel müdürlük bünyesinde sadece görev yaptığı genel müdürlüğün sorumluluk ve faaliyet alanı ile ilgili inceleme, soruşturma ve teftiş yetkileri bulunan kontrolörlerin herhangi bir işleme gerek kalmaksızın tamamının gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılmaları ve daha önce kontrolörlükte geçirmiş oldukları hizmet sürelerinin müfettişlikte geçirilmiş sayılacağı yönündeki KHK'da yer alan düzenlemelerle birlikte müfettişlik mesleğinin esasını oluşturan liyakat ve kariyer ilkelerine dayanan kıdem sistemi bozulmuş olacaktır. Böylelikle, kıdem sırası yeniden tayin edilerek müfettişlik mesleğine özel yarışma sınavı ile giren kamu görevlileri aleyhine bir durum yaratılırken daha önce kontrolörlük görevinde bulunurken hiçbir işleme gerek kalmaksızın müfettişliğe atanmış sayılacak kontrolörler lehine bir durum oluşacaktır. Bu olumsuzluk doğal olarak Teftiş Kurulunun hiyerarşik yapısını ve çalışma barışını da bozacaktır. Unutulmamalıdır ki; Anayasamızın 49 uncu maddesine göre devletin temel görevleri arasında çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bulunmaktadır.

Demokratik hukuk devleti anlayışının egemen olduğu tüm ülkelerde müfettişlik mesleği için getirilen standartlar da dikkate alınarak, müfettişlik mesleğinin kariyer yapısının korunmasının ve liyakatın esas alınmasının, müfettişlik mesleğinin ve kamu yönetiminin geleceği ve sağlam temeller üzerinde devamı için zaruri olduğu bir gerçektir. Müfettişlik mesleğinin kariyer yapısını bozucu nitelikteki bu düzenlemelerin kaldırılması hukuk devleti olmanın da bir gereğidir.

Yukarıda açıklandığı üzere, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 28 inci maddesi ile 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraları, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 49 uncu, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

4) 649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü Maddesi ile Değiştirilen 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

640 sayılı KHK'nın değişik 16 ncı maddesinin (8) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcılarının mesleğe alınmaları,

yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Anayasanın 7 nci maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez"; 8 inci maddesinde ise, "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." kurallarına yer verilmiştir.

Anayasanın 128 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." denildikten sonra 2 nci fıkrasında, "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." kuralı hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 115 inci maddesinde, Bakanlar Kurulunun, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştayın incelenmesinden geçirilmek şartıyla tüzükler çıkarabileceği; 124 üncü maddesinde ise, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabilecekleri ifade edilmiştir.

İptal istemine konu edilen 640 sayılı KHK'nın değişik 16 ncı maddesinin (8) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Müfettiş yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları gibi yasayla düzenlenmesi gereken konuların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Diğer taraftan; gümrük ve ticaret uzmanlarının mesleğe alınmaları ile yetiştirilmelerine ilişkin usul ve esaslar 640 sayılı KHK'nın 37 nci maddesinde yasayla düzenlenirken, denetim hizmetlerini yürütecek gümrük ve ticaret müfettişlerinin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumluluklarının yönetmeliğe bırakılmasını anlamak mümkün değildir.

Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "nitelikler" sözcüğü, yalnız "göreve alınmada aranan nitelikler" değildir. Bu nitelikler mesleğin sonuna kadar yani bütün mesleki yaşam boyunca taşınması, korunması, geliştirilmesi zorunlu koşulları da anlattığından, yalnız mesleğe kabul için gerekli niteliklerin

değil, bütün mesleki yaşam boyunca taşınması ve korunması ve geliştirilmesi gereken niteliklerin de, yasa ile düzenlenmesi gerekir.

Anayasanın 128 inci maddesinde belirtilen hususların yasa ile düzenlenmesi memurlar ve diğer kamu görevlileri için de bir güvencedir. Mesleğe alınmaya ve yeterlik sınavlarına ilişkin olarak yapılacak düzenlemelerin; söz konusu memuriyetlere atanma konusundaki düzenlemeler olduğu ve Anayasanın 128 inci maddesinde yasa ile düzenlenmesi zorunlu görülen hususlardan bulunduğu açık olup bu konudaki düzenlemelerin, yürütmenin çıkaracağı bir yönetmeliğe bırakılması; bizzat Anayasa tarafından öngörülen memuriyet ve görev güvencesinin ortadan kaldırılması sonucunu doğuran ve Anayasanın 128 inci maddesine aykırı düşen bir durumdur. Usul ve esasları ile ilkeleri 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede gösterilmeden, idareye bırakılan düzenleme yetkisinin, asli bir düzenleme yetkisi taşıdığı açıktır.

Yürütme ve idarenin Anayasada belirtilen ayrık durumlar dışında düzenleme yetkisi aslî değil, ikincildir; yani, yasayla çizilmiş bir alandadır. Önce, yasama, bir alanı temel ilkeleriyle belirler, düzenler; ondan sonra da, yürütme, bu çerçevesi çizilmiş alanda düzenleyici birtakım işlemler yapabilir. Anayasanın 7 nci maddesine göre yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir ve bu yetki devredilemez.

Anayasanın 128 inci maddesi uyarınca, memurların ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkileri ile hakları ve yükümlülüklerinin de yasa ile düzenlenmesi zorunlu olduğundan, belirtilen bu hususları kapsaması kuşkusuz olan "Gümrük ve Ticaret Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesi"ni yönetmeliğe bırakan düzenlenme de; Anayasanın 128 inci maddesine aykırı düşen, yürütmeye asli düzenleme yapma imkanı tanıdığı için Anayasanın 8 inci maddesine, yasamaya ait olan asli düzenleme yetkisini yürütmeye devrettiği için Anayasanın 7 nci maddesine, böyle bir yetki Anayasaya dayanmadığı için Anayasanın 6 ncı maddesine aykırılık söz konusudur.

Diğer taraftan, Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenleme Anayasanın 2 nci ve 11 inci maddelerinde ifade edilen hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle de bağdaşmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 24 üncü maddesi ile değiştirilen 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (8) numaralı fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

5) 649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü Maddesi ile Değiştirilen 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı Maddesinin (1), (2), (7) Numaralı Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

640 sayılı KHK'nin, 649 sayılı KHK'nin 24 üncü maddesiyle değişik 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasında, "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı; Başkan, Başkan Yardımcıları, Grup Başkanları ile Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinden oluşur. Başkan Yardımcıları ile Grup Başkanlarının fiilen on yıldan fazla denetim görevi yapmış olanlar arasından Bakan tarafından görevlendirilir." denilmektedir. Bahse konu madde incelendiğinde; Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın kimlerden oluşacağı belirtilmiş, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın sevk ve idaresinden sorumlu başkan yardımcıları ve grup başkanlarının bu görevlere kimin tarafından getirileceği ve bu görevlere atanabilmeleri için ne kadar süre denetim görevinde bulunmaları gerektiği belirtilmiştir. Ancak, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın sevk ve idaresinden birinci derecede sorumlu, aynı zamanda Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nda görev yapan bakanlık müfettişlerinin amiri konumundaki başkanın ne şekilde atanacağı, bu göreve atanacak kişinin daha önce gümrük ve ticaret müfettişi sıfat ve yetkisine sahip olup olmadığı veya başkanlık görevine atanacak kamu görevlisinin ne kadar süre görev yapmış olması gerektiği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır.

KHK'yı düzenleyen iradenin, Rehberlik ve Teftiş Başkanının amiri olduğu başkan yardımcılığı ve gurup başkanlığı görevlerine atanılması için getirilmiş ölçütleri Rehberlik ve Teftiş Başkanı için aramadığı görülmektedir. 3046 sayılı Kanun hükümlerine göre bakanlık teşkilatındaki danışma ve denetim birimleri arasında bulunan ve doğrudan bakanın emri ve onayı üzerine bakan adına görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının sevk ve idaresinden sorumlu üst düzey bir görevli olan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı görevine atamada, müfettişlik sıfat ve yetkisine sahip olup olmadığına bakılmaması veya ne şekilde atanacağının belirtilmemesi hukuki açıdan ciddi bir eksikliktir ve bu göreve müfettiş bilgi ve birikimi ile kariyerine sahip olmayan meslek grupları arasından atama yapılmasının olanaklı hale getirildiği açıkça görülmektedir.

Diğer yandan, iptali istenilen düzenlemelerde rehberlik ve teftiş başkanının müşterek kararname ile atanacağı yönünde bir açıklık da bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin E.2008/22, K.2010/82 sayılı Kararında, "…Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının görevlerinin düzenlendiği 5737 sayılı Kanun'un 60 ıncı maddesine göre, Genel Müdürün emri veya onayı üzerine, Genel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşları ile ilgili olarak Genel Müdür adına teftiş, inceleme ve soruşturma

işlerini yürüten, tüm vakıfların amaca uygunluk denetimini yapan, vakıfların ve iktisadî işletmelerinin ve iştiraklerinin denetleme ve inceleme işlerini yürüten Rehberlik ve Teftiş Başkanının, Vakıflar Genel Müdürlüğünün üst düzey kamu görevlisi niteliğinde bulunması nedeniyle, atanmasının ortak kararnameyle yapılması gerekmektedir…" denilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin kararından da görüleceği üzere; teftiş ve rehberlik başkanının bir üst düzey kamu görevlisi olarak kabul edildiğinden atanmasının da müşterek kararname ile yapılmasının gerektiği vurgulanmıştır. Bu nedenle; bu karardan da görüleceği üzere Yüksek Mahkemenin genel müdürlük düzeyinde faaliyette bulunan Vakıflar Genel Müdürlüğü rehberlik ve teftiş başkanlığında görevli rehberlik ve teftiş başkanının üst düzey bir kamu görevlisi kabul edilerek müşterek kararname ile atanmasının gerektiği yönündeki kararı dikkate alındığında yine üst düzey bir kamu görevlisi olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanının da müşterek kararname ile atanması yasal bir zorunluluktur. Kural olarak; üst düzey kamu görevlilerinin ne şekilde bu görevlere atanacağı 2451 sayılı Kanunla veya kamu kurum veya kuruluşlarının kendi teşkilat yasaları ile belirtilmiştir. Ancak; 2451 sayılı Kanunun eki cetveller incelendiğinde müşterek kararname ile atanan unvanlar arasında rehberlik ve teftiş başkanı unvanının bulunmadığı, aynı zamanda Gümrük ve Ticaret Bakanlığının teşkilat ve görevlerine ilişkin 640 sayılı KHK'da rehberlik ve teftiş başkanının müşterek kararname ile atanacağı konusunda bir düzenlemeye de yer verilmediği görülmektedir.

Diğer taraftan; iptali istenilen düzenlemelerde müşterek kararname ile atanmış gümrük ve ticaret müfettişleri arasından rehberlik ve teftiş başkan yardımcılığı ve rehberlik ve teftiş başkan gurup başkanlığı gibi üst düzey görevlere görevlendirmenin müşterek kararname ile atanma şeklinde olmayıp bakan tarafından bir idari işlem tesis edilerek yapılacak olması da ayrıca Anayasaya aykırı bir durumdur. Bakanlık üst düzey görevlerine getirilecek bu yüksek memurlara ilişkin atama işlemlerinin, Anayasada benimsenen parlamenter sistem gereği yürütme organını oluşturan Gümrük ve Ticaret Bakanı ve Başbakan ile tarafsız Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulması Anayasanın 8 inci, 104 üncü ve 105 inci maddeleri yönünden anayasal bir zorunluluktur.

Bilindiği üzere; Anayasanın 8 inci maddesinde "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." denilmekte, 104 üncü maddesinde de "kararnameleri imzalamak" Cumhurbaşkanı'nın yürütme alanındaki görev ve

yetkileri arasında sayılmaktadır. Anayasanın 104 üncü maddesinde sözü edilen "kararnameler", Kanun Hükmünde Kararnameler ile Bakanlar Kurulu'nun çeşitli kararnamelerinin yanında üst düzey yöneticilerin atanması ile ilgili müşterek kararnameleri de kapsamaktadır. Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'nca yerine getirileceğinden, söz konusu kararnamelerin hukuksal geçerliği için her iki tarafın da katılımı gerekmektedir.

Buna göre, kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey kamu görevlisi konumunda olmaları nedeniyle bunların atamalarının da müşterek kararname ile yapılması Anayasamızın bir gereğidir.

Bu açıklamalar ışığında, başta Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanı olmak üzere, başkan yardımcısı ve gurup başkanın müşterek kararname ile atanması yasal ve anayasal zorunluluktur.

Ayrıca; rehberlik ve teftiş başkanının, müfettiş sıfat ve yetkisine haiz müfettişler arasından atama yapılması gerekliliği karşısında, iptali istenilen düzenlemeyle bu göreve belirtilen niteliklere sahip olmayan, hatta müfettiş sıfat ve yetkisini haiz olmayan idari görevlilerin de atanmasının önü açılmıştır. Denetim hizmetleri, diğer idari görevlerden tamamen ayrı bir kariyer mesleği olarak düzenlenmiş olup, iptali istenilen bu düzenlemeyle birlikte müfettişlik bilgi, birikim ve deneyimine sahip olmayan kişilerin bu göreve atanması durumu söz konusu olacaktır. Diğer Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlarının müfettiş sıfat ve yetkisine sahip kişiler arasından müşterek kararname ile atanması yönündeki yönetmelik, tüzük gibi idari düzenlemeler dikkate alındığında bu durum anayasanın eşitlik kuralını da aykırıdır. Çünkü; eşitlik ilkesinde; hukuken aynı durumda bulunanlara aynı hukuki normların uygulanması icap etmektedir.

İptali istenilen bir başka düzenleme ise, Başkanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve işbölümünün sağlanması amacıyla doğrudan Başkanlığa bağlı olmak üzere teftiş, gümrük inceleme ve soruşturma, ticaret inceleme ve soruşturma grup başkanlıklarının kurulmasına yönelik 640 sayılı KHK'nın değişik 16 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrası ile, yine aynı KHK'nın değişik 16 ncı maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin hangi grup başkanlığı bünyesinde görev yapacağının Bakan tarafından belirleneceği yönündeki düzenlemelerdir.

Teftiş ve Rehberlik Başkanlığının teftiş, inceleme ve soruşturma guruplarına ayrılması, denetim fonksiyonunu işlevsizleştirmeye, etkinlik ve verimliliğini engellemeye yönelik bir düzenlemedir. Çünkü; bakanlık gümrük ve ticaret müfettişlerine yasalar ve ikincil düzenlemelerle verilen teftiş, inceleme soruşturma görev ve yetkileri birbirinden bağımsız olmayan birbirine eklemlenmiş görev ve yetkilerdir. Bu nedenle; bu yetki ve görevlerin ayrı ayrı oluşturulacak gruplarda görevlendirilecek müfettişler eliyle yürütülmesi durumunda müfettiş bulunduğu guruptaki görevini yerine getirirken diğer grup başkanlığının görevine giren bir konu ile karşılaşması durumunda bu görevi doğrudan yerine getiremeyecektir. Konuyu somutlaştıracak olursak; teftiş grup başkanlığında görevli gümrük ve ticaret müfettişi teftiş görevini icra ederken kamu adına görevi ile bağlantılı bir suç işlendiğini öğrendiğinde gerekli tedbirleri alarak inceleme ve soruşturmaya başlaması bu düzenleme ile mümkün görünmemektedir. Böylelikle; teftiş esnasında inceleme ve soruşturmayı gerektirecek bir durumla karşılaşılması durumunda bu işin teftiş gurubunda görevli müfettiş eliyle değil, inceleme ve soruşturma gurubunda görevli müfettiş eliyle yürütülmesi gerekmektedir. Bu durum ise, denetim hizmetlerinin zafiyete uğratılmasına ve gecikmesine sebep olmanın yanı sıra suçun önlenmesine, suç ve suçlularla mücadeleye yönelik gerekli tedbirlerin alınmasına engel teşkil edecek ve böylelikle denetimden beklenen kamu yararı da sağlanamayacaktır. Ayrıca; diğer bakanlıklarda bakanlık müfettişleri için böyle bir ayrıma gidilmediği de, diğer bakanlık teşkilat yapıları ve yasal düzenlemeleri incelendiğinde görülecektir. Bu nedenle; söz konusu düzenleme anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi Bakanlıkların Teşkilat ve Görevlerine İlişkin 3046 sayılı Kanuna da aykırıdır. 3046 sayılı Kanunda veya bakanlıkların teşkilat kanunlarında Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın grup başkanlıklarına ayrılması yönünde ne bir düzenleme bulunmakta, ne de bakanlıklara bu yönde düzenleme yapma yetkisi verilmiştir.

Diğer taraftan; müfettişlerin hangi gurup başkanlıklarında görevlendirileceğinin bakan tarafından belirleneceğine ilişkin düzenlemede bu belirlemenin hangi nesnel ve objektif kriterlere göre yapılacağı belirtilmemiştir. Herhangi bir kriter esas alınmaksızın müfettişlerin herhangi bir grup başkanlığında görevlendirilmesinin Bakan tarafından belirleneceğinin ifade edilmesi, bu konuda karar alacak idari makamın (bakan) takdirini esas almakta ve keyfiliğe yol açabilecek nitelik taşımaktadır. Bu durum, ilk kez tesis edilecek görevlendirme işlemleri bakımından geçerli olduğu gibi görevlendirme işlemlerinin sona erdirilmesi veya daha sonra tekrar yapılması bakımından da geçerli olacaktır. Böylelikle; denetim görevini yerine getirecek müfettiş üzerinde baskı aracı olarak kullanılmasına zemin hazırlayacağından müfettişin görevini nesnel ölçüler çerçevesinde yapma gayreti göstermesi yerine istediği bir grupta görevlendirilmeme veya istemediği gurupta görevlendirilme kaygısı ile hareket etmesine sebep olacaktır.

Yukarıda belirtildiği (7) numaralı fıkrada, Müfettişin hangi grupta hangi objektif ölçütlere göre görevlendirileceği konusunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Anayasanın 128 inci maddesinde yer alan "... Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir…". hükmü gereğince görevlendirme konusunda yasal düzenleme yapılarak gümrük ve ticaret müfettişlerine güvence oluşturulması gerekirken, Kanun Hükmünde Kararnamede bu konuda düzenleme yapılmaması ve görevlendirmenin herhangi bir nesnel ölçüt belirtilmeksizin bakan tarafından yapılacağının belirtilmesiyle yetinilmesi, yasama yetkisinin devri anlamını taşımaktadır.

Hukuk devletinde denetim fonksiyonunu icra eden müfettişlere mesleki ve görev güvencesi sağlanması hukuk devletinin bir gereğidir. Görevlendirmenin müfettişler yönünden güvence sağlamayan bakan tarafından veya 640 sayılı KHK'nın değişik 16/9 uncu maddesine göre yetki devretmesi durumunda da müsteşar tarafından bir idari işlem ile yapılacak olması, denetimdeki istikrar ve denetimin tüm etkilerden uzak bir şekilde nesnel ölçütlere göre yapılmasına engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, denetim fonksiyonunun tüm etkilerden ve baskılardan uzak bir şekilde icra edilmesi, ancak bu görevi ifa eden müfettişlere yasalarla sağlanacak mesleki ve görev güvencesiyle mümkün olacaktır. Bir başka deyişle; guruplarda müfettişlerin görevlendirilmesinde esas alınacak nesnel ölçütlerin yasayla belirlenmesi icap etmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 24 üncü maddesi ile değişik, 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1), (2), ve (7) numaralı fıkraları Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 10 uncu, 11 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6) 649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 54 üncü Maddesi ile 21.05.1986 Tarihli ve 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Eklenen Geçici 12 nci Maddenin Anayasaya Aykırılığı

649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 54 üncü maddesi ile 3289 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesiyle Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevlerinin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği; bunların ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılacakları; bu madde uyarınca ihdas edilen Araştırmacı kadrolarının, herhangi bir

sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı; bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği; atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verileceği ve Spor Genel Müdürlüğünün mevcut il ve ilçe müdürlüklerinin, gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemeye göre, Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevlerine son verilerek "Araştırmacı" kadrolarına atanmalarının nedeni, İl Spor Müdürlüğünün adının Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, İlçe Spor Müdürlüğünün adının ise Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü olarak değiştirilmesidir.

Sadece isim değişikliğinden dolayı, 649 sayılı KHK'ye ekli (2) Sayılı Liste'de görüldüğü üzere, Spor Genel Müdürlüğüne 1. Dereceden 240, 2. Dereceden 8 ve 3. Dereceden 6 olmak üzere toplam 254 Araştırmacı kadrosu ihdas edilmiş ve dolayısıyla Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında il ve ilçe müdürü olarak görev yapan 254 kamu görevlisi görevlerinden alınarak, Bakan tarafından atama yapılmak üzere 254 boş müdür kadrosu yaratılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğunun bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş olan haktır. Kişilerin hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir.

657 sayılı Kanunun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için gerekli bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

649 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmamış; Spor Genel Müdürlüğü de kapatılmamıştır. Taşra teşkilatının İl Spor Müdürlüğü ve İlçe Spor Müdürlüğü olan adı, 649 sayılı KHK'nin 53 üncü maddesiyle sırasıyla Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü ve Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. İl Spor Müdürlüğü ve İlçe Spor Müdürlüğü kadrolarında görev yapan kamu görevlileri, söz konusu görevlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yükseldiğine ve dolayısıyla bu görevler kendileri yönünden hukuken kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüştüğüne ve söz konusu il ve ilçe müdürlükleri kapatılmayıp sadece ismi değiştirildiğine göre, bu görevleri statü hukukuna göre yürüten kamu görevlilerinin yasayla, "Araştırmacı" gibi pasif bir göreve atanmaları, 657 sayılı Yasanın öngördüğü güvenliklerinin ortadan kaldırılarak, statü hukukunun gereği olan kazanılmış haklarının ellerinden alınması demektir. Dolayısıyla, kazanılmış hakları ortadan kaldıran söz konusu düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Öte yandan iptali istenen geçici 12 nci maddede, bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net

tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği belirtilerek; atamaları bu şekilde yapılanların mali haklarının korunduğu gibi gerçek dışı bir izlenim yaratılmaktadır.

Ancak fıkrada, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır" ifadesine yer verilerek, kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin il müdürünün en son aldığı net maaşı 100 TL ve "Araştırmacı"nın maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay il müdürü maaşı 111 TL, Araştırmacı maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, il müdürü iken Yasayla Araştırmacı kadrosuna atanan kişiye herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, kamu görevlilerinin atanmalarındaki usule göre görevlerinden el çektirilmeleri, statü hukukunun temel bir ilkesidir. Siyasi iktidarın Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatı il ve ilçe müdürlüğü kadrolarında mutlak bir siyasi kadrolaşmaya gitmek için, ortada hukuken geçerli olabilecek hiçbir neden yok iken sadece isim değişikliğinden dolayı taşra teşkilatının yönetim kadrolarını Yasayla boşaltması, bu yönden de hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Diğer yandan, Yasa ile hem il müdürü, hem ilçe müdürü "Araştırmacı" kadrosuna atanmaktadır. Anayasanın 10 uncu maddesindeki, "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da

topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Statü hukukunda il müdürü ile ilçe müdürü farklı hiyerarşik kademe ve kadro unvanlarına karşılık geldiği halde; bunlar bir, aynı ve eşitlermiş gibi il müdürünün de ilçe müdürünün de "Araştırmacı" kadrolarına atanmaları, Anayasanın 10 ncu maddesindeki "yasa önünde eşitlik ilkesi" ile bağdaşmaz.

Anayasanın 36 ncı maddesinde, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu; 125 nci maddesinde ise, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiştir.

Kamu görevlilerinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkelerine göre yükseldikleri ve hukuki güvenliğe sahip kılındıkları il müdürü ve ilçe müdürü kadro unvanlarından, "Araştırmacı" görevine olağan hukuki yol olan idari işlemle atamalarının yapılması durumunda kullanabilecekleri Anayasal güvence altındaki hak arama özgürlüğü ile yetkili yargı mercilerine dava açma haklarının, Yasayla atanmaları suretiyle ellerinden alınması Anayasanın 36 ve 125 nci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, Anayasanın 36 ncı maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti, Anayasanın İkinci Kısmının İkinci Bölümünde Kişinin Hakları ve Ödevleri arasında yer almaktadır. Anayasanın 91 inci maddesinde, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişinin hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği kuralına yer verilmiştir. Bakanlar Kurulunun 649 sayılı KHK ile kamu görevlilerinin hak arama hürriyetlerini yasal düzenleme ile ellerlinden alması, KHK ile düzenleme yasağı alanına girdiğinden, 649 sayılı KHK'nin 54 üncü maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci madde, Anayasanın 91 inci maddesine de aykırıdır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 649 sayılı KHK'nin 54 üncü maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesi, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 36 ncı, 91 inci ve 125 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Anayasanın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak tanımlanmıştır. Hukuk devleti ilkesi gereği idarenin tüm eylem ve işlemlerinin yasal dayanağının bulunması, aynı zamanda anayasanın 123 üncü maddesinde belirtilen kanuni idare ilkesinin de bir gereğidir. Türk İdare Yapısında bakanlık teşkilat ve görevlerinin oluşturulmasında tekdüzelik esas alınarak bütün bakanlık teşkilatları için yeknesak bir örgütlenme modeli öngörülmüştür. Bu örgütlenme modelinin dayanağı 3046 sayılı Kanun olup, bu Kanunun da dayanağını Anayasamızın idarenin bütünlüğünü ve kanunla düzenlenmesini öngören 123 üncü maddesi ile yine bakanlıkların kurulması başlıklı 113 üncü maddesi oluşturmaktadır. Bu nedenle; iptali istenilen düzenlemelerle Anayasa ve yasa ile güvence altına alınan tekdüze bakanlık teşkilatlanma modeline aykırı durumlar yaratılmıştır. Bakanın devredilemez nitelikte bulunan kendine doğrudan bağlı bakanlık müfettişleri aracılığı ile yerine getirilen denetim ve gözetim yetkisinin alt kademelere devri imkanı tanınmış, böylelikle; diğer bakanlık teşkilat kanunları ile 3046 sayılı Kanuna göre sadece bakanın emri ve onayı üzerine bakan adına denetim fonksiyonu icra eden bakanlık müfettişlerinin Anayasanın 112 nci maddesine aykırı bir şekilde bakanlık müsteşarının emir ve onayı üzerine görev yapar hale getirilmiştir. Görev yönünden idare edilenlerle hiçbir şekilde amir ve memur ilişkisi içinde olmaması gereken bakanlık müfettişleri müsteşarın emrine verilmiş, onun emri ve onayı üzerine görev yapar hale getirilmişlerdir. Bu durum ise, müfettişler tarafından yapılacak denetim fonksiyonun bağımsız bir şekilde cereyan etmesini önleyeceği gibi ilerleyen zamanlarda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı gibi önemli bir bakanlıkta müsteşar tarafından yapılacak olan kimi idari eylem ve işlemlerin denetim dışı kalmasına da neden olacaktır. Bu nedenle; devletin en önemli fonksiyonlarından biri olan denetim fonksiyonunu işlevsizleştirmeye yönelik bu düzenlemelerin uygulamada denetimi zafiyete uğratacağı gibi denetimden beklenen kamu yararının oluşmasını engelleyecek ve ileride telafisi güç ve imkansız zararların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Ayrıca; Anayasanın 2 nci, 8 inci, 11 inci, 104 üncü ve 105 inci maddelerine aykırı düşen, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın üst düzey görevlileri olan başta rehberlik ve teftiş başkanının atanma şeklinin öngörülmemesi, yine başkanın müfettiş sıfat ve yetkisine sahip olmayan kişiler arasından atanabilmesine imkan tanınması, aynı zamanda başkan yardımcısının atama ile değil bakan tarafından yapılacak bir görevlendirme şeklindeki idari tasarrufla yapılamasına yönelik düzenlemelerin yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'nın atama kararnamelerinin, güvence

niteliğinde "karşı – imza" kuramı uyarınca imzalaması gerekliliğini ortadan kaldırdığı gibi bu hükümlerin uygulanması halinde denetimin meslek ve görev güvencesi olmayan veya mesleki kariyerden gelmeyen kişiler eliyle yapılacak olması nedeniyle sonradan giderilmesi güç ya da imkansız durum ve zararların doğabileceği aşikardır.

Yine Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 123 üncü ve 128 inci maddelerine açıkça aykırı olan müfettişlik gibi kariyer mesleğini icra edecek kamu görevlilerinin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumluluklarının yönetmelikle belirleneceği şeklindeki düzenleme ile müfettişlerin hangi grup başkanlığı bünyesinde görev yapacağının bakan tarafından belirleneceği şeklindeki düzenlemenin, memurlar ve diğer kamu görevlileri için bizzat Anayasa tarafından öngörülen kanunla düzenleme güvencesinin ortadan kaldırılması sonucunu doğurduğundan bu düzenlemelerin uygulanması halinde sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararlar doğabilecektir.

Diğer taraftan; Anayasanın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi ile ilgili olarak yerleşik içtihat haline gelen Anayasa Mahkemesi Kararlarından da görüleceği üzere; Konum, görev ve yetki itibariyle hukuksal durumları ayrı olan Bakanlık Müfettişleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının genel müdürlüklerinde istihdam edilen Kontrolörlerin yeni düzenleme yapmak suretiyle aynı kurallara bağlı tutulması ve bu bağlamda Kontrolörlere ayrıcalık tanınması Anayasanın 10 uncu maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Mesleğe alınma, yetki, görev, sorumluluk atanma şekli, bağlı olunan makam, yetki ve görev alanı ve kapsamı yönlerinden bakanlık müfettişlerinden tamamen farklı olan genel müdürlük bünyesinde görev yapan kontrolörlerin hiçbir işleme gerek kalmaksızın tamamının gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılacağı şeklindeki düzenleme ile genel müdürlük kontrolörlerinin daha önce kontrolörlükte geçirmiş oldukları hizmet sürelerinin gümrük ve ticaret müfettişliğinde geçirilmiş sayılacağı şeklindeki düzenlemeler, Anayasanın kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10 uncu maddesi, hukuk güvenliği ilkesi ile kazanılmış haklara saygı ilkelerinin hukuki dayanağı olan Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. İptali istenilen bu düzenlemelerle genel müdürlük düzeyinde görev yapan görev, yetki ve sorumluluğu sadece görev yaptığı genel müdürlüğün faaliyet alanı ile sınırlı olan genel müdürlük kontrolörleri, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılarak teftiş, inceleme ve soruşturma yetkisine sahip olmuşlardır. Aynı zamanda; kontrolörler daha önce müfettişlik mesleğini icra etmedikleri halde, kontrolörlük görevlerinde geçirmiş oldukları hizmet süreleri

müfettişlikte geçirilmiş sayılmak suretiyle, belirli şartları taşıyan adaylar arasından giriş sınavını kazanarak Müfettiş Yardımcılığı statüsünü elde eden ve (3) yıllık bir yetiştirme dönemi sonunda yapılan yeterlik sınavında başarılı olmaları halinde müşterek kararname ile Müfettişlik unvanını kazanan müfettişlerle her açıdan eşit konuma getirilmiştir.

Bu düzenlemelerle müfettişlik mesleğine kariyer ve liyakat esasına göre girmiş mevcut müfettişlerden hizmet süresi daha fazla olan kontrolörler daha kıdemli hale getirilmiştir. Müfettişliğe atananların yeterlik sınavındaki başarı derecelerine göre saptanmasında ve memuriyette derece yükselmelerinde ve müfettişlere sağlanan diğer haklardan faydalanma gibi kimi haklardan istifade etmede esas alınan kıdem teftiş hizmetlerinin mutlak vazgeçilmez niteliği olan kariyer ve liyakat ilkelerinin de bir gereğidir. Aynı zamanda; müfettişlik mesleği içinde bazı haklardan faydalanmalarda nesnel bir ölçüt olan kıdem işyerinde çalışma barışının korunmasında da önemli bir etkendir. Ancak; bu düzenlemelerle daha önce müfettişlik mesleğini kariyer esasına göre edinmeyen kontrolör unvanlı kamu görevlilerine kontrolörlükte geçirdiği sürelerin müfettişlikte geçirilmiş sayılacağı yönündeki düzenlemeler müfettişlik mesleği içinde birtakım haklardan faydalanmada yegane ölçüt olan kıdem olgusunu ortadan kaldırmıştır. Böylelikle; bu düzenlemeler yürürlüğe girmeden önce kariyer esasına göre müfettişlik mesleğini iktisap etmiş gümrük ve ticaret müfettişlerinin kıdem esasına göre daha önce kazanılmış bir takım haklarını ortadan kaldırır nitelik taşımaktadır. Bu durum, daha önce kariyer esasına göre müfettiş olanlarla KHK'nın ilgili maddeleri uyarınca herhangi bir işleme gerek kalmaksızın gümrük ve ticaret müfettişliğine atanmış sayılan genel müdürlük kontrolörleri arasında çalışma barışının bozulmasına, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmemesine neden olacaktır. Bu nedenle; kazanılmış haklara saygı ve hukuk güvenliği ilkelerine açıkça aykırı olduğu görülen söz konusu düzenlemelerin yürürlüğünün durdurulması, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesinin gereğidir.

Sonuç olarak; kamu yararına ve Anayasa hükümlerine açıkça aykırı olan iptali istenen bu düzenlemelerin uygulanması halinde sonradan giderilmesi olanaksız durum ve zararlar doğacaktır.

Ayrıca, Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatının il müdürü ve ilçe müdürü kadroları, Anayasaya aykırı bir şekilde yasayla boşaltılmak suretiyle, bir yandan il ve ilçe müdürlüğü kadrolarına siyasal iktidarın tarafgirlik ölçütleri bağlamında atamalar yapmasının önü açılırken; diğer yandan bu kadrolara kariyer ve liyakat ilkelerine göre yükselen kadro görev unvanlarının hukuki sahibi kamu görevlileri ise, telafisi mümkün olmayan zararlarla karşı karşıya gelmiş bulunmaktadırlar.

Öte yandan, Anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti olmanın gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde subjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağında duraksama bulunmamaktadır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla Anayasaya açıkça aykırı olan iptali istenen bu hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

17.08.2011 tarihli ve 28028 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, 08.08.2011 tarihli ve 649 Sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Liste, (2) Sayılı Liste, (3) Sayılı Liste ve (4) Sayılı Liste, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci ve 91 inci maddelerine;

2) 24 üncü maddesiyle değiştirilen 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrası ile (9) numaralı fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 112 nci, 113 üncü ve 123 üncü maddelerine;

3) 28 inci maddesi ile 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraları, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 49 uncu, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

4) 24 üncü maddesi ile değiştirilen 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (8) numaralı fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci ve 128 inci maddelerine;

5) 24 üncü maddesi ile değiştirilen 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1), (2) ve (7) numaralı fıkraları, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 10 uncu, 11 inci ve 128 inci maddelerine;

6) 54 üncü maddesi ile 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesi, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 36 ncı, 91 inci ve 125 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

B- İtiraz Başvurularının Gerekçeleri

1- E.2012/47 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı … tarafından, … Gençlik ve Spor İI Müdürü olarak görev yapmakta iken, 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi uyarınca anılan görevden alınarak araştırmacı kadrosuna atanmasına ilişkin işlem ile maaş ve özlük haklarının Ağustos 2011 tarihi itibariyle dondurulmasına ilişkin işlemlerin; maaşının belli bir süre sabit kalacağı, araştırmacı kadrosunun 657 sayılı Yasada düzenlenmediği ve kadrosu ile uyumlu olmadığı, kazanılmış haklarının korunmadığı, kariyer ve liyakat ilkelerine aykırı uygulama yapıldığı, hukuk devleti ilkesinin ihlal edildiği, bu durumun Anayasaya aykırı olduğu iddialarıyla iptali istemiyle GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI'NA karşı işbu dava açılmıştır.

Mahkememizce yapılan incelemede, 06/04/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddenin Anayasa'nın Başlangıç kısmına, 2., 36., 49. ve 91. maddelerine aykırı olduğu kanaati hasıl olmuştur.

UYUŞMAZLIKTA UYGULANACAK KANUN MADDESİ

06/04/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde

Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddede, "Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bu madde uyarınca ihdas edilen Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir. Spor Genel Müdürlüğünün mevcut il ve ilçe müdürlükleri, gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam eder." hükmüne yer verilmiştir.

Mahkememizce, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesindeki hükmün, Anayasa'nın Başlangıç kısmına, 2., 36., 49. ve 91. maddelerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

DAVA DOSYANIN İNCELENMESİ

Davacı … tarafından, … Gençlik ve Spor İl Müdürü olarak görev yapmakta iken, 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi uyarınca anılan görevden alınarak araştırmacı kadrosuna atanmasına ilişkin işlem ile maaş ve özlük haklarının Ağustos 2011 tarihi itibariyle dondurulmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle dava açıldığı görülmüş olup; dava konusu işlemin dayanağını oluşturan, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri

Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesinin, aşağıda açıklayacağımız gerekçelerle Anayasa'ya aykırı bulunduğu görüşüne ulaşılmıştır.

ANAYASA AYKIRILIK İTİRAZIMIZIN NEDENLERİ

A) DAYANILAN ANAYASA KURALLARI:

1) Anayasanın Başlangıç kısmı, "Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;"

2) 2. maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

3) 36. maddesi, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

4) 49. maddesi, "Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."

5) 91. maddesi, "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kumluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir." hükümleri.

B) ANAYASAYA AYKIRILIK VE GEREKÇELERİ:

T.C. Anayasası'nın "Başlangıç" bölümünde kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu, 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu, 49. maddesinde devletin çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alacağı, 91. maddesinde ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin belirli konularda düzenleme yapmak üzere sınır ve süre ile sayısı belli olmak üzere kanun hükmünde kararname çıkarma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verebileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmuş, bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Olayda davacı, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi hükmü uyarınca, Aksaray Gençlik ve Spor İl Müdürü görevinden alınarak araştırmacı kadrosuna atanmış ve maaş ve özlük hakları Ağustos 2011 tarihi itibariyle araştırması kadrosu maaşlarına denk gelinceye kadar sabitlenmiştir.

649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. madde hükmü ile, daha önce unvanlı görevlerde bulunmuş kamu personelinin

kişisel durumlarını ve mesleki kazanımlarını gözetmeksizin doğrudan araştırmacı kadrolarına atanmalarını öngörmektedir.

İtiraz konusu kuralla Bakanlar Kurulu kararıyla kaldırılan Spor İl Müdürlüğü kadrosunda Spor İl Müdürü olarak görev yapan ve halen memuriyet görevi devam eden kişilerin araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacakları belirtilmektedir.

İdari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi ile ise yeni bir göreve atanma işlemi idari bir tasarrufla değil kanun hükmünde kararname ile tesis edilmiş olup, bu durum Anayasa'nın yukarıda anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 6.4.2006 günlü, E:2003/112, K:2006/49 sayılı kararında da vurgulandığı üzere, "Hukuk devletinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenliklerini ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan kural hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır."

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne karşın, halen görevde bulunan Spor İl Müdürlüğü'ne Spor İl Müdürü olarak görev yapmakta olanların araştırmacı kadrosuna kanun hükmünde kararname ile atanması, ilgililerin bu tasarrufa karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini de engellemektedir.

Mevcut Spor İl Müdürlüklerinin Gençlik Hizmetleri ve Spor İI Müdürlüklerine dönüştürülmesinden sonra, bu birim yerine yeni bir birim kurulmasına karşın, kaldırılan Spor İl Müdürlüğünde Spor İl Müdürü olarak görev yapanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel yasal düzenleme yapılması gerekirken, yeni kurulan birime İl Müdürü olarak atanabilmelerini ya da yeni ihdas edilen İl Müdürü kadrosuna atananların da bu görevlerini sürdürmelerini önleyecek şekilde araştırmacı kadrolarına atanmalarının,

kanun hükmünde kararnamenin zorunlu bir sonucunu oluşturması ve kanun hükmünde kararname kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması, hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir.

Ayrıca Anayasanın 91. maddesi hükmü uyarınca verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin kullanılması sırasında yetki kanunu ile verilen sınır çerçevesinde hareket edilmesinin gerekeceği ve verilmemiş bir yetkinin kullanılmasına olanak bulunmayacağı kuşkusuzdur. 649 sayılı kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu olan 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat Görev ve Yetkileri İle Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde "kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına," ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verildiği görülmektedir. Söz konusu yetki kanununda atama ve görevden almaya ilişkin yalnızca genel ve soyut olan usul ve esasları belirleme yetkisinin verilmiş olmasına karşın, itiraza konu 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun' a eklenen geçici 12. maddesinde bu durum aşılarak bireysel idari işlem tesis edildiği, kanun hükmünde kararname ile verilen yetkinin yukarıda anılan Anayasa Mahkemesinin kural tasarrufların genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşıması gerektiği yolundaki kararında çizilen sınıra uygun olmasına karşın Bakanlar Kurulu tarafından bu yetki aşılarak statü hukukuna ilişkin tasarruflarda bulunacak şekilde kanun hükmünde kararname çıkarıldığı, bu durumun ise Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğu görülmektedir.

Yine 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi ile spor il müdürlüğünden araştırmacı kadrosuna atanan davacının maaşı sabitlenerek, il müdürleri ile arasında bir dengesizlik oluşturulmuş olup, bu durumda Anayasanın 49. maddesi uyarınca çalışma barışını bozucu bir duruma sebep olmuştur.

Sonuç olarak; itiraza konu olan kanun hükmünde kararname kuralının Anayasanın Başlangıç, 2, 36, 49 ve 91. maddesine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi Anayasa'mızın Başlangıç kısmına, 2. maddesine, 36. maddesine, 49. maddesine ve 91. maddesine aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nce iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek suretiyle iptali amacıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, yine başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 15.03.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

2- E.2012/62 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"T.C. Anayasası'nın 2. maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu, 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu hükme bağlanmıştır.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmuş, bunu geliştirerek sürdürmekte kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasanın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Olayda davacı, 649 sayılı Avrupa Birliği Başkanlığının, Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi hükmü uyarınca, Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürü görevinden alınarak araştırmacı kadrosuna atanmış ve maaş ve özlük hakları Ağustos 2011 tarihi itibariyle araştırmacı kadrosu maaşlarına denk gelinceye kadar sabitlenmiştir.

649 sayılı KHK'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanun'a Eklenen geçici 12. madde hükmü ile daha önce unvanlı görevlerde bulunmuş kamu personelinin kişisel durumlarını ve mesleki kazanımlarını gözetmeksizin doğrudan araştırmacı kadrolarına atanmalarını öngörmektedir.

İtiraz konusu kuralla Bakanlar Kurulu kararıyla kaldırılan Spor İl Müdürlüğü kadrosunda Spor İl Müdürü olarak görev yapan ve halen memuriyet görevi devam eden kişilerin araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacakları belirtilmektedir.

İdari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan, idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. 649 sayılı KHK'nın 54. maddesi ile 3289 Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi ile ise, yeni göreve atanma işlemi idari bir tasarrufla değil, Kanun Hükmünde Kararname ile tesis edilmiş olup, bu durum Anayasa'nın yukarıda anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 06.04.2006 günlü, E:2003/112, K:2006/49 sayılı kararında da vurgulandığı üzere "Hukuk devletlerinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenlikleri ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan kural, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır."

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir." hükmüne karşın, halen görevde bulunan Spor İl Müdürlüğü'nde Spor İl Müdürü olarak görev yapmakta olanların araştırmacı kadrosuna Kanun Hükmünde Kararname ile atanması, ilgililerin bu tasarrufa karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini de engellemektedir.

Mevcut Spor İl Müdürlüklerinin Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine dönüştürülmesinden sonra, bu birim yerine yeni bir birim kurulmasına karşın, kaldırılan Spor İl Müdürlüğünde Spor İl Müdürü olarak görev yapanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel yasal düzenleme yapılması gerekirken yeni kurulan birime İl Müdürü olarak

atanabilmelerini ya da yeni ihdas edilen İl Müdürü kadrosuna atananların da bu görevlerini sürdürmelerini önleyecek şekilde araştırmacı kadrolarına atanmalarının, kanun hükmünde kararnamenin zorunlu bir sonucunu oluşturması ve kanun hükmünde kararname kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir.

Sonuç olarak; itiraza konu olan kanun hükmünde kararname kuralının Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

C) SONUÇ

Açıklanan nedenlerle; 649 sayılı KHK'nın 54. maddesi ile 3289 sayılı Kanuna eklenen geçici 12. maddenin T.C Anayasasının 2. ve 36. maddelerine, aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesince iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek suretiyle iptali amacıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenilmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 11/04/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

3- E.2012/85 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"… Gençlik ve Spor İl Müdürü olarak görev yapmakta iken 17.8.2011 günlü, 28028 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 649 sayılı KHK'nın 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici 12. madde ile tüm il spor müdürleri ile birlikte bu görevden alınarak araştırmacı kadrosuna atanan davacı … tarafından, anılan düzenlemeden sonra kendisine yönelik olarak tesis edilen il müdürlüğü görevinin sonlandırılarak araştırmacı kadrosuna atanması ve maaş ve özlük haklarının Spor Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığı'nın 23.8.2011 günlü, 11825 sayılı yazısı çerçevesinde Ağustos 2011 tarihi itibariyle dondurulmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle Gençlik Ve Spor Bakanlığı'na karşı açılan davada, dava konusu işlemin dayanağı olan 649 sayılı KHK'nın 54. maddesinin Anayasa hükümlerine aykırı olduğu yolundaki davacı itirazı ciddi bulunduğundan, 6216 sayılı Yasanın 40. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nce "somut norm denetimi" yapılmak üzere Anayasaya aykırılık itirazında bulunulması gerektiği sonucuna varılarak gereği görüşüldü:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 11'inci maddesinin ikinci fıkrasında kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı belirtilmiş; 152'nci maddesinde de, "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddî görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

UYUŞMAZLIĞIN MADDİ ÇERÇEVESİ:

… Gençlik ve Spor İl Müdürü olarak görev yapan davacının, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi uyarınca doğrudan herhangi bir idari işleme gerek kalmaksızın araştırmacı olarak atanması üzerine bu işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İTİRAZ EDİLEN YASA KURALI:

649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesinde "Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bu madde uyarınca ihdas edilen Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme

ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir. Spor Genel Müdürlüğünün mevcut il ve ilçe müdürlükleri, gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam eder." hükmüne yer verilmiş ve personelin (davacının) kanun hükmünde kararname ile doğrudan doğruya araştırmacı kadrosuna atanmasına karar verilmiştir.

ANAYASA'YA AYKIRILIK İTİRAZIMIZIN NEDENLERİ:

Dayanılan Anayasa Kuralları:

1- "Başlangıç - Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu,"

2- "Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

3- "Madde 36- Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

4- "Madde 91- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü

haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir."

Anayasa'ya Aykırılık Nedenleri:

T.C. Anayasası'nın "Başlangıç" bölümünde kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu, 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu, 91. maddesinde ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin belirli konularda düzenleme yapmak üzere sınır ve süre ile sayısı belli olmak üzere kanun hükmünde kararname çıkarma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verebileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmuş, bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Olayda davacı, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi hükmü uyarınca, Kırşehir Gençlik ve Spor İl Müdürü görevinden araştırmacı kadrosuna atanmıştır.

649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi, daha önce unvanlı görevlerde bulunmuş kamu personelinin kişisel durumlarını ve mesleki kazanımlarını gözetmeksizin doğrudan araştırmacı kadrolarına atanmalarını öngörmektedir.

İtiraz konusu kuralla Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü olarak görev yapan ve halen memuriyet görevi devam eden kişilerin araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacakları belirtilmektedir.

İdari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile ise yeni bir göreve atanma işlemi idari bir tasarrufla değil kanun hükmünde kararname ile tesis edilmiş olup, bu durum Anayasa'nın yukarıda anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 6.4.2006 günlü, E:2003/112, K:2006/49 sayılı kararında da vurgulandığı üzere, "Hukuk devletinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenliklerini ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan kural hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır."

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne karşın, Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü olarak görev yapmakta olanların araştırmacı kadrosuna kanun hükmünde kararname ile atanması, ilgililerin bu tasarrufa karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini de engellemektedir.

Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü olarak görev yapanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel yasal düzenleme yapılması gerekirken, yeni kurulan Genel Müdürlük taşra teşkilatına müdür yardımcısı olarak atanabilmelerini ya da yeni ihdas edilen müdür yardımcısı kadrosuna atananların da bu görevlerini sürdürmelerini önleyecek şekilde araştırmacı kadrolarına atanmalarının, kanun hükmünde kararnamenin zorunlu bir

sonucunu oluşturması ve kanun hükmünde kararname kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması, hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir.

Ayrıca Anayasanın 91. maddesi hükmü uyarınca verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin kullanılması sırasında yetki kanunu ile verilen sınır çerçevesinde hareket edilmesinin gerekeceği ve verilmemiş bir yetkinin kullanılmasına olanak bulunmayacağı kuşkusuzdur. 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yetki Kanunu olan 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde "kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına," ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verildiği görülmektedir. Söz konusu yetki kanununda atama ve görevden almaya ilişkin yalnızca genel ve soyut olan usul ve esasları belirleme yetkisinin verilmiş olmasına karşın itiraza konu 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesinde bu durum aşılarak bireysel idari işlem tesis edildiği, kanun hükmünde kararname ile verilen yetkinin yukarıda anılan Anayasa Mahkemesinin kural tasarrufların genel, soyut ve nesnel olma özelliklerini taşıması gerektiği yolundaki kararında çizilen sınıra uygun olmasına karşın Bakanlar Kurulu tarafından bu yetki aşılarak statü hukukuna ilişkin tasarruflarda bulunacak şekilde kanun hükmünde kararname çıkardığı, bu durumun ise Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; itiraza konu kanun hükmünde kararname kuralının Anayasanın Başlangıç, 2, 36 ve 91. maddesine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

İSTEM ve SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç kısmına, 2. maddesine, 36. maddesine ve 91. maddesine aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nce iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama

Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, yine başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 29/06/2012 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi."

4- E.2012/89 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"… Gençlik ve Spor İl Müdürü olarak görev yapan davacı … vekili Av. … tarafından; müvekkilinin 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi uyarınca …Valiliği emrine araştırmacı olarak atanmasına ilişkin işlemin iptaline ve işlem nedeniyle maaşında meydana gelen kayıpların uygulama tarihinden itibaren yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemiyle Gençlik ve Spor Bakanlığı'na karşı açılan davada, dava konusu işlemin dayanağı olan 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki davacı itirazı ciddi bulunduğundan, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nce "somut norm denetimi" yapılmak üzere Anayasa'ya aykırılık itirazında bulunulması gerektiği sonucuna varılarak işin gereği görüşüldü;

06/04/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesinde; "Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve ilçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bu madde uyarınca ihdas edilen Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam

ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir. Spor Genel Müdürlüğünün mevcut il ve ilçe müdürlükleri, gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam eder." hükmüne yer verilmiş ve anılan maddede sayılan personel, kanun hükmünde kararname ile doğrudan doğruya araştırmacı olarak atanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne yer verilmiştir.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan "hukuk devleti", bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında da; "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." denilmektedir.

Olayda; davacı … Gençlik ve Spor İl Müdürü olarak görev yapmakta iken 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi uyarınca … Gençlik ve Spor İI Müdürlüğü emrine araştırmacı olarak atanmıştır.

649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" ibareleri "Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" şeklinde değiştirilmiştir.

İtiraz konusu kuralla, değiştirilen Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri'nde müdür olarak görev yapan ve halen memuriyet görevleri devam eden kişilerin kişisel durumları ve mesleki kazanımları gözetilmeksizin doğrudan araştırmacı kadrolarına atanmış sayılacakları belirtilmektedir.

649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesi uyarınca İI Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde yasal düzenleme yapılması gerekirken, "müdür" olarak atanabilmelerini önleyecek şekilde "araştırmacı" kadrolarına atanmalarının, kanun hükmünde kararnamenin zorunlu bir sonucunu oluşturması ve kanun hükmünde kararname kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması, hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir.

Bu durumda; itiraza konu Kanun Hükmünde Kararname kuralının Anayasa'nın 2. ve 36. maddesine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen geçici 12. maddesinin, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından, söz konusu ibarenin iptaline karar verilmesi istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, başvurunun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak beş ay süreyle Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenilmesine, kararın aslı ile dava dosyasının onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine, kararın bir örneğinin taraflara tebliğine 18/07/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenen kuralları ile eki listeler şöyledir:

MADDE 1- *3/6/2011 tarihli ve 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresi "onbeş" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 2- *3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (f) bendi (g) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

"f) Ekonominin verimlilik esaslarına uygun olarak gelişmesi amacıyla verimlilik politika ve stratejileri hazırlamak, sanayi işletmelerinin verimliliğini artırmak, geliştirmek ve temiz üretim projelerini desteklemek."

MADDE 3- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 6- (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

a) Sanayi Genel Müdürlüğü.

b) Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü.

c) Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü.

ç) Metroloji ve Standardizasyon Genel Müdürlüğü.

d) Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü.

e) Verimlilik Genel Müdürlüğü.

f) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.

g) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı.

ğ) Strateji Geliştirme Başkanlığı.

h) Hukuk Müşavirliği.

ı) Personel Dairesi Başkanlığı.

i) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

j) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.

k) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.

l) Özel Kalem Müdürlüğü."

MADDE 4- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 11 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Verimlilik Genel Müdürlüğü

MADDE 11/A- (1) Verimlilik Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Verimlilik politika ve stratejilerini hazırlamak, uygulanmasını izlemek ve sonuçlarını değerlendirmek.

b) Verimlilikle ilgili konularda inceleme ve araştırmalar yapmak, tedbirler geliştirmek ve bu tedbirlerin uygulamaya konulmasına yönelik çalışmalar yapmak.

c) İşletmelerin verimliliğini artırma ve geliştirme çalışmalarını desteklemek ve teşvik etmek.

ç) İşletmelerin temiz üretim program ve projeleri hazırlamasına ve uygulamasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.

d) İşletmelerde israfa yol açan sorunları tespit etmek, israfı önleyici, verimi artırıcı teknik ve yöntemleri araştırmak, izlemek, sonuçlarını değerlendirmek ve tavsiyelerde bulunmak.

e) Verimlilikle ilgili konularda teknik yardım sağlamak, araştırma, eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmak.

f) Verimliliği ölçmek için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, elde edilen sonuçları diğer ülkelerin verimlilik sonuçları ile karşılaştırmak, bu sonuçları belirli aralıklarla ve uygun araçlarla yayımlamak.

g) Verimlilik konusunda belgelendirme yapmak.

ğ) Verimlilikle ilgili dernek, vakıf, enstitü ve eğitim merkezlerinin kurulmasında gerçek ve tüzel kişileri yönlendirmek ve bunlarla işbirliği yapmak.

h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 5- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 2 nci maddesinin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 6- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"Millî Prodüktivite Merkezine ilişkin devir hükümleri

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Millî Prodüktivite Merkezine ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, varlık, borç ve alacaklar, hak ve yükümlülükler, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtlar ve dokümanlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın Bakanlığa devredilmiş sayılır. Mülkiyeti Millî Prodüktivite Merkezine ait taşınmazlar ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde tapuda resen Hazine adına tescil edildikten sonra, tahsis amacında kullanılmak üzere Bakanlığa tahsis edilmiş sayılır.

(2) Millî Prodüktivite Merkezinde istihdam edilen Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Teknik Müşavir, Bölge Müdürü, Bölüm Başkanı, Müşavir, Muhasebe Müdürü ve Verimlilik Uzmanı unvanlı pozisyonlarda bulunan personel Verimlilik Uzmanı, diğer personel ise mevcut pozisyon unvanlarıyla Bakanlığa devredilmiş sayılır. Bunlar, Bakanlıkça uygun görülen birim ve görevlerde, bulundukları sözleşmeli personel pozisyonlarında, idari hizmet sözleşmeleriyle istihdam edilir ve bunların mali ve sosyal hakları ile istihdamına ilişkin diğer hususlar hakkında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte olan mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur. Bu pozisyonlar, herhangi bir nedenle boşalması halinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Teknik Müşavir, Bölge Müdürü, Bölüm Başkanı, Müşavir ve Muhasebe Müdürü unvanlı pozisyonlarda geçirilen süreler Verimlilik Uzmanı unvanlı pozisyonlarda geçmiş sayılır.

(3) Bu madde uyarınca Bakanlığa devredilen personele yeni pozisyonlarında istihdam edilmiş sayıldıkları tarih itibarıyla eski pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni istihdam edildikleri pozisyonlara

ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. İstihdam edildikleri pozisyonlarda isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlarda istihdam edilenlere veya başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(4) Verimlilik Genel Müdürlüğünün 2011 mali yılı harcamaları 6091 sayılı Kanuna istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar kapatılan Millî Prodüktivite Merkezinin bütçe ödeneklerinden karşılanır."

MADDE 7- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin "Hizmet Birimleri" başlıklı sütunu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"1) Sanayi Genel Müdürlüğü

2) Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü

3) Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü

4) Metroloji ve Standardizasyon Genel Müdürlüğü

5) Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü

6) Verimlilik Genel Müdürlüğü

7) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

8) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

9) Strateji Geliştirme Başkanlığı

10) Hukuk Müşavirliği

11) Personel Dairesi Başkanlığı

12) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

13) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

14) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

15) Özel Kalem Müdürlüğü"

MADDE 8- *635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (2) sayılı listede yer alan "140" ibareleri "154" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 9- *3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin onbeşinci fıkrasına "Dış Ticaret Uzmanı unvanını" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Hazine Kontrolörü unvanını ihraz etmiş olanlar, Bakanlık kadrolarına atandıkları tarihten itibaren Dış Ticaret Kontrolörü unvanını" ibaresi ve "Dış Ticaret Uzman Yardımcısı kadrosunda" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Hazine Kontrolörü kadrosunda geçirdikleri süreler Dış Ticaret Kontrolörü kadrosunda, Stajyer Hazine Kontrolörü kadrosunda geçirdikleri süreler Stajyer Dış Ticaret Kontrolörü kadrosunda" ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 10- *3/6/2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 6- (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

a) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

b) Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü.

c) Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü.

ç) Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

d) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.

e) Hukuk Müşavirliği.

f) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

g) Personel Dairesi Başkanlığı.

ğ) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

h) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.

ı) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.

i) Özel Kalem Müdürlüğü."

MADDE 11- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (h) ve (ı) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

"ğ) Gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler ve üniversitelerin ilgili birimleriyle ilişkileri yürütmek."

MADDE 12- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü

MADDE 8/A- (1) Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Gençlere rehberlik ve danışmanlık hizmeti yapmak, eğitim hizmet ve imkânlarını geliştirici faaliyetlerde bulunmak.

b) Gençliğin gelişimine katkı sağlamak amacıyla eğitim ve kültür alanında yapılabilecek faaliyetleri planlamak.

c) Bakanlığın görev alanıyla ilgili yayınlar yapmak, yaptırmak ve yayınları takip etmek.

ç) Yurtiçi ve yurtdışında gençlikle ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak veya yaptırmak, bunların sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmak.

d) Gençlerin bilim, sanat ve kültürel alanlara ilgisini artırmaya yönelik faaliyetler yürütmek ve bu kapsamda yürütülen faaliyetleri desteklemek.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 13- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

MADDE 14/A- (1) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek.

b) Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek.

c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak.

ç) Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak.

d) Bakanlığın mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 14- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "on" ibaresi "yirmi" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 15- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 27 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Görevlendirme

MADDE 27/A- (1) 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde sayılan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar kurumlarının, hâkim ve savcılar ise kendilerinin muvafakatiyle aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Bakanlıkta görevlendirilebilir. Bu personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır."

MADDE 16- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 29 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"İl ve ilçe düzeyinde yapılması gereken iş ve işlemler

MADDE 29- (1) Bakanlığın görev alanıyla ilgili olarak il ve ilçe düzeyinde yapılması gereken iş ve işlemler Spor Genel Müdürlüğünün Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri aracılığıyla yürütülür. Bu amaçla Spor Genel Müdürlüğü bütçesine gerekli ödenek konulur."

MADDE 17- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yüzde otuzunu" ibaresi "yüzde ellisini" ve "beş yıllık" ibaresi "üç yıllık" şeklinde değiştirilmiş ve aynı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"Atama izni

GEÇİCİ MADDE 10- (1) Gençlik ve Spor Bakanlığı adına ihdas edilen kadroların yüzde ellisini geçmemek üzere, 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunundaki sınırlamalara tabi olmadan atama yapılabilir."

MADDE 18- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin "Hizmet Birimleri" başlıklı sütunu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"1) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

2) Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

3) Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü

4) Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

5) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

6) Hukuk Müşavirliği

7) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

8) Personel Dairesi Başkanlığı

9) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

10) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

11) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

12) Özel Kalem Müdürlüğü"

MADDE 19- *3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "ambarlar," ibaresinden sonra gelmek üzere "lojistik merkezleri," ibaresi eklenmiş ve (ı) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"ı) Teknik mevzuatı bulunmayan ve doğrudan tüketiciye sunulan ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimini yapmak veya yaptırmak, denetimlere dair mevzuat, politika ve uygulamaların koordinasyonunu sağlamak."

MADDE 20- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "üç" ibaresi "dört" şeklinde değiştirilmiş, aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Müsteşar Yardımcısı başlıklı sütununa yeni bir "Müsteşar Yardımcısı" sırası eklenmiştir.*

MADDE 21- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde yer alan "hükümlerinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek ve" ibaresi eklenmiş ve aynı fıkranın (j) bendinde yer alan "Yatlar ve konteynerlere" ibaresi "Konteynerlere" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 22- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.*

"c) Yatlara ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlamak."

MADDE 23- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (e) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (h) bendi (k) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

"ç) Yolcu beraberi eşya, kaçak veya kaçak zannı ile yakalanan eşya ve araç ile zorunlu hâllerde gümrük denetimine tâbi diğer eşya için geçici depolama yerleri ve antrepolar açmak, açılmasına ve işletilmesine izin vermek, işletmek veya işlettirmek."

"e) Laboratuvarlar kurmak, laboratuvarlarda yapılan tahlillerin ücretlerini tahsil etmek ve bu laboratuvarların faaliyetleri için ihtiyaç duyulan tüm giderleri karşılamak."

"h) Bakanlığın faaliyet alanına giren gümrük denetimine ve iç ticarete konu eşya hareketinin etkili ve verimli bir şekilde planlanması ve uygulanması ile söz konusu eşyanın taşınması, depolanması ve kontrol altında tutulmasına yönelik çalışmalarda bulunmak, bu amaçla yapılacak çalışmaları koordine etmek, lojistik merkezleri kurulmasına, işletilmesine ve buralarda yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ı) Geçici depolama yeri ve antrepo açılmasına ve işletilmesine izin vermek, buraları denetlemek, gerekli hallerde izni geri almak ve bu yerlere ilişkin usul ve esasları belirlemek.

i) Gümrük idaresinin ihtiyaç duyduğu her türlü mührün alımını, satımını veya bedelsiz dağıtımını yapmak.

j) Gümrük hizmetlerinin geliştirilmesi ve kaçakçılıkla etkin mücadele edilmesine yönelik faaliyetler kapsamında, modernizasyon, otomasyon; araç-gereç ve teknik cihazların temini; kurs, konferans, toplantı ve seminer düzenlenmesi; envanter, projelendirme, uygulama, araştırma-geliştirme, yayın, rehberlik, danışmanlık, yönetim, işletme, yurtdışı teşkilatının geliştirilmesi ve benzeri hizmetleri yapmak,

yaptırmak veya bunlara katılmak; yap-işlet-devret sözleşmeleri kapsamında alınan Bakanlık payının bu fıkrada belirtilen alanlarda sözleşmelerde yer aldığı şekilde kullanımına yönelik işlemleri yapmak veya yaptırmak."

MADDE 24- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 16- (1) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı; Başkan, Başkan Yardımcıları, Grup Başkanları ile Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinden oluşur. Başkan Yardımcıları ile Grup Başkanları fiilen on yıldan fazla denetim görevi yapmış olanlar arasından Bakan tarafından görevlendirilir.

(2) Başkanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve işbölümünün sağlanması amacıyla doğrudan Başkanlığa bağlı olmak üzere aşağıdaki grup başkanlıkları kurulur:

a) Teftiş Grup Başkanlığı.

b) Gümrük İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı.

c) Ticaret İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı.

(3) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar:

a) Teftiş Grup Başkanlığı:

1) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş yapmak.

2) Bakanlık teşkilatının denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde teftiş yapmak.

3) Bakanlığın amaçlarının daha iyi gerçekleştirilmesini ve mevzuata, plan ve programa uygun çalışılmasını sağlamak üzere gerekli teklifleri hazırlamak ve Makama sunmak.

4) Yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri ve gümrük müşavirlerinin her türlü faaliyet ve işlemlerini incelemek ve denetlemek.

5) Mevzuatın uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında görüş ve önerilerini bir rapor hâlinde Makama sunmak.

6) Makam tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

b) Gümrük İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı:

1) Bakanlık teşkilatının gümrük konularındaki faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak inceleme ve soruşturma yapmak.

2) Ticarî işletmelerde gümrük ve dış ticaret mevzuatı uygulamalarını incelemek, denetlemek, soruşturmak ve sonradan kontrole tabi tutmak.

3) Gümrük mevzuatına aykırı fiillerle ilgili inceleme, araştırma ve idari soruşturma yapmak.

4) Gümrük yükümlülüklerine ilişkin ihbar ve şikâyetleri incelemek, araştırmak ve idarî yönden soruşturmak.

5) Yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri ve gümrük müşavirlerinin her türlü faaliyet ve işlemlerini soruşturmak.

6) Mevzuatın uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında görüş ve önerilerini bir rapor hâlinde Makama sunmak.

7) Makam tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

c) Ticaret İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı:

1) Bakanlık teşkilatının ticaret konularındaki faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak inceleme ve soruşturma yapmak.

2) Gözetim şirketlerinin ve firmalarının kuruluş, faaliyet ve işlemleri, ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, ürün ihtisas borsası unvanını taşıyan ürün borsaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları, ticaret sicili memurluklarının faaliyet, hesap ve işlemleri, Bakanlığa verilen görevler çerçevesinde yerli ve yabancı şirketler, yurtiçinde düzenlenen fuarların kuruluş ve işleyişi, umumi mağazaların

hesap, işlem, varlık ve faaliyetleri ile yaş sebze ve meyve toptancı hâlleri ile ilgili inceleme, denetim ve soruşturma yapmak.

3) Tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını korumak amacıyla piyasa gözetim ve denetimi yapmak, inceleme ve soruşturma yapmak.

4) Kooperatiflerin her türlü işlem, hesap ve mal varlıklarını incelemek, denetlemek ve soruşturmak.

5) Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğünün görev alanına giren hususlarda inceleme, denetim ve soruşturma yapmak.

6) Mevzuatın uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında görüş ve önerilerini bir rapor hâlinde Makama sunmak.

7) Makam tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(4) Gümrük ve Ticaret Müfettişleri, gümrük bölgesi içinde bulunan bütün nakil vasıtalarını, bunların yük ve eşyasını, personel ve yolcularını muayene etmeye, Bakanlığın denetimine tâbi gümrük ambar, antrepoları ve serbest bölgelerdeki mevcut mallar ile bunların kayıtlarını incelemeye, teftiş etmeye ve gerektiğinde Bakanlık ve Hazinenin haklarını koruyacak tedbirlerin alınmasını sağlayıcı önerilerde bulunmaya, acil ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Bakanlık ve Hazinenin haklarını koruyucu tedbirler almaya yetkilidir.

(5) Denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine göstermek, Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin saymasına ve incelemesine yardımcı olmak zorundadır. Gümrük ve Ticaret Müfettişleri, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkilidir; kanunî engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

(6) Gümrük ve Ticaret Müfettişleri tarafından düzenlenen raporlar, öncelikle Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Rapor Değerlendirme Komisyonlarına sunulur; Komisyonların yaptığı değerlendirme sonucunda hazırlanan rapor dikkate alınarak işlem yapılır. Rapor Değerlendirme Komisyonlarının teşekkülü ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(7) Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin hangi grup başkanlığı bünyesinde görev yapacağı Bakan tarafından belirlenir.

(8) Gümrük ve Ticaret Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(9) Bakan, bu maddede belirtilen yetkilerini alt kademelere devredebilir."

MADDE 25- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"(5) Gümrük ve ticaret bölge müdürlükleri, gümrük müdürlükleri, işletme müdürlükleri ve gümrük muhafaza kaçakçılık ve istihbarat müdürlükleri, yetki alanı ve Bakanlıkça devredilen yetki çerçevesinde, idarî yargı mercilerinde Bakanlık adına dava açabilir, Bakanlığa karşı açılan idarî davalarda Bakanlığı temsil edebilir, bu davaları Bakanlık adına takip edebilir, adlî ve idarî yargı organları ile icra daireleri ve noterler tarafından gönderilen tebligatı Bakanlık adına alabilir ve Bakanlık adına işlem yapabilir."

MADDE 26- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 25 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yirmi" ibaresi "otuz" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 27- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 38 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Personel alım usulü

MADDE 38- (1) Bakanlıkça, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan Bakanlık kadroları dışındaki kadrolara ve sözleşmeli personel pozisyonlarına ilk defa atanacaklar; ilgili mevzuat uyarınca yapılan merkezî sınavdan yetmiş ve üzeri puan alanlar arasından, sınav komisyonlarınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre belirlenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 28- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.*

"(12) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait bölümünde yer alan boş ve dolu Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolör kadrolarının unvanı sırasıyla Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi ve Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı olarak değiştirilmiştir.

(13) Bu fıkranın yayımı tarihinde Bakanlıkta Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolör kadrolarında bulunanlar ile geçici 2 nci maddenin yedinci fıkrasına göre Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrosuna atananlar ilgisine göre Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı kadrolarına bulundukları kadro dereceleriyle herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bu madde ve geçici 2 nci maddenin yedinci fıkrasına göre Bakanlık kadrolarına atanmış sayılan veya atanması öngörülen;

a) Gümrük Müsteşarlığı Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolörlerinin,

b) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcıları ile Başkontrolör, Kontrolör ve Stajyer Kontrolörlerinin,

anılan kadrolarda geçirdikleri süreler, Bakanlıkta Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi, Gümrük ve Ticaret Müfettişi ve Gümrük ve Ticaret Müfettiş Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılır. Bu Kanun Hükmünde Kararnameyle Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine verilen görev ve yetkiler kapsamında olmak kaydıyla; mevzuatta Gümrük Müsteşarlığı Müfettişleri ve Kontrolörleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müfettişleri ve Kontrolörlerine yapılmış olan atıflar Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine yapılmış sayılır.

(14) Bu fıkranın yayımı tarihinden önce Müfettiş ve Kontrolör unvanını ihraz etmiş olanlardan, taşrada Bölge Müdürü veya İl Müdürü, merkezde ise Daire Başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığından Bakanlığa devredilen birimlerde Müfettiş, Kontrolör ve Sanayi ve Ticaret Uzmanı unvanını ihraz etmiş olanlardan Daire Başkanı ve üstü görevlerde bulunanlar ilgisine göre Gümrük ve Ticaret Müfettişi ve Gümrük ve Ticaret Uzmanı unvanını ihraz etmiş sayılır. Bunların Müfettiş, Kontrolör ve Uzman kadrolarında geçirdikleri süreler ilgisine göre Gümrük ve Ticaret Müfettişi veya Gümrük ve Ticaret Uzmanı kadrolarında geçmiş sayılır."

MADDE 29- *3/6/2011 tarihli ve 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (d) bendi (e) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

"d) Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu ve Bölgesel Gelişme Komitesinin sekretarya işlemlerini yürütmek."

MADDE 30- *641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 23 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu ve Bölgesel Gelişme Komitesi

MADDE 23/A- (1) Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu; Başbakan ve Kalkınma Bakanı ile Başbakanın belirleyeceği bakanlardan oluşur. Kurul, Başbakanın başkanlığında, Başbakanın katılmadığı hâllerde ise Başbakanın belirleyeceği bakanın başkanlığında toplanır.

(2) Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu, bölgesel kalkınmaya ilişkin konularda karar organı olup görevleri şunlardır:

a) Bölgesel gelişme alanında ulusal düzeyde genel politikaları ve öncelikleri tayin etmek, bu kapsamda bölgesel gelişme ulusal stratejisini onaylamak.

b) Tarım, sanayi, turizm, ulaştırma, mekânsal gelişme, kırsal kalkınma, girişimcilik, yenilik, küçük ve orta ölçekli işletmeler gibi ana politika alanlarıyla bölgesel gelişme politikalarının bütünlüğünü ve koordinasyonunu sağlayacak üst düzey kararlar almak.

c) Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi gibi kalkınma projelerini, bölge planlarını, stratejileri ve eylem planlarını onaylamak.

ç) Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı tarafından hazırlanacak her türlü plan, proje ve programları inceleyerek karara bağlamak.

d) Kanunlar ve diğer mevzuatla yetki verilen konularda karar vermek.

(3) Bölgesel kalkınma konularının teknik düzeyde tartışıldığı ve Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunun karar almasına yönelik önerilerin geliştirildiği Bölgesel Gelişme Komitesi, Müsteşarın başkanlığında, Maliye Bakanlığı ve Hazine müsteşarları ile Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunda temsil edilen bakanlıkların müsteşarlarından oluşur. Ayrıca, Komitenin gündemine göre kamu kesimi, özel kesim veya sivil toplum kuruluşu temsilcileri de Komite toplantılarına davet edilebilir.

(4) Komitenin görevleri şunlardır:

a) Bölgesel gelişme alanında ulusal düzeyde politika önerileri geliştirmek.

b) Bölgesel gelişmeyle ilgili konularda koordinasyonu ve işbirliğini geliştirmeye yönelik önerilerde bulunmak.

c) Bölgesel gelişme ulusal stratejisi çalışmalarını yönlendirmek, stratejinin hazırlık sürecine katkıda bulunmak, onay öncesi son değerlendirmeyi yapmak.

ç) Bölgesel gelişme ulusal stratejisinin ve bölge planlarının sektörel ve tematik politikalarla uyum ve tamamlayıcılığını güçlendirecek tedbirler geliştirmek.

d) Ulusal politikaları bölgesel kalkınmaya etkileri açısından değerlendirmek.

e) Ulusal ve bölgesel düzeyde, mekânsal gelişme stratejileriyle kalkınma politikaları arasında bütünlük sağlamaya yönelik çalışmaları yönlendirmek.

f) Bölge planlarını, bölgesel programları ve bölgesel gelişme bakımından önemli olan program, proje ve destekleri inceleyerek görüş, değerlendirme ve önerilerde bulunmak.

g) Kalkınma ajansları ve diğer ilgili kuruluşların bölgesel gelişmeye yönelik uygulamalarını genel olarak izlemek ve değerlendirmek, performans değerlendirmesinde dikkate alınacak esas ve kriterleri önermek.

ğ) Kümelenme ve bölgesel yenilik gibi bölgesel nitelikli işletme politikalarının ulusal koordinasyonunu gerçekleştirmek, bu alanda hazırlanan strateji belgeleri hakkında görüş ve değerlendirmelerde bulunmak.

(5) Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunun ve Bölgesel Gelişme Komitesinin teşekkülü ile çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 31- *641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına" ibaresinden önce gelmek üzere "Devlet Planlama Teşkilatına veya" ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 32- *641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvelde yer alan "Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Kurullar Sekretaryası Dairesi Başkanı," ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 33- *3/6/2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ile Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin adı "Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 34- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 1- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesinin uygulamalarını yerinde koordine etmek ve bu kalkınma projelerinin uygulandığı illerdeki yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle bu projelerin kapsadığı bölgelerin kalkınmasını hızlandırmak üzere, Kalkınma Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliğe sahip,

a) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi,

b) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi,

c) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi,

başkanlıklarının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

(2) Başkanlıkların merkezleri ve kapsadıkları iller, ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Başkanlıkların kapsadıkları illeri ve merkezlerini değiştirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(3) Başkanlıklar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren beş yıllık süre için kurulmuştur. Bu süre, Bakanlar Kurulu kararıyla beş yıla kadar uzatılabilir."

MADDE 35- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 2- (1) Başkanlıkların görevleri şunlardır:

a) Bölgelerin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların proje ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayacak eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.

b) Eylem planları kapsamındaki kamu yatırımlarının etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi için kurumlar arası koordinasyonu sağlamak.

c) Eylem planlarının gerektirdiği yatırımlara ilişkin teklifleri ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlamak, önceliklendirmek ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile Kalkınma Bakanlığına göndermek.

ç) Bölgedeki kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen yatırım projelerini izlemek ve değerlendirmek.

d) İlgili kamu kurum ve kuruluşlarınca talep edilmesi hâlinde, yatırım projelerinin geliştirilmesine yardımcı olmak, bu sürece gerektiğinde Kalkınma Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre malî ve teknik destek sağlamak.

e) Bölge planlarının tamamlayıcılığını ve bütünlüğünü gözeterek, kalkınma ajanslarının ortak ve daha etkili çalışmalarına yardımcı olmak ve bu konularda görüş ve öneriler geliştirmek.

f) Bölgelerinin gelişme potansiyeline, sorunlarına ve imkânlarına dair araştırma, etüt, proje ve incelemeler yapmak veya yaptırmak.

g) Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları için başta kurumsal kapasite ve beşeri kaynak konuları olmak üzere, Kalkınma Bakanlığının belirleyeceği usûl ve esaslara göre mevcut proje ve programlarla mükerrerlik oluşturmayacak yenilikçi destek programları tasarlamak ve uygulamak.

ğ) Kalkınma Bakanlığı tarafından verilecek diğer görevleri yapmak."

MADDE 36- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Eylem planları

MADDE 3- (1) Eylem planları, bölgedeki illerin tamamını kapsayacak şekilde, Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri bazındaki bölge planları ve ilgili diğer plan ve programlar esas alınarak hazırlanır. Eylem planlarının hazırlanmasında bölgedeki kalkınma ajansları başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri alınır. Eylem planları, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunun onayına sunulmak üzere Başkanlıklar tarafından Kalkınma Bakanlığına gönderilir.

(2) Eylem planlarının ilgili kuruluşlar nezdinde uygulanmasının takibi ve koordinasyonu Başkanlıklar tarafından yürütülür. Başkanlıklar bu kapsamdaki iş ve işlemlerin yürütülmesinden Kalkınma Bakanlığına karşı sorumludur."

MADDE 37- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Diğer personel Kalkınma Bakanı tarafından atanır."

"(3) Başkanlıklar, İzleme ve Değerlendirme Koordinatörlüğü ve Yönetim Hizmetleri Koordinatörlüğü ile bölgelerinin özellikleri, ihtiyaçları ve eylem planlarının mahiyeti dikkate alınarak Kalkınma Bakanının onayıyla kurulan diğer koordinatörlüklerden oluşur. Başkanlıklardaki koordinatörlüklerin sayısı altıyı geçemez."

MADDE 38- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin; ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, beşinci fıkrasında yer alan "Başkanlıklarda sözleşmeli olarak istihdam edilebilirler" ibaresi "yedinci fıkrada belirtilen nitelikleri taşımak kaydıyla, Başkanlıklarda*

sözleşmeli olarak istihdam edilebilir" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(2) Başkanlıklarda, Başkan, Başkan Yardımcısı, Müşavir, Hukuk Müşaviri ve Uzman kadrolarına atananlar, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir. Başkanın sözleşme ücreti GAP İdaresi Başkanının sözleşme ücretini, Başkan Yardımcısının sözleşme ücreti GAP İdaresi Başkan Yardımcısının sözleşme ücretini geçmeyecek şekilde belirlenir. Söz konusu personele, çalıştıkları günlerle orantılı olarak, hastalık ve yıllık izinleri dâhil, Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir. Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışmalar yaptıkları tespit edilenlere, Kalkınma Bakanının onayı ile Haziran ve Aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında teşvik ikramiyesi ödenebilir. Başkan tarafından birimlerin eşgüdümü için koordinatör olarak görevlendirilecek azami altı Uzmana, kadroları için öngörülen sözleşme ücreti yüzde on artırımlı olarak ödenir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile bu fıkrada belirtilen personele yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca belirlenir."

"Bunlara ödenecek ücretin net tutarı, birinci dereceli Uzmana ödenen aylık ortalama net tutarı aşmamak üzere Kalkınma Bakanı tarafından tespit edilir."

"(7) Başkanlıklarda bu maddede belirtilen usullere göre çalıştırılacak uzman personel; en az dört yıllık fakülte ya da yüksekokullardan veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından en az lisans düzeyinde mezun olanlar arasından istihdam edilir."

MADDE 39- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(2) Başkanlıklar, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesine ilişkin eylem planı, program ve projelerin hazırlanmasında, uygulamanın izlenmesinde ve değerlendirilmesinde, başta bölgedeki kalkınma ajansları olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği tesis eder."

MADDE 40- *642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki cetvel eklenmiştir.*

"(I) Sayılı Cetvel

BAŞKANLIKLARIN MERKEZLERİ VE KAPSADIĞI İLLER

Başkanlık Adı	*Merkez*	*Kapsadığı İller*
1. Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	*Erzurum*	*Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van*
2. Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	*Giresun*	*Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Trabzon*
3. Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	*Konya*	*Aksaray, Karaman, Konya, Niğde*

MADDE 41- *8/4/1965 tarihli ve 580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Mevzuatta 580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanununa yapılmış olan atıflar 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye, Millî Prodüktivite Merkezine yapılmış olan atıflar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yapılmış sayılır.*

MADDE 42- *14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;*

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı alt bendine "Aile ve Sosyal Politikalar Uzman Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Savunma Sanayii Uzman Yardımcıları," ve "Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlığına," ibaresinden sonra gelmek üzere "Savunma Sanayii Uzmanlığına," ibareleri eklenmiştir.

b) 59 uncu maddesinde yer alan "Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile" ibaresi "Savunma Sanayii Müsteşarlığına ait Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, I.Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Müşavir Avukat kadrolarına," şeklinde değiştirilmiştir.

c) Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I – Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün; (d) bendine "Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı, Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı," ibaresi, (f) bendine "Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı" ibaresi

eklenmiş, aynı bentte yer alan "Kalkınma Araştırmaları Merkezi Başkanı," ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve (h) bendine "İhracatı Geliştirme Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Savunma Sanayii Uzmanları," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 43- *31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilatı Hakkında Kanunun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Bakanlıkta, sayısı yediyi geçmemek üzere Bakanlık Müşaviri, bir Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri ile bir Özel Kalem Müdürü atanabilir. Bunların kadroları Bakanlık merkez teşkilatında, Silahlı Kuvvetler kadrolarından ayrı olarak gösterilir."

MADDE 44- *23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki (2) sayılı cetvelde yer alan "Bakanlık Müşavirleri" ibaresi "Bakanlık Müşavirleri (Millî Savunma Bakanlığı Bakanlık Müşavirleri dâhil) şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 45- *27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun 19/A maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

"Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir."

MADDE 46- *14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.*

"g) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı."

MADDE 47- *3152 sayılı Kanuna 13/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

MADDE 13/B- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın Avrupa Birliği ile ilişkilerini yürütmek ve Avrupa Birliğine uyum çalışmalarında koordinasyonu sağlamak.

b) Bakanlığın yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile ilişkilerini yürütmek ve bu konuda koordinasyonu sağlamak.

c) Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerce sağlanan mali kaynakların proje bazlı kullanım sürecini yürütmek, Bakanlık merkez ve bağlı birimlerince yürütülen projelerin uygulanmasını izlemek ve koordinasyonunu sağlamak.

d) Bakanlığın görev alanına giren konularda insan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu konularda Bakanlık birimleri arasında koordinasyonu sağlamak, ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların denetim mekanizmaları ile ilgili çalışmaları yürütmek.

e) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 48- *3152 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (d) bendi (e) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

"d) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,"

MADDE 49- *3152 sayılı Kanuna 23 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

MADDE 23/A- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek.

b) Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek.

c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak.

d) Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak.

e) Bakanlığın görev alanına giren bilişim konularında bağlı kuruluşlar ve mahalli idareler ile koordinasyonu sağlamak.

f) Bakanlığın mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak.

g) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak."

***MADDE 50-** 3152 sayılı Kanunun eki (1) sayılı cetvelin "Ana Hizmet Birimleri" başlıklı sütununa "7 - Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı" sırası, "Yardımcı Birimler" başlıklı sütununa 3 üncü sırasından sonra gelmek üzere "4 – Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı" sırası eklenmiş ve mevcut 4 üncü sıra 5 inci sıra olarak teselsül ettirilmiştir.*

***MADDE 51-** 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 Tarih ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesi ile 23 Ekim 1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun;*

a) 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Müsteşarlıkta, 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan memurlar Millî Savunma Bakanının onayı ile atanır. Bakan bu yetkisini Müsteşara devredebilir."

b) 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ile Daire Tabibi Kadrosu" ibaresi "Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı ile Daire Tabibi kadroları" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Müsteşarlık, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı istihdam eder. Savunma Sanayii Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri, Müsteşarlığın görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen mühendislik fakülteleri ile diğer yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Yönetmelikle belirlenen yabancı dillerden en az birini iyi derecede bilmek.

c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (B) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile yabancı dil yeterliği şartını yerine getirmeyenler, Savunma Sanayii Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve Müsteşarlıkta durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

c) Geçici 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 9- Bu maddenin yayımı tarihinde Müsteşarlıkta Şube Müdürü (Uzman) unvanıyla görev yapanlar Uzman kadrolarına bulundukları kadro dereceleriyle herhangi bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bunların yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla, eski kadrolarına ilişkin en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı),

her türlü zam ve tazminatlar ve değişik adlar altında yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar ve değişik adlar altında yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Birinci fıkraya göre Şube Müdürlüğü (Uzman)'nden Uzman kadrolarına atanmış sayılanlardan boşalan Şube Müdürü kadrolarının kadro unvanı "Uzman" şeklinde değiştirilmiştir."

***MADDE 52-** 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"Taşra teşkilatı ile Bakanlığın il düzeyindeki iş ve işlemleri

MADDE 6- Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün taşradaki hizmetlerini yürütmek üzere illerde gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü, ilçelerde gençlik hizmetleri ve spor ilçe müdürlüğü kurulur. Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürleri ile Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürleri Bakan tarafından atanır. İl teşkilatının bütçesi özel bütçedir. İl bütçesinden ilçelere valinin onayı ile ödenek tahsis edilir.

Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonların ilgili olduğu spor dallarında taşra bağlantılarını sağlamak amacıyla illerde fahri olarak görev yapmak üzere birer spor dalı temsilcisi bulunur."

***MADDE 53-** 3289 sayılı Kanunda yer alan "Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" ibareleri "Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" şeklinde değiştirilmiştir. Mevzuatta Spor Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatına yapılmış olan atıflar gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlüklerine yapılmış sayılır.*

MADDE 54- *3289 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 12- Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bu madde uyarınca ihdas edilen Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu madde uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir. Spor Genel Müdürlüğünün mevcut il ve ilçe müdürlükleri, gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam eder."

MADDE 55- *27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına "Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı," ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 56- *27/10/1989 tarihli ve 388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş, 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

"Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının görev süresini uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir."

"i) Bölge planlarının tamamlayıcılığını ve bütünlüğünü gözeterek, kalkınma ajanslarının ortak ve daha etkili çalışmalarına yardımcı olmak ve bu konularda görüş ve öneriler geliştirmek,"

MADDE 57- *388 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "23 yıl sonra" ibaresi "1 inci maddede belirtilen sürenin sonunda" olarak değiştirilmiştir.*

MADDE 58- *23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun mülga 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"MADDE 29- Reklam Kurulu, Tüketici Konseyi ve tüketici sorunları hakem heyetlerinin faaliyetlerine ilişkin masraflar, Bakanlığın tüketicinin korunması amacına yönelik masrafları ve sair harcamalar Bakanlık bütçesine konulacak ödenekten karşılanır."

MADDE 59- *27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun;*

a) 221 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu madde kapsamında personele ödenmesi gereken fazla mesai ücretinin Ankara Gümrük Muhasebe Birimi hesabına aktarılan tutarı aşması hâlinde, aradaki fark Maliye Bakanlığı tarafından personel giderlerini karşılama ödeneğinden Bakanlık bütçesine bu amaçla aktarılacak ödenekten karşılanır."

b) 244 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"7. Uzlaşma komisyonlarının başkan ve üyelerine, bu komisyonlardaki çalışmaları dolayısıyla verilecek ücret Gümrük ve Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir."

MADDE 60- *10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (II) sayılı cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümüne "41) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı" sırası eklenmiş ve "24) Millî Prodüktivite Merkezi" sırası yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 61- *24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun;*

a) 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler hariç olmak üzere" ibaresi "Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler ile Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 11 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (g) bendi (ğ) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"g) Türkiye'ye çeşitli alanlarda eğitim, öğretim, seminer, kurs ve benzeri faaliyetler için gelecek yabancı uyruklu öğrencilere ihtiyaçları doğrultusunda destek vermek."

c) 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler hariç olmak üzere" ibaresi "Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler ile Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere" şeklinde, (c) bendinin (1) ve (4) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1) Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler aracılığıyla öğrenim görmek üzere getirilen yabancı öğrenciler hariç olmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarınca temel eğitim giderleri karşılanmak suretiyle öğrenim görmek üzere Türkiye'ye gelecek olan ve Türkiye'de öğrenim gören öğrencilere ilişkin genel politikaları belirlemek."

"4) Yükseköğretim Kurulunun önerilerini dikkate alarak Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca temel eğitim giderleri karşılanmak suretiyle yükseköğretim kurumlarına alınacak öğrenci kontenjanlarını ve seçim esaslarına ilişkin ilkeleri belirlemek."

MADDE 62- *(1) EXPO 2020'ye ev sahipliği yapacak kentin belirlenmesi amacıyla 2013 yılında Uluslararası Sergiler Bürosu genel kurulunda yapılacak seçimlerde, İzmir İlinin ülkemiz adına sürdürdüğü adaylığının başarıyla sonuçlandırılmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliği haiz EXPO 2020 İzmir Yönlendirme Kurulu kurulmuştur.*

(2) Yönlendirme Kurulunun organları Yürütme Komitesi ve Genel Sekreterliktir.

(3) Yönlendirme Kurulunun gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden ayrılacak ödenek.

b) İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2012 ve 2013 bütçelerine her yıl bu amaçla konacak ödenek.

c) İzmir İl Özel İdaresinin 2012 ve 2013 bütçelerine her yıl bu amaçla konacak ödenek.

ç) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İzmir Ticaret Odası, Ege İhracatçılar Birliği, Ege Bölgesi Sanayi Odası tarafından 2012 ve 2013 yıllarında aktarılacak tutarlar.

d) Her türlü naklen yayın, reklam ve sponsorluk gelirleri.

e) Gerçek ve tüzelkişilerden alınacak nakdi ve ayni bağış ve yardımlar.

f) Faiz ve diğer gelirler.

(4) Gelirler ulusal bankalardan birinde bu amaçla açılacak hesapta toplanır. Hesap açmaya, kapamaya veya hesapta toplanan tutarları nemalandırmaya Yürütme Komitesi Başkanı yetkilidir. Başkan, bu yetkilerini kısmen veya tamamen Yürütme Komitesinin diğer üyelerinden birine veya Genel Sekretere devredebilir.

(5) Bu madde kapsamına giren mal ve hizmet alımları ile her türlü işlemlerde 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz. Alım, satım ve kiralama işlemleri ile yapılacak harcamalarda uygulanacak usul ve esaslar Yönlendirme Kurulunca belirlenir.

(6) Kurulun ve organlarının oluşumu ve çalışma esasları, Kurula ve Yürütme Komitesine üye olarak katılacak kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve diğer gerçek veya tüzelkişiler ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir.

(7) İzmir'in adaylığının Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurulunca kabulü halinde Yönlendirme Kurulu, EXPO 2020 İzmir ile ilgili işlemleri yürütmek üzere yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar faaliyetlerine devam eder.

(8) İzmir'in adaylığının Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurulunca kabul edilmemesi halinde Yönlendirme Kurulunun hesaplarında bulunan tutarlar ile

taşınırlar Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde tasfiye edilir.

MADDE 63- *Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığına ait bölümlerinden çıkarılmıştır.*

Ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümlerine eklenmiştir.

Ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bölümü olarak eklenmiştir.

Ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek Millî Savunma Bakanlığı merkez teşkilatı kadrolarının ilgili bölümüne eklenmiştir.

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin, Spor Genel Müdürlüğüne ait bölümünde yer alan "İl Spor Müdürü" ve "İlçe Spor Müdürü" kadro unvanları sırasıyla "Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü" ve "Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürü" şeklinde değiştirilmiştir.

Bu Kanun Hükmünde Kararname ile İçişleri Bakanlığı adına ihdas edilen kadrolara, 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunundaki sınırlamalara tabi olmadan atama yapılabilir.

MADDE 64- *Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi 31/8/2011 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

MADDE 65- *Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

E: 2011/107, K: 2012/184

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : *DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müdür*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Şef*	*4*	*1*	*1*
GİH	*Şef*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Şef*	*7*	*1*	*1*
GİH	*Memur*	*6*	*2*	*2*
GİH	*Memur*	*9*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*1*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*3*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*6*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*8*	*5*	*5*
TH	*Mimar*	*1*	*2*	*2*
TH	*Şehir Plancısı*	*1*	*2*	*2*
TH	*Bölge Plancısı*	*1*	*1*	*1*
TH	*Jeolog*	*1*	*1*	*1*
TH	*Tekniker*	*1*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*5*	*3*	*3*
	TOPLAM		*45*	*45*

KURUMU *: KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müdür*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Şef*	*4*	*1*	*1*
GİH	*Şef*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Şef*	*7*	*1*	*1*
GİH	*Memur*	*6*	*2*	*2*
GİH	*Memur*	*9*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*1*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*3*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*6*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*8*	*5*	*5*
TH	*Mimar*	*1*	*2*	*2*
TH	*Şehir Plancısı*	*1*	*2*	*2*
TH	*Bölge Plancısı*	*1*	*1*	*1*
TH	*Jeolog*	*1*	*1*	*1*
TH	*Tekniker*	*1*	*2*	*2*
TH	*Teknisyen*	*5*	*3*	*3*
	TOPLAM		*45*	*45*

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU *: AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*10*	*10*
	TOPLAM		*10*	*10*

E: 2011/107, K: 2012/184

KURUMU *: BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Genel Müdür*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*4*	*4*
GİH	*Sanayi ve Teknoloji Uzmanı*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Sanayi ve Teknoloji Uzmanı*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Sanayi ve Teknoloji Uzmanı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Sanayi ve Teknoloji Uzman Yardımcısı*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Sanayi ve Teknoloji Uzman Yardımcısı*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Şef*	*4*	*4*	*4*
TH	*Mühendis*	*3*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*6*	*2*	*2*
TH	*Mühendis*	*8*	*2*	*2*
TH	*Mimar*	*2*	*2*	*2*
TH	*Mimar*	*4*	*2*	*2*
TH	*Tekniker*	*1*	*2*	*2*
TH	*Tekniker*	*4*	*2*	*2*
GİH	*Memur*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Sekreter*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*4*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*4*	*4*
GİH	*Şoför*	*5*	*2*	*2*
	TOPLAM		*99*	*99*

KURUMU *: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Genel Müdür*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*7*	*7*
GİH	*Bilgi İşlem Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*12*	*12*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*10*	*10*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzmanı*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzmanı*	*7*	*15*	*15*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzmanı*	*8*	*15*	*15*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*15*	*15*
GİH	*Şube Müdürü*	*2*	*15*	*15*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*5*	*3*	*3*
GİH	*Mütercim*	*4*	*3*	*3*
GİH	*Mütercim*	*5*	*5*	*5*
GİH	*Mütercim*	*6*	*5*	*5*
GİH	*Mütercim*	*7*	*7*	*7*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*4*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*10*	*10*	*10*
GİH	*Programcı*	*5*	*5*	*5*
GİH	*Programcı*	*7*	*5*	*5*

GİH	*Programcı*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Çözümleyici*	*5*	*8*	*8*
GİH	*Çözümleyici*	*7*	*8*	*8*
GİH	*Çözümleyici*	*9*	*9*	*9*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*10*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*8*	*14*	*14*
GİH	*Memur*	*9*	*14*	*14*
GİH	*Memur*	*10*	*15*	*15*
GİH	*Memur*	*11*	*15*	*15*
GİH	*Şef*	*4*	*5*	*5*
GİH	*Şef*	*6*	*5*	*5*
GİH	*Şoför*	*8*	*5*	*5*
GİH	*Sekreter*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Sekreter*	*10*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*5*	*2*	*2*
TH	*Mimar*	*5*	*2*	*2*
TH	*İstatistikçi*	*5*	*2*	*2*
TH	*Tekniker*	*8*	*3*	*3*
TH	*Tekniker*	*9*	*3*	*3*
TH	*Teknisyen*	*8*	*5*	*5*
TH	*Teknisyen*	*9*	*5*	*5*
YH	*Hizmetli*	*9*	*5*	*5*
YH	*Hizmetli*	*10*	*5*	*5*
	TOPLAM		*469*	*469*

KURUMU *: GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müsteşar Yardımcısı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*5*	*5*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*10*	*10*
	TOPLAM		*18*	*18*

KURUMU *: GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürü*	*1*	*10*	*10*
	TOPLAM		*10*	*10*

KURUMU *: İÇİŞLERİ BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
MİAH	*Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
MİAH	*Bilgi İşlem Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
MİAH	*Şube Müdürü*	*1*	*9*	*9*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*5*	*5*
GİH	*Uzman*	*1*	*5*	*5*

GİH	*Uzman*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Avrupa Birliği Uzmanı*	*5*	*6*	*6*
GİH	*Avrupa Birliği Uzman Yardımcısı*	*7*	*25*	*25*
GİH	*Şef*	*3*	*15*	*15*
GİH	*Şef*	*5*	*19*	*19*
GİH	*Programcı*	*3*	*7*	*7*
GİH	*Programcı*	*7*	*15*	*15*
GİH	*Programcı*	*8*	*4*	*4*
GİH	*Mütercim*	*3*	*3*	*3*
GİH	*Mütercim*	*6*	*4*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*6*	*11*	*11*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*8*	*26*	*26*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*26*	*26*
GİH	*Sekreter*	*8*	*10*	*10*
GİH	*Şoför*	*7*	*3*	*3*
GİH	*Şoför*	*10*	*4*	*4*
GİH	*Çözümleyici*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Çözümleyici*	*6*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Mütercim*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Mütercim*	*6*	*1*	*1*
TH	*Mühendis*	*6*	*50*	*50*
TH	*İstatistikçi*	*3*	*2*	*2*

TH	İstatistikçi	6	2	2
TH	Teknisyen	3	5	5
TH	Teknisyen	7	10	10
TH	Teknisyen	9	9	9
YH	Hizmetli	9	5	5
YH	Hizmetli	11	5	5
	TOPLAM		338	338

KURUMU : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Programcı	7	198	198
GİH	Bilgisayar İşletmeni	7	1243	1243
TH	Mühendis	6	175	175
	TOPLAM		1616	1616

KURUMU : SAVUNMA SANAYİİ MÜSTEŞARLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Müsteşar Yardımcısı	1	1	1
GİH	Daire Başkanı	1	6	6
AH	Müşavir Avukat	2	1	1
GİH	Uzman	6	25	25
TH	Uzman	6	50	50
GİH	Uzman Yardımcısı	9	25	25
TH	Uzman Yardımcısı	9	50	50
	TOPLAM		158	158

KURUMU *: SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Araştırmacı*	*1*	*240*	*240*
GİH	*Araştırmacı*	*2*	*8*	*8*
GİH	*Araştırmacı*	*3*	*6*	*6*
	TOPLAM		*254*	*254*

KURUMU *: GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müşavir*	*1*	*3*	*3*
	TOPLAM		*3*	*3*

KURUMU *: DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Uzman*	*1*	*15*	*15*
GİH	*Uzman*	*3*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*5*	*8*	*8*
GİH	*Uzman*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*9*	*2*	*2*
	TOPLAM		*45*	*45*

KURUMU *: KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Uzman*	*1*	*15*	*15*
GİH	*Uzman*	*3*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*5*	*8*	*8*
GİH	*Uzman*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*9*	*2*	*2*
	TOPLAM		*45*	*45*

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU *: DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Başkan*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Başkan Yardımcısı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Müşavir*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Uzman*	*1*	*16*	*16*
GİH	*Uzman*	*3*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Uzman*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Memur*	*9*	*2*	*2*
GİH	*Sekreter*	*7*	*1*	*1*
GİH	*Sekreter*	*11*	*2*	*2*
	TOPLAM		*70*	*70*

(4) SAYILI LİSTE

KURUMU : *MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*7*	*7*
GİH	*Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Özel Kalem Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		*9*	*9*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesi ve başvuru kararlarında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 36., 49., 70., 91., 112., 113., 123., 125. ve 128. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

A- E.2011/107 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN ve Celal Mümtaz AKINCI'nın katılımlarıyla 27.10.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2012/47 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi hükmü uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 17.5.2012 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- E.2012/62 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi hükmü uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN ve Muammer TOPAL'ın katılımlarıyla 15.6.2012 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

D- E.2012/85 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 12.9.2012 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

E- E.2012/89 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ,

Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 12.9.2012 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARLARI

A- E.2012/47 Sayılı Başvuru Yönünden

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/107 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, E.2012/47 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/107 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 17.5.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2012/62 Sayılı Başvuru Yönünden

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/107 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, E.2012/62 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/107 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 15.6.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- E.2012/85 Sayılı Başvuru Yönünden

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun

Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/107 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, E.2012/85 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/107 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 12.9.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

D- E.2012/89 Sayılı Başvuru Yönünden

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesi ile 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/107 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, E.2012/89 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/107 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 12.9.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararları ve ekleri, Raportör Recep BENLİ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya

uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

Öte yandan, Anayasa'nın 91. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yetki kanununda, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, süresi ile süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağının gösterilmesi gerekmektedir.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tümünün Anayasa'ya Aykırılığı İddiasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali gerekeceği, iptal edilmesi hâlinde ise KHK'nin dayanaktan yoksun kalacağı belirtilerek, KHK'nin tümünün Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü, E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararı ile 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasa'ya aykırılığı iddiasına dayalı iptal isteminin reddine karar verildiğinden KHK'nin tümüne yönelik Anayasa'ya aykırılık iddiası dayanaksız kalmıştır. İptal isteminin reddi gerekir.

C- İptal Başvurusundan Sonra Yapılan Yasal Değişikliklerin Dava Konusu Kurallara Etkisi

KHK'nin;

27. maddesiyle, 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi, 24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

38. maddesiyle değiştirilen 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası, 11.10.2011 günlü, 666 sayılı Kanun Hükmünde

Kararname'nin 1. maddesiyle 27.6.1989 günlü, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek Madde 12'nin (3) numaralı fıkrasının (aa) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından,

51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen, 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasındaki "*Savunma Sanayi Uzmanı ve Uzman Yardımcısı ile Daire Tabibi Kadroları*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname' ye eklenen Ek Madde 12'nin (3) numaralı fıkrasının (g) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından,

55. maddesiyle, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasına "*Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı,*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek Madde 12'nin (1) numaralı fıkrasının (m) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından,

59. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 27.10.1999 günlü, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 221. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen cümle, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (j) fıkrası ile değiştirildiğinden,

konusu kalmayan bu maddeye, fıkraya, cümlelere ve ibareye ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

D- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki Listelerin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki listelerin, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi acil, ivedi, önemli ve zorunlu konuları da düzenlemediği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin,

verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi hâlinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına, ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

1- KHK'nın 62. Maddesi

KHK'nın 62. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla, EXPO 2020'ye ev sahipliği yapacak kentin belirlenmesi amacıyla 2013 yılında Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurulunda yapılacak seçimlerde İzmir ilinin adaylığına ilişkin işlemleri yürütmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliği haiz EXPO 2020 İzmir Yönlendirme Kurulu kurulmuştur. (2) numaralı fıkrada, Kurulun organları; (3) numaralı fıkrada, Yönlendirme Kurulunun gelir kaynakları; (4) numaralı fıkrada, gelirlerin nasıl muhafaza edileceği; (5) numaralı fıkrada, mal ve hizmet alımlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmadığı; (6) numaralı fıkrada, Kurulun ve organlarının oluşumu ile çalışma esaslarının ne şekilde belirleneceği; (7)

numaralı fıkrada, İzmir'in adaylığı kabul edilirse Kurulun görevine devam edeceği; (8) numaralı fıkrada ise adaylık kabul edilmezse tasfiyenin nasıl yapılacağı düzenlenmiştir.

EXPO 2020'ye ilişkin olarak İzmir ilinin adaylığı için çalışmalar yapmak amacıyla kurulan Yönlendirme Kurulu özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliği haiz olup herhangi bir bakanlığın bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşu değildir. Bu özelliği nedeniyle 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamına ilişkin 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi anlamında bir kuruluş olarak değerlendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında kalmadığından dolayı Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2- KHK'nin Diğer Kuralları

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler ile Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilenler dışında kalan diğer kurallar 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında kaldığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

KHK'nın 59. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi İle 4458 sayılı Kanun'un 244. maddesine eklenen (7) numaralı fıkra yönünden Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

E- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tüm Maddelerinin ve Eki Listelerin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin ve eki listelerin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın 91. maddesine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 24. Maddesiyle 640 sayılı KHK'nin Değiştirilen 16. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 24. maddesiyle, 640 sayılı KHK'de düzenlenen Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına ilişkin daha ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. 24. maddeyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrasında, denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişilerin, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri ibraz etme, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde Gümrük ve Ticaret Müfettişlerine gösterme, Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin saymasına ve incelemesine yardımcı olma zorunlulukları olduğu kuralına yer verilmiştir. Ayrıca bu kural uyarınca Gümrük ve Ticaret Müfettişleri, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkilidirler, kanunî engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öteyandan, Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hangi hâllerde kişilerin üstünün, özel kâğıtları ve eşyasının aranıp el konulabileceği, üçüncü fıkrasında ise herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde ve kişinin rızasıyla işlenebileceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın ikinci kısmının "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı ikinci bölümünde yer alan ve 20. maddesinde korunan özel hayatın gizliliği ve korunması hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin yaptıkları denetimler esnasında talep etmeleri hâlinde her türlü bilgi ve belgenin kendilerine verilmesi zorunluluğu getiren kural, Anayasa'nın 20. maddesine göre özel hayatın gizliliği ve korunması hakkına ilişkin olduğundan, bu hususu düzenleyen

KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nın değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrası Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ile Burhan ÜSTÜN bu görüşe değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin 24. Maddesiyle 640 sayılı KHK'nin Değiştirilen 16. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…mesleğe alınmaları…*" İbaresi

KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nın değiştirilen 16. maddesiyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığı birimlerinden olan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı yeniden düzenlenirken (8) numaralı fıkrada da Başkanlığa bağlı olarak görev yapacak olan Gümrük ve Ticaret Müfettişleri ve Müfettiş yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nın değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasında yer alan "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresi

kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ile Burhan ÜSTÜN bu görüşe değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3- KHK'nin 27. Maddesiyle 640 sayılı KHK'nin Değiştirilen 38. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi

KHK'nin 27. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 38. maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiştir. Personel alım usulünü düzenleyen kuralın (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesiyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "*Ortak Hükümler*" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan Bakanlık kadroları dışındaki kadrolara ve sözleşmeli personel pozisyonlarına ilk defa atanacakların ilgili mevzuat uyarınca yapılan merkezi sınavdan yetmiş ve üzeri puan alanlar arasından, sınav komisyonlarınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre belirleneceği kurala bağlanmıştır.

KHK'nin 27. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, söz konusu Bakanlığa personel alımına ilişkin bir kriter getirmesi nedeniyle kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliği taşıdığı görülmektedir. Bu nedenle, dava konusu kural Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ile Burhan ÜSTÜN bu görüşe değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

4- KHK'nin 51. Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendi ile 3238 Sayılı Kanun'un 8. Maddesine Eklenen Altıncı Fıkranın İkinci Cümlesi ve (a), (b), (c) Bentleri ile Yedinci ve Sekizinci Fıkraları

KHK'nin 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un personel rejimi kenar başlıklı 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın ikinci cümlesi ve devamındaki (a), (b) ve (c) bentlerinde Savunma Sanayi Uzman Yardımcılığına atanabilme koşulları düzenlenmiştir. 8. maddeye eklenen yedinci fıkrada Savunma Sanayi Uzman Yardımcılarının Uzman kadrolarına atanabilme koşulları belirlendikten sonra, sınavlarda başarılı olamayanların ve hazırladıkları tez kabul edilmeyenlerin durumlarına uygun başka bir kadroya atanacakları kuralı getirilmiştir. Maddeye eklenen sekizinci fıkrada ise Savunma Sanayi Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Savunma Sanayi Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olduğundan, bu hususu düzenleyen KHK'nin 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın ikinci cümlesi ve (a), (b), (c) bentleri ile yedinci ve sekizinci fıkralar Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ile Burhan ÜSTÜN bu görüşlere değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

5- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin iptal edilen kuralları ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir aykırılık saptanmadığından bu kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

F- Kanun Hükmünde Kararname'nin İçerik Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrası

Dava dilekçesinde, Rehberlik ve Teftiş Başkanı'nın ne şekilde atanacağı, bu göreve atanacak kişinin daha önce gümrük ve ticaret müfettişi sıfat ve yetkisine sahip olup olmadığı veya başkanlık görevine atanacak kamu görevlisinin ne kadar süre görev yapmış olması gerektiği konusunda bir düzenleme bulunmadığı, bu nedenle bu göreve müfettiş sıfat ve yetkisini haiz olmayan idari görevlilerin de atanmasının önünün açıldığı, diğer Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlarının müfettiş sıfat ve yetkisine sahip kişiler arasından müşterek kararname ile atanması yönündeki yönetmelik, tüzük gibi idari düzenlemeler dikkate alındığında bu durumun eşitlik kuralına aykırı olduğu, ayrıca fıkranın ikinci cümlesi uyarınca Rehberlik ve Teftiş Başkan Yardımcıları ile Grup Başkanlarının müşterek kararname ile görevlendirilmeyip, Bakan tarafından görevlendirilmelerinin Anayasa'nın 2., 6., 7., 10., 11. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, Başkan, başkan yardımcıları, grup başkanları ile gümrük ve ticaret müfettişlerinden oluşacağı; ikinci cümle uyarınca da başkan yardımcıları ile grup başkanlarının fiilen on yıldan fazla denetim görevi yapmış olanlar arasından Bakan tarafından görevlendirileceği ifade edilmiştir.

İptali istenen kuralda Rehberlik ve Teftiş Başkanı'nın hangi niteliklere sahip olacağı ve ne şekilde atanacağına ilişkin bir belirleme yapılmayarak "*eksik düzenleme*" yapıldığı ve diğer Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlarının müfettiş sıfat ve yetkisine sahip kişiler arasından atanması nedeniyle bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*" denilmiştir.

"*Kanun önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırı bulduğu kuralları iptal ederek yürürlükten kalkmasını sağlar, ancak kanun koyucu gibi davranarak yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm kuramaz. Anayasa'nın öngördüğü ve mutlaka düzenlenmesini istediği hususlara yer vermeme durumu dışında, kanun koyucunun anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla takdir yetkisi kapsamında getirebileceği bir kuralı getirmemesi iptal nedeni olamaz.

Kaldı ki, 11.10.2011 günlü, 662 sayılı KHK'nin 76. maddesiyle, 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun'un (2) sayılı Cetveli'ne "*Bakanlıkların Rehberlik ve Teftiş, Rehberlik ve Denetim, Denetim Hizmetleri başkanları*," sırası eklenmiştir. Bu düzenlemeye göre Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanı'nın atamasının da müşterek kararname ile yapılması gerekmektedir.

Dava dilekçesinde ayrıca, Rehberlik ve Teftiş Başkan Yardımcıları ile Grup Başkanlarının müşterek kararname ile görevlendirilmeyip, Bakan tarafından görevlendirilmelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilmiştir.

KHK ile yapılan değişiklik ile başkan yardımcıları ve grup başkanları fiilen on yıldan fazla denetim görevi yapmış olanlar arasından Bakan tarafından görevlendirilecektir. Burada yeni bir atama işleminden bahsedilmemekte, on yıldan fazla denetim görevinde bulunmuş olanlar arasından görevlendirme yapılması öngörülmektedir. Bakanlığın en üst amiri olan, bakanlık icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden Başbakana karşı sorumlu olan Bakanın böyle bir görevlendirme yapabilmesinin görev ve sorumluluğu ile çelişmediği açıktır.

Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir. Kanun koyucunun, memur ve diğer kamu görevlileri ile bunların dışındaki çalışanlarla ilgili olarak, Anayasa'da belirlenen kurallara bağlı kalmak, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır. Kanun koyucunun görevin gereklerini ve yapılan işin özelliğini gözeterek farklı kurallar öngörmesinde eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırılık yoktur.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 6., 7., 11. ve 128. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

2- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

Dava dilekçesinde, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının kendi içinde gruplara ayrılmasının teftiş sistemini işlevsizleştireceği ve etkisini azaltacağı, bir grupta görev yapan müfettişin diğer grubun görev alanına giren bir konuyla karşılaştığında bu konuyu diğer gruptaki müfettişlerin araştırması zorunluluğundan dolayı denetim hizmetlerinde gecikmeler olacağı ve zafiyete neden olunacağı, ayrıca diğer bakanlık teşkilat kanunlarında böyle bir düzenlemeye gidilmemesi nedeniyle bu durumun eşitlik ilkesini zedelediği, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 2., 6., 7., 10., 11. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nın 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yapılan değişiklik ile Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının yapısı yeniden düzenlenmiştir. Bu doğrultuda uzmanlaşma ve iş bölümünün sağlanması amacıyla Başkanlık bünyesinde Teftiş Grup Başkanlığı, Gümrük İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı ve Ticaret İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı olmak üzere üç grup başkanlığı teşekkül ettirilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup

güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 113. maddesinde bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatının kanunla düzenleneceği belirtilmek suretiyle bu konuda yasama organına takdir yetkisi tanınmıştır.

Hukuk devletinde kanunların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapmak yetkisine sahip olup, düzenlemenin kamu yararına, başka bir anlatımla ülke koşullarına uygun olup olmadığının belirlenerek takdir edilmesi kanun koyucuya aittir. Anayasa'ya uygunluk denetiminde, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığının incelenebileceği açıktır. Kanun koyucunun görevin gereklerini ve yapılan işin özelliğini gözeterek farklı kurallar öngörmesinde eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırılık yoktur. Dolayısıyla, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına ilişkin olarak yapılan ayrıntılı düzenleme doğrultusunda Başkanlığın alt birimi olarak grup başkanlıklarının oluşturulmasında hukuk devleti ile eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 6., 7., 11. ve 128. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

3- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar:"* İbaresi

Dava dilekçesinde, Bakanlık müfettişlerinin en üst amir olan Bakan adına inceleme ve soruşturma görevini icra etmeleri nedeniyle iptali istenen

"*Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar*" ibaresinde "*Bakan adına*" bu görevleri yerine getirecekleri ifadesinin geçmemesinin Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 112., 113. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 112. maddesine göre, "*Her bakan, Başbakana karşı sorumlu olup ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur.*"; 113. maddesine göre, "*Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir.*"; 123. maddesine göre ise "*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*"

İptali istenen ibarede "*Bakan adına*" ifadesi kullanılmamış olsa da Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı makamının emri ve onayı üzerine verilen görevleri yapacağı açıkça belirtilmiştir. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığını yeniden düzenleyen KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16. maddesi bütün olarak incelendiğinde "*makam*" ifadesiyle Bakanın kastedildiği anlaşılmaktadır. Diğer bakanlık teşkilat kanunlarında da "*makam*" kelimesi kullanılmaktadır. Bu kanunlarda da makam ifadesiyle bakanlığın en üst amiri olan bakanın kastedildiği açıktır. Dolayısıyla, kuralda makam ifadesinin kullanılması ve Bakan adına ifadesinin madde metninde yer almaması herhangi bir tereddüt oluşturmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 112., 113. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 6., 7. ve 8. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

4- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (7) Numaralı Fıkrası

Dava dilekçesinde, iptali istenen kuralda gümrük ve ticaret müfettişlerinin hangi grup başkanlığı bünyesinde görev yapacağının Bakan tarafından belirleneceği kuralı yer almışsa da, bu belirlemenin hangi nesnel ve objektif kriterlere göre yapılacağının belirtilmediği, bu yetkinin denetim görevini yerine getirecek müfettiş üzerinde baskı aracı olarak kullanılabileceği, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca görevlendirmede esas alınacak nesnel

ölçütlerin yasal düzenleme ile belirlenmesi gerektiği, görevlendirmenin herhangi bir nesnel ölçüt belirtilmeksizin Bakan tarafından yapılacağının belirtilmesiyle yetinilmesinin yasama yetkisinin devri anlamı taşıdığı, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yapılan değişiklik ile grup başkanlıkları teşekkül ettirildikten sonra, (7) numaralı fıkrada yapılan değişiklik ile "*Gümrük ve ticaret müfettişlerinin hangi grup başkanlığı bünyesinde görev yapacağı Bakan tarafından belirlenir.*" kuralı getirilmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesinde, "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.*

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir." denilmiştir. Buna göre, Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten bütün personelin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerekir.

Anayasa'nın 7. maddesindeki "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez.*" kuralına göre, kanun koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız, belirsiz bir alanı, yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir. Belirtilen konuların kanunla düzenlenmesi gerekmekte ise de tüm ayrıntılarının sadece kanunla düzenlenmesi beklenemez ve bu konuda idari düzenlemeler yapılması Anayasa'nın 7. ve 128. maddesine aykırılık teşkil etmez.

Bakanlık müfettişlerinin atanmaları 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun'un 2. maddesi uyarınca

müşterek kararname ile yapılmaktadır. KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 16. maddenin (3) numaralı fıkrasında ise Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı bünyesindeki grup başkanlıklarının görevleri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Dolayısıyla, bu yasal düzenlemelerden sonra müfettişlerin hangi grupta görev yapacağının bakanlığın en üst amiri olan Bakan tarafından belirlenmesi olağandır. Burada olduğu gibi yasama organı, temel ilkeleri kanunla belirleyip, teknik ve uzmanlık gerektiren konuların düzenlenmesini yürütme organının görev alanına bırakabilir. Sonuç olarak bu konuda bir organın karar vermesi gerekmektedir. Bu organın da en üst amir olması yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına gelmez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

5- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının "*…mesleğe alınmaları…*" İbaresi Dışında Kalan Bölümü

Dava dilekçesinde, gümrük ve ticaret müfettişleri ile müfettiş yardımcılarının yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceğinin öngörülmesinin yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu, yürütmeye asli düzenleme yapma imkanı tanıdığı, Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanun ile düzenlenmesi zorunlu görülen hususların yürütmenin çıkaracağı bir yönetmeliğe bırakılmasının Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 11. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının görevlerini düzenleyen, KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasında yapılan değişiklikle, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği

belirtilmektedir. Farklı koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının hizmet birimleri arasında yer almaktadır. KHK'nin 24. maddesiyle yapılan değişiklik ile Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı altında Teftiş Grup Başkanlığı, Gümrük İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı ve Ticaret İnceleme ve Soruşturma Grup Başkanlığı olmak üzere üç ayrı grup teşekkül ettirilmiştir. Teftiş Grup Başkanlığının görevleri; Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak teftiş yapma, Bakanlık teşkilatının denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde teftiş yapma, Bakanlığın amaçlarının daha iyi gerçekleştirilmesini ve mevzuata, plan ve programa uygun çalışılmasını sağlamak üzere gerekli teklifleri hazırlama ve makama sunma, yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri ve gümrük müşavirlerinin her türlü faaliyet ve işlemlerini inceleme ve denetleme, mevzuatın uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında görüş ve önerilerini bir rapor hâlinde Makama sunma, Makam tarafından verilen benzeri görevleri yapma gibi ayrıntılı bir şekilde düzenlenme yapılmak suretiyle konunun sınırları çizilmiştir.

Bu görevleri yapacak olan gümrük ve ticaret müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının çalışma usul ve esasları konularıyla ilgili idari ve teknik ayrıntıların düzenlenmesi hususunda Bakanlığın yetkisini yönetmelik düzenleyerek kullanması, idari ve teknik bir mesele olup gelişen koşul ve durumlar dikkate alınarak süratli bir şekilde karar alınabilmesini sağlamak amacıyla bu konudaki yetkinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bırakılması yasama yetkisinin devri anlamı taşımaz.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece kanunla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idari düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olacağı söylenemez. KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16.

maddesiyle gümrük ve ticaret müfettişlerinin görevleri ayrıntılı şekilde düzenlendiğinden, KHK ile kadroları ihdas edilen gümrük ve ticaret müfettişleri ile müfettiş yardımcılarının "*yetiştirilmeleri*", "*yeterlik sınavları*", "*görev, yetki ve sorumlulukları*" ile " *Başkanlığın çalışma usul ve esasları*" na ilişkin konuların zaman ve uygulama ile ortaya çıkan koşullara uygun ayrıntılarının düzenlenmesi hususunun yönetmeliğe bırakılmasında Anayasa'ya aykırı bir yön yoktur.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 6., 8. ve 11. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

6- KHK'nin 24. Maddesiyle Değiştirilen 640 Sayılı KHK'nin 16. Maddesinin (9) Numaralı Fıkrası

Dava dilekçesinde, dava konusu kural ile Bakan'ın Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına ilişkin yetkilerini alt kademelere devredebileceği hususunun düzenlendiği, 640 sayılı KHK'nin değişen 16. maddesine dayanılarak 19.8.2011 tarihinde yürürlüğe konulan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İmza Yetkileri Yönergesi ile Gümrük ve Ticaret Bakanı'nın, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına inceleme, soruşturma emir ve onayı verme yetkisini müsteşara devrettiği, 3046 sayılı Kanun'a göre kurumun en üst amiri, bakan olduğuna göre bakanlık müfettişlerinin bakan dışında müsteşar gibi idari bir görevliden emir ve talimat almalarının hukuken mümkün olmadığı, bakanın Anayasa'nın 112. maddesi uyarınca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumlu olduğu bu kapsamda bakanın denetim ve gözetim yetkisi olduğu, bakanın bu yetkisini müfettişler vasıtasıyla kullandığı, teftişe ilişkin bu yetkilerini alt kademelere devretmesinin Anayasa'nın 2., 7., 112., 113. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu KHK'nin 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (9) numaralı fıkra uyarınca Bakan, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığını düzenleyen 16. maddedeki yetkilerini alt kademelere devredebilecektir.

Bakanlığın idari teşkilatının bütün işlemlerini bakanın bizzat yapması beklenemeyeceğinden kimi konulara ilişkin yetkilerini, sorumluluk kendi üzerinde kalmak üzere emrinde çalışan kamu görevlilerine devretmesi gerektiği açıktır.

640 sayılı KHK'nin 32. maddesinde yetki devrine ilişkin genel bir hüküm mevcuttur. Buna göre "*Bakan, Müsteşar ve her kademedeki Bakanlık yöneticileri sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak şartıyla yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.*" Bu genel düzenlemeye rağmen 16. maddenin (9) numaralı fıkrasında Bakanın bu maddedeki yetkilerini alt kademelere devredebileceği kuralı getirilmiştir. Anılan 32. maddedeki yetki devrini ayrıntılı olarak düzenleyen kural tüm KHK'yi ve dolayısıyla Rehberlik ve Teftiş Başkanlığını da kapsamaktadır. İptali istenen kural olmasa dahi 32. madde uyarınca Bakan, 16. maddedeki yetkilerini devredebilir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında dava konusu kural değerlendirildiğinde, biçimi ve sınırları belirli bir yetki devri öngörüldüğüne göre, bunun Anayasa'ya aykırılık oluşturmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 7., 112., 113. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

7- KHK'nin 28. Maddesiyle 640 Sayılı KHK'nin Geçici 3. Maddesine Eklenen (12), (13) ve (14) Numaralı Fıkralar

Dava dilekçesinde temel olarak, daha önce genel müdürlük bünyesinde görev yapmakta olan başkontrolör, kontrolör ve stajyer kontrolörlerin, Bakana bağlı olarak görev yapan başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile aynı seviyeye getirilmelerinin eşitlik ilkesine, kazanılmış haklara saygı ilkesine, hukuk güvenliği ilkesine aykırı olduğu, yapılan düzenlemede kamu yararı gözetilmediği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 10. ve 49. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Bilindiği üzere 640 sayılı KHK ile, Gümrük Müsteşarlığının tamamı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlıklarının

bazı birimleri ile birleştirilerek Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kurulmuştur. KHK'nin 28. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin geçici 3. maddesine eklenen (12) numaralı fıkra ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait başkontrolör, kontrolör ve stajyer kontrolör kadro unvanları gümrük ve ticaret başmüfettişi, gümrük ve ticaret müfettişi, gümrük ve ticaret müfettiş yardımcısı olarak değiştirilmiştir. (13) numaralı fıkra ile Bakanlıkta başkontrolör, kontrolör ve stajyer kontrolör kadrolarında bulunanlar ile birleşen diğer Bakanlıklarda başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcısı kadrosuna atananlar ilgisine göre gümrük ve ticaret başmüfettişi, gümrük ve ticaret müfettişi, gümrük ve ticaret müfettiş yardımcısı kadrolarına atanmış sayılmışlardır. Ayrıca bunların daha önceki görev yerlerinde anılan kadrolarda geçirdikleri süreler Bakanlıkta gümrük ve ticaret başmüfettişi, gümrük ve ticaret müfettişi, gümrük ve ticaret müfettiş yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılmıştır. (14) numaralı fıkra ile de daha önce müfettiş ve kontrolör unvanını kazanmış olanlardan taşrada bölge müdürü veya il müdürü, merkezde ise daire başkanı ve üstü görevde bulunanlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığından devredilen birimlerde müfettiş, kontrolör ve sanayi ve ticaret uzmanı unvanını kazanıp da daire başkanı ve üstü görevde bulunanların ilgisine göre gümrük ve ticaret müfettişi ve gümrük ve ticaret uzmanı unvanını kazanmış sayılacakları hükmü getirilmiştir.

KHK'nin 28. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin 16. maddesinde yapılan değişiklik ile Gümrük Müsteşarlığından gelen müfettiş ve kontrolörler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından gelen müfettiş ve kontrolörler ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından gelen müfettişlerin unvanları gümrük ve ticaret müfettişi olarak belirlenmiştir. KHK'nin 28. maddesine ilişkin gerekçede, Bakanlık bünyesindeki denetim kadrolarının gümrük ve ticaret müfettişi unvanı altında birleştirilmesine yönelik geçiş hükümlerinin düzenlendiği belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme ile tüm denetim birimlerinin tek çatı altında toplanması amaçlanmış, böylece kontrolör kadroları kaldırılarak, denetim elemanı olarak sadece müfettişlik kadrosuna yer verilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde kanunların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapmak yetkisine sahip olup, düzenlemenin kamu yararına, başka bir anlatımla ülke koşullarına uygun olup olmadığının belirlenerek takdir edilmesi kanun koyucuya aittir. Anayasa'ya uygunluk denetiminde, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığının incelenebileceği açıktır.

KHK'nin 28. maddesine ilişkin gerekçede, Bakanlık bünyesindeki denetim kadrolarının gümrük ve ticaret müfettişi unvanı altında birleştirilmesine yönelik geçiş hükümlerinin düzenlendiği belirtilmiştir. Ancak somut düzenlemenin amaçlanan hedefi sağlamada etkin ve elverişli olup olmadığı yönündeki değerlendirme anayasallık denetiminin kapsamı dışında kalmaktadır.

Hukuk devletinde olması gereken temel unsurlardan biri de hukuk güvenliği ilkesidir. Hukuk güvenliği bireyin hukukî durumunun süreceği yönündeki beklentilerinin belli koşullar içinde güvence altına alınması anlamına gelir. Kamu görevlilerinin de hukukî güvenlik içerisinde çalışmaları gerektiği şüphesizdir. Ancak hukuk güvenliği ilkesi, zaman içinde değişen koşul ve ihtiyaçlara göre kanunlarda değişiklik yapılmasına da engel değildir.

Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş, kendisi yönünden kesinleşmiş kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Kazanılmış haklara saygı gösterilmesi hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biridir. Dava konusu kuralda, kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş, kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale de söz konusu değildir.

Yapılan açıklamalar doğrultusunda dava konusu kurallara bakıldığında genel müdürlük bünyesinde görev yapmakta olan kontrolörlerin statüleri bakanlık müfettişi olarak değiştirilmiştir. Bu düzenlemeyle kontrolörlerin kazanılmış haklarının ihlal edildiği söylenemeyeceği gibi, mevcut bakanlık müfettişlerinin statülerini muhafaza ettikleri anlaşıldığından onlar yönünden de bir hak kaybı oluşmamıştır. Dolayısıyla kontrolör unvanlarının müfettiş

unvanına dönüştürülmesi hukuki güvenliğin önemli bir unsuru olan kazanılmış haklara saygı ilkesini ihlal etmemektedir.

Kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusu olan, eylemli değil, hukuksal eşitliği öngören bir ilkedir. Bu ilkenin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve ayrım yapılması ile ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunanlara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Burada aynı durumda olanlar arasında herhangi bir ayrım yapılmamıştır. Tüm kontrolörler istisnasız müfettiş unvanı almıştır. Bu nedenle eşitlik ilkesini ihlal eden bir durum da söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 49. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

8- KHK'nin 54. Maddesiyle 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a Eklenen Geçici Madde 12

Dava dilekçesi ve başvuru kararlarında, il ve ilçe spor müdürlerinin KHK ile, "*Araştırmacı*" gibi pasif bir göreve atanmalarının kazanılmış haklarının ellerinden alınması anlamına geldiği, yeni bir göreve atanma işlemi idari bir tasarrufla değil kanun hükmünde kararname ile tesis edildiğinden bu durumun kanunların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine uymaması nedeniyle hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, il müdürü ile ilçe müdürü farklı hiyerarşik kademe ve kadro unvanlarına karşılık geldiği hâlde, bunlar bir, aynı ve eşitlermiş gibi il müdürünün de ilçe müdürünün de "*Araştırmacı*" kadrolarına atanmalarının eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığı, bu kişilerin "*Araştırmacı*" görevine olağan hukuki yol olan

idari işlemle atamalarının yapılması durumunda kullanabilecekleri anayasal güvence altındaki hak arama özgürlüğü ile yetkili yargı mercilerine dava açma haklarının, kanun hükmünde kararnameyle atanmaları suretiyle ellerinden alındığı, bu kadroya atanmış sayılan il ve ilçe spor müdürlerinin maaşı sabitlenerek, il ve ilçe müdürleri ile arasında bir dengesizlik oluşturulduğu, bu durumun çalışma barışını bozucu bir duruma sebep olduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10., 36., 49. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nın 52. maddesiyle 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un mülga 6. maddesi yeniden düzenlenmiş ve Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün taşradaki hizmetlerini yürütmek üzere illerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, ilçelerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü kurulmuştur. Bu doğrultuda dava konusu kuralla Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında İl Spor Müdürü ve İlçe Spor Müdürü kadrolarında bulunanların görevlerine son verilerek hâlen bulundukları kadro dereceleriyle araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmışlardır. Daha önce İl Spor Müdürlüğü ve İlçe Spor Müdürlüğü kadrolarında müdür olarak görev yapan kamu görevlilerinin Spor Genel Müdürlüğü araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmalarının öngörülmesi, İl Spor Müdürlükleri ile İlçe Spor Müdürlüklerinin kaldırılarak Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün taşradaki hizmetlerini yürütmek üzere illerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, ilçelerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü kurulması sonucu ortaya çıkan hukuki ve fiili zorunluluklar nedeniyledir.

Hukuk aleminde meydana gelebilecek bu değişiklik, daha önce kural tasarrufların doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da uygulanabilecektir. Soyut ve genel hukuki durumların (statülerin) en önemli özelliği bunların daima değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Hukuk alanında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemeler, eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsar. Dolayısıyla, nesnel hukuki durumların (statülerin) kazanılmış hak bahşetmesi mümkün değildir. Araştırmacı unvanlı kadrolara atanmış sayılmaya ilişkin kuralda, anılan kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara ilişkin bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale söz konusu değildir. Bu kişilerin yeni atandıkları kadrodaki mali haklarında herhangi

bir değişiklik olmamış, bunların önceki maaş ve diğer özlük hakları aynen korunmuştur. Bu nedenle, maddede sayılan görevlerde bulunanların yeni kurulan Bakanlık bünyesinde ihdas edilen kadrolara atanmış sayılmalarını öngören kuralın kazanılmış hakları ihlal ettiği söylenemez.

Diğer taraftan, dava konusu kuralla tek kişi hakkında bireysel nitelikte bir yürütme işlemi tesis edilmeyip, aksine genel ve soyut bir norm getirilmektedir. Zira soyut bir kuralın gerçekte tek kişiyi ya da sınırlı sayıda kişiyi ilgilendiriyor olması onun soyut niteliğini ortadan kaldırmaz. Bireysel nitelikte bir işlemden söz edilebilmesi için somut olarak bir kişinin hukuki durumunda değişiklik yapan bir irade açıklamasının bulunması gerekir. Dava konusu kurallarla doğrudan somut bazı kişilerin hukuki durumunda değişiklik yapılmasına yönelik bir düzenlemede bulunulmadığından bireysel işlemin varlığından söz edilemez. Kuralda belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin dava konusu düzenlemeden etkilenmeleri, bu neticeyi değiştirmez.

Kuralın dolaylı şekilde hak arama özgürlüğüyle ilgili olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de inceleme yapılmıştır.

Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*." denilerek yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 125. maddesinde ise "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.*" denilmektedir. Her iki maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil bir yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

Dava konusu kuralla yapılan değişiklikler, İl Spor Müdürlükleri ile İlçe Spor Müdürlüklerinin kaldırılarak Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğünün taşradaki hizmetlerini yürütmek üzere illerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, ilçelerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü kurulmasının sonucudur. Buna göre söz konusu işlemin sebep unsuru, il ve ilçe spor müdürlüklerinin kaldırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak

idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden farklıdır. Genel nitelikte olduğu sonucuna ulaşılan yasal düzenlemeyle oluşturulan bu durumun, sebep unsuru yönünden hukuka uygun olup olmadığının tespitinin anayasal bir sorun olduğu ve bu yöndeki denetimin Anayasa Mahkemesince yapılması gerektiği açıktır. Anılan atama işleminin doğrudan kanunla değil, idari işlemle yapılmasının öngörülmesi durumunda dahi kanunlara uygunluk denetimi yapmakla sınırlı bir yetkiyi haiz olan idari yargı yerlerinin, işlemin sebep unsurunun Anayasa'ya uygun olup olmadığını tartışması ve bu yönde bir denetim yapması mümkün olmadığından bu işlemin doğrudan kanun hükmünde kararnameyle yapılmasının hak arama hürriyetini sınırladığı söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 10. ve 49. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun iptal edilmesi halinde dayanaksız hale geleceği yönünden ileri sürülen iptal istemi, 22.11.2012 günlü, E.2011/107, K.2012/184 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümünün yürürlüğünün durdurulması isteminin REDDİNE,

B) Kapsam yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. maddeleri, 24. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Kanun

Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasının "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresi dışında kalan bölümü ile (1), (2), (3), (4), (6), (7) ve (9) numaralı fıkraları, 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddeleri, 38. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası dışında yapılan değişiklikler, 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. maddeleri, 51. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri, (b) bendi ile 7.11.1985 günlü, 3238 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 Tarih ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesi ile 23 Ekim 1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın birinci cümlesi, 52., 53., 54., 56., 57., 58. maddeleri, 59. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, 60., 61., 63., 64., 65. maddeleri ile (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 22.11.2012 günlü, E.2011/107, K.2012/184 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümleye, bölüme ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- 27. maddesiyle, 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi,

3- 38. maddesiyle değiştirilen 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası,

4- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen, 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasındaki "*Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı ile Daire Tabibi kadroları*" ibaresi,

5- 55. maddesiyle, 27.6.1989 günlü, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasına "*Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı,*" ibaresi,

6- 59. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 27.10.1999 günlü, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 221. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen cümle,

hakkında, 22.11.2012 günlü, E.2011/107, K.2012/184 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu cümlelere ve ibarelere

ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

7- 62. maddesine ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu maddenin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

C) Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. maddeleri, 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasının "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresi dışında kalan bölümü ile (1), (2), (3), (4), (6), (7) ve (9) numaralı fıkraları, 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddeleri, 38. maddesiyle, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası dışında yapılan değişiklikler, 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. maddeleri, 51. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri, (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın birinci cümlesi, 52., 53., 54., 56., 57., 58. maddeleri, 59. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, 60., 61., 63., 64., 65. maddeleri ile (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 22.11.2012 günlü, E.2011/107, K.2012/184 sayılı kararla reddedildiğinden, ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümleye, bölüme, listelere ve değişikliklere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- a- 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ve (8) numaralı fıkrasında yer alan "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresine,

b- 27. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesine,

c- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen;

aa- Altıncı fıkranın ikinci cümlesi ile (a), (b) ve (c) bentlerine,

bb- Yedinci ve sekizinci fıkralarına,

ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkraların, bentlerin ve cümlenin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

D) İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin:

a- (1) ve (2) numaralı fıkralarına,

b- (3) numaralı fıkrasında yer alan "*Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar:*" ibaresine,

c- (7) numaralı fıkrasına,

d- (8) numaralı fıkrasının "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresi dışında kalan bölümüne,

e- (9) numaralı fıkrasına,

2- 28. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkralarına,

3- 54. maddesiyle, 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'ye,

yönelik iptal istemleri, 22.11.2012 günlü, E.2011/107, K.2012/184 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddeye, fıkralara, bölüme ve ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

22.11.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların*

hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez." denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1- 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ve (8) numaralı fıkrasında yer alan "*…mesleğe alınmaları…*" ibaresinin,

2- 27. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

3- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın ikinci cümlesi ile (a), (b) ve (c) bentlerinin, yedinci ve sekizinci fıkralarının,

4- 62. maddesinin,

iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddeye, fıkralara, bentlere, cümleye ve ibareye ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII- SONUÇ

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'na yönelik iptal istemi, 27.10.2011 günlü, E. 2011/60, K. 2011/147 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümüne yönelik iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. maddeleri, 24. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasının "…mesleğe alınmaları…" ibaresi dışında kalan bölümü ile (1), (2), (3), (4), (6), (7) ve (9) numaralı fıkraları, 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddeleri, 38. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası dışında yapılan değişiklikler, 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. maddeleri, 51. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri, (b) bendi ile 7.11.1985 günlü, 3238 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 Tarih ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesi ile 23 Ekim 1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın birinci cümlesi, 52., 53., 54., 56., 57., 58. maddeleri, 60., 61., 63., 64., 65. maddeleri ile (1), (2), (3) ve (4) sayılı listeleri, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümleye, bölüme, listelere ve değişikliklere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 27. maddesiyle, 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi, 24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu cümleye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

3- 38. maddesiyle değiştirilen 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası, 11.10.2011 günlü, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 27.6.1989 günlü, 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek Madde 12'nin (3) numaralı fıkrasının (aa) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

4- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen, 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrasındaki "Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı ile Daire Tabibi kadroları" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek Madde 12'nin (3) numaralı fıkrasının (g) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibareye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

5- 55. maddesiyle, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasına "Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı," ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek Madde 12'nin (1) numaralı fıkrasının (m) bendiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu maddeye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

6- 59. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 27.10.1999 günlü, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 221. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen cümle, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (j) fıkrası ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu cümleye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

7- 59. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 4458 sayılı Kanun'un 244. maddesine eklenen (7) numaralı fıkra, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına bu fıkraya ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

8- 62. maddesi, 6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

9- 62. maddesinin iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddeye ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. maddeleri, 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde

Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasının "… mesleğe alınmaları…" ibaresi dışında kalan bölümü ile (1), (2), (3), (4), (6), (7) ve (9) numaralı fıkraları, 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. maddeleri, 38. maddesiyle, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası dışında yapılan değişiklikler, 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. maddeleri, 51. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri, (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın birinci cümlesi, 52., 53., 54., 56., 57., 58. maddeleri, 59. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, 60., 61., 63., 64., 65. maddeleri ile (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümleye, bölüme, listelere ve değişikliklere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- a- 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ve (8) numaralı fıkrasında yer alan "… mesleğe alınmaları …" ibaresinin,

b- 27. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

c- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen;

aa- Altıncı fıkranın ikinci cümlesi ile (a), (b) ve (c) bentlerinin,

bb- Yedinci ve sekizinci fıkralarının,

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D) 1- 24. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ve (8) numaralı fıkrasında yer alan "…mesleğe alınmaları…" ibaresinin,

2- 27. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin,

3- 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen, altıncı fıkranın ikinci cümlesi ile (a), (b) ve (c) bentlerinin, yedinci ve sekizinci fıkralarının,

iptal edilmeleri nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara, bentlere, cümleye ve ibareye ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E) İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 24. maddesiyle değiştirilen 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin:

a- (1) ve (2) numaralı fıkralarının,

b- (3) numaralı fıkrasında yer alan "Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Makamın emri ve onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar:" ibaresinin,

c- (7) numaralı fıkrasının,

d- (8) numaralı fıkrasının "…mesleğe alınmaları…" ibaresi dışında kalan bölümü,

e- (9) numaralı fıkrasının,

2- 28. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların,

3- 54. maddesiyle, 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

22.11.2012 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrası, KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin (8) numaralı fıkrasında yer alan "*… mesleğe alınmaları…*" ibaresi, KHK'nin 27. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi ve KHK'nin 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın ikinci cümlesi ve (a), (b), (c) bentleri ile yedinci ve sekizinci fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

1- KHK'nin 24. Maddesiyle 640 Sayılı KHK'nin Değiştirilen 16. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrası Yönünden

KHK'nin 24. maddesiyle, 640 sayılı KHK'de düzenlenen Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına ilişkin daha ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. 24. maddeyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin

(5) numaralı fıkrasında, denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişilerin, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri ibraz etme, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep halinde gümrük ve ticaret müfettişlerine gösterme, gümrük ve ticaret müfettişlerinin saymasına ve incelemesine yardımcı olma zorunlulukları olduğu kuralına yer verilmiştir. Ayrıca bu kural uyarınca gümrük ve ticaret müfettişleri, görevleri sırasında tüm resmî daire, kurum, kuruluş ve kamuya yararlı derneklerle, gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkilidirler, kanunî engel olmadıkça bu isteğin yerine getirilmesi zorunludur.

Çoğunluk kararıyla, gümrük ve ticaret müfettişlerinin yaptıkları denetimler esnasında talep etmeleri hâlinde her türlü bilgi ve belgenin kendilerine verilmesi zorunluluğu getiren kuralın, Anayasa'nın 20. maddesine göre özel hayatın gizliliği ve korunması hakkına ilişkin olduğu gerekçesiyle, bu hususu düzenleyen KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin (5) numaralı fıkrası Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Anayasa'nın 20. maddesinde herkesin özel hayatına ve aile yaşayışına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu hüküm altına alınmıştır.

İptali istenilen kuralda gümrük ve ticaret müfettişlerinin görev ve yetkileri kapsamında denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişilere bilgi verme yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak, söz konusu düzenlemenin özel hayat kapsamında olsun olmasın her türlü konuda bildirim yükümlülüğü öngördüğü şeklinde anlaşılması olanaklı değildir. Zira, kuralda açıkça *"kanunî engel olmadıkça"* ibaresine yer verilmesi nedeniyle, gümrük ve ticaret müfettişlerinin yaptıkları denetimler esnasında talep etmeleri hâlinde kendilerine verilmesi zorunluluğu, Anayasa'nın 20. maddesine göre özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı kapsamında olanlar dışındaki bilgi ve belgelere ilişkin bulunmaktadır. İstenilen bilgilerin bu nitelikte olduğunu düşünen kişi ve kurumlar, nedenini açıklayarak bilgi vermekten kaçınabilecekleri gibi haklarında idari para cezası uygulanması halinde buna itiraz ederek istenilen bilginin temel haklarını ihlal edecek nitelikte olduğunu mahkemeler önünde de ileri sürebilirler.

Bu nedenle, kuralın Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığından söz edilemez.

2- KHK'nin İptaline Karar Verilen Diğer Kuralları Yönünden

KHK'nin 24. maddesiyle 640 sayılı KHK'nın değiştirilen 16. maddesiyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığı birimlerinden olan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı yeniden düzenlenirken (8) numaralı fıkrada da Başkanlığa bağlı olarak görev yapacak olan gümrük ve ticaret müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

KHK'nin 27. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 38. maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiştir. Personel alım usulünü düzenleyen kuralın (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesiyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan Bakanlık kadroları dışındaki kadrolara ve sözleşmeli personel pozisyonlarına ilk defa atanacakların ilgili mevzuat uyarınca yapılan merkezi sınavdan yetmiş ve üzeri puan alanlar arasından, sınav komisyonlarınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre belirleneceği kurala bağlanmıştır.

649 sayılı KHK'nin 51. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile 3238 sayılı Kanun'un personel rejimi kenar başlıklı 8. maddesine eklenen altıncı fıkranın ikinci cümlesi ve devamındaki (a), (b) ve (c) bentlerinde Savunma Sanayi uzman yardımcılığına atanabilme koşulları düzenlenmiştir. 8. maddeye eklenen yedinci fıkrada Savunma Sanayi uzman yardımcılarının uzman kadrolarına atanabilme koşulları belirlendikten sonra, sınavlarda başarılı olamayanların ve hazırladıkları tez kabul edilmeyenlerin durumlarına uygun başka bir kadroya atanacakları kuralı getirilmiştir. Maddeye eklenen sekizinci fıkrada ise Savunma Sanayi Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Çoğunluk kararıyla söz konusu düzenlemeler kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme niteliğinde ve Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırı görülerek iptal edilmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanun'un amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar

arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

649 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına bağlı olarak görev yapacak olan gümrük ve ticaret müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının belirlenmesinin öngörülmesi, Bakanlık kadroları dışındaki kadrolara ve sözleşmeli personel pozisyonlarına ilk defa atanacakların ilgili mevzuat uyarınca yapılan merkezi sınavdan yetmiş ve üzeri puan alanlar arasından, sınav komisyonlarınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre belirleneceğinin belirtilmesi ve Savunma Sanayi uzman yardımcılarının uzman kadrolarına atanabilme koşullarının düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128'inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına

bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasanın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

Yetki Kanunu kapsamında KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına bağlı olarak görev yapacak olan gümrük ve ticaret müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının belirlenmesinin öngörülmesi, Bakanlık kadroları dışındaki kadrolara ve sözleşmeli personel pozisyonlarına ilk defa atanacakların ilgili mevzuat uyarınca yapılan merkezi sınavdan yetmiş ve üzeri puan alanlar arasından, sınav komisyonlarınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre belirleneceğinin belirtilmesi ve Savunma Sanayi uzman yardımcılarının uzman kadrolarına atanabilme koşullarının düzenlenmesi kadrolara girişin koşullarını düzenleyen kurallar olup doğrudan memuriyete girişe ilişkin kurallar değildirler. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91'inci maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN
Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

KARŞIOY GEREKÇESİ

8.8.2011 günlü, 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin, 59. maddesi ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 244. maddesine eklenen (7) numaralı fıkranın, 6.4.2011 günlü 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda mali haklar konusunda yetki verilmemesi, 24. maddesi ile 640 sayılı KHK'nin değiştirilen 16. maddesinin, iptal istemlerinin reddine karar verilen kurallarının ise Bakanlar Kurulu'nun KHK'ler konusundaki yetkisinin sınırlı olup yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşmayacak biçimde geniş kullanılamayacağına ilişkin E: 2011/113; K: 2012/108 sayılı kararda

karşıoy gerekçesi doğrultusunda iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği arttırmak üzere, buların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir.

649 sayılı KHK'nin 24., 27. ve 51. maddeleri memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle, söz konusu kural Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Esas Sayısı : 2011/21
Karar Sayısı : 2013/36
Karar Günü : 28.2.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet Partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) TBMM Grubu adına Grup Başkanvekilleri Kemal ANADOL ile M. Akif HAMZAÇEBİ

İPTAL DAVASININ KONUSU : 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun;

1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan *"… tespit edilen kamu zararına ilişkin…"*, 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"…kamu zararına ilişkin…"* ve 48. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kamu zararına yol açan…"* ibarelerinin,

3- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinin,

4- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrasının,

5- 17. maddesinin;

a- (6) numaralı fıkrasının (c), (ç) ve (d) bentlerinin,

b- (6) numaralı fıkrasının, *"Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz."* biçimindeki son cümlesinin,

c- (7) numaralı fıkrasının, *"Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır."* biçimindeki son cümlesinin,

6- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…başkan yardımcılarından birine vekâlet verir."* ve ikinci cümlesinde yer alan *"…başkan yardımcılarından kıdemli olanı…"* ibareleri ile 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir."* biçimindeki son cümlesinin ve 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasının,

7- 23. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan *"…ve ahizler…"* ibaresinin,

8- 28. maddesinin ve 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan *"Rapor Değerlendirme Kurulu,"* ibaresinin; 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…"* ibaresinin; 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresinin; 38. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…Kurulca görüş bildirilen…"* ibaresinin; 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…"* ibaresinin; 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…"* ibaresinin; 42. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…ve Rapor Değerlendirme Kurulu…"* ibaresinin; 43. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu…"* ibaresinin; 64. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresinin; Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…"* ibaresinin,

9- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinin,

10- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrasının,

11- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz."* biçimindeki son cümlesinin,

12- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin ve 37. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…genel kabul görmüş uluslararası…"* ibaresinin,

13- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan *"… güncel…"* sözcüğünün,

14- 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…düzenlilik ve performans…"* ile *"…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…"* ibarelerinin,

15- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan *"… bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine…"* ibaresinin,

16- 45. maddesinin,

17- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi,"* ibaresinin,

18- 79. maddesinin,

Anayasa'nın 2., 6., 9., 10., 36., 70., 87., 125., 138., 160. ve 165. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"II. İPTALİ İSTENEN MADDELERİN ANAYASAYA AYKIRILIK GEREKÇELERİ

İptali istenen maddelerin Anayasaya aykırılık gerekçelerine yer verilmeden önce Parlamentonun ortaya çıkışı, hukuk sistemleri ve diğer ülkelerdeki Sayıştaylar

ile T.C. Sayıştayının Anayasal konumu ve işlevleri hakkında genel açıklamalara yer verilmesi uygun olacaktır.

Parlamento ve Bütçe Hakkı

Parlamentolar, savurgan ve keyfi harcamalarda bulunan yürütme makamlarına karşı vergi mükelleflerinin temsilcileri olarak doğmuş ve bu işlevlerini kabul ettirerek var olabilmişlerdir. Günümüzün temsili demokrasilerinin temelinde, halkın temsilcilerinin kamu gelir ve giderlerinin saptanmasında söz ve karar sahibi olabilmek için yürütme makamlarına karşı sürdürdükleri mücadele yatmaktadır.

Klasik örneği, 1215 yılında İngiltere Kralı Yurtsuz Jonh ile Papa III. Innocent ve baronlar arasında imzalanan Büyük Özgürlükler Sözleşmesi (Magna Carta Libertatum)'dir. İktidar odağı egemenler arasında imzalanan sözleşmenin temel özelliği, kralın sorgulanamaz kabul edilen yetkilerinin sınırlandırılması ve vergi toplama yetkisinin ise Kilise ile baronların ortak kararına bağlanmasıdır. Bu kararı alacak olan heyet parlamentonun ilk nüvesidir.

İlk nüvenin uç vererek parlamentonun ortaya çıkmasıyla birlikte İngiltere'de 1628 yılında Petition of Rights ile dolaysız vergilerin, 1688 yılında Bill of Rights ile bütün vergi, harç ve resimlerin ihdası Parlamentonun kabulü şartına bağlanmış; 1665 yılında ise kamu gelirlerinin harcanması Parlamentonun kontrolüne tabi kılınmıştır.[1]

Halkın siyasal bir aktör olarak sürece dahil olması, Fransız Ulusal Meclisinin 26 Ağustos 1789 tarihinde açıkladığı İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi (Declaration des Droits de I'Homme et du Citoyen) ile gerçekleşmiştir. Söz konusu Bildirgenin 13 üncü ve 14 üncü maddelerinde, tüm yurttaşların bizzat ya da temsilcileri aracılığıyla, yurttaşların tamamından olanakları ölçüsünde eşit olarak alınacak vergilerin cinsini, miktarını, matrahını, tahakkuk biçim ve tahsil sürelerini belirlemeğe, vergi gelirlerinin kullanılmasını gözlemeğe hakları olduğu belirtildikten sonra; 15 inci maddesinde aynen, "Toplumun tüm kamu görevlilerinden, görevleriyle ilgili olarak hesap sorma hakkı vardır." denilmiştir. Bildirgenin ülkemiz gündemi açısından bir başka önemli özelliği ise Bildirgenin 16 ncı maddesinde, "Hakların güven altına alınmadığı, kuvvetler ayrılığının yapılmadığı bir toplumda Anayasa/hukuk yoktur." denilmiş olmasında yatmaktadır.

1 Rıza TURGAY, "Kuvvetler Ayrılığı İlkesi Karşısında Yüksek Mali Denetim ve Sayıştayımız", Cumhuriyetin 50. Yılında Sayıştay içinde, Sayıştay Yayınları No: 8, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1973, s:222.

Sayıştaylar ise, parlamentoların ortaya çıkarak "bütçe hakkı"nın parlamentolara geçmesiyle birlikte yürütmeye bütçe kanunlarıyla tahsis edilen kaynakların parlamento adına denetlenmesi ihtiyacından doğmuş uzman kuruluşlardır.

Hukuk Sistemleri ve Devlet Örgütlenmesi

Dünya uygulamasına bakıldığında Dünyada Kıta Avrupa'sı ve Anglo – Sakson olmak üzere iki farklı hukuk sistemi, buna dayalı olarak da iki farklı devlet örgütlenmesi ve iki farklı Sayıştay tipi bulunmaktadır.

Sanayi Devrimi İngiltere'de başlamıştır. Sanayileşme sürecine sonradan katılan özellikle Almanya, Fransa ve İtalya gibi ülkeler, İngiliz sanayi mamullerinin rekabeti karşısında korumacı politikalara yönelmek zorunda kalmışlar ve endüstriyel dönüşümün gerçekleştirilerek İngiliz sanayi mamulleriyle rekabet edebilir bir ekonominin kurulması görevini devlete vermişlerdir.

Devlete verilen bu görev, özel hukuk – kamu hukuku ayrımına dayanan Roma Hukuku geleneği ile birleşerek Kıta Avrupa'sı hukuk sistemini ortaya çıkarmıştır. Buna göre, yurttaşlar arasındaki (eşitler arası) uyuşmazlıklarda özel hukuk, yurttaşların kamuyla ve kamu kuruluşlarının birbirleriyle olan (kamunun ve dolayısıyla kamu yararının üstün olduğu) uyuşmazlıklarda ise kamu hukuku kurallarının uygulanması öngörülmüştür. Özel hukuk – kamu hukuku ayrımından, adli yargı – idari yargı ayrımı doğmuş ve adli yargının meslekten yargıçlar tarafından, idari yargının ise, üst düzey idari görevler yürüten veya bu görevlerden gelen kamu hizmeti bilgi ve deneyimine sahip yüksek memurlar tarafından yürütülmesi esası benimsenmiştir.

Devlete teknolojik dönüşümün gerçekleştirilerek kalkınmanın sağlanması görevinin verilmesi ve hukukun yazılı metinlerden oluşması, erken dönemde "Kameralizm" olarak Prusya'da, sonrasında ise Fransa'da kamu hukuku çizgisinde ilerleyen ve siyaset bilimi ile kesişen yönetim bilimi kürsülerinin doğmasına yol açmıştır.

Üniversitelerin bu kürsülerinde, kamu hizmetlerinin kapsam ve nitelikleri ile verimli ve etkin yürütülmesini sağlayacak teşkilatlanma modelleri, hizmet üretme süreçleri ve personel istihdam sistemleri konularında bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar bir yandan siyasal karar organlarına (yasama ve yürütme) hukuk oluşturma sürecinde kaynaklık ederken, diğer yandan idari yargının doktriner esasta gelişmesini sağlamıştır.

Kamu hizmetlerinin kapsam ve niteliği yanında verimli yürütülmesinin esas ve usulleri, siyasal karar organları tarafından kanun, tüzük ve yönetmeliklerde en ince ayrıntısına kadar düzenlenerek yazılı hukuk metinleri haline getirilmiş ve kamu hizmetlerinin verimli ve kamu yararına yürütülmesine güvence oluşturmak üzere ise liyakat, uzmanlık ve kariyer ilkelerine dayanan ve tarafsız çalışması güvence altına alınan personel sistemleri öngörülmüştür. Nitekim, bu ilke İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinin 6 ncı maddesinde, "Tüm yurttaşlar yasa önünde eşit olduklarından, yeteneklerine göre her türlü kamu görevi, rütbe ve mevkiine eşit olarak kabul edilirler, bu konuda yurttaşlar arasında erdem ve yeteneklerinden başka bir ayırım gözetilmez." biçiminde yer almıştır.

Hukukun siyasal karar organları tarafından oluşturulması; kamu örgütü, kamu hizmeti ve kamu faaliyetleri ile bunların teşkilatlanma, çalışma ve yürütülme süreçlerinin anayasa, yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelerle en ince ayrıntısına kadar yazılı hukuk metinleri haline getirilmesi; kamu hukuku – özel hukuk ayrımına dayalı olarak idari yargı – adli yargı ayrımına gidilmesi; özel çıkara karşı kamu yararının üstün tutulması ve Sayıştaylara kamunun mali hesap ve işlemleri üzerinde yargı yetkisi tanınması Kıta Avrupa'sı hukuk sisteminin temel özellikleridir.

Hukukun örf ve adetlerle mahkeme içtihatlarından oluştuğu Anglo – Sakson hukuk sistemi ise yargı birliğine dayanır. Kamu hukuku – özel hukuk, idari yargı – adli yargı ayrımı ve Sayıştayların yargı yetkisi yoktur. Kamu yararına üstünlük tanınması söz konusu değildir. Mahkemelerde davacı iddiasını ispatla yükümlüdür ve hakimin gerçeği araştırma gibi bir yetki ve sorumluluğu bulunmamaktadır.

Sayıştaylar

Ülkelerin tabi oldukları hukuk sistemine göre Dünya'da "yargı tipi" ve "ofis tipi" olmak üzere iki farklı tür Sayıştay bulunmaktadır. Sayıştaylara, yürütmenin yasamaya hesap verme sorumluluğu çevriminde ülkelerin tabi oldukları hukuk sistemine göre farklı görev ve işlevler yüklenmiştir.

Fransa, Belçika, İspanya, Portekiz, İtalya, Yunanistan gibi Kıta Avrupa'sı hukuk sisteminin geçerli olduğu ülkelerin "yargı tipi" Sayıştaylarının başlıca iki görevi vardır. Birincisi, Parlamentonun yürütmeye bütçe kanunlarıyla tahsis ettiği kamu fonlarının parlamento adına denetlenmesi ve bütçe uygulama sonuçlarının parlamentoya raporlanması; ikincisi ise, yürütmenin bütçe ödeneklerini teslim ettiği kamu görevlilerinin hesap ve işlemlerinin önceden belirlenmiş kurallara (mali mevzuata) uygunluğunun hesap yargılaması yoluyla karara bağlanmasıdır.

İngiltere, ABD, Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda, İsveç gibi Anglo – Sakson hukuk sisteminin geçerli olduğu ülkelerin "ofis tipi" Sayıştayları ise, Parlamentonun bütçe kanunlarıyla yürütmeye tahsis ettiği kaynakların denetimi ve denetim bulguları ile bütçe uygulama sonuçlarının parlamentoya raporlanması görevlerini yapmaktadır.

Sayıştaylar arasında hukuk sisteminden kaynaklanan bu farklılık, örgütlenme modelinden denetim metodolojisine uzanan bir dizi farklılığa yol açmıştır. Kıta Avrupa'sı hukuk sisteminin yargı tipi Sayıştaylarında, yüksek mahkemeler esas alınarak Sayıştayın işleyişinden sorumlu başkan, idari görevlerinde başkana yardımcı olan genel sekreter ve karar organı olarak yargısal kurullar şeklinde bir örgütlenmeye gidilirken; Anglo – Sakson hukuk sisteminin ofis tipi Sayıştaylarında ise hizmet kuruluşları esas alınarak Sayıştayın faaliyetlerinden sorumlu başkan ve başkanlığı altındaki denetçilerle fiilen denetim faaliyeti yürüten başkan yardımcılarından oluşan monokratik (tekçi) örgütlenme modeli benimsenmiştir.

Almanya, Hollanda, Slovakya gibi ülkelerin Sayıştayları ise yargı yetkisine sahip olmamakla birlikte, mahkemeler gibi kurullar şeklinde teşkilatlandıklarından ara model durumundadırlar. Avrupa Birliği Sayıştayı'nın (European Court of Auditors) adında "court" (mahkeme) sözcüğü yer almasına rağmen, yargı yetkisi bulunmamakta, court sözcüğü Sayıştay kararlarının mahkemeler gibi kurullar tarafından alınmasına vurgu yapmaktadır.

Kıta Avrupa'sı ülkelerinin "yargı tipi" Sayıştayları, hesap ve işlemleri yargılama yetkisine sahip olduğundan, bunlarda hukuka uygunluğu saptamaya elverişli denetim yöntem ve teknikleri öne çıkarken; Anglo – Sakson ülkelerinin "ofis tipi" Sayıştaylarında ise işletmecilik ilkelerine uygunluğu araştırmaya yönelik denetim metodolojileri önem taşımaktadır.

Bu farklılıklarla birlikte ister yargı tipi, ister ofis tipi olsun tüm Sayıştayların ortak özellikleri vardır. Bu özelliklerin başında, Sayıştayların ve mensuplarının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile denetimin nasıl yapılacağı ve Sayıştayın parlamentoya sunacağı raporlar hakkında son sözü söyleme yetkisinin Sayıştayların en üst ve en yetkili karar organında olması gelmektedir. En üst ve en yetkili karar organı "ofis tipi" Sayıştaylarda başkan; "yargı tipi" Sayıştaylar ile yargı yetkisi olmamakla birlikte mahkemeler gibi kurullar şeklinde teşkilatlanan Sayıştaylarda ise başkan ve üyelerin tamamından oluşan genel kuruldur.

Ofis tipi Sayıştayların işletmecilik ilkelerine uygunluğu araştırmaya yönelik denetim metodolojisinin amacın gerçekleşmesinde yetersiz ve etkisiz kalması üzerine,

"performans denetimi" olarak nitelendirilen yeni bir denetim türü ve metodolojisi ortaya çıkmıştır.

Performans denetimi, çoğu ülkede kamu kesiminin ekonomi içinde ağırlığının artarak kamusal fonların özel kesimin kullanabileceği kaynaklar üzerinde baskı yaratması üzerine 1970'lerde kendiliğinden başlamış; yetki veren yasal düzenlemeler fiili duruma hukuksallık kazandırmak amacıyla sonradan gelmiştir. Örneğin, İngiltere'de performans denetimi 1970'lerin sonlarında başlamakla birlikte, yoğunlaşması 1983 yılında Ulusal Denetim Yasası (National Audit Act) ile yetki verilmesinden sonra olmuştur. Performans denetiminin süreç içinde ofis tipi, yargı tipi ayrımı olmaksızın tüm Sayıştaylarda yaygınlaştığı gözlenmektedir.

Denilebilir ki günümüzde "ofis tipi", "yargı tipi" Sayıştay ayrımı devam etmesine rağmen; Sayıştaylar tarafından parlamento adına yapılan yüksek denetimin metodolojisi arasında fark kalmamıştır.

Bu noktaya gelinmesinde iki faktör belirleyici olmuştur. Bunlardan birincisi, Sayıştayların uluslararası ve bölgesel düzeyde örgütlenmeleri; ikincisi ise 2001 yılında patlak veren "Enron Skandalı"nın sonuçlarının mali denetim metodolojisinde yol açtığı değişikliklerdir.

Uluslararası Sayıştaylar Organizasyonu (International Organisation of Supreme Audit – INTOSAI), Küba Sayıştay Başkanı Dr. Emilis Fernandez Camus'un girişimi üzerine 1953 yılında Küba'da yapılan 1. INTOSAI Kongresine katılan 34 Sayıştay Başkanı tarafından kurulmuştur. INTOSAI'ye günümüz itibariyle 189 ülke Sayıştayı üyedir.

INTOSAI, farklı ülkelerin Sayıştayları arasında ilişkileri güçlendirerek kamu kaynaklarının denetiminde fikir ve deneyim alışverişini geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Bu amaç INTOSAI'nın mühründe kısa ve öz olarak şöyle ifade edilmiştir: "Experientia Muta Omnibus Prodests – Karşılıklı Tecrübe Herkes İçin Yararlıdır."[2]

INTOSAI, üye ülke Sayıştayları arasında denetim yöntem ve teknikleri konusunda birliktelik sağlanması amacıyla 1984 yılında Denetim Standartları Komitesi kurmuştur. Komite tarafından hazırlanan standartlar, Haziran 1989'da Berlin'de toplanan 13. INTOSAI Kongresinde görüşülmüştür. Kongre'de,

2 Domingo L. CRUZ, INTOSAI'nin 30. Yılı, Çev: Semiramis Serin, TC Sayıştay 125. Kuruluş Yıldönümü Yayınları Yayın No: 23/5, Ankara 1987, s: 8.

Denetim Standartlarının mahkeme şeklinde kurulmuş Sayıştayların özelliklerinden kaynaklanan ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden düzenlenerek eksikliklerin giderilmesi önerilmiş ve öneriler doğrultusunda hazırlanan INTOSAI Denetim Standartları, INTOSAI Yönetim Kurulunun Ekim 1991'de Washington DC de yaptığı toplantıda onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 1995 yılında Mısır Kahire'de yapılan XV. INTOSAI Kongresinde ise revize edilerek bugünkü halini almıştır.

Yaşayan canlı bir belge niteliğindeki INTOSAI Denetim Standartları, tüm Dünya Sayıştayları tarafından benimsendiği ve üye ülke Sayıştayları açısından bağlayıcı nitelikteki temel uluslararası düzenleme olduğu için, üye ülkelerin denetim yöntem ve tekniklerini birbirine uyumlaştıran bir işlev görmüş ve görmektedir.

Bu uyumlaştırmalar sayesinde, Almanya, İtalya ve İspanya Sayıştayları, "Avrupa Savaş Uçağı Programı"nı, İsveç, İngiltere ve Hollanda Sayıştayları ise "Yardım Programı Yönetimi"ni birlikte denetleyebilmişlerdir.

Öte yandan Ekim 2001'de patlak veren "Enron Skandalı", tasarruf sahipleri ile kreditörler için mali tabloların tam, doğru ve denk olması kadar, mali tabloların dayanağını oluşturan işlemlerin hukuka uygunluğunun da vazgeçilmez derecede önemli olduğunu ortaya koymuştur. Karar alma süreçlerinde bağımsız dış denetim raporlarını kullanan tasarruf sahibi, kreditör, devlet kuruluşu, alıcı ve satıcı zinciri kuran holding gibi aktörlerin talepleri, özel sektör dış denetiminde otorite kabul edilen merkezi Amerika'da bulunan Uluslararası Bağımsız Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) Standartlarında değişikliğe gidilmesi ve mali tabloların denetimi ile sınırlı olan mali/finansal denetimin, işlemlerin hukuka uygunluğunu kapsayacak şekilde genişletilmesiyle sonuçlanmıştır. IFAC Standartlarında ki bu gelişme, yargı yetkisi bulunmayan "ofis tipi" Sayıştaylara yansımış; 2000'li yıllarla birlikte ofis tipi Sayıştaylar da mali denetim kapsamında hukuka uygunluk denetimi yapmaya ve denetim bulgularını parlamentoya raporlamaya başlamışlardır.

Bu bağlamda, yargı tipi Sayıştaylar ile ofis tipi Sayıştaylar birbirine yaklaşmış ve orijinde hukuk sistemine dayalı olarak var olan farklılıklar devam etmekle birlikte, denetimin nasıl yapılacağına ilişkin farklılıklar metodolojik düzeyde büyük ölçüde ortadan kalkmıştır.

T.C. Sayıştayı

Sayıştay, Türkiye'nin Osmanlı'dan Cumhuriyete uzanan köklü kurumlarından biridir. 29 Mayıs 1862 tarihli "arz tezkeresi" ile Divan-ı Ali-i Muhasebe adıyla

kurulmuş ve ilk Anayasamız olan 1876 tarihli Kanuni Esasinin 105 inci, 106 ncı ve 107 nci maddelerinde Anayasal bir kurum olarak düzenlenmiştir.

1876 Anayasasına göre hazırlanan ve Sayıştayın teşkilat ve görevlerinin düzenlendiği 1878 tarihli Kararname ise, Fransız Genel Muhasebe Kararnamesinin Sayıştaya ilişkin 18 inci faslının 375 inci ve onu izleyen maddelerinin çevirisinden oluşmuştur.[3]

1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanununun 100 üncü ve 101 inci, 1961 Anayasasının 127 nci ve 128 inci, 1982 Anayasasının ise 160 ıncı ve 164 üncü maddelerinde, TBMM adına denetim yapmakla görevli Anayasal yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olarak düzenlenen Sayıştay, bu özellikleriyle Kıta Avrupa'sı hukuk sisteminin "yargı tipi" Sayıştayları arasında yer almaktadır.

07.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Anayasanın 29.10.2005 tarih ve 5428 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle değişik 160 ıncı maddesine göre Sayıştay;

- Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek,

- Sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak,

- Kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmak,

- Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerini denetlemek ve kesin hükme bağlamak,

görevlerini;

164 üncü maddesine göre ise,

- Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kesinhesap kanunu tasarısı hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine genel uygunluk bildirimini sunmak, görevini, yapmakla görevlidir.

Sayıştay, denetimine tabi kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarının Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetimini 1996 yılına kadar düzenlilik denetimi

3 Ord. Prof. Sıddık Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Prensipleri, İ.Ü.H.F.Y. 2. Baskı, s: 583.

metodolojisiyle sınırlı bir şekilde yapmış ve denetim sonuçlarını Anayasanın 164 üncü maddesine göre Genel Uygunluk Bildirimi ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmuştur. Böylece söz konusu idarelerin TBMM tarafından denetimi, Sayıştayın düzenlilik denetimi metodolojisi kapsamında sunduğu mali denetim sonuçlarına ilişkin raporlarla sınırlı kalmıştır.

Oysa, aynı yıllarda gelişmiş, gelişmekte olan ve hatta geri kalmış birçok ülke Sayıştayı parlamentolarına performans denetimi raporları da sunmaktaydılar.

832 sayılı Sayıştay Kanununa 04.07.1996 tarihli ve 4149 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle eklenen Ek 10 uncu maddeyle mümkün olabilmiştir. Sayıştay performans denetimi yetkisini aldıktan sonra 16 performans denetimi raporu, 6 inceleme raporu olmak üzere toplam 22 adet rapor üreterek TBMM'ye sunmuştur. Denetimi tamamlanmış 6 adet performans denetimi raporu da TBMM'ye sunulma aşamasındadır.

Sayıştaya performans denetimi yapma yetkisinin verildiği 1996 yılından sonra Dünya Bankasından sağlanan kredi Sayıştay Denetimini Geliştirme Bölümüne tahsis edilmiş; bu tahsisten önce de projenin hazırlık çalışmaları için DB tarafından Sayıştaya 105 bin Dolar'lık Japon hibesi sağlanmıştır.

Keza, AB müktesebatına uyum sağlamak için, "Sayıştayın Denetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi" başlıklı bir "Eşleştirme Projesi" hazırlanmış ve Avrupa Komisyonu Yönlendirme Komitesinin 14 Mart 2005 tarihli Koşulsuz Onay kararı ile proje hukuki geçerlik kazanmıştır. AB'nin 1.349.787 Euro fon tahsis ettiği proje, 30 Mart 2005 tarihinde başlamıştır.

İngiltere (ofis tipi) ve İspanya (yargı tipi) Sayıştayları ile yürütülecek Proje kapsamında;

- Sayıştayın Stratejik Gelişim Planının hazırlanması,

- Mali Denetim ve Performans Denetimi Rehberlerinin geliştirilmesi,

- Pilot denetimler aracılığıyla rehberlerin test edilmesi,

Faaliyetlerinin yapılması öngörülmüş ve proje öngörülen süre içinde tamamlanmıştır.

Öte yandan, Türk Sayıştayı, Yunanistan, Hollanda, İtalya, Malta, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İngiltere ile birlikte EUROSAI çatısı altında kararlaştırılan metodoloji ve ortak kriterler temelinde "Gemilerin Denizleri ve Limanları Kirletmesini Önleme ve Kirlilikle Mücadele Etme" konulu performans denetimini yürütmüş ve raporunu 2002 yılında TBMM Başkanlığına sunmuştur. Katılımcı ülke Sayıştaylarının da kendi ulusal raporlarını parlamentolarına sunmalarının ardından Hollanda Sayıştayı tarafından "Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği 2000 – 2003 Ulusal Denetimlere Dayanan Ortak Rapor" yayımlanmıştır.

T.C. Sayıştayı, INTOSAI yanında EUROSAI (Avrupa Sayıştayları Birliği), ECOSAI (Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ülkeleri Sayıştaylar Birliği) ve ASOSAI (Asya Sayıştayları Birliği) üyesidir ve iki dönem ECOSAI, bir dönem de ASOSAI Başkanlığını yürütmüştür.

T.C. Sayıştayı, çok yönlü uluslararası ilişkilerinden dolayı yer aldığı ortak performans denetimi projelerinin yanında, performans denetimi konulu uluslararası toplantılara katılmış, bildiriler sunmuş, deneyimlerini paylaşmış, birçok ülke Sayıştayına denetçilerini göndermiş ve özellikle performans denetimi konusundaki temel dokümanları dilimize kazandırarak kamu mali yönetimi ve iç kontrol ile dış denetim alanında Türkiye'nin tek ve en geniş yayınına sahip kurumu özelliğini taşımaktadır. Sayıştayın bu çok yönlü ilişkileri sürmektedir.

Bu açıklamalardan sonra iptali istenen hükümlerin Anayasaya aykırılık gerekçelerine geçilebilir.

1) 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci Maddesinin, (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendi ile 36 ncı Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun Tanımlar başlıklı 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde performans denetimi, "Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini," şeklinde tanımlanırken; 36 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise, "Performans denetimi; hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilir." denilmiştir.

Buna karşın 6085 sayılı Sayıştay Kanununun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde, "kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli (…) çalışması"

Kanunun amacı arasında sayılmış; "Sorumlular ve sorumluluk halleri" başlıklı 7 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar; kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur. Bu sorumluluğun yerine getirilip getirilmediği Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak Sayıştay raporlarında belirtilir." denilirken; (5) numaralı fıkrasında, "Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakana ve Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumludurlar." denilmiş; "Denetimin genel esasları" başlıklı 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, "Denetimin genel esasları şunlardır:" denildikten sonra (a) bendinde "Denetim, kamu idarelerinin hesap, mali işlem ve faaliyetleri ile iç kontrol sistemlerinin incelenmesi ve kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasının değerlendirilmesidir." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir.

Kanunlar okuyan herkesin aynı şeyi anlayacağı açıklıkta olmalıdır. Yukarıda yer alan hükümler arasında bırakınız açıklığı, konunun uzmanı olanlar tarafından dahi anlaşılması mümkün olmayan karmaşa, tutarsızlık ve belirsizlikler vardır.

6085 sayılı Sayıştay Kanununun (2/1-a) maddesinde denetim, düzenlilik ve performans denetimi olarak ikiye ayrılıyor ve (35/1-a) maddesinde düzenlilik ve performans denetimini kapsayacak şekilde, "Denetim, kamu idarelerinin hesap, mali işlem ve faaliyetleri ile iç kontrol sistemlerinin incelenmesi ve kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasının değerlendirilmesidir." şeklinde bir tanım yapılıyor ise, denetimin bir türü olan performans denetimi tanımının da bu genel tanıma uygun olması veya en azından bu genel tanımdan uyarlanması gerekir. Öte yandan, 6085 sayılı Kanunun (7/2) maddesine göre, kamu kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli elde edilmesi ve kullanılmasından sorumlu olacaklar ve bu sorumluluğun yerine getirilip getirilmediği TBMM'ye sunulacak Sayıştay raporlarında belirtilecek ise, Sayıştay tarafından yapılacak performans denetiminin, idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi şeklinde değil, INTOSAI'nin performans denetimi metodolojisi temelinde

denetimi yürüten ekip tarafından belirlenecek kriterler eşliğinde kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve verimli kullanılıp kullanılmadığının denetimi şeklinde yapılması gerekir.

Bu bağlamda, Sayıştay tarafından performans denetimi yapılacak ise, performans denetiminin üst yöneticiler ile bakanların kamusal kaynakların etkin, ekonomik ve verimli elde edilmesi ve kullanılmasına ilişkin yönetsel ve siyasal hesap verme sorumluluklarına taban oluşturacak şekilde ve INTOSAI Denetim Standartlarında öngörüldüğü biçimde yapılması; Kanunun (2/1-d) ve (36/3) maddelerinde belirtildiği biçimde yapılacak ise, bu durumda da Kanunun amaç ve kapsam maddesinde performans denetimi ile özdeşleşmiş bulunan "etkili, ekonomik, verimli" kavramlarından söz edilmemesi ve Kanunun (7/2), (7/5) ve (35/1-a) ve benzer diğer maddelerinin 6085 sayılı Kanunda yer almaması gerekmektedir.

Bunların hepsinin bir arada, birlikte ve birbirinden kopuk bir şekilde yer alması, karmaşa ve tutarsızlığın ötesinde Sayıştayın neyi, niçin, ne şekilde yapacağı ve neyi, neden yapmayacağı/yapamayacağı konularında büyük bir belirsizliğe yol açmaktadır.

Bu karmaşa, tutarsızlık ve belirsizlik ise, uluslararası denetim terminolojisi ve standartlarında performans ölçümü/değerlendirmesi olarak nitelendirilen kavramın, 6085 sayılı Kanunda performans denetimi olarak tanımlanmasından kaynaklanmaktadır.

Sayıştayımız, INTOSAI'nin 189 üyesinden biridir. Sayıştaylar tarafından yapılacak denetimlere ilişkin uluslararası standartlar, INTOSAI Yönetim Kurulu tarafından 1991 yılında INTOSAI Denetim Standartları adıyla kabul edilmiş ve tüm üye Sayıştaylar gibi Türk Sayıştayı da söz konusu standartları benimsemiştir.

INTOSAI Denetim Standartlarının:

1.0.38 nolu Denetim standardı (DS); "Sayıştay denetiminin kapsamı düzenlilik ve performans denetimini içerir."

1.0.39 nolu DS; "Düzenlilik denetimi şunları içerir:

a) Sorumlu kurumların mali hesap verme sorumluluklarının, mali kayıtların incelenmesi, değerlendirilmesi ve mali tablolar hakkında kanaat (görüş) belirtilmesi de dahil olmak üzere doğrulanması (tasdik edilmesi);

b) Bir bütün olarak devlet yönetiminin mali hesap verme sorumluluğunun doğrulanması;

c) Mali sistemlerin ve işlemlerin ilgili kanun ve düzenlemelere uygunluğunun değerlendirilmesi de dahil olmak üzere denetimi;

d) İç denetimin ve iç kontrol fonksiyonlarının denetimi;

e) Denetlenen kuruluşlarca alınan idari kararların doğruluk ve uygunluğunun denetimi;

f) Denetimden doğan veya denetimle ilgili olan ve sayıştayca açıklanması gerekli görülen konuların rapor edilmesi."

1.0.40 nolu (DS); "Performans denetimi; verimlilik, etkinlik ve tutumluluğun denetimi ile ilgili olup şunları kapsar:

a) İdari faaliyetlerin tutumluluğunun sağlıklı idari prensip ve uygulamalar ile yönetim politikalarına göre denetlenmesi;

b) İnsan, mali ve diğer kaynakların kullanımındaki verimliliğin, bilgi sistemleri, performans ölçüleri ve gözetim düzenlemeleri ve denetlenen kurumlarca belirlenen eksikleri gidermek için izlenen yöntemlerin incelenmesi de dahil olmak üzere denetlenmesini,

c) Denetlenen kuruluşların hedeflerine ulaşma yönündeki performanslarının etkinliğinin ve kurum faaliyetlerinin yarattığı gerçek etkinin amaçlanan etkiyle kıyaslanmak suretiyle denetlenmesi."

1.0.27 nolu DS; "Sayıştaylar aynı zamanda, denetlenen kurumlara ölçülebilir, açıkça belirlenen hedefler seçmelerini ve bu hedefler için performans hedefleri koymalarını tavsiye etmelidir."

1.0.45 nolu DS, "temel denetim prensipleri: 'Sayıştaylar performans ölçülerinin geçerliliğini denetleyecek teknikler geliştirmelidir.' şartını koyar."

şeklindedir.

INTOSAI Denetim Standartları Komitesince hazırlanarak "INTOSAI Implementation Guidelines For Performance Auditing" adıyla 2004 yılında yayınlanan ve Sayıştay Denetçileri Derneği (SAYDER) tarafından dilimize kazandırılan INTOSAI Performans Denetimi Uygulama Rehberinin, "1.1 INTOSAI'ye göre performans denetimi nedir?" başlığı altında, "Performans denetimi; devlet/hükümet faaliyetlerinin (undertakings), programlarının veya organizasyonlarının verimliliğinin ve etkinliğinin, ekonomiklik ve iyileştirme sağlama amacı gözetilerek, bağımsız bir şekilde incelenmesidir." tanımı yapılırken[4]; "1.7. Performans Denetiminin Performans Ölçümü ve Program Değerlendirmesiyle Nasıl Bir İlişkisi Bulunmaktadır?" başlığı altında yer alan "Performans ölçümü" kısmında ise aynen[5];

"Performans ölçümü, genellikle, program gerçekleşmelerinin -özellikle de önceden belirlenmiş hedeflere doğru bir gelişme kaydetmenin- izlenmesine ve raporlanmasına yönelik devamlı bir süreç anlamına gelir. Performans ölçüleri, yürütülen program faaliyetlerinin türüne veya düzeyine (süreç), program tarafından sunulan ürün ve hizmetlere (çıktılar) ve/veya bu çıktıların nihai durumuna (sonuçlar) yoğunlaşabilir. Performans ölçümü, bir programın, ölçülebilir performans standartlarıyla ifade edilebilen hedeflerinin ya da isterlerinin gerçekleşip gerçekleşmediğine odaklanır. Performans ölçümü devamlılık arz eden karakteri gereği, yönetim açısından erken bir uyarı sistemi ve kamuoyuna yönelik hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesi için bir araç vazifesi görür.

*Bir hükümet programının ya da kuruluşunun belirlenmiş olan hedeflere ulaşmış olduğunun tespitine yönelik olarak devamlılık gösteren süreç, dış denetçilerin değil, yönetimin ve iç kontrolün meselesidir. Hesapların doğruluğunu teyit etmek ise, performans denetçilerinin değil, mali denetçilerin sorumluluğudur. Ancak, performans ölçümü alanında, yani yürütme tarafından yasama için üretilen performansa yönelik bilginin kalitesinin kontrolünde hem mali denetçiler, hem performans denetçileri ayrı ya da ortak denetimlerle işin parçası olabilirler.**

Performans göstergeleri, bazen tekil performans denetimlerini planlarlarken de gösterge veya referans olarak kullanılabilir.

---

4 INTOSAI, INTOSAI Performans Denetimi Uygulama Rehberi, (çev. M. Hakan Özbaran ve Sacit Yörüker), SAYDER Kitaplığı: 2, Ankara 2009, s:1

5 A.g.e. s:9-10.

* *Performans denetiminde, performans ölçüm sistemlerine yönelik derinlemesine ve özel amaçlı çalışmalar yapmak, çoğu Sayıştayda tipik bir performans denetimidir. Ancak, farklı devlet kurumlarının devamlılık gösteren ya da düzenli performans raporları, aynı zamanda, mali denetçiler için de bir denetim görevi olabilecektir. (performans denetçileriyle işbirliği halinde, özellikle de bu tür denetimleri yapma konusunda eğitim almamış olan mali denetçiler söz konusu olduğunda)*

Performans denetiminin ele aldığı bir diğer konu da hükümet/devlet programlarındaki performans ölçüm sistemlerinin verimli ve etkin olup olmadığıdır. Örneğin, performans göstergelerinin doğru şeyleri ölçüp ölçmediğini ya da mevcut performans ölçüm sistemlerinin güvenilir, ölçülmüş sonuçlar sağlamaya elverişli olup olmadığını gösteren sorular hazırlanabilir."

denilmektedir.

Yukarıda ilgili kısımlarına aynen yer verilen INTOSAI Denetim Standartları ile INTOSAI Performans Denetimi Uygulama Rehberine göre;

- Performans ölçümü/değerlendirmesi; bir kamu idaresinin program ya da faaliyetlerinin, idarece önceden belirlenmiş ölçülebilir performans göstergeleriyle ifade edilebilen hedeflerinin gerçekleşip gerçekleşmediğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesidir.

- Performans ölçümü/değerlendirmesi devamlılık arz eden karakteri gereği, yönetim açısından erken bir uyarı sistemi ve kamuoyuna yönelik hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesi için bir araç vazifesi görür. Bu yanıyla da dış denetimin (Sayıştayın) değil, yönetimin ve iç kontrolün meselesidir.

- Bununla birlikte, kamu kurumlarının devamlılık gösteren düzenli performans/ faaliyet raporlarındaki bilgilerin doğruluğu üzerine görüş bildirme mali denetimin ve mali denetçilerin; performans ölçüm sistemlerine yönelik derinlemesine ve özel amaçlı çalışmalar yaparak bilgilerin kalitesinin kontrolü ile performans sistemi ve ölçülerinin geçerliliğinin değerlendirilmesi ise performans denetiminin ve performans denetçilerinin işlerinin bir parçası olabilir.

- Performans denetimi ise, devlet/hükümet faaliyetlerinin, programlarının veya organizasyonlarının verimliliğinin ve etkinliğinin, ekonomiklik ve iyileştirme amacı gözetilerek, bağımsız bir biçimde incelenmesidir.

- Bu bağlamda bir ya da birden çok kamu kurumunun sorumluluğunda yürütülen kamu faaliyetlerini konu alan performans denetimlerinde, denetim ekibinin belirlediği kriterlere ek olarak idarelerin belirlemiş oldukları performans ölçülerinin de gösterge veya referans olarak kullanılabilmesi mümkündür.

- Öte yandan, idarelerin oluşturdukları performans ölçüm sistemlerinin etkinliği ve verimliliği; performansın her açıdan ölçülüp ölçülmediği, amaç, hedef,

performans ölçüleri ve çıktı/sonuçların birbirleriyle bağlantı derecesi, hedeflerin uygunluğu ve somutluğu, performans bilgisinin güvenirliği, performans ölçülerinin geçerliliği ve elverişliliği vb. yönlerden performans denetimlerine konu oluştururlar.

- Bunun içindir ki INTOSAI Denetim Standartlarının 1.0.45 nolu standardı, Sayıştaylara performans ölçülerinin geçerliliğini denetleyecek teknikler geliştirme şartını temel denetim prensibi olarak ortaya koyarken; 1.0.27 nolu standart ise, performans denetimleri sonucunda Sayıştayların, denetlenen kurumlara ölçülebilir, somut, uygun ve açıkça belirlenen hedefler seçmelerini ve bu hedefler için performans ölçüleri koymalarını önermesini denetim standardı olarak getirmektedir.

- Özetle; Sayıştay tıpkı diğer kamu faaliyetleri gibi hükümet programlarındaki performans ölçüm sistemlerinin verimlilik, etkinlik ve tutumluluk ölçümü için yeterli olup olmadığını, performans raporlarının kurum performansının sergilemesi için yeterli bilgi içirip içermediğini konu alan performans denetimi çalışmaları da yapabilir. Sayıştaylarca gerçekleştirilen performans denetimi ile kamu kurumlarının bir faaliyeti olan performans ölçümünün ilişkisi bundan ibarettir. Kamu kurumlarının performans ölçüm sistemlerinin ve performans raporlarının performans denetimi yoluyla incelenmesi, denetimin konu seçimi çalışmaları kapsamında değerlendirilebilecek ve tıpkı diğer kamu faaliyetleri gibi, performans denetimi yapılabilecek yüzlerce kamu faaliyetinden birisidir.

Bu açıklamalar göstermektedir ki performans ölçümü/değerlendirmesi, dış denetime (Sayıştay denetimine) değil, yönetime ve iç kontrole konu oluşturmaktadır. Bununla birlikte; kamu idarelerince düzenli olarak hazırlanarak her yıl parlamentolara sunulan performans/faaliyet raporlarındaki bilgilerin doğruluğu üzerine görüş bildirme mali denetimin konusu ve mali denetçilerin yürütmesi gereken bir iş olabilir. Ancak, bu görüş performans denetimi metodolojisi temelinde derinlemesine yapılan incelemeler sonucunda süreçlerin, sonuçların, etkilerin ve etkinliğin değerlendirilmesini içeren kapsamlı bir performans denetimi sonucunda edinilen bir görüş değil; idarelerin hazırladığı performans ölçü ve göstergelerine göre performans/faaliyet raporlarındaki bilgilerin/verilerin mali denetim metodolojisine göre doğrulanmasıyla sınırlı bir görüş bildirme olacaktır.

Nitekim, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 9 uncu maddesine göre kamu idarelerinin hazırlayacağı uzun süreli stratejik plan ve yıllık performans programlarındaki taahhütlere ilişkin hedef ve göstergelerinden yıl sonu gerçekleşmelerinin yer alacağı faaliyet raporlarının kamu idarelerince hazırlanma usul ve esasları aynı Kanunun 41 inci maddesinde düzenlenmiştir.

6085 sayılı Kanunun (2/1-d) ve (36/3) maddelerinde "hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi" suretiyle gerçekleştirileceği belirtilen performans denetiminin nasıl yapılacağı ise, 6085 sayılı Kanunun "Faaliyet genel değerlendirme raporu" başlıklı 39 uncu maddesinde şöyle yer almaktadır:

"(1) Kamu idareleri tarafından gönderilen idare faaliyet raporları, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan mahallî idareler genel faaliyet raporu ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan genel faaliyet raporu denetim grup başkanlıklarınca denetim sonuçları da dikkate alınarak değerlendirilir.

(2) Denetim grup başkanlıklarınca bu konuda hazırlanan değerlendirme raporları esas alınarak hazırlanan faaliyet genel değerlendirme raporu, Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra Sayıştay Başkanı tarafından mahallî idarelere ait olanlar hariç olmak üzere idare faaliyet raporları, genel faaliyet raporu ve mahallî idareler genel faaliyet raporu ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur ve bir örneği Maliye Bakanlığına gönderilir. Mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinin bir örneği İçişleri Bakanlığına, bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine gönderilir."

İdarelerin stratejik planları, performans programları ve bütçe taahhütleri bağlamında mali yılın sonunda hazırladıkları faaliyet raporlarının, raporlama standartlarına uygunluğu ile rapordaki bildirimlerin doğru olup olmadığının incelenmesine dünyanın her yerinde tasdik denetimi (certification audit) yani mali denetim denilmektedir. Bunun performans denetimi olarak tanımlanması INTOSAI Denetim Standartlarına aykırıdır.

Kaldı ki, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun yürürlükten kaldırdığı 832 sayılı Sayıştay Kanununun Ek 10 uncu maddesinde performans denetimi INTOSAI Denetim Standartlarına uygun olarak;

"Sayıştay, denetimine tabi kurum ve kuruluşların kaynakları ne ölçüde verimli, etkin ve tutumlu kullandıklarını incelemeye yetkilidir. Bu inceleme sonuçları Sayıştay Birinci Başkanı tarafından bir değerlendirme raporuyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur."

şeklinde açık ve belirgin düzenlendiğinden hiçbir tartışmaya yol açmamıştı.

Anayasanın 2 nci maddesinde "hukuk devleti" ilkesi, Türkiye Cumhuriyetinin temel nitelikleri arasında sayılmıştır. Hukuk devletinin unsurlarından biri de hukuk güvenliğinin gereği olan kurallarda belirlilik ve öngörülebilirliktir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için yönetimin görev ve yetkilerinin sınırının yasalarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında hukuk güvenliği ilkesinden söz edilmiş ve 18.10.2003 tarih ve E.2003/67, K.2003/88 sayılı Kararında, "Devlet açık ve belirgin hukuk kurallarını yürürlüğe koyarak bunları uyguladığı zaman hukuk güvenliği sağlanır." denilmiştir. Öte yandan hukuk devleti, siyasal iktidarı hukukla sınırlayarak ve devlet etkinliklerinin düzenle sürdürülebilmesi için gerekli olan hukuksal altyapıyı oluşturarak aynı zamanda istikrara da hizmet eder. Bu istikrarın özü de hukuki güvenlik ile öngörülebilirliktir. Hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik sağlanabilmesi ise, kuralların genel, soyut, açık ve anlaşılabilir olmalarına bağlıdır. Diğer yandan, Anayasa Mahkemesinin 15.01.2009 tarihli ve K.2009/9 sayılı Kararında, Anayasanın 123 üncü maddesinin yorumundan idarenin kanuniliği ilkesi ortaya konulmuş ve "İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde yasayla düzenlenmesini gerekli kılar." denilmiştir. Buradaki "duraksamaya yer vermeyecek şekilde yasayla düzenleme" yasaların açıklığı ve belirginliğini de içermektedir.

Bu bağlamda, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, "Performans denetimi: "Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini," biçiminde yer alan ifade, Aynı Kanunun 1 inci, (7/2) nci ve (35/1) inci maddeleriyle birlikte değerlendirildiğinde, performans denetimi konusunda karmaşa, tutarsızlık ve belirsizliğe yol açtığından ve INTOSAI Denetim Standartlarında tanımlanan "performans denetimi" ile de bağdaşmadığından Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Sayıştayın idarelerin hazırladığı faaliyet raporları üzerinden yapacağı performans bilgilerinin doğruluğunun ve güvenirliğinin test edilmesi, kamu idarelerinin tamamını kapsamamaktadır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar 5018 sayılı Kanunun stratejik planlamaya ilişkin 9 uncu ve faaliyet raporlarına ilişkin 41 inci maddesine tabi olmadıklarından Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Telekomünikasyon Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü

İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu; 5018 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin verdiği yetkiyle Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesine göre ise Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı; 5393 sayılı Belediye Kanununun 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre ise nüfusu 50.000'in altındaki belediyeler stratejik plan ve faaliyet raporu hazırlamayacaklarından, Sayıştay söz konusu kurul, kurum, bakanlık ve kamu idareleri üzerinde faaliyet raporlarının değerlendirilmesini de yapamayacaktır.

Hukuk devletinde yasa koyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir. Kamu yararının gerektirdiği düzenlemeleri yapmak, çareleri düşünüp önlem almak, yasa koyucunun demokratik hakkı ve ödevidir. Yasaların kamu yararına dayanması gereği ise, hukuk devletinin en temel değerlerinden birini oluşturmaktadır.

Ancak, siyasal iktidar INTOSAI Denetim Standartları ve Uygulama Rehberlerinde "performans ölçümü/değerlendirmesi" olarak yer alan mali/tasdik denetimini, performans denetimi olarak tanımlamak gibi dolambaçlı yollara girişerek Sayıştayın 1996 yılından bu yana INTOSAI Denetim Standartlarına uygun olarak yürüttüğü performans denetimi yetkisini elinden almaktadır. Böylece, performans değerlendirmesinin/ölçümünün kapsamı dışında bulunan savunma ve güvenlik harcamaları ile Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların faaliyetleri üzerinde Sayıştayın INTOSAI Denetim Standartlarına göre performans denetimi yapmasını da engelleyerek TBMM'nin "bütçe hakkı"nı sınırlandırmaktadır. Siyasal iktidarın hesap verebilir bir demokrasiyi kurumsallaştırmak yerine, çapraşık düzenlemelerden medet umarak hesap vermekten kaçınması, demokratik bir anlayışı temsil etmediği gibi, hukuk devletinin temel bir ögesi olan kamu yararı ilkesiyle de bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla 6085 sayılı Kanunun (2/1-d) maddesi, Anayasanın 2 nci maddesindeki demokratik ve sosyal hukuk devleti ilkesine bu açıdan da aykırıdır.

Diğer yandan, Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleriyle mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme yetkisi verilmiş ve aynı maddenin son fıkrasında ise, denetim usullerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Anayasanın 160 ıncı maddesinin son fıkrasında yasakoyucuya verilen yetki, Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapacağı denetimin türlerini belirleme yetkisi değil, yapacağı denetimin usulünü düzenleme yetkisidir.

INTOSAI Denetim Standartlarının 1.0.38 nolu Denetim Standardında, Sayıştay denetiminin, düzenlilik denetimi ile performans denetimini kapsadığı hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirtilmiştir. Bu bağlamda INTOSAI Denetim Standartlarına göre Sayıştay denetimi düzenlilik denetimi ile performans denetiminden oluşan bir bütündür ve "bütçe hakkı"nın sahibi olan yasama organı, yürütmenin hesap verme sorumluluğunu Sayıştayın yapacağı düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda üreteceği raporlar üzerinden görüşecektir. Bu bağlamda siyasi iktidarın, performans ölçümü/değerlendirmesini performans denetimi olarak tanımlayarak, INTOSAI Denetim Standartlarına göre düzenlilik denetimi ile performans denetiminden oluşan Sayıştay denetimini düzenlilik denetimiyle sınırlandırması ve böylece iki ayak üzerinde duran yürütmenin yasamaya hesap verme sorumluluğunun ayaklarından birini kırarak TBMM'nin "bütçe hakkı"ndan kaynaklanan denetim yetkisini değersizleştirmesi, Anayasanın 160 ıncı maddesinin son fıkrasında yasa koyucuya verilen Sayıştayın denetim usullerini kanunla düzenleme yetkisinin kötüye kullanılmasıdır.

Bu kötüye kullanımın hukuksal ifadesi olan, 6085 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendindeki "Performans denetimi: Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini" ifadesi, kaynağını Anayasadan almayan bir yetkinin kullanılarak Sayıştay denetiminin bütünlüğünü bozmak suretiyle TBMM'nin bütçe hakkından kaynaklanan denetim yetkisini değersizleştirdiğinden Anayasanın 160 ıncı maddesiyle birlikte 6 ncı maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya denetleme, inceleme ve hükme bağlama görevleri verilmiş; hiçbir şekilde "ölçme" görevinden söz edilmemiştir. Kamu idareleri ölçerek raporlar; Sayıştay ise kamu idarelerinin raporlarında yer alan ölçüm sonuçlarını denetler. Nitekim, 5018 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre, kamu idareleri kendi belirledikleri hedef ve göstergeler temelinde faaliyet sonuçlarını ölçerek faaliyet raporlarını hazırlayacaklar; Sayıştay ise, kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde hazırlayarak Sayıştaya sundukları faaliyet raporlarını, 6085 sayılı Kanunun 39 uncu maddesine göre inceleyip değerlendirdikten sonra faaliyet raporunda yer alan verilerin/bilgilerin doğruluğu ve güvenirliği hakkında mali denetim kapsamında TBMM'ne görüş

verecektir. Dolayısıyla, Sayıştaya faaliyet sonuçlarını ölçme görevi vererek kamu idarelerinin yükümlülüğünü Sayıştaya yükleyen 6085 sayılı Kanunun (2/1-d) maddesi, Sayıştaya inceleme, denetleme ve hükme bağlama görevi veren Anayasanın 160 ıncı maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrası Anayasanın 2 nci, 6 ncı ve 160 ıncı maddelerine aykırı olup, iptalleri gerekmektedir.

2) 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (f) Bendindeki, "… tespit edilen kamu zararına ilişkin …", 23 üncü Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendindeki "… kamu zararına ilişkin …" ve 48 inci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İlk Cümlesindeki "… kamu zararına yol açan …." İbarelerinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde; "Yargılamaya esas rapor: Sayıştay dairelerince yapılacak yargılamaya esas olmak üzere, denetçiler tarafından genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında tespit edilen kamu zararına ilişkin düzenlenen raporu," denilirken; 23 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Daireler; (a) Hesap mahkemesi olarak sorumluların hesap ve işlemlerine ilişkin düzenlenen yargılamaya esas raporlarda yer alan kamu zararına ilişkin hususları hükme bağlar." denilmiş ve 48 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, "Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından kamu zararına yol açan bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yıl sonu itibariyle yargılamaya esas rapor düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Sayıştay denetçilerinin genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerini "kamu zararı" açısından denetleyecekleri, yargılamaya esas raporlarda, "kamu zararı" tespit ettikleri hususlara yer verecekleri ve yargılama dairelerinin de "kamu zararına yol açan" hususları hükme bağlayacakları anlaşılmaktadır. Bu düzenlemeyle Sayıştayın genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri üzerinde yapacağı "düzenlilik denetimi", "kamu zararı"na indirgenmiş bulunmaktadır.

Oysa, Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri

ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak görevi verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 20.11.1996 tarihli ve E.1996/58 ve K.1996/43 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştayın vereceği kararların temelini denetçiler tarafından yapılan denetim görevi oluşturmaktadır.

Denetçiler tarafından yapılacak düzenlilik denetimi, "kamu zararı"nı tespite yönelik değil; gelir ve giderler ile mal hesap ve işlemlerinin kanun ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu incelemeye yöneliktir. Kamu zararı mevzuata aykırılığın sonucunda ortaya çıkan sonuçlardan sadece biridir. Her mevzuata aykırılık kamu zararı ile sonuçlanmayabileceği gibi, bazı durumlarda kamu zararının tam ve kesin rakamlar üzerinden ortaya konması çeşitli nedenlerle mümkün de olmayabilir.

Hesap; gelir, gider ve mal işlemlerine ilişkin muhasebe belge ve kayıtları ile bunlardan üretilen mali tablolardır. Vezneden yapılan bir ödemenin "Banka Hesabı"na borç kaydedilmesi, muhasebe birimine intikal eden özel kesim tahvilinin "Özel kesim tahvil, senet ve bonoları" hesabı yerine "Menkul varlıklar hesabı"na kaydedilmesi, ödenek işlemlerinin kayıtlarının yanlış yapılması, herhangi bir hesabın alacağına kaydedilmesi gereken bir tutarın borcuna kaydedilmesi, vb. masumane kayıt hatalarında herhangi bir kamu zararı yoktur. Ancak, mevzuatın bir parçası olan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine aykırı olan söz konusu muhasebe kayıtları mali tablolara yansıyacak ve muhasebe kayıtlarından üretilen mali tablolar hatalı olacaktır. Öte yandan (A) İdaresinin bankalardaki (x), (y) ve (z) hesaplarının yılsonu bakiye toplamları 5 milyon TL iken, yılsonu Bilançosunda "Banka hesabı" 4 milyon TL veya 6 milyon TL olarak yer alıyor ve bu farkın nedeni ve mahiyeti hesap ve işlemlerin incelenmesinden anlaşılamıyor ise müfettiş incelemesini/soruşturmasını gerektirebilir ve dolayısıyla yargılama dairelerinin konuyu kurumlarına bildirerek teftiş raporuna göre hüküm tesis etmesi gerekebilir. Anayasa Sayıştaya sorumluların hesaplarını kesin hükme bağlama görevi verdiğine göre, denetçilerin tespit ettiği söz konusu muhasebe kayıt hataları ile mali tablolardaki tutarsızlıkları rapora alması ve yargılama dairelerinin hüküm tesis etmesi Sayıştayın yapmaktan kaçınamayacağı Anayasal görevidir.

İşlem; söz konusu gelir, gider ve mal hesaplarının temsil ettiği sorumluların mali karar ve uygulamalarıdır. Mevzuata aykırı her mali işlemin mutlaka kamu

zararı gibi bir sonucu olur düşüncesi doğru değildir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre açık ihale usulüyle karşılanması gereken örneğin 100 bin ton motorin ihtiyacının, parçalara bölünerek doğrudan temin usulüyle rayiç bedeli üzerinden kısım kısım satın alınması işleminde, kamu zararının olup olmadığı, var ise ne kadar olduğu kesin rakamlar üzerinden ortaya konamayabilir. Ancak, kamu zararının ortaya konamamış olması, söz konusu işlemin mevzuata uygun olduğu anlamına gelmez. Kamu idareleri kadrosuz işçi istihdam ediyor, sınavsız memur personel alıyor ve bunlara ücret ve maaş ödüyor olabilir. Angaryanın Anayasal düzeyde yasaklandığı bir hukuk devletinde bu ödemeler kamu zararı olarak nitelenemez; ancak işlemlerin mevzuata aykırı olduğu da tartışma götürmez. Öte yandan, 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinde, belediyelerin borçlanmaları bir takım usul ve esaslara bağlanmış ve söz konusu usul ve esaslara aykırı olarak borçlanan belediye yetkilileri hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmeyen durumlarda 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Belediyenin borçlanmasında kamu zararı olmayabilir; ancak kamu zararının olmaması borçlanmanın mevzuata uygun olduğu anlamına gelmemektedir. Nitekim Kanun usulsüz borçlanmayı cezai müeyyideye tabi kılmıştır. Anayasanın 160 ıncı maddesinde sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi Sayıştaya verildiğine göre, kamu zararı olmayan veya tespit edilemeyen tüm bu mevzuata aykırılıkların denetçi raporuna alınarak yargılama dairelerine intikal ettirilmesi ve yargılama dairelerinin de ilgisine göre, mevzuata aykırı uygulamalara bundan böyle son verilmesinin sağlanması veya ilgililer hakkında disiplin soruşturması yürütülmesi için Bakanlığına yazılmasına veya Cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmasına karar vermesi Sayıştayın Anayasal görevidir.

Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya, kamu zararını hükme bağlama değil, sorumluların hesap ve işlemlerini hükme bağlama görevi verilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) Bendindeki, "… tespit edilen kamu zararına ilişkin …", 23 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendindeki "… kamu zararına ilişkin …" ve 48 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki "… kamu zararına yol açan …." ibareleri Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olup iptali gerekmektedir.

3) 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (k) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinde, "Kamu zararı: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen kamu zararını," denilirken; göndermede bulunulan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71 inci maddesinin 25.04.2007 tarih ve 5628 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle değişik birinci fıkrasında, "Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır." denilmekte; 6085 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise, "Sorumlular; mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri ile illiyet bağı kurularak oluşturulan ilamda yer alan kamu zararından tek başlarına veya birlikte tazmin ile yükümlüdür." hükmüne yer verilmektedir.

6085 sayılı Kanunun (2/1-k) maddesiyle göndermede bulunulan 5018 sayılı Kanunun (71/1) maddesindeki, "Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri" ifadesi ile 6085 sayılı Kanunun (7/3) maddesindeki "sorumluların mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri" ifadesi hukuksal olarak birbirinden çok farklıdır.

Kamu görevlileri/Devlet memurları ile sorumlular; sübjektif sorumluluk ile objektif sorumluluk; adli yargı ile hesap yargısı kavramları arasındaki farklılıklar, 14, 15, 16 Ocak 1969 tarihli ve E.1967/13, K.1969/5 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararının, "Anayasa Mahkemesinin 12/12/1967 günündeki toplantısında Sayıştay Başkanının yaptığı sözlü açıklamanın özeti" bölümünde şu şekilde yer almaktadır:

"Devlet memurları, görevleri ile ilgili olarak idareye verdikleri zararlardan ötürü, Borçlar Kanununun haksız fiil esaslarına göre adlî mahkemelerden alınacak karara müsteniden mesul olurlar. Asıl olan sübjektif sorumluluktur, hükme yetkili merci de adliye mahkemeleridir.

Fakat Anayasamız muhasip, gelir ve gider tahakkuk memuru, ikinci derece ita amiri durumundaki memurların vazifelerinden mütevellit mali mesuliyetlerini hükme bağlama yetkisini adli kazadan ayırıp, bir özel kuruluşa (Sayıştay`a) verirken, genel olarak memurlar hakkında uygulanan sübjektif sorumluluk prensibini terk etmiş, mesuliyet hukukumuza dahil diğer bir prensibi, objektif sorumluluk prensibini kabul etmiştir. Objektif mesuliyet, kusuru, şart olarak aramaz. Zarar ve fiil arasındaki illiyet rabıtasını tazmin için kâfi görür.

Devlet fonlarına tasarruf eden memurlar, Anayasamızın deyimi ile, bidayeten sorumlu addedilirler. Zimmetdar olmak bu memur zümresi için asıldır. Bunlar,

zimmetlerine verilen, kendilerine tevdi edilen Devlet fonları miktarınca önceden zimmetdardırlar, devre sonunda verecekleri zamanı idare hesabının incelenmesinde her işlemin mevzuata uygunluğunu isbat ve beraatine yarayacak belgeleri ibraz ile mükelleftirler.

Yargılama sonunda, işlemlerin tüm olarak mevzuata, kayıt ve belgelerine uygun olduğu sübut bulursa, verilen hüküm, aynı zamanda sorumlu memurun beraatini ifade eder, fakat bir veya bir kaç işlemin mevzuata uygun bulunmadığı, tevsik edilemediği sonucuna varılırsa, sorumlunun, bidayette, tüme taallûk eden zimmeti, o işlemlere tekabül eden meblağ miktarınca devam eder."

Dönemin Sayıştay Başkanı merhum Rıza TURGAY'ın Anayasa Mahkemesinin 12.12.1967 tarihindeki toplantısında yaptığı sözlü açıklamada da belirtildiği üzere, kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemlerinden dolayı kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması durumunda, bu sorumluluğun saptanacağı yetkili merciler, Sayıştay yargılama daireleri değil, adli mahkemeler ile idari disiplin kurullarıdır.

Merhum Rıza TURGAY'ın sözlü açıklamalarına şunlar eklenebilir: 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 21 inci maddesinde kast, 22 nci maddesinde ise taksir tanımlanırken; 204 üncü maddesinde resmi belgede sahtecilik, 235 inci maddesinde ihaleye fesat karıştırma, 236 ncı maddesinde edimin ifasına fesat karıştırma, 247 nci maddesinde zimmet, 250 nci maddesinde irtikap, 251 inci maddesinde denetim görevini ihmal, 252 nci maddesinde rüşvet ve 257 nci maddesinde ise görevi kötüye kullanma suçları düzenlenmiştir. Dolayısıyla söz konusu suçları kasten veya taksirle işleyen kamu görevlilerinin cezai sorumluluklarına ceza mahkemelerinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre yapılan yargılamalar sonucunda karar verilmektedir. Ayrıca personel kanunlarında, kamu görevlilerinin idareye ve kişilere verdikleri zararların tazminine ve bu görevlilere verilecek disiplin cezalarına ilişkin hükümler yer almakta; idari kararlar aleyhine de idari yargı mercilerinde dava açılmaktadır. Öte yandan, Merhum Rıza TURGAY'ın da belirttiği üzere kusura dayalı haksız fiiller ile sebepsiz zenginleşme ve tazminat davaları ise Borçlar Kanununun konusunu oluşturmakta ve sorumluluk da hukuk mahkemelerinde hükme bağlanmaktadır.

Kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırılıklarda sorumluluğun saptanacağı yetkili merciler adli mahkemeler ile idari makam ve disiplin kurulları olmasına rağmen; Anayasamızın 160 ıncı maddesinde,

Sayıştaya sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmiştir. Anayasanın 160 ıncı maddesinde yer alan "sorumlular" ifadesi, bidayetten sorumluluğu/zimmettarlığı ortaya koymaktadır.

Bidayetten sorumlular ise, TBMM'nin yürütme organına tahsis ettiği bütçe ödeneklerinin teslim edildiği kamu görevlileridir. Söz konusu kamu görevlileri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda harcama yetkilisi (md. 31), gerçekleştirme görevlisi (md. 33) ve muhasebe yetkilisi (md. 61) ile diğer sorumlular olarak yer almıştır. Bütçe ödeneklerinin teslim edildiği/zimmetlerine verildiği söz konusu sorumluların, hesap ve işlemlerinin yargılanması sonucunda mevzuata uygun bulunan kısımları için Sayıştayca beraat hükmü tesis edilerek sorumlulukları sona erdirilmekte, mevzuata uygun bulunmayan kısımları için ise zimmettarlıklarının devamına yönelik olarak tazmin hükmü tesis edilmektedir. Objektif sorumluluğun esas alındığı bu kararda da, 6085 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında belirtildiği üzere sorumluların mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri ile kamu zararı arasında nedensellik bağının kurulması gerekmektedir.

Bütçe ödeneklerinin teslim edildiği söz konusu sorumluların hesap ve işlemlerinin Sayıştay tarafından yapılacak yargılamasında, kasıt, kusur, ihmal gibi suçun unsurları aranacak ise, kamu görevlilerinin sübjektif sorumluluğun saptanmasına ilişkin yargılama adli mahkemelerde yapıldığından sorumluların hesap ve işlemlerinin de adli mahkemelerde yargılanması ve dolayısıyla Sayıştaya sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmemesi gerekirdi.

Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verildiğine göre, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan, "Kamu zararı: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen kamu zararını," hükmü, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

Öte yandan, Anayasanın 2 nci maddesinde "hukuk devleti" Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında sayılmış ve 9 uncu maddesinde ise, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı belirtilmiştir. Sayıştay tarafından yapılacak sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasında, Sayıştaya kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerini saptama yetkisi veren 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendi, açıklanan nedenlerle Anayasanın 2 nci, 9 uncu ve 160 ıncı maddesine aykırı olup iptali gerekmektedir.

4) 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 7 nci Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 7 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında, "Sayıştay tarafından gerçekleştirilen performans denetimleri mali ve hukuki sonuç doğurmaz." denilmektedir. Ancak, aynı maddenin (5) numaralı fıkrasında ise "Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakana ve Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumludur." hükmüne yer verilmiştir.

Bu iki fıkra birbiriyle çelişik hükümler ifade etmekte ve hesap verme sorumluluğu çevriminin anlaşılamadığını ortaya koymaktadır.

Bütçe hakkı, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nindir. TBMM, gelirlerin toplanması ve harcamaların yapılması yetkisini bütçe kanunu ile yürütmeye devretmekte; yürütme ise, bütçe programlarına tahsis edilen ödeneklerin, bütçede öngörülen programlara, belirtilen tutarlarda, hukuka uygun şekilde ve taahhüt edilen hedeflere ulaşılması amacıyla verimli, tutumlu ve etkin şekilde harcanacağı konusunda hesap verme yükümlülüğü altına girmektedir.

Yürütme söz konusu hesap verme yükümlülüğünü, bütçe ödeneklerinin tahsis edildiği alanlarda, belirlenen hedeflere ulaşmak için kullanıldığını mali tablolar ve faaliyet raporları ile TBMM'ye rapor ederek yerine getirecek; Sayıştay ise bu raporların raporlama standartlarına uygunluğu ve raporlarda yer alan beyanların doğruluğu ve güvenirliği konusundaki tespit ve önerileri ile kaynakların ekonomik, verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin performans denetimi bulgularını TBMM'ye sunacaktır.

TBMM ise, yürütmenin beyan ettiği mali tablolar ve faaliyet raporları ile Sayıştayın söz konusu raporların raporlama standartlarına uygunluğu ve raporlardaki beyanların doğruluğu ve güvenirliğine ilişkin görüşü ve kaynakların verimli, etkin ve tutumlu kullanılıp kullanılmadığına ilişkin performans denetimi raporlarındaki tespit, öneri ve bulguları ışığında bakanların ve üst yöneticilerin hesap verme sorumluluğunu yerine getirip getirmediğini görüşerek karara bağlayacaktır.

Performans denetimi, tanımı gereği devlet/hükümet faaliyetlerinin, programlarının veya organizasyonlarının verimliliğinin ve etkinliğinin, ekonomiklik ve iyileştirme amacı gözetilerek, bağımsız bir biçimde incelenmesi olduğuna

göre, kaynakların verimli, etkin ve tutumlu kullanılmasına ilişkin olarak birçok tespit, bulgu ve öneriyi içermek durumundadır. Dolayısıyla performans denetimi raporlarındaki tespit, bulgu ve önerilere dayanarak TBMM'nin "bütçe hakkı" bağlamında vereceği kararlar elbette ki mali, hukuki, siyasi ve yönetsel sorumluluklar doğurabilecektir. Sorumluluk doğurabileceği içindir ki aynı maddenin (5) numaralı fıkrasında, "Bakanlar, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakana ve Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumludur." hükmüne yer verilmiştir. Performans denetimleri kamu kaynaklarının verimli, etkin ve ekonomik kullanımı ile ilgili olduğuna göre, bakanların TBMM'ne karşı sorumluluklarının tespitine performans denetimlerindeki bulgular taban oluşturacaktır.

Bu bağlamda, 6085 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasındaki, "Sayıştay tarafından gerçekleştirilen performans denetimleri mali ve hukuki sorumluluk doğurmaz." hükmü, bir yandan TBMM'nin, bütçe hakkından kaynaklanan denetim yetkisine Anayasaya aykırı bir sınırlama getirirken; diğer yandan Sayıştay denetimini hiçbir sonuç doğurmayan, boşa kaynak ve emek harcanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapılmayan bir denetim durumuna düşürmektedir.

Anayasanın 87 nci maddesinde "Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek" TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış, 160 ıncı maddesinde de Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapmakla görevli olduğu belirtilmiştir. Bu denetim görevi Anayasa ile verilmiş olup, denetimin Anayasanın öngördüğü denetim bütünlüğü içinde yapılması gerekir. Anayasanın öngördüğü denetim bütünlüğünün yasayla değiştirilmesi Anayasaya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (6) numaralı fıkrası Anayasanın 87 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

5) 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci Maddesinin;

a- (6) Numaralı Fıkrasının (c) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun Sayıştay denetçilerinin nitelikleri ve mesleğe alınmaları başlıklı 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (c) bendinde, "Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı," denilmektedir.

Anayasa Mahkemesi 20.11.1996 tarih ve 1996/58 Esas ve 1996/43 Karar sayılı kararında şöyle demiştir:

"… Sayıştay, Anayasanın 160 ıncı maddesine göre, TBMM adına denetim görevi yapan ve bu denetimin sonunda ilgililerin hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayan ve kararlarına karşı hiçbir yargı organına başvurma olanağı bulunmayan anayasal bir kurumdur."

"Genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli olan Sayıştayın vereceği kararların temelini denetçiler tarafından yapılan denetim görevi oluşturmaktadır"

Anayasa Mahkemesinin yukarıya alınan kararında da belirtildiği üzere Sayıştayın hesap yargılamasının kapsam ve içeriğini denetçi raporu belirlemekte; raporun kapsam ve içeriği de Sayıştay denetçisinin mesleki yetkinliği ile tarafsızlığı ve bağımsızlığına bağlı olmaktadır.

Sayıştay denetçisinin mesleki yetkinliği, tarafsızlığı, bağımsızlığı ve mesleki ilkelerle etik değerlere bağlılığı, örneğine başka hiçbir meslekte rastlanılmayacak derecede önemlidir. Çünkü, denetçinin hesabı incelemesi ve raporlaması aşamalarında idare, hukuk ve ceza mahkemelerinde olduğu üzere davanın taraflarının veya vekillerinin veya Cumhuriyet Savcısının verilen kararı üst mahkemelere temyiz etme gibi karar sahibinin mesleki kariyerinde ve yükselmesinde etkili olan işlevsel kontrol mekanizmaları bulunmamaktadır. Sayıştay denetçisi hesabı incelerken vicdanı ile baş başadır. Hesabın ve temsil ettiği mali işlemlerin içeriğini, hesap verme sorumluluğu taşıyanlar ile denetçiden başka kimse bilmemektedir.

Kamu fon ve kaynağı kullanan kurumların tamamına yakınının Sayıştay denetimine tabi olması, denetçilerin kamu hukuku ile özel hukuku; gelir, gider, taşınır, taşınmaz ve personel mevzuatını; denetime tabi idarelerin teşkilat kanunları ve görevleri ile hizmet üretme süreçlerini; bu görevlerin baraj, otoyol, elektrifikasyon gibi teknik nitelikte olan ve mesleğe özgü mesleki teknik bilgi gerektirenlerin temel özelliklerini; uluslararası muhasebe ve denetim standartlarını; bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini özümsemelerini zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda, Sayıştay denetçi yardımcılığına giriş sınavında bilgi öne çıkmaktadır. Bilgi, çalışmak ve çaba göstermekle elde edilen bir ayrıcalık olduğundan;

eleme ve yazılı sınavda ortaya konan başarı derecesi, kişinin çalışkanlığının, çalışmayı ve araştırmayı bir alışkanlık haline getirdiğinin göstergesi olmakta ve eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçları, kişinin Sayıştay denetçiliği mesleğinde de çalışkan ve araştırmacı olacağına ve mesleki yeterlik ve yetkinliğe kavuşacağına karine oluşturmaktadır.

Oysa Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde, "Eleme sınavı sonucunda, yetmiş puandan az olmamak üzere en yüksek puandan başlayarak sınav ilanında belirtilen kadronun beş katına kadar yazılı sınava çağrılır." denilirken; aynı maddenin (5) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde, "Yazılı sınav sonucunda, yetmiş puandan az olmamak üzere, en yüksek puandan başlayarak eleme sınavı ilanında belirtilen kadronun üç katına kadar aday mülakata çağrılır." denilmektedir.

Bu düzenlemeye göre adaylarının 2/5 (% 40)'ı yazılı sınavda elenir ve 3/5 (% 60)'ı mülakata çağrılırken; 2/3 (% 66,3)'ü mülakatta elenerek 1/3 (%33,3)'ü mülakatı kazanmış olmaktadır. Böylece, Sayıştay denetçi yardımcısı adaylığı giriş sınavında öznel değerlendirmeye açık mülakat, nesnel değerlendirmeye dayalı yazılı sınavdan daha önemli hale getirilmektedir.

Maddenin (6) numaralı fıkrasındaki mülakat ölçütleriyle de mülakata yazılı sınavın nesnel sonuçlarını ortadan kaldırarak ortalama üstü bilgi ve yeteneğe sahip olanların Sayıştaya girmesini engelleme işlevi yüklenmektedir.

Gerçekten de (6) numaralı fıkranın (b) bendinde, "davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu," gibi soyut bir kriterle yetinilmeyerek (c) bendinde ayrıca, "Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı," gibi soyut olmanın da ötesinde, adayın en fazla 30 dakika süreli mülakattaki tutum ve davranışları üzerinden kişilik analizini içeren bir kritere yer verilmiştir.

Tutum ve davranışlar üzerinden kişilik analizini yapacaklar ise, maddenin (7) numaralı fıkrasında, Sayıştay Birinci Başkanı veya görevlendireceği daire başkanının başkanlığında iki üye ile üç uzman denetçiden oluşan altı kişilik mülakat komisyonu olarak belirlenmiştir.

Kişilik bozukluklarının en uç durumu olan ve tıbbi tedaviyi gerektiren nevrotik ve bunun bir üst aşaması olan psikozlu tanısı dahi, 6 yıl süreli tıp eğitimi üzerine 4 yıl uzmanlık eğitimini tamamlayarak psikanalist unvanını kazanan uzman

doktorların birkaç seanstan sonra varabildikleri bir kanı iken; psikoloji ve psikanaliz eğitimi almamış Sayıştay meslek mensuplarından oluşan bir heyetten, kişilerin mülakattaki tutum ve davranışları üzerinden kişilik analizlerini yapmalarını ve bunu en fazla 30 dakikalık bir süre içinde tamamlayarak bir karara varmalarını beklemek ve bu karara hukuksal bir değer atfetmek, söz konusu olan bilim, uzmanlık ve hukuksa mümkün olamaz.

Kaldı ki adayın özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı gibi kişilik özellikleri, genel psikolojinin bile değil, genel psikolojinin değişik alt dallarının uzmanlık alanlarına girmekte ve bu yanıyla da özel uzmanlık bilgisine sahip birden fazla uzmanı gerektirmektedir.

Fransız Ulusal Meclisinin 26 Ağustos 1789 tarihinde açıkladığı İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinin 6 ncı maddesindeki, "Tüm yurttaşlar yasa önünde eşit olduklarından, yeteneklerine göre her türlü kamu görevi, rütbe ve mevkiine eşit olarak kabul edilirler; bu konuda yurttaşlar arasında erdem ve yeteneklerinden başka bir ayırım gözetilmez." ilkesi, Kıta Avrupası Hukuk Sisteminin ve kamu yönetimi anlayışının temelini oluşturmuştur.

Nitekim, Anayasamızın 2 nci maddesinde hukuk devleti ve 10 uncu maddesinde yasa önünde eşitlik ilkesi düzenlenirken; 70 inci maddesinde ise; "Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." denilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 30.05.2006 tarih ve E.2003/82, K.2006/66 sayılı kararında, "Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini gerçekleştiren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasa koyucunun da uyacağı temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir." denilirken; 11.06.2003 tarih ve Esas 2001/346, Karar 2003/63 sayılı Kararında ise, "Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri de vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir." ifadesine yer verilmiştir.

Sosyal hukuk Devleti, fırsat eşitliğine dayanan Devlettir ve hukuk Devletinde yasaların amacı, hukuk güvenliğini ve kamu yararını gerçekleştirmektir.

Bu bağlamda, adayların özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı Sayıştay denetçiliği mesleğinin nitelikleri arasında görülüyorsa, bu kişilik özelliklerinin ölçme ve değerlendirmesinin idare hukukunun temel prensiplerinden olan "liyakat ilkesine" uygun yapılması gerekir.

Liyakat, Türkçe sözlükte; (1) layık olma, (2) yeterlilik anlamına gelmekte ve 657 sayılı Kanununun 3/C maddesinde ise, "Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır." şeklinde tanımlanmaktadır. 657 sayılı Kanun liyakatin, Devlet kamu hizmetlerine girişte ve girdikten sonra ilerleme ve yükselme ile görevin sona erdirilmesinde işletilecek bir sistem olduğunu ve bu sistemin eşit bir şekilde uygulanmasının Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılacağını belirtmektedir.

Sistemin eşit bir şekilde işletilerek adayların hukuk güvenliğine sahip kılınabilmesi için, öncelikle mülakat komisyonunun adayların özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı gibi kişilik özelliklerini ölçerek değerlendirebilecek niteliklere sahip olması, bu bağlamda konusunun uzmanı psikanalistlerden oluşturulması ve bu heyet tarafından adaylara kişilik testlerinin uygulanması gerekmektedir.

Tersine mülakat komisyonu Sayıştay meslek mensuplarından oluşturulacak ise, bu durumda da hizmet gereklerine ve kamu yararına uygun, tüm adaylara eşit imkanlarla uygulanabilir ve nesnel olarak ölçülebilir faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörler temelinde yapılacak ölçme ve değerlendirme sonucunda kişilerin liyakatine karar verilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, en fazla 30 dakikalık mülakat süresi içinde Sayıştay meslek mensuplarından oluşan mülakat komisyonunun adayların mülakattaki tutum ve davranışları üzerinden kişilik analizlerini yaparak bir sonuca varmalarını öngören 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (c) bendindeki "Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı," ifadeleri, adayların hukuk güvenliğini ortadan kaldırmayı amaçladığı için sosyal hukuk devleti ilkesine, mülakatta kayırmacılığı teşvik ederek mülakat komisyonuna öznel tercihlerde bulunma imkanı sağladığı için eşitlik ilkesine aykırıdır ve Anayasanın 70 inci maddesindeki görevin gerektirdiği nitelikleri nesnel olarak ölçme ve değerlendirmeye uygun değildir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (c) bendi Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

b- (6) Numaralı Fıkrasının (ç) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, "Genel yetenek ve genel kültürü," denilmekte ve böylece mülakatta adayların genel yeteneği ile genel kültürünün ölçülerek değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Zihinsel faaliyetlere dayalı Sayıştay denetçi yardımcılığına ilişkin mülakatta, adayların genel yeteneğinin değerlendirilmeye teknik olarak müsait olmadığı; mülakatta ancak terzilik, ayakkabıcılık, aşçılık, mobilyacılık, itfaiyecilik, polislik, ressamlık, müzisyenlik, vb. el becerileri ve kas gücü ile görsel ve işitsel yetenekleri gerektiren mesleklerde genel yeteneğin ölçme ve değerlendirmeye konu oluşturabileceği ve ölçme ve değerlendirme yerinin de mülakat salonları değil, işlik ve atölye gibi yerler olacağı apaçık bir gerçekliktir. Genel yetenek adı altında adayların zeka seviyeleri ölçülecek ise, yine bunun da uzman kişiler tarafından uygun ortamlar yaratılarak yapılması ve adına da genel yetenek değil, IQ Testi vb. gibi zeka seviyesini ölçmeye yönelik test isimlerinin verilmesi gerekmektedir.

Genel kültür ise oldukça geniş bir alandır. Dünya'nın en yüksek tepesinden, en derin çukuruna; sanatın değişik dallarındaki akımlardan, siyasal kuramlara; İmam Gazali ile İbn-i Rüşt arasındaki felsefi tartışmadan, Gılgamış Destanının Sümer'deki kahramanına kadar koskoca bir alan genel kültürün kapsamı içinde bulunmaktadır. Bu bağlamda genel kültürün herkese aynı sorular sorularak değerlendirilmesi, ölçümün nesnelliği bağlamında büyük önem taşımaktadır. Adayın birine Türkiye'nin coğrafi bölgeleri sorulurken, diğerine resim sanatındaki sürrealist akımın başlıca temsilcileri sorulursa ortaya çıkan sonucun değerlendirilmesinin nesnelliğinden söz edilemez.

Bunun içindir ki, tüm adaylar, aynı sorular üzerinden eleme sınavında genel kültür ve genel yetenek sınavına tabi tutulmakta ve ölçme ve değerlendirme sonuçları nesnel olarak ortaya konmaktadır. Eleme sınavında adayların genel yetenek ve genel kültürleri aynı sorular üzerinden nesnel olarak ölçülmüş iken, mülakatta tekrar ve farklı sorular üzerinden genel yetenek ve genel kültürlerinin değerlendirilmesi, mükerrerliğin ötesinde eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarını, farklı sorular temelinde ortadan kaldırma işlevi görmektedir.

Sayıştay Denetçiliğine ilk adımın bilgiyi ölçen nesnel değerlendirmeler yerine, görevin gerekleriyle bağdaşmayan kayırmacılığa açık öznel değerlendirmelerle atılması, yasa önünde eşitlik ilkesi ile 70 inci maddesindeki kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemeyeceği hükmüne aykırı olmanın yanında, denetçinin daha mesleğe ilk adımını atma aşamasında borçlandırılarak tarafsızlık ve bağımsızlığının ipotek altına alınması, yürütülen hizmetin gerekleriyle ve kamu yararıyla örtüşmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (ç) bendi Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

c- (6) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (d) bendinde, "Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı," denilmektedir.

"Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı"n, bir mülakatta ölçülebilirliği olmadığı gibi, bu ifade spekülasyona açık ve kışkırtıcı bir içerik taşımaktadır. Evrim Teorisi yerine, Yaradılış Teorisini benimsemek midir; Newton Fiziği yerine, Kuantum Fiziğini kabul etmek midir; tren yerine, uçakla seyahat etmek midir; mektup yerine, e-mail ile haberleşmek midir; daktilo ile yazmak yerine, bilgisayarı daktilo olarak kullanmak mıdır; araştırmalarda ampirik yöntem yerine, diyalektiği ya da fonksiyonalizmi veya yapısalcılığı tercih etmek midir; nedir bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığın ölçüsü ve buna kim, nasıl ve ne şekilde karar verecektir? Kaldı ki, en son bilimsel teori veya teknolojik buluş, her durum ve şartta en iyisi veya en kullanışlısı olmayabilir. Bugün hala taşıt araçları ile diğer mekanik araç, gereç, makine ve silahlar ile yapım işleri Newton Fiziğine dayanmakta; dağlık arazideki bir patika yolda en ilkel ulaşım teknolojisi olan "katır"ı kullanmak en rasyoneli olabilmektedir.

Öte yandan, bilim ve teknolojinin art arda kullanılarak bilimsel ve teknolojik denilmiş olmasıyla, bilimsel ifadesiyle temel bilimlerden/fizik bilimlerinden söz edildiği anlaşılmaktadır. Çünkü teknoloji temel bilimlerin kuramlarının mühendisler tarafından üretime uyarlanmasıyla ortaya çıkan ürünlerdir. Bu durumda bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklık (en son kuram ve teknolojik ürünlerin üretim bilgisi bağlamında), Sayıştay denetçiliğinde değil de, bu alanda faaliyet yürüten

üniversitelerin temel bilimler fakülte ve bölümlerine araştırma görevlisi veya kamu ve özel araştırma enstitülerine araştırmacı alınırken adaylarda aranabilecek bir faktör olabilir. Bunu değerlendirecek olanların da Yasada öngörülen mülakat komisyonu değil, konunun uzmanları olacağı kuşkusuzdur.

Aksine, bilimsel ifadesiyle sosyal bilimlerden ve teknolojik ifadesiyle de teknolojinin tüketiminden/kullanımından söz edilmek isteniyorsa; Sayıştay denetçiliğinde aranabilecek bilimsel gelişmelere açıklık, sosyal bilimlerdeki en son araştırma yöntem ve tekniklerinin bilgisi; teknolojik gelişmelere açıklık ise bilişim teknolojilerinin kullanımı ile sınırlıdır. Bu durumda da yapılması gereken, eleme ve yazılı sınav konuları arasına, adayların sosyal bilimlerde araştırma yöntem ve teknikleri konusundaki yeterliğini ölçmeye yönelik sorular eklemek ile mülakatın yapıldığı yere bir bilgisayar koyarak adayın en son sürümleri kullanıp kullanamadığını değerlendirmek olmalıdır. Günümüzde artık 30 yaş altında bilmeyenlerin kalmadığı ve hiç bilmeyenlerin dahi bir ay süreli bir hizmet içi eğitim kursuyla, en bilenler katına ulaşabildiği bilgisayar kullanma becerisini, veri hazırlama kontrol işletmeni ya da zabıt katibi alıyormuşçasına Sayıştay denetçi yardımcılığı mülakat sistemine koyarak bir değerlendirme faktörü haline getirmenin değersizliğinden söz etmeye dahi gerek bulunmamaktadır.

Bu durumda da "bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı"n bir ölçme ve değerlendirme faktörü olarak mülakatta yer almasının tek bir amacı olabilir. Bu amaç ise, "Bilgisayarda kaç virüs var?" gibi yanıtı olmayan sorular ile "bilgisayarda kaç tür işletim sistemi var?" veya "programlama dilleri hangileridir?" gibi yanıtını soranların dahi bilemeyeceği sorular temelinde istenmeyen adayların mülakatta başarısız sayılmalarını sağlamak olabilir.

Sayıştay denetçiliği mesleğinin gereklerinden bu derece kopuk ve böylesine kayırmacılığa açık mülakat sistemi, adaylara hukuk güvenliği sağlamayacağı gibi adayların eşit şartlar altında yarışmasını ortadan kaldıracağı için 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (d) bendindeki "Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı" ibaresi, belirsizliği ve normatifliği nedeniyle nesnel bir değerlendirme faktörü olmadığı ve adayların hukuk güvenliğini ortadan kaldırdığı için Anayasanın 2 nci maddesindeki sosyal hukuk devleti ilkesine, mülakatı olabildiğince sübjektif değerlendirmelere ve kayırmacılığa açık hale getirerek mülakat komisyonuna öznel tercihlerde bulunma imkanı sağladığı için 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesine, mesleğin gerektirdiği nitelikleri nesnel olarak ölçme ve değerlendirmeye uygun olmaması ve Sayıştay denetçiliği mesleğinde bir değer taşımaması nedeniyle de 70 inci maddesine aykırılık oluşturacaktır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının (d) bendi Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

d- (6) Numaralı Fıkrasının Son Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının son cümlesinde, "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." denilmektedir.

Böylece mülakatta adayın bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığını ölçme ve değerlendirmeye tabi tutan 6085 sayılı Kanun, sıra söz konusu ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapıldığının günümüz teknolojisi aracılığıyla nesnel olarak ortaya konmasına gelince, Danıştay Onikinci Dairesi'nin 07.07.2009 tarih ve 2009/1043 Esas sayılı kararında idari işlemin yürütmesini durdurma nedeni saydığı "sınavın sesli ve görüntülü kayıt yapılmak suretiyle gerçekleştirilmemesi" gerekçesini hükümsüz kılmak ve usulsüz yapılan sınavların bundan sonra yargı mercilerince bu gerekçeye dayalı olarak iptal edilmesini engellemek için çağımız teknolojisinin kullanımını yasaklamaktadır.

Yasakçı anlayışın temelinde siyasal iktidarın Sayıştayda kendi ideolojisi doğrultusunda tam ve mutlak bir kadrolaşmaya gitme ve kendi ideolojisi dışındakilere Sayıştayı kapatma amacı yatmaktadır. Bu durum yasanın yorumundan çıkarılan bir öngörü değil, yasanın uygulamasından çıkarılan bir saptamadır.

Şöyle ki;

Sayıştay Başkanlığı tarafından 02 – 06 Şubat 2009 tarihleri arasında yapılan Sayıştay Denetçi Yardımcısı Adaylığı sözlü sınavında başarısız sayılan bir adayın açtığı dava sonucunda, Danıştay Onikinci Dairesi 07.07.2009 tarih ve 2009/1043 Esas sayılı Kararında, yargısal denetimin yapılabilmesi için adaylara sorulan soruların, adayların verdiği yanıtların ve sözlü komisyonunun adaylara verdiği puanların tutanağa bağlanmaması ve "sınavın sesli ve görüntülü kayıt yapılmak suretiyle gerçekleştirilmemesi" gerekçesiyle sözlü sınavın ve sözlü sınav sonucuna dayalı olarak yapılan atama işlemlerinin yürütmesinin durdurulmasına karar vermişti.

Bu Karar üzerine demokratik hukuk devleti ilkesini benimsemiş ve Anayasasında bu ilkeye değiştirilemezlik atfetmiş bir Cumhuriyette yapılması gereken, sözlü

sınavın Danıştay kararında belirtilen objektif kriterlere göre yeniden yapılmasıdır. Ancak, siyasal iktidar bunun yerine, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki sayısal çoğunluğuna dayanarak iki maddelik bir kanun çıkardı.

832 sayılı Sayıştay Kanununun 9 uncu maddesini değiştiren 19.11.2009 tarih ve 5924 sayılı Sayıştay Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun çerçeve 1 inci maddesiyle, 832 sayılı Kanundaki sınav sistemi, sınav konularına kadar bütünüyle değiştirildi ve yerine 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde yer alan düzenlemeler getirildi.

5924 sayılı Kanunun çerçeve 2 nci maddesiyle 832 sayılı Sayıştay Kanununa eklenen Geçici 11 inci maddeyle ise; 02 – 06 Şubat 2009 tarihleri arasında yapılan sözlü sınavda başarısız sayılan adayların, çerçeve 1 inci maddeyle getirilen sınav sistemine göre yeniden mülakata alınmaları ve mülakatta başarılı sayılmak için 70 olan puanın bu mülakatta 50 olarak uygulanması öngörüldü.

Sayıştay Başkanlığı 02.02.2009 – 06.02.2009 tarihleri arasında yapılan ve hukuka aykırı yapıldığı Danıştay Onikinci Dairesi kararıyla sabit olan sözlü sınavda kaybettirdiği adayları, AKP'nin çıkarmış olduğu 5924 sayılı Yasaya göre mülakata çağırdı.

Sayıştay Başkanlığının 02.06.2010 – 03.06.2010 tarihleri arasında yaptığı mülakata 28 aday katıldı. "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." cümlesinin yer aldığı yasaya göre yapılan mülakatta şöyle bir sonuç ortaya çıktı:

02.06.2010 – 03.06.2010 Tarihlerinde Yapılan Mülakat Sonuçlarına Göre Sayıştay Denetçi Yardımcısı Adaylığı Giriş Sınavı Sonuç Listesi

Adayın Adı Soyadı	Eleme Sınav Puanı	Yazılı Sınav Puanı	Ortalama Puanı	Mülakatta Verilen Puan
…	76,794	96,000	86,397	46,670
…	84,307	81,000	82,654	46,330
…	73,760	96,000	84,880	46,000
…	73,061	80,000	76,530	45,500
…	76,084	78,000	77,042	45,000
…	78,880	79,000	78,940	43,670
…	81,657	85,000	83,328	43,330

…	74,862	84,000	79,431	43,330
…	78,211	85,000	81,605	43,330
…	78,103	86,000	82,051	43,000
…	79,036	84,000	81,518	42,830
…	77,717	90,000	83,858	42,670
…	76,496	78,000	77,248	41,830
…	82,395	96,000	89,197	41,830
…	77,506	81,000	79,253	41,670
…	78,547	72,000	75,273	41,000
…	74,260	89,000	81,630	40,500
…	79,361	97,000	88,180	40,170
…	81,375	74,000	77,687	39,330
…	74,580	74,000	74,290	39,330
…	84,545	77,000	80,772	39,000
…	78,075	73,000	75,537	37,330
…	76,784	79,000	77,892	37,330
…	83,128	83,000	83,064	36,500
…	76,745	71,000	73,872	33,670

Sayıştay meslek mensuplarından oluşan mülakat komisyonunun, 6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde de yer alan;

Mülakatta, adayın;

Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü,

Liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu,

Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı,

Genel yetenek ve genel kültürü,

Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,

Faktörleri yönünden değerlendirerek yaptıkları ve herhangi bir kayıt sisteminin kullanılmadığı mülakatta, mülakata katılan adayların tamamına 50 puanın altında notlar verilerek mülakatı kaybetmeleri sağlandı.

Sayıştayın tarihinden gelen ve tarihsel misyonundan kaynaklanan her çeşit dünya görüşü, siyasal düşünce, etnik köken, mezhep ve yaşam biçimine ve hatta tarikat ve cemaatlere açık demokratik ve çoğulcu yapısını, belirli bir ideoloji temelinde biçimlendirerek yok etmek ve demokratik siyasal sistem içindeki misyonunu aynı ideolojiye boğdurarak Sayıştayı bağımsız ve tarafsız görev yapamaz hale getirmek amacıyla ilahi ve beşeri değerleri hiçe sayacak kadar ideolojik körleşme içine düşülmesi üzerine çok söz söylenebilir. Ancak, eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarına göre 73 – 89 puan aralığında not alan 28 adayın tamamına mülakatta sırf kaybettirmek güdüsüyle 50 puanın altında notlar verilmesi ve bunların beşinin dereceye girerek eleme ve yazılı sınavın ilk onu arasında yer alan kişilerden oluşmasının hukuki olarak tek bir açıklaması vardır: Anayasasında hukuk devleti, yasa önünde eşitlik ve kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiç hiçbir ayrım yapılamayacağı ilkeleri yazılı olan demokratik bir Cumhuriyette, idarenin her türlü eylem ve işlemi yargı denetimine de tabiyken, Türkiye Cumhuriyeti Devleti 28 adayın hukukunu koruyamamıştır. Hangi ağdalı söz, hangi ünlü düşünürden yapılan alıntı, bu aşamadan sonra söz konusu mağdurları Türkiye Cumhuriyetinin demokratik hukuk devleti olduğuna ikna edebilir?

Eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarına göre ortalama 70 ve üzeri notlar alan 28 adayın bırakınız tamamını, 50 puan barajının olduğu mülakatta birinin dahi 50 puanın altında not alması, mülakatın öznel değerlendirmeye açık olması gerçeği karşısında hukuken garip karşılanması gereken bir durumdur. Ancak, mülakatın sesli ve görüntülü kaydının yasayla yasaklandığı ve elde 28 adaya 50 puanın altında not veren mülakat komisyonunun tuttuğu tutanak dışında kanıtlayıcı belgenin bulunmadığı bir hukuk sisteminde söz konusu gariplik olağanlaşmaktadır.

Bu bağlamda, mülakat için getirilen "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." cümlesindeki niyet, hizmet gereklerini dikkate alarak kamu yararını gerçekleştirmek değil; tam tersine, Sayıştay Denetçiliği mesleğinde yönelinen siyasi kadrolaşmayı, yargı denetimini bertaraf ederek kalıcı kılmaktır.

Anayasanın 2 nci maddesinde ilkeleri belirtilen hukuk devletinin en temel özelliği işlemlerin denetime, özellikle de yargı denetimine açık olmasıdır. Anayasanın 36 ncı maddesindeki hak arama özgürlüğü, tüm hak ve özgürlüklerin gerçekleşmesi için zorunlu ve herhangi bir sınırlamaya tabi tutulmamış özgürlüktür. İşlemlerin sadece denetimlerinin engellenmemesi yeterli değildir; denetime elverişli olmaları da gerekir. Denetime elverişli olmayan iş ve işlemler hak arama ve adil yargılanma özgürlüğünü sınırlandırmış olurlar. Yasa koyucu bu konuda gerekli önlemleri almalı

ve yargı kararlarını ortadan kaldırmamalıdır. Yargı kararları yasama organını da bağlayıcı niteliktedir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Yasanın 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının, "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." biçimindeki son cümlesi, adayların hukuk güvenliğini ortadan kaldırdığı için Anayasanın 2 inci; belirli ideolojiler lehine adaylar arasında yaratılan ve gelecekte de başka ideolojiler adına yaratılacak olan yasaya aykırı eşitsizliklerin üstünün örtülmesine imkan sağladığı için 10 uncu; mesleğin gerektirdiği niteliklerden başka öznel özelliklerin değerlendirilmesine güvence oluşturduğu için 70 inci, adil yargılanma hakkını kısıtladığı için 36 ncı; idari işlemin tüm unsurlarıyla yargı denetimine tabi olmasını sınırladığı için 125 inci; Danıştay Onikinci Dairesinde görülmekte olan henüz sonuçlanmamış bir dava hakkında Yasama Meclisinde görüşme yapılmış olması nedeniyle 138 inci maddesinin üçüncü ve Yasama organının Danıştay Onikinci Dairesinin yukarıda sözü edilen yürütmeyi durdurma kararını değiştirmiş olması nedeniyle 138 inci maddesinin dördüncü fıkrasına ve Sayıştay denetiminin dürüstlük, bağımsızlık, tarafsızlık, güvenirlik ve yeterlilik ilkelerine sahip denetçilerce yapılmasını engellediği için de 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

e- (7) Numaralı Fıkrasının Son Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci maddesinin (7) numaralı fıkrasının son cümlesinde, "Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır." denilmektedir.

6085 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde, "Eleme sınavı sonucunda, yetmiş puandan az olmamak üzere en yüksek puandan başlayarak sınav ilanında belirtilen kadronun beş katına kadar yazılı sınava çağrılır." denilirken; aynı maddenin (5) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde ise, "Yazılı sınav sonucunda, yetmiş puandan az olmamak üzere, en yüksek puandan başlayarak eleme sınavı ilanında belirtilen kadronun üç katına kadar aday mülakata çağrılır." hükmüne yer verilmiştir.

Böylece eleme sınavını kazanan adaylarının 2/5 (% 40)'ı yazılı sınavda elenir ve 3/5 (% 60)'ı mülakata çağrılırken; 2/3 (% 66,3)'ü mülakatta elenerek 1/3 (%33,3)'ü mülakatı kazanmış olmaktadır. Dolayısıyla, Sayıştay denetçi yardımcısı

adaylığı giriş sınavında öznel değerlendirmeye açık mülakat, nesnel değerlendirmeye dayalı yazılı sınavdan daha önemli hale getirilmektedir. Matematiksel sonuç budur.

Bu matematiksel sonucun üzerine, eleme ve yazılı sınavda olduğu üzere (7) numaralı fıkra ile mülakatta da 70 puan barajı getirilmektedir. Başka bir anlatımla, başarılı sayılmak için eleme ve yazılı sınavlarda olduğu üzere mülakatta da 70 puan almak zorunlu tutulmaktadır. Burada büyük bir adaletsizlikle haksızlık ve hukuksuzluk vardır.

Çünkü eleme ve yazılı sınavda, sınava giren adayların tümüne aynı sorular sorulmakta; soruların yanıt anahtarı önceden hazırlanmakta ve adayların sorulara verdiği yanıtların her birinin somut belgeleri bulunmaktadır. Bu bağlamda, örneğin eleme sınavında adaylara her soru 1 puan üzerinden 100 soru sorulmuş ve (yanlışların doğruları götürmediği varsayımı altında) aday (X), soruların 70 tanesini doğru yanıtlamış ise, 70 soruyu doğru yanıtladığının somut belgesi olan yanıt anahtarı sınavı düzenleyen birimin elindedir ve bu yanıt anahtarını kim değerlendirirse değerlendirsin sonuç 70 puan olacak; örneğin 69 puan olamayacaktır. Her şeye rağmen olması durumunda aday (X) yetkili mercilerde hakkını arayacak ve hakkı olan puanı somut yanıt anahtarıyla belgeleyecektir. Aynı hususlar yazılı sınav için de geçerlidir. Bu bağlamda 100 denetçi yardımcısı adayı kadrosu için açılmış eleme sınavına 5000 aday başvurmuş ve 70 puandan az olmamak şartıyla en yüksek puan alan ilk 500 aday arasında yapılan yazılı sınavı 70 puandan az olmamak şartıyla en yüksek puandan başlayarak kazanan ilk 300 aday, eleme ve yazılı sınava katılan 5000 aday arasında yapılan sıralamada sorulan sorular bağlamında en başarılı olanlardır. Bu eğilip, bükülemeyecek ve başka şekilde izah edilemeyecek bir realitedir. Bunun içindir ki eleme ve yazılı sınav sonuçları nesneldir.

Oysa sözlü sınav dahi olmayıp, karşılıklı görüşme olan mülakatta ise, her adaya farklı sorular sormanın yanında, her adayla farklı tür görüşme yapılabilmektedir. Sorulan soruların, adayların verdiği yanıtların ya da komisyondaki görüşme ve sohbet diyaloglarının hiçbir somut belgesi bulunmamaktadır. Belge olarak nitelenebilecek tek doküman komisyon üyelerinin adaylara verdiği puanların yer aldığı tutanaktır. Bu tutanağın da hiçbir objektifliği bulunmamaktadır. Bunun içindir ki mülakat sonuçları özneldir. Öznellikle ifade edilmek istenen aynı adayların, beş farklı mülakat komisyonunun karşısına çıkarılması durumunda, mülakat komisyonunda yer alan kişilerin dünya görüşü, yaşam biçimi, siyasi düşüncesi, etnik kökeni, mezhebi ve hatta tarikat ve cemaatine göre beş farklı sonucun ortaya çıkacağı gerçeğidir. Bu durum, mülakat komisyonunun kişisel özellikleriyle kişisel özellikleri

çakışan adayların öne çıkacağını; başka bir anlatımla mülakat sonuçlarının, mülakat komisyonunun özellikleriyle örtüşen bir totoloji olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu durumda da mülakata 70 puan barajı getirmek, sadece eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarını ortadan kaldırma işlevi değil, bu totolojiyi matematiksel bir kesinliğe taşıyarak mülakat komisyonunu vicdani rahatlığa kavuşturma işlevi görmektedir.

Şöyle ki;

Sayıştay Başkanlığının 02.06.2010 – 03.06.2010 tarihleri arasında yaptığı mülakatta, adayların tamamına 50 puan barajının altında notlar verilerek hepsi başarısız sayılmıştı. Eleme sınavında 82.395 puan, yazılı sınavda 96.000 puan alan adaya mülakatta 41.830 puan; eleme sınavında 79.361 puan, yazılı sınavda 97.000 puan alan adaya mülakatta 40.170 puan; eleme sınavında 76.794 puan, yazılı sınavda 96.000 puan alan adaya mülakatta 46.670 puan verilerek elenmişlerdi. Sınavı kazanmış sayılmak için mülakatta 50 puan barajı olmasa idi, bu derece düşük puanlar verilmiş olmasına rağmen, söz konusu adayların eleme ve yazılı sınav ile mülakat puanlarının ortalaması sırasıyla 73.408 puan, 72.177 puan ve 73.154 puan olduğundan, bahsi geçen adaylar Sayıştay denetçi yardımcılığı sınavını kazanmış olacaklardı.

Eleme ve yazılı sınav sonuçlarına göre dereceye girmiş adayları başarısız saymak için mülakatta yazılı sınavda almış oldukları notların yarısından da düşük puanlar verilmesi, söz konusu puanları veren her bireyde farklı yoğunluklarda da olsa kişilik çatışmalarına yol açar. Kişi, değerlerine uygun savunma mekanizmaları geliştiremez ise, kendini toplumdan soyutlayacak psikolojik rahatsızlıklarla karşı karşıya kalır. Dolayısıyla yazılı sınavda 96 puan almış bir adaya, 49 puan vererek başarısız saymanın vicdani rahatsızlığına dayalı kişilik tahribatları ile mülakatta barajın 70 puan olması durumunda 69 puan vererek başarısız saymanın vicdani rahatlığı arasında kocaman bir fark vardır.

Bu bağlamda mülakatta 70 puan barajı getirilmesi, eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarını ortadan kaldırırken, mülakat komisyonunda görev alanların vicdani rahatsızlıklarına dayalı muhtemel kişilik çatışmalarını engellemeyi amaçlamaktadır. Başka bir deyişle 70 puan barajı adayların haklarını ihlal ederken, hak ihlalinde bulunan mülakat komisyonunu rahatlatma amacı taşımaktadır.

Oysa, çağdaş, demokratik bir hukuk devletinde hukuki düzenlemeler haksızlıkları, hukuksuzlukları ve adaletsizlikleri meşrulaştırmayı değil, kişilerin haklarına güvence oluşturmayı amaçlamak durumundadır.

Öte yandan, INTOSAI Denetim Standartlarının 2.1.3 nolu Denetim Standardında, "Sayıştaylara ilişkin genel standartlar; sayıştayın uygun vasıflara sahip personeli işe almaya yönelik politikalar ve prosedürler benimsemesini öngörür." denilirken; INTOSAI Mesleki Ahlak Kurallarının 6 ncı maddesinde, "Yüksek denetim Kurumunun/Sayıştayın güvenilen ve inanılan bir kurum olarak değerlendirilmesi çok büyük önem taşımaktadır. Denetçi bu amaca ancak, Dürüstlük, Bağımsızlık, Tarafsızlık, Güvenirlik ve Yeterlik gibi beş temel kelimede saklı olan mesleki ahlakın gerektirdiği kavramları kabul ederek ve bunları uygulayarak hizmet edebilir" denilmektedir. Bu bağlamda Sayıştay denetimlerinin, mesleki yeterlilik ile tarafsızlık ve bağımsızlığa sahip denetçiler tarafından yürütülmesine güvence oluşturacak sınav sistemlerinin kurulması ve Sayıştaya denetçi alımında ortalama üstü bilgi ve yeteneğe gerekli önemin verilerek gerekli niteliklere sahip personelin işe alınmasının sağlanması sadece demokratik hukuk devletine dayalı siyasal sistemin ve parlamentonun "bütçe hakkı"nın gereği değil, Türk Sayıştayının üyesi bulunduğu INTOSAI Denetim Standartlarının da gereğidir. Oysa Türkiye'de Sayıştay denetçi yardımcılığına giriş sınavının düzenleniş ve yapılış biçimi, INTOSAI Denetim Standartlarına aykırı olarak siyasal iktidarın/iktidarların ideolojisine uygun ideolojik bir kadrolaşma oluşturmaya yöneliktir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 17 nci maddesinin (7) numaralı fıkrasının son cümlesindeki, "Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır." şeklindeki hüküm, eleme ve yazılı sınavın nesnel sonuçlarını mülakat komisyonunun gönül rahatlığı içinde ortadan kaldırmasını amaçlayarak, adayların hukuk güvenliğini ortadan kaldırdığı; adaylar arasında siyasi düşünce, felsefi inanç, etnik köken, mezhep, tarikat, cemaat ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapmanın önünü açmanın ötesinde kolaylaştırdığı; Sayıştay denetçiliği mesleğinin gereği olan bilgi ve birikimin dışında başkaca özelliklerin öne alınmasına hizmet ettiği için Anayasanın 2 inci, 10 uncu, 70 inci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 21 inci Maddesinin (7) Numaralı Fıkrasının İlk Cümlesindeki "… başkan yardımcılarından birine vekâlet verir." ile (7) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesindeki "… başkan yardımcılarından

kıdemli olanı …" İbarelerinin ve 22 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının, "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." Şeklindeki Son Cümlesinin ve 25 inci Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 20 nci maddesinin (7) numaralı fıkrasında, "Sayıştay Başkanı görevinde bulunamayacağı zaman başkan yardımcılarından birine vekâlet verir. Vekil tayin etmemiş olduğu veya görevinde bulunamayacağı hallerde başkan yardımcılarından kıdemli olanı, Sayıştay Başkanlığının açık bulunduğu hallerde ise en kıdemli daire başkanı Sayıştay Başkanlığına vekâlet eder. Kıdemde esas üyeliğe ve daire başkanlığına seçilmedir." denilirken; 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesinde "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." denilmiş; 25 inci maddesinin (5) numaralı fıkrasında ise, "Sayıştay Başkanının katılamadığı hallerde Genel Kurula, Kurula katılan başkan yardımcılarından kıdemli olanı başkanlık eder." hükmüne yer verilmiştir.

6085 sayılı Kanunun Daire Başkanlarının seçimi başlıklı 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında, daire başkanlarının en az üç yılını doldurmuş üyeler arasından Sayıştay Genel Kurulunca seçileceği hüküm altına alınırken; 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, Sayıştay Başkanının, biri denetim diğeri yönetim ile ilgili işlerde kendine yardımcı olmak üzere üyeler arasından iki başkan yardımcısı görevlendireceği yazılıdır.

Sayıştay Başkanlığında daire başkanlığı, kadrolu bir görevdir ve kadro unvanlı daire başkanlığına Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesinin tezahürüyle gelinmektedir. Oysa Sayıştay Başkanlığında başkan yardımcılığı diye bir kadro olmadığından başkan yardımcılığı görev unvanıdır. Görev unvanlı başkan yardımcılığına ise seçimle değil, Sayıştay Başkanının bireysel tercihiyle görevlendirmesi üzerine gelinmektedir.

Personel hukuku bir statü hukukudur ve personelin tüm hak ve ödevleri statülerine göre belirlenmektedir. Sayıştay üyeleri ile daire başkanlarının statü farkından dolayı özlük hakları da farklıdır. Öte yandan 657 sayılı Kanunda bir göreve vekâlet edilerek vekâlet ücreti ödenebilmesi dahi kadro şartına bağlanmıştır.

Nitekim, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 10 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kadro unvanlı Danıştay başkanvekillerini Danıştay Genel Kurulu seçmekte ve Danıştay Başkanlığının boşalması, izinli veya özürlü olması hallerinde Danıştay Başkanlığına 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre

başkanvekillerinden kıdemli olanı vekâlet ederken; 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 31 inci maddesine göre ise kadro unvanlı birinci başkanvekilleri ile daire başkanlarını Yargıtay Büyük Genel Kurulu seçmekte ve Birinci Başkanın yokluğunda ise 22 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre kıdem sırasına göre birinci başkanvekilleri, birinci başkanvekillerinin de yokluğunda en kıdemli daire başkanı Birinci Başkanlığa vekâlet etmektedir.

Sayıştay Başkanının bireysel tercihini, Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesiyle eşdeğer gören ve Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesiyle gelinen daire başkanlığı kadro unvanının statüsü ile özlük haklarının, Sayıştay Başkanının bireysel tercihiyle gelinen başkan yardımcılığı görevine de tanınmasını öngören 6085 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesindeki "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." hükmü, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 10 uncu maddesindeki yasa önünde eşitlik ilkesi karşısında kabul göremez. Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Dava konusu kural, adaletli hukuk düzeni kurmak yerine bunu bozmakta, statü hukukundaki farklılığı, yasa kuralı yoluyla eşitleyerek, farklı hukuksal konumda olanların farklı kurallara tabi olması ilkesini ihlal etmektedir.

Öte yandan, Sayıştay Genel Kurulunun seçtiği kadro unvanlı daire başkanları dururken, Sayıştay Genel Kurulunun seçimiyle değil, Sayıştay Başkanının bireysel tercihiyle belirlediği görev unvanlı başkan yardımcılarına Sayıştay Başkanlığına vekâlet görevi verilmesi ve Sayıştay Başkanının katılamadığı hallerde Sayıştay Genel Kuruluna başkan yardımcılarından kıdemli olanının başkanlık etmesi ve bu yolla kadrosu ve dolayısıyla statüsü üye olan başkan yardımcılarına yasayla Sayıştayı temsil etme ve Genel Kurula başkanlık etme görevi verilmesi, adaletli hukuk düzenini bozmakta, statü hukukundaki farklılığı yasa yoluyla eşitleyerek, farklı hukuksal konumda olanların farklı kurallara tabi olması ilkesini ortadan kaldırmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 20 nci maddesinin (7) numaralı fıkrasındaki, "… başkan yardımcılarından birine vekâlet verir." ve "başkan yardımcılarından kıdemli olanı" ibareleri ile 22 nci maddesinin (1) numaralı

fıkrasının son cümlesi ve 25 inci maddesinin (5) numaralı fıkrası Anayasanın 2 nci ve 10 uncu maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

7- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 23 üncü Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasındaki "… ve ahizler …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 23 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrasında, "Yargılamaya esas raporların görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunmak üzere ilgili grup başkanı, raporu düzenleyen denetçi, sorumlular ve ahizler çağrılabilir." denilmektedir.

Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştay, bir yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olarak düzenlenmiş ve Sayıştaya sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmiştir. Sayıştayın hesap yargısı kendine özgüdür ve muhatabı sorumlulardır.

Hesap mahkemesi olan Sayıştay yargılama dairelerinde denetçi raporları üzerinden sorumluların hesap ve işlemlerinin görüşülmesine, fazla ödeme veya eksik tahsilatın (kamu zararının) yapıldığı ahizlerin de çağrılması ve dolayısıyla en azından görüşlerinin sorulması Sayıştayın hesap yargılamasını kendine özgülükten çıkaran ve sorumluların hesap ve işlemleri yerine kişiler arası hukuki ilişkilerin yargılandığı adli mahkemelere dönüştüren bir içeriğe sahiptir.

Sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştayın, Sayıştaya karşı sorumluluğu bulunmayan ahizleri çağırması, Anayasanın 160 ıncı maddesindeki denetim bütünlüğünü ihlal edebileceği gibi, Anayasanın 9 uncu maddesiyle, bağımsız mahkemelere verilen yargı yetkisinin de, bağımsız mahkemeler dışında kullanılması yolunu açacaktır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 23 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "… ve ahizler …" ibaresi, Anayasanın 9 uncu ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

8- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 28 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı (İlgili Maddeler: 11/1-e, 26/1, 27/1, 38/2, 39/2, 40/2, 42/1, 43/1, 64/3, Geçici 3/3)

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun Rapor Değerlendirme Kurulu başlıklı 28 inci maddesinde, Rapor Değerlendirme Kurulu düzenlenmiştir. Maddede;

"(1) Kurul, Sayıştay Genel Kurulu tarafından iki yıl için seçilen iki daire başkanı ve her daireden birer üye ile denetimden sorumlu başkan yardımcısından oluşur. Kurul üyeliğinde boşalma olması halinde kalan süreyi tamamlamak üzere Genel Kurul tarafından boşalan yer için seçim yapılır.

(2) Kurulun başkanı Sayıştay Başkanıdır. Başkanın katılamadığı durumlarda Kurula denetimden sorumlu başkan yardımcısı başkanlık eder.

(3) Kurul üye tamsayısının en az üçte ikisi ile toplanır. Kanuni izin ve boş üyelik sebebiyle toplantı yeter sayısının sağlanamadığı hallerde, Kurula görevlendirilmiş üye sayısını aşmamak ve o toplantıya münhasır olmak kaydı ile Kurul Başkanı tarafından katılamayan üyelerin yerine her daireden bir üyeyi aşmamak koşuluyla kıdem esasına göre yeter sayıyı sağlayacak kadar üye toplantıya davet edilebilir. Kurul, mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.

(4) Rapor Değerlendirme Kurulu, Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirir.

(5) Sayıştay raporlarının Kurulda görüşülmesi sırasında ilgili grup başkanı veya raporun denetçisi katılarak görüşünü açıklar.

(6) Sayıştay raporlarının görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunması için ilgili kamu idaresinin üst yöneticisi veya görevlendireceği yardımcısı çağrılabilir."

denilmektedir.

Bu düzenlemeye göre, "Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirme" görevi Rapor Değerlendirme Kuruluna verilmektedir.

Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirme görevi, 6085 sayılı Kanunun 23/1-c maddesine göre yargılama dairelerine, 25/2- d maddesine göre Genel Kurula, 27/3-b maddesine göre Daireler Kuruluna ve 31/2-d maddesine göre ise Denetim Planlama ve Koordinasyon Kuruluna da verildiğine göre Rapor Değerlendirme Kurulunun asıl görevi Sayıştay raporları hakkında görüş bildirmektir.

Sayıştaya, Anayasanın 164 üncü maddesinde, genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesinhesap kanunu tasarısının verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunma; 160 ıncı maddesinde ise merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme (ve dolayısıyla denetim bulgularını Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlama) görevi verilmiştir.

Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağı Sayıştay Raporları 6085 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde "Dış denetim genel değerlendirme raporu", 39uncu maddesinde "Faaliyet genel değerlendirme raporu", 40 ıncı maddesinde "Mali istatistikleri değerlendirme raporu", 41 inci maddesinde "Genel uygunluk bildirimi", 42 nci maddesinde "Diğer raporlar" ve 43 üncü maddesinde ise "Kamu İktisadi Teşebbüsleri yıllık denetim raporu" olarak yer almıştır.

6085 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırdığı 832 sayılı Kanunda yer alan "genel uygunluk bildirimi", "performans denetimi raporları" ve diğer tüm raporlar Türkiye Büyük Millet Meclisine Sayıştay Genel Kurulunun görüşü üzerine sunulurken; 6085 sayılı Kanunda ise "genel uygunluk bildirimi"nin 832 sayılı Kanunda olduğu gibi Sayıştay Genel Kurulunun görüşü ile; "Dış denetim genel değerlendirme raporu", "Faaliyet genel değerlendirme raporu", "Mali istatistikleri değerlendirme raporu", "Diğer raporlar" ve "Kamu İktisadi Teşebbüsleri yıllık denetim raporu"nun ise Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü üzerine sunulması öngörülmüştür. Böylelikle 6085 sayılı Sayıştay Kanununda Sayıştay Genel Kurulu, Rapor Değerlendirme Kurulu ile ikame edilmiştir.

Öte yandan, maddeye göre Rapor Değerlendirme Kurulu bir başkan ve on üye olmak üzere 11 kişiden oluşacak; üye tam sayısının üçte ikisi ile toplanacak ve mevcudun salt çoğunluğu ile karar verecektir. Bu düzenlemeye göre beş üye, Sayıştay raporlarının TBMM'ne sunulmasına veya sunulmamasına karar verebilecek ve bu karar Sayıştayı bağlayacaktır. Yasanın 23 üncü maddesinde yargılama dairelerinin de bir başkan ve dört üye ile toplanacağı yazılıdır. Ancak yargılama dairelerinin verdiği kararların son hüküm mercii yine Yasanın 26 ncı maddesine göre Temyiz Kuruludur. Yargılamaya ilişkin olunca bir başkan ve dört üyenin verdiği karar temyize tabi tutulurken; Sayıştay görüşüne ilişkin olunca bir başkan ve dört üyenin verdiği kararın nihai kabul edilmesi ve bu nihailiğin Sayıştayı bağlayacak nitelikte olması kabul edilemez. Bir başkan ve dört üyenin görüşü, hiçbir şekilde bir başkan ve ellialtı üyeden oluşan Sayıştay Genel Kurulunun vereceği görüşün yerine geçemez.

Sayıştay Genel Kurulunun sayısal yapısının, gelecekte sayılarının artacağı öngörülen Sayıştay raporlarını görüşmeye yeterince elvermeyeceği ve dolayısıyla söz konusu raporların Genel Kurula bütün yönleriyle incelenerek teknik değerlendirmesi yapılmış bir şekilde gelmesi gerekeceği düşünülebilir. Bu düşünce doğrudur. Nitekim, 6085 sayılı Kanunun Daireler başlıklı 23 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde, "Denetim raporları hakkında görüş bildirir." denilerek TBMM'ye sunulacak Sayıştay raporlarının nihai hali kararlaştırılmadan ve dolayısıyla TBMM'ye sunulması veya sunulmaması görüşü verilmeden önce bütün yönleriyle incelenmesi, tartışılması ve teknik değerlendirilmesinin yapılması görevi yargılama dairelerine verilmiş bulunmaktadır.

Bu bağlamda TBMM'ye sunulma veya sunulmama görüşü ister Sayıştay Genel Kurulu, ister Rapor Değerlendirme Kurulu tarafından verilsin, Sayıştay raporları söz konusu kurulların önüne bütün yönleriyle incelenmiş, tartışılmış ve teknik değerlendirmesi yapılmış şekilde gelecektir.

Bu durumda Sayıştayın en üst ve en yetkili karar organı olan Sayıştay Genel Kurulunu, Sayıştay görüşünü içeren ve bu yanıyla da Sayıştayı bağlayıcı nitelikte bulunan Sayıştay Raporları konusunda devreden çıkarmak, fonksiyonel olmadığı gibi Sayıştayın Anayasal konumuna ve misyonuna da uygun düşmemektedir. Sayıştay kuruluşundan bu yana kurullar şeklinde çalışmış ve Genel Kurul, Sayıştayın en üst ve en yetkili bir organı olagelmiştir. Sayıştay Genel Kurulunun TBMM'ne gönderilecek Sayıştay Raporları konusunda süreç dışına itilmesi, bir yandan Sayıştayın tarafsızlığı ve bağımsızlığını gölgelerken; diğer yandan Sayıştay Raporlarının güvenilirliği ve yeterliliği hususunda tereddütlere yol açacaktır. INTOSAI Denetim Standartlarına ve Uygulama Rehberlerine göre hazırlanmış ve yargılama dairelerinde teknik değerlendirmesi yapılmış bir raporun, Rapor Değerlendirme Kurulunda bir başkan ve dört üyenin görüşüyle Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmamasına karar verebilmesi, Sayıştayı siyasi tartışma ve çekişmelerin içine çekebilecek potansiyel bir tehlikedir. Dolayısıyla, Sayıştay raporlarının nihai olarak görüşüleceği ve TBMM'ye sunulmasına veya sunulmamasına karar verileceği yer, hiç kuşkusuz Sayıştay üyelerinin tamamından oluşan ve Sayıştayın en üst ve en yetkili karar organı olan Sayıştay Genel Kurulu olmak durumundadır. Yargı yetkisine sahip olsun ya da olmasın Avrupa Birliği Sayıştayı dahil, kurul şeklindeki tüm Sayıştayların ortak özelliği, denetimin nasıl yapılacağı ile Sayıştay raporları hakkındaki nihai sözün Genel Kurula ait olmasıdır ve sayıştayları sayıştay yapan da bu temel özelliğidir.

Anayasanın 164 üncü maddesinde düzenlenen "Genel uygunluk bildirimi" TBMM'ye Sayıştay Genel Kurulunun görüşüyle sunulurken; aynı nitelikteki

"Sayıştay raporları"nın TBMM'ye sunulması görevinin Sayıştay Genel Kurulundan alınarak Rapor Değerlendirme Kuruluna verilmesi, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan, 6085 sayılı Kanunun Rapor değerlendirme kurulu başlıklı 28 inci maddesinin iptali gerekir.

6085 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin iptal nedeniyle, 6085 sayılı Kanunun (11/1-e) maddesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 26 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan" ifadesinin; 27 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki "Rapor Değerlendirme Kurulu ile" ifadesinin; 38 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır." İfadesi ile ikinci cümlesindeki "Kurulca görüş bildirilen" ibaresinin, 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra" ifadesinin; 40 ıncı maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra" ifadesinin; 42 nci maddesinin 42 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesindeki "ve rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 43 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir." İfadesi ile ikinci cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 64 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu ile" ibaresinin; Geçici 3 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu ve" ibaresinin de aynı gerekçelerle iptali gerekir.

9- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 31 inci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (b) Bendi ile (ç) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde "Başkanlık" adıyla Sayıştayın kuruluşuna dahil bir organ oluşturulmuş; 20 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında bu organın, Sayıştay Başkanı, başkan yardımcıları ve bölüm başkanlarından oluşacağı belirtilmiştir.

Öncelikle Sayıştay Başkanlığında, Başkanlık diye bir karar organının olamayacağını ve olmadığını belirtmek gerekir. Sayıştay Başkanı, başkan yardımcıları ve bölüm başkanları (832 sayılı Sayıştay Kanunundaki düzenlenişiyle Sayıştay Başkanı, genel sekreteri ve genel sekreter yardımcıları), bir organ değil, hiyerarşik idari makamlardır. Üstelik Sayıştay Başkanı dışındakiler kadroya değil, görev unvanına dayalı idari makamlardır. Sayıştay başkanı, üyeler arasından dilediğini

dilediği zaman başkan yardımcığı görevine, denetçiler arasından dilediğini dilediği zaman bölüm başkanlığı görevine getirme ve kadroya dayalı bir görev olmadıkları için de dilediklerini dilediği zaman görevden alma serbestliğine sahiptir.

Sayıştay Başkanının, Yasanın kendine verdiği Sayıştayı yönetme görevinin gereği olarak emri altında çalışan idari görevlilerle toplantı yapması ve bu toplantılarda, Sayıştaya verilen görevlerin iyi yapılması ve yönetimin düzenli bir surette yürütülmesi için gerekli önlemlerin konuşulup kararlaştırılması yönetim olgusunun olağan bir sonucudur. Dolayısıyla sevk ve idarenin gereği olan faaliyetler için Başkanlık adıyla bir karar organı oluşturulmasının hukuksal bir anlamı, değeri ve karşılığı bulunmamaktadır.

Sayıştay Başkanına hiyerarşik olarak bağlı idari makamlardan oluşturulan Başkanlık organı, 6085 Kanunun 31 inci maddesinde bu defa karşımıza Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulu adıyla çıkmakta ve söz konusu Kurula, 31 inci maddenin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde, denetim stratejik planları ile yıllık denetim programlarını hazırlama; (ç) bendinde ise, denetime ilişkin yönetmelik, standart ve rehberleri hazırlama ile mesleki etik kuralları belirleme gibi Sayıştay denetimi ve hesap yargısının temelini oluşturan çok önemli görevler verilmektedir.

Sayıştay denetimine tabi idarelerin hesaplarının hangilerinin inceleneceğine (hangilerinin merkezde hangilerinin yerinde inceleneceğine) karar verme yetkisi, 832 sayılı Sayıştay Kanununun 46 ncı maddesinde, Sayıştay Genel Kuruluna verilmişti. Bu düzenlemenin temelinde ise, sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasının, Sayıştay denetimi sonucunda düzenlenen denetçi raporlarına bağlı olması gerçeği yatmaktadır. Başka bir anlatımla Sayıştay hesap denetimi ile kendine özgü hesap yargılaması bütünlük oluşturmaktadır. Sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanabilmesi denetlenmesine bağlı olduğundan, hesabı denetimden kaçırmak hesap yargılamasından da kaçırmak anlamına gelmektedir. Baraj, otoyol, raylı sistem, elektrifikasyon gibi mali boyutu büyük yatırım harcamalarının geçtiği hesapların denetlenmemesi için yükleniciler Sayıştay nezdinde siyasi baskı oluşturmak dahil her yola başvurabilmektedir. Yetkinin bir Başkan ve hesap yargılaması görevi olan 56 üyeden oluşan Sayıştay Genel Kurulunda olması söz konusu baskıların sonuç almasını geçmişte önlemiştir. Öte yandan denetimin nasıl yapılacağına ilişkin her türlü düzenlemeler 832 sayılı Kanunda Sayıştay Genel Kurulunun yetkisinde olmuştur. Hangi hesapların nasıl denetleneceğine ilişkin yetkilerin Genel Kurulda olması, Sayıştay denetiminin ve denetim sonuçları üzerinden gerçekleştirilen hesap yargılamasının bağımsızlığına ve tarafsızlığına güvence oluşturmuştur.

Sayıştay Genel Kuruluna ait olan denetlenecek hesapları belirleme ile denetimin nasıl yapılacağına ilişkin yönetmelik, standart ve rehberleri hazırlama yetkisinin verildiği Denetim Planlama ve Koordinasyon Kurulu ise, adının kurul olması dışında kurullara özgü özelliklerin hiç birini taşımamaktadır.

Kurul şeklindeki bir yapılanmanın birinci şartı, hiyerarşik kademe ve idari bağlılığın olmaması; ikinci şartı ise Kurulun toplantı yeter sayısı ile karar nisabının yasada yer almasıdır. Ancak, Kanunun 31 inci maddesindeki Kurul, Sayıştay Başkanına hiyerarşik olarak bağlı olan ve bir kadroya dayanmadığı ölçüde de hiçbir görev güvencesi olmayan görevlilerin bir araya getirilmesinden oluşturulmuş ve toplantı yeter sayısı ile karar nisabı yasada düzenlenmemiştir. Kurul, Sayıştay Başkanının hiyerarşik emri altında olan görevlilere dikte ettiği bireysel tercihlerine, kurul kararı görüntüsü verme amacı taşımaktadır.

6085 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasında Sayıştay Başkanının görev süresinin beş yıl olduğu ve bir kimsenin iki defa Sayıştay Başkanı seçilebileceği; 48 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise yargılamaya esas raporların "genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri" için düzenleneceği yazılıdır. Bu düzenlemelerin Sayıştay Başkanını dış müdahalelere açık hale getirmediği ileri sürülemez. Yeniden seçilme kaygısı içine giren Sayıştay Başkanı, kendini yeniden seçecek olan siyasi karar organlarının müdahalesine kendiliğinden girerek büyük yatırım harcamalarının yapıldığı DSİ Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, DLH Genel Müdürlüğü gibi kamu idarelerini ve hatta yargılamaya esas rapor düzenlenecek genel yönetim kapsamı içindeki kamu idarelerinin tamamını denetim stratejik planı ile yıllık denetim programına almayabilir. Denetim stratejik planı ve yıllık programa almada yerel yönetimler arasında ayrımcılık yapabilir.

Bu bağlamda, denetim stratejik planları ile yıllık denetim programlarını belirleme yetkisinin Sayıştay Genel Kurulunda olması, hem hesap yargısının hesap denetimine bağlı olması bağlamında Sayıştay denetiminin bütünlüğünün, hem bağımsızlığı ile tarafsızlığının gereği ve güvencesidir.

Öte yandan, denetim standart ve rehberleri ile denetim standartlarının bir parçası olan mesleki etik kurallar, denetimlerin nasıl yapılacağına ilişkin hukuksal bağlayıcılığı olan temel düzenlemelerdir ve önem açısından yönetmeliklerden daha ilerdedir. Çünkü, belirleyici olan temel prensiplerin yer aldığı denetim standartları ile standartların uygulanmasına ilişkin rehberlerdir ve yönetmelikler standart ve rehberler üzerine inşa edilir. Dolayısıyla, yönetmelik, standart ve rehberler,

Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulu tarafından hazırlanır ve Kanunun 25 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde, yönetmelikler hakkında görüş bildirme Genel Kurulun görevleri arasında sayılırken; standart, rehber ve standartların bir parçası olan etik kuralların sayılmaması, Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulunu ve dolayısıyla bu Kurulun şahsında Sayıştay Başkanını tek belirleyici hale getirmektedir. Daha önce sözü edildiği üzere, denetimlerin nasıl yapılacağı yetkisi, Sayıştayların en üst ve en yetkili karar organındadır. En üst ve en yetkili karar organı "ofis tipi" Sayıştaylarda Sayıştay Başkanı, "yargı tipi" Sayıştaylarda ise Genel Kuruldur. T.C. Sayıştay yargı tipidir ve Sayıştayın hesap yargısı, hesap denetimine bağlıdır. Dolayısıyla, hesap denetiminin nasıl yapılacağına, hesap yargılama yetkisi olanların tamamının karar vermesi kamu yararının da gereğidir.

Sayıştayın en üst ve en yetkili karar organı olan Sayıştay Genel Kurulunun, Sayıştay denetimi ve hesap yargılamasının bütünlüğüne ilişkin olan ve Sayıştay denetimi ve hesap yargılamasının bağımsızlığı ile tarafsızlığına güvence oluşturan, denetim stratejik planları ve yıllık denetim programları ile denetime ilişkin yönetmelik, standart ve rehberleri hazırlama ve mesleki etik kuralları belirleme konularında devreden çıkarılarak bu görevlerin, Sayıştay Başkanının şahsında oluşturulan ve "kurul" niteliklerine sahip olmayan Denetim Planlama ve Koordinasyon Kuruluna verilmesini öngören 6085 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi ile (ç) bendi Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

10- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 32 nci Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 32 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında, "Sayıştay Başkanının teklifi ve Sayıştay Genel Kurulunun kararı ile gerek görülen illerde denetim grup başkanlıkları kurulabilir." denilmektedir.

Sayıştay kurulduğu andan itibaren Anayasal bir kurum olarak başkentte hizmet yürütmüş ve taşra teşkilatı olmamıştır. İmparatorluk döneminde İstanbul'da hizmet yürüten Sayıştay, Cumhuriyetle birlikte görevlerini Başkent Ankara'da yapmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin üniter bir devlet olduğu ile günümüzün teknolojik gelişmeleriyle ulaşım imkanlarının geçmişle kıyaslanamayacak düzeyde olduğu ve Başkanlığın bütün illerde geçici görevlendirme yoluyla denetim yaptırma yetkisinin bulunduğu göz önüne alındığında, illerde denetim grup başkanlıkları kurulmasının hangi ihtiyaçtan doğduğu sorusu gündeme gelmektedir.

Bu sorunun iyi niyetli iki cevabı olabilir. Birincisi, günümüzün geçerli akımı olan yerelleşme rüzgarına kapılma; diğeri ise denetim faaliyetini yürüten denetçilerin Ankara dışındaki illere atanma tehdidi altında görev yapmalarını sağlamadır.

Sayıştayın yerelleşmesinin denetimin verimliliğine ve etkililiğine hiç bir katkısının olmayacağı; aksine uzun süreli ve yerleşik olarak denetim görevi yapmanın yerel ilişki ağlarının doğmasına ve geliştirilmesine yol açarak denetimin tarafsızlığını tehdit edeceği ortadadır. Başkanlığa başka illere atama yetkisinin verilmesi ise, görevlerini hiçbir etki altında kalmadan yürütmek durumunda olan denetçilerin başında Demokles'in Kılıcı gibi asılı duracak ve denetçinin ve denetimin bağımsızlığını doğrudan veya dolaylı yollarla etkileyebilecektir.

Anayasanın 126 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulması kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyumun sağlanması koşuluna bağlanmıştır. Ancak, Sayıştay özelliği gereği kendine özgü anayasal bir kurum olup, denetiminin en önemli özelliği de bağımsızlık ve anayasal bütünlüktür. Anayasanın 160 ıncı maddesi bu bütünlük içinde ele alınarak değerlendirilmek zorundadır. Anayasa, idare için yerel ve bölgesel birimler oluşturma ya da coğrafi bölünme öngörmüş iken, Sayıştay için böyle bir teşkilatlanma öngörmemiştir. Yasa koyucunun bunu öngörmesi, kaynağını Anayasadan almayan bir yetkinin kullanılması anlamına gelir.

Öte yandan, "Sayıştay Başkanının teklifi ve Sayıştay Genel Kurulunun kararı ile gerek görülen illerde denetim grup başkanlıkları kurulabilir." hükmü yasalaşmadan önce, başka illerde kurulacak denetim grup başkanlıklarının, Sayıştay tarafından yürütülen denetim hizmetinin verimliliğini artırma ve uyumunu sağlamada ne tür iyileşmeleri nasıl sağlayacağına yönelik Sayıştay Başkanlığı tarafından yapılmış iş analizlerinin olması ve bunlara dayalı olarak somut ihtiyacın ortaya konması gerekirdi. Oysa bu tür çalışmalar yapılmamış, ihtiyaç ortaya konulmamıştır.

Sayıştay Başkanlığının Ankara'da personeline yeterli bir hizmet binası ve 500'ün üzerinde lojmanı vardır. Denetim grup başkanlığı kurulan her ilde yeni hizmet binaları ile lojmanlar satın alınacak; yaptırılacak veya kiralanacaktır. Ayrıca hizmet binaları tefriş edilecektir. Bunların hepsi bütçe üzerine ek maliyetler getirecektir. Öte yandan, örneğin Diyarbakır ilinde kurulan denetim grup başkanlığında görevli denetçinin, hemen yanındaki Batman ilinde geçici görevle görevlendirilmesi durumunda buna ödenecek geçici görev yolluğu ile Ankara'dan Batman iline görevlendirilecek denetçiye ödenecek geçici görev yolluğu arasında hiçbir fark bulunmayacaktır.

Bu objektif gerçeklerden yola çıkarak verimliliğin/prodüktivitenin en önemli unsurlarından biri olan girdi maliyetlerinin artacağı söylenebilir. Öte yandan Sayıştayın merkeze alarak incelettiği hesaplarla denetçi görevlendirerek yerinde incelettiği hesapların verileri karşılaştırıldığında yerinde incelenen hesapların çıktılarının (sorgu adedi ve tespit edilen fazla ödeme miktarı bağlamında) merkezde incelenenlerin iki katını aştığı görülecektir. Çünkü, denetçiler merkezde yaptıkları incelemeleri mesai saatleri içinde yaparken; yerinde yapılan incelemelerde mesai mefhumu olmadan geceleri ve hatta hafta sonları çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Başka illerde denetim grup başkanlıkları kurmak, merkezin mesaisi ve çalışma ilişkilerini taşraya taşımak anlamına geleceğinden verimlilik düşecektir.

Öte yandan Sayıştayın merkezde olması ve riski yüksek hesapları denetçi görevlendirerek yerinde incelemesi, denetimde birliği ve uyumu sağlayan bir işlev de görmektedir. Çünkü denetçiler merkezde doğal yollarla bilgi alışverişi sağlayabilmekte iken, illerde grup başkanlıkları kurulduğunda, bilgi alışverişini resmi kanallardan gecikmeli yapacaklar ve dolayısıyla denetimde uyum bozulacaktır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasındaki "Sayıştay Başkanının teklifi ve Sayıştay Genel Kurulunun kararı ile gerek görülen illerde denetim grup başkanlıkları kurulabilir." hükmü, Sayıştay denetimi hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyumu düşüreceği, uzun süreli görevlendirmelerden dolayı denetçilerin yerel ilişki ağları geliştirerek denetimin tarafsızlığını gölgeleyeceği, denetçilerin başka illerde görevlendirme baskısı altında çalışmalarına yol açarak bağımsızlıklarını tehdit edeceği ve Anayasanın öngördüğü denetim bütünlüğünü bozacağı için Anayasanın 160 ıncı maddesine, Yasa koyucunun kaynağını Anayasadan almayan bir yetkiyi kullanması nedeniyle de Anayasanın 6 ncı maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

11- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci Maddesinin;

a- (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinin Son Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin son cümlesinde, "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz." denilmektedir.

İdari işlem ve eylemlerin idari yargı yoluyla denetiminde "yerindelik denetimi yapılamayacağı" kuralı, güçler ayrılığı ilkesinin teminatlarından biridir ve bu manada önemlidir.

Burada önemli olan husus, İdarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınmasının, yerindelik denetimi yapılmasının ancak uyulması zorunlu, bağlayıcı kararlar, yani yargı kararları için söz konusu olabileceği gerçeğidir. Sayıştayın bağlayıcı, uyulması zorunlu, yargısal kararları sadece düzenlilik denetimi kapsamındaki hukuka aykırı mali işlemler içindir. Ancak, hiçbir kamu idaresinin hukuka aykırı işlem yapma gibi bir takdir hakkından söz etmek de şüphesiz mümkün değildir. Yargılama konusu olmayan, tavsiyelerle sonlanan, hata ve sorumlu bulmaya değil, kamu yönetiminde geleceğe yönelik iyileştirmelere odaklanan ve bu amaçla tavsiyeler üreten, bu tavsiyelerin de ancak TBMM'nin benimsemesiyle kamu idarelerine yine Sayıştay değil, TBMM tarafından iletildiği performans denetimi yoluyla yerindelik denetimi kavramının ilişkilendirilmesi ise eşyanın tabiatına aykırıdır ve ancak bir kavram karışıklığı sonucu olabilir.

Sayıştayın 832 sayılı Kanununa Ek 10 uncu madde ile performans denetimi yetki ve görevinin verildiği 1996 yılından bu yana sürdürdüğü uygulama ve TBMM'ne sunduğu raporlar, performans denetimi yoluyla yerindelik denetimi yapılması, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınması türünden kaygıların yersizliğini uygulama yönüyle de ortaya koymaktadır.

Bu hükmün, Anayasanın 125 inci maddesinin 07.05.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle değişik dördüncü fıkrasındaki, "Yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz." hükmünden esinlenerek yasalaştırıldığı anlaşılabilmektedir.

Bu durum, Sayıştay denetimi ile yargısal denetimin, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlaması ile idari yargının idarenin eylem ve işlemlerini yargılamasının anlaşılamadığını ortaya koymaktadır.

Anayasanın 125 inci maddesindeki düzenlemenin, Sayıştay tarafından yapılan denetimlerle uzaktan ya da yakından herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

- Birincisi, maddede denetim yetkisinin değil; yargı yetkisinin sınırları düzenlenmektedir.

- İkincisi, maddede idari eylem ve işlemlerden söz edilmektedir ki, idari eylem ve işlemler idari yargı mercilerince denetlenir. Oysa Sayıştay, mali (gelir, gider ve mal) hesap ve işlemleri denetlemektedir.

- Üçüncüsü, madde de denetim kavramı, yargı mercileri tarafından yerine getirilen hukuki/yargısal denetim olarak kullanılmıştır; oysa Sayıştay mali denetim yapmaktadır.

Dolayısıyla Anayasanın 125 inci maddesi, Danıştay ile idare ve vergi mahkemeleri tarafından yapılan yargı denetimini konu almaktadır.

Kaldı ki, Sayıştay denetimi denilince yargısal bir faaliyet anlaşılmaz.

Nitekim, Anayasanın 160 ıncı maddesi, "Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak" şeklinde düzenlenerek, Sayıştayın denetim faaliyeti ile yargısal kesin hükme bağlama faaliyeti kesin çizgilerle birbirinden ayrılmıştır.

Öte yandan, Sayıştay söz konusu denetimi INTOSAI Denetim Standartlarında öngörüldüğü üzere düzenlilik denetimi ve performans denetimi şeklinde yapacaktır.

Düzenlilik denetimini INTOSAI Denetim Standartlarının 1.0.39 nolu DS'nda belirtildiği üzere,

- Denetimine tabi kurumların mali tablo ve raporlarının ve bunlara dayanak oluşturan her türlü belge ve kayıtlarının incelenmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve mali rapor ve tablolar hakkında görüş belirtilmesi de dahil olmak üzere bir bütün olarak devlet yönetiminin mali hesap verme sorumluluğunun "genel uygunluk bildirimi" ile doğrulanması;

- Mali yönetim (iç denetim ve iç kontrol) fonksiyonlarının incelenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi;

- Kamu idarelerinin mali (gelir, gider ve mal) hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunun tespiti;

şeklinde;

Performans denetimini ise, 1.0.40 nolu DS'nda belirtildiği üzere;

- Faaliyetlerin ekonomikliğini,

- Beşeri, mali ve diğer kaynakların kullanımındaki verimliliği,

- Faaliyetlerin hedeflenen etkisine kıyasla fiili etkinliğini,

denetlemek şeklinde yapacaktır.

Sayıştayın yapacağı düzenlilik denetimi ile sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlaması faaliyetleri, yerindelik denetiminin kapsamına giremez.

Öte yandan, iktisadi bir kavram olan "performans denetimi" ile hukuki bir kavram olan "yerindelik denetimi"nin uzaktan veya yakından hiçbir ilgisinin olamayacağını belirtmek gerekir. Çünkü, yerindelik denetiminin sonunda bir yargı kararı verilir ya da yerindelik denetimi yargısal bir karar olarak ortaya çıkar.

Ancak, Sayıştay denetçilerince yapılan performans denetimleri, Sayıştay yargılama dairelerinin kesin hükümlerine konu oluşturmaz. Sayıştay denetçilerince hazırlanan performans denetimi raporları, ilgili kurumların görüşünün alınması için Sayıştay Başkanı tarafından kurumlarına gönderilir ve kurum görüşü alındıktan sonra Sayıştay Genel Kuruluna indirilir. Sayıştay Genel Kurulu ise, performans denetimi raporu ile kurum görüşlerini değerlendirerek raporda yer alan bulgu ve öneriler doğrultusunda gerekli önlemlerin alınmasının takdiri için raporun Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmesine veya gönderilmemesine karar verir.

Kaldı ki, performans denetimi metodolojisini geliştiren ve ilk uygulamaya koyanlar, idari yargının ve dolayısıyla "yerindelik denetimi"nin söz konusu olmadığı ABD ve İngiltere gibi Anglo – Sakson hukuk sistemine bağlı ülkelerinin "ofis tipi" Sayıştaylarıdır. Dünya'da kamu kaynaklarının tutumlu, verimli ve etkin kullanılması gerektiği kaygısını duyan Pakistan'ından Kuveyt'ine, Çin'inden Yeni Zelanda'sına kadar bütün ülkelerde Sayıştaylar performans denetimi yapmaktadır. Bu ülkelerin hiç birinde, "yerindelik denetimi"ne yol açar gibi trajikomik bir gerekçeyle parlamentoların "bütçe hakkı"nın gereği olan Sayıştayların performans denetimine sınırlama getirilmemektedir.

Performans denetimlerinde, yapılan harcamaların yerindeliği sorgulanamaz. Çünkü, tüm harcamalar parlamentoların bütçe hakkı kapsamında verdiği ödeneklerle yapılır. Sayıştayların adına denetim yaptıkları parlamentoların bütçe ile verdiği kararların yerindeliğini sorgulama gibi bir yetkileri yoktur ve olamaz.

Ancak, performans denetimi tanımı gereği, devlet/hükümet faaliyetlerinin, programlarının veya organizasyonlarının verimliliğinin ve etkinliğinin ekonomiklik ve iyileştirme sağlama amacı gözetilerek bağımsız bir biçimde incelenmesidir. Sayıştay performans denetimleri sonucunda ulaştığı tespit, bulgu ve önerileri TBMM'ye raporlar.

Örneğin; Sağlık Bakanlığına Bağlı Hastanelerde İlaç, Tıbbi Sarf Malzemesi ve Tıbbi Cihaz Yönetimi Performans Denetimi Raporu (Sayıştay Başkanlığı, Mart 2005, s:1)'ndaki;

Bulgu:

"Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğinde hastane müdürleri ve hastane müdür yardımcılarının, hastane yönetimi konusunda eğitim ve deneyime sahip personel arasından atanması gerektiği hususu açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen, buna uygun görevlendirme ve atamalar yapılmamakta, hastaneler uzmanlaşmış yönetim ekiplerince yönetilmemektedir. Bu durum Sağlık İşletmesi Yönetimi konusunda eğitim ve deneyimi olmayan kişilerin hastaneleri yönetmesine ve kaynakların verimsiz kullanılmasına risk oluşturmaktadır."

Öneri:

"Hastaneler; tıp hizmetleri, yardımcı tıp hizmetleri, hemşirelik hizmetleri, idarîmalî ve destek hizmetleri şeklinde oluşan profesyonel bir sağlık yönetim ekibi tarafından, işbölümüyle ve uzmanlaşmaya gidilerek yönetilmelidir. Hastane yönetimi kadrolarına yapılacak atamalarda mevzuatta öngörülen nitelikler aranmalıdır."

Sayıştay tarafından yapılan performans denetimleri bu tür bulgu ve öneriler üzerine kuruludur ve bunlar "yerindelik denetimi" olarak nitelendirilmez ve "idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak kararlar" olarak gösterilemez. Önemli olan, bu tavsiyelerin yargısal kararlar değil, mevcut problemlerin çözümü için kamu idarelerinin uygulamasında yarar görülen ve TBMM tarafından da benimsenir ise yine TBMM tarafından ilgili idarelerden gereğinin yapılması istenecek olan tavsiyeler olmasıdır.

Anayasanın 87 nci maddesindeki TBMM'nin denetim görev ve yetkisiyle 160 ıncı maddesindeki Sayıştay denetimi, Anayasanın "demokratik hukuk devleti" ilkesiyle ve demokratik hukuk devletinin olmazsa olmazı "denetim" ile birlikte

değerlendirilmek zorundadır. Parlamenter demokrasilerin en önemli öğesi olan bu denetim, yargı denetiminden farklı özelliklere sahiptir. Kaynağını, egemenlik yetkisinden ve bütçe hakkından alır. Aslında, Anayasanın 165 inci maddesinde öngörülen denetim de bu kapsamda değerlendirilmek zorundadır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin son cümlesinde, "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz." hükmü, Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapacağı denetimlere, Anayasanın 125 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükme konu oluşturmayan ve söz konusu hükmün amacını aşan bir sınırlama getirdiğinden Anayasanın 2 nci, 87 nci, 160 ıncı ve 165 inci maddelerine aykırıdır ve iptali gerekir.

b- (1) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinin ve 37 nci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasındaki "…genel kabul görmüş uluslararası…" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde, "Denetim genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütülür." denilmektedir.

Dünyada "Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları" ile "Uluslararası Denetim Standartları" adlarıyla iki ayrı denetim standardı bulunmakla birlikte, söz konusu iki ayrı denetim standardının "Genel Kabul Görmüş Uluslararası Denetim Standartları" adıyla bir araya getirilmesinden oluşan bir denetim standardı bulunmamaktadır.

Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları (GAAS), ABD'de özel sektör kuruluşlarınca uygulanan Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensiplerinden (GAAP) yola çıkılarak ABD özel sektör denetim otoriteleri tarafından yine ABD'de uygulanmak üzere hazırlanmış denetim standartlarıdır.

Uluslararası Denetim Standartları (ISA) ise, merkezi ABD'de bulunan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yine özel sektör kuruluşları için geliştirilmiş Uluslararası Muhasebe Standartlarından (IAS – IFRS) yola çıkılarak özel sektör kuruluşlarının denetiminde uygulanmak üzere hazırlanmış ve IFAC Konsey kararlarıyla yürürlüğe konulmuş denetim standartlarıdır.

Söz konusu iki ayrı muhasebe standartları/prensiplerinin ikisi de özel sektör kuruluşları için hazırlanmış olmakla birlikte birbirinden farklı oldukları için muhasebe standartlarından üretilen denetim standartları da farklılıklar taşımaktadır.

5018 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin ikinci fıkrasında, "Dış denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları dikkate alınarak;" ifadesi geçiyor diye, bunun bir çeviri hatası olabileceği ile yukarıdaki hususlar hiç dikkate alınmadan aynı hükmün Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan ve Anayasada yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olarak düzenlenmiş bulunan Sayıştayın Kanununa alınması kabul edilemez bir hatadır.

Çünkü, Sayıştayın mevcut olmayan bir denetim standardına uygun olarak denetim yürütmesi söz konusu olamaz. Öte yandan, "genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları" ifadesi ile "genel kabul görmüş denetim standartları" ve "uluslararası denetim standartları"nın ikisinin birden ayrı ayrı anlaşılması gerekir de denemez. Çünkü, yukarıda da belirtildiği üzere bunlar birbirinden çok farklı standartlardır. Birine uygun denetim yürütülürken, diğerine de uygun denetim yürütülemez.

Öte yandan, Sayıştayın denetimlerini, belli standartlara uygun olarak yürütmesi ayrı bir şey, denetimlerinde standartları göz önünde bulundurması ise farklı bir şeydir.

INTOSAI Denetim Standartlarının;

1.0.6a nolu DS, "Sayıştaylar önemli olarak nitelendirilebilecek her konuda INTOSAI Denetim Standartlarına uymalıdır. Belirli standartlar gerek mahkeme şeklinde kurulan Sayıştayların, gerek diğer Sayıştayların yaptıkları bazı işlere ve özellikle de denetim dışı işlere uygulanmayabilir. Sayıştaylar, bu tür işlerin üstün vasıflı olmasını temin için bunlara uygulanabilecek standartları kendileri tespit etmelidir." biçimdedir.

Sayıştay Anayasal bir yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesidir. Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya TBMM adına denetim yapma ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmiştir. Dolayısıyla Sayıştayın Anayasal görevini Anayasaya uygun bir şekilde yerine getirebilmesi için, genel kabul görmüş denetim standartlarını veya uluslararası denetim standartlarını aynen benimsemesi değil; tüm Dünya Sayıştaylarının yaptığı

gibi kendine uyarlaması gerekir. Uyarlamanın yapılacağı yer de Kanun değil; yönetmelik ve rehberler olmalıdır.

Bu bağlamda Sayıştayın denetimlerini özel sektör kuruluşları için geliştirilmiş bulunan denetim standartlarına uygun yürütmesi hiçbir şekilde söz konusu olamaz. Sayıştay denetimlerini INTOSAI Denetim Standartlarına uygun olarak yürütür ve özel sektör kuruluşlarının denetimi için geliştirilmiş bulunan denetim standartlarından ise amacına uygun olanlarını denetimlerinde göz önünde bulundurur. Buna karar verecek olan da yönetmelik ve rehberler bağlamında Sayıştay Genel Kuruludur.

Açıklanan nedenlerle, Sayıştayın mevcut olmayan denetim standartlarına göre denetim yapmasını öngören, 6085 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendindeki, "Denetim genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütülür." hükmü ve 37 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "genel kabul görmüş uluslararası" ibaresi, hukuk devletinin unsurlarından olan kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine uymadığından Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine; ve ayrıca INTOSAI Denetim Standartlarına uygun denetim yapmak durumunda olan Sayıştayı, özel sektör kuruluşlarının denetimi için geliştirilmiş bulunan denetim standartlarına uygun denetim yapmaya kayıtsız – şartsız zorladığı ve Sayıştay denetimini yasayla sınırlandırdığı için de Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

c- (1) Numaralı Fıkrasının (ç) Bendindeki "… güncel …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, "Denetimler, güncel denetim metodolojilerinin uygulanmasında gerekli özen gösterilerek gerçekleştirilir." denilmektedir.

Sayıştay, bir haber ajansı, reklam veya kamuoyu araştırma şirketi değil; Anayasal bir yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesidir. Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya TBMM adına denetim yapma ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmiştir. Denetim metodolojisinin salt güncel olması nedeniyle Sayıştay tarafından uygulanmasının yasa ile öngörülmesi doğru bir yaklaşım olamaz. Çünkü, güncel olan her şey popüler olabilir; fakat, doğru olması sınanarak test edilmesinden geçer. Sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama yetkisi olan Anayasal bir kurumdan, ne olduğu belirsiz güncelin peşine takılması değil, bilimselliği test edilerek sınanmış, tartışma götürmeyen

metodolojilere dayalı denetim yapması beklenmelidir. Kaldı ki, güncel sözcüğü, hukuksal anlamda, belirlilik içermediği gibi öngörülebilir de değildir. Yasa kuralları, hiçbir tartışmaya yer vermeyecek şekilde açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olmalıdır. Anayasanın hukuk devleti ilkesi ve 160 ıncı maddesi böyle bir belirsizliği ve öngörüsüzlüğü kabul etmez.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendindeki "… güncel …" ibaresi Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

12- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanunun 38 inci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İlk Cümlesindeki "düzenlilik ve performans" İbaresi ile "idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 38 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde, "Kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporları, idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idaresine gönderilir." denilmektedir.

Kanunun 38 inci maddesinde, düzenlilik ve performans denetimi raporlarının idareler itibariyle yıllık olarak birleştirilmesi ve idarelerce cevaplandırıldıktan sonra Genel Uygunluk Bildirimi ile birlikte T.B.M.M.'ye sunulması hususları takvime bağlanarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

Öncelikle belirtilmesi gereken, performans denetimi raporlarının idareler itibariyle ve yıllık olarak birleştirilmesinin mümkün ve anlamlı olmadığı hususudur. Mümkün değildir; çünkü performans denetimini düzenlilik denetimden ayıran en önemli fark, bütçe yılı ile bağlantısının bulunmayışı ve yıllık, periyodik bir denetim olmayışıdır. Performans denetimi, kurumların bazı faaliyetlerini, hatta çoğunlukla birden fazla kurumu ilgilendiren kamusal faaliyetleri konu alır ve konunun gerektirdiği zaman dilimine kadar uzanır. Örneğin, Sayıştay Genel Kurulunun 08.05.2008 tarihli ve 5216/1 sayılı Kararıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasına karar verdiği "Trafik Kazalarını Önleme Faaliyetleri" isimli ve Mayıs 2008 tarihli performans denetimi raporu, trafik kazaları konusunda asli hizmetler yürüten Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Belediyeler, Gelir İdaresi Başkanlığı ve Radyo ve

Televizyon Üst Kurulunun 1997 – 2008 faaliyetleri kapsamında yürütülmüştür. Sayıştay Genel Kurulunun 12.05.2008 tarihli ve 5217/1 sayılı kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasına karar verdiği, "Büyükşehir Belediyelerinde Altyapı Faaliyetlerinin Koordinasyonu" isimli ve Mayıs 2008 tarihli performans denetimi raporu ise, 16 Büyükşehir Belediyesinde büyükşehir belediye sınırları içinde su ve kanalizasyon, gaz, elektrik ve telekomünikasyon hizmetleri yürüten kuruluşların 2004 – 2006 yılları arasındaki faaliyetleri kapsamında yürütülmüştür. Söz konusu iki performans denetimi raporunu, idareler itibariyle birleştirmek mümkün olmadığı gibi yıllık olarak da birleştirmek mümkün değildir. Anlamlı değildir; çünkü ayrı ayrı faaliyetlerin, ayrı ayrı kriterlerle denetlenmesi sonucu, ayrı zamanlarda sonuçlanan performans denetimi raporlarının bir araya getirilmesi fiziki bir birleşmeden öteye hiç bir anlam ifade etmez.

Maddede geçen performans denetimi raporu ifadesiyle INTOSAI Denetim Standartlarında öngörülen performans denetimi raporu değil de, 6085 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde tanımlanan ve bu dava dilekçesinde iptali istenen performans ölçümü/değerlendirmesi kast ediliyor ise, performans ölçümü/değerlendirmesi 6085 sayılı Kanunun "Faaliyet genel değerlendirme raporu" başlıklı 39 uncu maddesinin konusunu oluşturduğundan bu madde ile ilgisi bulunmamaktadır. Herşeye rağmen ilgisi olduğu ileri sürülse dahi idarelerin tek bir faaliyet raporu üzerinden "dış denetim genel değerlendirme raporu" ve "faaliyet genel değerlendirme raporu" adlarında iki farklı rapor üretilemeyeceğine göre, teknik olarak üretilmesi mümkün olan Kanunun 39 uncu maddesindeki faaliyet genel değerlendirme raporudur. Dolayısı ile bu madde ile yine ilgisi yoktur.

Düzenlilik denetimi raporlarına gelince:

6085 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlilik denetiminin;

"a) Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti,

b) Kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarının, bunlara dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek, bunların güvenirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi,

c) Mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi,"

suretiyle gerçekleştirileceği belirtilmiş;

Genel uygunluk bildirimi başlıklı 41 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Sayıştayın merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için düzenleyeceği genel uygunluk bildirimini, kesin hesap kanun tasarısının verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağı hüküm altına alınmış;

Yargılamaya esas rapor başlıklı 48 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, "Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından kamu zararına yol açan bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yıl sonu itibariyle yargılamaya esas rapor düzenlenir." denilmiştir.

Kamu idaresi ise, Tanımlar başlıklı 2 nci maddenin (1) numaralı fıkrasının (ı) bendinde, "Kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olup olmadığına bakılmaksızın Sayıştay denetimine tabi tüm idare, kuruluş, müessese, birlik, bağlı ortaklık ve şirketleri," gibi Sayıştay denetimine tabi olmayı kamu idaresi sayan bir anlayışla tanımlanmıştır.

Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde;

Sayıştayın düzenlilik denetiminin kapsamına giren kamu idarelerinden;

- Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için 36 ncı maddenin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan, mali rapor ve tablolarının güvenirliği ve doğruluğu hakkındaki görüş, 41 inci maddenin (1) numaralı fıkrasına göre "genel uygunluk bildirimi" ile TBMM'ye bildirileceğinden;

- Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri (merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri + sosyal güvenlik kurumları + mahallî idareler) için ise 36 ncı maddenin (2) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan, kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti ile mali rapor ve tablolar hakkında görüş ise, 48 inci maddenin (1) numaralı fıkrasındaki yargılamaya esas raporlarda yer alacağından;

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 38 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde, düzenlilik denetimi sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen ve idareler itibariyle birleştirileceği belirtilen denetim raporlarının kapsamında, sadece genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri için 36 ncı maddenin (2) numaralı fıkrasının (c) bendindeki, "mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi" hususu ile genel yönetim kapsamı dışında kalan kamu idarelerinin düzenlilik denetimi sonucunda düzenlenen denetim raporları kalmaktadır.

6085 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde belirtildiği şekliyle genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin düzenlilik denetimi sonucunda, gelir, gider ve mal hesap ve işlemlerine yönelik tespit edilen (kamu zararı dahil) mevzuata aykırılıkların idareler itibariyle birleştirilerek ilgili kamu idarelerine gönderilmesi ve üst yöneticilerden alınan cevaplarla birlikte yeniden düzenlenerek yargılama dairesi ve Rapor Değerlendirme Kurulu görüşlerinden sonra TBMM'ye sunulması, Anayasal düzeyde çok önemli hukuki sorunlara yol açacaktır.

Çünkü, Anayasanın 160 ıncı maddesinde Sayıştaya merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama, mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama görevleri verilirken; 164 üncü maddesinde ise, genel uygunluk bildirimini ilişkin olduğu kesin hesap kanunu tasarısının verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunma görevi verilmiş ve Kesinhesap kanunu tasarısı ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olmasının ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemeyeceği ve karara bağlandığı anlamına gelmeyeceği belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayabilmesi için, 6085 sayılı Kanunun 36 ncı maddesine göre hesap ve işlemlerin incelenmesi ve 48 inci maddesine göre de mevzuata aykırı bulunan denetim bulguları hakkında sorgu düzenlenerek sorumluların savunmalarının alınması ve sorgu ve savunmalara göre düzenlenen raporların yargılama dairelerine intikal ettirilmesi; raporun yargılama dairelerinde yargılanması ve temyiz aşamasından geçerek kesin hüküm niteliği kazanması gerekmektedir.

Ancak, 5018 sayılı Kanunun 68 inci maddesi ile Teklifin 38 inci maddesi söz konusu bulgular hakkında üst yöneticilerin cevaplarını alarak üst yöneticilerin

yönetsel sorumluluklarına esas oluşturmak üzere TBMM'ne raporlanmasını öngörmektedir.

Bulguların Sayıştayda kesin hükme bağlanmadan TBMM'ne raporlanması bir takım hukuki sorunları beraberinde getirmektedir. Çünkü, TBMM'ne raporlanmış bulgular hakkında Sayıştay yargılama daireleri sorumluların savunmalarını yerinde görerek beraatlarına karar verebilecekleri gibi, tazmin hükmü verilmiş olsa dahi sorumluların temyizi üzerine Temyiz Kurulu daire kararının değiştirilerek onanmasına veya tamamen kaldırılmasına karar verebilir.

Sayıştayın mevzuata aykırı bularak TBMM'ne raporladığı bulguların, sonradan Sayıştay yargılama dairelerinde mevzuata aykırı bulunmaması, neden olacağı hukuki sorunların yanında, Sayıştayın TBMM'ne sunduğu raporların doğruluğu ve güvenirliği hakkında derin kuşkulara yol açarak Sayıştay denetim ve yargılamasını siyasi tartışma ve polemik konusu haline getirecektir. Ya da bulguların mevzuata aykırı görülerek TBMM'ne raporlanmış olması, Sayıştay yargılama dairelerini hukuka aykırı tazmin kararları vermeye zorlayacaktır.

Dolayısıyla, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini yargılamasına konu oluşturan mevzuata aykırı bulguların, üst yöneticilerin sorumluluklarının tespiti amacıyla TBMM'ne raporlanması hukuka ve INTOSAI Denetim Standartlarına uygun bir yaklaşım değildir.

Çünkü; INTOSAI Denetim Standartlarının:

1.0.21 nolu DS;

"… Bazı Sayıştayların yargı yetkisine haiz bir konumu bulunmaktadır. Bu yargı yetkisi, uygulandığı ülke şartlarına bağlı olarak hesaplar, saymanlar ve hatta idareciler üzerinde kullanılmaktadır. Bu kurumların aldıkları kararlar ve verdikleri hükümler, görevlendirildikleri denetim fonksiyonunun doğal tamamlayıcısıdır. Bu Sayıştayların yaptığı yargısal faaliyetler, dış denetimce incelenen genel hedeflerin ve özellikle de muhasebe sorunlarına ilişkin olan hedeflerin mantığının bir parçası olarak değerlendirilmek gerekir."

1.0.36 nolu DS;

"Düzenleme biçimi ne olursa olsun Sayıştayın temel işlevi kamusal hesap verme sorumluluğunu yerleştirmek ve geliştirmektir. Belirli ülkelerde Sayıştay

hakimlerden oluşan mahkeme tarzında olup, kendisine hesap vermek zorunda bulunan saymanlar üzerinde yetkiye sahiptir. Bu yargısal fonksiyon Sayıştayın, kamu fonlarıyla uğraşan kişilerin kendisine karşı sorumlu olmalarını ve bu sorumlulukları nedeniyle Sayıştayın yargı yetkisine tabi tutulmalarını, sağlamasını gerektirir."

4.0.18 nolu DS;

"Yargı yetkisi bulunan Sayıştaylar, mali tablolarda tespit edilen düzensizlikler konusunda yaptırımda bulunma gücüne sahiptir. Saymanlar için para cezası öngörebildikleri gibi, belli durumlarda açığa alınmalarına veya azledilmelerine yol açabilir"

şeklindedir.

Bu itibarla, 6085 sayılı Kanunun 38 inci maddesindeki, Kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporlarının, idareler itibariyle birleştirileceği ve bir örneğinin Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idarelerine gönderileceği; denetim raporlarının kamu idarelerinin üst yöneticileri tarafından otuz gün içinde cevaplandırılacağı; cevaplar da dikkate alınarak yeniden düzenlenen raporlar için Sayıştay yargılama dairelerinden görüş alındıktan sonra Rapor Değerlendirme Kurulunda görüşüleceği ve nihayet TBMM'ye sunulacağına yönelik hükümler, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 160 ıncı maddesi yönlerinden tartışma yaratacak nitelikte görülmekle birlikte;

- Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerinden, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri dışında kalan kamu idarelerinin düzenlilik denetimi sonucunda hazırlanacak denetim raporlarının,

- Sayıştayın genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri üzerinde Kanunun 36 ncı maddesine göre yürüteceği düzenlilik denetimlerinde 2 numaralı fıkrasının (c) bendindeki "mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesine" ilişkin olanlar ile sorumluların mevzuata aykırı karar ve işlemlerinden üst yöneticilerin uygulamaları ile ilgisi kurulabilenlerin,

Sayıştay tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanması gerekir. Dolayısıyla maddenin bu hususların raporlanmasını elverecek şekilde düzenlenmesi gerekirdi. Teklifin Alt Komisyon, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Genel Kurul'daki

görüşmeleri sırasında siyasi iktidarı, Türk Sayıştayının "ofis tipi" değil, "yargı tipi" Sayıştay olduğu gerçeğine ve dolayısıyla maddenin bu ilke doğrultusunda formüle edilmesi gerektiğine ikna edebilmemiz mümkün olamamıştır. Bu aşamada bunun sağlanabilmesinin yolu, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 38 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının "Kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporları, idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idaresine gönderilir." şeklindeki ilk cümlesindeki "düzenlilik ve performans" ibaresi ile "idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği" ifadesinin gerekçeye dayalı iptaliyle mümkün olabilir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 38 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının "Kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporları, idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idaresine gönderilir." şeklindeki ilk cümlesi, idareler itibariyle yıllık olarak birleştirilmesi mümkün olmayan performans denetimi raporlarının düzenlilik denetimi raporlarıyla birleştirmesini ve genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mal hesap ve işlemlerinden mevzuata aykırı bulunan ve bu yanıyla hesap yargılamasına konu oluşturan hususların da TBMM'ye raporlanmasını öngördüğünden; cümle içinde geçen "düzenlilik ve performans" ibaresi ile "idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği" ifadesi, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 160 ıncı maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

13- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanunun 39 uncu Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Son Cümlesindeki, "bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde, "Mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinin bir örneği İçişleri Bakanlığına, bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine gönderilir." denilmektedir.

Anayasanın 160 ıncı maddesinin birinci fıkrasına göre, Sayıştay merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemekte; mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi yetkisini ise Anayasanın 160 ıncı maddesinin üçüncü fıkrasından almaktadır.

Sayıştayın Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlediği kamu idarelerinin faaliyet raporlarına ilişkin olarak faaliyet genel değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunması Anayasal bir yükümlülüğüdür.

Sayıştayın Anayasadan aldığı yetkiyle denetlediği mahallî idarelerin meclislerine, mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesini göndermesi ise, mahallî idarelerin meclislerini Sayıştayın adına denetim yaptığı Türkiye Büyük Millet Meclisi ile eş görmesi anlamına gelmektedir ki bu durum Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırıdır.

Sayıştayın Anayasadan aldığı yetkiyle denetlediği kamu idarelerine rapor sunması değil; Sayıştay raporlarının kamuoyunun erişimine açık olması gerekir. Nitekim, 6085 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında Sayıştay raporlarının kamuoyuna duyurulacağı belirtilmiştir.

Mahallî idare meclisleri, her ne kadar seçimle gelen organlar olsa da, Anayasanın 123 üncü maddesindeki "idarenin bütünlüğü ilkesi" çerçevesinde, 127 nci maddesinde tanımlanan "mahallî idarelerin" karar organları olup, Sayıştayın "mahallî idareler"in hesap ve işlemlerini denetlemesi, mahallî idareler bünyesindeki karar organlarını da kapsar niteliktedir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan "bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine" ibaresi Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

14- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 45 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

Parlamentolar adına denetim yapan Sayıştayların, denetim bulguları ile tavsiyelerini parlamentolara sunmaları varlık sebepleri ve yasal görevlerinin gereğidir. Sayıştaylar bunun için vardır. Ancak bu durum, sayıştayların denetim önceliklerinin ve konularının parlamentolar tarafından belirlenmesi veya şekillendirilmesi anlamına gelmemektedir. Denetimi çağdaş ölçüde yürütülen demokratik ülkelerde parlamento karşısında kurumsal ve fonksiyonel bağımsızlık Sayıştay denetiminin olmazsa olmaz koşullarından sayılmaktadır.

6085 sayılı Kanunun 45 inci maddesi, Sayıştayın bağımsızlığına tehdit oluşturmaktadır. Sayıştayın bağımsızlığı, denetim yaklaşımlarının belirlenmesi,

denetim konularının seçimi, denetimin planlanması, programlanması ve yürütülmesi ile denetim sonuçlarının raporlanması ve yargılanması faaliyetlerinde, hiçbir sınırlamaya ve dış müdahaleye tabi olmaksızın serbestçe hareket etmesini ifade etmektedir.

Gerçekten de, INTOSAI Denetim Standartlarının;

2.2.2 nolu DS, "Denetçi ve Sayıştay için genel standartlar: 'Denetçi ve Sayıştay bağımsız olmalıdır.' ilkesini içerir." ,

2.2.3 nolu DS, "Yönetim biçimi ne olursa olsun denetimde bağımsızlık ve objektiflik asıldır. Yasama ve yürütme organından yeterli ölçüde bağımsız olunması denetimin yürütülmesi ve denetim sonuçlarının inanırlığı açısından esastır.

2.2.9 nolu DS', "Sayıştay yasama organı tarafından çıkarılan kanunlara uymakla yükümlü olmakla beraber bağımsızlığı açısından denetim görevinin planlanması, programlanması ve yürütülmesinde Yasama organından talimat almamalıdır. Sayıştay, önceliklerini tespit etmekte, işini görevine uygun biçimde programlamakta ve yapacağı denetimlere uygun metodolojileri seçmekte serbest olmalıdır."

şeklindedir.

Kıta Avrupa'sı hukuk sisteminin "yargı tipi" modelinde ilişkileri "bütçe komisyonu" ile olan Sayıştayların, Anglo – Sakson hukuk sisteminin "ofis tipi" modelinde bağlantıları "kamu hesapları komisyonu" olarak adlandırılan ve Sayıştay raporları üzerine kamu fonları üzerinde denetim görevi ifa eden komisyon iledir. Bu yönüyle bizdeki "KİT Komisyonu"na benzemektedir.

Avrupa Birliği'nde ise Sayıştayın "bütçe komisyonu" ve "bütçe kontrol komisyonu" ile ilişkisi bulunmaktadır.

Ancak, söz konusu komisyonlar, Sayıştaya görev tevdi eden komisyonlar değil, Sayıştay raporlarının görüşüldüğü, tartışıldığı ve denetim bulgu ve önerilerinde Sayıştaydan ek açıklamalar istendiği komisyonlardır.

Sayıştayın görev sahasının ve önceliklerinin yasama organından gelecek taleplere göre şekillendirilmesi, Amerika Birleşik Devletleri Sayıştayı (General

Accouting Office) gibi parlamentonun bir birimi olarak çalışan bir kurum açısından bile zaman zaman ciddî eleştirilere konu olmaktadır.

Anayasanın 160 ıncı maddesine göre, Sayıştay Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapmakla birlikte, TBMM'ye bağlı değildir. Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleyen, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayan, mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması ile kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapan bağımsız ve anayasal bir kuruluştur.

Sayıştay raporlarının, Plan ve Bütçe Komisyonu ve KİT Komisyonu ile 6085 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinde sözü edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde belirtilecek olan komisyonda görüşülmesi ayrı şey; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Sayıştaydan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerini denetlemesini talep etmesi ve Sayıştayın söz konusu denetim taleplerine öncelik vermesi ayrı şeydir.

Çünkü, Sayıştayın görevleri Anayasanın 160 ıncı maddesinde sayılmış iken, 6085 sayılı Kanunun 45 inci maddesi ile Sayıştaya kaynağını Anayasadan almayan yeni görevler verilmekte ve Anayasaya göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştay, verilen bu görevler temelinde yasa ile adeta Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı görev yapan bir teftiş veya denetleme kuruluna dönüştürülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanununun 12 nci maddesinde, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kamu görevlilerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Teşkilatında görevlendirilebileceği yazılıdır. Nitekim bu hükme dayanarak, T.B.M.M. araştırma ve soruşturma komisyonları ile ihtisas komisyonlarında diğer kamu görevlileri yanında Sayıştay denetçileri de görevlendirilmişlerdir. Araştırma ve soruşturma komisyonları ile ihtisas komisyonlarının inceleme ve denetlemeleri Sayıştaya yaptırmak yerine, diğer kamu kurum ve kuruluşları yanında Sayıştaydan da denetim elemanı desteği sağlayarak komisyonlar marifetiyle yapılması Anayasanın 95 inci, 98 inci, 99 uncu ve 100 üncü maddelerine daha uygun düşmektedir.

Bilindiği üzere parlamenter demokrasilerde yasama organı, çoğunluk sistemine bağlı olarak iktidar partisi veya partiler koalisyonunun etkisi altındadır. Siyaset ise doğası gereği siyasal çatışma ve çekişmeler üzerine kuruludur. Bir iktidar değişiminde, siyasal gücü elinde bulunduran yürütmenin, yasama organı üzerindeki etkisini kullanarak geçmiş iktidarın uygulamalarını araştırma ve soruşturma komisyonları marifetiyle denetletmesi siyaset kurumunun olağan faaliyetlerindendir. Ancak, bunun Sayıştayın kurumsal kimliğinin kullanılarak yapılması Sayıştayın bağımsızlığı ve tarafsızlığına aykırıdır.

Öte yandan, T.B.M.M.'nde sadece ihtisas komisyonlarının sayısı 17'dir. Bunlara kurulabilecek araştırma ve soruşturma komisyonları da eklenince T.B.M.M. Başkanlığından gelebilecek denetim ve inceleme taleplerinin ulaşabileceği boyut ve söz konusu taleplere öncelik verilecek olması, Sayıştayın Anayasadan kaynaklanan ve belirli bir program temelinde yürütülmesi gereken görevlerinin yapılmasını engelleyebilecektir.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 45 inci maddesiyle Sayıştaya verilen yeni görevler, kaynağını Anayasadan almadığı ve Sayıştayı Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapmaktan Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı denetim yapmaya dönüştürerek Sayıştayın bağımsızlığını ve tarafsızlığını ortadan kaldırdığı ve Sayıştayın asli görevlerini yapmasına engel oluşturduğu için, 6085 sayılı Kanunun 45 inci maddesi Anayasanın 6 ncı ve 160 ıncı maddelerine aykırıdır ve iptali gerekir.

15- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanunun 51 inci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendindeki "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 51 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde, "Daire ve karar numarası, ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi," denilmektedir.

6085 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde Sayıştay ilamları düzenlenmekte ve (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde ilamlarda "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"nin yer alacağı hükmüne yer verilirken; Kanun yollarına başvurma başlıklı 54 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında, temyiz, yargılamanın iadesi ve karar düzeltmesi taleplerinin Sayıştay Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçe ile yapılacağı; (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde ise dilekçelerde "ilgili hesabın adı ve yılı" hususlarının bulunacağı belirtilmektedir.

Kanun yollarına başvuru dilekçelerine "ilgili hesabın adı ve yılı"nın yazılması zorunlu olmakla birlikte yazılabilmesi için bilinmesi, bilinmesi için de kanun yollarına başvurulan Sayıştay ilamlarında yazılı olması gerekir. 6085 sayılı Kanunun ilamlara ilişkin 51 inci maddesinde ilamlarda yer alacak hususlar içinde "ilgili hesabın adı ve yılı"na yer verilmediği gibi bunun yerine geçmek üzere "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"ne yer verilmiştir.

"İlgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" ile "ilgili hesabın adı ve yılı" ifadeleri birbirinden çok farklıdır. 6085 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin Sayıştayın hesap yargısına konu oluşturduğu yazılıdır. Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ise 5018 sayılı Kanuna ekli I, II, III ve IV sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile mahallî idarelerdir. Türkiye Cumhuriyeti üniter bir devlettir ve merkez teşkilatında yer alan kamu idarelerinin birçoğunun taşra teşkilatı bulunmaktadır. 5018 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetlerinin Maliye Bakanlığınca yürütüleceği yazılıdır. Bu bağlamda Sağlık Bakanlığı'nın Giresun ilindeki taşra teşkilatının muhasebe hizmetleri Giresun Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü tarafından yürütülmekte ve Giresun İl Sağlık Müdürlüğünün hesap ve işlemleri, genel bütçeye dahil diğer kamu idarelerinin taşra teşkilatı gibi Giresun Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü kayıtları içinde bulunmaktadır.

Bu durumda, örneğin; Sayıştay Başkanlığı 2011 denetim döneminde kamu idarelerinin 2010 yılı hesap ve işlemlerini denetime almış ve genel bütçeye dahil kamu idarelerinin 2010 yılı hesaplarını 2011 denetim döneminde incelemiş ise, Sayıştay ilamının "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" kısmında, "Sağlık Bakanlığı ve 2011 denetim dönemi" yazılı olacak; ancak Giresun İl Sağlık Müdürlüğündeki (x) satın almasına ilişkin (y) tutarındaki tazmin hükmünden dolayı sorumlular kanun yollarına başvuru dilekçesine "Giresun Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü 2010 yılı hesabı" yazacaklardır. Bu ifadeyi yazmaları, ilamda bu ifadelerin yazılı olmasına bağlıdır. İlamın içeriğinden bir şekilde öğrenerek yazabilseler dahi, bu durumda Sayıştayın bunları nasıl takip edeceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Elmaların takibini armutlar üzerinden yapabilecek bir sistem henüz geliştirilmemiştir.

Genel bütçeye dahil kamu idarelerinin hesaplarının kamu idareleri bazında konsolide edilmesi ve böylece Sağlık Bakanlığının 2010 yılı hesaplarının merkez ve taşra teşkilatının tamamını kapsar hale gelmesi de sorunu çözmemektedir.

Örneğin, Sayıştay Başkanlığı 2011 denetim döneminde kamu idarelerinin 2010 yılı hesaplarını incelemeye almış ve Sağlık Bakanlığı Muğla Devlet Hastanesi Döner Sermaye İşletmesi 2010 yılı hesabını 2011 denetim döneminde incelemiş ise, Sayıştay ilamında ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi kısmına, "Sağlık Bakanlığı ve 2011 denetim dönemi" yazılır iken; buna karşın kanun yollarına başvuranlar dilekçelerine "Sağlık Bakanlığı Muğla Devlet Hastanesi Döner Sermaye İşletmesi 2010 yılı hesabı" yazacaklardır.

Bu bağlamda, Sayıştay ilamlarında Sayıştayı ilgilendiren "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" değil; sorumluları ilgilendiren "ilgili hesabın adı ve yılı" yazılı olmak durumundadır. Sorumluların kanun yollarına başvurabilmeleri ve Sayıştay ilamlarının takibi bunu zorunlu kılmaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde hukuk devleti ilkesi Cumhuriyetimizin temel nitelikleri arasında sayılmıştır. Hukuk devletinin unsurlarından biri de hukuk güvenliğinin gereği olan kurallarda belirlilik ve öngörülebilirliktir. Hukuk devleti, devlet etkinliklerinin düzenle sürdürülebilmesi için gerekli olan hukuksal altyapıyı oluşturarak aynı zamanda istikrara da hizmet eder. İstikrarın sağlanabilmesi, kuralların genel, soyut, açık ve anlaşılabilir olmasına bağlıdır. Hukuk devletinde yasalar açık ve belirgin olmalı, kişilerin haklarına güvence sağlamalı, birbiriyle çelişen düzenlemeler taşımamalıdır.

Açıklanan nedenlerle, 6085 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" ifadesi, sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlandığının belgesi olan Sayıştay ilamlarında, kesin hükme bağlanan hesaba ilişkin açıklayıcı asgari bilgileri içermemesi, sorumluların kanun yollarına başvurmalarına taban oluşturmak yerine, neyi neden amaçladığının ve ne işe yarayacağının belli olmaması ve Kanunun (54/2-c) maddesiyle çelişkili olması nedenleriyle Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine ve 160 ıncı maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

16- 03.12.2010 Tarihli ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanunun 79 uncu Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 79 uncu maddesinde, "(1) Sayıştayın denetlenmesi, her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından, hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler de esas alınarak yapılır." denilmektedir.

Anayasanın 160 ıncı maddesinde, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ile kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmak görevi Sayıştaya verilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine ilişkin (I) Sayılı Cetvel'in 8 inci sırasında Sayıştay sayılmaktadır. Dolayısıyla Sayıştay merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri içinde yer almaktadır. Bu bağlamda, Sayıştayın da Anayasanın 160 ıncı maddesinde öngörüldüğü şekilde Sayıştay tarafından denetlenmesi; ancak denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının güvence altına alınabilmesi için denetimi yürütecek ekibin Sayıştay Başkanı tarafından değil, Sayıştay Genel Kurulu tarafından belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesinin 10.11.2009 tarih ve E.2007/12, K.2009/153 sayılı Kararında da belirtildiği üzere Anayasanın 87 nci maddesinde Sayıştay bütçesinin uygulamasının denetlenmesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu durumda yasakoyucunun kaynağını Anayasanın 6 ncı maddesinden almayan düzenlemeler yaptığını kabul etmek gerekir.

Bu itibarla 6085 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi, Anayasanın 6 ncı, 87 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Sayıştay, Anayasanın 160 ıncı maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan bir yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olarak düzenlenmiş ve merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmak ile mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetlenmesi ve kesin hükme bağlanması görevleri Sayıştaya verilmiştir. Bu bağlamda Sayıştay, demokratik hukuk devletinin özüne ilişkin görevler yapmaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile Anayasanın 160 ıncı maddesinde düzenlenen Sayıştayın, kuruluşu, organları, organlarının görevleri, işleyişi, denetim tür ve

usulleri ile hesap yargılaması usul ve esaslarına ilişkin çok önemli düzenlemeler yapılmış ve 43 yıldır uygulanmakta bulunan 832 sayılı Sayıştay Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

İptali istenen kurallar ile yapılan düzenlemeler, kamu yararına dayanmayan; hukuk devleti ilkesine aykırı olan; INTOSAI Denetim Standartları ile bağdaşmayan; Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim yetkisine demokratik parlamenter sisteme aykırı sınırlamalar getiren; kamu kaynaklarının verimli, etkin ve ekonomik bir şekilde kullanılmasına güvence oluşturmayan; saydam ve hesap verebilir bir kamu yönetimini teşvik etmeyen düzenlemelerdir.

Sayıştay Kanunu toplumun tamamını ve Devletin tüm organlarıyla tüm kurumlarını ilgilendirmektedir. Bu bağlamda dava konusu düzenlemelerin Anayasaya aykırı olup olmadıklarının kısa sürede belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Anayasaya aykırı olduğu hususunda tarafımızdan kuşku duyulmayan söz konusu düzenlemelerin uygulanması, toplumun tüm kesimlerinin zararına olacaktır.

Sayıştay, performans denetimine ulusal ve uluslararası mali kaynaklar yanında beşeri kaynaklar tahsis etmiş; bu alanda çok önemli düzeyde kurumsal bilgi birikimi ve deneyimler elde etmiştir. Performans denetimine verilecek aranın uzaması tahsis edilen kaynakların ve deneyimin heba olmasına yol açacaktır. Kamu kaynaklarının verimliliğinin, etkinliğinin ve ekonomikliğinin değerlendirilmesinden geriye adım atılması, kamu idarelerini saydamlık hesap verebilirlik kaygılarından uzaklaştıracak ve kamu idarelerinin verimlilik, etkinlik ve tutumluluk ilkelerinden kopmasını sağlayacaktır. Sayıştayın, kesin hükümlerinde subjektif sorumluluğu esas alarak suçun unsurlarını araması hukuk sisteminde kaosa yol açacaktır. Hesap ve işlemlerin mevzuata aykırılığı yerine kamu zararı üzerinde odaklanması, usulsüzlükleri artıracaktır. Sayıştay Genel Kurulunun yetkilerinin alınması Sayıştay denetimini ve raporlarını tartışmalı hale getirecek ve Sayıştayı siyasi çatışma ve çekişmelerin içine çekecektir. Sayıştay denetimi üzerinden parlamentonun denetim yetkisinin kısıtlanması, demokratik siyasal sistemi aşındıracaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun;

1- 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasının, Anayasanın 2 nci, 6 ncı ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

2- 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendindeki, "…tespit edilen kamu zararına ilişkin…", 23 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendindeki, "…kamu zararına ilişkin…" ve 48 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki, "…kamu zararına yol açan…" ibarelerinin, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan,

3- 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinin, Anayasanın 2 nci, 9 uncu ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

4- 7 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının, Anayasanın 87 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

5- 17 nci maddesinin,

a- (6) numaralı fıkrasının (c) bendinin, Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olduğundan,

b- (6) numaralı fıkrasının (ç) bendinin, Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olduğundan,

c- (6) numaralı fıkrasının (d) bendinin, Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 70 inci maddelerine aykırı olduğundan,

d- (6) numaralı fıkrasının, "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." şeklindeki son cümlesinin, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 36 ncı, 70 inci, 125 inci, 138 inci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

e- (7) numaralı fıkrasının, "Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır." şeklindeki son cümlesinin, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 70 inci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

6- 21 inci maddesinin (7) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "… başkan yardımcılarından birine vekâlet verir." ve (7) numaralı fıkrasının ikinci cümlesindeki "… başkan yardımcılarından kıdemli olanı …" ibarelerinin ile 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının, "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." şeklindeki son cümlesinin ve 25 inci maddesinin (5) numaralı fıkrasının, Anayasanın 2 nci ve 10 uncu maddelerine aykırı olduğundan,

7- 23 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrasındaki, "…ve ahizler…" ibaresinin, Anayasanın 9 uncu ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

8- 28 inci maddesinin ve (11/1-e) maddesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 26 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan" ifadesinin; 27 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki "Rapor Değerlendirme Kurulu ile" ifadesinin; 38 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır." ifadesi ile ikinci cümlesindeki "Kurulca görüş bildirilen" ibaresinin, 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra" ifadesinin; 40 ıncı maddesinin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra" ifadesinin; 42 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesindeki "ve rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 43 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir." İfadesi ile ikinci cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu" ibaresinin; 64 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu ile" ibaresinin; Geçici 3 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki "Rapor Değerlendirme Kurulu ve" ibaresinin, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan,

9- 31 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinin, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan,

10- 32 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasının, Anayasanın 6 ncı ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

11- 35 inci maddesinin,

a- (1) numaralı fıkrasının (a) bendindeki, "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz." şeklindeki son cümlesinin, Anayasanın 2 nci, 87 nci, 160 ıncı ve 165 inci maddelerine aykırı olduğundan,

b- (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin ve 37 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki,"… genel kabul görmüş uluslararası …" ibaresinin, Anayasanın 2 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

c- (1) numaralı fıkrasının (ç) bendindeki, "… güncel …" ibaresinin, Anayasanın 2 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

12- 38 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilk cümlesindeki, "… düzenlilik ve performans …" ibaresi ile "… idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği …" ibaresinin, Anayasanın 2 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

13- 39 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesindeki "… bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine …" ibaresinin, Anayasanın 160 ıncı maddesine aykırı olduğundan,

14- 45 inci maddesinin, Anayasanın 6 ncı ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

15- 51 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendindeki, "… ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi" ibaresinin, Anayasanın 2 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

16- 79 uncu maddesinin, Anayasanın 6 ncı, 87 nci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralları

6085 sayılı Kanun'un, dava konusu sözcük, ibareler, cümleler, bentler, fıkralar ve maddeleri de içeren;

1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d), (f) ve (k) bentleri şöyledir:

" (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

(…)

d) Performans denetimi: Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini,

(…)

f) Yargılamaya esas rapor: Sayıştay dairelerince yapılacak yargılamaya esas olmak üzere, denetçiler tarafından genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında ***tespit edilen kamu zararına ilişkin*** *düzenlenen raporu,*

(…)

k) Kamu zararı: Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen kamu zararını

(…)

ifade eder."

2- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrası şöyledir:

"(6) Sayıştay tarafından gerçekleştirilen performans denetimleri mali ve hukuki sorumluluk doğurmaz."

3- 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi şöyledir:

"(1) Sayıştayın kuruluşuna dahil organlar şunlardır:

(…)

e) Rapor Değerlendirme Kurulu,"

4- 17. maddesinin (6) ve (7) numaralı fıkraları şöyledir:

"(6) Mülakat, adayın;

a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü,

b) Liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu,

c) Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı,

ç) Genel yetenek ve genel kültürü,

d) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,

yönlerinden değerlendirilerek, ayrı ayrı puan verilmek suretiyle gerçekleştirilir. Adaylar, komisyon tarafından (a) ila (d) bentlerinde yazılı özelliklerin her biri için yirmişer puan üzerinden değerlendirilir ve verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. ***Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz.***

(7) Mülakat komisyonu; Sayıştay Başkanının veya görevlendireceği bir daire başkanının başkanlığında, iki üye ve üç uzman denetçi olmak üzere altı kişiden oluşur. ***Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır."***

5- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"(7) Sayıştay Başkanı görevinde bulunamayacağı zaman ***başkan yardımcılarından birine vekâlet verir.*** *Vekil tayin etmemiş olduğu veya görevinde bulunamayacağı hallerde* ***başkan yardımcılarından kıdemli olanı,*** *Sayıştay*

Başkanlığının açık bulunduğu hallerde ise en kıdemli daire başkanı Sayıştay Başkanlığına vekâlet eder. Kıdemde esas, üyeliğe veya daire başkanlığına seçilmedir."

6- 22. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Sayıştay Başkanı, biri denetim diğeri yönetim ile ilgili işlerde kendisine yardımcı olmak üzere üyeler arasından iki başkan yardımcısı görevlendirir. ***Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir.****"*

7- 23. maddesinin (2) ve (4) numaralı fıkraları şöyledir:

"(2) Daireler;

a) Hesap mahkemesi olarak sorumluların hesap ve işlemlerine ilişkin düzenlenen yargılamaya esas raporlarda yer alan ***kamu zararına ilişkin*** *hususları hükme bağlar.*

b) Denetim raporları hakkında görüş bildirir.

c) Sayıştay Başkanı tarafından görüşülmesi istenilen konular hakkında görüş bildirir veya karar verir."

"(4) Yargılamaya esas raporların görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunmak üzere ilgili grup başkanı, raporu düzenleyen denetçi, sorumlular ***ve ahizler*** *çağrılabilir."*

8- 25. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"(5) Sayıştay Başkanının katılamadığı hallerde Genel Kurula, Kurula katılan başkan yardımcılarından kıdemli olanı başkanlık eder."

9- 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Temyiz Kurulu; Sayıştay Genel Kurulunca, ***Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan*** *daire başkanları ile üyeler arasından dört yıl için seçilecek dört daire başkanı ve her daireden seçilecek ikişer üyenin katılımı ile kurulur. Her yıl Kurul üyelerinin dörtte biri yenilenir. Üyeliği sona erenler dört yıl geçmeden tekrar seçilemez. Kurula en kıdemli daire başkanı başkanlık eder."*

10- 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Daireler Kurulu, ***Rapor Değerlendirme Kurulu ile*** *Temyiz Kuruluna seçilen daire başkanı ve üyelerin dışında kalan daire başkanı ve üyelerden kurulur. En kıdemli daire başkanı Kurula başkanlık eder."*

11- 28. maddesi şöyledir:

"(1) Kurul, Sayıştay Genel Kurulu tarafından iki yıl için seçilen iki daire başkanı ve her daireden birer üye ile denetimden sorumlu başkan yardımcısından oluşur. Kurul üyeliğinde boşalma olması halinde kalan süreyi tamamlamak üzere Genel Kurul tarafından boşalan yer için seçim yapılır.

(2) Kurulun başkanı Sayıştay Başkanıdır. Başkanın katılamadığı durumlarda Kurula denetimden sorumlu başkan yardımcısı başkanlık eder.

(3) Kurul, üye tamsayısının en az üçte ikisi ile toplanır. Kanuni izin ve boş üyelik sebebiyle toplantı yeter sayısının sağlanamadığı hallerde, Kurula görevlendirilmiş üye sayısını aşmamak ve o toplantıya münhasır olmak kaydı ile Kurul Başkanı tarafından katılamayan üyelerin yerine her daireden bir üyeyi aşmamak koşuluyla kıdem esasına göre yeter sayıyı sağlayacak kadar üye toplantıya davet edilebilir. Kurul, mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.

(4) Rapor Değerlendirme Kurulu, Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirir.

(5) Sayıştay raporlarının Kurulda görüşülmesi sırasında ilgili grup başkanı veya raporun denetçisi katılarak görüşünü açıklar.

(6) Sayıştay raporlarının görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunması için ilgili kamu idaresinin üst yöneticisi veya görevlendireceği yardımcısı çağrılabilir."

12- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Kurum stratejik planı ve yıllık performans programını hazırlamak.

b) Türkiye Büyük Millet Meclisinin, kamuoyunun ve denetlenen kamu idarelerinin beklentileri de dikkate alınarak denetim stratejik planlarını ve yıllık denetim programlarını yapılacak risk analizleri doğrultusunda hazırlamak.

c) Plan ve programların uygulanmasını izlemek, değerlendirmek, gerekli koordinasyonu sağlamak, performans ölçüm sistemlerini oluşturmak ve Sayıştay faaliyet raporunu hazırlamak.

ç) Denetime ilişkin yönetmelik, standart, rehberleri hazırlamak ve mesleki etik kurallarını belirlemek.

d) Sayıştay Başkanının görüşülmesini istediği konularda görüş bildirmek."

13- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrası şöyledir:

"(6) Sayıştay Başkanının teklifi ve Sayıştay Genel Kurulunun kararı ile gerek görülen illerde denetim grup başkanlıkları kurulabilir."

14- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Denetimin genel esasları şunlardır:

a) Denetim; kamu idarelerinin hesap, mali işlem ve faaliyetleri ile iç kontrol sistemlerinin incelenmesi ve kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasının değerlendirilmesidir. ***Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz.***

b) Denetim genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütülür.

c) Sayıştay ve denetçiler denetim faaliyetini bağımsız ve tarafsız olarak yürütür. Sayıştaya denetim görevinin planlanması, programlanması ve yürütülmesinde talimat verilemez.

*ç) Denetimler, **güncel** denetim metodolojilerinin uygulanmasında gerekli özen gösterilerek gerçekleştirilir.*

d) Denetim görevinin etkin bir biçimde yerine getirilmesi için Kurum mensuplarının teknik ve mesleki yeterlikleri geliştirilir.

e) Kalite güvencesinin sağlanması için, denetimin her aşaması denetim standartlarına, stratejik planlara, denetim programlarına ve mesleki etik kurallarına uygunluğu açısından sürekli gözden geçirilir."

15- 36. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"(3) Performans denetimi; hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilir."

16- 37. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

*"(2) Denetim sürecine ilişkin hususlar, kanunlar dikkate alınmak ve **genel kabul görmüş uluslararası** denetim standartlarından yararlanmak suretiyle hazırlanacak yönetmelik, standart ve rehberlerde belirtilir."*

17- 38. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

*"(1) Kamu idarelerinin **düzenlilik ve performans** denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporları, **idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği** Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idaresine gönderilir. Denetim raporları, kamu idaresinin üst yöneticisi tarafından, raporun alındığı tarihten itibaren otuz gün içinde cevaplandırılır. Bu cevaplar da dikkate alınarak yeniden düzenlenen denetim raporları Sayıştay dairelerinin görüşleri alınmak üzere raporun ilgili olduğu yılın bitimini takip eden mayıs ayı sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına sunulur. Bu raporlara kamu idarelerinin cevapları da eklenir. Daireler, raporlar hakkındaki görüşlerini temmuz ayının onbeşine kadar Sayıştay Başkanlığına sunar. Daireler denetim raporları hakkında görüş oluştururken, söz konusu raporların bu Kanunda öngörülen amaç, çerçeve ve sınırlar içinde olup*

olmadığı yönünden inceleme yapar ve bu hususlara uygunluk taşımayan raporların düzeltilmesine ilişkin görüşünü Sayıştay Başkanlığına sunar.

(2) Dairelerce görüş bildirilen denetim raporları ile Sayıştayca mali konularda belirtilmesi uygun görülen diğer hususları da içeren dış denetim genel değerlendirme raporu hazırlanır ***ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır.*** *Dış denetim genel değerlendirme raporu ile* ***Kurulca görüş bildirilen*** *kamu idarelerine ilişkin denetim raporları Sayıştay Başkanınca genel uygunluk bildirimi ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur."*

18- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Denetim grup başkanlıklarınca bu konuda hazırlanan değerlendirme raporları esas alınarak hazırlanan faaliyet genel değerlendirme raporu, ***Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra*** *Sayıştay Başkanı tarafından mahallî idarelere ait olanlar hariç olmak üzere idare faaliyet raporları, genel faaliyet raporu ve mahallî idareler genel faaliyet raporu ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur ve bir örneği Maliye Bakanlığına gönderilir. Mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinin bir örneği İçişleri Bakanlığına,* ***bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine*** *gönderilir."*

19- 40. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Bu amaçla düzenlenen değerlendirme raporu, Sayıştay Başkanınca ***Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra*** *Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur ve Maliye Bakanlığına gönderilir. Bu raporda yer alan değerlendirmelere ilişkin olarak Maliye Bakanı gerekli önlemleri alır."*

20- 42. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Denetim ve incelemeler sonucunda hazırlanan ve bu Kanunun diğer maddelerinde öngörülenler dışında kalan raporlardır. İlgili daire ***ve Rapor Değerlendirme Kurulu*** *Sayıştay Başkanı tarafından belirlenen süreler içinde bu raporlar hakkında görüş bildirir."*

21- 43. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Denetim grup başkanlıklarınca bu Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası kapsamında bulunan kuruluşların denetimi sonucunda hazırlanan yıllık

denetim raporları, en geç ilgili olduğu yılın bitimini takip eden ***eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir. Rapor Değerlendirme Kurulu****, ekim ayı sonuna kadar rapora son şeklini verir. Bu raporlar, Sayıştay Başkanlığınca denetlenen kuruluşa ve bir örneği de ilgili bakanlığa gönderilir. Kuruluşlar hazırlayacakları cevaplarını varsa yönetim kurullarından yoksa yetkili organlarından geçirmek kaydıyla, raporun alındığı tarihten itibaren otuz gün içinde Sayıştaya ve ilgili bakanlığa gönderir. İlgili bakanlık bu cevapları kendi görüşleri ile birlikte en geç onbeş gün içinde Sayıştaya gönderir."*

22- 45. maddesi şöyledir:

"(1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı; araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Sayıştaydan, talep edilen konuyla sınırlı olmak kaydıyla denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın özelleştirme, teşvik, borç ve kredi uygulamaları dahil olmak üzere, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hesap ve işlemleri ile aynı usule bağlı olarak, kullanılan kamu kaynak ve imkânlarından yararlanma çerçevesinde, her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerinin denetlenmesini talep edebilir. Denetim sonuçları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

(2) Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelen denetim taleplerine öncelik verilir.

(3) Cumhurbaşkanlığı bu madde kapsamı dışındadır."

23- 48. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından ***kamu zararına yol açan*** *bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yıl sonu itibariyle yargılamaya esas rapor düzenlenir. Ancak bu Kanunun 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen hususlara ilişkin düzenlenen yargılamaya esas raporlar için mali yıl sonu beklenmez. Yargılamaya esas raporun düzenlenmesinde, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap vermeyen sorumluların savunmaları dikkate alınmaz."*

24- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi şöyledir:

"(2) İlamlarda;

a) Daire ve karar numarası, ***ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi,***

(…)

yer alır."

25- 64. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"(3) (Değişik birinci cümle: 8/8/2011-KHK-650/31 md.) Sayıştay Genel Kurulu, Temyiz Kurulu, Daireler Kurulu ve daireleri her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuzbir ağustosa kadar çalışmaya ara verirler. Bu müddet içinde ***Rapor Değerlendirme Kurulu ile*** *Sayıştaya gelecek ivedi işlere bakmak ve gereken kararları vermek üzere sıra ile bir daire çalışmaya devam eder."*

26- 79. maddesi şöyledir:

"(1) Sayıştayın denetlenmesi, her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından, hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler de esas alınarak yapılır."

27- Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ***Rapor Değerlendirme Kurulu ve*** *Temyiz Kurulu üyelikleri için en geç üç ay içinde seçim yapılır. 26 ncı madde gereğince Temyiz Kurulu üyelerinin dörtte birinin yenileneceği ilk seçimde en az oy alan üyelerin yerine seçim yapılır."*

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 6., 9., 10., 36., 70., 87., 125., 138., 160. ve 165. maddelerine dayanılmış, 7. maddesi ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 24.2.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE,

3- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE,

karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Ayşegül ATALAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sayıştayın Anayasal Konumu

Sayıştay, 1982 Anayasası'nın *"Cumhuriyetin Temel Organları"* başlıklı üçüncü kısmının, *"Yargı"* başlıklı üçüncü bölümünde, 160. maddesinde düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştayın görevleri;

- Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adına denetlemek,

- Sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak,

- Kanunla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmak,

şeklinde sayılmıştır.

Denetleme ve kesin hükme bağlama görevleri bulunan Sayıştay, denetleme işleri bakımından bir mahkeme niteliğinde olmadığı açık olmakla birlikte, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama açısından yargısal bir faaliyet gerçekleştirmektedir.

Şöyle ki; yargısal faaliyetin en önemli unsuru, bir hukuki uyuşmazlığın tüm yönleriyle esastan çözümlenerek karara bağlanması ve bu kararın kesin hüküm niteliğini taşımasıdır. Kesin hüküm, davanın tarafları arasındaki hukuki ilişkinin, bütün bir gelecek için kesin olarak tespiti veya düzenlenmesi ve aynı davanın hükmün kesinleşmesinden sonra yeniden açılamamasıdır. Sayıştay, sorumluların hesap ve işlemlerinin hukuka uygun olup olmadığı, hukuka aykırı ise kamu zararı doğurup doğurmadığı ve hukuka aykırı mali işlem ile kamu zararı arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığı yolunda, 6085 sayılı Kanun'da öngörülen yargılama usullerini izleyerek bir inceleme yaptıktan sonra, her üç koşulun da gerçekleşmesi durumunda kamu zararının hesap sorumlusundan tazminine karar vermektedir. Sayıştayın tazmin kararı vermesi, hukuka aykırılığın müeyyidesidir. Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştayın bu kararının kesin hüküm niteliğinde olduğunun açıkça belirtilmesi ve bu karara karşı yargı organları dâhil hiçbir makam ve merciye başvurma yolunun öngörülmemiş olması, Sayıştay kararının yargısal anlamda kesin hüküm niteliğinde olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, Anayasa'nın 164. maddesinin son fıkrasında yer alan *"Kesinhesap kanunu tasarısı ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap*

yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez." şeklindeki hükümde, hesap yargılamasından söz edilmesi, Sayıştayın, sorumluların hesap ve işlemlerine ilişkin olarak verdiği kararların yargısal kimliğe sahip olduğunun önemli bir göstergesidir.

Öte yandan, Anayasa'nın 160. maddesinin ikinci fıkrasında, *"Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyuşmazlıklarda Danıştay kararları esas alınır."* denilmektedir. Bir yargı mercii olan Danıştay ile Sayıştay kararları arasında uyuşmazlığın söz konusu olabilmesi için Sayıştayın bir yargı mercii olması gerekir. Anayasa koyucunun Sayıştay ile Danıştay kararları arasında bu şekilde bir kıyaslama yapması, ikisini de yargı organı olarak görmesinin bir sonucudur.

Sayıştayın yargısal fonksiyon ifa edip etmediğinin saptanmasında dikkate alınması gereken diğer bir unsur da, bağımsızlık ve tarafsızlıktır. Sayıştay, Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile soysal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını denetleme görevini TBMM adına yapmaktadır. Ancak, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevini TBMM'den bağımsız ve tarafsız olarak yerine getirmektedir. Kaldı ki, Sayıştayın TBMM adına görev ifa etmesi, TBMM'ye bağlı olduğu anlamına da gelmemektedir. Sayıştay mensupları, TBMM Başkanlığıyla herhangi bir hiyerarşik ilişki içerisinde bulunmadıkları gibi sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama faaliyeti sırasında, TBMM'den telkin, tavsiye ve talimat almadan tamamen bağımsız bir şekilde hareket etmektedirler.

Bunun yanında, Anayasa'nın 160. maddesinin dördüncü fıkrasında, bir yandan Sayıştayın işleyişi ve denetim usulleri ile Başkan ve üyelerinin teminatının kanunla düzenleneceği belirtilmek suretiyle yargılama usulleri kanunilik güvencesine bağlanmış, öte yandan da Başkan ve üyelerinin diğer kamu görevlilerinden farklı teminatlarla donatılması gerektiği belirtilerek karar mercilerinde görev yapacak kişilerin bağımsızlık ve tarafsızlıkları güçlendirilmiştir.

Bütün bu açıklamalar ve Anayasa Mahkemesi'nin 27.12.2012 günlü, E.2012/102, K.2012/207 sayılı kararı da dikkate alındığında Sayıştayın, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi yönünden

yargısal bir faaliyet gerçekleştirdiği ve bu çerçevede verdiği kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden yargı kararı niteliğinde olup,bu kararlarına karşı yargı organları dâhil hiçbir makam ve merciye başvurma olanağının bulunmadığı ve yargısal sonuçlu kararlar veren bir hesap mahkemesi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendi ile 36. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun'da yer alan hükümlerin birbirleri ile çeliştiği, dava konusu kuralların Kanun'un 1., 7. maddesinin ikinci fıkrası ve 35. maddesinin birinci fıkrası ile birlikte değerlendirildiğinde, performans denetimi konusunda karmaşa, tutarsızlık ve belirsizliğe yol açtığından hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu, öte yandan Sayıştayın idarelerin hazırladığı faaliyet raporları üzerinden yapacağı performans bilgilerinin doğruluğunun ve güvenilirliğinin test edilmesinin kamu idarelerinin tamamını kapsamadığı, Sayıştayın söz konusu kurul, kurum, bakanlık ve kamu idareleri üzerinde faaliyet raporlarının değerlendirilmesini yapamadığı, böylece performans değerlendirmesinin kapsamı dışında bulunan savunma ve güvenlik harcamaları ile düzenleyici ve denetleyici kurumların faaliyetleri üzerinde Sayıştayın INTOSAI Denetim Standartlarına göre performans denetimi yapılması engellenerek TBMM'nin bütçe hakkının sınırlandığı, bu yönden de dava konusu kuralların hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, siyasi iktidarın, performans ölçümünü performans denetimi olarak tanımlayarak INTOSAI Denetim Standartlarına göre düzenlilik denetimi ile performans denetiminden oluşan Sayıştay denetimini düzenlilik denetimiyle sınırlandırması ve iki ayak üzerinde duran yürütmenin yasamaya hesap verme sorumluluğunun ayaklarından birini kırarak TBMM'nin *"bütçe hakkı"*ndan kaynaklanan denetim yetkisini değersizleştirmesinin Anayasa'nın 6. ve 160. maddelerine aykırılık oluşturduğu, ayrıca Anayasa'nın 160. maddesinde Sayıştayın *"ölçme"* görevinden söz edilmediği, dava konusu kuralların ölçme görevi vermek suretiyle kamu idarelerinin yükümlülüğünü Sayıştaya yüklediği, bu nedenlerle kuralların, Anayasa'nın 2., 6. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu (d) bendinde; performans denetiminin, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde

idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesini ifade ettiği belirtilmiştir. Kanun'un dava konusu 36. maddesinin üçüncü fıkrasında ise performans denetiminin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergeler ile ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirileceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *"belirlilik"*tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir.

Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, *"Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir."* denilmektedir.

Buna göre Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemekle yükümlüdür. Anayasa'da, Sayıştay denetiminin kapsamı ve niteliğine ilişkin bir hüküm bulunmamakla birlikte bu denetimin, demokrasinin temel gereklerinden olan şeffaflık, saydamlık, yasamanın yürütmeyi denetleme hakkı ve yürütmenin yasamaya ve halka hesap verme sorumluluğu anlayışına uygun olarak yapılması gerektiği ve kanun koyucunun bu konuda takdir hakkının bulunduğu açıktır.

Yasama organının, halk adına kamu gelirlerini toplama ve yine halk adına bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına sınırları belirleyerek yetki vermesi ve sonuçlarını denetlemesine *"bütçe hakkı"* denilmektedir. Bütçe hakkı, vergi ve benzeri gelirlerle kamu harcamalarının çeşit ve miktarını belirleme ve onaylama hakkıdır. Bu hak, demokratik parlamenter yönetim sistemini benimsemiş olan ülkelerde, halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan ve en yetkili organ olan yasama organına ait bulunmaktadır. Anayasa'nın 87., 160., 162. ve 164. maddelerine göre bütçe hakkı TBMM'nindir. Bütçe, hükümetin Meclis'e karşı temel sorumluluk

mekanizmasıdır. Meclis, bütçe ile hükümete gelir toplama ve gider yapma yetkisi vermekte, bu yetkinin uygun kullanılmasını da bütçe sürecinin bir parçası olan kesin hesap faaliyeti ile denetlemektedir. Bütçe uygulamalarının denetimi görevi, bütçe işlemlerinin gün geçtikçe nitelik ve nicelik itibariyle artması ve karmaşıklaşması nedeniyle yasama organı adına tarafsız ve uzman kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Ülkemizde de bu görev, Anayasa'nın 160. maddesiyle Sayıştaya verilmiştir. Yasama organının, yürütme organı üzerindeki bütçe denetimi büyük ölçüde Sayıştay tarafından yapılan bu denetimlere dayanmaktadır. Dolayısıyla, yasama organının işlevini etkin ve sağlıklı bir biçimde yürütmesinde Sayıştay denetiminin önemi yadsınamaz. Öte yandan, Sayıştay denetimi, demokratik devlet ilkesinin bir gereği olarak yürütmenin, halka ve yasama organına hesap verme sorumluluğunun işlevselleştirilmesinin en önemli araçlarındandır.

Bütçenin sağlıklı bir biçimde denetlenebilmesi, denetimin bütçenin teknik özelliklerine uygun olarak yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Geleneksel bütçe sistemlerinden çağdaş bütçelere geçilmekle kamu kesiminin denetim kapsamı da genişlemiş, harcamaların yasallık ve maddi doğruluklarının yanı sıra, kamu kesiminin verimli, etkin ve tutumlu çalışma derecesi de denetim kapsamına girmiştir. Çağdaş bütçe sistemleri, kamusal kaynakların daha etkin kullanımını amaçladığından çağdaş mali denetimin de bu amaca paralel olarak yeniden yapılandırılması zorunlu hale gelmiştir. Bu anlayışın bir sonucu olarak Sayıştayın, performans denetimi yapması gereği ortaya çıkmıştır. Kamu kaynaklarının en ekonomik koşullarda elde edilip edilmediğinin, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanılıp yararlanılmadığının ve planlanan amaçların etkin olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesi olarak tanımlanan performans denetiminin temel amacı, kamu kurum ve kuruluşlarının kaynaklarını verimli, etkin ve tutumlu bir şekilde kullanıp kullanmadıkları konusunda yasama organına bağımsız bilgi sağlamak ve önerilerde bulunmaktır. Bu yolla halkın ve yasama organının, yürütmenin bütçe uygulamaları konusunda sağlıklı bir şekilde değerlendirme yapabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Kanun'un *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesinde; *"Bu Kanunun amacı; kamuda hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlık esasları çerçevesinde, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması için Türkiye Büyük Millet*

Meclisi adına yapılacak denetimleri…düzenlemektir." denilmiş, 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin birinci cümlesinde de denetim, *"kamu idarelerinin hesap, malî işlem ve faaliyetleri ile iç kontrol sistemlerinin incelenmesi ve kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasının değerlendirilmesi"* olarak tanımlanmış; (b) bendinde ise *"denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütülür."* hükmüne yer verilmiştir. Yine Kanun'un *"Sorumlular ve sorumluluk halleri"* başlıklı 7. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9. maddesinde, kamu idarelerinin bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlayacakları düzenlenmiş, aynı Kanun'un 68. maddesinin ikinci fıkrasında da, dış denetimin, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi, faaliyet sonuçlarının ölçülmesi ve performans bakımından değerlendirilmesini kapsayacağı belirtilmiştir.

6085 ve 5018 sayılı kanunların ilgili maddeleri birlikte ele alındığında, hukukumuzda öngörülen performans denetiminin uluslararası standartlarla belirlenen performans denetimi ile aynı içeriğe sahip olduğu ve sadece performans ölçümünden ibaret olmayıp, verimlilik, etkililik ve tutumluluk yönlerinden bir değerlendirme yapmayı da kapsadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, dava konusu kuralların da bu şekilde anlaşılması gerekir. Bu yönüyle kuralların belirsizliğinden söz edilemez. Öte yandan, denetimin ne şekilde yapılacağı konusunda kanun koyucu takdir yetkisine sahiptir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 6. maddesiyle bir ilgisi görülmemiştir.

2- Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (f) Bendinde Yer Alan *"…tespit edilen kamu zararına ilişkin…"*, 23. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan *"…kamu zararına ilişkin…"* ve 48. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"… kamu zararına yol açan…"* İbarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu ibarelerin bulunduğu kurallar birlikte değerlendirildiğinde, Sayıştay denetçilerinin genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerini *"kamu zararı"* açısından denetleyecekleri, yargılamaya esas raporlarında, *"kamu zararı"* tespit ettikleri hususlara yer verecekleri ve yargılama dairelerinin de *"kamu zararına yol açan"* hususları hükme bağlayacağının anlaşıldığı, bu düzenlemelerle, Sayıştayın genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri üzerinde yapacağı düzenlilik denetiminin, kamu zararına indirgendiği, Sayıştay denetçileri tarafından yapılacak düzenlilik denetiminin kamu zararını tespite yönelik olmadığı, gelir ve giderler ile mal hesap ve işlemlerinin kanun ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu incelemeye yönelik olup kamu zararının, mevzuata aykırılık nedeniyle ortaya çıkan sonuçlardan sadece birisi olduğu, her mevzuata aykırılığın kamu zararı ile sonuçlanmayabileceği, kamu zararının ortaya konamamış olmasının söz konusu işlemin mevzuata uygun olduğu anlamına gelmeyeceği, Anayasa'nın 160. maddesinde sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi Sayıştaya verildiğine göre, kamu zararı olmayan veya tespit edilemeyen tüm mevzuata aykırılıkların denetçi raporuna alınarak yargılama dairelerine intikal ettirilmesi ve yargılama dairelerinin de ilgisine göre, mevzuata aykırı uygulamalara son verilmesinin sağlanması veya ilgililer hakkında disiplin soruşturması yürütülmesi için Bakanlığına yazılmasına veya Cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmasına karar vermesinin Sayıştayın anayasal görevi kapsamında kaldığı, bu nedenlerle dava konusu ibarelerin, Anayasa'nın 160. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu ibareler Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu ibareyi içeren (f) bendinde; yargılamaya esas raporun, Sayıştay dairelerince yapılacak yargılamaya esas olmak üzere, denetçiler tarafından genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi

sırasında tespit edilen kamu zararına ilişkin düzenlenen raporu ifade ettiği öngörülmüştür.

Kanun'un 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının dava konusu ibarenin bulunduğu (a) bendinde, dairelerin, hesap mahkemesi olarak sorumluların hesap ve işlemlerine ilişkin düzenlenen yargılamaya esas raporlarda yer alan kamu zararına ilişkin hususları hükme bağlayacağı belirtilmiştir.

Kanun'un 48. maddesinin dava konusu ibareyi içeren (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından kamu zararına yol açan bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yılsonu itibariyle yargılamaya esas raporun düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 160. maddesinde, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevinin Sayıştaya verildiği, Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri v.b. hususların da kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 160. maddesinde, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasından bahsedilmekte, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevini nasıl ve ne şekilde yerine getireceği belirtilmemektedir. Anayasa, kesin hükme konu teşkil eden hesap ve işlemleri, sorumlulara izafe etmekte ve bu konuda bir sınırlamada da bulunmamaktadır.

5018 sayılı Kanun'dan önceki mevzuatımızda mali sorumluluk için gereken şart, genel olarak mevzuata aykırılık olup, buna ilaveten zarar, kusur gibi başkaca bir şart öngörülmemekte, sorumlulukta sadece mevzuata aykırılık

yeterli sayılmakta, bu kapsamda mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'na göre harcama sürecinde görevlilerin mali sorumluluklarının tespitinde, ita amirlerinin kural olarak sorumsuzluğu, tahakkuk memuru ve saymanların ise kusursuz sorumlulukları kabul edilmekte idi. Ancak, yeni getirilen düzenlemelerle subjektif sorumluluk esası benimsenmekte ve ilgililerin sorumlu olup olmadıkları incelenerek hesap ve işlemler kesin hükme bağlanmaktadır.

Dava konusu ibarelerin yer aldığı kuralların getirilmesindeki amacın, hukuka uygun olup kamu zararı olmayan hesap ve işlemlerin Sayıştay daireleri önüne getirilerek boş yere zaman ve emek kaybedilmesinin önüne geçmek ve mevzuata aykırı hiçbir işlemi bulunmayan sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasını önlemek olduğu anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, yargılamaya esas raporun hangi hükümleri içereceği ve Sayıştay dairelerinin sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlarken hangi hususları hükme bağlayacağının belirlenmesi anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirindedir. Bu bağlamda kanun koyucu, Anayasa'nın 160. maddesi uyarınca, Sayıştayın, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevini, Kanun çerçevesinde sorumluların yasal düzenlemelere uygun olmayan ve kamu zararına yol açan hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak olarak belirleme yetkisine sahiptir. Bu nedenle, dava konusu ibareler Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir.

Ayrıca, dava dilekçesinde, Sayıştayın genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri üzerinde yapacağı düzenlilik denetiminin kamu zararına indirgendiği ileri sürülmüş ise de denetçiler tarafından yapılan düzenlilik denetimi; mali denetimi ve uygunluk denetimini içermektedir. Yargılamaya esas rapor, uygunluk denetimi sonucunda düzenlenmektedir. Bunun dışında uygunluk denetimi sonucu yalnızca yargılamaya esas rapor değil, gelir ve giderler ile mal, hesap ve işlemlerin kanun ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğuna ilişkin denetim raporu da düzenlenmektedir. Düzenlilik denetiminde, yargılamaya esas rapor dışında düzenlenecek olan denetim raporunda, kamu zararı dışındaki hususlarla ilgili olarak açıklamalara yer verilmektedir. Kaldı ki, Kanun'un 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde, dairelerin, denetim raporları hakkında da görüş bildireceği öngörülmektedir.

Bunun yanında, 5018 sayılı Kanun'un 75. maddesinde geçen *"kamu zararına yönelik emare"* kavramı içinde denetçiler tarafından düzenlenen denetim raporlarında *"kamu zararı"* niteliğinde bulunmamakla birlikte *"kamu zararına yönelik emare"* niteliğini taşıyan konularda, Sayıştay daireleri tarafından ilgili idarelerin harekete geçirilmesi söz konusu olabilmektedir. Öte yandan, Sayıştay denetçileri tarafından yapılan denetimde, kamu zararının bulunmadığı durumlarda, eğer adli veya idari bir husus var ise bu durum ilgili mercilere Sayıştay dairesi tarafından bildirilerek bu hususlara dikkat çekilmesi ve işlem yapılması sağlanmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibareler Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

3- Kanun'un 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (k) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 5018 sayılı Kanun'un 71. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen kamu görevlileri ibaresi ile 6085 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasında belirtilen sorumlular ifadesinin hukuksal olarak birbirinden çok farklı olduğu, kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırılıklarda sorumluluğun saptanacağı yetkili mercilerin adli mahkemeler ile idari makam ve disiplin kurulları olmasına rağmen Anayasa'nın 160. maddesinde Sayıştaya sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verildiği, Anayasa'nın 160. maddesinde yer alan sorumlular ifadesinin bidayetten sorumluluğu/zimmettarlığı ortaya koyduğu, bidayetten sorumluların ise TBMM'nin yürütme organına tahsis ettiği bütçe ödeneklerinin teslim edildiği kamu görevlileri olduğu, söz konusu kamu görevlilerinin 5018 sayılı Kanun'da harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlisi ve muhasebe yetkilisi ile diğer sorumlular olarak yer aldığı, bütçe ödeneklerinin zimmetlerine verildiği, söz konusu sorumluların, hesap ve işlemlerinin yargılanması sonucunda mevzuata uygun bulunan kısımları için Sayıştayca beraat hükmü tesis edilerek sorumluluklarının sona erdirildiği, mevzuata uygun bulunmayan kısımları için ise zimmettarlıklarının devamına yönelik olarak tazmin hükmü tesis edildiği, objektif sorumluluğun esas alındığı bu kararda da sorumluların mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri ile kamu zararı arasında nedensellik bağının kurulması gerektiği, bütçe ödeneklerinin teslim edildiği söz konusu sorumluların hesap ve

işlemlerinin Sayıştay tarafından yargılanmasında, kasıt, kusur, ihmal gibi suçun unsurları aranacak ise kamu görevlilerinin sübjektif sorumluluğunun saptanmasına ilişkin yargılama adli mahkemelerde yapıldığından sorumluların hesap ve işlemlerinin de adli mahkemelerde yargılanması ve dolayısıyla Sayıştaya sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verilmemesinin gerektiği, Sayıştay tarafından yapılacak sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasında, Sayıştaya kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerini saptama yetkisi veren kuralın, Anayasa'nın 2., 9. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, kamu zararının tanımı yapılmış ve kamu zararının Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda belirtilen kamu zararını ifade ettiği hükme bağlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 71. maddesinin birinci fıkrasında ise kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması biçiminde tanımlanmıştır. Bu çerçevede kamu zararından veya mali sorumluluktan bahsedilebilmesi için her somut olayda; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemin bulunması; mevzuata aykırı karar, işlem veya eylem sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması ve kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması durumu ile mevzuata aykırı karar, işlem veya eylem arasında bir illiyet bağının olması şartları birlikte aranacaktır.

Kanun'un 7. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, 6085 sayılı Kanun'dan önceki 832 sayılı Sayıştay Kanunu'ndaki sorumlular ve sorumluluk halleri 1050 sayılı Kanun esas alınarak düzenlenmiş idi. Mülga 1050 sayılı Kanun'a göre sorumluluk, sayman denilen kamu görevlisinin sorumluluğu üzerine kurulmuştu. Bu sorumluluk anlayışında sayman, hesap ve işlemlerden dolayı peşinen zimmetdar kabul edilmekte, bu sorumluluk ancak verilecek beraat kararı veya hükmen onanma suretiyle ortadan kalkmaktaydı. Ancak, 1050 sayılı Kanun yerine çıkarılan 5018 sayılı Kanun, peşinen zimmetdar olma anlayışını tamamıyla değiştirmiş ve kamu görevlilerini kusuru oranında sorumlu tutan bir anlayışı benimsemiştir. Bu sorumluluk anlayışına göre her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik,

verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu tutulmaktadırlar.

Anayasa'nın 160. maddesinde, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayacağı belirtilmekte, ancak bu görevi nasıl ve ne şekilde yerine getireceği konusunda bir kural yer almamaktadır. Ayrıca Anayasa'da bu konuda bir sınırlamaya da yer verilmemiştir. Kanun koyucu, Sayıştay yargılamasında sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasında sübjektif sorumluluk esasını benimseyerek, adaletsizlikleri engellemek, emek ve zaman kaybını önlemek amacıyla söz konusu düzenlemeyi yapmıştır. Böyle bir düzenlemenin de anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

Sayıştay sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli olup bu görevini yerine getirirken yargısal sonuçlu kararlar veren bir hesap mahkemesidir. Dolayısıyla, Sayıştay tarafından sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasında, Sayıştaya kamu görevlilerinin kasıt, kusur ve ihmallerini saptama yetkisi veren dava konusu kural, Anayasa'nın 9. maddesine aykırı değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 9. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

4- Kanun'un 7. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kural ile Kanun'un 7. maddesinin (5) numaralı fıkrasının birbiriyle çelişik hükümler ifade ettiği ve hesap verme sorumluluğu çevriminin anlaşılmadığını ortaya koyduğu, performans denetimlerinin kamu kaynaklarının verimli, etkin ve ekonomik kullanımı ile ilgili olduğuna göre, bakanların TBMM'ne karşı sorumluluklarının tespitinde performans denetimlerindeki bulguların taban oluşturacağı, dava konusu kuralın, bir yandan TBMM'nin bütçe hakkından kaynaklanan denetim yetkisine Anayasa'ya aykırı bir sınırlama getirirken diğer yandan Sayıştay denetimini hiçbir sonuç doğurmayan, boşa kaynak ve emek harcanan ve TBMM adına yapılmayan bir denetim durumuna düşürdüğü, Anayasa'nın 87. maddesinde *"Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek"* TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayıldığı, 160. maddesinde de Sayıştayın TBMM adına

denetim yapmakla görevli olduğunun belirtildiği, bu denetim görevinin Anayasa ile verilmiş olup denetimin Anayasa'nın öngördüğü denetim bütünlüğü içinde yapılması gerektiği, Anayasa'nın öngördüğü denetim bütünlüğünün kanunla değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu, bu nedenlerle kuralın, Anayasa'nın 87. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Sayıştay tarafından gerçekleştirilen performans denetimlerinin mali ve hukuki sorumluluk doğurmayacağı öngörülmektedir.

Performans denetimi, kaynakların en ekonomik koşullarda elde edilip edilmediğinin, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanılıp yararlanılmadığının ve plânlanan amaçların etkin olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin incelenmesi faaliyetidir.

Sayıştay tarafından yapılan performans denetimleri sonucunda herhangi bir yargısal karar alınmamakta, sadece idarenin yapmış olduğu işlemlerin verimlilik, etkililik ve tutumluluk ilkelerine uygun olup olmadığı incelenmekte ve sonucuna göre rapor düzenlenmekte, bu raporda da sorumlu kişi ve kişiler belirtilmeden sorun ortaya konulmaktadır. Performans denetiminin yapısı gereği hukuki ve mali sorumluluk doğurmayacağı şüphesiz ise de dava konusu kuralın, bu hususa açıklık kazandırmak için konulduğu, kuralın gerekçesinden anlaşılmaktadır.

Bunun yanında Sayıştay tarafından yapılan denetim, sadece performans denetimi olmayıp, düzenlilik denetimini de içermektedir. Performans denetiminde hukuki ve mali sonuç doğuracak hususların bulunması hâlinde bu durumun düzenlilik denetimini yapacak olan denetim görevlilerine bildirilerek, hukuki ve mali açıdan sorumlular hakkında gerekenin yapılması sağlanmakta ve TBMM'nin bütçe hakkından kaynaklanan denetim yetkisine bir sınırlandırma da getirilmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 87. maddesiyle bir ilgisi görülmemiştir.

5- Kanun'un 17. Maddesinin;

a- (6) Numaralı Fıkrasının (c), (ç) ve (d) Bentleri ile (7) Numaralı Fıkrasının "*Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır.*" Biçimindeki Son Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde; dava konusu kuralların, hukuk güvenliğini ortadan kaldırmayı amaçladığı, mülakatta kayırmacılığı teşvik ettiği, mülakat komisyonuna öznel tercihlerde bulunma imkânı sağladığı ve Anayasa'nın 70. maddesinde belirtilen görevin gerektirdiği nitelikleri nesnel olarak ölçme ve değerlendirmeye uygun olmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10., 70. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 17. maddesinin dava konusu kuralların da bulunduğu (6) numaralı fıkrasının ilk cümlesinde, mülâkatın, adayın; bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü, liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu, özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı, genel yetenek ve kültürü, bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı yönlerinden değerlendirilerek, ayrı ayrı puan vermek suretiyle gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Kanun'un 17. maddesinin dava konusu (7) numaralı fıkrasının son cümlesinde ise mülâkatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olmasının şart olduğu hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devletinde kanunların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapmak yetkisine sahiptir. Düzenlemenin kamu yararına, başka bir anlatımla ülke koşullarına uygun olup olmadığının belirlenerek takdir edilmesi kanun koyucuya aittir. Anayasa'ya uygunluk denetiminde, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığının incelenebileceği açıktır.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal

eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Anayasa'nın 70. maddesinde, her Türk'ün kamu hizmetlerine girme hakkının bulunduğu, hizmet alımında, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemeyeceği; 160. maddenin son fıkrasında da, Sayıştay'ın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatının kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

Dava konusu kurallarda, mülâkatta, adayların hangi yönlerden değerlendirileceğine ve mülakatta başarılı sayılmak için alınması gereken puana ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. İptali istenilen kuralların, eleme ve yazılı sınavlarında başarılı olanlar arasından görevin gerektirdiği niteliklere sahip en iyi adayı seçebilmek için kamu yararı amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Sayıştay denetçi yardımcılığına alınmada mülâkat yapılmasının öngörüldüğü durumlarda, adayların hangi özelliklerinin değerlendirileceği ve mülakatta başarılı olmak için geçerli olan puanı belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisinin bulunduğu açıktır. Bu düzenlemeler, herkes için geçerli, soyut ve genel hükümler içermektedir. Kanun koyucunun belirlediği kurallar, Sayıştay denetçi yardımcılığı mülakatına katılan aynı durumda bulunan adayların tamamına uygulanacağına ve bu konuda bir ayrım yapılmadığına göre dava konusu kurallar, hukuk devleti ve eşitlik ilkesine aykırı değildir.

Öte yandan, Sayıştay denetçi yardımcılığının gerektirdiği kişisel koşulların değerlendirilmesini sağlamak amacıyla öngörülen dava konusu kurallar, Anayasa'nın 70. maddesinde belirtilen hizmete alınmada, görevin gerektirdiği nitelikler kapsamında bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 10., 70. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

b- (6) Numaralı Fıkrasının *"Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz."* Biçimindeki Son Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralın, Danıştay Onikinci Dairesinin 7.7.2009 günlü, E.2009/1043 sayılı kararında idari işlemin yürütmesini durdurma nedeni saydığı *"sınavın sesli ve görüntülü kayıt yapılmak suretiyle gerçekleştirilmemesi"* gerekçesini hükümsüz kılmak ve usulsüz yapılan sınavların bundan sonra yargı mercilerince bu gerekçeye dayalı olarak iptal edilmesini engellemek için teknolojinin kullanımını yasakladığı, adayların hukuki güvenliğini ortadan kaldırdığı, belirli ideolojiler lehine adaylar arasında yaratılan ve gelecekte de başka ideolojiler adına yaratılacak olan kanuna aykırı eşitsizliklerin üstünün örtülmesine imkan sağladığı, mesleğin gerektirdiği niteliklerden başka öznel özelliklerin değerlendirilmesine güvence oluşturduğu, adil yargılanma hakkını kısıtladığı, idari işlemin tüm unsurlarıyla yargı denetimine tabi olmasını sınırladığı, Danıştay Onikinci Dairesinde görülmekte olan henüz sonuçlanmamış bir dava hakkında Yasama Meclisinde bir görüşme yapıldığı, yasama organının Danıştay Onikinci Dairesinin söz edilen yürütmeyi durdurma kararını değiştirdiği ve Sayıştay denetiminin dürüstlük, bağımsızlık, tarafsızlık, güvenirlik ve yeterlik ilkelerine sahip denetçilerce yapılmasını engellediği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 10., 36., 70., 125., 138. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 17. maddesinin dava konusu kuralın da bulunduğu (6) numaralı fıkrasında; Sayıştay denetçi yardımcılığı mülâkatının, adayın; bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü, liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu, özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı, genel yetenek ve genel kültürü ve bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı yönlerinden değerlendirilerek, ayrı ayrı puan verilmek suretiyle gerçekleştirileceği, adayların, komisyon tarafından (a) ila (d) bentlerinde yazılı özelliklerin her biri için yirmişer puan üzerinden değerlendirileceği ve verilen puanların ayrı ayrı tutanağa geçirileceği, bunun dışında mülâkat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmayacağı öngörülmektedir.

Anayasa'nın 70. maddesinde, *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."* denilmektedir.

Anayasa'nın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu, yargı yetkisinin, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamayacağı, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 138. maddesinin üçüncü fıkrasında da *"Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz."* denilmektedir.

Kanun koyucunun, devlet memurluğuna girişte yapılacak sınavların türü, biçimi ve usulleri hakkında takdir yetkisi bulunmakta olup bu takdir yetkisini kullanırken kamu yararını gözeteceği açıktır. Ancak, Anayasa'ya uygunluk denetiminde, kanun koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, incelenen kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığının incelenebileceği açıktır. İptali istenilen kuralda öngörülen düzenlemenin tüm Sayıştay denetçi adayları için geçerli, soyut ve genel hükümler içerdiği, Kanun'da mülâkat komisyonu üyelerinin adayı değerlendirirken esas alacakları kriterlerin ayrı ayrı gösterildiği, her bir aday için yapılacak değerlendirmede mülâkat komisyonu üyelerinin verdikleri puanların aritmetik ortalamasının alınacağının belirtildiği dikkate alındığında kuralın kamu yararı amacı dışında bir amaçla getirildiği söylenemez.

Dava konusu kural, mülâkat sırasında herhangi bir kayıt sistemi kullanılamayacağını hükme bağlamaktadır. Kimi yargı kararlarında yer alan mülâkat veya sözlü sınavların kamerayla kayıt altına alınması ve böylece yargısal denetimin daha kolay bir şekilde yapılabilmesine olanak tanınması yönündeki değerlendirmelerin, anayasal denetimde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Kuralda, idari yargı yolunu kapatan veya zorlaştıran bir hükme yer verilmediğinden Anayasa'nın 125. maddesine aykırı bir durumun varlığından söz edilemez.

Kuralın, Sayıştay denetçi yardımcılığı mülâkatına girecek tüm kişiler için geçerli genel ve objektif bir düzenleme olduğu ve kamu hizmetine

girmeyi engelleyici bir özellik de taşımadığı görülmektedir. Bu durumda, yargı kararlarına uyulmaması, değiştirilmesi veya yerine getirilmemesi de söz konusu olmadığından kuralın, Anayasa'nın 2., 10., 70. ve 138. maddelerine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 10., 70., 125. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın, Anayasa'nın 36. ve 160. maddeleriyle bir ilgisi görülmemiştir.

6- Kanun'un 21. Maddesinin (7) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…başkan yardımcılarından birine vekâlet verir."* ve İkinci Cümlesinde Yer Alan *"…başkan yardımcılarından kıdemli olanı…"* İbareleri ile 22. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının *"Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir."* Biçimindeki Son Cümlesinin ve 25. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştay Başkanlığında daire başkanlığının kadrolu bir görev olduğu ve kadro unvanlı daire başkanlığına Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesinin tezahürüyle gelindiği, oysa Sayıştay Başkanlığında başkan yardımcılığı diye bir kadro olmadığından, başkan yardımcılığının görev unvanı olduğu, görev unvanlı başkan yardımcılığına ise seçimle değil, Sayıştay Başkanının bireysel tercihi üzerine gelindiği, Sayıştay Başkanının bireysel tercihini, Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesiyle eşdeğer gören ve Sayıştay Genel Kurulunun kolektif iradesiyle gelinen daire başkanlığı kadro unvanının statüsü ile özlük haklarının, Sayıştay Başkanının bireysel tercihiyle gelinen başkan yardımcılığı görevine de tanınmasının, Sayıştay Başkanlığına vekâlet görevi verilmesinin ve Sayıştay Başkanının katılamadığı hallerde Sayıştay Genel Kuruluna başkan yardımcılarından kıdemli olanının başkanlık etmesinin ve bu yolla kadrosu ve dolayısıyla statüsü üye olan başkan yardımcılarına, kanunla Sayıştayı temsil etme ve Genel Kurula başkanlık etme görevi verilmesinin, adaletli hukuk düzenini bozduğu, statü hukukundaki farklılığı kanun yoluyla eşitleyerek, farklı hukuksal konumda olanların farklı kurallara tabi olması ilkesini ortadan kaldırdığı belirtilerek dava konusu ibareler ve kuralların, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 22. maddesinin dava konusu kuralı da içeren (1) numaralı fıkrasında, Sayıştay Başkanının biri denetim diğeri yönetim ile ilgili işlerde kendisine yardımcı olmak üzere Sayıştay üyeleri arasından iki başkan yardımcısı görevlendireceği, başkan yardımcılarının daire başkanı statüsünde olduğu belirtilmiştir. Kanun'un 21. maddesinin dava konusu ibareleri de içeren (7) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde ise Sayıştay Başkanının görevinde bulunamayacağı zaman başkan yardımcılarından birine vekâlet vereceği, vekil tayin etmemiş olduğu veya görevinde bulunamayacağı hâllerde başkan yardımcılarından kıdemli olanının, Sayıştay Başkanlığının açık bulunduğu hâllerde ise en kıdemli daire başkanının Sayıştay Başkanlığına vekâlet edeceği öngörülmüştür. Kanun'un 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasında da, Sayıştay Başkanının katılamadığı hallerde Genel Kurula, Kurula katılan başkan yardımcılarından kıdemli olanının başkanlık edeceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, yönetilenlere hukuk güvencesi sağlar. Bu bağlamda kanun koyucu sosyal yaşamı düzenlemek için kamu yararı amacı ile kimi kurallar koyabilir. Zaman içinde değişen toplumsal gereksinmeleri karşılamak, kişi ve toplum yararının zorunlu kıldığı düzenlemeleri yapmak, toplumdaki değişikliklere koşut olarak bu yönde alınan önlemleri güçlendiren, geliştiren, etkilerini daha çok artıran ya da tam tersine bunları hafifleten veya tümüyle ortadan kaldıran işlemlerde bulunmak, kanun koyucunun görevidir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Başkan yardımcıları Sayıştay üyeleri arasından Sayıştay Başkanı tarafından seçilmekte ve başkan yardımcılarının görevleri de Kanun'un 22. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarında belirtilmektedir.

Kanun koyucunun, anayasal sınırlar içinde Sayıştayın idari teşkilatının ne şekilde kurulacağı, kimlerin görevlendirileceği, görevleri, yönetim usulleri, mensuplarının statüleri gibi konularda takdir yetkisi bulunmaktadır. Dava konusu kuralların, Sayıştay başkan yardımcılarının bulundukları konum ve yürüttükleri görev kapsamı itibariyle Sayıştay Başkanı tarafından bilinmesi gereken hususlara da vakıf olmaları nedeniyle, işlerin konuyu bilen kişiler tarafından daha iyi yürütülmesi, denetimde etkinliğin arttırılması ve bürokrasinin azaltılması için kamu yararı amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca başkan yardımcıları, bulundukları konum ve yapmış oldukları görevler açısından Sayıştay üyelerinden farklı konumda olduklarından statülerinde farklılık yaratılmak istenmiş ve bu amaçla daire başkanı ile aynı statüye sahip olmaları amaçlanmıştır. Dava konusu kurallar da anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır.

Öte yandan, Sayıştay başkan yardımcıları, Sayıştay Başkanı tarafından Sayıştay üyeleri arasından seçilseler de yapmış oldukları görevler nedeniyle Sayıştay üyelerinden farklı konumdadırlar. Sayıştay başkan yardımcıları ile Sayıştay daire başkanları da seçilme usulleri, yaptıkları görevler v.b. hususlar bakımından aynı konumda değildirler. Bu nedenle, Sayıştay başkan yardımcıları ile daire başkanları ve Sayıştay üyeleri aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar ile ibareler Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

7- Kanun'un 23. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*... ve ahizler...*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştayın hesap yargısının kendine özgü olup muhatabının sorumlular olduğu, hesap mahkemesi olan Sayıştay yargılama dairelerinde denetçi raporları üzerinden sorumluların hesap ve işlemlerinin görüşülmesine, fazla ödeme veya eksik tahsilatın (kamu zararının) yapıldığı ahizlerin de çağrılmasının ve dolayısıyla en azından görüşlerinin sorulmasının Sayıştayın hesap yargılamasını kendine özgülükten çıkaran ve sorumluların

hesap ve işlemleri yerine kişiler arası hukuki ilişkilerin yargılandığı adli mahkemelere dönüştürdüğü, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştayın, sorumluluğu bulunmayan ahizleri çağırmasının, Anayasa'nın 160. maddesindeki denetim bütünlüğünü ihlal edebileceği gibi Anayasa'nın 9. maddesiyle bağımsız mahkemelere verilen yargı yetkisinin de bağımsız mahkemeler dışında kullanılması yolunu açacağı belirtilerek dava konusu ibarenin, Anayasa'nın 9. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 23. maddesinin dava konusu ibarenin de bulunduğu (4) numaralı fıkrasında, yargılamaya esas raporların görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunmak üzere ilgili grup başkanı, raporu düzenleyen denetçi, sorumlular ve ahizlerin çağrılabileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 160. maddesinde, *"Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.… Sayıştay'ın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, … kanunla düzenlenir."* denilmektedir.

Sayıştayın bütün denetim faaliyetlerinde sorumluluk konusu birincil derecede öneme sahip olmakla birlikte, özellikle uygunluk denetimi sonucunda ortaya çıkan kamu zararının sorumlularının tespiti, gerek denetim gerekse kesin hükme bağlama faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptir. Mali iş ve işlemlerden sorumlu kamu görevlilerinin, kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargı kararı sonucu tespit edilen kamu zararından hangi hâllerde sorumlu tutulacakları hem denetlenenler hem de denetleyenler açısından açık olmalıdır.

Sayıştayın yargı yetkisi gerek konu gerekse kişi bakımından sınırlıdır. Anayasanın *"hesap yargılaması"* olarak isimlendirdiği bu yargılama, sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanması ile sınırlıdır. Sorumlular ve sorumluluk hâlleri ise kanunla belirlenmektedir. Söz konusu sorumluluk ise mali sorumluluktur. Ahizler ise bu sorumluluk kapsamında yer almamaktadır. Ancak ahizler, Sayıştay yargılamasında sorumlular kapsamında olmasa da verilen karardan doğrudan etkilenen kişilerdendir. Bu nedenle, yargılamaya esas raporun dairelerce görüşülmesi sırasında

kamu zararı ile ilgili olarak grup başkanı, raporu düzenleyen denetçi ve sorumlular yanında hukuk tekniği açısından müdahil konumunda bulunan ahizlere Sayıştay yargılamasına katılma ve savunma hakkının tanınması, Sayıştay tarafından yapılan hesap yargılamasının sağlıklı olmasını sağlayacağı, kalitesini arttıracağı gibi bu yargılamadan doğrudan etkilenen ahizlerin, haklarını ve çıkarlarını da koruyacağı açıktır. Böyle bir düzenleme de anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirindedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibare Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 9. maddesiyle bir ilgisi görülmemiştir.

8- Kanun'un 28. Maddesinin ve 11. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (e) Bendinde Yer Alan *"Rapor Değerlendirme Kurulu,"* İbaresinin; 26. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"… Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…"* İbaresinin; 27. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* İbaresinin; 38. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır."* İbaresi ile İkinci Cümlesinde Yer Alan *"…Kurulca görüş bildirilen…"* İbaresinin; 39. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…"* İbaresinin; 40. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"… Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…"* İbaresinin; 42. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan *"…ve Rapor Değerlendirme Kurulu…"* İbaresinin; 43. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir."* İbaresi ile İkinci Cümlesinde Yer Alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu…"* İbaresinin; 64. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinde Yer Alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* İbaresinin; Geçici 3. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun'un iptali istenilen 28. maddesindeki düzenlemeye göre, Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirme görevinin Rapor

Değerlendirme Kuruluna verildiği, Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirme görevinin, Kanun'un 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendine göre yargılama dairelerine, 25. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (d) bendine göre Genel Kurula, 27. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) bendine göre Daireler Kuruluna ve 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (d) bendine göre ise Denetim Plânlama ve Koordinasyon Kuruluna da verildiğine göre Rapor Değerlendirme Kurulunun asıl görevinin Sayıştay raporları hakkında görüş bildirmek olduğu, Kanun'da Sayıştay Genel Kurulunun, Rapor Değerlendirme Kurulu ile ikame edildiği, maddeye göre Rapor Değerlendirme Kurulunun bir başkan ve on üye olmak üzere 11 kişiden oluşacağı; üye tam sayısının üçte ikisi ile toplanacağı ve mevcudun salt çoğunluğu ile karar vereceği, bu düzenlemeye göre beş üyenin Sayıştay raporlarının TBMM'ye sunulmasına veya sunulmamasına karar verebileceği ve bu kararın Sayıştayı bağlayacağı, Kanun'un 23. maddesinde yargılama dairelerinin de bir başkan ve dört üye ile toplanacağının yazılı olduğu, ancak yargılama dairelerinin verdiği kararların son hüküm merciinin yine Kanun'un 26. maddesine göre Temyiz Kurulu olduğu, yargılamaya ilişkin olunca bir başkan ve dört üyenin verdiği karar temyize tabi tutulurken; Sayıştay görüşüne ilişkin olunca bir başkan ve dört üyenin verdiği kararın nihai kabul edilmesi ve bu nihailiğin Sayıştayı bağlayacak nitelikte olmasının kabul edilemeyeceği, bir başkan ve dört üyenin görüşünün, hiçbir şekilde bir başkan ve elli altı üyeden oluşan Sayıştay Genel Kurulunun vereceği görüşün yerine geçemeyeceği, Kanun'un "*Daireler*" başlıklı 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde, *"Denetim raporları hakkında görüş bildirir."* denilerek TBMM'ye sunulacak Sayıştay raporlarının nihai hali kararlaştırılmadan ve dolayısıyla TBMM'ye sunulması veya sunulmaması görüşü verilmeden önce bütün yönleriyle incelenmesi, tartışılması ve teknik değerlendirilmesinin yapılması görevinin yargılama dairelerine verildiği, bu bağlamda TBMM'ye sunulma veya sunulmama görüşü ister Sayıştay Genel Kurulu, ister Rapor Değerlendirme Kurulu tarafından verilsin, Sayıştay raporlarının söz konusu kurulların önüne bütün yönleriyle incelenmiş, tartışılmış ve teknik değerlendirmesi yapılmış şekilde geleceği, bu durumda Sayıştayın en üst ve en yetkili karar organı olan Sayıştay Genel Kurulunu, Sayıştay görüşünü içeren ve bu yanıyla da Sayıştayı bağlayıcı nitelikte bulunan Sayıştay Raporları konusunda devreden çıkarmanın, fonksiyonel olmadığı gibi Sayıştayın anayasal konumuna ve misyonuna da uygun düşmediği, Anayasa'nın 164. maddesinde düzenlenen *"Genel uygunluk bildirimi"*nin TBMM'ye Sayıştay Genel Kurulunun görüşüyle sunulurken;

aynı nitelikteki *"Sayıştay raporları"*nın TBMM'ye sunulması görevinin Sayıştay Genel Kurulundan alınarak Rapor Değerlendirme Kuruluna verilmesini düzenleyen Kanun'un 28. maddesinin Anayasa'nın 160. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Dava konusu diğer ibarelerin ise Kanun'un 28. maddesi ile ilgisi olup bu maddenin iptali hâlinde aynı gerekçelerle iptali istenilmiştir.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un dava konusu 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; Rapor Değerlendirme Kurulunun, Sayıştay Genel Kurulu tarafından iki yıl için seçilen iki daire başkanı ve her daireden birer üye ile denetimden sorumlu başkan yardımcısından oluşacağı, Kurul üyeliğinde boşalma olması hâlinde kalan süreyi tamamlamak üzere Genel Kurul tarafından boşalan yer için seçim yapılacağı, (2) numaralı fıkrasında; Kurulun başkanının Sayıştay Başkanı olduğu, Başkanın katılamadığı durumlarda Kurula denetimden sorumlu başkan yardımcısının başkanlık edeceği, (3) numaralı fıkrasında; Kurulun, üye tamsayısının en az üçte ikisi ile toplanacağı, kanuni izin ve boş üyelik sebebiyle toplantı yeter sayısının sağlanamadığı hâllerde, Kurula görevlendirilmiş üye sayısını aşmamak ve o toplantıya münhasır olmak kaydı ile Kurul Başkanı tarafından katılamayan üyelerin yerine her daireden bir üyeyi aşmamak koşuluyla kıdem esasına göre yeter sayıyı sağlayacak kadar üyenin toplantıya davet edilebileceği, Kurulun, mevcudun salt çoğunluğu ile karar vereceği, oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu tarafın çoğunluğu sağlamış sayılacağı, (4) numaralı fıkrasında; Rapor Değerlendirme Kurulunun, Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildireceği, (5) numaralı fıkrasında; Sayıştay raporlarının Kurulda görüşülmesi sırasında ilgili grup başkanı veya raporun denetçisinin katılarak görüşünü açıklayacağı, (6) numaralı fıkrasında ise Sayıştay raporlarının görüşülmesi sırasında açıklamalarda bulunması için ilgili kamu idaresinin üst yöneticisi veya görevlendireceği yardımcısının çağrılabileceği öngörülmektedir.

Dava konusu diğer ibarelerin ise Rapor Değerlendirme Kurulu ile ilgili olduğu görülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, *"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine*

bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmü yer almaktadır. Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir.

Kanun'un dava konusu 28. maddesinde; Rapor Değerlendirme Kurulunun oluşumuna, görevlerine ve işleyişine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Kanun koyucunun Anayasa'da belirlenen kurallara bağlı kalmak, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla, Sayıştay raporları ile Sayıştay Başkanı tarafından incelenmesi istenen konular hakkında görüş bildirilmesi amacıyla Rapor Değerlendirme Kurulunu oluşturması ve bu Kurulun işleyişi ile ilgili olarak düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır.

Kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamı içinde, Sayıştayın görevlerinden olan TBMM'ye sunulacak raporların sürekli, düzenli, zaman kaybetmeden ve sistemli bir biçimde sunulabilmesi için kamu yararı amacıyla Rapor Değerlendirme Kurulunun oluşumuna, işleyişine ve görevlerine ilişkin düzenlemeleri içeren dava konusu kural ve ibarelerin, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, dava dilekçesinde Anayasa'nın 164. maddesinde düzenlenen *"Genel uygunluk bildirimi"*nin TBMM'ye Sayıştay Genel Kurulunun görüşüyle sunulurken; aynı nitelikteki *"Sayıştay raporları"*nın TBMM'ye sunulması görevinin Sayıştay Genel Kurulundan alınarak Rapor Değerlendirme Kuruluna verilmesini düzenleyen dava konusu kuralın, Anayasa'nın 160. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de, her iki Kurulun da Sayıştay daire başkanı ve üyelerinden oluşması ve Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilecek olan daire başkanları ve üyelerinin de Sayıştay Genel Kurulu tarafından belirlenmesi karşısında, dava konusu kural ve ibarelerde Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural ve ibareler Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

9- Kanun'un 31. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (b) ve (ç) Bentlerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde; Sayıştayın en üst ve en yetkili karar organı olan Sayıştay Genel Kurulunun, Sayıştay denetimi ve hesap yargılamasının

bütünlüğüne ilişkin olan ve Sayıştay denetimi ve hesap yargılamasının bağımsızlığı ile tarafsızlığına güvence oluşturan, denetim stratejik plânları ve yıllık denetim programları ile denetime ilişkin yönetmelik, standart ve rehberleri hazırlama ve mesleki etik kuralları belirleme konularında devreden çıkarılarak, bu görevlerin, Sayıştay Başkanı'nın şahsında oluşturulan ve *"Kurul"* niteliklerine sahip olmayan Denetim Plânlama ve Koordinasyon Kuruluna verilmesini öngören kuralların, Anayasa'nın 160. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 7. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulunun görevleri sayılmakta, dava konusu kurallarda ise TBMM'nin, kamuoyunun ve denetlenen kamu idarelerinin beklentileri de dikkate alınarak denetim stratejik planlarını ve yıllık denetim programlarını yapılacak risk analizleri doğrultusunda hazırlamak, denetime ilişkin yönetmelik, standart, rehberleri hazırlamak ve mesleki etik kurallarını belirlemek bu görevler arasında belirtilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde *"hukuk devleti"* ilkesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri arasında sayılmıştır. Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa'da belirlenen kurallara bağlı kalmak, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir. Anayasa'da Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri v.b. hususların kanunla düzenleneceğine ilişkin hüküm dışında, bu işleyişin ve usulün kimler tarafından ne şekilde yapılacağını belirleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, dava konusu kurallar kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Yasama organının tercihinin yerindeliğinin yargısal denetim konusu olması ise mümkün değildir.

Bunun yanında, Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kurulu tarafından denetim stratejik plânları ve yıllık denetim programları dava konusu kuralda belirtilen TBMM'nin, kamuoyunun ve denetlenen kamu idarelerinin beklentileri de dikkate alınarak yapılacak risk analizleri doğrultusunda hazırlanacaktır. Bu bağlamda, iptali istenilen kuralda, denetim stratejik plânlarının ve yıllık denetim programlarının hazırlanması sırasında göz önünde bulundurulması gereken hususlar belirtilmekle birlikte, Denetim,

Planlama ve Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenecek olan hususlar mutlaka kanun ile düzenlenmesi gerekmeyen hususlardır. Bu nedenle, Kanun'da belirtilen genel çerçeve ve esaslar doğrultusunda, uygulamayı esas alan detayların belirlenmesi konusunda Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kuruluna yetki verilmesi yasama yetkisinin devri niteliğinde değildir.

Öte yandan, Kurulun görevleri arasında gösterilen, denetime ilişkin yönetmelik, standart, rehberleri hazırlamak ve mesleki etik kurallarını belirlemenin ise 6085 ve 5018 sayılı Kanunlarda ve bu kanunların yollama yaptığı INTOSAI Denetim Standartlarında yer alan hükümler gözetilerek yapılacağı da şüphesizdir. Bu nedenle, dava konusu kural ile denetime ilişkin yönetmelik, standart, rehberleri hazırlamak ve mesleki etik kurallarını belirleme görevinin Denetim, Planlama ve Koordinasyon Kuruluna verilmesi, kanun koyucunun 6085 ve 5018 sayılı Kanunlarda yer alan hükümler ile asli düzenlemeleri yaparak çerçeveyi belirlemiş olması nedeniyle yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 7. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

10- Kanun'un 32. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 126. maddesinin üçüncü fıkrasında, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulmasının kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyumun sağlanması koşuluna bağlandığı, ancak, Sayıştayın özelliği gereği kendine özgü anayasal bir kurum olup denetiminin en önemli özelliğinin de bağımsızlık ve anayasal bütünlük olduğu, Anayasa'nın 160. maddesinin bu bütünlük içinde ele alınarak değerlendirilmesi gerektiği, Anayasa'nın, idare için yerel ve bölgesel birimler oluşturma ya da coğrafi bölünme öngörmüş iken Sayıştay için böyle bir teşkilatlanmayı öngörmediği, kanun koyucunun bunu öngörmesinin, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanılması anlamına geleceği, dava konusu kuralın Sayıştay denetimi hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyumu düşüreceği, uzun süreli görevlendirmelerden dolayı denetçilerin yerel ilişki ağları geliştirerek denetimin tarafsızlığını gölgeleyeceği, denetçilerin başka illerde görevlendirme baskısı altında çalışmalarına yol açarak bağımsızlıklarını tehdit edeceği ve Anayasa'nın öngördüğü denetim bütünlüğünü bozacağı belirtilerek kuralın, Anayasanın 6. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Sayıştay Başkanının teklifi ve Sayıştay Genel Kurulunun kararı ile gerek görülen illerde denetim grup başkanlıklarının kurulabileceği öngörülmüştür.

İptali istenilen kuralın, denetimin çok yoğun olarak yapıldığı yerlerde denetimin etkililiği ve verimliliğini sağlamak için kamu yararı amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Böyle bir düzenleme ise anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirindedir.

Anayasa'nın 160. veya diğer maddelerinde Sayıştayın merkezi teşkilatlanması gerektiği konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. Aksine Anayasa'nın 160. maddesinin son fıkrasında, Sayıştayın kuruluşu ve işleyişine ilişkin hükümlerin kanunla düzenleneceği belirtilerek bu konuda kanun koyucuya takdir yetkisi tanınmaktadır. Bu nedenle, kanun koyucunun takdir yetkisine dayanarak yapmış olduğu düzenlemede Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 6. maddesiyle bir ilgisi görülmemiştir.

11- Kanun'un 35. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan *"Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz."* Biçimindeki Son Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, idari işlem ve eylemlerin idari yargı yoluyla denetiminde *"yerindelik denetimi yapılamayacağı"* kuralının, güçler ayrılığı ilkesinin teminatlarından biri olup bu manada önemli olduğu, burada önemli olan hususun, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınmasının, yerindelik denetimi yapılmasının ancak uyulması zorunlu, bağlayıcı kararlar, yani yargı kararları için söz konusu olabileceği gerçeği olduğu, Sayıştayın bağlayıcı, uyulması zorunlu, yargısal kararlarının sadece düzenlilik denetimi kapsamındaki hukuka aykırı mali işlemler için geçerli olduğu, ancak, hiçbir kamu idaresinin hukuka aykırı işlem yapma gibi bir takdir hakkından söz etmenin de şüphesiz mümkün olmadığı, yargılama konusu olmayan, tavsiyelerle sonlanan, hata ve sorumlu bulmaya değil,

kamu yönetiminde geleceğe yönelik iyileştirmelere odaklanan ve bu amaçla tavsiyeler üreten, bu tavsiyelerin de ancak TBMM'nin benimsemesiyle kamu idarelerine yine Sayıştay değil, TBMM tarafından iletildiği performans denetimi yoluyla yerindelik denetimi kavramının ilişkilendirilmesinin ise eşyanın tabiatına aykırı ve ancak bir kavram karışıklığı sonucu olabileceği, iptali istenilen hükmün Anayasa'nın 125. maddesinde yer alan *"Yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz."* hükmünden esinlenerek yasalaştırıldığının anlaşıldığı, ancak, Anayasa'nın 125. maddesindeki düzenlemenin Sayıştay tarafından yapılacak denetimlerle uzaktan ya da yakından herhangi bir ilgisinin bulunmadığı, Sayıştayın yapacağı düzenlilik denetimi ile sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlaması faaliyetlerinin, yerindelik denetiminin kapsamına girmediği, öte yandan, iktisadi bir kavram olan *"performans denetimi"* ile hukuki bir kavram olan *"yerindelik denetimi"*nin de uzaktan veya yakından hiçbir ilgisinin olmadığı, çünkü, yerindelik denetiminin sonunda bir yargı kararı verileceği ya da yerindelik denetiminin yargısal bir karar olarak ortaya çıkacağı, ancak, Sayıştay denetçilerince yapılan performans denetimlerinin, Sayıştay yargılama dairelerinin kesin hükümlerine konu oluşturmadığı, Sayıştay denetçilerince hazırlanan performans denetimi raporlarının, ilgili kurumların görüşünün alınması için Sayıştay Başkanı tarafından kurumlarına gönderildiği ve kurum görüşü alındıktan sonra Sayıştay Genel Kuruluna indirildiği, Sayıştay Genel Kurulunun ise performans denetimi raporu ile kurum görüşlerini değerlendirerek raporda yer alan bulgu ve öneriler doğrultusunda gerekli önlemlerin alınmasının takdiri için raporun TBMM'ye gönderilmesine veya gönderilmemesine karar verdiği, Anayasa'nın 87. maddesindeki TBMM'nin denetim görev ve yetkisiyle 160. maddesindeki Sayıştay denetiminin, Anayasanın *"demokratik hukuk devleti"* ilkesiyle ve demokratik hukuk devletinin olmazsa olmazı *"denetim"* ile birlikte değerlendirilmesinin gerektiği, parlamenter demokrasilerin en önemli öğesi olan bu denetimin, yargı denetiminden farklı özelliklere sahip olup, kaynağını, egemenlik yetkisinden ve bütçe hakkından aldığı, aslında, Anayasa'nın 165. maddesinde öngörülen denetimin de bu kapsamda değerlendirilmesinin gerektiği, dava konusu kuralın, Sayıştayın TBMM adına yapacağı denetimlere, Anayasa'nın 125. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükme konu oluşturmayan ve söz konusu hükmün amacını aşan bir sınırlama getirdiği belirtilerek, Anayasa'nın 2., 87., 160. ve 165. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamayacağı, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamayacağı belirtilmiştir.

Sayıştay denetimi, düzenlilik denetimi ve performans denetimini kapsamaktadır. Düzenlilik denetimi de uygunluk ve mali denetimi içermektedir.

Düzenlilik denetimi kapsamında belirtilen uygunluk denetimi, kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına yönelik hesap ve işlemlerinin hukuka uygunluğuna ilişkindir. Mali denetim ise kamu idarelerinin hesap ve işlemleri ile mali faaliyet, mali yönetim ve kontrol sistemlerinin değerlendirme sonuçları esas alınarak, mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğuna ilişkin denetimdir. Düzenlilik denetimi sonucunda düzenlenen raporlar, denetlenen eylem ve işlemlerin hukuka uygun olup olmadığı ile mali rapor ve tabloların doğru olup olmadığına ilişkin olacaktır.

Uygunluk denetimi sonucunda iki rapor düzenlenmektedir. Bunlardan ilki, kamu idarelerinin gelir ve giderleri ile ilgili hesap ve işlemlerin hukuka uygun olup olmadığının belirtildiği denetim raporu, diğeri ise kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında tespit edilen kamu zararına ilişkin olarak düzenlenen yargılamaya esas rapordur. Denetim icrai bir işlem veya karar niteliğinde değildir. Sayıştay tarafından düzenlilik denetimi sonucu hazırlanacak olan denetim raporlarında yerindelik denetimi yapılması, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınması denetimin içeriği gereği mümkün değildir. Sayıştay dairelerince yargılamaya esas rapor üzerinden yapılan yargılama sonucunda da; hesap ve işlemlerin yasal düzenlemelere uygun olduğuna ya da kamu zararının sorumlulardan tazminine veya gerekli görülen hususların ilgili mercilere bildirilmesine karar verilmektedir. Sayıştay dairelerince yargılamaya esas raporlar sonucunda verilecek kararlar da niteliği gereği yerindelik denetimi yapılan, idarenin takdir yetkisini ortadan kaldıracak ve sınırlandıracak kararlar değildir.

Diğer denetim türü olan performans denetimlerinde de, yapılan harcamaların yerindeliği sorgulanmamakta, ancak, performans denetiminin tanımı gereği, ilgili kamu idarelerinin işlemlerinin, faaliyetlerinin verimliliği, etkinliği ve ekonomikliği gözetilerek bağımsız bir şekilde incelenmekte

ve sonucunda ulaşılan tespit, bulgu ve öneriler TBMM'ye sunulmaktadır. Performans denetimi kapsamında olan verimlilik, etkinlik ve ekonomiklik hususları ise yerindelik denetimi kavramı içinde yer almaz. Performans denetimi sonucunda da, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınması mümkün değildir. Yapılan işlem sadece raporlama olup durum tespitinde bulunulmaktadır.

İdarelerin, kanunlarla verilen görevleri yerine getirirken ne tür kararlar almaları gerektiğinin, her türlü olay ve olgu göz önünde bulundurularak önceden hukuk kurallarıyla belirlenmesi mümkün olmadığı gibi, kamu hizmetlerinin ve toplumsal ihtiyaçların değişkenliği dikkate alındığında uygun bir yöntem de değildir. Bu nedenle, idarelerin karşılaştıkları farklı durumlar karşısında en uygun çözümü üretebilmeleri için takdir yetkisiyle donatılmaları zorunludur. Takdir yetkisinin amacı, idareye farklı çözümler arasından uygun ve yerinde olanı seçme serbestîsi tanımaktır. İdarenin bulduğu çözümün uygun olup olmadığı hukuki bir mesele olmayıp, bir yerindelik sorunudur. Yargı organlarının ve işlemleri hukuksal sonuç doğuran dış denetim organlarının, idarece bulunan çözümün yerinde olup olmadığını denetlemesi düşünülemez. Aksi takdirde, gerçekte söz konusu idari kararı bu konuda sorumluluk sahibi olan idare değil, herhangi bir sorumluluk taşımayan yargı organı veya ilgili dış denetim kurumu vermiş olur. Dava konusu kuralın da bu konuya açıklık getirmek amacıyla çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, TBMM adına kamu idarelerinin gelir gider ve mallarını denetleyen ve bu denetim sonucu elde edilen bulgulara istinaden aynı zamanda hesap yargılaması da yapan Sayıştay'ın, idarelerce yapılan iş ve işlemlerin yerinde olup olmadığını denetlemesi, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak şekilde belli bir yönde karar almasını zorunlu kılacak görüş ve tespitlerde bulunması, Anayasa'yla ve Sayıştayın kuruluş amacıyla bağdaşmaz.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 87. ve 165. maddeleriyle bir ilgisi görülmemiştir.

12- Kanun'un 35. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinin ve 37. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"…genel kabul görmüş uluslararası…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Dünyada *"Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları"* ile *"Uluslararası Denetim Standartları"* adlarıyla iki ayrı denetim standardı bulunmakla birlikte, söz konusu iki ayrı denetim standardının *"Genel Kabul Görmüş Uluslararası Denetim Standartları"* adıyla bir araya getirilmesinden oluşan bir denetim standardının bulunmadığı, Genel Kabul Görmüş Denetim Standartlarının (GAAS), ABD'de özel sektör kuruluşlarınca uygulanan Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensiplerinden (GAAP) yola çıkılarak ABD özel sektör denetim otoriteleri tarafından yine ABD'de uygulanmak üzere hazırlanmış denetim standartları olduğu, Uluslararası Denetim Standartları'nın (ISA) ise, merkezi ABD'de bulunan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yine özel sektör kuruluşları için geliştirilmiş Uluslararası Muhasebe Standartlarından (IAS – IFRS) yola çıkılarak özel sektör kuruluşlarının denetiminde uygulanmak üzere hazırlanmış ve IFAC Konsey kararlarıyla yürürlüğe konulmuş denetim standartları olduğu, söz konusu iki ayrı muhasebe standartları/prensiplerinin ikisinin de özel sektör kuruluşları için hazırlanmış olmakla birlikte birbirinden farklı oldukları için muhasebe standartlarından üretilen denetim standartlarından farklılıklar taşıdığı, 5018 sayılı Kanun'un 68. maddesinin ikinci fıkrasında, *"Dış denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları dikkate alınarak;"* ifadesi geçiyor diye, bunun bir çeviri hatası olabileceği düşünülmeden ve belirtilen hususlar hiç dikkate alınmadan aynı hükmün TBMM adına denetim yapan ve Anayasa'da yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olarak düzenlenmiş bulunan Sayıştay Kanunu'na alınmasının kabul edilemez bir hata olduğu, çünkü Sayıştayın mevcut olmayan bir denetim standardına uygun olarak denetim yürütmesinin söz konusu olamayacağı, öte yandan, *"genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları"* ifadesi ile *"genel kabul görmüş denetim standartları"* ve *"uluslararası denetim standartları"* nın ikisinin birden ayrı ayrı anlaşılması gerekir de denemeyeceği, çünkü bunların birbirinden çok farklı standartlar olduğu, öte yandan, Sayıştayın denetimlerini, belli standartlara uygun olarak yürütmesinin ayrı bir şey, denetimlerinde standartları göz önünde bulundurmasının ise farklı bir şey olduğu, Sayıştayın Anayasal görevini Anayasa'ya uygun bir şekilde yerine getirebilmesi için, genel kabul görmüş denetim standartlarını veya uluslararası denetim standartlarını aynen benimsemesi değil, tüm Dünya Sayıştaylarının

yaptığı gibi kendine uyarlaması gerektiği, uyarlamanın yapılacağı yerin de Kanun olmayıp yönetmelik ve rehberler olması gerektiği, Sayıştayın mevcut olmayan denetim standartlarına göre denetim yapmasını öngören, dava konusu kuralların hukuk devletinin unsurlarından olan kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine uymadığı ve ayrıca INTOSAI Denetim Standartlarına uygun denetim yapmak durumunda olan Sayıştayı, özel sektör kuruluşlarının denetimi için geliştirilmiş bulunan denetim standartlarına uygun denetim yapmaya kayıtsız şartsız zorladığı ve Sayıştay denetimini kanunla sınırlandırdığı belirtilerek kural ve ibarenin, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu (b) bendinde, denetimin genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütüleceği belirtilmiş; 37. maddenin dava konusu ibareyi içeren (2) numaralı fıkrasında ise denetim sürecine ilişkin hususların, kanunlar dikkate alınmak ve genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarından yararlanmak suretiyle hazırlanacak yönetmelik, standart ve rehberlerde belirtileceği öngörülmüştür.

Denetim, dinamik ve sürekli değişime kapalı olmaması gereken bir olgudur. Yüksek denetim kurumları, küreselleşen dünyamızda yeni rollere ve değişimlere açık olmalıdır. Yüksek denetim kurumları, ulusal boyutta gerçekleştirdikleri işler dışında uluslararası alanda da örgütlenmekte ve ulusal sınırları aşarak globalleşen dünyada gerçekleştirdikleri işbirliği ve dayanışma ile ulusal ve uluslararası alanda önemli bir yere sahip olmaktadırlar.

Dava konusu kuralların, denetçinin bağımsızlığının ve denetim sonuçlarının güvenirliliğinin korunmasını, keyfiliğin önüne geçilmesini ve denetimin dinamik ve sürekli değişime açık bir olgu olması da gözetilerek, bu değişikliğin uygulanmasını sağlamak için kamu yararı amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Böyle bir düzenlemenin de anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

Dava konusu 35. maddenin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Denetim genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütülür."* hükmünün, 5018 sayılı Kanun'un 68., 6085 sayılı Kanun'un 37. maddelerindeki hükümler ve INTOSAI Denetim Standartlarında yer alan,

standartların her birinin yüksek denetim kuruluşunun kendi anayasal, yasal ve diğer şartları çerçevesinde değerlendirilmesi ve uygulanması gerektiğine ilişkin açıklaması gözetilerek, *"Denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları dikkate alınarak yürütülür."* şeklinde anlaşılması gerekir.

Dava konusu kural ve ibarede geçen *"genel kabul görmüş uluslararası"* ibarelerinin belirli olmadığı ileri sürülmüş ise de, dava konusu kuralın gerekçesinden genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarının başta Lima Deklarasyonu olmak üzere, INTOSAI Denetim Standartlarına yer verilmiş olduğu gözetildiğinde, dava konusu kural ve ibarede belirsizlik ve hukuk devleti ilkesine aykırılık bulunduğu söylenemez.

Diğer yandan, dava konusu kurallar Sayıştay tarafından yapılan denetimi sınırlamaktan öte denetimde meydana gelecek olan gelişmelerin uygulanmasına olanak sağladığından, Anayasa'nın 160. maddesinde belirtilen Sayıştay denetimini sınırlandırdığından söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural ve ibare Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

13- Kanun'un 35. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ç) Bendinde Yer Alan *"…güncel…"* Sözcüğünün İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştayın, bir haber ajansı, reklam veya kamuoyu araştırma şirketi değil, anayasal bir yüksek denetim kurumu ve hesap mahkemesi olduğu, Anayasa'nın 160. maddesinde Sayıştaya TBMM adına denetim yapma ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi verildiği, denetim metodolojisinin salt güncel olması nedeniyle Sayıştay tarafından uygulanmasının kanun ile öngörülmesinin doğru bir yaklaşım olmadığı, çünkü güncel olan her şeyin popüler olabileceği fakat, doğru olmasının sınanarak test edilmesinden geçtiği, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama yetkisi olan anayasal bir kurumdan, ne olduğu belirsiz güncelin peşine takılması değil, bilimselliği test edilerek sınanmış, tartışma götürmeyen metodolojilere dayalı denetim yapmasının beklenmesi gerektiği, kaldı ki, güncel sözcüğünün, hukuksal anlamda, belirlilik içermediği gibi öngörülebilir de olmadığı, yasa kurallarının, hiçbir tartışmaya yer vermeyecek şekilde açık, anlaşılabilir ve öngörülebilir olması gerektiği belirtilerek dava konusu sözcüğün, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu sözcüğün de yer aldığı 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, denetimlerin, güncel denetim metodolojilerinin uygulanmasında gerekli özen gösterilerek gerçekleştirileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *"belirlilik"*tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gereklidir.

Dava konusu sözcüğün bulunduğu kuralın, denetimin; dinamik ve değişken olması gözetilerek, meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmelerden faydalanmak suretiyle değişen koşullara uyularak yapılabilmesi için kamu yararı amacıyla çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Böyle bir düzenleme anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu gibi Anayasa'nın 160. maddesinin de gereğidir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu sözcük Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

14- Kanun'un 38. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…düzenlilik ve performans…"* ile *"…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…"* İbarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, performans denetimi raporlarının idareler itibariyle ve yıllık olarak birleştirilmesinin mümkün ve anlamlı olmadığı, çünkü performans denetiminin düzenlilik denetiminden farkının, bütçe yılı ile bağlantısının bulunmayışı ve yıllık, periyodik bir denetim olmayışından kaynaklandığı, performans denetiminin, kurumların bazı faaliyetlerini, hatta çoğunlukla birden fazla kurumu ilgilendiren kamusal faaliyetleri konu aldığı ve konunun gerektirdiği zaman dilimine uzandığı, maddede geçen performans denetimi raporu ifadesiyle İNTOSAİ Denetim Standartlarında öngörülen performans raporu değil de, Kanun'un 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde tanımlanan performans ölçümü kastediliyor ise, performans ölçümü/değerlendirmesinin Kanun'un *"Faaliyet Değerlendirme Raporu"* başlıklı 39. maddesinin konusunu oluşturduğundan bu madde ile ilgisinin bulunmadığı, Kanun'un 38. maddesinde belirtildiği şekliyle genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin düzenlilik denetimi sonucunda,

gelir, gider ve mal hesap ve işlemlerine yönelik tespit edilen (kamu zararı dahil) mevzuata aykırılıkların idareler itibariyle birleştirilerek ilgili kamu idarelerine gönderilmesinin ve üst yöneticilerden alınan cevaplarla birlikte yeniden düzenlenerek yargılama dairesi ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşlerinden sonra TBMM'ye sunulmasının, anayasal düzeyde bir çok önemli hukuki sorunlara yol açacağı, Anayasa'nın 160. ve 164. maddelerine göre, Sayıştayın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayabilmesi için Kanun'un 36. maddesine göre hesap ve işlemlerin incelenmesi ve 48. maddesine göre de mevzuata aykırı bulunan denetim bulguları hakkında sorgu düzenlenerek sorumluların savunmalarının alınması ve sorgu ve savunmalara göre düzenlenen raporların yargılama dairelerine intikal ettirilmesi, raporun yargılama dairelerinde yargılanması ve temyiz aşamasından geçerek kesin hüküm niteliğini kazanmasının gerektiği, ancak, 5018 sayılı Kanun'un 68. maddesi ile Kanun'un 38. maddesinin söz konusu bulgular hakkında üst yöneticilerin cevaplarını alarak üst yöneticilerin yönetsel sorumluluklarına esas oluşturmak üzere TBMM'ye sunulmasını öngördüğünü, bulguların Sayıştayda kesin hükme bağlanmadan TBMM'ye sunulmasının bir takım hukuki sorunları beraberinde getireceği, çünkü, TBMM'ye sunulmuş bulgular hakkında Sayıştay yargılama daireleri sorumluların savunmalarını yerinde görerek beraatlerine karar verebilecekleri gibi, tazmin hükmü verilmiş olsa dahi sorumluların temyizi üzerine Temyiz Kurulu, daire kararının değiştirilerek onanmasına veya tamamen kaldırılmasına karar verebileceği, Sayıştayın mevzuata aykırı bularak TBMM'ye raporladığı bulguların, sonradan Sayıştay yargılama dairelerinde mevzuata aykırı bulunmamasının neden olacağı hukuki sorunların yanında, Sayıştayın TBMM'ye sunduğu raporların doğruluğu ve güvenirliği hakkında derin kuşkulara yol açarak Sayıştay denetim ve yargılamasını siyasi tartışma ve polemik konusu hâline getireceği ya da bulguların mevzuata aykırı görülerek TBMM'ye sunulmuş olmasının Sayıştay yargılama dairelerini hukuka aykırı tazmin kararı vermeye zorlayacağı, iptali istenilen ibarelerin, idareler itibariyle yıllık olarak birleştirilmesi mümkün olmayan performans denetimi raporlarının düzenlilik denetimi raporlarıyla birleştirilmesini ve genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mal hesap ve işlemlerinden mevzuata aykırı bulunan ve bu yanıyla hesap yargılamasına konu oluşturan hususların da TBMM'ye sunulmasını öngördüğünden dava konusu ibarelerin, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu ibarelerin de yer aldığı 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda denetim grup başkanlıklarınca düzenlenen denetim raporlarının idareler itibariyle birleştirileceği ve bir örneğinin Sayıştay Başkanlığınca ilgili kamu idaresine gönderileceği belirtilmektedir.

6085 sayılı Kanun'a göre düzenlilik denetimi sonucu hazırlanacak raporlar denetim raporları ve yargılamaya esas rapordur. Düzenlilik ve performans denetimlerinin birlikte yapılması esas olup, yapılacak bu denetimlerde dava konusu ibarelerin bulunduğu kural uyarınca birleştirilecek olan raporlar, düzenlilik denetiminde yargılamaya esas rapor dışında kalan denetim raporları ve performans denetimi sonucunda hazırlanan raporlardır.

Kanun koyucunun dava konusu ibarelerin bulunduğu kural ile aynı idareye ilişkin olarak yapılan düzenlilik ve performans denetimleri sonucunda raporların birleştirmesini öngörerek, söz konusu idare açısından ortaya çıkan durumun her idare bazında, her açıdan görülebilmesini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir düzenlemenin anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu da açıktır.

Ayrıca, Anayasa'nın 160. maddesinde Sayıştay raporlarının neler olacağı ve ne şekilde düzenlenecekleri belirtilmemiştir. Yalnızca, Anayasa'nın 160. maddesinin son fıkrasında, *"Sayıştay'ın…işleyişi, denetim usulleri…..kanunla düzenlenir."* kuralına yer verilerek gerekli düzenlemeler kanun koyucunun takdirine bırakılmıştır. Dava konusu ibareler ise bu kapsamda olduğundan Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibareler Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

15- Kanun'un 39. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Son Cümlesinde Yer Alan *"…bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştayın Anayasa'dan aldığı yetkiyle denetlediği mahallî idarelerin meclislerine, mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesini göndermesinin, mahallî idarelerin meclislerini Sayıştayın adına denetim yaptığı TBMM ile eş görmesi anlamına

geldiği belirtilerek dava konusu ibarenin, Anayasa'nın 160. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 39. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; kamu idareleri tarafından gönderilen idare faaliyet raporlarının, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan mahallî idareler genel faaliyet raporu ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan genel faaliyet raporunun denetim grup başkanlıklarınca denetim sonuçları da dikkate alınarak değerlendirileceği öngörülmektedir. Maddenin dava konusu ibarenin bulunduğu (2) numaralı fıkrasında ise denetim grup başkanlıklarınca bu konuda hazırlanan değerlendirme raporları esas alınarak hazırlanan faaliyet genel değerlendirme raporunun, Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra Sayıştay Başkanı tarafından mahallî idarelere ait olanlar hariç olmak üzere idare faaliyet raporları, genel faaliyet raporu ve mahallî idareler genel faaliyet raporu ile birlikte TBMM'ye sunulacağı ve bir örneğinin Maliye Bakanlığına gönderileceği, mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinin bir örneğinin İçişleri Bakanlığına, bir örneğinin de ilgili mahallî idarenin meclisine gönderileceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 160. maddesinde, *"Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır."* denilmektedir.

Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında; TBMM adına Sayıştay tarafından denetlenecek kurumlar arasında mahallî idareler sayılmamış, maddenin üçüncü fıkrasında mahallî idarelerin Sayıştay tarafından denetleneceği belirtilmiştir. Mahallî idareler, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri kapsamına alması nedeniyle merkezi hükümet bütçesi kapsamı dışında tutulmuşlardır. Ancak mahallî idarelerin, diğer kurumların bütçeleri ile bağlantılı olmasından dolayı faaliyet, hedef ve sonuçları, bütçe ekinde TBMM'ye sunulmaktadır.

Mahallî idarelerin bütçeleri ve kesin hesap işlemleri kendi yerel meclislerinde görüşülmekte ve onaylanmaktadır. Bu nedenle, dava konusu ibarenin, mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinden mahallî idare meclislerinin bilgi sahibi olması ve gereğinin yapılmasının sağlanması için kamu yararı amacı ile düzenlendiği

anlaşılmaktadır. Böyle bir düzenlemenin de anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

Sayıştayın mahallî idareleri denetlemesi Anayasa'nın 160. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca verilen görevden kaynaklanmaktadır. Mahallî idarelerin idare faaliyet raporları hakkındaki Sayıştay değerlendirmesinin ilgili mahallî idarenin meclisine gönderilmesi, mahallî idarelerin meclislerini Sayıştay'ın adına denetim yaptığı TBMM ile eş görmesi anlamına gelmez.

Öte yandan, Anayasa'nın 160. maddesinde Sayıştayın, mahallî idarelerin idare faaliyetleri raporları hakkındaki değerlendirmesinin bir örneğini mahallî idarenin meclisine göndermesini yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır. Aksine, Anayasa'nın 160. maddesinin son fıkrasında, Sayıştayın kuruluşu, işleyişi ve denetim usullerinin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir. Dava konusu ibare de kanunla düzenlenmiştir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibare Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

16- Kanun'un 45. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştayın görevlerinin Anayasa'nın 160. maddesinde sayılmış iken dava konusu kural ile Sayıştaya kaynağını Anayasa'dan almayan yeni görevler verildiği ve Anayasa'ya göre TBMM adına denetim yapan Sayıştayın, verilen bu görevler temelinde kanun ile adeta TBMM'ye bağlı görev yapan bir teftiş veya denetleme kuruluna dönüştürüldüğü, bu durumun Sayıştayın bağımsızlığı ve tarafsızlığına aykırılık teşkil edeceği, öte yandan, TBMM'de sadece ihtisas komisyonlarının sayısının 17 olup, bunlara kurulabilecek araştırma ve soruşturma komisyonları da eklenince TBMM Başkanlığından gelebilecek denetim ve inceleme taleplerinin ulaşabileceği boyut ve söz konusu taleplere öncelik verilecek olmasının, Sayıştayın Anayasa'dan kaynaklanan ve belirli bir program temelinde yürütülmesi gereken görevlerinin yapılmasını engelleyebileceği belirtilerek dava konusu kuralın, Anayasa'nın 6. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, TBMM Başkanlığının; araştırma, soruşturma ve ihtisas komisyonlarının kararına istinaden Sayıştaydan, talep edilen konuyla sınırlı olmak kaydıyla denetimine tâbi olup olmadığına bakılmaksızın

özelleştirme, teşvik, borç ve kredi uygulamaları dâhil olmak üzere, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hesap ve işlemleri ile aynı usule bağlı olarak, kullanılan kamu kaynak ve imkânlarından yararlanma çerçevesinde, her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerinin denetlenmesini talep edebileceği, denetim sonuçlarının TBMM Başkanlığına sunulacağı ve TBMM'den gelen denetim taleplerine öncelik verileceği, Cumhurbaşkanlığının bu madde kapsamı dışında olduğu öngörülmüştür.

Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında, *"Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir…."* denilmektedir.

Anayasa'nın 87. ve 98. maddeleri uyarınca, TBMM'nin denetleme yetkisi bulunmaktadır. Dava konusu kuralda belirtilen tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kullanılan kamu kaynak ve imkânlarından yararlanma çerçevesinde her türlü kurum, kuruluş, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve dernekler ile benzeri teşekküllerin hesap ve işlemlerinin denetlenmesini talep edebilmesi de bu yetki kapsamındadır. Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştayın anayasal görevleri yanında aynı fıkrada yer alan, kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir hükmü kapsamında Sayıştaya kanun ile yeni bir görev verilmesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 160. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

17- Kanun'un 51. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan *"…ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi,"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun'un 51. maddesinde Sayıştay ilâmlarının düzenlendiği ve (2) numaralı fıkrasının dava konusu ibarenin bulunduğu (a) bendinde ilâmlarda *"ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"*nin yer alacağı hükmüne yer verilirken; *"Kanun Yollarına Başvurma"* başlıklı 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, temyiz, yargılamanın iadesi ve karar

düzeltmesi taleplerinin Sayıştay Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçe ile yapılacağı; (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde ise dilekçelerde *"ilgili hesabın adı ve yılı"* hususlarının bulunacağının belirtildiği, kanun yollarına başvuru dilekçelerine *"ilgili hesabın adı ve yılı"*nın yazılması zorunlu olmakla birlikte yazılabilmesi için bilinmesi, bilinmesi için de kanun yollarına başvurulan Sayıştay ilâmlarında yazılı olmasının gerektiği, Kanun'un ilâmlara ilişkin 51. maddesinde ilâmlarda yer alacak hususlar içinde *"ilgili hesabın adı ve yılı"*na yer verilmediği gibi bunun yerine geçmek üzere *"ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"*ne yer verildiği, ancak, *"İlgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"* ile *"ilgili hesabın adı ve yılı"* ifadelerinin birbirinden çok farklı olduğu, dava konusu ibarenin sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlandığının belgesi olan Sayıştay ilâmlarında, kesin hükme bağlanan hesaba ilişkin açıklayıcı asgari bilgileri içermediği, sorumluların kanun yollarına başvurmalarına taban oluşturmak yerine, neyi neden amaçladığının ve ne işe yarayacağının belli olmadığı ve Kanun'un 54. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendiyle çelişkili olduğu belirtilerek dava konusu ibarenin, Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 51. maddesinde, Sayıştay daireleri tarafından verilen ilâmların ne şekilde düzenleneceği ve ilâmlarda yer alması gereken hususlar belirtilmektedir. Dava konusu ibarenin yer aldığı kuralda da, ilâmlarda daire ve karar numarası ile ilgili kamu idaresinin adı ve denetim döneminin yer alacağı öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *"belirlilik"*tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gereklidir.

Dava dilekçesinde, Kanun'un ilâmlara ilişkin 51. maddesinde, ilâmlarda yer alacak hususlar içinde *"ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi"*ne yer verildiği, ancak Kanun'un *"Kanun yollarına başvurma"* başlıklı 54. maddesinin birinci fıkrasında, temyiz, yargılamanın iadesi ve karar düzeltilmesi taleplerinin Sayıştay Başkanlığına hitaben yazılmış imzalı dilekçe ile yapılacağının belirtildiği, ikinci fıkrasının (c) bendinde ise bu dilekçede *"ilgili hesabın adı ve yılı"*nın bulunması gerektiğinin yer aldığı, her iki kuralda farklı hükümlerin yer almasının sorumluların kanun yollarına başvurabilmelerini ve Sayıştay ilâmlarının takibini engellediği ileri sürülmüş ise de ilâmlarda ve kanun

yollarına başvuru dilekçesinde yer alması gereken hususlar gözetildiğinde, sorumluların kanun yollarına başvurabilmelerini ve Sayıştay ilâmlarının takibini engelleyici bir hususun bulunmadığı anlaşılmaktadır. İncelenen kuralda belirtilen ilgili idarenin adı ve denetim döneminin Kanun'un 54. maddesinde öngörülen hükümle uyumluluk içerip içermediği hususu ise anayasal denetime esas oluşturmaz.

Öte yandan, dava konusu ibarede yer alan ilgili kamu idaresinin adı ve denetim döneminden ne anlaşılması gerektiği ise 5018 ve 6085 sayılı Kanun hükümleri ile açık bir şekilde belirtildiğinden, dava konusu ibarenin belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibare Anayasa'nın 2. ve 160. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

18- Kanun'un 79. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 5018 sayılı Kanun'a ekli Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerine İlişkin (I) Sayılı Cetvel'in 8. sırasında Sayıştayın sayıldığı, dolayısıyla Sayıştayın merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri içinde yer aldığı, bu bağlamda, Sayıştayın da Anayasa'nın 160. maddesinde öngörüldüğü şekilde Sayıştay tarafından denetlenmesi; ancak denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının güvence altına alınabilmesi için denetimi yürütecek ekibin Sayıştay Başkanı tarafından değil, Sayıştay Genel Kurulu tarafından belirlenmesinin gerektiği, Anayasa Mahkemesinin 10.11.2009 günlü, E.2007/12, K.2009/153 sayılı kararında da belirtildiği üzere Anayasa'nın 87. maddesinde Sayıştay bütçesinin uygulamasının denetlenmesinin TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmadığı, bu durumda kanun koyucunun kaynağını Anayasa'nın 6. maddesinden almayan düzenlemeler yaptığını kabul etmenin gerektiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 6., 87. ve 160. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Sayıştayın denetlenmesinin, her yıl TBMM adına TBMM Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından, hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler de esas alınarak yapılacağı öngörülmektedir.

Anayasa'nın 87. maddesinde, *"Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir"* denilerek, TBMM'nin görev ve yetkileri açıkça belirtilmiştir.

Anayasa'nın 160. maddesine göre, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmak görevi Sayıştaya aittir.

Sayıştayın, bütçe bakımından merkezi yönetim bütçesi kapsamına giren bir kamu idaresi olduğu kuşkusuzdur. Nitekim, 5018 sayılı Kanun'un 3. maddesi ve ekli (I) Sayılı Cetvelin 8. sırasında Sayıştay merkezi yönetim kapsamındaki kamu idaresi olarak yer almaktadır.

Anayasa'nın 87. maddesinde de, Sayıştayın denetlenmesi TBMM'nin görev ve yetkileri arasında belirtilmemiştir. Bu durumda, Anayasa'nın 6. maddesine göre kanun koyucunun kaynağını Anayasa'dan almadan dava konusu düzenlemeleri yapma yetkisi de bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 6., 87. ve 160. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU ile Zühtü ARSLAN bu görüşe katılmamışlardır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun;

A- 79. maddesinin yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B- 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi, (f) bendinde yer alan *"…tespit edilen kamu zararına ilişkin…"* ibaresi ve (k) bendine,

2- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrasına,

3- 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan *"Rapor Değerlendirme Kurulu,"* ibaresine,

4- 17. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (c), (ç) ve (d) bentleri ile *"Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz."* biçimindeki son cümlesine, (7) numaralı fıkrasının, *"Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır."* biçimindeki son cümlesine,

5- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…başkan yardımcılarından birine vekalet verir."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…başkan yardımcılarından kıdemli olanı…"* ibaresine,

6- 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir."* biçimindeki son cümlesine,

7- 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… kamu zararına ilişkin…"* ibaresi ile (4) numaralı fıkrasında yer alan *"…ve ahizler…"* ibaresine,

8- 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasına,

9- 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…"* ibaresine,

10- 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresine,

11- 28. maddesine,

12- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerine,

13- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrasına,

14- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz."* biçimindeki son cümlesine, (b) bendine ve (ç) bendinde yer alan *"…güncel…"* sözcüğüne,

15- 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasına,

16- 37. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…genel kabul görmüş uluslararası…"* ibaresine,

17- 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…düzenlilik ve performans…"* ve *"…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…"* ibaresine, (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…Kurulca görüş bildirilen…"* ibaresine,

18- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…"* ibaresi ile son cümlesinde yer alan *"…bir örneği de ilgili mahalli idarenin meclisine…"* ibaresine,

19- 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…"* ibaresine;

20- 42. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…ve rapor Değerlendirme Kurulu…"* ibaresine,

21- 43. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu …"* ibaresine,

22- 45. maddesine,

23- 48. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kamu zararına yol açan…"* ibaresine,

24- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi,"* ibaresine,

25- 64. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresine,

26- Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…"* ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 28.2.2013 günlü, E.2011/21, K.2013/36 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, cümlelere, ibarelere ve sözcüğe ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

28.2.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun;

A- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan *"… tespit edilen kamu zararına ilişkin…"*, 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"…kamu zararına ilişkin…"* ve 48. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kamu zararına yol açan…"* ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- 17. maddesinin;

1- (6) numaralı fıkrasının;

a- (c), (ç) ve (d) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- *"Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz."* biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- (7) numaralı fıkrasının, *"Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır."* biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…başkan yardımcılarından birine vekalet verir."* ve ikinci cümlesinde yer alan *"… başkan yardımcılarından kıdemli olanı…"* ibareleri ile 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir."* biçimindeki son cümlesinin ve 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

G- 23. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan *"…ve ahizler…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

H- 28. maddesinin ve 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan *"Rapor Değerlendirme Kurulu,"* ibaresinin; 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…"* ibaresinin; 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresinin; 38. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…Kurulca görüş bildirilen…"* ibaresinin; 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…"* ibaresinin; 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…"* ibaresinin; 42. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"… ve rapor Değerlendirme Kurulu…"* ibaresinin; 43. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir."* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan

"… Rapor Değerlendirme Kurulu…" ibaresinin; 64. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…"* ibaresinin; Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

I- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

J- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

K- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz."* biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

L- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin ve 37. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…genel kabul görmüş uluslararası…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemleri REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

M- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan *"… güncel…"* sözcüğünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

N- 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…düzenlilik ve performans…"* ile *"…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…"* ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

O- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan *"… bir örneği de ilgili mahalli idarenin meclisine…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

P- 45. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

R- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi,"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

S- 79. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

28.2.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY GEREKÇESİ

6085 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (6) fıkrasının iptali istenilen son cümlesinde ***"Bunun dışında mülâkat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz"*** denilmektedir.

9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 2/A maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesindeki *"Bunun dışında mülâkat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz."* biçimindeki kuralın iptal isteminin reddine ilişkin **14.04.2011 günlü, 2009/63 Esas, 2011/66 Karar sayısı ile verilen ve 23.7.2011/28003 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararının "KARŞIOY GEREKÇESİ"** yazısının (**I) numaralı** bendinde

belirttiğim gerekçe ile Anayasa'nın 36. ve 125. maddelerine aykırı olan kuralın iptali gerekir.

Açıklanan nedenle çoğunluğun ret kararına katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Sayıştayın denetlenmesi, her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından görevlendirilen ve gerekli mesleki niteliklere sahip denetim elemanlarından oluşan bir komisyon tarafından, hesaplar ve bunlara ilişkin belgeler de esas alınarak yapılır" şeklindeki 79. maddesi iptal edilmiştir.

Anayasa'nın 160. maddesinde, Sayıştay'ın merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını **Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adına** denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarda verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli olduğu belirtilmektedir. Bu anayasal hükmün doğal sonucu olarak ve yine Anayasa'nın 161. ve 164. maddeleri karşısında, tüm merkezi yönetim bütçesindeki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının harcama yetkilerinin kaynağı ve temeli, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki iradesinde tecelli etmektedir. Harcama yetkisini veren bir makamın, bu yetki uyarınca tahsis edilmiş ödeneklerin usul ve kanuna uygunluğunu kendi adına denetleyecek bir organı (Sayıştay'ı) gerek görmesi halinde denetleyebileceği ve buna dair yasal hükümler getirebileceği izahtan varestedir.

Esasen, TBMM adına kamu idarelerini denetleyen bir organ olan Sayıştay'ın kendi hesaplarının denetlenmesinin, kendisi dışında bir başka denetim mekanizmasına bırakılması gerekliliği eşyanın tabiatına daha uygundur. "Denetim" gibi objektiflik gerektiren bir konuda, hesapları incelenecek "kurum" dışında bir mekanizmanın olması, etkin ve verimli bir denetimin gereğidir. Nitekim, gelişmiş ülkelerin sayıştaylarının uluslararası meslektaş grupları ya da uluslararası bağımsız denetim kurumlarınca dış

denetime tabi tutulması gittikçe yaygınlaşan bir yöntem haline gelmektedir. (Bu konuda bkz. H. Ömer Köse, "Sayıştay Denetiminin Denetlenmesi: Uluslararası Uygulama Örnekleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme", *Sayıştay Dergisi*, Sayı 70, Temmuz-Eylül 2008: 3-42.)

Dava konusu kuralla harcama yetkisinin asli sahibi olan TBMM'ye öngörülen yöntemle Sayıştay hesaplarının denetlenmesi görevi verilmiştir. Anayasa'nın 87. maddesinde TBMM'nin görevleri arasında bu "denetim"in sayılmamış olmasının, bu tür bir düzenlemeye engel teşkil etmediği açıktır. Yukarıda ifade edildiği üzere harcama ve denetim yetkisinin asli sahibi TBMM olup, Anayasa'nın 160., 161. ve 164. maddelerinin amir hükümleri karşısında, ayrıca 87. maddede yeniden bir belirleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Diğer yandan, Anayasa'nın 160. maddesi Sayıştay'ın denetimi kapsamında bulunan kurumları belirtmiş, ancak Sayıştay'ın kendisinin nasıl denetleneceğine dair bir düzenlemeye yer vermemiştir. Anayasa koyucu, Sayıştay'ın kendi kendisini denetlemesini isteseydi Anayasa'nın 68. maddesinde başka bir bağlamda belirttiği gibi "Sayıştay dahil" şeklinde bir ibareye yer verebilirdi. Bu durumda, yasamanın asliliği ve genelliği ilkesi gereğince Sayıştay'ın nasıl denetleneceğine dair düzenleme yapma yetkisi kanun koyucuya aittir. Bu ilke, yasama organının Anayasa'da açıkça aksine hüküm olmadıkça her konuyu ilk elden düzenleyebilmesi anlamına gelmektedir. Anayasa'nın diğer hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla yasama organı kendisine yeni görev ve yetkiler verebilir. Bu yetki TBMM'nin "kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak" yetkisi içinde mündemiçtir. Mahkememizin daha önce belirttiği gibi, yasama organının düzenleme yapma yetkisinin sınırı "o konuda izin verici değil yasaklayıcı bir hükmün olup olmadığı hususudur" (E. 2011/59, 2012/34, K.T. 1.3.2012). Anayasa'da Sayıştay'ın hangi kurum tarafından denetleneceğine dair bir hüküm bulunmadığından, kanun koyucu bu konudaki takdir yetkisini Sayıştay'ın denetiminin TBMM tarafından yapılması gerektiği yönünde kullanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, kuralın Anayasa'ya aykırı bir yönünün bulunmadığı ve iptal isteminin reddi gerektiği kanaatine vardığımızdan, çoğunluğun iptale yönelik kararına katılmıyoruz.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY YAZISI

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 17. maddesinin (6) numaralı fıkrasının *"Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz"* biçimindeki son cümlesinin, E:2011/59, K:2012/34 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararına ilişkin karşıoy gerekçelerimin II. paragrafında belirtilen nedenlerle Anayasa'ya aykırı olduğu düşüncesindeyim.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 17. maddesinin (6) numaralı iptali istenilen "**Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz.**" cümlesinin de yer aldığı fıkrada;

(6) Mülakat, adayın;

a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücü,

b) Liyakati, temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu,

c) Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığı,

ç) Genel yetenek ve genel kültürü,

d) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı, yönlerinden değerlendirilerek, ayrı ayrı puan verilerek gerçekleştirilir. Adaylar, komisyon tarafından (a) ile (d) bentlerinde yazılı özelliklerin her biri için yirmişer puan üzerinden değerlendirilir ve verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. **Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz.**" denilmektedir.

Madde hükmü ile Sayıştay Başkanlığında görev yapacak denetçi yardımcılarının yazılı sınavdan sonra yapılacak mülakatta, şeffaflığı ve

objektifliği sağlayacak ve herhangi bir uyuşmazlık çıkması halinde kanıt olabilecek bir kayıt sisteminin kullanılması yasaklanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun olan her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, tüm eylem ve işlemlerini objektif esaslara bağlayarak yargı denetimine açan devlettir.

Anayasa'nın "kamu hizmetlerine girme hakkı"nı düzenleyen 70. maddesinde ise "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." denilmiş olup, buna göre hizmete alınmada hizmetin gerekli kıldığı nitelikler dışında öznel değerlendirmelere yol açabilecek davranışlardan kaçınmak gerekmektedir.

Bu durumda dava konusu kural idari işlemlerde objektifliği ve şeffaflığı engellediği gibi, uyuşmazlık çıkması halinde kanıt olabilecek bir kayıt sisteminden kaçınılması suretiyle idari işlemlerde yargısal denetim alanını da daraltmaktadır.

Açıklanan nedenle kural Anayasa'nın 2. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2011/65
Karar Sayısı : 2013/49
Karar Günü : 28.3.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet Partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) TBMM Grubu Adına Grup Başkanvekilleri M. Akif HAMZAÇEBİ ile Muharrem İNCE

İPTAL DAVASININ KONUSU : 6.4.2011 günlü, 6225 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un;

1- Dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinin,

2- Onuncu fıkrasının birinci cümlesinin,

B- 9. maddesiyle 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendinin ikinci paragrafının *"…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili…"* bölümünün,

C- 10. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14'ün;

1- Birinci fıkrasının birinci cümlesinin,

2- İkinci fıkrasında yer alan *"… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …"* ibaresinin,

3- EK-1, EK-2 ve EK-3 sayılı çizelgelerinin,

D- 12. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in,

E- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasının,

F- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendinin,

G- 17. maddesiyle 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3'ün,

H- 18. maddesiyle 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un,

Anayasa'nın 2., 5., 10., 12., 17., 48., 55., 56., 90., 128., 135., 138. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"II. GEREKÇE

06.04.2011 tarihli ve 6225 sayılı olup, 26.04.2011 tarihli ve 27916 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un bazı hükümlerinin yürürlüğünün durdurulması ve iptali istemiyle Anayasa Mahkemesinde açılan 2011/65 Esas sayılı davada verilen 12.7.2011 tarihli Karar ile dava dilekçesinde saptanmış olan bir kısım noksanlıkların bir ay içinde giderilmesi gerektiği bildirilmiştir. Söz konusu noksanlıklara ilişkin gerekli açıklamaları da içerecek biçimde yeniden hazırlanan yürürlüğün durdurulması ve iptal isteminin gerekçeleri aşağıda sunulmuştur.

A) 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa Eklenen Ek Madde 10'un Dokuzuncu Fıkrasının Birinci Tümcesindeki, "Etik kurullar, en az biri sağlık mesleği mensubu olmayan kişi ve biri de hukukçu olmak kaydıyla ve üyelerinin çoğunluğu doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mesleği mensubu olacak şekilde, en az yedi ve en çok onbeş üyeden oluşturulur." ve Onuncu Fıkrasının Birinci Tümcesindeki "Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu ise; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı veya uygun göreceği bir Müsteşar yardımcısının başkanlığında tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden Bakanlıkça seçilen uzmanlığını almış veya doktorasını yapmış üçer kişi, birer klinik psikolog ve ilahiyatçı ile Bakanlık 1. Hukuk Müşaviri veya görevlendireceği bir hukuk müşavirinden oluşur." Hükümlerinin Anayasaya Aykırılığı

a) 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa Ek 10 uncu madde eklenerek, gönüllü insanlar üzerinde gerçekleştirilecek klinik araştırmaların ne şekilde yapılabileceği düzenlenmiştir. Buna göre, Yasada belirtilen diğer koşulların yanı sıra "Yapılacak araştırmayı ilgili etik kurulun uygun görmesi" de bu tür çalışmaların yapılabilmesinin önkoşulunu oluşturmaktadır.

Anılan Ek 10 uncu maddenin sekizinci fıkrası uyarınca; "Sağlık Bakanlığınca, insanlar üzerinde gerçekleştirilecek klinik araştırmalara katılacak gönüllülerin hakları, sağlık güvenliği ve esenliğinin korunmasını sağlamak ve klinik araştırmaları etik yönden değerlendirmek amacıyla etik kurullar; klinik araştırmalarla ilgili konularda Bakanlığa görüş bildirmek üzere Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu teşkil olunur."

Aynı maddenin dokuzuncu fıkrasının ilk tümcesinde ise "Etik kurullar, en az biri sağlık mesleği mensubu olmayan kişi ve biri de hukukçu olmak kaydıyla ve üyelerinin çoğunluğu doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mesleği mensubu olacak şekilde, en az yedi ve en çok onbeş üyeden oluşturulur." düzenlemesi yer almaktadır.

Sözü edilen etik kurullar, araştırmaya katılacak gönüllülerin hakları, sağlık yönünden güvenliği ve esenliğinin korunması, araştırmanın mevzuata uygun şekilde yapılmasının ve takip edilmesinin sağlanması amacıyla kurulmaktadır. Bu çerçevede etik kurullar; araştırma protokolü, araştırmacıların uygunluğu, araştırma yapılacak yerlerin yeterliliği ve gönüllülerin bilgilendirilmesi ve bu kişilerden alınacak aydınlatılmış onamlar ile araştırmalarla ilgili diğer konularda bilimsel ve etik yönden görüş oluşturmakla, bir araştırmanın yürütülmesinde en önemli görevi üstlenen kurul olma özelliğini taşımaktadırlar.

Etik Kurulların amaca elverişli bir üye bileşimiyle; yapısı, çalışmaları ve kararlarının yönetsel otorite, politika, destekleyici vb. her türlü dış etkiden uzak olması, bilimsel ve kurumsal özerklik perspektifi içinde, bilim ve gönüllüler yararına çalışması esastır. Bu zorunluluk 03.12.2003 tarihli ve 5013 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunarak 20.04.2004 tarih ve 25439 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Biyoloji Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi'nin (kısaca BİYOTIP Sözleşmesi) "Üzerinde araştırma yapılan kişilerin korunması" başlıklı 16 ncı maddesinin üçüncü bendinde ifade edilmiştir. Buna göre, bir kişi üzerinde araştırma ancak; "araştırma projesinin bilimsel değerinin, araştırma amacının öneminin değerlendirilmesi ve etik bakımdan kabul edilebilirliğinin çok disiplinli bir gözden geçirmeye tabi tutulması dahil, yetkili bir kurum tarafından bağımsız bir şekilde incelendikten sonra onaylanmış olması" koşulunun yerine getirilmesi durumunda yapılabilir. Aynı mahiyette bir düzenleme Dünya Tabipler Birliği Helsinki Bildirgesinin 15 inci maddesinde de yer almaktadır.

Bu düzenlemeler uyarınca etik kurulların yönetsel otorite ve politikaların tümüyle dışında olması gereklidir. Bu Kurulların Sağlık Bakanlığı'nca oluşturulması kuruluş amacına uygun olmadığı gibi hukuka da aykırıdır.

Bilindiği gibi Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu çerçevede, yapılan hukuksal düzenlemelerin de temel hukuksal normlar gözetilerek yapılması gerekmektedir. Anayasanın 90 ıncı maddesinin son fıkrasına göre, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

Anayasanın 5 inci maddesinde göre, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak devletin temel ve amaç ve görevleri arasındadır. Anayasanın 12 nci maddesine göre, herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Anayasanın 17 nci maddesine göre, herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre, tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; kimse, rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Anayasanın 56 ncı maddesi uyarınca devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak zorundadır.

İnsan üzerinde yapılan klinik araştırmalar, kişinin vücut bütünlüğü ve yaşama hakkı ile doğrudan ilgilidir. İnsan üzerinde yapılacak klinik araştırmalar için öngörülen koşulların eksiksiz yerine getirilmediği durumlarda, bu araştırmaların hukuka ve Anayasamızın yukarıda belirtilen düzenlemelerine uygunluğundan söz etmeye olanak bulunmamaktadır. Bu koşulların başında, "yapılacak klinik araştırmanın etik kurul tarafından uygun görülmesi" yer aldığına göre ve burada sözü edilen etik kurulların "bağımsızlığı"nın da en temel niteliği olması karşısında; etik kurulun bileşimi, Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmasına ilişkin düzenleme ile birlikte değerlendirildiğinde, kuruluş amacına uygun ve bağımsız olarak inceleme yapabilmesini sağlamaya elverişli değildir.

Öte yandan, Biyotıp Sözleşmesi'nin yukarıda değinilen 16 ncı maddesinin üçüncü bendine göre, insan üzerinde ancak "araştırma projesinin bilimsel değerinin, araştırma amacının öneminin değerlendirilmesi ve etik bakımdan kabul edilebilirliğinin çok disiplinli bir gözden geçirmeye tabi tutulması dahil, yetkili bir kurum tarafından bağımsız bir şekilde incelendikten sonra onaylanmış olması" durumunda araştırma yapılabileceği gözetildiğinde, bu değerlendirmeyi yapacak etik kurulun gerek nicelik ve gerekse nitelik olarak "çok disiplinli bir gözden geçirmeyi" yapabilecek şekilde oluşturulabilmesi gerekmektedir. Ne var ki iptali istenen fıkrada belirtilen en az sayı yetersiz olup, bir klinik araştırmanın ikisi sağlık alanından olmayan toplam 7 kişilik bir kurulca değerlendirilmesi belirlenen amaca uygun düşmemektedir.

Tüm bu nedenlerle; 6225 sayılı Yasa'nın 8 inci maddesi ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa eklenen Ek 10 uncu maddenin dokuzuncu fıkrasının ilk tümcesi, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 12 nci, 17 nci, 56 ncı ve 90/son maddesine aykırılık oluşturduğundan, iptali gerekir.

b) Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun Ek 10 uncu maddesinin onuncu fıkrasının ilk tümcesinde "Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu ise; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı veya uygun göreceği bir Müsteşar yardımcısının başkanlığında

tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden Bakanlıkça seçilen uzmanlığını almış veya doktorasını yapmış üçer kişi, birer klinik psikolog ve ilahiyatçı ile Bakanlık 1. Hukuk Müşaviri veya görevlendireceği bir hukuk müşavirinden oluşur." düzenlemesi yer almaktadır.

3359 sayılı Yasa'nın Ek 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında Klinik Araştırma Danışma Kurulunun kuruluş amacı, "klinik araştırmalarla ilgili konularda Bakanlığa görüş bildirmek" olduğu belirtilmektedir. Bakanlığa bildirilecek görüşler ise hem bilimsel, hem de etik yönden olacaktır.

Sağlık Bakanlığı'na klinik araştırmaların yürütülmesinde etik ve bilimsel olarak görüş bildirecek olan bu kurulun da, tıpkı etik kurullar gibi kuruluş amacına uygun ve yukarıda değinilen mevzuat çerçevesinde bağımsız karar verebilecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Ne var ki Klinik Araştırma Danışma Kurulu'nun oluşumunda hukuk devleti ilkesi ihlal edilmiş; bu kurullar kuruluş amaç ve hedeflerinden uzak bir şekilde yapılandırılarak tümüyle Bakanlığa bağlı bir şube niteliğine bürünmüştür.

Nitekim Klinik Araştırma Danışma Kurulu'nun Sağlık Bakanlığı Müsteşarı veya uygun göreceği bir Müsteşar yardımcısının başkanlığında toplanması, Sağlık Bakanlığı'na danışmanlık yapacak olan kurulun bağımsızlığını tümüyle ortadan kaldıran bir düzenleme niteliğindedir.

Ayrıca tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden olan üyelerin Bakanlıkça seçilmesi de yine Kurulun "bağımsızlığı" niteliğiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan sözkonusu düzenleme, Anayasanın öngördüğü, düzenlenmesini zorunlu kıldığı unsurları içermemekle de hukuka aykırıdır:

Anayasanın Başlangıç kısmıyla 2 nci ve 5 inci maddelerinde demokrasi, devletin korumakla ve özen göstermekle yükümlü olduğu ilkeler arasında yer almakta, özgürlükçü niteliğinin erdemi ve değeri de, hukuk devletinin çağdaşlaşmasına katkısı nedeniyle büyük önem kazanmaktadır. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. (AYMK., 06.11.2008 tarih ve E.2007/66, K.2008/157).

Demokrasi, tüm üye veya vatandaşların, organizasyon veya devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimi olarak tanımlanabilir.

Yönetimin işleyişinin demokratik olabilmesi için, özel ya da tüzel kişilerin merkezi idarenin karar alma sürecine katılarak onu etkileyebilme yeteneğine sahip olabileceği özelliklere kavuşturulması gerekir. Burada sözü edilen tüzel kişiler özel hukuk tüzel kişileri olabileceği gibi kamu tüzel kişileri de olabilir. Bir baskı grubu olarak düşünülen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının da bu anlamda merkezi idarenin karar alma sürecine etki edeceği doğaldır. İdarenin, bu etkiyi azaltmaya ya da ortadan kaldırmaya yönelik olan her türlü müdahalesi ise hukuka aykırı olacaktır.

Meslek kuruluşlarına, üyelerinin nitelik ve niceliği, ürettikleri iş ve hizmetlerin toplumun temel ihtiyaçlarına yönelik olması ve ülke genelinde yaygınlığı, çoğulcu demokratik gelişim ortamında etkili bir sivil toplum örgütü rolünde bulunmaları, örgütlülüğün üyelere getirdiği yararlar ile toplum çıkarlarının uygun düzeylerde dengelenebilmesi ve demokratik toplum kültürünün kamu düzeninde olumsuzluk yaratmadan derinleştirilebilmesi nedenleriyle, kamusal nitelik kazandırılarak, Anayasada yer verilmiştir.

Klinik Araştırma Danışma Kurulunda, meslek mensuplarının menfaatlerinin ve mesleki deontolojinin olduğu kadar, halk sağlığının da korunması temel amaçlarıyla kurulan meslek kuruluşlarının liyakati, konuya yaklaşımı ve bilimsel bilgi birikimi ile bu kurullarda yer verilmemesi, devletin demokratik olması özelliğiyle bağdaşmamaktadır.

Bu şekilde yapılan düzenleme, Anayasanın 135 inci maddesine de aykırıdır. Zira, Anayasanın 135 inci maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruşlarının amaçları arasında, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı da bulunmaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının etik kurulda temsil edilmemesi, bu kuruluşların Anayasal statüsü ve Anayasada sayılan görev ve yetkileri gözönüne alındığında, varlık nedenleri ile uygun düşmediği gibi, Anayasanın 17 nci maddesi ile ilgili bir konu alanında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsil edilmemesi, yasama organın takdirinde olan bir konu olarak görülemez.

Kamu hukuku kurallarına göre yönetilmesi anayasal güvence altında bulunan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının işlev ve etkileri de hukukun koruması altındadır. Meslek kuruluşlarının etkinliği, sorumluluğu ve yükümlülüğü, belirli bir düzen ve disiplin içinde faaliyette bulunması, görevlerinin

boyut ve kapsamına bağlıdır. İşlevsizliği ve biçimsel örgütlenmeyi aşmanın yolu, mesleğin tüm alanlarında ve meslekle ilgili işlemlerde, ilgili meslek kuruluşuyla organik bağlantının, meslek kuruluşunun kimlik ya da belgesinin esas alınması, diğer bir deyişle, meslekle ilgili faaliyetlerle meslek kuruluşu arasındaki olgusal bağın koparılmamasıdır. (AYMK., E.2007/66).

Anayasa Mahkemesi'nin E.1988/3, K.1989/4 sayılı kararında belirtildiği üzere "Anayasanın öngördüğü, düzenlenmesini zorunlu kıldığı bir konudaki boşluk, aykırılık oluşturan bir eksiklik sayılarak iptal nedeni yapılmaktadır".

Davaya konu düzenlemede, Türk Tabipleri Birliği, Türk Dişhekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği gibi kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarına yer verilmemesi, yukarıda açıklandığı üzere Anayasaya aykırılık oluşturan bir eksikliktir.

Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı unsurlar taşıyan bir düzenlemenin Anayasanın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesiyle uyumlu olmayacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle 6225 sayılı Yasa'nın 8 inci maddesi ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa eklenen Ek 10 uncu maddenin onuncu fıkrasının ilk tümcesi Anayasanın, 2 nci, 5 inci, 90/son ve 135 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

B) 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna Eklenen Ek Madde 13 (b) Bendinin İkinci Fıkrasındaki "… veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili …" Tümcesinin Anayasaya Aykırılığı

Maddenin (b) bendinde yer alan tümce ile fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yanı sıra "… uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapan" hekimler ile uzmanlık dalında Fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu bulunmakla birlikte uzmanlık eğitimi sırasında bu rotasyonu yapmamış hekimlerin de sonradan "uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi" alarak kendi uzmanlık alanları ile ilgili teşhis ve tedavi için yönlendirmeleri ile; "Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı"nın

teşhisi ve tedavi için yönlendirmesi olmaksızın Fizyoterapistin hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yapması, kısaca fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı olmaksızın da hastaya rehabilitasyon tıbbı kapsamında sağlık hizmeti verilmesini düzenlemektedir.

İptali istenilen tümce, tıpta uzmanlık alanlarının görev, yetki ve uygulama alanları ile ilgili olduğundan, Anayasaya aykırılığının ortaya konulabilmesi için tıpta uzmanlık ve uzmanlık eğitimine ilişkin düzenlemeler ile bilimsel kurul kararlarının ortaya konulması gerekmektedir.

1219 sayılı Yasanın 1 inci maddesi uyarınca her ne surette olursa olsun hastaları tedavi etmek için tıp fakültesi mezunu hekim olmak, 1219 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca da bir alanda uzman olabilmek için o alanda uzmanlık eğitimi görüp uzmanlık diploması almak gerekmektedir.

Her bir tıpta uzmanlık alanında "uzman hekim" in hangi uygulamaları yapabileceği, görev ve yetkilerinin ne olduğu, aldıkları uzmanlık eğitimin içeriği ile belirlenmektedir. Uzmanlık eğitiminin içeriğini bir diğer söyleyişle uzmanlık eğitimi sırasında uygulanması gereken asgari eğitim ve öğretimi çekirdek eğitim müfredatları belirlemektedir. 18 Temmuz 2009 gün ve 27292 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan Tıpta Ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nin 7 nci maddesi uyarınca "ilgili uzmanlık dalının çekirdek eğitim müfredatını belirlemek ve ilan etmek" görevi 1219 sayılı Yasa'nın 9 uncu Maddesi uyarınca kurulan Tıpta Uzmanlık Kurulu'na aittir. Ancak Tıpta Ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği uyarınca ilan edilmesi gereken uzmanlık dallarına ait çekirdek eğitim müfredatlarını belirleme çalışmaları henüz tamamlandığından müfredatlar da ilan edilmemiştir.

Nitekim 1219 Sayılı Yasaya 6.4.2011 gün ve 6225 sayılı Yasa ile eklenen Ek Madde 14'ün son fıkrasında "Uzmanlık dallarının eğitim müfredatları ve bu müfredatlara göre uzmanlık dallarının temel uygulama alanları ile görev ve yetkilerinin çerçevesi Tıpta Uzmanlık Kurulunca belirlenir" düzenlemesine yer verilmiştir.

Her bir uzmanlık dalının hangi alanlarda rotasyon yapacağını belirleme yetkisi de Tıpta Uzmanlık Kurulu'na aittir. Tıpta Uzmanlık Kurulu tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanlarının hangi uzmanlık alanlarında ne kadar süreyle rotasyon yapacaklarını belirlemiş ve ilan etmiştir[1].

1 21-22-23.06.2010 gün ve 82 sayılı Tıpta Uzmanlık Kurulu kararı.

Rotasyon; bir tıpta uzmanlık dalının uzmanlık öğrencisinin, kendi uzmanlık alanının görev ve yetki alanındaki bilgi ve beceri ve uygulamalarını geliştirmek üzere, diğer tıpta uzmanlık dalına ait eğitim biriminde o uzmanlık alanının bilgi ve uygulamaları konusunda belli süre ile eğitim amacı ile görevlendirilmesidir. Rotasyon uygulaması, öğrenciye rotasyon yaptığı diğer uzmanlık dalının görev ve yetkisini kazandırmamaktadır.

Örneğin Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından ilan edilen karar uyarınca, acil tıp uzmanlık eğitimi gören öğrenciler, uzmanlık eğitimleri içinde 10 farklı uzmanlık alanında değişik sürelerle rotasyon yapmaktadır. Bu alanın rotasyon yaptığı on ayrı uzmanlık alanının içinde 1 ay süre ile Ortopedi ve Travmatoloji alanı da bulunmaktadır. Harp Cerrahisi Uzmanlık alanı da Ortopedi ve Travmatoloji alanında 2 ay süre ile rotasyon yapmaktadır. Harp Cerrahisi Uzmanlarına bu rotasyon sonucu "Acil şartlarda ekstremitelerin hayatiyetini değerlendirme ve gereken vakalarda hayat kurtarıcı amputasyonları yapma"[2] öğretilmekte ve uzmanlık sonrasında da acil şartlarda uygulama yetkisi verilmektedir. Ancak aynı alanda rotasyon yapan Acil Tıp Uzmanlarına bu yetki tanınmamaktadır. Esasında Harp Cerrahisi uzmanları da cerrahi eğitimi almalarına rağmen Ortopedi ve Travmatoloji uzmanlık alanına ait sınırlı yetkileri normal koşullarda kullanamamakta, yalnızca acil şartlarda kendi müfredatlarında yer alan bilgi ve becerileri çerçevesinde bu yetkiye sahip kılınmaktadır.

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzmanlık Dalında ise;

El cerrahisi Yan Dal Uzmanlığı	*1 ay,*
İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanlığı	*2 ay,*
Ortopedi Ve Travmatoloji Uzmanlığı	*1 ay,*
Romatoloji Yan Dal Uzmanlığı	*6 ay,*
Spor Hekimliği Uzmanlığı	*4 Ay,*
Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Uzmanlığı	*3 ay,*
Algoloji Yan Dal Uzmanlığı ise	*2 ay*[3]*.*

olmak üzere toplam 7 ayrı uzmanlık alanının rotasyonu bulunmaktadır. Bu rotasyon süreleri belirtildiği üzere 1 ila 6 ay arasında değişmektedir.

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanlık dalı, 1219 sayılı Yasaya 6225 Sayılı Yasa ile eklenen Ek Madde 14 uyarınca 1 Sayılı Ekli Çizelgenin 14 üncü satırında 4 yıllık bir eğitim süresine sahip bir uzmanlık alanı olarak

2 21-22-23.06.2010 gün ve 82 sayılı Tıpta Uzmanlık Kurulu kararı.
3 2- 3 Mayıs 2011 gün ve 185 sayılı Tıpta Uzmanlık Kurulu kararı.

düzenlenmiştir. 3153 Sayılı Radiyoloji, Radiyom Ve Elektrikle Tedavi Ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun ve bu Kanun uyarınca 12 Ekim 1957 gün ve 9730 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan Fizyoterapi Ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Tüzük hükümleri uyarınca fizyoterapi müesseselerini açmaya yetkili uzmanlık dalı Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanlık dalıdır.

1219 Sayılı Yasa'nın 13 üncü Ek Maddesinde, rehabilitasyon ekibinde yer alan diğer sağlık personellerinden biri olan "fizyoterapi teknikerinin" düzenlendiği (o) fıkrasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon ekibinde yer alan yetkili uzman hekimin "fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı" olduğu belirtilmektedir.

Yükseköğretim Kurulu 05.02.2009 günlü yazısı ile Üniversitelerarası Kurula başvurarak Fizyoterapi ve Rehabilitasyon yüksek lisans eğitimini tamamlamış fizyoterapistlerin Kardiyoloji, Göğüs Hastalıkları, Göğüs Cerrahisi vb. Anabilim Dallarında fizyoterapist olarak çalışıp çalışamayacakları konusunda görüş istemiştir. Kurul bu istemi Tıp-Sağlık Bilimleri Eğitim Konseyi'ne yönlendirmiş, Konsey 17.04.2009 günlü toplantısının sonucunda 4 nolu kararı ile Fizyoterapi ve Rehabilitasyon yüksek lisans eğitimi alanların fizyoterapist olarak Kardiyoloji, Göğüs Hastalıkları, Göğüs Cerrahisi vb. Anabilim Dalı uzmanlarının gözetim ve denetimi altında bağımsız çalışamayacaklarına, ancak Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Doktoru gözetiminde görev yapabileceklerine oybirliği ile karar vermiştir. Bu karar Üniversitelerarası Kurul tarafından 28.04.2009 günlü ve 176 sayılı toplantısında onaylanmıştır.

Rehabilitasyon tıbbı alanındaki uzman hekim Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzmanı olduğu, Avrupa Tıp Uzmanları Birliği(UEMS) Yürütme Kurulu'nun Brüksel'de 28 Nisan 1989 da alınan ve daha sonra 1990 yılında "Avrupa doktorları daimi komitesi"nin genel toplantısında onaylanan kararlarında, 2006 yılında Avrupa Tıp Uzmanları Birliği Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Bölüm ve Yeterlik Kurulu (UEMS PRM Section and Board), Avrupa Rehabilitasyon Tıbbı Akademisi ve Avrupa Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği tarafından ortaklaşa yayınlanan ve Kasım 2009'da revize edilen "White Book On Physical and Rehabilitation Medicine In Europe" başlıklı yayında ayrıntılı olarak belirtilmektedir.

Prof. Dr. Bertil Emrah Oder'in 6225 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 9 uncu ve 10 uncu maddeleri Uyarınca Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına

Dair Kanuna Eklenen "Ek madde 13/(b, o, s, ş) hükümlerinin ve "Ek madde 14" Hükmünün Kimi Yönlerinin Anayasaya Aykırılığı Hakkında Mütalaa'sında belirttiği üzere;

"Hastalık durumlarında" fizyoterapistin görev ve yetkisinin kullanımı -dolayısıyla mesleğin icrası- bakımından getirilen düzenlemeler, Anayasanın temel hak ve özgürlükler için öngördüğü ilkeler başta olmak üzere aşağıda belirtilecek ilkeler, haklar ve özgürlüklere aykırı düşmektedir. Yasa koyucu, mesleğin icrasına ilişkin olarak yasama yetkisini kullanırken siyasal takdir yetkisine sahiptir. Ancak;

(a) özgül yeterlilikler gerektiren,

(b) profesyonel yeterlilik alanları meslek kuruluşları tarafından ulusal ve uluslararası biçimde tanımlanmış olan ve

(c) yeterlilikleri ile meslek icraları insan sağlığı alanına ilişkin olduğu için yaşam hakkı ve kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesi ile doğrudan ilintili mesleklerde, siyasal takdir yetkisinin kullanımı özel bir dikkat ve sıkı bir yargısal denetimi (strict scrunity) gerekli kılabilir.

"Ek madde 13/(b)"de "hastalık durumlarında" fizyoterapistin görev ve yetkisinin kullanımı –dolayısıyla mesleğin icrası- bakımından getirilen sınırlamalar, bu yönüyle Anayasa ile bağdaşmamaktadır. Düzenlemeye göre,

"Hastalık durumlarında ise fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabibin veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili teşhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yapar."

Bu çerçevede, fizyoterapistin teşhis ve tedavi için yönlendirmelerine bağlı olarak hareket edeceği tabipler aslında üç farklı grupta ve "veya" bağlacı nedeniyle eşit yetkili olarak düzenlenmiştir:

(1) Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabip.

(2) Uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış tabipler.

(3) Uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabipler.

Öte yandan, düzenlemenin içeriği fizyoterapistin tedavi kapsamında ekip içinde fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı olmaksızın hastaya rehabilitasyon tıbbı alanında hizmet vereceği kanısını vermektedir.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabipler dışındaki uzman tabiplere yetki veren düzenlemenin Anayasaya aykırılığı, tabiplik yeterliliğine sahip olmayan fizyoterapist için "evleviyetle" geçerlidir ("argumentum a fortiori"). Düzenleme yakından incelendiğinde Anayasaya aykırılık sorunu ("Anayasa meselesi") aşağıdaki biçimde somutlaşmaktadır:

Ek madde 13/(b), hastalık durumunda tıp alanında özel yeterlilikler gerektirdiği ulusal ve uluslararası standartlarla saptanmış olan fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlarını, fiziksel tıp ve rehabilitasyon tedavisinin yan ve seçimlik öğesi statüsüne sokarak, bu alanın özgül düzenleme gerektiren niteliğine aykırı düşmektedir. Ek madde 13/(b)'deki düzenleme, yeterliliğe dayalı yetkilerden fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabibin yetkilerini hem başka alanlardaki uzmanlara hem de fizyoterapiste devretmektedir. Bu yönüyle düzenleme, temel hak ve özgürlükler bakımından;

(a) yeterli mesleki ulusal ve uluslararası standartlara sahip uzmandan nitelikli sağlık hizmeti alma hakkının Anayasadaki temeli olan yaşam hakkı ve kişinin maddi ve manevi bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesi hakkı ile

(b) fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüğü ve hakkı bakımından hukuksal değerlendirmeye muhtaçtır.

Aşağıdaki değerlendirmeler, öncelikle yukarıdaki a ve b şıklarını esas alarak yapılacaktır. Ancak a ve b şıklarında ele alınan temel hak ve özgürlük ihlallerinin diğer Anayasa kuralları ile yakından ilintisi nedeniyle, burada yapılan değerlendirmeler -sistematik yorum doğrultusunda "Anayasanın bütünlüğü ilkesi" gözetilerek- Anayasanın 2 nci, 5 inci, 13 üncü, 15 inci, 17 nci ve 56 ncı maddelerini ve uluslararası insan hakları hukukunu içerecek biçimde ele alınacaktır.

(i) Ek madde 13/(b), yeterli mesleki ulusal ve uluslararası standartlara sahip uzmandan nitelikli sağlık hizmeti alma hakkının Anayasadaki temeli olan yaşam hakkı ve kişinin maddi ve manevi bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesi hakkı ile bağdaşmamaktadır.

Anayasanın 17 nci maddesinde düzenlenen bu iki hak, özgül biçimde korunmaktadır. Bunun anlamı, öncelikle her iki hak bakımından "pozitifleşmiş öz güvenceleri" ya da "ek güvenceler" olarak bilinen güvencelerin Anayasada yer almış olmasıdır. O nedenle, bilimsel ve tıbbi deneylere tutulmada kişinin rızanın aranması ya da tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaması özgül olarak düzenlenmiştir. Yaşam hakkına yönelik müdahalenin istisnaları da Anayasada (madde 17/son) açıkça ve sınırlı sayıda (numerus clausus) olmak üzere sayılmıştır. Öte yandan, her iki hakkın "sert çekirdekli haklar" olarak özel ve göreceli önemi, bunların Anayasanın 15/2 nci maddesinde ayrıca vurgulanmış olmaları ile de pekişmektedir. Anayasanın 15/2 nci maddesi olağanüstü yönetim usulleri gibi temel hak ve özgürlükler bakımından en riskli uygulamalarda dahi, "savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşam hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağını" güvence altına almaktadır. Anayasa Mahkemesi içtihadında da yaşam hakkı ve kişinin maddi ve manevi bütünlüğünün korunması, bu hakların diğer hakların kullanımının öncülü olmaları ya da "ana hak" nitelikleri ile uyumludur. Anayasa Mahkemesi yaşam hakkını temel bir yorum ilkesi olarak benimseyerek tüm hukuk düzenine egemen kılarken, bu hakkın öncül ve ana hak değerini sadece kişiye özgü (sübjektif) yönüyle değil, nesnel yönüyle de tanımaktadır:

"Şu yönü de açıklamak gerekir ki, hukuk devletinde korunması gereken en büyük değerin insanın canı ve sağlığı olduğu açıktır ve bu konuda görüş birliği vardır. Nitekim Anayasanın 10 uncu, 14 üncü ve 49 uncu maddelerindeki kurallara desteklik eden temel ilke dahi bu düşünceye dayanmaktadır. Hukuk kurallarının konuluşunda ve yorumlanmasında, insan canı ve sağlığının en yüksek ve en önemli değer olduğu yolundaki bu temel ilkenin sürekli olarak göz önünde tutulması zorunludur (...)"[4]

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 17 nci maddesinde yer alan kişinin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile Anayasanın 56 ncı maddesinde devlete sağlık konusunda verilen ödev ("herkesin hayatını beden

4 1961 Anayasası döneminde verilen bu karar için bkz. AYMK, E. 1975/198, K. 1976/18, K.t. 18.3.1976. İtalik (eğik yazı) bölüm özellikle vurgulanmıştır.

ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak" amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleme) arasındaki ilişkiyi bütüncül biçimde yorumlamaktadır:

"Anayasanın 17 nci maddesinin birinci fıkrası "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" şeklindedir."

"Kişinin yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez, vazgeçilmez temel haklardandır. Bu haklara karşı her türlü engelin ortadan kaldırılması da devlete görev olarak verilmiştir. Güçlüler karşısında güçsüzleri koruyacak olan devlet, gerçek eşitliği sağlayacak, toplumsal dengeyi koruyacak ve böylece devlet sosyal niteliğine ulaşacaktır. Sosyal devlet, yaşama hakkının korunması, sosyal güvenliğin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Yaşama hakkının korunması ve sosyal güvenliğin sağlanması, sosyal devlet olmanın gereğidir. Sosyal güvenlik kuruluşlarına ilişkin düzenlemelerin "yaşama hakkı ile maddî ve manevî varlığı koruma haklarını, zedeleyecek veya ortadan kaldıracak kuralları içermemesi gerekir."

"Anayasanın 56 ncı maddesiyle, Devlete, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarının hizmetlerini düzenleme, denetleme ve organize etme gibi görevler verilmiştir. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal güvenlik kurumlarını oluşturarak onlardan yararlanarak ve onları denetleyerek yerine getirecektir. Devlet için bir görev, kişiler için de bir hak olan bu amacın gerçekleştirilmesinde, bu hakkı sınırlayıcı, yararlanmayı zorlaştırıcı ya da zayıflatıcı düzenlemeler 56 ncı maddede yer alan kurallara aykırı düşer."[5]

Anayasa Mahkemesi'nin yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı bağlamında, bu haklarla ilintili olarak "kişinin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürme hakkı"ndan da söz ettiği ve bu konuda devletin ödevini vurguladığı gözden kaçırılmamalıdır:

"(...) Ek 14 üncü maddenin (a) bendinin sağlık yardımı bakımından sınırlayıcı düzenleme getiren itiraz konusu ikinci fıkrası, henüz tedavisi süren kişinin yaşama hakkını, hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürme hakkının özünü zedelediğinden ve Devletin, kişilerin yaşamını, ruh ve beden sağlığı içinde sürdürmelerini sağlamak amacını yerine getirmesini sınırlayıp zorlaştırdığından Anayasanın 17 nci ve 56 ncı maddelerine aykırıdır."[6]

5 AYMK, E. 1996/17, K. 1996/38, K.t. 16.10.1996.
6 AYMK, E. 1996/17, K. 1996/38, K.t. 16.10.1996.

Anayasa Mahkemesi'nin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını devletin sosyal ödevleri bağlamında gören bu yaklaşımı, Anayasanın 5 inci maddesi bakımından da hukuksal dayanağa sahiptir. Anayasanın 5 inci maddesine göre, devlet "kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya" çalışmalıdır. Böylece, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi saygı duyulması gereken bir hak olduğu kadar, devletin pozitif edimleri ile yaşama geçirilmesi gereken bir yükümlülük olarak belirmektedir. Bu durumda Anayasa, söz konusu hakkın sınırlanmasını değil, gerçekleştirilmesini hukuksal bir varsayım olarak kabul etmektedir.

Ek madde 13/(b)'de fizyoterapistin uygulamalarında fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanının yönlendirmesini zorunlu kılmayan düzenleme, "kişinin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürme hakkı"nı zayıflatarak onun özünü zedelemektedir. Anayasanın 13 üncü maddesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması bakımından uygulanan bir ölçüt olan hakkın özü, sadece onu açık ya da örtülü biçimde kullanılamaz duruma getiren sınırlamalar için değil, kullanımını güçleştiren, "zayıflatan ya da etkisiz hale getiren" sınırlamalar için de geçerlidir. Ek madde 13/(b)'de fizyoterapistin uygulamalarında fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanının yönlendirmesini zorunlu kılmayan düzenleme, hakkın etkili biçimde kullanımını sağlamayarak "zayıflatılması"na neden olmaktadır.

Hakkın özüne dokunan bir düzenlemenin Anayasanın 13 üncü maddesinde yer alan ve sınırlama aracı ile sınırlama amacı arasında "hakkaniyete uygun makul bir denge"nin kurulmasını emreden "ölçülülük ilkesi"ne uygun olduğu; bu ilkenin alt ilkeleri olan "elverişlilik, gereklilik ve orantılılık" ilkelerini karşıladığı da söylenemez.

Hakkın kullanımını zayıflatarak onun özüne dokunan bir düzenlemenin, Anayasanın 13 üncü maddesinde yer alan "demokratik toplum düzeninin gerekleri" bakımından da değeri yoktur. Çünkü bu tür bir düzenleme, "demokratik toplumda gerekli bir toplumsal ihtiyaca karşılık vermemekte", tersine demokratik toplumda gerekli toplumsal ihtiyacı karşılamayı engellemektedir.

Anayasanın 13 üncü maddesinde temel hak ve özgürlüklere ilişkin sınırlamaların denetiminde belirtilen diğer bir ölçüt olan "Anayasanın ruhu ve sözüne aykırı olmama" ölçütü de karşılanmamaktadır. Aksine, Anayasanın yaşam

hakkı ve kişinin maddi ve manevi varlığını koruması ve geliştirmesi hakkına ilişkin normatif bağlam (sistematik), bu hakların geniş biçimde yorumlanmasını ve öncelikli olarak gözetilmesini gerektirmektedir: Anayasanın 17 nci maddesinde yaşam hakkına ilişkin istisnaların sınırlı sayıda tutulmuş olması, bu hakka istisnalar dışında mutlak nitelik kazandırmakta; yaşam hakkı ve kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı, Anayasanın 15/2 nci maddesi çerçevesinde "sert çekirdekli haklar" arasında sayılmakta; 17 nci maddede her iki hakkı ilgilendiren pozitifleşmiş öz güvencelerine yer verilmekte ve kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme sadece hak değil, devletin ödevi olarak nesnel anlamıyla kabul edilmektedir. Bu normatif bağlam ışığında, Ek madde 13/(b)'de fizyoterapistin uygulamalarında fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanının yönlendirmesini zorunlu kılmayan düzenlemenin, "Anayasanın bütünlüğü ilkesi çerçevesinde" "Anayasanın sözüne ve ruhu"na uygun olduğu söylenemez. Sonuç olarak, Ek madde 13/(b)'deki düzenleme, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 17 nci ve 56 ncı maddelerine aykırıdır.

Ek madde 13/(b)'deki düzenleme, uluslararası insan hakları hukuku bakımından incelendiğinde de, sağlık alanında insan haklarının korunması ve mesleki standartlara uygun sağlık hizmeti alma hakkı ile çelişmektedir. Bu konuda en açık ve temel "destek ölçü norm" Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Onurunun (Haysiyetinin) Korunması Sözleşmesidir. Sözleşme'nin 1 inci ve 3 üncü maddeleri uyarınca, Taraf Devletler temel iki yükümlülük altındadır:

- İnsan onuru ve kimliğini koruyarak biyoloji ve tıbbın uygulanmasında, ayırım yapmadan herkesin, bütünlüğüne ve diğer hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesini güvence altına almak

- Uygun nitelikteki sağlık hizmetlerinden adil bir şekilde yararlanılmasını sağlayacak uygun önlemleri almak.

Bu yükümlülüklere ek olarak, "mesleki standartlara uygun araştırma ve müdahale" özel bir hükümle düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 4 üncü maddesine uyarınca, "araştırma dahil, sağlık alanında herhangi bir müdahalenin, ilgili mesleki yükümlülükler ve standartlara uygun olarak" yapılması gerekir. Sözleşme'nin 23 üncü maddesi, Sözleşmedeki güvencelerin siyasal değil, etkili bir yaptırım düzeneği ile "hukuksal" olmasını sağlayan ("normatif bağlayıcılık") ayrı bir hüküm içermektedir:

"Taraflar, bu Sözleşme'de öngörülen hakların ve ilkelerin hukuka aykırı bir şekilde ihlalinin en kısa sürede önlenmesi veya durdurulması için uygun yargısal korumayı sağlayacaklardır."

Anayasa Mahkemesi uluslararası insan hakları hukukunun temel belgeleri ile Anayasanın uyumlu yorumlanmasını kabul eden içtihadında, Anayasa ile uluslararası insan hakları belgelerinin koruduğu değerleri özdeş saymıştır.[7] *"Özde uyum" yaklaşımı olarak adlandırılabilecek bu yargısal yorum, Anayasanın 2 nci maddesindeki insan haklarına saygılı devlet ilkesi ile Anayasanın 15/2 nci ve 90/son maddelerinde de ortaya çıkan "Anayasanın uluslararası insan hakları hukukuna açıklığı ilkesi"nin bir sonucudur. Ek madde 13/(b)'de yer alan düzenleme, Taraf Devletlerin yükümlülükleri ve özellikle "araştırma dahil, sağlık alanında herhangi bir müdahalenin, ilgili meslekî yükümlülükler ve standartlara uygun olarak" yapılması kuralına (Sözleşme madde 4) aykırı düşmektedir. Anayasanın öngördüğü yaşam hakkı ve kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Onurunun (Haysiyetinin) Korunması Sözleşmesi ile uyumlu yorumlandığında, Ek madde 13/(b)'nin içerdiği düzenlemenin Anayasaya uygun olduğu söylenemez.*

(ii) Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüğü ve hakkı bakımından Anayasaya aykırıdır.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlığı, karmaşık sağlık sorunlarına birden çok tıp profesyonelinin katıldığı, organize çözümler ve özelleşmiş rehabilitasyon ekipleri gerektiren bir mesleki faaliyet alanına karşılık gelmektedir. Bu uzmanlık alanının özgüllüğü Avrupa Tıp Uzmanları Birliği (UEMS) Yürütme Kurulu, Avrupa Doktorları Daimi Komitesi, Avrupa Rehabilitasyon Tıbbı Akademisi, Avrupa Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği gibi farklı mesleki kuruluşların karar ve rapor biçimindeki işlemleri ile de kabul edilmiştir. Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık diploması 6225 sayılı Kanunun Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklediği madde uyarınca (Ek madde 14 ve 1 sayılı ekli çizelge 14 nolu satır) 4 yıllık eğitim süresinin sonunda kazanılmaktadır. Ek madde 13/(b) fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin uzmanlık bilgisini zorunluluk değil, bir seçenek durumuna indirgediği için, "mesleki faaliyetin yetkili kişiler tarafından icrası anlamında" çalışma özgürlüğüne yönelik bir müdahaledir.

7 Örnek olarak bkz. AYMK, E. 1997/62, K. 1998/52, K.t. 16.9.1998; E. 1997/1, K. 1998/1, K.t. 16.1.1998; E. 1990/30, K. 1990/31, K.t. 29.11.1990; E. 1996/15, K. 1996/34, K.t. 23.9.1996. Uluslararası insan hakları belgelerinin Anayasa-üstü sayılması bakımından karş. AYM, E. 1990/15, K. 1991/5, K.t. 28.2.1991: "Uygar ülkeler, nesebi sahih ve nesebi gayri sahih çocuklar arasındaki tüm eşitsizlikleri kaldırmışlar, *Anayasa üstü normlar olarak niteleyebileceğimiz sözleşmelerde* çocuklar arasında her türlü ayrımcılığa son vermişlerdir."

"Mesleki faaliyetin yetkili kişiler tarafından icrası anlamında" çalışma özgürlüğüne ilişkin müdahaleler

- mesleğe girişte ve yükselmede şekil koşullarını,

- mesleğin kapsamını, tanımını,

- meslek mensuplarının görev, yetki ve sorumluluk alanını,

- mesleki faaliyetin diğer meslekler karşısındaki sınırları ile aynı mesleğin uzmanlık dalları içindeki sınırları

içerirler. Bu tür müdahalelerin Anayasaya uygun sayılması için Anayasanın sınırlama ilkelerine ve "çalışma özgürlüğü"ne ilişkin güvenceye aykırı olmaması gerekir.

Anayasa çalışma özgürlüğünü genel olarak meslekler, yeterlilik kuralları ya da herhangi mesleğe sahip olmadan çalışma yönünden ayrıntılı düzenlemeye tabi tutmamıştır. Ancak özel bir hüküm ile (Anayasa madde 135) kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarını düzenleyerek, mesleklerin özgül niteliklerine bağlı kimi konuların da olabileceğini zımnen kabul etmiştir. Tabiplik, avukatlık, mühendislik, mimarlık ve eczacılık gibi eğitim, uzmanlık eğitimi ve özel yeterlilik koşulları ya da standartları gerektirebilen meslekler ve bunların farklı yoğunlaşma alanlarında, çalışma özgürlüğü bir hak ve yetki boyutu da kazanmaktadır. O nedenle bu tür mesleklerde, özel imza veya müdahale yetkileri ya da mesleğin kamu hizmeti niteliği taşıması gibi (örneğin; avukatlık) unsurlar kanun, tüzük ve yönetmeliklerle açıkça düzenlenmektedir. Sayılan gerekçelerle, bu tür mesleklerde çalışma özgürlüğü ile çalışma hak ve yetkisinden söz etmek daha uygun olur. Anılan türden meslekler için çalışma hakkı, Anayasanın 49/2 nci maddesindeki "istihdam" odaklı çalışma hakkı ve ödevinden çok, 48 inci maddedeki çalışma özgürlüğünün bir sonucu gibidir ("özgürlüğün implikasyonu"). Bu nedenle, anılan mesleklere ilişkin hukuksal sorunlar, çalışma özgürlüğü ile bağlantılı biçimde çalışma hakkının (Anayasa madde 49/1) norm alanına da girerler.

Yasa koyucu, çalışma özgürlüğünde "mesleğin icrasına ilişkin çerçeve"yi (mesleğe girişte ve yükselmede şekil koşulları, mesleğin kapsamı, tanımı, görev, yetki ve sorumluluk alanı, mesleki faaliyetin diğer meslekler karşısındaki sınırları ve aynı mesleğin uzmanlık dalları içindeki sınırlar) düzenlerken iki unsurla bağlıdır:

(1) Yasa koyucu öncelikle "mesleğin uzmanlık alanına ilişkin yeterlilik standartları"nı "eşyanın doğası" gereği gözetmek zorundadır. Bu zorunluluk, "mesleğin amacına uygun" düzenleme yapılmasının önkoşuludur.

(2) Yasa koyucu, ilk unsurla da bağlantılı olmak üzere, mesleğin icrasına ilişkin çerçeveyi "ölçülülük ilkesi"ne uygun biçimde belirlemek zorundadır. Bu iki unsur, Anayasanın 13 üncü maddesinde yer alan sınırlama ilkelerinin uygulanmasında kendini gösterir.

Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüğü ve hakkı yönünden incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir:

- Anayasanın 48 inci maddesi, çalışma özgürlüğünü düzenlerken yalnızca bir koruma normuna yer vermekte ve "mesleki çalışma özgürlüğü" bakımından özel düzenleme ya da sınırlama nedenleri içermemektedir. Bu durumda, mesleki çalışma özgürlüğü "Anayasanın sözü ve ruhu"na uygunluk ölçütü uyarınca, sistematik yorum kuralları ışığında, Anayasanın bütünlüğü ilkesi gözetilerek sınırlanabilir.[8] *Başka bir anlatımla, mesleki çalışma özgürlüğü diğer "anayasal değerler" ile (diğer hak ve özgürlükler ve anayasal ilkeler) çatıştığı ölçüde ve bu çatışma ölçülülük ilkesi ışığında uyumlaştırılarak sınırlanabilir.*

- Mesleki çalışma özgürlüğü bakımından, Ek madde 13/(b)'deki düzenlemede, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüğü ile fizyoterapist ve hükümde sayılan diğer tabiplerin çalışma özgürlükleri çatışmaktadır. Bu çatışmanın uyumlaştırılmasında sınırlamanın "demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaması", "ölçülülük ilkesi" ve "öze dokunma yasağı" özel değer taşımaktadır.

- Demokratik toplum düzeninin gerekleri bakımından, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüğünün sınırlanmasında, bu sınırlamayı nesnel biçimde haklı kılacak "zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaç"

8 Karş. AYM, E. 2001 / 309, K. 2002 / 91, K.t. 15.10.2002: "Anayasanın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup, aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından, uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak olanaklı değildir. Bu nedenle, kimi zaman zorunlu olarak birlikte uygulanan iki Anayasa kuralından biri diğerinin sınırını oluşturabilir. Ne var ki bu sınırlamaların da temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunmaması, demokratik toplum düzeninin gerekli kıldığından fazla olmaması ve ulaşılmak istenilen amacı aşmaması, başka bir anlatımla ölçülülük ilkesiyle uyum içinde bulunması zorunludur." Ayrıca bkz. AYM, E. 2001 / 309, K. 2002 / 91, K.t. 15.10.2002: "Anayasanın 48 inci maddesinde de, herkesin, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğu belirtilirken *bu özgürlük için bir sınırlama nedeni öngörülmemiş ise de dava konusu kuralla getirilen sınırlama, bu maddeden değil, Anayasanın mahkemelerin bağımsızlığı ilkesini düzenleyen 138. maddesinden kaynaklanmaktadır.*" İtalik (eğik yazı) bölüm özellikle vurgulanmıştır.

bulunmamaktadır. Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin uzmanlık eğitiminin niteliği, süresi ve sürekli profesyonellik eğitimleri bakımından eşdeğer statüde olmayan tabip ve fizyoterapistlerle eşdeğer tutulmalarını "zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaç"la açıklayacak hiçbir rasyonel gerekçe yoktur.

- Ölçülülük ilkesi bakımından, yasakoyucunun mesleki çalışma özgürlüğüne ilişkin getirdiği sınırlamanın aracının, sınırlama amacı ile hakkaniyete uygun makul bir denge kurması gerekir. Ancak bu dengenin kurulmasında ilk aşama, sınırlama aracının rasyonel olması ve faaliyet alanının gerek ve amaçlarına uygun düşmesidir. Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin fizyoterapisti "yönlendirme" işlevini seçimlik hale getirerek, bu tabiplerin çalışma özgürlüğünü sınırlayan Ek madde 13/(b) ne rasyonel ne de uzmanlık yeterliliklerinin nesnel biçimde haklı ya da eşdeğer kıldığı verilere dayanmaktadır. Bu nedenle, ölçülülük ilkesinin alt ilkesi olan "elverişlilik ilkesi" bakımından, sınırlama aracının sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olduğu dahi sürülemez. Ölçülülük ilkesinin alt ilkelerinden olan "gereklilik ilkesi" bakımından, sınırlama aracının sınırlama amacını gerçekleştirmek için gerekli olması aranır. Ek madde 13/(b)'de fizyoterapist ile fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı dışında anılan tabiplerin çalışma özgürlüğünün korunması bakımından, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin çalışma özgürlüklerinin sınırlanması "gerekli" değildir. Ölçülülük ilkesinin diğer bir alt ilkesi olan "orantılılık ilkesi" bakımından da durum incelenmelidir. Bu alt ilke, sınırlama amacı ile sınırlama aracı arasında orantısız bir ilişkinin kurulmamasını gerektirir. Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin uzmanlık yeterliliğine ilişkin özgül koşullarını, maddedeki diğer meslek grupları ile eş sayarak "orantısız" bir düzenleme yapmaktadır. Bu yönüyle madde, eşitlik ilkesine aykırıdır ve bu konudaki hukuksal değerlendirme aşağıda yapılacaktır. Ancak Ek madde 13/(b)'nin eşitlik ilkesine aykırılığı, aynı zamanda onun "orantısız" bir düzenleme sayılmasını pekiştiren bir unsurdur.

- "Öze dokunma yasağı" bakımından incelendiğinde, Ek madde 13/(b), bu yasağı ihlal etmektedir. Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlığının özgül niteliğini üstü örtülü (zımni) biçimde yok saymaktadır. Çünkü onu, mesleki yeterlilikler ve standartlar bakımından kendisiyle karşılaştırılamayacak uzmanlık gruplarına eşdeğer saymaktadır. Bu eşdeğerlik varsayımı, hiçbir nesnel, bilimsel ve mesleki veri ve standartlarla açıklanamamaktadır. Böyle bir durum karşısında, orta ve uzun vadede fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlığının yalnızca özgüllüğü değil, kendisini de ortadan kalkma riski altındadır. Karşılaştırmalı hukukta da gözlendiği gibi,

- bir "mesleği seçmeyi" nesnel koşullar yaratmaksızın engelleyen ya da

- o mesleğin ortadan kalkmasına yol açan üstü örtülü düzenlemeler,

"mesleğin icra tarzı"na ilişkin düzenlemelerle de yapılabilir.[9] *Mesleğin icra tarzına ilişkin düzenlemelerle meslek seçimine müdahale eden düzenlemelerin Anayasaya uygunluğu, çok daha sıkı bir denetime tabi tutulmalıdır. Bu tür düzenlemelerde, yasa koyucunun takdir yetkisi daha sınırlıdır. Meslek seçimini değersiz ya da önemsiz kılarak, o mesleğin ve meslek içi uzmanlık alanının ortadan kalkmasına yol açabilen yasama işlemleri "öze dokunma yasağı"nı ihlal ederler. Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlığının nesnel ve bilimsel olarak tartışmasız olan özgül niteliğini yok sayarak, orta ve uzun vadede bu uzmanlığın seçimini tehlikeye düşürmektedir. Böylece, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlarının çalışma özgürlüğü ve hakkının özünü, uzmanlığı "etkisiz hale getirerek" ve "zayıflatarak" ortadan kaldırmaktadır. Bu durum hukuk devletinde kabul edilemez.*

(iii) Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin -bu uzmanlık alanının özel yeterlilikleri, eğitim süreleri, eğitim yoğunlukları ve sürekli profesyonellik eğitimi uygulamaları gibi unsurlar yönünden- düzenlemede belirtilen diğer uzman tabiplerle ("uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabipler") eşdeğer sayılması Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır.

Özellikle rotasyon yapan tabipler, rotasyon yaptıkları alanın uzmanlık yetkilerini kazanmadıkları gibi, tabiplerin rotasyon yapılan alanda bilgi edinme süreleri ve yoğunlukları, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin uzmanlık eğitimi ile karşılaştırılamayacak kadar azdır. Eşitlik ilkesi öncelikle, aynı hukuksal konumlarda olanların eşitliği olarak (de jure / hukuksal eşitlik) anlaşılmakta ve Anayasa Mahkemesi hukuksal eşitliğe öncelik veren yorumunu sürekli biçimde yinelemektedir. Eşdeğer sayılamayacak kişi ya da kişi gruplarından bir kısmı, mesleğin gerekleri bakımından özel yeterlilik ve beceriler ile donatılmış iseler,

9 Özellikle "meslek özgürlüğü" üst başlığında, "meslek seçimi" ve "mesleğin icrası"nı birbirinden ayırmakla birlikte, onları ilişkilendiren Alman hukukundaki tartışmalar için bkz. Gubelt, Manfred, "Berufsfreiheit", Grundgesetz-Kommentar, Band 1, 4. Auflage, München, Verlag C.H. Beck, 1992, Rdnr. 45 / 49; Avrupa kamu hukukunda karşılaştırmalı gözlemler bakımından bkz. Borrmann, Alexandra, Der Schutz der Berufsfreiheit im deutschen Verfassungsrecht und im europäischen Gemeinschaftsrecht: eine rechtsvergleichende Studie, Berlin, Duncker u. Humblot Verlag, 2002; ayırca bkz. Auer, Arnd, Berufsbegriff des Art. 12 Abs 1 Grundgesetz, Frankfurt a. Main, Lang Verlag, 1991.

nesnel olarak bu tür yeterlilikleri farklı uzmanlıkları nedeniyle daha az olanların, diğerleri ile eş tutulması düşünülemez. Çünkü bu tür eşdeğerliği, eşitlik ilkesi yönünden nesnel ve hakkaniyete uygun biçimde meşru kılacak hiçbir "haklı neden" bulunmamaktadır. Aksi, farklı uzmanlıkları nedeniyle fizik tedavi ve rehabilitasyon yeterliliği az olanların imtiyazlı muameleye tabi tutulması anlamına gelir. İmtiyazlı muamele ise Anayasa madde 10/4 uyarınca yasaklanmıştır. Sonuç olarak, aynı hukuksal konumda olmayan kişi veya kişi gruplarının, fizyoterapistin yönlendirilmesi söz konusu olduğunda, yetki ve sorumluluk yönünden eşit sayılması Anayasanın 10 uncu maddesine aykırıdır.

(iv) Ek madde 13/(b), fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabipler ile "uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabipler" ve fizyoterapist arasındaki mesleğin gereklerine bağlı işlevsel dağılımı ve uzmanlık dengesini bozmaktadır. Bu yön, tıp etiğine aykırı olduğu kadar, hukuk etiğine de aykırılık içermektedir. Hukuk etiğine ilişkin ilkeler "hukukun genel ilkeleri" olarak, Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan "hukuk devleti"nin kapsamında değerlendirilirler. Bu tür ilkeler, öncelikle hakkaniyete uygun sonuçlar doğuracak kamusal işlemlerin yapılmasını emrederler. Dava konusu düzenleme bakımından "eşyanın doğası", mesleğin belirli liyakat koşullarına uygun biçimde icrasını zorunlu kılmaktadır. Uzmanlık bilgisi çerçevesinde özel yeterlilik koşulları ve standartlara bağlı mesleklerde, ilgili mesleğin ulusal ve uluslararası özgül koşul ve ölçütleri gözetilmeksizin yapılan düzenlemeler "eşyanın doğası" ile bağdaşmaz. Bu halde, hakkaniyete ve dolayısıyla hukuk devletine uygun bir düzenlemenin varlığından söz edilemez.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 6225 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen Ek 13 üncü maddesinin (b) bendinin "… veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili …" bölümü, Anayasanın özellikle 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 17 nci, 48 inci ve 56 ncı maddelerine ve Anayasa ile özde uyum içinde olan Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Onurunun (Haysiyetinin) Korunması Sözleşmesi'ne aykırı olduğundan iptali gerekir.

C- 1219 Sayılı Kanuna Eklenen Ek Madde 14'ün Birinci Fıkrasındaki "Tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede; diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–2 sayılı çizelgede; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri de EK–3 sayılı çizelgede belirtilmiştir." Hükmü ile İkinci Fıkrasındaki "ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine" Şeklindeki Hükmün ve Kanunun Eki Ek-1, Ek – 2 ve Ek – 3 Çizelgelerin Anayasaya Aykırılığı

Maddenin birinci fıkrasının birinci tümcesi ile hekimlerin tıp fakültesi eğitimi üzerine tıpta uzmanlık eğitimi görerek uzman olacakları ve uzmanlık eğitimi üzerine yan dal uzmanlık eğitimi görerek yan dal uzmanı olacakları alanlar ile bu alanların eğitim süreleri Ek-1 ve Ek-3 sayılı çizelgelerle düzenlendiği belirtilmiştir. Diş hekimleri yönünden ise uzmanlık alanları ve süreleri ise Ek-2 sayılı çizelge ile düzenlenmiştir. İkinci fıkrada ise daha kısa süre ile ikinci uzmanlık eğitimi yapma hakkına sahip hekimlerin Tıpta Uzmanlık Eğitimine Giriş sınavı dışında Yan Dal Giriş Sınavı ile de uzmanlık eğitimine başlama olanağı verilmiştir.

Aşağıda tıpta uzmanlık ana dalları, tıpta uzmanlık yan dallarına ilişkin tümce ve ekli çizelgeler ile diş tabipliğinde uzmanlık ana dallarına ilişkin tümce ve ekli çizelgenin Anayasaya aykırılığı konunun anlaşılır kılınması bakımından iki ayrı alt başlık altında, ikinci fıkra ise üçüncü alt başlık altında irdelenecektir.

C.1. 1219 Sayılı Kanunun 14 üncü Ek Maddesinin Birinci Fıkrasındaki "Tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede..; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri de EK–3 sayılı çizelgede belirtilmiştir." Hükmü ile Kanunun Eki Ek-1 ve Ek – 3 Nolu Çizelgelerin Anayasaya Aykırılığı

Tıpta uzmanlık dalları ve eğitim süreleri 6225 Sayılı Kanun'un kabulüne kadar; 14 Nisan 1928 gün ve 863 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan 1219 Sayılı Tababet Ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 9 uncu maddesi uyarınca çıkarılan alt düzenleyici işlemlerle düzenlenmiştir.

Kronolojik olarak 8 Mayıs 1929 tarihli Tababet ve İhtisas Vesikaları Hakkında Nizamname, 1947 yılında Tababet Uzmanlık Belgeleri Tüzüğü,1956 yılında Tababet İhtisas Nizamnamesi, 1961 yılında Tababet İhtisas Tüzüğü,1962 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü,1973 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü, 2002 yılında ise Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nde düzenlemeler yapılmıştır.

1219 sayılı Yasa'nın 9 uncu Maddesinde 28.3.2007 gün ve 5614 sayılı Yasa'nın 4 üncü maddesiyle yapılan değişiklik üzerine bu kez tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık dalları ve eğitim süreleri 18 Temmuz 2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'ne ekli çizelgelerle düzenlenmiştir.

Tıp alanında hızlanan gelişmeler, bilgilerin yarılanma ömrünün kısalığı gibi unsurlar nedeniyle eğitim içeriklerinin gözden geçirilmesi, bu gelişmelere bağlı olarak uzmanlık alanları ve eğitim sürelerinde değişiklik gereksinimi bu alanda dinamik bir düzenleme gereksinimini ortaya koymuştur. Anılan idari metinlerde tıpta uzmanlık dalları, zaman içinde ortaya çıkan değişiklikleri de yansıtacak bir biçimde dönüştürülerek düzenlenmiştir.

18 Temmuz 2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nde düzenlenen uzmanlık dalları ve eğitim sürelerine ilişkin ekli çizelgelere karşı meslek kuruluşları, uzmanlık dernekleri ve kişiler tarafından pek çok dava açılmıştır. Açılan davalarda Danıştay 8. Daire, "İdari işlemlerin bir sebebe ve gerekçeye dayalı olması hukukun genel ilkelerindendir. Bu ilke, genel anlamda düzenleme veya işlem yapan idareyi uyguladığı veya düzenleme yaptığı yasayı kavramaya, doğru olgular ortaya koymaya ve denetim yapmaya zorlar. İşlemlerde gösterilen sebep ve gerekçe, işlemin yasaya uygunluğu ve dayanağını değerlendirme, itiraz edip etmeme konusunda ilgililere yardımcı olmakla birlikte, idarenin saydamlığı, savunma hakları ve idareye güven ilkeleri ve hukuk devleti anlayışının oluşumu noktalarında büyük öneme sahiptir" gerekçesiyle dava konusu ekli çizelgelerde yer alan kimi uzmanlık, yan dal uzmanlığı alanlarının, eğitim sürelerinin gerekçelerinin bilimsel raporla ortaya konulamadığını belirterek, yürütmeyi durdurma ve iptal kararları vermiştir.

Bu kapsamda;

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 3 üncü sırasında yer alan Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi ana dalının yürütmesi Danıştay İdari Dava Dairelerinin 2010/643 YD itiraz nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 31 inci sırasında yer alan Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahisi ana dalının 5 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/7827 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 sayılı çizelgesinin 25. sırasında yer alan Kalp ve Damar Cerrahisi ana dalı nın 5 yıllık uzmanlık eğitimi süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E:2009/7855 sayılı kararı ile

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 24 üncü sırasında yer alan Kadın Hastalıkları ve Doğum ana dalının 4 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/10357 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 27 inci sırasında yer alan Kulak Burun Boğaz Hastalıkları ana dalının 4 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/7859 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 28 inci sırasında yer alan Nöroloji ana dalının 4 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2010/7171 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 34 üncü sırasında yer alan Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ana dalının 4 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2010/7143 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık dallarını ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-1 Sayılı Çizelgenin 18 inci sırasında yer alan Göğüs Hastalıkları ana dalının 4 yıllık eğitim süresi Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2010/7144 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelgenin 1 inci sırasında yer alan Algoloji yan dalına ilişkin düzenleme Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/7826 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelgenin Yoğun Bakım ve Çocuk Bakım yan dallarını ve bu yan dalların bağlı olduğu ana dalları düzenleyen 21 ve 44 üncü satırları Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/7858 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelge Üreme Endokrinolojisi ve İnfertilite disiplinine yer verilmemesine ilişkin eksik düzenleme nedeniyle Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2009/10357 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelgenin "Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları" yan dalını düzenleyen 12 inci satırı Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2010/6862 nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelgenin "Cerrahi Onkoloji" yan dalını düzenleyen 3 üncü satırı Danıştay İdari Dava Dairelerinin 2010/542 YD itiraz nolu kararı ile,

-Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerini düzenleyen Ek-3 Sayılı Çizelgenin "Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi" yan dalını düzenleyen 11. satırı Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2010/106 nolu kararı ile, yürütmesi durdurulmuştur.

Ekli çizelgeler ile ilgili burada belirtilen kararların yanı sıra itiraz üzerine verilen yürütmeyi durdurma kararları kaldırılan ancak esastan henüz karara bağlanmamış çok sayıda uyuşmazlık bulunmaktadır.

Değinilen yürütmeyi durdurma kararlarından sonra ilgili uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanlarında yapılacak düzenlemelerin sebep unsurunu hukuka uygun olarak ortaya koyacak bilimsel çalışmalar yapılmamıştır. Ne var ki bu eksiklikler giderilmeden verilen bir yasa teklifi ile yürütmesi durdurulan veya iptal edilen alanları da içeren çizelgeler Yasa kuralı haline getirilmiştir. Böylece Tıpta uzmanlık alanları ve eğitim süreleri Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk olarak Yasa hükümleri ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

Yasa koyucu, mesleklerin icrasına ilişkin olarak yasama yetkisini kullanırken takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, belli bir yeterliliğe bağlı olarak, yeterlilik alanları anayasal güvence altındaki meslek kuruluşları tarafından ulusal ve uluslararası alanda tanımlanmış, bireylerin yaşam hakkı ile bireyin bedensel ve ruhsal bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesine ilişkin mesleklerde takdir yetkisinin kullanımı özel bir dikkat ve sıkı bir yargısal denetimi gerektirir.

Topluma gereksinim duyduğu sağlık hizmeti, sağlık alanında yetiştirilecek insan gücü ile verilecek olup bu insan gücünün hangi alanlarda, hangi sürede, nasıl bir bilgi, beceri ve tutuma sahip olarak yetiştirileceğinin saptanması çok sayıda uzmanlık alanının bilimsel bilgi birikimini de gerektirdiğinden; bilimsel bilgi birikiminin ve bilimsel bir yöntemin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bilindiği gibi bir hukuk devletinde tüm kamu işlemlerinin nihai amacı, kamu yararıdır. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir. Nitekim Anayasa Mahkemesinin E.1985/1, K.1986/4 sayılı kararında; "Yasa koyucuya verilen düzenleme yetkisi, hiçbir şekilde kamu yararını ortadan kaldıracak veya engelleyecek... biçimde kullanılamaz" denilmektedir.

Bu alanda kamu yararının sağlanabilmesi, toplumun ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetini verecek uzmanlık alanlarının ve bu alanların eğitim sürelerinin bilimsel gerekliliklere göre belirlenerek bu alandaki insan gücünün eğitimine ilişkin düzenlemelerin yapılması ile mümkündür. Yukarıda değinilen yargı kararları ile bu gereklilik saptanmıştır.

Sağlık hakkı, yaşam hakkının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Bu hakkın korunup geliştirilmesinde temel rolü bulunan hekimlik mesleğine ilişkin düzenlemeler sağlık ve yaşam hakkından dolayısıyla maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkından ayrı değerlendirilemez. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin E. 2005/10, K.2008/63 sayılı kararında "Anayasanın, 2 nci, 5 inci, 17 nci ve 56 ncı maddeleriyle kişilere, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme ve hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürebilme hakkı tanınmış ve Devlete de, herkesin maddi ve manevi varlığını geliştirmesi için gerekli şartları hazırlama, kişilerin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlama görevi verilmiştir. Kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirilebilmelerinin, mutlu ve huzurlu olabilmelerinin başlıca şartı, ihtiyaç duydukları anda sağlık hizmetlerine ulaşıp ihtiyaç duydukları oranda bu hizmetlerden yararlanabilmeleridir. Devlet için bir görev ve kişiler için de bir hak olan bu amacın gerçekleştirilmesinde, bu haktan yararlanmayı zorlaştırıcı ya da zayıflatıcı düzenlemeler Anayasaya aykırı düşer" gerekçesi ile bu durum belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin E.2010/29, K.2010/90 sayılı ve 16.07.2010 günlü kararında da hekimliğin Anayasanın 17 nci maddesinde yer alan ve bireyin en önemli hakkı olan yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile doğrudan ilgili bir meslek olduğu vurgulanmıştır.

Devletin düzenleme ödevinin sağlık insan gücünün planlamasını dolayısıyla bu alandaki eğitimi de kapsadığı açıktır. Anayasa Mahkemesi'nin E.2007/78, K.2010/120 sayılı ve 30.12.2010 günlü kararında hemşirelik eğitiminin uluslararası standartlara uygunluğunun 56 ncı maddenin kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Yasa koyucu, tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanları ve eğitim sürelerine ilişkin düzenleme yaparken takdir yetkisini uzmanlık eğitimi sonucu topluma verilecek sağlık hizmetinden beklenen kamu yararını engelleyici biçimde kullanmıştır. Bu nedenle yaşam, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ile sağlık hakkına ilişkin Anayasanın 17 nci ve 56 ncı maddelerine aykırılığı söz konusudur.

Anayasada belirtilen amacı ya da bir kamu yararını gerçekleştirmek ereğiyle, yasa koyucu belli bir sonucu elde etmek için değişik yolların seçimini siyasi tercihlerine göre yapmakta serbest ise de yasa koyucunun kişisel, siyasi ya da saklı bir amaç güttüğü durumlarda, yani kamu yararına yönelik olmayan başka bir amaca ulaşmak için bir konuyu yasayla düzenlediği durumlarda bir "yetki saptırması" ve giderek de amaç öğesi bakımından Yasa'nın sakatlığı ve dolayısıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırılığı söz konusu olacaktır.

İptali istenilen Yasa hükümlerinde yasama erki, yargı kararlarının uygulanmasını engellemek amacına yönelik olarak kullanılmıştır. Anayasa Mahkemesi kararlarında hukuk devleti insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasanın ve yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlet olarak tanımlanmıştır[10]. Hukuk devleti ilkesi ve Anayasanın 138 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca yasama organı dahil bütün devlet organlarının mahkeme kararlarına uyması bir zorunluluktur. Yargı kararlarını uygulama yükümlülüğü, kararın şeklen uygulanmasını değil aynı zamanda içeriğe uygun işlem tesis edilmesini de zorunlu kılmaktadır. Anılan yükümlülüğün yasama organını da bağladığı açıktır. Aksi halde yasama organı beğenmediği yargı kararlarını, kanun çıkartıp etkisiz hale getirir ki bu durumda yargı bağımsızlığı zedelenecektir.

"Açıklanan nedenlerle 6225 sayılı Yasa'nın 10 uncu maddesi ile 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen Ek Madde 14'ün Birinci Fıkrasındaki "Tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede..; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri

10 Anayasa Mahkemesi'nin E.2009/20, K.2010/23 sayılı ve 28.01.2010 günlü kararı.

de EK–3 sayılı çizelgede belirtilmiştir." hükmü Anayasanın 2 nci, 5 inci, 17 nci, 56 ncı ve 138 inci maddelerine aykırı olduğundan ve bu hükmün iptalinin sonucu olarak Kanunun Eki Ek-1 ve Ek – 3 Nolu Çizelgelerin iptali gerekir."

C.2 1219 Sayılı Kanuna Eklenen Ek Madde 14'ün Birinci Fıkrasındaki "… diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK-2 sayılı çizelgede;… belirtilmiştir." Hükmü ile Kanunun Eki Ek – 2 nolu Çizelgenin Anayasaya Aykırılığı

6225 sayılı Yasa ile dişhekimliğinin uzmanlık alanlarının belirlenmesine ilişkin olarak da yukarıda C.1 bölümünde belirtilen hukuka aykırılıklar bulunmakta olup, bunları tekrardan kaçınarak, dişhekimliğinde uzmanlık düzenlemesi aşağıda ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Dişhekimliği mesleğinin yetki ve görev alanı 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 29 uncu maddesinde "insan sağlığına ilişkin olarak, dişlerin, diş etlerinin ve bunlarla doğrudan bağlantılı olan ağız ve çene dokularının sağlığının korunması, hastalıklarının ve düzensizliklerinin teşhisi ve tedavisi ve rehabilite edilmesi ile ilgili her türlü mesleki faaliyet" şeklinde tanımlanmıştır.

Dişhekimliği mesleğinde belirli alanların uzmanlık olarak kabul edilebilmesi için söz konusu alanlarda hizmetin lisans eğitimi ile sunulmasında güçlük olduğunun ve ilgili fakültelerin söz konusu alanlarında verilen hizmetin de ihtiyaca yanıt verme noktasında yeterli olmadığının saptanmış olması gereklidir.

Uzmanlık, mesleğin kimi alanlarında özellikle akademik çalışma yapmak değil, söz konusu alanda lisans eğitimini tamamlamış kişilerin yapamadığı/ yapmakta zorlandığı ve halkın da yaygın biçimde ihtiyacı olan tedavileri yapabilmek amacıyla kişinin belli bilgi ve yetenekle donatılmış olmasıdır. Başka bir ifadeyle, uzmanlık eğitimi, var olan insan gücü tarafından hastaların ihtiyaç duyduğu bazı tedavilerin giderilememiş olması sonucu bu gereksinime yanıt verebilecek yetkin insan gücünün yetiştirilmesidir. Bu yönüyle uzmanlık alanlarının saptanmasında söz konusu gereksinimlerin araştırılıp değerlendirilmiş olması gerekir. Zira uzmanlık olarak kabul edilen alanda insangücü yetiştirmek için ek bir kamu kaynağı kullanılacağı gibi, söz konusu alanda sunulacak uzman diş hekimi hizmetine ödenecek yüksek bedel sebebiyle sağlık hizmetinin maliyetinin artacağı da tartışmasızdır.

Bu çerçevede, 6225 sayılı Yasa düzenlemesinde, dişhekimliğinde sekiz ayrı alanda uzmanlığın kabul edilmiş olmasının bilimsel bir dayanağı bulunmamaktadır. Zira, ülkemizde verilen dişhekimliği eğitimi sonrasında yapılabilecek sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesinde uzmanlık olarak kabul edilen alanlarda lisans eğitimini tamamlamış bir dişhekiminin yapamayacağı çok çok az işlem bulunmaktadır. Bu işlemlerin nitelik ve nicelik bakımından değerlendirilmesinde ortodonti ve ağız, diş ve çene cerrahisi alanlarında ülkemizde toplumun uzman gereksiniminin bulunduğu, ancak bu dallar dışında kalan ve dişhekimlerinin genel olarak yapmakta zorlandıkları kimi işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan bütün gereksinimin de dişhekimliği fakültelerinin ilgili dallarında verilen hizmet ile karşılandığı bilinmektedir. Bir başka anlatımla, Yasa ile uzmanlık alanı olarak belirlenmiş olan ortodonti ve ağız, diş ve çene cerrahisi dışında, dişhekimlerinin yapmakta zorlandıkları işler için dişhekimliği fakültelerindeki anabilim dalı yapılanmaları içersinde sunulan hizmet yeterlidir.

Ayrıca, ülkemizde dişhekimliği lisans eğitiminde verilen derslere bakıldığında lisans eğitimini tamamlamış bir dişhekiminin, ortodonti ve ağız, diş ve çene cerrahisi uzmanlık alanındaki bir takım işler dışında, ağız ve diş hastalıklarının teşhis ve tedavisinde her türlü işlemi yapabilecek şekilde yetiştirildiği görülecektir. Uzmanlık alanı olarak belirlenen alanları bu bakımdan incelediğimizde de lisans eğitiminde verilen bilgi ve becerinin hizmet sunumu bakımından yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan bir alanın uzmanlık alanı olarak kabul edilebilmesi için öncelikle objektif ölçütler geliştirilmiş ve uzmanlık alanı olmak isteyen anabilim dallarının bu ölçütler uyarınca değerlendirilmiş olması gereklidir. Yasa'da belirlenen uzmanlık alanlarının hangi ölçütler çerçevesinde belirlendiğine ilişkin hiçbir açıklama mevcut olmadığı gibi bu dalların uzmanlık olarak belirlenmesinin Avrupa Birliği Müktesebatına uyum bakımından gerekli olduğu şeklindeki açıklamalar da doğru değildir.

Avrupa Birliği ülkelerine baktığımızda, dişhekimliği uzmanlıklarının belirlenmesi ve uygulamalarında bir çok farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Avrupa Birliğini oluşturan ülkelerin kiminde dişhekimliğinin neredeyse bütün bölümlerinin uzmanlık olarak tanımlanmakta (İngiltere, Hırvatistan,İsveç) kimilerinde ise resmi olarak hiç uzmanlık bulunmamaktadır (Avusturya, Lüksemburg, İspanya). Fransa'da sadece ortodonti alanında uzmanlık kabul edilirken Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda dişhekimliğinin iki alanında uzmanlık kabul edilmiş

(Almanya, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz); bazı ülkelerde ise bu uzmanlıkların yanında klinik dişhekimliği veya halk dişhekimliği gibi bir uzmanlık alanı daha eklenmiştir (Estonya, Finlandiya, Almanya, Romanya, Slovakya). Ayrıca vurgulamak gerekir ki Avrupa Birliği ülkelerindeki çağdaş eğilim uzmanlık alanlarının belirlenmesinde meslek birliklerin görüş ve düşüncelerinin önemsenmesi, hatta uzmanlık sayılarını belirleme yetkisinin meslek birliğine verilmesi yönündedir.

Ülkeler arasındaki bütün bu farklılıklar bir yana, Avrupa Birliği tarafından serbest dolaşımda resmen kabul edilen dişhekimliği uzmanlıkları ise sadece ortodonti ve ağız, diş, çene cerrahisidir.

Bütün bunlardan başka, dişhekimliği ile ilgili ülkemiz verilerine baktığımızda da; uzman dişhekimi hizmetinin değil, genel olarak ağız diş sağlığı hizmetlerine erişimin temel sorun olduğu anlaşılmaktadır.

Ülkemizde halen aktif olarak çalışan yaklaşık 23.000 dişhekimi bulunmaktadır. Bu dişhekimlerinin yaklaşık % 60'ı özel muayenehane ya da sağlık kuruluşlarında % 40'ı ise kamu sağlık tesislerinde görev yapmaktadır. Özel muayenehane ve sağlık kuruluşlarına başvuran hastalar dişhekimleri tarafından hastalıklarının teşhisinden tedavinin yapılmasına kadar bütün işleri gerçekleştirmekte; ender olarak kimi vakalarda ise hastaları ileri teşhis ve tedavi olanaklarının kullanılması için dişhekimliği fakültelerindeki ilgili kliniklere yönlendirmektedirler.

Kamu sağlık tesisleri olan ağız ve diş sağlığı merkezlerinde de hizmet sunumu benzer şekilde yürütülmektedir. Dişhekimliği hizmeti bir bütün olarak her dişhekimi tarafından verilmektedir. Sağlık Bakanlığı tarafından, kamu sağlık tesislerinde kısa bir süre, dişhekimliği hizmetini bölümlerine göre sunma uygulaması yapılmış ise de uygulamanın başarısızlığından sonra, Sağlık Bakanlığının 17.10.2007 tarih ve 21481 sayılı Genelgesiyle, her dişhekiminin bütün dişhekimliği hizmetlerini sunması şeklinde tanımlanabilecek olan 'entegre hizmet sunumu' sistemine geçilmiştir.

Ülkemizde şu anda mevcut dişhekimliği fakültesi 40, burada görev yapan öğretim elemanlarının sayısı 1.060, öğretim görevlilerinin sayısı ise 510'dur. Fakültelerin coğrafi dağılımı da genel olarak dişhekimlerinin ve toplumun ihtiyaç duyduğu ileri hizmetlere erişim bakımından gereksinimi karşılamaktadır.

Bütün bunlardan başka, önemle üzerinde durulması gereken nokta dişhekimliği mesleğinin sekiz ayrı alanda uzmanlığa bölünerek hizmet vermesinin hizmet gereklerine uygun olup olmadığı ve bunda kamu yararı bulunup bulunmadığıdır.

Lisans eğitimi ile dişhekimliği mesleki alanının ne kadarının kapsanabileceği, bir başka anlatımla lisans eğitimi sonrasında dişhekiminin kazanması gereken asgari bilgi ve becerilerin neler olması gerektiği Avrupa Birliği tarafından verilen destek ile Avrupa'daki yaklaşık 200 dişhekimliği fakültesinden 120'yi aşan kısmının üye olduğu Avrupa Dişhekimliği Eğitimi Derneği tarafından hazırlanmış olan Avrupa'lı Dişhekiminin Profil ve Yeterlilikleri raporunda belirlenmiştir. Buna göre lisans eğitimini tamamlayarak dişhekimliği mesleğine başlayan kişinin aşağıda belirtilen alan yeterliliklerine sahip olması gereklidir:

-Her yaştaki hastası için tanı koyabilmeli istek ve ihtiyaçlarına göre tedavi planı yapabilmelidir.

-Her yaştaki hastasına ağız hastalıklarından korunma ve tedavi konularında mevcut kavramlara ağırlık veren ve sistemik ve ağız sağlığını destekleyen primer bakım hizmetlerini sunabilecek ve bu konuda eğitebilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Her yaştaki hastanın sık görülen mukozal hastalık ve bozuklukları teşhis ederek tedavisini gerçekleştirebilecek yetenekte olmalıdır.

-Her yaştaki hastasının periodontal hastalıklarını tedavi edebilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Her yaştaki hastasının diş çürüğü, pulpa ve periradiküler bozukluklarını tedavi edebilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Dişlerin çekimi, köklerin çıkarılması gerekli olduğu durumlarda minör yumuşak doku cerrahisi, ve tedaviye destek olacak farmakolojik ajanların uygulanması dahil olmak üzere her yaştaki hastanın yumuşak ve sert dokularındaki onarıma yönelik basit cerrahi işlemler gerektiren durumları halledebilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Orofasiyal ağrı, psikolojik huzursuzluk ve sıkıntı halini ortadan kaldıracak uygun teknikleri uygulayabilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Her yaştaki hastasının kusurlu ve/veya eksik dişini kabul edilebilir form, fonksiyon ve estetikte restore edebilecek yeterlilikte olmalıdır.

-Primer ve daimi dişlenme dönemlerinde, sınırlı gelişimsel veya edinilmiş dentoalveolar, gelişimsel ve fonksyonel anomalilerin gerekli tedavilerini yapabilecek; uzmana havale etmek dahil olmak üzere her tür ortodontik acil durumu halledebilecek yetenekte olmalıdır.

-Karşılaşabileceği medikal ve dental acil durumların büyük bölümünü etkin bir biçimde önleyebilecek ve tedavi edebilecek yeterlilikte olmalıdır.

Bundan başka, aynı raporda, dişhekiminin lisans eğitimi sonrasında sahip olması gereken 148 yeterlilik alanı detaylı bir şekilde belirtilmiş ve hangi dallarda uzmana ihtiyaç duyulacağına ilişkin bilgi de verilmiştir.

Ayrıca, 24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı uyarınca, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin Mesleki Niteliklerin Tanınması başlıklı 2005/36 sayılı Direktifi dikkate alınarak hazırlanmış olan Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı'nın 34 üncü maddesine göre de ülkemizdeki dişhekiminin sahip olması gereken bilgi ve beceriler aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

"Diş hekimliği için eğitim, kişilerin aşağıdaki bilgi ve beceriyi kazanmasını sağlamalıdır.

- Diş hekimliğinin temelini teşkil eden fen bilimlerinde yeterli bilgiye ve bilimsel olayların takibi ve verilerin analizi ile biyolojik fonksiyonları ölçme prensipleri dahil olmak üzere bilimsel metotlara hakim olmak,

- Sağlıklı ve hasta insanın yapısı, fonksiyon ve davranışlarını anlayabilme kabiliyeti ve bireylerin fiziksel ve sosyal ortamlarının diş sağlığı ile bağlantısını anlayabilme yeteneğine sahip olmak,

- Sağlıklı diş, ağız, çene ve çevre doku yapısı ve işlevleri konusunda, genel sağlık ve hastanın fiziksel ve sosyal ortamı ile bağlantısını anlayabilme yeteneğine sahip olmak,

- Düzensizlik, lezyon, diş, ağız, çene ve çevre ile ilgili doku hastalıkları klinik disiplin ve metotları konusunda ve önleyici, teşhis edici ve tedavi edici diş hekimliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmak,

- Yeterli denetim altında klinik tecrübe edinmek.

Bu eğitim, söz konusu kişiye diş, ağız, çene ve çevre dokuların rahatsızlık ve düzensizliklerini önleme, teşhis ve tedavi etme konusunda yeterli becerileri kazandırmalıdır."

Yükseköğretim Kurulu tarafından, Avrupa Birliği'nin Direktifi ile paralel biçimde hazırlanan; Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık Ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik, 02.02.2008 tarih ve 26775 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu Yönetmelik'te, dava konusu ile doğrudan bağlantılı olan dişhekimliği eğitiminin en az eğitim koşulları da belirlenmiştir:

Diş hekimliği

MADDE 6 - (1) Temel diş hekimliği eğitimine kabul edilebilmek için asgari lise mezunu olmak gerekir.

(2) Temel diş hekimliği eğitimi bir üniversitede tam gün üzerinden en az beş yıllık teorik ve pratik eğitimden oluşur.

(3) Temel diş hekimliği eğitimi sonunda mezun olan diş hekimlerinin;

a) Diş Hekimliğinin dayandığı bilimler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları, biyolojik fonksiyonların ölçülmesi, bilimsel olarak kanıtlanmış verilerin değerlendirilmesi ve data analizi prensipleri dahil olmak üzere bilimsel yöntemleri yeterli düzeyde anlayabilmeleri,

b) Sağlıklı ve hasta bireyin yapısı, fizyolojik fonksiyonları ve davranışı ile doğal ve sosyal çevrenin sağlıklı birey üzerindeki etkisi hakkında, diş hekimliğini ilgilendirdiği ölçüde, yeterli bilgiye sahip olmaları,

c) Sağlıklı ve hastalıklı diş, ağız, çene ve komşu dokuların yapı ve fonksiyonları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ve bunların hastanın genel sağlık durumu ve fiziksel ve sosyal refahı ile ilişkisini yeterli düzeyde anlayabilmeleri,

ç) Diş, ağız, çene ve komşu dokulara ait lezyon, hastalık ve anomalilerin teşhis, tedavi ve koruyucu diş hekimliği uygulamaları ile ilgili bilimsel yöntem ve uygulamalı disiplinler hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları,

d) Yetkililer gözetiminde diş, ağız, çene ve çevre dokularla ilgili hastalık ve anomalilerin teşhis, tedavi ve koruyuculuğunu içeren tüm aktivitelerin yürütebileceği düzeyde gerekli becerilerin verileceği uygun klinik eğitimi ile deneyim sahibi olmaları,

gerekmektedir.

(4) Diş Hekimliği eğitimindeki asgari eğitim koşullarının sağlanabilmesi için, bu alanda yürütülen yükseköğretim programlarımızın eğitim müfredatlarında Ek-3 sayılı cetvelde belirtilen derslerin bulunması zorunludur.

Belirtilen düzenlemeler dişhekimliği fakültesinden mezun olan kişinin, her yaştan bireyde ortaya çıkan ağız ve diş sağlığı sorunlarını teşhis ve tedavi edebilecek yeterlilikte olması gerektiğini ifade etmektedir. Ülkemizde verilen diş hekimliği eğitimine, özellikle müfredat boyutuyla, baktığımızda da söz konusu yeterliliğin büyük ölçüde sağlandığı görülmektedir.

Dişhekimliği alanlarının her birinin kapsadığı hastalıkların büyük bölümü dişhekimleri tarafından çözümlenebildiğine/tedavi edilebildiğine göre bu alanlarda uzmanlık eğitimine neden gereksinim duyulmaktadır? Bu sorunun yanıtı olarak dişhekimliği alanlarının, dişhekimleri tarafından yapılamadığı iddia edilen tedavileri söylenebilir ise de bu küçük kısım için fakültelerde verilen hizmetin yeterliliği karşısında söz konusu ifadenin herhangi bir değeri bulunmamaktadır.

Lisans eğitimini bitirmiş bir dişhekiminin bilimsel gelişmeleri ve yeni teknolojileri takip edebilmesi için kendisini sürekli olarak geliştirmesi gereklidir. Bunun için Türk Dişhekimleri Birliği 1988 yılında Sürekli Dişhekimi Eğitimi Yüksek Kurulunu kurarak lisans sonrası sürekli eğitime ne kadar önem verdiğini göstermiş; o günden sonra da Dişhekimleri Odaları ve akademik kuruluşlar ile birlikte sürekli kongre, sempozyum, kurs vb. etkinlikleri düzenlemektedirler.

Başka bir söyleyişle, bir dişhekiminin yetkinleşmesi için tek şart uzmanlık eğitimi değildir, master vb. programlar ihtiyaç duyulan az miktardaki yetkinliği sağlayabilecek programlardır.

Bütün bunlardan başka, dişhekimliğinin uzmanlık adıyla bölündüğü alanlar tek tek ele alınarak söz konusu alanda hizmet sunumunun uzman marifetiyle yapılmasının mümkün ve gerekli olup olmadığının incelenmesinde de 6225 sayılı Yasa'nın anılan hükmü ile dişhekimliği uzmanlıklarının belirlenmesinin kamu yararına aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

Yasa ile dişhekimliğinin bir uzmanlık alanı olarak belirlenmiş olan Çocuk Diş Hekimliği, çocukların ağız ve diş sağlığı ile ilgili çalışmaların yapıldığı bir alandır. Bu niteliğiyle, 0-18 yaş arasındaki nüfusun söz konusu uzmanlığın ilgi alanında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu grupta, 0-2 yaş aralığındaki bebekleri saymazsak, yaklaşık 21 milyon kişi bulunmaktadır. Bu yaş grubunda her çocuğa yapılacak işlem adedi, 4 - 4,5 arasında değişmektedir. Kişi sayısı ile işlem sayısının çarpılmasıyla anılan yaş grubunda toplam 84-94 milyon adet tedavi gereksinimi olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tedavi gereksinimi, halen ülkemizdeki dişhekimlerinin tamamının çalışması ile giderilmekte olup bu yönüyle, çocuk diş hekimliği alanında, ek bir uzmanlık bilgi ve becerisi gerektirmediği açıktır. Çocuklara verilen ağız diş sağlığı hizmetinin yetersizliğiyle ilgili özel bir yakınma olmadığı gibi bu yönde herhangi bir bilimsel çalışma da yoktur. Bu alanın uzmanlık olarak tanımlanmasıyla, ülkemizin bütün çocuklarının ağız diş sağlığı sorunlarının çocuk dişhekimleri tarafından giderilmesinin beklenmesi gerekli olmadığı gibi bugün ve uzak gelecekte sayısal olarak da olanak dışıdır. Zira, dişhekimlerinin doktoralarının uzmanlık olarak kabul edilmesiyle birlikte, halen yaklaşık 250 kişi olan çocuk diş hekimlerinin, yaklaşık 21 milyon kişinin tedavilerini yürütebilmelerinin mümkün olmayacağı açıktır. Dişhekimliği lisans eğitiminden sonra hangi gereksinimin karşılanması için üç yıl daha eğitim verilerek Çocuk Diş Hekimi yetiştirilmek istendiği Yasa'nın gerekçesinde olmadığı gibi böylesine bir düzenleme kaynakların verimli kullanılması ve madde ve insan gücünden tasarruf edilmesi gerekliliğine de aykırılık oluşturmaktadır.

Benzer durum diş eti hastalıkları ve tedavisi anlamındaki periodontoloji alanında da vardır. Bu alanda dişhekimlerinin aldıkları lisans eğitimi ile üstesinden gelemeyecekleri tedavi gereksinimi çok düşüktür. Söz konusu gereksinim, diş hekimliği fakültelerindeki ilgili anabilim dallarında rahatlıkla karşılanmaktadır. Bu alanda uzman diş hekimi bilgi ve becerisini gerektiren olguların sayısal azlığı

da dikkate alındığında, çok büyük bölümü lisans eğitimindeki bilgi ve beceri ile çözümlenebilen olguların teşhis ve tedavisi için lisans sonrası üç yıl süreyle uzmanlık eğitimi verilmesi, kamu kaynağının gereksinim duyulmayan bir alanda kullanılmasından başka bir anlama gelmemektedir.

Endodonti ve Restoratif Diş Tedavisi de 6225 sayılı Yasa ile getirilen, lisans sonrası üç yıllık ek bir eğitim ile kazanılabilen uzmanlıklardır. Endodonti alanı kanal tedavisi, Restoratif Diş Tedavisi de çürük sebebiyle bozulan diş yapısının dolgu ile giderilmesi şeklinde tanımlanabilir. Genel olarak ülkemizdeki dişhekimliği uygulamalarına bakıldığında en sık karşılaşılan ağız diş sağlığı sorununun diş çürüğü olduğu gözlemlenmektedir. Çürük tedavisinde en sık uygulanan tedavi yöntemi ise kanal tedavisi ve dolgudur. Bu durumun doğal sonucu olarak, söz konusu sağlık sorununun giderilmesi dişhekimlerinin lisans eğitiminde tam olarak öğretilmekte olup diş hekimleri tarafından gerektiğinde en iyi şekilde uygulanmaktadır. Böylesine yaygın bir sağlık sorununun çözümünün lisans eğitiminde öğretilmeyip gerekli bilgi ve becerinin lisans sonrası uzmanlık eğitimine bırakılması akılcı olmadığı gibi anılan hizmetten yararlanacak hastaların sağlık hizmetine erişimlerini de engeller niteliktedir.

Aynı şekilde Protetik Diş Tedavisi alanının uğraş konusu olan protez de dişhekimliği lisans eğitiminde en yoğun eğitimin alındığı, mezuniyet sonrasında da en çok vaka görülen; dolayısıyla genel olarak dişhekimlerinin en yetkin çalışma alanlarından biridir. Bir başka anlatımla ülkemizde hastaların sıklıkla karşılaştıkları dişsizlik sorununun çözüm yollarından biri olan protez, bütün dişhekimlerinin lisans eğitimlerinde edindikleri bilgi ve beceri ile tam olarak yapabildikleri işler arasında yer almaktadır; bunun lisans eğitiminden sonra üç yıl daha eğitimle kazanılabilecek bir uzmanlık olarak belirlenmesinin pratik ve bilimsel bir yararı olmayacağı gibi tedavi seçeneğinin yaygınlığını ortadan kaldırıp pahalı hale getireceğinden, hastaların sağlık hizmetine erişimini zorlaştıracaktır.

Dişhekimliğinin uzmanlık alanı olarak belirlenen çalışma alanlarından biri de Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi'dir. Bu alanda oral ve maksillofasiyal doku ve organların sistematik olarak incelenmekte, bu yapılara ait tüm fizyolojik ve patolojik değişiklikler klinik ve radyografik olarak yorumlanmaktadır. Daha basit ifade etmek gerekirse ağız ve diş sağlığına ilişkin hastalıklara tanı konulması için yürütülen bir kısım çalışmalar Ağız, Diş ve Çene Radyolojisinin çalışma alanını oluşturmaktadır. Bu bakımdan, bütün diş hekimlerinin her gün, her hastada yaptığı hastalığa tanı konulması işinin 3 yıllık eğitim sonunda kazanılabilen ayrı

bir uzmanlık haline getirilmesi suretiyle hastalığın tanı ve tedavisinin bu derece parçalanması tedavi sürecinin bütünlüğünü bozup süreyi uzatacağı gibi hizmetin maliyetinin de artmasına sebep olacaktır. Diğer taraftan, söz konusu çalışma alanı, bizimki gibi akademik ve sağlık sistemine sahip olan ülkelerden hemen hiçbirinde uzmanlık olarak tanımlanmamış; bu alanda ortaya çıkabilecek, ayrıntılı bilgi ve beceri gerektirebilecek istisnai durumlarda akademik çalışma birimlerinin yardımının alınması suretiyle hizmetin yürütülmesi hizmetin gereğine uygun, akılcı bir yol olarak düşünülmüş, düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, dişhekimliğinin sekiz ayrı dala bölünerek uzmanlık belirlemesi yapılmasında kamu yararı bulunmadığından, 6225 sayılı Yasa ile yapılan düzenleme, madde ve insan gücünden tasarruf edilecek biçimde sağlık hizmetlerinin organize edilmesi konusunda Devlet'e yükümlülük yükleyen Anayasanın 56 ncı maddesindeki düzenlemeye de aykırılık oluşturmaktadır.

Bütün bunlardan başka, 18 Temmuz 2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nde düzenlenen dişhekimliği uzmanlık dalları ve eğitim sürelerine ilişkin ekli çizelgelere karşı meslek kuruluşu ve diğer ilgililer tarafından pek çok dava açılmıştır. Açılan davalarda Danıştay 8. Daire, "İdari işlemlerin bir sebebe ve gerekçeye dayalı olması hukukun genel ilkelerindendir. Bu ilke, genel anlamda düzenleme veya işlem yapan idareyi uyguladığı veya düzenleme yaptığı yasayı kavramaya, doğru olgular ortaya koymaya ve denetim yapmaya zorlar. İşlemlerde gösterilen sebep ve gerekçe, işlemin yasaya uygunluğu ve dayanağını değerlendirme, itiraz edip etmeme konusunda ilgililere yardımcı olmakla birlikte, idarenin saydamlığı, savunma hakları ve idareye güven ilkeleri ve hukuk devleti anlayışının oluşumu noktalarında büyük öneme sahiptir" gerekçesiyle dava konusu ekli çizelgenin düzenlenme gerekçelerinin bilimsel raporla ortaya konulamadığını belirterek, yürütmeyi durdurma kararları vermiştir[11].

Danıştay Kararı ile yürütmesi durdurulan bu Çizelge, bazı değişiklikler ve eklemelerle, Kanun Teklifi olarak teklif edilmiş ve nihayetinde 6225 sayılı Yasa ekinde aynen yasalaşmıştır.

Dişhekimliği mesleğine uzun dönem içinde önemli etkileri olacak olan böylesi bir konunun bilimsel kriterlere dayanmadan keyfi, subjektif nedenlere

11 Danıştay 8. Dairesi'nin 2009 / 8191 E. ve 2009 / 7773 E. sayılı kararlarıyla "uzmanlıkların oluşturulmasında bilimsel kriterlerin ortaya konulamaması" gerekçesi ile söz konusu çizelgenin yürütmesi durdurulmuş; Sağlık Bakanlığının itirazı da Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından reddedilmiştir.

dayandırılarak, yargı kararları göz ardı edilerek ve idari yargının denetiminden kaçınabilmek için yasa olarak düzenlenmesi keyfi bir yaklaşım olduğu kadar, Türkiye Cumhuriyetinin hukuksal birikimine, Hukuk Devleti ilkesine ve Anayasanın 138 inci maddesine açıkça aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle 6225 sayılı Yasa'nın 10 uncu maddesi ile 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen Ek Madde 14'ün birinci fıkrasındaki "…diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–2 sayılı çizelgede;… belirtilmiştir." Hükmü ile Kanunun Eki Ek – 2 nolu Çizelgenin Anayasanın 2 nci, 5 inci, 17 nci, 56 ncı ve 138 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

C.3- 1219 Sayılı Kanun'un 14 üncü Ek Maddesinin İkinci Fıkrasındaki "ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine" Şeklindeki Hükmün Anayasaya Aykırılığı

1219 Sayılı Tababet Ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 9 uncu maddesi uyarınca 1947 yılında çıkarılan Tababet Uzmanlık Belgeleri Tüzüğü, 1956 yılında Tababet İhtisas Nizamnamesi, 1961 yılında Tababet İhtisas Tüzüğü, 1962 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü,1973 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü, 2002 yılında ise Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nde tıpta uzmanlık dallarına girişin hep bir yarışma sınavı ile olacağı düzenlenmiştir.

Öteden beri bu düzenlemelerle bazı ana dallarda uzmanlık eğitimini tamamlamış hekimlere, uzman olduğu disiplinle ilintili olan diğer tıpta uzmanlık alanlarında öngörülenden daha kısa süreli bir eğitim alarak uzman olma imkanı tanınmıştır. Ancak, daha kısa süreli uzmanlık eğitimi ile ikinci uzmanlık eğitimlerini alacak olanlarda da Tıpta Uzmanlık Eğitimine Giriş Sınavında (TUS) başarılı olma koşulu aranmış, herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir.

Belli bir tıp alanında uzmanlık eğitimi alan tabiplerin ileri ihtisas olarak bilinen, kendi uzmanlık alanlarına bağlı yan dal uzmanlık eğitimine girişleri ise içerik ve kapsam olarak TUS'tan farklı olan Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı (YDUS) ile gerçekleştirilmektedir.

18.07.2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinde de tıpta uzmanlık eğitimine giriş için TUS' da başarılı olunma koşulu aranmaktadır. Ancak Yönetmeliğin 15 inci

maddesinin dördüncü fıkrasında 'veya kontenjan açıldığı takdirde uzman oldukları alanlarda yapılan YDUS ile' ibaresine yer verilmiştir. Bu hüküm ile bir tıpta uzmanlık alanında uzman olan hekimlerin kısa süreli eğitim olanağı tanınan ikinci uzmanlık eğitimlerine girişlerinin kontenjan açıldığı takdirde Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavını geçmek suretiyle mümkün olacağı düzenlenmiştir.

Türk Tabipleri Birliği ve kimi tıpta uzmanlık dernekleri tarafından bu düzenlemelere karşı açılan davalarda Tıpta ve Dişhekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin 15 inci maddesinin dördüncü fıkrasının hukuka açıkça aykırı olduğu tespiti ile yürütmesi durdurulmuştur.[12] *Karar gerekçelerinde YDUS'un sadece tıpta yan dal uzmanlık eğitimine girmeyi hak kazananları belirlemeye yönelik bir sınav olduğu, giriş sınavları, eğitim süreleri ve verilen uzmanlık belgeleri itibariyle tıpta uzmanlık eğitimi ile yan dal uzmanlık eğitiminin ve dolayısıyla da bu eğitimlere giriş için yapılan sınavların önemli farklılıklar taşıdığı ve her iki sınavın birbirinin yerine ikame edilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.*

İptali istenilen tümceyle, yargı kararıyla hukuka aykırı olduğu saptanan ve yürütmesi durdurulan Yönetmelik hükmü, küçük değişikliklerle bir Yasa kuralı olarak tekrar sonuç doğurur hale getirilmiştir. Kamu yararına sonuç doğurmayacak, adalet anlayışına aykırı böyle bir durumun, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılamayacağı açıktır.[13] *Anayasada belirtilen amacı ya da bir kamu yararını gerçekleştirmek ereğiyle, yasa koyucu belli bir sonucu elde etmek için değişik yolların seçimini siyasi tercihlerine göre yapmakta serbest ise de yasa koyucunun kişisel, siyasi ya da saklı bir amaç güttüğü durumlarda, yani kamu yararına yönelik olmayan başka bir amaca ulaşmak için bir konuyu yasayla düzenlediği durumlarda bir "yetki saptırması" ve giderek de amaç öğesi bakımından Yasa'nın sakatlığı ve dolayısıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırılığı söz konusu olacaktır.*

Öte yandan tıpta uzmanlık eğitimine kapsam ve içerikleri farklı iki ayrı sınavla öğrenci alınması yönündeki uygulama Anayasanın 10 uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesine de aykırılık taşımaktadır. TUS'da ve YDUS'da adaylara yöneltilen soruların içerik ve kapsamları farklıdır. Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı Yönetmeliği'nin 11 inci maddesinde, uygulanacak mesleki bilim sınavının sorularının adayın yan dal eğitiminde kendinden beklenen

12 Danıştay 8. Dairenin, 2009/10046 E. sayılı ve 03.05.2010 tarihli kararı ile Danıştay 8. Dairenin 2010/3389 E. sayılı ve 01.10.2010 tarihli kararı.

13 Anayasa Mahkemesi'nin E.2009/20, K.2010/23 sayılı ve 28.01.2010 günlü kararı.

performansı en iyi şekilde sürdürebilmesini mümkün kılacak temel bilgileri değerlendirmek amacıyla, "yan dalın bağlı olduğu ana dal genel eğitim programı" çerçevesinde hazırlanacağı ifade edilmiştir. Bu yönetmelik maddesine göre YDUS, yalnızca yan dalın bağlı olduğu ana dal genel eğitim programındaki konularda yapılacaktır. Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nin 17 nci maddesine göre ise TUS'un kapsamı "genel tıp bilimleri" konularıdır.[14]

Anayasaya aykırılığı belirtilen hüküm uyarınca YDUS'a girerek bir ana dalda uzmanlık eğitimi görmek isteyen bir aday yalnızca uzmanı olduğu alana ilişkin konulardan sorumlu tutulup, kendisine yalnızca bu konulara ilişkin sorular yöneltilirken; TUS'a girerek aynı ana dalda uzmanlık eğitimi görmek isteyen bir başka aday, kapsamı son derece geniş olan birçok konudan sorumlu tutulacaktır. Hal böyleyken ikinci uzmanlık eğitimi olduğu için YDUS'a girerek programa yerleşebilecek olan bir aday, ilk uzmanlık eğitim programına yerleşmesi nedeniyle TUS'a girme zorunluluğu olan adaya göre daha avantajlı bir durumda olacaktır.

Yukarıda değinilen Yargı kararlarını uygulama yükümlülüğü, kararın şeklen uygulanmasını değil aynı zamanda içeriğe uygun işlem tesis edilmesini de zorunlu kılmaktadır. Anılan yükümlülüğün yasama organını da bağladığı açıktır. Aksi halde yasama organı beğenmediği yargı kararlarını, kanun çıkartıp etkisiz hale getirir ki bu durumda yargı bağımsızlığı zedelenecektir.

Tüm bu nedenlerle 1219 Sayılı Kanun'un 14 üncü ek maddesinin ikinci fıkrasındaki "ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine" şeklindeki hükmün Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 138 inci maddelerine aykırı olup iptali gerekir.

D- 1219 Sayılı Kanuna Eklenen Geçici 8 inci Maddenin Anayasaya Aykırılığı

---

14 Son uygulanan 2011 Tıpta Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı (TUS) İlkbahar Dönemi Kılavuzunun ekindeki TUS sınav kılavuzuna göre tıp fakültesi mezunu bir adaya yöneltilecek soruların yaklaşık kapsamları Temel Tıp Bilimleri Testi - 1 *"Anatomi, Embriyoloji ve Histoloji, Fizyoloji, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji, Tıbbi Biyokimya, Tıbbi Patoloji, Tıbbi Farmakoloji, Embriyoloji ve Histoloji"* ve Klinik Tıp Bilimleri Testi *"Dahiliye Grubu (iç hastalıkları, psikiyatri, dermatoloji, tıbbi ekoloji ve hidroklimatoloji, hava ve uzay hekimliği, nükleer tıp, göğüs hastalıkları, enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji, nöroloji, fiziksel tıp ve rehabilitasyon, radyoloji, halk sağlığı, sualtı hekimliği ve hiperbarik tıp, adli tıp, aile hekimliği, tıbbi genetik, kardiyoloji), Pediatri (çocuk sağlığı ve hastalıkları), Cerrahi Grubu (genel cerrahi, çocuk cerrahisi, kalp ve damar cerrahisi, göğüs cerrahisi, plastik, rekonstrüktif ve estetik cerrahi, anesteziyoloji ve reanimasyon, kulak-burun-boğaz hastalıkları, beyin ve sinir cerrahisi, ortopedi ve travmatoloji, göz hastalıkları, üroloji), Kadın Hastalıkları ve Doğum"* olarak belirlenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 8'de, "Bu Kanunun ek 14 üncü maddesinin yürürlüğe girmesinden önce ilgili mevzuatına uygun olarak uzmanlık eğitimi yapmış, eğitime başlamış veya bir uzmanlık eğitimi kontenjanına yerleşmiş olanların hakları saklıdır.

Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi ana dalında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yurt içinde veya yurt dışında en az dört yılı eğitim kurumlarında olmak üzere altı yıl süreyle araştırma, uygulama ve inceleme yapmış bulunanlar, yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemeler ile aldıkları eğitimlere ait belgelerini ve bu alanda yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış bilimsel yayınlarını ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde uzmanlık belgesi almak için Sağlık Bakanlığına başvurabilir. Tıpta Uzmanlık Kurulu, başvuru süresinin bitiminden itibaren bir yıl içerisinde başvuruları değerlendirir. Çalışmaları yeterli görülenlerin uzmanlık belgeleri, Bakanlıkça düzenlenir ve tescil edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunla diş tabipliğinde uzmanlık dalı olarak belirlenen alanlardan birinde doktora eğitimi yapmış olanlar ile bu alanlarda doktora eğitimine başlamış olanlardan eğitimlerini başarı ile bitirenlere uzmanlık belgesi verilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Göğüs Hastalıkları ana dalına bağlı Alerji Hastalıkları yan dalında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar, eğitimlerine İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları adı altında devam ederler.

b) Deri ve Zührevi Hastalıkları, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji ve Göğüs Hastalıkları ana dallarına bağlı Alerjik Hastalıklar, Alerjik Göğüs Hastalıkları ya da Alerji Hastalıkları adıyla uzmanlık belgesi almış olanların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları alanında yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları olarak değiştirilir.

c) Enfeksiyon Hastalıkları adıyla uzmanlık belgesi alanların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde uzmanlık belgeleri Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji olarak değiştirilir. Halen

bu alanda uzmanlık eğitimlerine devam edenlerin eğitimlerini başarıyla bitirmeleri halinde belgeleri Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji adıyla tescil edilir.

ç) Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların bu iki alanda yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi olarak değiştirilir. Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar eğitimlerine Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi adı altında devam ederler.

d) Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların bu iki alanda yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları olarak değiştirilir. Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar eğitimlerine Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları adı altında devam ederler.

e) Gelişimsel Pediatri, Cerrahi Onkoloji, Yoğun Bakım, İş ve Meslek Hastalıkları, Çocuk Metabolizma Hastalıkları ve El Cerrahisi yan dallarında, bağlı ana dallarda uzman olduktan sonra o yan dal alanında yurt içinde veya yurt dışında beş yıl süreyle araştırma, uygulama ve inceleme yapmış bulunanlar, yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemeler ile aldıkları eğitimlere ait belgelerini ve bu alanda yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış bilimsel yayınlarını ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde uzmanlık belgesi almak için Sağlık Bakanlığına başvurabilir. Tıpta Uzmanlık Kurulu, başvuru süresinin bitiminden itibaren bir yıl içerisinde başvuruları değerlendirir. Çalışmaları yeterli görülenlerin uzmanlık belgeleri, Bakanlıkça düzenlenir ve tescil edilir." Şeklindedir.

1219 sayılı Yasa'ya eklenen geçici 8 inci madde ile yine 6225 sayılı Yasa ile 1219 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 14 üncü madde ile tanımlanan bir takım uzmanlık alanları ile ilgili geçiş hükmü getirilmektedir.

Söz konusu madde hükmünün Anayasaya aykırılığı hususu yukarıda 1219 sayılı Yasa'ya eklenen Ek Madde 14 ile ilgili kısımda yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasındaki "Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi" ana dalına, dördüncü fıkrasının (ç) bendindeki Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi, (d) bendindeki Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi, (e) bendindeki Cerrahi Onkoloji, Yoğun Bakım, yan dallarına ilişkin düzenlemeler nedeniyle yukarıda değinilen yürütmeyi durdurma kararları bulunmaktadır.

Bu yürütmeyi durdurma kararlarından sonra ilgili uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanlarında yapılacak düzenlemelerin sebep unsurunu hukuka uygun olarak ortaya koyacak bilimsel çalışmalar yapılmamıştır. Ne var ki bu eksiklikler giderilmeden verilen bir yasa teklifi ile yürütmesi durdurulan veya iptal edilen alanları da içeren çizelgeler Yasa kuralı haline getirilmiştir. Geçici 8 inci madde ile de bu alanlarda uzmanlık eğitimi görmeksizin istisnai olarak uzmanlık ve yan dal uzmanlık belgelerinin verilmesine ilişkin kurallar düzenlenmiştir.

Söz konusu madde hükümlerin Anayasaya aykırılığı hususu yukarıda 1219 sayılı Yasa'ya eklenen Ek Madde 14 ile ilgili kısımda yapılmış olup anılan gerekçeler bu madde için de geçerli olmakla birlikte dişhekimliği ile ilgili olarak biraz daha ayrıntılı açıklamalar yapılacaktır.

6225 sayılı Yasanın 12 nci maddesi Yasa Teklifine Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda eklenmiştir. Bu madde ile 1219 sayılı Yasa'ya eklenen Geçici 8 inci maddenin üçüncü fıkrasına göre "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunla diş tabipliğinde uzmanlık dalı olarak belirlenen alanlardan birinde doktora eğitimi yapmış olanlar ile bu alanlarda doktora eğitimine başlamış olanlardan eğitimlerini başarı ile bitirenlere uzmanlık belgesi verilir."

Ülkemizde dişhekimliği uzmanlıklarının bilimsel ölçütleri belirlenip eğitimleri yürütülmediğinden kendisini belli bir alanda daha yetkin kılmak isteyen diş hekimlerinin üniversitelerde açılan doktora programlarına başvurdukları ve eğitim aldıkları; ancak bu eğitimlerinin uzmanlık olarak kabul edilmediği bilinmektedir.

Söz konusu sürecin sorumluluğu doktora eğitimi alan ancak ilgili alanın uzmanı kabul edilmeyen dişhekimlerinde olmamakla birlikte; Yasa ile sekiz dalda dişhekimliği uzmanlığı belirlenmesi, bu alanlarda doktora yapmış ya da yapmakta olanlara da doğrudan uzmanlık belgesi verilmesiyle ülkemizde bir anda, doktora eğitimlerinin uzmanlık eğitimi ile örtüşüp örtüşmediği sorgulanmayan binlerce uzman diş tabibi ortaya çıkacaktır.

Dişhekimlerinin yürüttüğü hizmetin doğrudan insan sağlığı üzerinde etki etmesi sebebiyle bu alanda yapılacak temel düzenlemelerin sağlık ve yaşam hakkı ile doğrudan ilgisi olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Doktora eğitimi ile tıpta uzmanlık eğitimlerinin ayrı eğitimler olduklarına ilişkin Danıştay kararları da mevcut olmasına karşın, dişhekimliğinin uzmanlık gerektiren alanlarında yetki tanınan kişilerin eğitimlerine ilişkin hiçbir sorgulama yapılmaması, doktora eğitimini uzmanlık eğitimi gibi pratik süreçlerle birlikte yapanlarla akademik doktora eğitimi yaparak bu unvanı elde edenler arasında hiçbir ayrım yapılmamış olması Yasal düzenlemeyi Anayasanın 17 nci ve 56 ncı maddelerine aykırı hale getirmiştir.

Diğer yandan, Yasal düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç, 2009/15153 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde 18.07.2009 tarih ve 27292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliğinin Geçici 9 uncu maddesinde düzenlenmiş; söz konusu hükme karşı açılan davalar sonucunda Danıştay 8. Dairesi 2009/7773 E. ve 2009/7840 E. sayılı Kararlarında "Diş Hekimliğinde Uzmanlık Ana Dalları ve Eğitim Sürelerine Dair Ek-2 sayılı Çizelgesinin hukuka aykırı olduğu ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğacağı gerekçesiyle yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiğinden, dava konusu Yönetmeliğin yeni ihdas edilen ana dallarda uzmanlık belgesi verilmesini düzenleyen Geçici 9 uncu maddesinin diş hekimleri yönünden uygulanma imkanı kalmamıştır" gerekçesiyle bu hükmün de yürütmesini durdurmuştur.

Anayasanın 138 inci maddesine göre "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

Yargı kararlarına uymanın yürütme organları ile idarenin yanı sıra yasama bakımından da bir zorunluluk olduğuna ilişkin açık anayasal hüküm karşısında, yargı kararının uygulanmasını önlemek bakımından yasa çıkartılması –yasal geçerlik sağlanması- kural olarak mümkün değildir.

Örneğin, Fransa'da bir okulun giriş sınavına karşı açılan davanın iki yıl sonra iptal edilmesi üzerine, iki yıl süreyle öğrenim görenlerin haklarının korunabilmesi için yasal düzenleme yapılması tartışmalara sebep olmuştur. "Yasal geçerlik kazandırılması istenen konuların, diğer yasaların içine sıkıştırılarak geçirildiği, hükümetin yasama yetkisi ile donatıldığı hallerde, hükümetin hem

yargı hem de parlamento denetiminden kurtulma yoluna gittiği ileri sürülmüş, bu yöntemin kuvvetler ayrılığı ilkesine ve kesin hüküm ilkesine aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Öğretide, Fransız Anayasa Mahkemesinin, yasal geçerlik sağlama yöntemini kural olarak Anayasaya aykırı bulduğu belirtilmekle beraber Anayasaya uygun olduğu yönünde kararlarının da bulunduğu ifade edilmektedir.

1982 Anayasasının 138 inci maddesinde "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." Hükmü yer almaktadır. Bu hüküm karşısında, yasama yoluyla yargı kararlarının etkisiz duruma getirilmesi, yasal geçerlik sağlama yönteminin savunulması pek mümkün değildir. Gözübüyük, yasal geçerlik sağlama yönteminin Anayasa gereği mümkün olmadığını, ancak yargı kararlarının yerine getirilmesini kolaylaştırmak ve iptal kararlarından doğan boşlukları doldurmak yönünde yasama organının işe karışabileceğini ifade etmektedir[15].

Özeren/Bayhan ise[16], yasal geçerlik sağlama yönteminin, kuvvetler ayrılığı ilkesine ve kesin hükmün uygulanması ilkesine aykırı olacağını vurgulamaktadır.[17]" [18]

Yukarıda ve bu dava dilekçesinin (C) bölümünde açıklanan nedenlerle 6225 sayılı Yasanın 12 nci maddesiyle 1219 sayılı Yasa'ya eklenen Geçici 8 inci madde Anayasanın 2 nci, 5 inci, 17 nci, 56 ncı ve 138 inci maddelerine aykırı olup iptali gereklidir.

E- 4924 Sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci Maddesinin 6225 Sayılı Yasayla Değişik Sekizinci Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

Sekizinci fıkra, "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki hükümler çerçevesinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir. Bu görevleri yürüttükleri sürece kendilerine bu görevlerinden dolayı başkaca bir ücret ödenmez" şeklindedir.

Danıştay, daha önce sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfındaki unvanlarda sözleşmeli personel statüsünde çalıştırılmak istenenler hakkında

15 Ş.Gözübüyük, Yönetsel Yargı, 12. Baskı Ankara 1998, s.279
16 A.Ş.Özeren-T.Bayhan, İdari yargı kararlarının uygulanması, Ankara 1992, s.63-64
17 R.Çağlayan, İdari yargı kararlarının sonuçları ve uygulanması, 3. Baskı, Kasım 2004, s.205-206
18 Aynı yönde görüş: Y. Sabuncu, Anayasaya Giriş, 8. Basım, İmaj Yayıncılık, Ankara 2002, s. 186

verdiği kararlarında[19]; hizmet sözleşmelerine konulan "sözleşmeli personele normal çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde yapacakları çalışmaları karşılığında herhangi bir ek ücret ödenmeyeceği" doğrultusundaki hükümlerin yürürlüğünün durdurulmasına ve iptaline karar vermiştir. Mahkeme, Anayasanın "Ücrette Adalet Sağlanması" başlıklı 55 inci maddesini kararlarına dayanak olarak göstermiş ve sözleşmeli personele yönelik düzenlenen hizmet sözleşmelerinin dava konusu edilen kısımlarının üst hukuk normları dikkate alınmadan düzenlendiği gerekçesiyle anılan hükümleri hukuka aykırı bulmuştur.

Anayasanın 55 inci maddesine göre, "Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır."

Sözleşmeli personelin istihdam edildiği hizmet biriminde normal olarak ifa ettiği göreve ek olarak başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak da görevlendirilebilmesi, gerçekleştirdiği ek çalışmanın ücretlendirilmemesi anlamına gelmektedir.

Getirilen yasa değişikliği ile; sözleşmeli personelin yükümlülüklerinde çok büyük ölçüde artma meydana gelirken hak, aylık ve ödeneklerinde hiçbir iyileşme olmayacağı hükme bağlanmaktadır. Dolayısıyla; ücrette adaleti sağlamaya yönelik olarak Devlet'e düşen ödev yok sayılarak, hukuk devleti ilkesi ihlal edilmektedir.

Söz konusu değişikliğin, ücrette adaletin sağlanması doğrultusundaki anayasal ilkeye aykırılığının yanı sıra; daha önce bu hususta verilmiş mahkeme kararlarının bu yasal düzenleme ile etkisiz kılınmaya çalışıldığı da göze çarpmaktadır.

Anayasanın 138 inci maddesinin son fıkrası uyarınca, "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

Hükümden anlaşıldığı gibi, Danıştay tarafından verilen iptal kararları yalnızca ilgili idare için değil yasama ve yürütme organları için de bağlayıcı niteliktedir. Anayasaya aykırılığı bir kez mahkeme kararıyla tespit edilen bir idari düzenlemenin bu kez yasa ile düzenlenmeye çalışılmasının onu hukuka uygun kılmayacağı ve mahkeme kararlarının uygulanmaması anlamına geleceği açıktır.

19 Danıştay 12. Daire, E.2010/982, T.17.05.2010; Danıştay 12. Daire, E.2008/791, K.2009/7084, T.15.12.2008

Öte yandan, "başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire" görevleri, Anayasanın 128 inci maddesi kapsamında, genel idare esaslarına göre yürütülmekle yükümlü asli ve sürekli görevlerdir. Bu görevlerin, nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri yasayla düzenlenen memur ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmesi de 128 inci madde gereğidir. Sözleşmeli personelin bu kapsamda değerlendirilebilmesi için Anayasada sayılan konuların, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, mutlaka yasayla düzenlenmesi gerekir. Dava konusu fıkra kapsamındaki sözleşmeli personeli Anayasanın 128 inci maddesindeki ilkeler kapsamında nitelendirmek de olanaklı değildir.

Bütün bunlardan başka, 20.10.2005 günlü, 5413 sayılı Yasa ile Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5 inci maddesine eklenen bir fıkra ile "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir" hükmü getirilmiştir. Anılan hükmün iptali için açılan davada Anayasa Mahkemesi, aşağıdaki gerekçeyle, söz konusu hükmün iptaline karar vermiştir:

"4924 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde istihdam edilecek sözleşmeli personel unvanları ve bunlarda aranılacak nitelikler ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Cetvelde, baştabip, baştabip yardımcısı ve başhemşire unvanları yoktur.

(1) sayılı cetvelde gösterilen tabip, uzman tabip, hemşire gibi sözleşmeli personel atama yoluyla istihdam edilirken, söz konusu sözleşmeli personel 5413 sayılı Kanunla 4924 sayılı Kanunun 5 inci maddesine eklenen fıkranın ilk cümlesinde yer alan: "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir" cümlesi uyarınca baştabip, baştabip yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilecektir.

Yani, daha üst görevler olduğunda şüphe olmayan baştabip, baştabip yardımcısı ve başhemşire görevlerine atama değil görevlendirme yapılacaktır.

657 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinde "idari görevlere atama", 86 ncı maddesinde "vekalet görevi", 88 inci maddesinde "ikinci görev", Ek Madde 8'de "geçici süreli görevlendirme" düzenlenmiştir. "Görevlendirme", 657 sayılı

Kanunda yer almayan bir ifadedir. Görevlendirme ile ilgili 4924 ve 5413 sayılı yasalarda da herhangi bir düzenleme yoktur.

Bu anlamda görevlendirme ibaresi, memur veya diğer kamu görevlilerine güvence sağlayan bir ifade değildir. Buna karşılık "atama" ibaresi memur veya diğer kamu görevlilerine güvence sağlayan unsurlardan biridir.

308 sayılı KHK'nin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesinde; "O halde devlet, genel idare esasları dışındaki hizmetlerde birer çalıştırılan konumunda bulunan KİT'lerdeki sözleşmeli personelin hukuksal statüsünü belirlemek ve istihdam güvencesini sağlamak için, yapılacak idari sözleşmelere esas olmak üzere, Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında memur ya da diğer kamu görevlilerine, 49 uncu – 55 inci maddelerde işçilere ilişkin güvencelerin benzerlerini, KİT'lerin hizmet özelliklerine uygun öğeleri içeren bir çerçeve ile kurallara bağlamak zorundadır." şeklinde yer alan anlatım, sözleşmeli personel için güvence getirilmesi gerektiğini belirtmekte, bunun yanında getirilecek güvencenin KİT'lerin hizmet özelliklerine uygunluğunu da öngörmektedir.

Sözleşmeli personelin atama veya görevlendirmesine ilişkin kurallarının yasa ile düzenlenmesi ve memurlara olduğu gibi diğer kamu görevlilerine de yasal güvence oluşturulması Anayasal zorunluluktur.

"Görevlendirme", "atama" işleminden tamamen farklı olan ve memurlar veya diğer kamu görevlilerine güvence sağlamayan bir idari işlemdir.

Bu nedenle, 5413 sayılı Kanunla 4924 sayılı Kanunun 5 inci maddesine eklenen fıkranın ilk cümlesinde yer alan: "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir" cümlesi; Anayasanın 128 inci maddesinde yer alan "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir" kuralına aykırıdır.

Öte yandan, Sözleşmeli personelin, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilmesi "yürütmenin kanuniliği" ilkesine de aykırı bir düzenlemedir. Yasama organı, "gerektiği hallerde" ibaresini kullanarak, yürütme organına gerektiği halleri asli olarak belirleme yetkisini yani asli düzenleme yapma yetkisini vermiştir.

Anayasada yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle Anayasada öngörülen ayrık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasanın 7 nci maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir.

Anayasanın 6 ncı maddesine göre, hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı için, söz konusu düzenleme Anayasanın 6 ncı maddesine de aykırıdır.

Devlet organlarının düzenli çalışması, yönetimde istikrarın sağlanmasıyla olanaklıdır. Yönetimde istikrar ise, kamu hizmetinin değişken öğesi olan iktidardaki siyasal partilerle değil, kamu hizmetinin değişmez öğesi olan kamu görevlilerine sağlanacak "görev güvence"siyle gerçekleştirebilecektir. Kamu hizmetinin sürekliliğinin sağlanması için, kamu görevlilerinin atama güvencesine kavuşturulmasında kamu yararı bulunmaktadır.

Anayasanın 128 inci, 6 ncı ve 7 nci maddelerine açıkça aykırı olan bu düzenlemenin hukuk devleti ilkesiyle bağdaştığı söylenemez.

Çünkü hukuk devletinin, işlem ve eylemlerinin hukuka uygun olması, hukukun üstünlüğü ilkesini içtenlikle benimsemesi, yasa koyucunun çalışmalarında kendisini her zaman Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla bağlı tutması, yasa koyucu da dahil devletin tüm organları üstünde hukukun mutlak bir egemenliğe sahip olması, adil bir hukuk düzeni kurarak geliştirmeyi zorunlu sayması gerekir.

Hukuk devleti olmak, yönetilenlere hukuk güvencesi sağlayan bir düzen kurmaktır. Böyle bir düzenin kurulması, yasama ve yargı yetkileriyle yürütme alanına giren tüm işlemlerin hukuk kuralları içinde kalması ile gerçekleşebilir. Bu bağlamda hukuk devleti, her dilediğini yapamayan, kendini hukukla bağlı sayan ve tüm yetkilerinin sınırının hukuksal kurallarla belirlendiği Devlettir.

Ayrıca, Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenlemenin Anayasanın 11 inci maddesindeki Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle uyum halinde olması da düşünülemez.

E: 2011/65, K: 2013/49

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 5413 sayılı Kanunlun 2 nci maddesiyle 4924 sayılı Kanunun 5 inci maddesine eklenen fıkranın ilk cümlesinde yer alan: "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir" cümlesi; Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 11 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekir.[20]"

Bilindiği üzere, Anayasanın 153 üncü maddesinin son fıkrasına göre "Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

İptali istenen düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir yasa hükmünün aynı şekilde yeniden yürürlüğe sokulduğu, bu suretle Anayasa Mahkemesi Kararının eylemli olarak ihlal edildiği/uygulanamaz hale getirildiği anlaşılmakta olup bu niteliğiyle dava konusu hüküm Anayasaya açıkça aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle 6225 sayılı Yasa'nın 13 üncü maddesiyle yeniden düzenlenen 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrası Anayasanın 2 nci, 128 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

F- 181 Sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 17/B Maddesinin 6225 Sayılı Yasayla Değişik (d) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

181 sayılı KHK'nin 17/B maddesinin 6225 sayılı Yasa ile değişik (d) bendi, "Sağlık Bakanlığının ihtiyaç duyduğu her türlü tesis, hastane, sağlık eğitim tesisi, sağlık kampüsü, sosyal donatılar ve diğer tesisleri, düzenlenecek protokol esasları çerçevesinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzelkişiliğine sahip diğer kurum ve kuruluşlara doğrudan yaptırmak; bunların bedelini, Sağlık Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine bu amaçla konulan ödeneklerden, döner sermaye gelirlerinden, Sağlık Bakanlığına tahsisli veya Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazları üzerindeki yapılarla birlikte devrederek ödemek." şeklindedir.

20 Anayasa Mahkemesinin 23.7.2009 tarih ve 2005/145 E. 2009/112 K. sayılı kararı.

181 sayılı KHK'nin 17/B maddesinin (d) bendinde yapılan değişiklikle, bendin önceki halinde mevcut yapı sınırlamaları tümüyle kaldırılarak, Sağlık Bakanlığının ihtiyaç duyduğu her türlü yapıyı düzenlenecek protokol esaslarına göre Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'na veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzelkişiliğine sahip diğer kurum ve kuruluşlara doğrudan yaptırmak Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığının görevleri arasına eklenmiş; bu işlerin bedelinin ödeneceği kaynağın, bentte sayılanlar arasından, tercih ve tespiti de yine İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

Düzenleme ile kamu taşınmazları üzerinde sınırları belirsiz bir tasarruf yetkisi Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığına verilmektedir. Zira, bu düzenlemelerle Sağlık Bakanlığı, kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya tahsisli bütün taşınmazların kendisine tahsisini veya devrini talep edebilecektir. Her ne kadar gerekçede "Sağlık tesislerinin yapılmasına uygun olup başka kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde olan veya onlara tahsisli olan taşınmazların Sağlık Bakanlığına tahsisinin veya devrinin sağlanması" denilmekte ise de madde metninde "Sağlık tesislerinin yapılmasına uygun olup" ibaresi mevcut bulunmadığından ve 17/B maddesinin (d) bendinde yapılan değişiklikle ihtiyaç duyulan her türlü tesis kapsama alınmış olduğundan, Sağlık Bakanlığı, kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya tahsisli bütün taşınmazların kendisine tahsisini veya devrini talep edebilme olanağına sahip olmuştur.

Bir çok Anayasa Mahkemesi kararında vurgulandığı üzere "Kamu varlıklarının satılmasında düzenleme yetkisi yasama organınındır. Bu yetki, yasama organının kamu mülkiyetinin koruyucusu olmasının da doğal sonucudur. Kamu varlığının satışında, kamu mülkiyeti sona erdiğinden bu satışların esas ve yöntemlerine ilişkin bir düzenlemenin yasayla yapılması zorunludur." (Any.Mah. kararı, T.12.12.1996, E.1996/64, K.1996/47; AMKD, S.34, C.l, s.105)

Dava konusu düzenlemede, Sağlık Bakanlığı'nın kamu taşınmazlarını doğrudan satmasından bahsedilmemekte ise de düzenlemenin dolaylı sonucu Bakanlığa tahsisli yahut Hazinenin mülkiyetinde bulunan taşınmazları üzerindeki yapılarla birlikte Toplu Konut İdaresine devretmesi; TOKİ'nin de bu taşınmazları 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu uyarınca "70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38 inci ve 50 nci maddeleri, 1050 sayılı Muhesebei Umumiye Kanunu, 832 sayılı Sayıştay Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaksızın[21]" her çeşit araştırma, proje ve taahhüt işlemlerinin

21 2985 sayılı Kanun, Madde 6

sözleşmeyle yaptırılmasında veya kar amaçlı projelerle uygulamalar yapmak veya yaptırmakta kullanabilecektir[22].

Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Sağlık Bakanlığına tahsisli olan ya da Hazinenin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar Sağlık Bakanlığı tarafından TOKİ'ye devredilebilecek; söz konusu kamu taşınmazları, herhangi bir kamusal denetime tabi olmaksızın TOKİ tarafından kısmen ya da tamamen satılabilecektir.

Söz konusu düzenlemenin temel sebebi yeni dönemin gözde sağlık yatırımı olarak pazarlanan kamu özel ortaklığının uygulamasıdır. Kamu özel ortaklığı adıyla yürütülen projelerde, en basit tanımıyla, yapılacak çok büyük sağlık tesislerinde tıbbi hizmeti kamu/Sağlık Bakanlığı sunacak, bunun dışındaki bütün hizmetleri ise sağlık tesisinin yapımını da üstlenmiş olan şirket yürütecek; kamu, anılan firmaya taşınmaz sağlamanın yanı sıra kira da ödeyecektir.

İlk ihale Kayseri'de yapılan, ardından Ankara Etlik'te yapılacak tesisin ihalesinin yapıldığı ve sırada 20 civarında tesis ihalesinin de bulunduğu bu projenin Ankara bölümüne baktığımızda; 3056 yataklı olması planlanan "sağlık kampusü tamamlandıktan sonra Sami Ulus Çocuk Hastanesi, Ulus Devlet Hastanesi, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Hastanesi, Dış Kapı Çocuk Hastanesi, Ulucanlar Göz Hastanesi, Zekai Tahir Burak Kadın ve Doğum Hastanesi, Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etlik Kampüsü'ne taşınacaktır. Bu hastanelerin eski yerleri ise kazanan ortaklık tarafından otel, alışveriş merkezi (AVM) gibi ticaret merkezlerine dönüştürülecek.[23]*" Dava konusu düzenleme de bu noktada devreye girecek; adı geçen hastanelerin, hepsi kent merkezinin en değerli yerlerinde bulunan taşınmazları, istenilen firmaya verilmek üzere, TOKİ'ye devredilecektir! Böylece ne Sayıştay denetimi ne de Devlet İhale Kanununa tabi olmaksızın kamu taşınmazları üzerinde sınırsız ve sorumsuz tasarruf imkânı yaratılmaktadır. Kamu taşınmazları üzerinde idarenin bu derece sınırsız bir yetki kullanmasına izin verilmesinin yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşmadığı kuşkusuzdur.*

Zira, Anayasanın 7 nci maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez."; 8 inci maddesinde de "yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir." denilmektedir.

22 2985 sayılı Kanun, Ek Madde 1

23 http://www.turkiyeajansi.com/haber/588-ankarada-dunyanin-en-buyuk-saglik-kampusu-insaa-edilecek; http://www.aktifhaber.com/ankaraya-en-buyuk-saglik-kampusu-463007h.htm;

Buna göre, yasa koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız, belirsiz bir alanı, yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir.

Yasayla düzenlemenin en belirgin özelliği, "belirlilik"tir. Belirlilik ilkesini içermeyen, açık, net, anlaşılır ve öngörülebilir olmayan düzenlemeler, yasayla da yapılsa hukuk devletine aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle 181 sayılı KHK'nin 17/B maddesinin 6225 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesiyle değişik (d) bendi Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğundan iptal edilmesi gerekmektedir.

G- 5502 Sayılı Kanuna 6225 Sayılı Kanun ile Eklenen Ek 3 üncü ve Geçici 9 uncu Maddelerin Anayasaya Aykırılığı

Ek 3 üncü madde; "Hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için tespit edilen sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler hariç olmak üzere sağlık hizmet sunucularından temin edilen hizmet bedellerini gösterir fatura, reçete ve eki belgelerden incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenler, ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edilir. Bunlardan, hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam eden sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler ise inceleme, soruşturma, teftiş işlemi tamamlandıktan sonra yargı süreci söz konusu değilse imha edilir." Şeklinde,

Geçici 9 uncu madde ise, "Hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için tespit edilen sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler hariç olmak üzere sağlık hizmet sunucularından temin edilen hizmet bedellerini gösterir fatura, reçete ve eki belgelerden, bu maddenin yürürlük tarihine kadar incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenler, ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edilir. Bunlardan, hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam eden sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler ise inceleme, soruşturma, teftiş işlemi tamamlandıktan sonra yargı süreci söz konusu değilse imha edilir." Şeklindedir.

6225 sayılı Yasa ile 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Yasasına iki madde eklenmiştir. Her iki düzenleme de birbirinin aynısıdır. Aralarındaki tek fark geçici madde ile yasanın yürürlüğünün geçmişe de uygulanmasını sağlayabilmektir.

Söz konusu düzenlemelerle, Sosyal Güvenlik Kurumunun sağlık hizmet sunucularına yaptığı ödemelere esas alınan belgelerden hakkında inceleme, soruşturma ve teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için teslim alınanlar dışında kalanların ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edilmesi gereği belirtilmiştir. Bu düzenlemenin tek gerekçesi olarak belgelerin arşivde muhafaza edilmesinin büyük idari ve mali yüke neden olması gösterilmiştir.

Muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemenin ayıklama ve imha işlemlerine ilişkin usul ve esaslar 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Kanunun 1 inci maddesine göre, "Bu Kanunun amacı, genel ve katma bütçeli dairelerle (saklama, ayıklama ve imha işlemleri kendi mevzuatına tabi olmak kaydıyla Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı "Dışişleri Bakanlığı" ve Millî İstihbarat Teşkilatı hariç) mahallî idareler, üniversiteler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadî teşebbüsleri, özel kanunlarla kurulan kamu bankaları ve teşekkülleri elinde bulunan ve arşivlerinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme niteliği taşımayan, muhafazasına lüzum görülmeyen, yok edilecek evrak ve her türlü malzemenin, ayıklama ve imha işlemlerine dair usul ve esasları düzenlemektir." Sosyal Güvenlik Kurumu'nun elinde bulunan ve arşivlerinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme niteliği taşımayan, muhafazasına lüzum görülmeyen, yok edilecek evrak ve her türlü malzeme de kanun kapsamına girmektedir.

Aynı kanunun 2 nci maddesinin (d) bendinde, "imha" kavramı tanımlanmıştır. İmha, "İleride kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen, arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme dışında kalan, hukukî kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş malzemenin ayrılarak, yönetmelikte belirtilecek usul ve esaslara göre imhası işlemi"ni ifade etmektedir. 6225 sayılı Yasanın 17 nci maddesiyle, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununa eklenen ek 3 üncü madde ile aynı kanuna eklenen geçici 9 uncu maddede ise, imha edilmesi öngörülen belgelerin "hukuki kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş olması" ölçütü hiçbir surette gözetilmemektedir.

Fatura, reçete ve eki belgelere ilişkin inceleme, soruşturma ve teftiş işlemlerinin tamamlanmış olması ya da bunların dava konusu edilmemiş olması bu belgeleri kesin surette hukuka uygun kılmayacaktır ya da bunların hukuki kıymetini ya da delil olma vasfını tümüyle kaybetmeleri sonucunu doğurmayacaktır.

Getirilen hüküm ileride doğması muhtemel bir uyuşmazlık bakımından her türlü meşru vasıta ve yolları; dolayısıyla iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkını mutlak olarak ortadan kaldırmaktadır. Böylece, anayasal güvence altında olan adil yargılanma hakkı zedelenerek hukuk devleti ihlal edilmektedir.

Diğer yandan, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), ülkemizdeki bütün sigortalıların çatı örgütü olarak kurulmuş olup sigortalıların tedavi giderlerini 5510 sayılı Yasa uyarınca karşılamaktadır.

Çok büyük bir kamu kaynağını kullanan SGK, önceki bir takım yasal düzenlemeler de gözetildiğinde oldukça zayıf bir denetimle sağlık hizmet bedellerini ödemektedir. Zira, 5502 sayılı Yasa'ya 5597 sayılı Yasa ile 2007 yılında eklenen ek madde ile "Sağlık hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelerin hizmet bedeli olarak düzenledikleri ve ödenmek üzere Kuruma (5502 sayılı Kanun'la devredilen kurumlar dahil) gönderdikleri faturalar, genel sonuçlar verecek şekilde % 5 ila % 10 oranında örnekleme metoduyla incelenir. Bu inceleme sonucunda sağlık hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelerin incelenen döneme ait bütün faturalarına uygulanmak suretiyle ödenecek tutar tespit edilir ve buna göre ödeme yapılır." hükmü getirilmiş; bu suretle ödemesi yapılacak sağlık hizmeti belgelerinin örnekleme yoluyla denetlenmesi yeterli sayılmış, ilgili kuruluşun diğer belgeleri denetlenmeksizin ödeme yapılması mümkün hale gelmiştir.

6225 sayılı Yasa ile 5502 sayılı Yasa'ya eklenen dava konusu maddelerle, zaten sınırlı denetim sonucu ödemesi yapılan fatura, reçete ve eki belgelerin beş yıl sonra imha edilmesine olanak sağlanarak, sorumluluk süresinde başkaca bir denetime tabi tutulabilmesi engellenmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesine göre "Kurumun prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tabidir. Yine aynı maddeye göre "Bu Kanuna dayanılarak Kurumca açılacak tazminat ve rücû davaları, on yıllık zamanaşımına tâbidir."

Bu durumda, Kurumun on yıl içinde takip edebileceği bir alacağın belgesi yahut on yıl içinde Kuruma karşı açılabilecek bir davada Kurumun işlemlerini savunabileceği kayıtlar, zamanaşımı süresinin dolmasına henüz beş yıl var iken yasal düzenleme uyarınca imha edilecektir. Söz konusu yasal düzenleme sebebiyle

belgelerin imha edilmesi, kamu kaynaklarının kullanımının zamanaşımı süresi içinde denetlenmesini olanaksız hale getirdiği gibi; kamu kaynağının sarfından sorumlu olanların sorumluluğunun belgelerin imha edilmesinden sonra saptanmasını da olanaksızlaştırmaktadır.

Sorumlu kamu görevlilerinin suç teşkil eden en hafif eylemleri sebebiyle ceza zamanaşımının, Türk Ceza Yasasının 66 ncı maddesi gereğince, sekiz yıl olduğu düşünüldüğünde; 6225 sayılı Yasa ile getirilen düzenlemedeki beş yıllık sürenin yetersizliği ayrıca görülmektedir.

Diğer yandan, 5502 sayılı Yasa'nın 93 üncü maddesinin (b) bendine göre "Kurum, uygun gördüğü sağlık hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelerden verdikleri hizmete ilişkin fatura ve benzeri belgeleri 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 242 nci maddesine uygun olarak elektronik ortamda düzenlemelerini ve bunların dayanağı belgelerle birlikte elektronik ortamda göndermelerini isteyebilir. Bu takdirde ilgililere yapılacak ödemeler bu belgeler üzerinde yapılacak incelemelere göre sonuçlandırılır. Elektronik ortamda belge düzenlenmesine, bu belgelerin saklanmak veya incelenmek üzere Kuruma veya belirleyeceği gerçek veya tüzel kişiler ile kamu idarelerine ait döner sermayeli işletmelere iletilmesine, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanlığının görüşlerini alarak belirlemeye Kurum yetkilidir." Bu madde uyarınca Kurum sağlık hizmet sunucularına kayıtlarını elektronik ortamda düzenleyip dayanak belgelerle birlikte elektronik ortamda göndermelerini isteyebileceğine göre 6225 sayılı Yasa ile 5502 sayılı Yasa'ya eklenen maddelerin gerekçesi olarak öne sürülen, belgelerin arşivde muhafaza edilmesinin büyük idari ve mali yüke neden olması hususunun yeni bir yasal düzenleme yapılmasına gerek olmaksızın çözümlenebileceğini göstermektedir. Bir başka anlatımla Kurum, belgelerin arşivde muhafazasının getirdiği yükten kurtulmak isteğinde ise 5502 sayılı Yasa'nın tanıdığı olanağı kullanarak ilgililerden kayıtlarını elektronik olarak göndermelerini isteyebilecek iken beş yıl sonra denetimi imkansız hale getirecek şekilde bir düzenlemeye gidilmesinin hukuka uygun bir dayanağı bulunmamaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık,

Anayasanın ve yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.[24]

Hukuki güvenlik ilkesi bağlamında bakıldığında da "hukuk devleti; yönetilenlere hukuki güvenlik sağlayan bir yapılanma olup, bunu gerçekleştirirken de devlet görevlerinin belirli kurallar içinde yürütülmesi amaçlanmıştır. Daha açık bir anlatımla hukuk devleti anlayışı, bir ülkede yerleşmiş hukuk düzenine yalnız yönetilenlerin değil yönetiminde uymasını gerektirecek kurallar bütünüdür. Bu ilkenin bir anlam kazanabilmesi için, o ülkede egemen olan hukukun yönetilenlere, devlete karşı da hukuk güvenliği sağlaması boyutunun da gerçekleşmesi gerektiği tartışmasızdır. Böylelikle devlet, toplum yaşamını düzenlerken ortaya koyduğu ilkelerle kişilerde tam bir güven duygusu yaratacak, onlara hukuk kurallarının tam anlamıyla geçerli olduğu ve toplumun bütün unsurlarıyla birlikte uyum içinde yürüdüğünü gösteren bir güven ortamını tesis edecektir. (Danıştay) 1, l.D.12.06.1995, K: 1995/1861 D. Dergisi 5.90.1180-1181)"

Dava konusu Ek 3 üncü madde ve bu madde ile aynı içerikte ancak eski belgelerin daha kısa zamanda imhasını sağlamaya yönelik olarak geçici nitelikte çıkartılan Geçici 9 uncu madde ile kamu kaynağının önemli ölçüde transferi niteliğindeki sağlık hizmet bedellerinin tek denetim olanağını sağlayan bir takım belgelerin olağan süresinden önce imha edilmesine olanak sağlanmasının yukarıda belirtilen Anayasal ilke ve kurallara aykırı olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle 5502 sayılı Yasa'ya 6225 sayılı Yasa ile eklenen ek 3. ve Geçici 9 uncu maddeler Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olup iptalleri gerekmektedir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Hukuk devletine aykırı olan, temel hak ve özgürlükleri ölçüsüzce sınırlandıran ve Anayasaya açıkça aykırı olan bir düzenlemenin, uygulanması halinde, sonradan giderilmesi olanaksız zararlara yol açacağı çok açıktır.

Öte yandan, anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın da gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde sübjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri

24 Anayasa Mahkemesinin 16.7.2010 tarih ve 2010/29 E. 2010/90 K.

güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağında duraksama bulunmamaktadır.

6225 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un Anayasanın hükümlerine açıkça aykırılık taşıyan yukarıdaki kurallarının uygulamaya geçmesi durumunda, evrensel hukuk ilkelerinin, yaşam ve sağlık hakları ile hukuk devleti ilkesinin ihlali nedenleriyle telafisi imkansız zararlar doğacaktır.

İptali istenen yasal düzenlemelerin sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde bir takım yetki ve görevlere ilişkin hükümler içermesi ve tıbbi hizmetlerden kaynaklanan zararın telafisinin mümkün bulunmadığı kuşkusuzdur. Ayrıca, iptali istenen düzenlemelerle bir takım tıbbi unvan ve buna bağlı olarak yetki verilmekte; diğer yandan bir kısım kamu taşınmazları üzerinde kuralsız ve sınırsız biçimde tasarruf imkanı sağlanmakta, çok büyük kamu kaynağının transferine ilişkin belgelerin imhası suretiyle denetimleri de imkansız hale getirilmektedir. İptali istenen kuralların uygulanması sonrasında, Anayasa Mahkemesi tarafından bu kurallar iptal edilse dahi -belgelerin imhasında- Kararın fiilen uygulanma olanağı olmayacaktır. Kaldı ki, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümezliği ilkesi sebebiyle, kişilerin elde ettiği hak ve statüler sebebiyle sağlık hizmet sunumunda önemli ölçüde karışıklık olacaktır. Aynı şekilde, kamu taşınmazları üzerindeki tasarrufların da geriye dönük olarak ortadan kaldırılmasında fiili ve hukuki imkansızlıklarla karşılaşılması büyük bir olasılık olarak görünmektedir.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan iptali istenen bölümlerin, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 06.04.2011 tarihli ve 6225 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un;

1. 8 inci maddesiyle, 07.05.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa eklenen ek 10 uncu maddenin dokuzuncu fıkrasının birinci tümcesi ile onuncu fıkrasının birinci tümcesinin,

2. 9 uncu maddesiyle, 11.04.1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen ek 13 üncü maddenin (b) bendinin "… veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili …" bölümünün,

3. 10 uncu maddesiyle, 11.04.1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen ek 14 üncü maddenin birinci fıkrasının birinci tümcesi ile ikinci fıkrasında yer alan "… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …" bölümü ve Ek 1, 2 ve 3 sayılı çizelgelerinin,

4. 12 nci maddesiyle, 11.04.1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna eklenen geçici 8 inci maddenin,

5. 13 üncü maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.07.2003 tarihli ve 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasının,

6. 14 üncü maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 17/B maddesinin (d) bendinin,

7. 17 nci maddesiyle, 16.05.2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununa eklenen ek 3 üncü maddenin,

8. 18 inci maddesiyle, 16.05.2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununa eklenen geçici 9 uncu maddenin,

Anayasaya aykırı olduklarından iptallerine, Anayasaya açıkça aykırı olmaları ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

İptali istenilen kuralların yer aldığı 26.4.2011 günlü, 6225 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un dokuzuncu ve onuncu fıkraları şöyledir:

*"**Etik kurullar, en az biri sağlık mesleği mensubu olmayan kişi ve biri de hukukçu olmak kaydıyla ve üyelerinin çoğunluğu doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mesleği mensubu olacak şekilde, en az yedi ve en çok onbeş üyeden oluşturulur.** Etik kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya veya aralıklı olarak beş toplantıya katılmayan üyelerin üyeliği düşer.*

***Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu ise; Sağlık Bakanlığı Müsteşarı veya uygun göreceği bir Müsteşar yardımcısının başkanlığında tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden Bakanlıkça seçilen uzmanlığını almış veya doktorasını yapmış üçer kişi, birer klinik psikolog ve ilahiyatçı ile Bakanlık 1. Hukuk Müşaviri veya görevlendireceği bir hukuk müşavirinden oluşur.** Kurul ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir başkan vekili seçer. İhtiyaç duyulması halinde Kurul ilgili uzmanlardan görüş alabilir veya Kurula davet ederek dinleyebilir. Seçilen üyelerin görev süresi iki yıl olup, görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir. Mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya veya aralıklı olarak beş toplantıya katılmayan üyelerin üyeliği düşer."*

2- 9. maddesiyle, 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendi şöyledir:

"b) Fizyoterapist; fizyoterapi alanında lisans eğitimi veren fakülte veya yüksekokullardan mezun sağlık meslek mensubudur.

Fizyoterapist, hastalık durumları dışında, kişilerin fiziksel aktivitelerini düzenlemek ve hareket kabiliyetlerini arttırmak için mesleğiyle ilgili ölçüm ve

testleri yaparak kanıta dayalı koruyucu ve geliştirici protokolleri belirler, planlar ve uygular. Hastalık durumlarında ise fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabibin ***veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili*** *teşhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yapar. Hastaların tedavisi yönünden rehabilitasyon ekibinin diğer üyeleri ile işbirliği içinde çalışır ve tedavinin gidişi hakkında ilgili uzman tabibe bilgi verir."*

3- 10. maddesiyle, 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14 ve EK-1, EK-2 ile EK-3 sayılı çizelgeler şöyledir:

"EK MADDE 14- ***Tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede; diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–2 sayılı çizelgede; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri de EK–3 sayılı çizelgede belirtilmiştir.*** *Bu çizelgelerde belirtilen eğitim süreleri, Sağlık Bakanlığınca, Tıpta Uzmanlık Kurulunun kararı üzerine üçte bir oranına kadar arttırılabilir.*

Tıpta ve diş tabipliğinde ana uzmanlık dalı eğitimlerine, merkezi olarak yapılacak tıpta ve diş tabipliğinde uzmanlık sınavları ile girilir. Yan dal uzmanlık eğitimlerine ***ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine*** *girişleri merkezi olarak yapılacak yan dal uzmanlık sınavı ile olur.*

Uzmanlık dallarının eğitim müfredatları ve bu müfredatlara göre uzmanlık dallarının temel uygulama alanları ile görev ve yetkilerinin çerçevesi Tıpta Uzmanlık Kurulunca belirlenir."

E: 2011/65, K: 2013/49

EK–1 Tıpta Uzmanlık Ana Dalları ve Eğitim Sürelerine Dair Çizelge

Ana Dallar	*Eğitim*	*Süreleri*
1- Acil Tıp	*4 yıl*	*İç Hastalıkları uzmanları için 2 yıl* *Genel Cerrahi uzmanları için 2 yıl*
2- Adli Tıp	*4 yıl*	*Patoloji uzmanları için 2 yıl*
3- Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi	*5 yıl*	*Kulak-Burun-Boğaz Hastalıkları uzmanları için 2 yıl* *Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi uzmanları için 2 yıl*
4- Aile Hekimliği	*3 yıl*	
5- Anatomi	*3 yıl*	
6- Anesteziyoloji ve Reanimasyon	*4 yıl*	
*7-Askeri Sağlık Hizmetleri**	*3 yıl*	
8- Beyin ve Sinir Cerrahisi	*5 yıl*	
9- Çocuk Cerrahisi	*5 yıl*	
10- Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	*4 yıl*	
11- Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	*4 yıl*	*Ruh Sağlığı ve Hastalıkları uzmanları için 2 yıl*
12- Deri ve Zührevi Hastalıkları	*4 yıl*	
13- Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji	*5 yıl*	*Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanı tabibler için 3 yıl*
14- Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	*4 yıl*	
15- Fizyoloji	*3 yıl*	
16- Genel Cerrahi	*5 yıl*	
17- Göğüs Cerrahisi	*5 yıl*	*Kalp ve Damar Cerrahisi uzmanları için 2 yıl* *Genel Cerrahi uzmanları için 3 yıl*
18- Göğüs Hastalıkları	*4 yıl*	*İç Hastalıkları uzmanları için 2 yıl*
19- Göz Hastalıkları	*4 yıl*	
20- Halk Sağlığı	*4 yıl*	
21- Hava ve Uzay Hekimliği	*3 yıl*	

22- Histoloji ve Embriyoloji	*3 yıl*	
23- İç Hastalıkları	*4 yıl*	
24- Kadın Hastalıkları ve Doğum	*4 yıl*	
25- Kalp ve Damar Cerrahisi	*5 yıl*	*Göğüs Cerrahisi uzmanları için 3 yıl* *Genel Cerrahi uzmanları için 3 yıl*
26- Kardiyoloji	*4 yıl*	*İç Hastalıkları uzmanları için 2 yıl*
27- Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	*4 yıl*	
28- Nöroloji	*4 yıl*	
29- Nükleer Tıp	*4 yıl*	
30- Ortopedi ve Travmatoloji	*5 yıl*	
31- Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi	*5 yıl*	*Genel Cerrahi uzmanları için 3 yıl*
32- Radyasyon Onkolojisi	*4 yıl*	
33- Radyoloji	*4 yıl*	
34- Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	*4 yıl*	
35- Spor Hekimliği	*4 yıl*	*Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon uzmanları için2 yıl* *Ortopedi ve Travmatoloji uzmanları için 2 yıl*
36- Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp	*3 yıl*	
37- Tıbbi Biyokimya	*4 yıl*	
38- Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji	*3 yıl*	
39- Tıbbi Farmakoloji	*4 yıl*	
40- Tıbbi Genetik	*4 yıl*	
41- Tıbbi Mikrobiyoloji	*4 yıl*	*Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanları için 2 yıl*
42- Tıbbi Patoloji	*4 yıl*	
43- Üroloji	*5 yıl*	

**Askeri Sağlık Hizmetleri alanındaki ana dal uzmanlığı eğitimi Gülhane Askeri Tıp Akademisinde yapılır ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde geçerli olur.*

E: 2011/65, K: 2013/49

EK–2 Diş Hekimliğinde Uzmanlık Ana Dalları ve Eğitim Sürelerine Dair Çizelge

Ana Dallar	*Eğitim Süreleri*
1- Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	*4 yıl*
2- Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	*3 yıl*
3- Çocuk Diş Hekimliği	*3 yıl*
4- Endodonti	*3 yıl*
5- Ortodonti	*4 yıl*
6- Periodontoloji	*3 yıl*
7- Protetik Diş Tedavisi	*3 yıl*
8- Restoratif Diş Tedavisi	*3 yıl*

EK–3 Tıpta Uzmanlık Yan Dalları, Bağlı Ana Dalları ve Eğitim Sürelerine Dair Çizelge

Yan Dallar	*Bağlı Ana Dallar*	*Eğitim Süreleri*
1- Algoloji	*Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon* *Nöroloji* *Anesteziyoloji ve Reanimasyon*	*2 yıl* *2 yıl* *2 yıl*
*2- Askeri Psikiyatri **	*Ruh Sağlığı ve Hastalıkları*	*2 yıl*
3- Cerrahi Onkoloji	*Genel Cerrahi*	*2 yıl*
4- Çevre Sağlığı	*Halk Sağlığı*	*2 yıl*
5- Çocuk Acil	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
6- Çocuk Endokrinolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
7- Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
8- Çocuk Gastroenterolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
9- Çocuk Genetik Hastalıkları	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
10- Çocuk Göğüs Hastalıkları	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
11- Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*

12- Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
13- Çocuk Kalp ve Damar Cerrahisi	*Kalp ve Damar Cerrahisi*	*2 yıl*
14- Çocuk Kardiyolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
15- Çocuk Metabolizma Hastalıkları	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
16- Çocuk Nefrolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
17- Çocuk Nörolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
18- Çocuk Radyolojisi	*Radyoloji*	*2 yıl*
19- Çocuk Romatolojisi	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
20- Çocuk Ürolojisi	*Üroloji* *Çocuk Cerrahisi*	*3 yıl* *3 yıl*
21- Çocuk Yoğun Bakımı	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
22- El Cerrahisi	*Genel Cerrahi* *Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi* *Ortopedi ve Travmatoloji*	*2 yıl* *2 yıl* *2 yıl*
23- Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
24- Epidemiyoloji	*Halk Sağlığı* *Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji*	*2 yıl* *2 yıl*
25- Gastroenteroloji	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
26 - Gastroenteroloji Cerrahisi	*Genel Cerrahi*	*2 yıl*
27- Geriatri	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
*28- Harp Cerrahisi **	*Genel Cerrahi*	*2 yıl*
29- Hematoloji	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
30- İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları	*İç Hastalıkları* *Göğüs Hastalıkları* *Deri ve Zührevi Hastalıkları*	*3 yıl* *3 yıl* *3 yıl*
31- İş ve Meslek Hastalıkları	*Göğüs Hastalıkları* *Halk sağlığı* *İç Hastalıkları*	*3 yıl* *3 yıl* *3 yıl*

32- Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi	*Kadın Hastalıkları ve Doğum*	*3 yıl*
33- Klinik Nörofizyoloji	*Nöroloji*	*2 yıl*
34- Nefroloji	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
35- Neonatoloji	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*
36- Perinatoloji	*Kadın Hastalıkları ve Doğum*	*3 yıl*
37- Romatoloji	*Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon* *İç Hastalıkları*	*3 yıl* *3 yıl*
38- Sitopatoloji	*Tıbbi Patoloji*	*2 yıl*
39- Temel İmmünoloji	*Tıbbi Mikrobiyoloji* *Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji*	*2 yıl* *2 yıl*
40- Tıbbi Mikoloji	*Tıbbi Mikrobiyoloji*	*2 yıl*
41- Tıbbi Onkoloji	*İç Hastalıkları*	*3 yıl*
42- Tıbbi Parazitoloji	*Tıbbi Mikrobiyoloji*	*2 yıl*
43- Tıbbi Viroloji	*Tıbbi Mikrobiyoloji*	*2 yıl*
44- Yoğun Bakım	*Anesteziyoloji ve Reanimasyon* *Genel Cerrahi* *Göğüs Hastalıkları* *İç Hastalıkları* *Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji* *Nöroloji*	*3 yıl* *3 yıl* *3 yıl* *3 yıl* *3 yıl* *3 yıl*
45- Gelişimsel Pediatri	*Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*	*3 yıl*

** Askeri Psikiyatri ve Harp Cerrahisi alanındaki yan dal uzmanlığı eğitimi Gülhane Askeri Tıp Akademisinde yapılır ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde geçerli olur.*

4- 12. maddesiyle, 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8 şöyledir:

*"**GEÇİCİ MADDE 8- Bu Kanunun ek 14 üncü maddesinin yürürlüğe girmesinden önce ilgili mevzuatına uygun olarak uzmanlık eğitimi yapmış, eğitime başlamış veya bir uzmanlık eğitimi kontenjanına yerleşmiş olanların hakları saklıdır.***

Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi ana dalında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yurt içinde veya yurt dışında en az dört yılı eğitim kurumlarında olmak üzere altı yıl süreyle araştırma, uygulama ve inceleme yapmış bulunanlar, yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemeler ile aldıkları eğitimlere ait belgelerini ve bu alanda yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış bilimsel yayınlarını ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde uzmanlık belgesi almak için Sağlık Bakanlığına başvurabilir. Tıpta Uzmanlık Kurulu, başvuru süresinin bitiminden itibaren bir yıl içerisinde başvuruları değerlendirir. Çalışmaları yeterli görülenlerin uzmanlık belgeleri, Bakanlıkça düzenlenir ve tescil edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunla diş tabipliğinde uzmanlık dalı olarak belirlenen alanlardan birinde doktora eğitimi yapmış olanlar ile bu alanlarda doktora eğitimine başlamış olanlardan eğitimlerini başarı ile bitirenlere uzmanlık belgesi verilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Göğüs Hastalıkları ana dalına bağlı Alerji Hastalıkları yan dalında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar, eğitimlerine İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları adı altında devam ederler.

b) Deri ve Zührevi Hastalıkları, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji ve Göğüs Hastalıkları ana dallarına bağlı Alerjik Hastalıklar, Alerjik Göğüs Hastalıkları ya da Alerji Hastalıkları adıyla uzmanlık belgesi almış olanların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları alanında yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları olarak değiştirilir.

c) Enfeksiyon Hastalıkları adıyla uzmanlık belgesi alanların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde uzmanlık belgeleri Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji olarak değiştirilir. Halen bu alanda uzmanlık eğitimlerine devam edenlerin eğitimlerini başarıyla bitirmeleri halinde belgeleri Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji adıyla tescil edilir.

ç) Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların bu iki alanda yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi olarak değiştirilir. Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar eğitimlerine Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi adı altında devam ederler.

d) Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların bu iki alanda yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları olarak değiştirilir. Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar eğitimlerine Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları adı altında devam ederler.

e) Gelişimsel Pediatri, Cerrahi Onkoloji, Yoğun Bakım, İş ve Meslek Hastalıkları, Çocuk Metabolizma Hastalıkları ve El Cerrahisi yan dallarında, bağlı ana dallarda uzman olduktan sonra o yan dal alanında yurt içinde veya yurt dışında beş yıl süreyle araştırma, uygulama ve inceleme yapmış bulunanlar, yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemeler ile aldıkları eğitimlere ait belgelerini ve bu alanda yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış bilimsel yayınlarını ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde uzmanlık belgesi almak için Sağlık Bakanlığına başvurabilir. Tıpta Uzmanlık Kurulu, başvuru süresinin bitiminden itibaren bir yıl içerisinde başvuruları değerlendirir. Çalışmaları yeterli görülenlerin uzmanlık belgeleri, Bakanlıkça düzenlenir ve tescil edilir."

5- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.07.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki hükümler çerçevesinde başhekim, başhekim

yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir. Bu görevleri yürüttükleri sürece kendilerine bu görevlerinden dolayı başkaca bir ücret ödenmez."

6- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendi şöyledir:

"d) Sağlık Bakanlığının ihtiyaç duyduğu her türlü tesis, hastane, sağlık eğitim tesisi, sağlık kampüsü, sosyal donatılar ve diğer tesisleri, düzenlenecek protokol esasları çerçevesinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzelkişiliğine sahip diğer kurum ve kuruluşlara doğrudan yaptırmak; bunların bedelini, Sağlık Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine bu amaçla konulan ödeneklerden, döner sermaye gelirlerinden, Sağlık Bakanlığına tahsisli veya Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazları üzerindeki yapılarla birlikte devrederek ödemek."

7- 17. maddesiyle, 16.05.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3 şöyledir:

"EK MADDE 3- Hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için tespit edilen sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler hariç olmak üzere sağlık hizmet sunucularından temin edilen hizmet bedellerini gösterir fatura, reçete ve eki belgelerden incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenler, ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edilir. Bunlardan, hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam eden sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler ise inceleme, soruşturma, teftiş işlemi tamamlandıktan sonra yargı süreci söz konusu değilse imha edilir."

8- 18. maddesiyle, 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9 şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 9- Hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için tespit edilen sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler hariç olmak üzere

sağlık hizmet sunucularından temin edilen hizmet bedellerini gösterir fatura, reçete ve eki belgelerden, bu maddenin yürürlük tarihine kadar incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenler, ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edilir. Bunlardan, hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam eden sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler ise inceleme, soruşturma, teftiş işlemi tamamlandıktan sonra yargı süreci söz konusu değilse imha edilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 5., 10., 12., 17., 48., 55., 56., 90., 128., 135., 138. ve 153. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 38. maddesinin (6) numaralı fıkrasında, "*İptal davalarında, Anayasaya aykırılıkları ileri sürülen hükümlerin Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduğunun ve gerekçelerinin belirtilmiş olması zorunludur.*" kuralı yer almaktadır.

6216 sayılı Kanun'un 39. maddesinin, (1) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesi'nin iptal istemini on gün içinde inceleyeceği, varsa eksikliklerin kararla saptanarak onbeş günden az olmamak üzere verilecek süre içinde tamamlattırılması için ilgililere tebliğ olunacağı, (3) numaralı fıkrasında ise belirtilen süre içinde eksikliklerin tamamlanmaması halinde iptal davasının açılmamış sayılacağı belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Serruh KALELİ, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 30.6.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dava dilekçesinde, iptali istenen kuralların kimilerinin gerekçe içermediği, kimi kurallara yönelik gösterilen gerekçenin ise "yeterli", "doyurucu" ve "açık" olmadığı ve Anayasa maddeleriyle yeterli bağlantının kurulmadığı saptanmıştır.

Buna göre, 6225 sayılı Kanun'un;

A- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek 10. maddenin dokuzuncu ve onuncu fıkrasının birinci cümleleri;

Dava dilekçesinde, etik kurullara ilişkin "kuruluş amacına ve bağımsız olarak inceleme yapabilmesini sağlamaya uygun şekilde oluşturulmadığı" iddiasının açık olmadığı; kurulu oluşturan üyelerin ve sayılarının tek tek incelenerek niçin amacına ve bağımsız çalışmaya uygun olmadığının açıklanmadığı; Anayasa'nın 2., 5., 17. ve 56. maddeleriyle yeterli bağlantının kurulmadığı; aynı nedenle Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'na yönelik gerekçenin de yeterli ve açık olmadığı,

B- 9. maddesiyle, 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek 13. maddenin (b) bendinin ikinci paragrafında yer alan "…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili …" bölümü,

"Fizyoterapist", "fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı" ve "uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin" her birinin eğitimleri, eğitim içerikleri, eğitim süreleri, rotasyon ve rotasyon süreleri göz önünde bulundurulup karşılaştırılmak suretiyle ve fizyoterapistler ile fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı arasında teşhis ve tedavi için yönlendirme ilişkisi de gözetilerek Anayasa'nın 2., 5., 10., 17. ve 56. maddelerine aykırılık gerekçelerinin yeterli ve açık bulunmadığı,

C- 10. maddesiyle, 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek 14. maddenin, birinci fıkrasının birinci cümlesi, ikinci fıkrasında yer alan "… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …" ibaresi ile EK- 1, EK- 2 ve EK- 3 sayılı çizelgeler;

1- Ek 14. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinin,

2- Ek 14. maddenin ikinci fıkrasında yer alan "… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …" ibaresinin,

Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırılığıyla ilgili herhangi bir gerekçe belirtilmediği,

3- Ek–1, Ek–2 ve Ek–3 sayılı çizelgelerle; tıpta, 43 ana uzmanlık alanı, 45 yan dal uzmanlığı, diş hekimliğinde ise 8 uzmanlık alanı olmak üzere toplam 96 farklı ana ve yan dal uzmanlığı oluşturulduğu ve ayrıca tıpta 45 yan dal uzmanlığının bağlı olduğu ana dalların gösterildiği ve ayrı ayrı eğitim süreleri belirlendiği halde dava dilekçesinde;

a- Tıpta uzmanlık ana dalları ve eğitim sürelerine ilişkin Ek-1 sayılı çizelgede yer alan, tıpta 45 ana uzmanlık alanı (her bir alanın), bunların eğitim süreleri ve tıpta 17 ana uzmanlık alanında uzman olanlara ikinci bir ana dalda uzmanlık olanağının verilmesi ve bunların eğitim sürelerinin Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırılık gerekçelerinin ayrı ayrı belirtilmediği,

b- Diş hekimliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim sürelerine ilişkin Ek-2 sayılı çizelgede yer alan diş hekimliğinde 8 uzmanlık alanı (her bir alanın) ve bunların eğitim sürelerinin Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırılık gerekçelerinin ayrı ayrı belirtilmediği,

c- Tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim sürelerine ilişkin Ek-3 sayılı çizelgede yer alan tıpta 45 uzmanlık yan dalları (her bir alanın), bunların her birinin eğitim süreleri, yan dalların bağlı olduğu ana dalları, yan dalların birden fazla ana dala bağlı olmasının Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırılık gerekçelerinin ayrı ayrı belirtilmediği,

Öte yandan, Ek-1 sayılı çizelgenin 7. sırasında yer alan "Askeri Sağlık Hizmetleri" ana dalına ilişkin olarak çizelgenin altında yer alan "*Askeri Sağlık Hizmetleri alanında ana dal uzmanlığı eğitimi Gülhane Askeri Tıp Akademisinde yapılır ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde geçerli olur*" ibaresi ile Ek-3 sayılı çizelgenin 2. sırasında yer alan "Askeri Psikiyatri" yan dalına ilişkin olarak çizelgenin altında yer alan "*Askeri Psikiyatri ve Harp Cerrahisi*

alanındaki yan dal uzmanlığı eğitimi Gülhane Askeri Tıp Akademisinde yapılır ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde geçerli olur" şeklindeki ibareye yönelik Anayasa'nın hangi maddelerine aykırı olduğunun ve gerekçelerinin gösterilmediği,

D- 12. maddesiyle, 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 8. madde;

Geçici 8. maddeyi oluşturan dört fıkra ve dördüncü fıkranın a, b, c, ç, d, e (altı bent) bentlerine yönelik, uzmanlık ana dalları, yan uzmanlık dalları, süreler, kapsamdaki uzmanlık belgelerini alabilmek için aranılan belgeler, kimi alanlarda belirli süreyle inceleme, araştırma, uygulama yapmış olanlara uzmanlık belgesi verilmesi, uzmanlık alanlarında yeni oluşturulan alanlara göre geçişler, değişiklikler, bu tür uzmanlık alanlarının Ek-1, Ek-2, Ek-3 sayılı çizelgelerle bağlantısı gözetilerek her bir alan ve bunun usulü itibariyle Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırılık gerekçelerinin ayrı ayrı belirtilmediği,

E- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasının, Anayasa'nın 2., 128. ve 138. maddelerine aykırılık gerekçelerinin yeterli olmadığı,

F- 1- 14. maddesiyle, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin değiştirilen (d) bendinin,

2- 17. maddesiyle, 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek 3. maddenin,

3- 18. maddesiyle, 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 9. maddenin, Anayasa'ya aykırılık gerekçesinin yeterli görülmediği,

Ayrıca, dava dilekçesinde, iptal isteminin yanı sıra, dava konusu kuralların yürürlüğünün durdurulması da talep edilmiş, iptali istenen kuralların Anayasa'ya aykırılığı konusunda bazı gerekçelere yer verilmekle birlikte bu kuralların uygulanması halinde sonradan giderilmesi olanaksız ne gibi durum veya zararların ortaya çıkacağının belirtilmediği,

sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 6216 sayılı Kanun'un 39. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince, İstanbul Milletvekili M. Akif HAMZAÇEBİ ile Yalova Milletvekili Muharrem İNCE'ye bildirimde bulunulmasına ve yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi için kararın tebliğinden başlayarak bir ay süre verilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 30.6.2011 günlü ara kararında belirtilen eksikliklerin tamamlanması suretiyle yenilenen 9.8.2011 günlü dava dilekçesi üzerine, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 22.9.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Evren ALTAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- 6225 Sayılı Kanun'un 8. Maddesiyle, 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na Eklenen Ek Madde 10'un Dokuzuncu Fıkrasının Birinci Cümlesi İle Onuncu Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1- Genel Açıklama

6225 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle 3359 sayılı Kanun'a eklenen ek 10. madde ile insanlar üzerinde gerçekleştirilecek "klinik araştırmalar" konusu düzenlenmiştir. Buna göre, herhangi bir tedavi yöntemi veya araçlarının veyahut ruhsat veya izin alınmış olsa dahi ilaç ve terkiplerinin, geleneksel bitkisel tıbbi ürünler ile tıbbi cihazların bilimsel araştırma amacıyla insanlar

üzerinde kullanılabilmesi, maddede öngörülen koşulların varlığına bağlı olarak Sağlık Bakanlığından izin alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu çerçevede, ilgili etik kurulun yapılacak araştırmayı uygun görmesi koşulu da, bireyin hakları ve sağlığının korunmasının her şeyin üstünde tutulacağı belirtilen klinik araştırmaların yapılması için aranan koşullar arasında sayılmıştır.

Maddenin sekizinci fıkrasında ise etik kurulların oluşumu düzenlenmiş ve insanlar üzerinde gerçekleştirilecek klinik araştırmalara katılacak gönüllülerin haklarının, sağlık güvenliği ve esenliğinin korunmasını sağlamak ve klinik araştırmaları etik yönden değerlendirmek amacıyla Sağlık Bakanlığınca etik kurullar oluşturulacağı belirtilmiştir.

Etik kurulların yanı sıra Sağlık Bakanlığınca, klinik araştırmalarla ilgili konularda Bakanlığa görüş bildirmek üzere Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu oluşturulması da anılan maddede öngörülmüştür.

2- Dokuzuncu Fıkranın Birinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, araştırmaya katılacak gönüllülerin hakları, sağlık yönünden güvenliği ve esenliğinin korunması, araştırmanın mevzuata uygun şekilde yapılmasının ve takip edilmesinin sağlanması amacıyla kurulan etik kurullarının, araştırma protokolü, araştırmacıların uygunluğu, araştırma yapılacak yerlerin yeterliliği ve gönüllülerin bilgilendirilmesi ve bu kişilerden alınacak aydınlatılmış onamlar ile araştırmalarla ilgili diğer konularda bilimsel ve etik yönden görüş oluşturmak suretiyle klinik araştırmanın yürütülmesi bakımından en önemli görevi üstlendiği, belirtilen niteliklerinin bir gereği olarak oluşumu, çalışmaları ve kararlarının her türlü dış etkiden uzak ve bilimsel ve kurumsal özerklik perspektifi içinde olması gerektiği, Biyoloji Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi (BİYOTIP Sözleşmesi) ile Dünya Tabipler Birliği Helsinki Bildirgesinde yer alan düzenlemelerin de bu gerekliliği ifade ettiği, kişinin vücut bütünlüğü ve yaşama hakkı ile doğrudan ilgili olan insan üzerinde klinik araştırmalar yapılabilmesi için bu araştırmaları uygun bulması gereken etik kurulun Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulmasının kuruluş amacına uygun olmadığı ve bağımsız olarak inceleme yapabilmesine elverişli bulunmadığı, en az yedi olarak

öngörülen etik kurul üye sayısının BİYOTIP Sözleşmesi'nde belirtilen "çok disiplinli bir gözden geçirme" için yeterli olmadığı, bir klinik araştırmanın değerlendirmesinin ikisi sağlık alanından olmayan toplam yedi kişilik bir kurulca yapılmasının amaca uygun olmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 12., 17., 56. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İptali istenilen kural, etik kurulların, en az biri sağlık mesleği mensubu olmayan kişi ve biri de hukukçu olmak kaydıyla ve üyelerinin çoğunluğu doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mesleği mensubu olacak şekilde, en az yedi ve en çok onbeş üyeden oluşturulacağını düzenlemektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, 5. maddesinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında olduğu, 12. maddesinde herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu, 17. maddesinde ise herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ve tıbbi zorunluluklar dışında ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı, rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamayacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 56. maddesinde de herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleyeceği ifade edilmiştir.

Etik kurulların, Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulması nedeniyle kuruluş amacına uygun olarak bağımsız inceleme yapamayacakları ileri sürülmüş ise de etik kurulların Sağlık Bakanlığınca oluşturulacağına ilişkin düzenlemenin maddenin sekizinci fıkrasında yer alması ve anılan fıkraya yönelik bir iptal isteminin bulunmaması nedeniyle söz konusu Anayasa'ya aykırılık iddiasının, etik kurul üyelerinin niteliği ve sayısını düzenleyen dava konusu fıkra kapsamında incelenebilmesi olanaklı değildir.

Etik kurullarda görev yapmaları öngörülen üyelerin nitelikleri incelendiğinde ise üç farklı konumda üye bulunduğu görülmektedir. Buna göre kurul, sağlık mesleği mensubu olmayan üye, hukukçu üye ve doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mensubu üyelerden

oluşmaktadır. Bu üyelerden yalnızca hukukçu üye yönünden kesin bir belirleme yapılmış ve kurulun bir üyesinin mutlaka hukukçu olması gerektiği ifade edilmiştir. Kurulun diğer üyeleri yönünden ise doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mensubu üyelerin kurulun çoğunluğunu oluşturacağı, en az bir üyenin ise sağlık mesleği mensubu olmayacağı kuralına yer verilmiştir.

Etik kurulların üye sayısının en az yedi, en çok onbeş olacağı yolundaki kural uyarınca asgari üye sayısı olarak öngörülen yedi üye ile oluşturulması halinde dahi, kurul üyelerinden birinin hukukçu ve en az dördünün doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mensubu olacağı açıktır. İnsan üzerinde yapılacak klinik araştırmaların etik boyutu gözetilerek, kurulda sağlık mesleği mensubu olmayan en az bir üyenin bulunması da öngörülmekle birlikte, klinik araştırmalara katılacak gönüllülerin haklarının korunmasının hukuksal açıdan, sağlık güvenliği ve esenliklerinin korunmasının ise insan sağlığı açısından taşıdığı önem kurulun oluşumunda gözetilmiş ve asgari yedi kişilik bir etik kurulun en az beş üyesinin hukukçu ve doktora veya tıpta uzmanlık seviyesinde eğitimli sağlık mensubu olması öngörülmüştür. Etik kurulların söz konusu oluşumunda, kişilerin sağlıklı yaşam hakkına ve bu alanda Devlete verilen görevlere ilişkin Anayasa'da yer alan düzenlemelere aykırılık bulunmamaktadır.

Etik kurulların üye yapısı ve maddenin onbirinci fıkrasında ifade edildiği üzere kurul kararlarının üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alınacak olması hususları birlikte değerlendirildiğinde, kurulların dava konusu kuralda öngörülen asgari üye sayısı olan yedi üyeden oluşturulması ve bu üyelerden ikisinin sağlık alanından olmaması halinde dahi, klinik araştırmalar yönünden yapılacak inceleme ve değerlendirmelerde etik kurulların nitelik ve nicelik yönünden yetersiz olduğu söylenemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 5., 12., 17. ve 56. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 90. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

3- Onuncu Fıkranın Birinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, klinik araştırmalarla ilgili konularda Sağlık Bakanlığına hem bilimsel hem de etik yönden görüş bildirecek olan Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'nun kuruluş amacına uygun olarak bağımsız şekilde karar verebilecek şekilde oluşturulması gerekirken Kurul'un, Sağlık Bakanlığı müsteşarı veya uygun göreceği bir müsteşar yardımcısının başkanlığında toplanmasının ve tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden olan üyelerinin Sağlık Bakanlığınca seçilmesinin Kurul'un bağımsızlığıyla bağdaşmadığı, kuruluş amaçlarından birisi halk sağlığının korunması olan meslek kuruluşlarına Klinik Araştırmalar Danışma Kurulunda yer verilmemesinin Devletin demokratik olma özelliğiyle bağdaşmadığı, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'nda temsil edilmemesinin bu kuruluşların anayasal statüsüne ve varlık nedenlerine uygun düşmediği, yaşam hakkı ile ilgili bir alanda karar verecek olan Kurul'da Türk Tabipleri Birliği, Türk Dişhekimleri Birliği ve Türk Eczacıları Birliği gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yer verilmemesinin anayasal açıdan eksiklik olduğu ileri sürülerek kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 90. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İptali istenilen kuralla, Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'nun, Sağlık Bakanlığı müsteşarı veya uygun göreceği bir müsteşar yardımcısının başkanlığında tıbbın cerrahi, dahili ve temel bilimlerinden Bakanlıkça seçilen uzmanlığını almış veya doktorasını yapmış üçer kişi, birer klinik psikolog ve ilahiyatçı ile Bakanlık 1. Hukuk Müşaviri veya görevlendireceği bir hukuk müşavirinden oluşacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, 5. maddesinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında olduğu ifade edilmiştir.

Anayasa'nın 56. maddesinde de Devletin, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleyeceği kuralına yer verilmiştir.

Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu, klinik araştırmalarla ilgili konularda Sağlık Bakanlığına görüş bildirmek üzere oluşturulmuştur. Anayasa'nın 5. ve 56. maddelerinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi ve herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesi bakımından Devlete verilen görevler, Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'nun kurulmasının anayasal dayanağını oluşturmaktadır. Sağlık hizmetlerinin ülke genelinde yerine getirilmesinde asli görevli olan Sağlık Bakanlığı bünyesinde Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu kurulmasında Anayasa'ya aykırılık bulunmadığı gibi Anayasa'nın 123. maddesinde yer alan idarenin kanuniliği ilkesi uyarınca bu Kurul'un Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alabilmesi de bu yönde yasal bir düzenlemenin varlığını gerekli kılmaktadır.

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleri olarak tanımlanmıştır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının, Anayasa'nın 135. maddesinde belirtilen kurulma amaçları dikkate alındığında Türk Tabipleri Birliği, Türk Dişhekimleri Birliği ve Türk Eczacıları Birliği gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının dava konusu kural ile oluşturulan Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu'nda yer almalarının zorunluluğundan söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 5. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 90. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

B- Kanun'un 9. Maddesiyle, 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a Eklenen Ek Madde 13'ün (b) Bendinin İkinci Paragrafının ***"…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili …"*** **Bölümünün İncelenmesi**

Dava dilekçesinde, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun hükümleri gereğince hastaları tedavi edebilmek için tıp fakültesi mezunu hekim olmak ve bir alanda uzman olabilmek için de o alanda uzmanlık eğitimi görüp uzmanlık diplomasına sahip olmak gerektiği, uzmanlık eğitimin içeriğiyle uzman hekimin görev ve yetkilerinin kapsamı ile hangi uygulamaları yapabileceğinin belirlendiği, uzmanlık eğitimi sırasında uygulanması gereken çekirdek eğitim müfredatlarını ve eğitim müfredatlarına göre uzmanlık dallarının temel uygulama alanları ile görev ve yetkilerinin çerçevesini belirleme yetkisinin Tıpta Uzmanlık Kuruluna ait olduğu, ancak çalışmaların tamamlanamaması nedeniyle müfredatların henüz ilan edilmediği, tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanlarının hangi uzmanlık eğitimlerinde ne kadar süreyle rotasyon yapılacağının Tıpta Uzmanlık Kurulunca belirlenerek ilan edildiği, rotasyon uygulamasının öğrenciye rotasyon yaptığı diğer uzmanlık dalının görev ve yetkisini kazandırmadığı, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık dalının eğitim süresinin 4 yıl olduğu, diğer uzmanlık alanlarında görmekte oldukları eğitim kapsamında fiziksel tıp ve rehabilitasyon dalında rotasyon yapanların buradaki eğitimlerinin bir ile altı ay arasında değiştiği, 3153 sayılı Radyoloji ve Radiyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun ile Fizyoterapi ve Bunlara Benzer Müesseseler Hakkında Tüzük hükümleri uyarınca fizyoterapi müesseselerini açmaya yetkili uzmanlık dalının fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık dalı olduğu, dava konusu kuralla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabibin yetkilerinin hem başka alanlardaki uzmanlara hem de fizyoterapistlere devredildiği, yeterli mesleki ulusal ve uluslararası standartlara sahip uzmandan nitelikli sağlık hizmeti almanın yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesi hakkı ile doğrudan ilgili olduğu, fizyoterapistin uygulamalarında fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanının yönlendirmesini zorunlu kılmayan düzenlemenin kişinin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürme hakkını zayıflatarak özünü zedelediği, belirtilen niteliği

nedeniyle ölçülülük ilkesine, demokratik toplum düzeninin gereklerine, Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi çerçevesinde Anayasa'nın ruhu ve sözüne, yaşam hakkı ile kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına aykırı olduğu, rehabilitasyon uzmanlığının etkisiz hale getirilerek ve zayıflatılarak nesnel ve bilimsel olarak tartışmasız olan özgül niteliğinin yok sayılarak orta ve uzun vadede bu uzmanlığın seçimini tehlikeye düşüren dava konusu kuralın fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlarının çalışma özgürlüğünün özünü ortadan kaldırdığı, özel yeterlilikleri, eğitim süreleri, eğitim yoğunlukları ve sürekli profesyonellik eğitimi uygulamaları yönünden fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanları ile aynı hukuki konumda olmayan diğer uzman tabiplerin fizyoterapistlerin yönlendirilmesinde yetki ve sorumluluk bakımından fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanları ile eşit sayılmalarının eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 5., 10., 17., 48. ve 56. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1219 sayılı Kanun'un ek 13. maddesinin iptali istenilen kuralın da bulunduğu (b) bendinde fizyoterapistin tanımı yapılarak fizyoterapistlerin görev ve yetkileri belirlenmiştir. Buna göre, fizyoterapi alanında lisans eğitimi veren fakülte veya yüksekokullardan mezun sağlık meslek mensubu olan fizyoterapistler, hastalık durumları dışında, kişilerin fiziksel aktivitelerini düzenlemek ve hareket kabiliyetlerini arttırmak için mesleğiyle ilgili ölçüm ve testleri yaparak kanıta dayalı koruyucu ve geliştirici protokolleri belirler, planlar ve uygularlar, hastalık durumlarında ise fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabibin veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili teşhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yaparlar ve hastaların tedavisi yönünden rehabilitasyon ekibinin diğer üyeleri ile işbirliği içinde çalışır ve tedavinin gidişi hakkında ilgili uzman tabibe bilgi verirler.

Hastalık durumlarında fizyoterapistlere, uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin, kendi uzmanlık alanları ile ilgili teşhisine ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon

bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yaptıracak olmaları, dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında olduğu, 17. maddesinde herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 56. maddesinde ise herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleyeceği belirtilmiştir.

Her ne kadar dava dilekçesinde, alanında uzman olan fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin yetkilerinin dava konusu kuralla fizyoterapistlere ve başka alandaki uzmanlara devredildiği ileri sürülmüş ise de dava konusu kural ile fizyoterapistlere devredilen herhangi bir yetki söz konusu olmayıp, hastalık durumunda fizyoterapistlerin ancak uzman doktorların teşhis ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hareket ve fiziksel bozuklukların ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi için uygulama yapabilecekleri belirtilmiştir.

Dava konusu kural, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı olmayan ve fakat uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabipler yönünden incelendiğinde ise fizyoterapistlerin yetkilenen uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili teşhis ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastalara gerekli uygulamayı yapabilecekleri anlaşılmaktadır.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon, temel olarak kas iskelet sistemi hastalıklarının tanı, tedavi ve rehabilitasyonuyla uğraşan, ayrıca başta nörolojik olmak üzere tüm diğer sistemlere ait doğumsal ya da edinilmiş hastalıklara bağlı fizyolojik ya da anatomik yetersizliği olan kişilerin, mevcut kapasitelerini en üst düzeye çıkarmak, bağımlılıklarını azaltmak ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla yataklı ve yataksız kurumlarda rehabilitasyon uygulayan tıp dalıdır.

Tıpta Uzmanlık Kurulu, öğrencilerin, eğitim gördükleri uzmanlık dalı dışındaki uzmanlık dallarında da rotasyon yapmalarını kararlaştırabilmektedir. Rotasyon, uzmanlık öğrencisinin, uzmanlık eğitimi süresi içinde, kendi dalı dışında Kurul tarafından belirlenen diğer dallarda almak zorunda olduğu eğitimi ifade etmektedir.

Uzmanlık alanları "fiziksel tıp ve rehabilitasyon" olmayan uzmanların belirli bir süre "fiziksel tıp ve rehabilitasyon" uzmanlık alanında rotasyon yapmaları da, Tıpta Uzmanlık Kurulunca bu yönde alınan karara dayanmaktadır. Bu uzmanlık dalları ve rotasyon süreleri de zamanla değişkenlik göstermektedir. Mevcut durumda, Algoloji Yan Dal Uzmanlığı, Çocuk Nörolojisi Uzmanlığı, El Cerrahisi Yan Dal Uzmanlığı, Gelişimsel Pediatri Uzmanlığı, İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanlığı, Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanlığı, Romatoloji Yan Dal Uzmanlığı, Spor Hekimliği Uzmanlığı ve Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Uzmanlığı eğitimlerinde bir aydan dört aya kadar değişen sürelerde fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık alanında rotasyon kapsamında eğitim öngörülmüştür.

Kural, fiziksel tıp ve rehabilitasyon dalında eğitim gören diğer uzman doktorların kendi alanları ile ilgili teşhis ve tedavileri yönünden fizyoterapistleri yönlendirmesini öngörmekte ise de bu kural kapsamında bulunan doktorların uzmanlık alanlarını belirlememiştir. Tıpta Uzmanlık Kurulunun bu konuda aldığı kararlara göre dava konusu kuralın kapsamı da uygulamada belirlenecek ve bilimsel gelişme ve değişmelere paralel olarak bu alanda yetkin olan Kurul'un gelecekte alacağı kararlar da değişebilecektir.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık alanı ile yakın ilgileri gözetilerek bu alanda kısmi süreli de olsa eğitim almaları zorunlu tutulan uzman doktorların, aldıkları bu eğitim sonrasında kendi alanları ile sınırlı olarak teşhis ve tedavilerinde fizyoterapistleri yönlendirebilmelerinin, kişinin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma hakkını ihlal ettiği, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesine engel oluşturduğu söylenemez.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğu belirtilmiştir.

Dava konusu kuralda, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin görev ve yetkileri yönünden bir sınırlama getirilmemektedir. Kendi uzmanlık alanları ile sınırlı olarak ilgili diğer uzman tabiplere fizyoterapistleri yönlendirme yetkisinin verilmesi, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlarının belirli konularda yetkilerinin kısıtlanması sonucunu doğurmamakta ve bazı hastalık durumları fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı tabiplerin görev alanı dışına çıkarılmamaktadır. Belirtilen nedenle, uzman olduğu alan ile fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlık alanı arasındaki yakın ilişki gözetilerek fiziksel tıp ve rehabilitasyon dalında rotasyona tabi tutulan uzmanlara dava konusu kural ile sınırlı bir yetki verilmesi, bu alanda asıl uzman olan fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanlarının çalışma alanını daraltmamakta ve çalışma özgürlüklerini kısıtlamamaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar*" denilmiştir.

"*Kanun önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanları, fiziksel tıp ve rehabilitasyon alanının tamamında yetkilidir. Uzmanlık eğitimleri sırasında belirli bir süre fiziksel tıp ve rehabilitasyon alanında rotasyona tabi tutulan tabiplere ise kendi uzmanlık alanları ile sınırlı olarak fizyoterapistleri yönlendirme yetkisi tanınmış, kendi uzmanlık alanları dışında böyle bir yetki verilmemiştir. Fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı olmamakla birlikte kendi uzmanlık

alanları ile ilgili teşhis ve tedavilerine bağlı olarak fizyoterapistleri yönlendirme yetkisi verilmesi, bu kişileri fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı yapmayacağı gibi, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanları ile aynı kurallara tabi tutulduklarından da söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5., 10., 17., 48. ve 56. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Serruh KALELİ ile Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın, Anayasa'nın 2. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

C- Kanun'un 10. Maddesiyle 1219 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek Madde 14'ün;

1- Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesi İle EK-1, EK-2 ve EK-3 Sayılı Çizelgelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, tabiplerin mesleklerinin icrasına ilişkin yasa kurallarının bireylerin yaşam hakkı ile bedensel ve ruhsal bütünlüğünün korunması ve geliştirilmesi ile yakından ilişkili olması nedeniyle kanun koyucunun bu konudaki takdir yetkisinin özel bir dikkat ve sıkı bir yargılama gerektirdiği, kanun koyucunun tıpta uzmanlık alanları ile yan dal uzmanlık alanları ve eğitim sürelerine ilişkin düzenleme yaparken takdir yetkisini uzmanlık eğitimi sonucu topluma verilecek sağlık hizmetinden beklenen kamu yararını engelleyici biçimde kullandığı, kanun koyucunun kamu yararına yönelik olmayan kişisel, siyasi ya da saklı bir amaç doğrultusunda düzenleme yapmasının yetki saptırması olduğu, amaç öğesi bakımından sakat olan ve uzmanlık dalları ile sürelerine ilişkin konularda verilen yargı kararlarının uygulanmasını engellemek amacıyla getirilen düzenlemenin hukuk devleti ilkesine ve yargı kararlarına uyma yükümlülüğüne aykırı olduğu, yasama organının beğenmediği yargı kararlarını kanun çıkarmak suretiyle etkisiz hale getiremeyeceği, diş hekimliği lisans eğitiminin genel olarak tüm diş hastalıklarının teşhis ve tedavisi için yeterli olduğu, yetersiz kalınan sınırlı vakalar yönünden ise üniversitelerin ilgili bölümlerinin bu ihtiyacı gidermek için yeterli olduğu, ordodonti ile ağız, diş ve çene cerrahisi alanları dışında kalan uzmanlık alanlarının bilimsel bir dayanak olmaksızın getirilmesinin kamu yararına ve Devletin madde ve insan

gücünden tasarruf edilecek biçimde sağlık hizmetlerinin organize etmesi konusundaki yükümlülüğüne aykırı olduğu, tıpta uzmanlık ana dalları, yan dalları ve bağlı ana dalları ile diş hekimliği uzmanlık dalları ve bu dalların eğitim sürelerine ilişkin düzenlemelerin Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1219 sayılı Kanun'un ek 14. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde belirtildiği üzere tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede; diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–2 sayılı çizelgede; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri ise EK–3 sayılı çizelgede düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, 5. maddesinde insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevleri arasında olduğu, 17. maddesinde herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 56. maddesinde ise herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleyeceği belirtilmiştir.

"*Hukuk devleti ilkesi*" gereğince, yasama işlemlerinin, kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması gerekir. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme de, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığını araştırmaktır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kimi kararlarında da belirtildiği gibi, kamu yararı, bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Bu saptamanın doğal sonucu olarak da, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak yasa kuralı konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması halinde, söz konusu yasa kuralı Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer ve iptali gerekir. Açıklanan ayrık hal dışında, bir yasa kuralının ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı bir siyasi tercih sorunu olarak kanun koyucunun takdirine ait olduğundan, salt bu nedenle kamu yararı değerlendirmesi yapmak Anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

Bu nedenle, dava dilekçesinde ileri sürülen, kanun koyucunun tıpta uzmanlık ve yan dal uzmanlık alanları ve eğitim sürelerine ilişkin düzenleme yaparken takdir yetkisini uzmanlık eğitimi sonucu topluma verilecek sağlık hizmetinden beklenen kamu yararını engelleyici biçimde kullandığı iddiasının anayasaya uygunluk denetimi kapsamında incelenebilmesine ve bu incelemeye bağlı olarak kişilerin yaşama hakkının, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ile sağlık hakkının ihlal edildiğinin kabulüne olanak bulunmamaktadır.

Yasamanın genelliği ilkesi uyarınca kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapmak yetkisine sahiptir. Daha önce tüzük ve yönetmelikler ile düzenlenen tıpta uzmanlık dalları ve yan dal uzmanlık dalları ile diş hekimliğinde uzmanlık dallarına ve bu dalların eğitim süreleri, kanun koyucu tarafından kanun konusu yapılarak bir bütün olarak yeniden düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır. Anılan fıkrada öngörülen mahkeme kararlarının bağlayıcılığı ilkesi, kanun koyucunun Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine uygun olması koşuluyla genel düzenleme yetkisini ortadan kaldırmaz.

Dava konusu kurallarla, daha önce idari davalara da konu olan tıpta uzmanlık ana dalları, tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve söz konusu dalların eğitim sürelerine ilişkin hususlar, yasal düzenleme konusu yapılmıştır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, yasamanın genelliği ilkesi uyarınca kanun koyucunun Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla her konuyu kanunla düzenleyebileceği kuşkusuzdur. Bu kapsamda kanun koyucu tarafından getirilen ve genel, objektif nitelik taşıdığı görülen kuralın, Anayasa'nın 138. maddesine aykırılığından söz edilemez.

Öte yandan, ortodonti ile ağız, diş ve çene cerrahisi alanları dışında diş hekimliğinde uzmanlık ana dallarının belirlenmesinin, Devletin insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleme görevine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de söz konusu

uzmanlık dallarının, bu uzmanlık dallarındaki hizmetlerin ülke genelinde verilmesine bağlı olarak kişilerin bu hizmete erişimini kolaylaştıracak nitelikte olduğu anlaşılmakta olup, diş hekimliği uzmanlık ana dallarının yasamanın genelliği ilkesince kanun koyucu tarafından belirlenmesine engel bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2., 5., 17., 56. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

2- İkinci Fıkrasında Yer Alan *"…ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, uzman doktorların uzmanlıklarıyla ilintili diğer uzmanlık alanlarında daha kısa süreli eğitim görmelerinin süregelen uygulama olmakla birlikte bu kişilerin de ikinci uzmanlık eğitimine başlayabilmeleri için Tıpta Uzmanlık Eğitimine Giriş Sınavında (TUS) başarılı olma koşulunun arandığı, kişilere uzman oldukları alanlarda yapılan Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı (YDUS) ile uzmanlıklarıyla ilintili ikinci uzmanlığa girme imkanı tanıyan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği hükmünün açıkça hukuka aykırı bulunarak Danıştay tarafından yürütülmesinin durdurulduğu, yargı kararıyla hukuka aykırılığı saptanan bir kuralın yasal düzenlemeye konu edilmesinin kamu yararına ve adalet anlayışına aykırı olduğu, TUS ve YDUS sınavlarında adaylara sorulan soruların içerikleri ve kapsamlarının farklı olduğu, TUS'un kapsamı genel tıp bilimleri iken YDUS'da soruların yan dalın bağlı olduğu ana dal genel eğitim programı çerçevesinde hazırlandığı, dava konusu kural uyarınca YDUS'a girerek bir ana dalda uzmanlık eğitimi görmek isteyen bir aday yalnızca uzmanı olduğu alana ilişkin konulardan sorumlu tutulup kendisine yalnızca bu konulara ilişkin sorular yöneltilirken TUS'a girerek aynı ana dalda uzmanlık eğitimi görmek isteyen bir başka adayın kapsamı son derece geniş olan birçok konudan sorumlu olacağı, bu nedenle YDUS'a gireceklerin TUS'a girenlerden daha avantajlı konumda olacakları belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1219 sayılı Kanun'un ek 14. maddesinin ikinci fıkrasında uzmanlık eğitimlerine girişler düzenlenmiş ve tıpta ve diş tabipliğinde ana uzmanlık

dalı eğitimlerine merkezi olarak yapılacak tıpta ve diş tabipliğinde uzmanlık sınavları ile girileceği, yan dal uzmanlık eğitimlerine ve EK-1 sayılı çizelgenin 3. sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine ise merkezi olarak yapılacak yan dal uzmanlık sınavı ile girileceği belirtilmiştir. İptali istenilen kural, EK-1 sayılı çizelgenin 3. sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine yan dal uzmanlık sınavı ile girmelerini öngörmektedir.

EK-1 sayılı çizelge, tıpta uzmanlık ana dallarını ve eğitim sürelerini göstermektedir. Söz konusu çizelgede uzmanlık ana dalları için öngörülen eğitim süreleri, bazı uzmanlık ana dalları yönünden bu uzmanlık ana dalıyla ilişkili bulunduğu kabul edilen diğer uzmanlık ana dallarında eğitimlerini tamamlayan uzman doktorlar yönünden çizelgenin 3. sütununda normal eğitim süresinden daha kısa süreli olarak belirlenmiştir. Tıpta ana uzmanlık dalı eğitimlerine kural olarak TUS ile girilmekte iken dava konusu kuralla, uzman doktor olan bir kişinin uzmanlığıyla ilişkili kabul edilen ve bu nedenle eğitim süresi daha kısa tutulan bir diğer uzmanlık ana dalında eğitime başlayabilmesinin YDUS ile olacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "*kanun önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Eğitimini tamamladığı uzmanlık ana dalının, eğitimine başlamak istediği bir diğer uzmanlık alanı ile yakın ilişkisi gözetilerek ikinci uzmanlık dalında daha kısa süreli bir eğitim görmesi öngörülen bir uzman tabibin, daha önce hiç uzmanlık eğitimi görmeyen bir tabipten ya da başlamak istediği ikinci uzmanlık eğitimi yönünden farklı bir eğitim süresi öngörülmeyen uzman tabipten farklı bir hukuki konumda bulunduğu ve

farklı kurallara tâbi tutulabileceği açıktır. Bu durum, eşitlik ilkesinin ihlali olarak kabul edilemez. Bu nedenle, daha kısa süreli uzmanlık eğitimi öngörülen uzman tabiplerin, diğer tabip ve uzman tabiplerden farklı olarak TUS yerine YDUS ile bu uzmanlık dalı eğitimlerine girebilmelerinde eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 138. maddesinde de, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır.

Yasamanın genelliği ilkesi uyarınca kanun koyucu Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapmak yetkisine sahiptir. Bu kapsamda, düzenleyici bir idari işlemle getirilen bir kuralın daha sonra yasal düzenleme konusu yapılabilmesine engel bulunmadığı gibi, düzenleyici işlemin mahkemece yürürlüğünün durdurulmuş ya da iptal edilmiş olması da aynı konuda genel, objektif nitelik taşıyan yasal düzenleme yönünden Anayasa'nın 138. maddesine aykırılık oluşturmaz.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

D- Kanun'un 12. Maddesiyle 1219 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 8'in İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 1219 sayılı Kanun'un ek 14. maddesi için belirtilen Anayasaya aykırılık iddialarının söz konusu madde ile getirilen düzenleme ile ilgili geçiş hükmü niteliğinde olan geçici 8. madde yönünden de geçerli olduğu, Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi ana dalına, Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi, Çocuk Alerjisi ya da Çocuk İmmünolojisi, Cerrahi Onkoloji, Yoğun Bakım yan dallarına ilişkin olarak verilen yürütmeyi durdurma kararları bulunmasına rağmen dava konusu kuralla bu alanlarda uzmanlık eğitimi görmeksizin istisnai olarak uzmanlık ve yan dal uzmanlık belgeleri verilmesinin öngörüldüğü, Danıştay kararlarında belirtildiği üzere doktora eğitimi ile tıpta uzmanlık eğitimlerinin ayrı eğitimler olmalarına rağmen

bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunla diş tabipliğinde uzmanlık dalı olarak belirlenen alanlardan birinde doktora eğitimi yapmış olanlar ile bu alanlarda doktora eğitimine başlamış olanlardan eğitimlerini başarı ile bitirenlere uzmanlık belgesi verilmesinin öngörüldüğü, doktora eğitimini uzmanlık eğitimi gibi pratik süreçlerle birlikte yapanlar ile akademik doktora eğitimi yaparak bu unvanı elde edenler arasında hiçbir ayrım yapılmaksızın hepsine uzman unvanı verilmesine ilişkin yönetmelik hükmü hakkında Danıştay tarafından yürütmenin durdurulması kararı verilmesinden sonra aynı düzenlemenin kanun konusu yapıldığı, yasama yoluyla yargı kararlarının etkisiz duruma getirilmesinin kuvvetler ayrılığı ilkesine ve kesin hükmün uygulanması ilkesine aykırı olacağı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 17., 56. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kural ile 1219 sayılı Kanun'un ek 14. maddesinde yer verilen tıp ve diş hekimliği uzmanlık ana dalları ile ilgili geçiş hükmü getirilmiş ve 14. maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili mevzuatına uygun olarak uzmanlık eğitimi yapmış, uzmanlık eğitimine başlamış veya bir uzmanlık eğitimi kontenjanına yerleştirilmiş olanların haklarının saklı olduğu, yeni ihdas edilen Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi dalına ilişkin geçiş sürecindeki uzman ihtiyacının karşılanması amacıyla belirli süre ile araştırma, uygulama ve inceleme yapanlar ile diş hekimliğinde doktora yapmış olanlara uzmanlık belgesi verileceği ve tıpta uzmanlık dallarından bazılarında eğitim görenlerin eğitimlerine yeniden adlandırılan uzmanlık dallarında devam edecekleri öngörülmüştür.

Anayasa'nın 17. maddesinde herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 56. maddesinde herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak, insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenleyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında da, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır.

Kuralın, 1219 sayılı Kanun'un 14. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek aynı nedenlerle iptali istenilmiş ise de 14. maddeye yönelik iptal istemi reddedildiğinden, bu madde yönünden yukarıda belirtilen gerekçeler Kanun'un geçici 8. maddesi yönünden de geçerli bulunmaktadır.

Yine yukarıda belirtildiği üzere, dava konusu kural benzer bir kuralı içeren idari bir işlemin yürütülmesinin mahkemece durdurulması, aynı hususta kanun koyucu tarafından getirilen ve genel, objektif nitelik taşıyan yasa kuralını Anayasa'nın 138. maddesine aykırı hale getirmez.

Dava konusu kural, geçici bir maddedir ve geçici maddeler, genellikle geçiş dönemlerine ilişkin işlemlerin uygulama yöntemini ve kapsamını gösteren ayrık hükümleri içerirler. Kanun koyucu, kuralın ayrıklığında kamu yararı gördüğü için genel kuraldan ayrılmaktadır.

Kanun'un geçici 8. maddesi, 14. maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili mevzuatına uygun olarak uzmanlık eğitimi yapmış, uzmanlık eğitimine başlamış veya bir uzmanlık eğitimi kontenjanına yerleştirilmiş olanların haklarının saklı olduğunu belirtmek suretiyle bu kişilerin kazanılmış haklarını korumuştur. Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihte doktora eğitimini yapmış olan diş hekimleri ile doktora eğitimine başlamış olan diş hekimlerinden eğitimlerini başarı ile bitirenlere uzmanlık unvanı verilmesi de bir geçiş düzenlemesidir ve kanun koyucunun bu konudaki takdirini yansıtmaktadır. Bu çerçevede, diş hekimliği uzmanlık ana dalları yönünden getirilen yasal düzenlemeye geçiş kapsamında üniversitelerde verilen ve genel olarak uygulamalı eğitimi de içeren doktora programını tamamlayanlara, kendi alanlarında uzmanlık belgesi verilmesinin hastaların sağlıklı yaşam hakkını ihlal ettiğinden söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 17., 56. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

E- Kanun'un 13. Maddesiyle Yeniden Düzenlenen 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. Maddesinin Sekizinci Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, sözleşmeli personele mesai saatleri dışında yapacakları çalışma karşılığında herhangi bir ücret ödenmeyeceği yolunda hizmet sözleşmesinde yer alan hükmün Danıştay tarafından iptal edildiği, sözleşmeli personelin ifa ettiği görevine ek olarak başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilmesi halinde gerçekleştirdiği ek çalışmanın ücretlendirilmemesinin ücretin emeğin karşılığı olduğu ve ücrette adaletin sağlanması doğrultusundaki anayasal ilkelere aykırı olduğu gibi yargı kararlarının yasal düzenleme ile etkisiz kılınması anlamını taşıdığı, başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire görevlerinin genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevler olmasına rağmen sözleşmeli personel tarafından yürütülmesinin öngörülmesinin bu görevlerin kamu görevlileri eliyle görüleceğini düzenleyen Anayasa kuralına aykırı olduğu, sözleşmeli personelin istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebileceği yolundaki kanun hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine rağmen iptal edilen kuralın dava konusu kuralla aynen kanunlaştırıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 55., 128., 138. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, sözleşmeli personelin, istihdam edildiği hizmet biriminde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'ndaki hükümler çerçevesinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebileceği ve bu görevleri yürüttükleri sürece kendilerine bu görevlerinden dolayı başkaca bir ücret ödenmeyeceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 128. maddesinde, "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.*" denilmektedir.

Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerde memur ve/veya diğer kamu görevlilerinden hangisinin çalıştırılacağına ilişkin tercih, kanun koyucunun takdir alanı içindedir. *"Diğer kamu görevlileri"* kavramı, söz konusu asli ve sürekli görevlerde kamu hukuku ilişkisiyle çalışan, fakat memur olmayan kişileri kapsamaktadır.

Kamu hizmeti, geniş tanımıyla, devlet ya da diğer kamu tüzelkişileri tarafından ya da bunların denetim ve gözetimleri altında, ortak gereksinimleri karşılamak ve kamu yararını sağlamak için topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir. Toplumsal yaşamın zorunlu gereksinimlerinden olan düzenlilik ve süreklilik isteyen sağlık hizmeti de niteliği gereği bir kamu hizmetidir.

4924 sayılı Kanun ile eleman temininde güçlük çekilen yerlerde ve hizmet dallarında sağlık hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesini sağlamak üzere Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşları tarafından hizmet akdi ile sözleşmeli olarak sağlık personeli istihdam edilmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda tabipler, uzman tabipler ve hemşireler, Kanun'un eki (1) sayılı cetvelde sözleşmeli personelin pozisyon unvanları arasında sayılmıştır.

Sağlık Bakanlığı'nın sözleşmeli olarak çalıştıracağı personel eliyle eleman temininde güçlük çekilen yerlerde yürüttüğü sağlık hizmetlerinin niteliği itibariyle belli bir düzenlilik içinde sunulması gereken, kişilerin ve toplumun varlığı ve huzuru yönünden vazgeçilemez, ertelenemez ve ikame edilemez hizmetler olması, sözleşmeli personelin haftalık çalışma süresinin emsali Devlet memuru ile aynı olması, izinleri hakkında kural olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun uygulanması, Devlet memurları için yasaklanmış fiil ve eylemlerde bulunamayacaklarının ve siyasi partiye üye olamayacaklarının belirtilmesi, sözleşmeli personelin idare ile imzalayacakları sözleşmenin idari hizmet sözleşmesi niteliğinde bulunması, sözleşmeli personelin ücretlerinin idarece ödenmesi, emsali Devlet memuru esas alınarak Harcırah Kanunu'ndan yararlandırılması, haklarında Kamu Konutları Kanunu, Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ve Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümlerinin

uygulanmasının öngörülmesi, görevi ile veya görevi başında işlenen suçların Devlet memuruna karşı işlenmiş sayılması, disiplin cezaları ve sicil konuları dâhil olmak üzere 4924 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde 657 sayılı Kanun'un uygulanacak olması hususları gözetildiğinde, sözleşmeli personel tarafından sunulacak sağlık hizmetlerinin, Devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler olduğu açıktır. Bu durumda, söz konusu asli ve sürekli görevleri yerine getiren sözleşmeli personelin de "*diğer kamu görevlileri*" kapsamında yer aldığının ve bu kapsamda başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebileceklerinin kabulü gerekmektedir.

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır.

İdari bir işlemin yargı yerlerince iptali, aynı hususta kanun koyucu tarafından getirilen ve genel, objektif nitelik taşıyan yasa kuralını Anayasa'nın 138. maddesine aykırı hale getirmez.

Anayasa'nın 153. maddesinde de Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlayacağı belirtilmiştir.

4924 sayılı Kanun'un beşinci maddesine 5413 sayılı Kanun ile eklenen yedinci fıkrada yer alan *"Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir."* cümlesi Anayasa Mahkemesi'nin 23.7.2009 günlü, E:2005/145, K:2009/112 sayılı kararı ile *"Özlük hakkı kapsamında yer alan ve yasayla düzenlenmesi gereken, başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak yapılacak görevlendirmelerin usul ve esaslarının Yasada belirtilmeksizin "gereği halinde" görevlendirme yapılacağı söylenmek suretiyle sınırları belirli olmayan bir şekilde idareye yetki tanınması, Anayasa'nın 128. maddesi anlamında bir yasal düzenleme niteliği taşımamakta ve anılan maddeye aykırı bulunmaktadır. Belirtilen nedenle, kuralın iptali gerekir."* gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararı sonrasında kanun koyucu tarafından getirilen kuralda, sözleşmeli personelin 657 sayılı

Devlet Memurları Kanunu hükümleri çerçevesinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebileceği belirtilmek suretiyle görevlendirmenin usul ve esasları kanunla belirlenmiş olduğundan, Anayasa'nın 128. maddesine aykırılık bulunmadığı gibi, iptal edilen kural ile aralarında "özdeşlik" yani amaç, anlam ve kapsam yönlerinden benzerlik bulunmadığından dava konusu kuralın Anayasa'nın 153. maddesine aykırılığından da söz edilemez.

Anayasa'nın 55. maddesinde, *"Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır…"* denilmektedir.

Başhekim, başhekim yardımcılığı ve başhemşirelik görevleri, idari görevlerdir. Mesai saatleri içinde yerine getirilen bu idari görevlerin ifası "fazla çalışma" olarak nitelendirilemeyeceğinden, bu kişilere almakta oldukları aylık ücret dışında ek bir ücret verilmesini zorunlu kılan bir durum da söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 55., 128., 138. ve 153. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN Anayasa'nın 153. maddesine ilişkin bu sonuca farklı gerekçeyle katılmıştır.

Kuralın, Anayasa'nın 2. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

F- Kanun'un 14. Maddesiyle Değiştirilen 181 Sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B Maddesinin (d) Bendinin İncelenmesi

6225 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendinin iptali istenilmiştir.

2.11.2011 günlü Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 11.10.2011 günlü, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 58. maddesinin (14) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, bu maddenin yayımı tarihinde,

13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Dava konusu kural, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 58. maddesinin (14) numaralı fıkrasının (a) bendi ile yürürlükten kaldırılan 181 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yer aldığından iptal isteminin konusu kalmamıştır. İptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

G- Kanun'un 17. Maddesiyle 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na Eklenen Ek Madde 3 İle 18. Maddesiyle 5502 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 9'un İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralların gerekçesi olarak belgelerin arşivde muhafaza edilmesinin idari ve mali yüke neden olmasının gösterildiği, muhafazasına lüzum kalmayan evrak ve malzemenin ayıklama ve imha işlemlerine ilişkin usul ve esasların 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'la düzenlendiği, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun elinde bulunan ve arşivlerinde arşiv malzemesi ve arşivlik malzeme niteliği taşımayan, muhafazasına lüzum görülmeyen, yok edilecek evrak ve her türlü malzemenin 3473 sayılı Kanun kapsamında yer aldığı, 3473 sayılı Kanun'un 2. maddesinde imha edilmesi öngörülen belgelerin "hukuki kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş olması" ölçütünün dava konusu kurallarda gözetilmediği, ileride doğması muhtemel bir uyuşmazlık bakımından iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkının mutlak olarak ortadan kaldırıldığı ve hukuk devletinin ihlal edildiği, kaldı ki ödemesi yapılacak sağlık hizmeti belgelerinin 2007 yılında getirilen bir başka düzenlemeyle örnekleme yoluyla denetlenmesinin yeterli sayıldığı ve ilgili kuruluşun diğer belgeleri denetlenmeksizin ödeme yapılmasının mümkün hale geldiği, dava konusu maddelerle zaten sınırlı denetim sonucu ödemesi yapılan fatura, reçete ve eki belgelerin beş yıl sonra imha edilmesine olanak sağlanarak sorumluluk süresinde başkaca bir denetime tabi tutulabilmesinin engellendiği, Kanun'un 93. maddesinde yer alan Kurum'un prim ve diğer alacakları ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından başlayarak on yıllık zamanaşımına tâbi olduğu ve bu Kanuna dayanılarak Kurum'ca açılacak tazminat ve rücû davalarının,

on yıllık zamanaşımına tâbi olduğu hükmü uyarınca Kurum'un on yıl içinde takip edebileceği bir alacağın belgesi yahut on yıl içinde Kurum'a karşı açılabilecek bir davada zamanaşımı süresinin dolmasına henüz beş yıl varken dava konusu kurallar uyarınca imha edileceği ve bu durumun denetimi olanaksız hale getireceği ve sorumlu olanların sorumluluğunun saptanmasını olanaksız kılacağı, kamu görevlilerinin suç teşkil eden en hafif eylemleri bakımından ceza zamanaşımının Türk Ceza Kanunu'nda sekiz yıl olduğu gözetildiğinde dava konusu kurallarla getirilen beş yıllık sürenin yetersizliğinin ortaya çıkacağı, Kanun'un 93. maddesinin (b) bendine göre Kurum sağlık hizmet sunucularına kayıtlarını elektronik ortamda düzenleyip dayanak belgelerle birlikte elektronik ortamda göndermelerini isteyebilecek iken beş yıl sonra denetimi imkansız hale getirecek şekilde bir düzenlemeye gidilmesinin hukuka uygun bir dayanağının bulunmadığı, kamu kaynağının önemli ölçüde transferi niteliğindeki sağlık hizmet bedellerinin denetlenebilmesi açısından önem taşıyan bir takım belgelerin dava konusu maddelerle olağan süresinden önce imha edilmesinin hukuki güvenlik ilkesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6225 sayılı Kanun'la 5502 sayılı Kanun'a eklenen ek 3. madde ile hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam edenler ile örnekleme için tespit edilen sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgeler hariç olmak üzere sağlık hizmet sunucularından temin edilen hizmet bedellerini gösterir fatura, reçete ve eki belgelerden incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenlerin, ödemenin yapıldığı mali yılı izleyen beşinci yıldan sonra imha edileceği ve bunlardan, hakkında inceleme, soruşturma, teftiş işlemi devam eden sağlık hizmet sunucuları tarafından teslim edilen fatura, reçete ve eki belgelerin ise inceleme, soruşturma, teftiş işlemi tamamlandıktan sonra yargı süreci söz konusu değilse imha edileceği kurala bağlanmıştır.

6225 sayılı Kanun'la 5502 sayılı Kanun'a eklenen geçici 9. maddede ise aynı kurala yer verilmekle birlikte imha edileceği belirtilen fatura, reçete ve ekli belgelerin bu maddenin yürürlük tarihine kadar incelemesi tamamlanarak bütçeye gider kaydedilenler olduğu belirtilmek suretiyle kuralın geçmişe etkili olarak uygulanması da sağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. "*Hukuk devleti ilkesi*"nin gereklerinden olan hukuki

güvenlik ilkesi ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, Devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

5502 sayılı Kanun'un ek 3. maddesi, bireyler ve idare yönünden açık, belirli ve öngörülebilir olduğundan, "*hukuki güvenlik ilkesi*"ne aykırılığından söz edilemez. Bu durum, Kanun'un geçici 9. maddesinde yer alan düzenleme yönünden de geçerlidir. Kanunların, yayımlanmalarından sonraki olaylara ve durumlara uygulanması genel kural olmakla birlikte, bu kuralın istisnasını oluşturan geçici maddelerle, kazanılmış hak ve hukuki güvenlik ilkeleri ihlal edilmemek kaydıyla kanunun yürürlüğe girmesinden önceki döneme ilişkin düzenleme yapılabilmesi mümkündür. Geçici 9. madde ile yapılan düzenleme de bu nitelikte olup Anayasa'ya aykırılığı söz konusu değildir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun, 3473 sayılı Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun kapsamında yer alması nedeniyle ayrı bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmadığı ve dava konusu kurallarda 3473 sayılı Kanun'a göre imha edilmesi öngörülen belgelerin taşıması gereken "hukuki kıymetini ve bir delil olma vasfını kaybetmiş olması" ölçütünün gözetilmediği, 5502 sayılı Kanun'un 93. maddesi uyarınca Sosyal Güvenlik Kurumunun alacaklarının on yıllık zamanaşımına tabi olduğu, Türk Ceza Kanunu'nda ilgili suçlar yönünden öngörülen zamanaşımının beş yıldan daha fazla olduğu hususları yönünden dava dilekçesinde belirtilen iddiaların temelini dava konusu maddelerin diğer kanun hükümlerine aykırılığı hususu oluşturmaktadır.

Oysa bir yasa kuralı bir başka yasa kuralına göre ve onun varlığı ya da yokluğu gözetilerek değil, ancak ilgili Anayasa kuralına göre değerlendirilerek denetlenecektir. Kanun koymak, değiştirmek, kanunu yürürlükten kaldırmak ve yerindeliğini takdir etmek, tümüyle kanun koyucunun yetkisi içindedir ve kanunlar arasında uyum ve uygunluk kanun koyucu tarafından gözetilmesi gereken hususlardır. Bu nedenle, dava dilekçesinde ileri sürülen, dava konusu kuralların yürürlükteki diğer kanun hükümleri ile uyumlu olmadığı iddiasının anayasaya uygunluk denetiminde esas alınabilmesi olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

6.4.2011 günlü, 6225 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A- 1- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesi ile onuncu fıkrasının birinci cümlesine,

2- 9. maddesiyle, 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendinin ikinci paragrafının "*…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili…*" bölümüne,

3- 10. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14'ün birinci fıkrasının birinci cümlesine, ikinci fıkrasında yer alan "*…ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine…*" ibaresine, EK-1, EK-2 ve EK-3 sayılı çizelgelerine,

4- 12. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'e,

5- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasına,

6- 17. maddesiyle, 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3'e,

7- 18. maddesiyle 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'a,

yönelik iptal istemleri, 28.3.2013 günlü, E.2011/65, K.2013/49 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkraya, bölüme, cümlelere, ibareye ve çizelgelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

B- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendi hakkında, 28.3.2013 günlü, E.2011/65, K.2013/49 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu bende ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

28.3.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

6.4.2011 günlü, 6225 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un;

1- Dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinin,

2- Onuncu fıkrasının birinci cümlesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 9. maddesiyle, 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendinin ikinci paragrafının "…*veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili*…" bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C- 10. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14'ün;

1- Birinci fıkrasının birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- İkinci fıkrasında yer alan "*…ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine…*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- EK-1, EK-2 ve EK-3 sayılı çizelgelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 12. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendi, 11.10.2011 günlü, 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 58. maddesinin (14) numaralı fıkrasının (a) bendi ile yürürlükten kaldırılan 181 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında yer aldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

G- 17. maddesiyle, 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3'ün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

H- 18. maddesiyle 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

28.3.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Dava konusu kuralın 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 13. maddesi (b) bendinin ikinci paragrafında yer alan ibarenin F.T.R (Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon) uzmanı olmadığı halde bu alana rotasyonu bulunan alanlardan birinden uzman olan ya da rotasyon süresi kadar F.T.R eğitimi almış bir uzmanın da fizyoterapistleri kendi uzmanlık alanları ile ilgili tedavi için yönlendirme yetkisine sahip olabileceğini ifade ettiği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 56. maddesi ile Devlet, herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla ödevli kılınmış 17. maddesinde herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu 5. maddesinde ise bu maddi ve manevi varlığın gelişmesi için gerekli şartları sağlama ve yaşam hakkı gibi temel hakları koruyup önündeki engelleri kaldırmanın devletin temel amaç ve görevleri arasında sayıldığı, ve yine Anayasa'nın başlangıç bölümünün 6. paragrafında yer aldığı gibi her Türk vatandaşının kişiliğini, varlığını koruma ve geliştirme hak ve yetkisine sahip olduğunun ifade edildiği görülmektedir.

İptali istenen kuralda yer alan ibare, uzmanlık gerektiği kabul edilen alanda uzmanlık eğitimi almadan kısa süreli rotasyon bilgi ve

eğitimi ile alan bilgi ve beceri yeterliliği kazanıldığı kanısıyla o alanın tedavi yetkilerinin hasta üzerinde kullanılmasına izin vermekte, ve bu iş için fizyoterapistlerin F.T.R uzmanı tabibin tedavi protokolüne ihtiyaç bırakmadan yetkili kılıp yönlendirebildikleri anlaşılmaktadır.

El cerrahisi yandal, Romatoloji yandal, Algoloji yandal uzmanlık eğitimi alanlar ile, ortopedi, meslek hastalıkları, spor hekimliği, tıbbi ekoloji, gelişimsel pediatri, çocuk nörolojisi gibi uzmanlık alanlarında çalışan tabiplerin çok kısa süreli (1-4 ay arası) F.T.R uzmanlık alanına ait rotasyon sırasında edindikleri bilginin, kendi alanına ait hastalık tedavisinde fizyoterapiste fizik tedavi rehabiliteye ilişkin tedavi ve protokolleri uygulatma yeterliliğine ulaştırdığı sonucu çıkmaktadır.

F.T.R formasyon bilgisi dışındaki bir alan uzmanı tabibin, fizyoterapiste erişmek için kullandığı ara birim ihtisas veren niteliğe ulaştığı kabul edilen rotasyon bilgisi, F.T.R uzmanlığı alanını rotasyonu olan uzmanlık alanlarının doktorları yönünden ihtiyaç olmaktan çıkarmakta olduğu görülmektedir.

Bunun ise, F.T.R uzmanı olmak için 4 yıl ihtisas yapmak durumunda olan tabibin örneğin 3 aylık ortopedi rotasyonu sırasında Artroskopi tedavi bilgisi edinmiş olması ile adeta onu bu alanda ortopedi uzmanı yapmış olmasının beklenmesi gibi kabul edilmez bir sonuca götürmektedir.

Fizyoterapistlerin faaliyetlerini FTR hekimlerinden tümüyle bağımsız yürütmelerinin fizyoterapi ve rehabilitasyonun doğasına aykırılığı yanında, hastaya sağlık ve yüksek yaşam kalitesi hizmet sunumunun amaç olduğu yerde, uzmanlık eğitimi alanı fiziksel tıp ve rehabilitasyon olan tabibin önerileri ile düzenlenen teşhis ve tedavi pratiklerinin fizyoterapistle hayata geçirilmesi yerine iptal konusu kuralın getirdiği rotasyon eğitimli başka dal uzmanı tabibin fizyoterapisti yönlendirmesi yetkisi tedavide şüphe ve belirsizlik içermekte, tıbbi alan bilgisi yeterliliği yanında FTR uzmanlık alanında yetkilenmiş tabibe ihtiyacı sorgulatmaktadır.

Nitekim, F.T.R yüksek lisansını tamamlayan fizyoterapistlerin bile; tıp sağlık bilimleri eğitim konseyince kardiyoloji, göğüs hastalıkları, göğüs cerrahisi vb. anabilim dalı uzmanları gözetimi ve denetimi altında bağımsız çalışamayacakları ancak F.T.R uzman doktoru gözetiminde görev yapabileceklerine ve karar verildiği ve kararın üniversiteler arası kurulca da onandığı anlaşılmaktadır.

Bir meslek içinde yer alan çeşitli niteliklere sahip ihtisas alanlarından hangisinin hangi donanımda olması gerektiği ve bilgisini yetki alanlarının belirlenmesinde ülkenin sağlık politikasını oluşturanların ve yasa koyucunun kamu yararı mülahazasıyla takdir hakkı olduğu muhakkaktır. Ancak bu hakkın insan yaşamını doğrudan ilgilendirdiği, yaşam ve sağlık hakkının korunmasını devlete pozitif bir görev olarak yüklediği düşünüldüğünde, bilimsel gerçeklerin uluslar arası standartlara uygun ve keyfiyetten uzak kullanılması gerektiği açıktır. Doktor azlığı, farklı klinikte hasta takip zorluğu, iş yükünü azaltma, sağlık harcaması artışı gibi algısal nitelemelerin, kuralın varlık nedeninde kamusal yarar ihtiyacını karşılamada yeterli ve makul bir gerekçe olması kabul edilemez.

İptali istenen kuralda yer alan ibarenin uygulama bulduğu yer insan sağlığı yani yaşam alanıdır. Sair düzenlerde örneğin hukuki, ekonomik, siyasi hatanın tazmin, seçimler vb. yollar ile ikincil bir denetimle giderilebilmesi olanağı yüksek iken, insan sağlığına ilişkin tıbbi bir hatadan dönme ihtimali de o denli düşük belki de yoktur.

Çağımız demokratik toplumlarında sosyal devlet birey için vardır. Öncelikli görevi de onu korumak, yaşam hakkına saygı göstermek bunun için gerekli tedbirleri almaktır. Sağlıklı yaşam hakkının korunmasının yollarından biride, sağlık sorunu olan bireye iyi bir sağlık hizmeti anlayışı ile doğru tanı koymak, doğru tedavi etmek ve sosyal devlete en az maliyetle bu görevi yaptırmaktır.

İnsan vücudunun bilinebilen tüm fonksiyon bozuklukları için 6 yıllık tıp eğitimi ile yetinilmeyip, klasik bir üniversite eğitim süresi kadar ek bir ihtisas ve sonrasında ilgi duyanlar için yıllarca sürebilecek yandal eğitim süreci gerektiği bir bilimsel gerçek olarak karşımızda dururken, birkaç aylık rotasyon süresine indirgenmiş F.T.R eğitimi ile yetkilenenlerin fizyoterapiste yönlendirme yeterliliği algısı, bu kişiler tarafından önerilen tedavi protokoluna maruz kalanlar yönünden ve başarılı olmayan bir tedavi ile karşılaşmak olasılığını yükseğe taşıyacak olup bununda adil, eşit ve hakkaniyetli olduğu söylenemeyecektir.

Bireyin yaşamına saygılı devlet öncelikle hastayı varsa uzmanına tanı koydurup tedavi ettirmekle mükelleftir. Uzmanın bulunmadığı hizmet yer koşullarında bireyin sağlıklı yaşam hakkı önündeki bu sosyal engelin

kaldırılmak zorunluluğunun anayasal bir görev olduğu hatırlandığında, olumsuz koşulları ortadan kaldırmak için gerekli tedbirleri almak bir ödevdir. Devlete düşen bu görevin yanında kendi maddi ve manevi varlığını koruma, kollama ve geliştirme hakkı karşısında, bireyin sağlığı konusunda ehil bir tabibe görünmek ve tedavi olmak hakkının bulunması asıldır. Kuralda yer alan F.T.R Rotasyonlu uzmanın, F.T.R uzmanına göre eşit özgül yeterliliğinden bahsedilemez. Nitekim tıpta uzmanlık kurulu 82 no'lu kararından öğrenildiği üzere kas iskelet rehabilitasyonu, elektroterapi ve eksersiz uygulamalarında F.T.R uzmanlık dal mensuplarının tedavi planlama, hasta değerlendirme, uygulama izleme ve eğitim faaliyetlerine katılmalarının gerçekleştirilmesinin önerildiği görülmektedir.

Bireyin ihtiyaç içerisinde bulunduğu sağlık problemi konusunda daha çok katkıda bulunacağının yüksek olacağı düşünülen F.T.R. uzmanı yerine, onun çalışma alanını daraltan, bu alana; yetkinliği uzmanlığına göre eş değerde olmayan rotasyon eğitimli bir uzmanın önereceği tedavi protokolu ile yönlendireceği fizyoterapist vasıtası ile müdahale yetkisi veren kuralın zorlayıcı toplumsal bir ihtiyaç olduğu yolunda da yasada hiçbir gerekçe yer almamaktadır.

Bir an için aksi düşünülürse, fizik tedavide anadal uzmanının bulunmadığı bir sağlık kurumunda kendisine yetki verilen algoloji, el cerrahisi, romatoloji yandal uzmanının bulunabileceğini varsaymak ne kadar gerçekçi olacaktır.

Bireyin uzmanından nitelikli sağlık hizmeti alma hakkının temeli yaşam ve maddi manevi varlığını koruma geliştirme hakkıdır. Anayasa Mahkemesi E.1975/198, K.1976/18 sayılı kararında hukuk kurallarının konuluşunda ve yorumlanmasında "İnsan sağlığı en yüksek ve en önemli değer olup bu ilke sürekli göz önünde bulundurulmalıdır." demektedir.

Yasa koyucunun insan sağlığının ön planda olduğu düzenlemelerinde yasa ile ulaşılmak istenen meşru amacı şüpheye mahal bırakmayacak nitelikte ortaya koymalı, düzenleme ile beklenen kamusal yarar ile müdahale edilen hasta sağlık hakkı arasındaki dengenin ölçütü ve araçları belirlenmeli, kural ile öngörülen yolun gaye için en elverişli yol olduğunu şüpheden ari açıklamalıdır. Örneğin bir ay FTR rotasyon gören ortopedi ve travmatoloji uzmanının kendi bu geniş çalışma alanındaki bir operasyon

sonrası fizyoterapisti yönlendirme yeterliliği karşısında, FTR uzmanına ihtiyaç olmadığının bilimsel gerekçesi kuralın ölçülüğünün kabulü için ortaya konulmalıdır.

Kişi hayatının beden ve ruh sağlığı içinde sürdürülmesinin devlete görev kişiye de hak olarak verildiği Anayasamıza göre hakkın gerçekleşmesini engelleyen zorlayan ve zayıflatan bu düzenleme hukuk düzeninde koruma görmemelidir.

Mahkememiz kararı gerekçesinde F.T.R uzmanlık alanı ile yakın ilgisi gözetildiği için kısmi süreli bu eğitimi alan başkaca uzmanlık alanı tabiplerin kendi alanları ile ilgili teşhis ve tedavide fizyoterapist yönlendirmesinin kişinin yaşam varlığını koruma hakkına engel olmayacağını, F.T.R uzmanının çalışma alanını da daraltmayacağını söylemekle yetinmiştir. Ancak hangi kriterlerin bu sonucu doğurduğuna ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır.

Anılan nedenler ile, yeterli açıklık içermeyen, hasta sağlık hakkına yönelik kural hakkında çoğunluk değerlendirmelerine kuralın Anayasa'nın 2., 17. ve 56. maddelerine aykırı olduğu düşünceleri ile katılınmamıştır.

Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6225 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle, 1219 sayılı Kanun'a eklenen ek 14. maddenin ikinci fıkrasında yer alan "…ve ek 1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine…" ibaresinin iptali istenilmektedir.

İptali istenilen ibarenin yer aldığı ek 14. maddenin ikinci fıkrasında tıpta ve diş tabipliğinde ana uzmanlık dalı eğitimlerine merkezi olarak yapılacak (TUS) sınavı, yan dal uzmanlık eğitimlerine ise ek 1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine girişleri merkezi olarak yapılacak (YDUS) sınavında başarılı olmaları halinde başlamaları öngörülmektedir. Fıkrada sözü geçen çizelgede bazı uzmanlıklar için bu uzmanlık ana dalıyla yakınlığı bulunduğu

düşünülen diğer uzmanlık ana dallarında görev yapan uzman doktorlar yönünden eğitim süresini genel kuraldan farklı şekilde özel olarak normal sürelerden daha kısa düzenlendiği görülmektedir.

Anayasa'nın 138. maddesinde; "Yasama ve yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" hükmü yer almaktadır. Yargı kararlarına uyma zorunluluğunu içeren bu hüküm Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin de gereğidir.

28.4.2007 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı Yönetmeliğinin iptali istemiyle açılan dava, Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 1.10.2010 gün ve E.2010-3389 sayılı kararı ile "kendi uzmanlık alanları ile ilintili olan başka ana dallarda kısa süreli ana dal uzmanlık eğitimi imkanı tanınan uzmanların Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavına (YDUS) girerek ana dal uzmanlık eğitimi imkanı tanıyan veya kontenjan açıldığı takdirde uzman oldukları alanlarda yapılan YDUS" ibaresi hukuka aykırı bulunarak yürütmesinin durdurulduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda Danıştay Sekizinci Dairesince açıkca hukuka aykırı bulunarak hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilen bir kuralın yasal düzenlemeye konu edilmesi Anayasa'nın 2 ve 138. maddeleri ile bağdaşmamaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir.

Dava konusu ibarenin yer aldığı kural ile bir uzmanlık ana dalı eğitimine giriş yönünden istisnai bir düzenleme öngörülmekte ve uzmanlık eğitimine başlanabilmesi kural olarak (TUS) sınavında başarılı olma koşuluna bağlı iken, bazı uzmanlık ana dalları yönünden bu uzmanlık eğitimi için başvuran kişinin daha önce bir başka uzmanlık ana dal eğitimini tamamlamış olması koşuluyla, uzmanlığının başvurduğu uzmanlık eğitimi ile yakınlığı gözetilerek ikinci uzmanlık eğitimine başlayabilmesini (YDUS) sınavında başarılı olma koşuluna bağlanmaktadır. Giriş sınavları, eğitim süreleri ve verilen uzmanlık belgeleri itibariyle farklı bir eğitim

sürecini içerdiği açık olan ana dal uzmanlık eğitimi ile yan dal uzmanlık eğitiminin giriş sınavlarının farklı olacağı açıktır. (YDUS) sınavı tamamlanan bir uzmanlık eğitimine bağlı olarak, bu uzmanlık alanına ait soruların sorulduğu daha dar kapsamlı bir sınavdır.

Bu durumda ikinci bir uzmanlık dalında eğitim görmek isteyen uzman tabipler yan dal uzmanlık eğitimi yapmak isteyen uzman tabiplerle aynı konumda olmadıkları gibi, niteliği itibariyle yan dal olmayan bir uzmanlık dalı için (YDUS) sınavına tabi kılınmak suretiyle yan dal uzmanlık eğitimi yapmak isteyen uzman tabiblerle aynı sınava tabi tutulması Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 2., 10., 138. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesi ile çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

FARKLI GEREKÇE

Dava dilekçesinde, 5413 sayılı Kanunla 4924 sayılı Kanunun 5. maddesine eklenen "Sözleşmeli personel, istihdam edildiği hizmet biriminde gereği halinde başhekim, başhekim yardımcısı ve başhemşire olarak görevlendirilebilir" şeklindeki hükmün Anayasa Mahkemesinin 23.7.2009 tarihli ve E.2005/145, K.2009/112 sayılı kararıyla iptal edilmesine rağmen iptal edilen kuralın dava konusu kuralla aynen yasalaştırıldığı belirtilerek, kuralın Anayasa'nın 153. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Mahkememiz çoğunluğu, "iptal edilen kural ile aralarında "özdeşlik" yani amaç, anlam ve kapsam yönlerinden benzerlik bulunmadığı" gerekçesiyle dava konusu kuralın Anayasa'nın 153. maddesine aykırı olmadığına karar vermiştir.

Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına göre Anayasa Mahkemesinin kararları "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar". Bu bağlayıcılık, fıkrada sayılan organ, makam ve

kişilerin Anayasa Mahkemesinin kararlarına uyma ve kararların gereğini yerine getirme zorunluluğunu ifade etmektedir.

Yasama organı, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kanun hükmünün yerine hiç kuşkusuz yeni düzenleme yapabilir. Bunu yaparken de en azından yeni kanun hükmünün muhtemel iptalini engellemek amacıyla Mahkemenin iptal gerekçelerini dikkate alabilir. Ancak, bu durum yasama organının iptal edilen bir kuralın benzerini hatta aynısını yasalaştıramayacağı anlamına gelmez.

Yasama organının iptal edilen bir kuralın yerine yaptığı yeni düzenleme Anayasa Mahkemesinin önüne tekrar geldiğinde anayasallık denetimi bakımından ilk defa gelen kuraldan farklı bir durum söz konusu değildir. Mahkeme daha önceki Anayasa'ya aykırılık gerekçelerinin halen geçerli olduğunu düşünüyorsa kuralın iptaline karar verebilecektir. Mahkemenin söz konusu kuralı, Anayasa'nın diğer hükümleri bakımından incelemeden, sadece daha önce iptal edilen kural ile aralarında özdeşlik veya benzerlik bulunduğu gerekçesiyle iptal etmesi Anayasa'nın lafzıyla ve ruhuyla bağdaşmaz.

Böylesi bir yaklaşım, her şeyden önce, kuvvetler ayrılığı ilkesini zedeleyecektir. Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir kuralın yasama organı tarafından yeniden yasalaştırılamayacağının kabulü, yasama organının yetkilerine yönelik olarak Anayasa'da öngörülmeyen bir sınırlama anlamına gelecektir.

Diğer yandan bu kabul, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının dinamizmini olumsuz yönde etkileyecektir. Gerek Mahkemenin üye kompozisyonundaki değişim gerekse zamana ve yeni şartlara göre görüşlerin değişmesi, kararların da değişebileceğini göstermektedir. Bu nedenle 153. maddedeki bağlayıcılığı iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırılamayacağı şeklinde yorumlamak, iptal kararının ve gerekçelerinin mutlak doğru olduğu ve değiştirilemeyeceği anlamına gelecektir. Böyle bir anlayışın da toplumsal hayatı ve hukuku donduracağı açıktır. (Bkz. Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, 13. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2012, s. 442)

Toplumsal hayatın dinamizmi, zamanla mahkemelerin kararlarında değişimi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Mahkememiz de benzer ya da

aynı kurallar hakkında aradan uzun süre geçmeden farklı sonuçlara ulaşabilmektedir. Bunun en somut örneklerinden biri bizatihi Anayasa'nın 153. maddesine ilişkin yaklaşımlardaki farklılıktır.

Mahkememiz, 4.7.2013 tarihli kararında, iptali istenen kuralın Anayasa Mahkemesinin 19.9.2000 tarihli ve E.1999/39, K.2000/23 sayılı kararıyla iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırılmasından ibaret olduğu, dolayısıyla Anayasa'nın 153. maddesine aykırı olduğu yönündeki iddiayı reddederken "özdeşlik" incelemesine girmemiştir. Mahkeme, red kararını şöyle gerekçelendirmiştir: "*Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasında, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlayacağı hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın bu kuralı Mahkemenin somut olarak Anayasa'ya aykırı bularak iptal ettiği hükümlerin bağlayıcılığıyla sınırlı olup, bu bağlayıcılık yasa koyucunun iptal edilen konuyla ilgili olarak ileriye yönelik farklı bir kanunda yeni bir düzenleme yapamayacağı ve eğer yaparsa yeni düzenlemenin sırf bu nedenle Anayasa'ya aykırı hale geleceği anlamına gelmemektedir. Bu yönüyle kuralın, Anayasa'nın 153. maddesine aykırılığından söz edilemez.*" (E. 2012/100, K.2013/84, K.T: 4.7.2013)

Bu gerekçenin, daha önce iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırıldığı yönündeki tüm anayasaya aykırılık iddialarında geçerli olması gerekir. Anayasa Mahkemesinin iptali istenen kuralla daha önce iptal edilen kural arasında özdeşlik veya benzerlik incelemesi yapma yükümlülüğü yoktur. Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrası da böyle bir incelemeyi gerektirmemektedir. Kaldı ki, bir başka açıdan bakıldığında, "sebep ve amaç unsurları da dikkate alınırsa, farklı tarihlerde çıkarılmış iki kanun hiçbir zaman "aynı" kanun olamaz." (Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Cilt II, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2011, s.829)

Dava konusu kuralın Anayasa'nın 153. maddesine aykırı olmadığı yönündeki karara bu gerekçelerle katılıyorum.

Üye
Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2011/142
Karar Sayısı : 2013/52
Karar Günü : 3.4.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 11. İdare Mahkemesi (E.2012/127)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU : 11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- 1- 18. ve 76. maddeleri hariç olmak üzere tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin,

2- 7. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 10'un (2) numaralı fıkrasında yer alan "… *(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)…*" ibaresinin,

3- 15. maddesiyle 21.7.1983 günlü, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliklerin,

4- a- 53. maddesiyle 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın,

b- 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkraları ile Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

5- 62. maddesiyle 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in birinci fıkrasının,

6- 63. maddesinin (a) bendiyle 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinde yapılan değişikliklerin,

7- 68. maddesiyle 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'ün,

8- 74. maddesinin,

a- (a) bendiyle değiştirilen 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarının,

b- (b) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin,

c- (c) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 23. maddeden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1'in ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

9- 90. maddesiyle 19.2.1985 günlü, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

10- 94. maddesinin birinci fıkrasının,

a- (a) bendiyle 13.8.1993 günlü, 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde yapılan değişikliklerin,

b- (c) bendiyle 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 11. maddesinde yapılan değişiklik ve eklemelerin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 35., 36., 63., 70., 87., 90., 91., 128., 135. ve 160. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ ile İTİRAZ BAŞVURUSUNUN GEREKÇELERİ

A- Dava Dilekçesinin Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"I. HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri" de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhâfaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîlen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186_18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları -- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, karar vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında,

yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 inci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş

Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde- yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Bu bağlamda, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanların da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partiler olacağında kuşku yoktur. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1) 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2) 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası, "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3) 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990 sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4) 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını, "erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu"

gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5) 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6) 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7) 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8) 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 20.03.2001 tarihli ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı Kararı ile 4615 sayılı Yasanın 1 inci ve 2 nci maddelerinde yer alan "idari" ibaresini, "idarî hak kavramının, memurların ve diğer kamu görevlilerinin malî ve sosyal hakları dışında kalan tüm haklarını ifade etmesi nedeniyle belirsizlik içermesi", "idari haklara ilişkin düzenlemelerin Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alan içinde olması" "Malî ve sosyal haklar dışındaki idarî hak kavramı

içinde nitelenebilecek konuların önemli, zorunlu ve ivedi durumlar kapsamında düşünülemeyeceği" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak oyçokluğu ile iptal etmiş; Sayın Haşim Kılıç iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

9) 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27.10.2011 tarihli ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden ve bu görüşlerindeki, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanınması" "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçelerinden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz."

"…

III. GEREKÇELER

1) 11.10.2011 Tarihli ve 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve

Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 18 inci ve 76 ncı Maddeleri Hariç Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı, 24.06.1993 günlü ve 3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı, 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı, 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı; 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27, 20.03.2001 günlü ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde

genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta teşkilatlanmaya ilişkin tüm yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme

usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve kanun hükmünde kararnamenin, 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesinden sonra 20.09.1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle Anayasanın 64 üncü maddesine girdiğinden bu güne kadarki Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan ve bu Dava Dilekçesinin "Hakimin Reddi Talebi" bölümünde belirtilen nedenlerle reddi hakim talebinde bulunulan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır. Yetki yasalarında, çıkarılması için izin verilen KHK'lerin konusunun belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte belirlenen bu konunun mutlaka dar kapsamlı olması gerektiği yönünde Anayasada herhangi bir kural bulunmamaktadır. Kaldı ki, yetki kanunlarında KHK'lerle düzenlenmesi için yetki verilen konunun kapsamının sınırlı mı yoksa geniş mi olduğu şeklindeki bir irdelemenin, sübjektif değerlendirmeleri ortaya çıkaracağı hususu, izahı gerektirmeyecek derecede açıktır. Ayrıca, konu ve kapsamın belirlenmiş olduğunun söylenebilmesi için, hangi yasalarda değişiklik yapılacağının yetki kanununda mutlaka sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir. Bu nedenle, dava konusu yasa kurallarında, bir kısım kanunların isimleri sıralandıktan sonra belirlenen bu iki konuyla ilgili "diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler"de de değişiklik yapılabileceğinin ifade edilmiş olması, konunun belirli olmadığı iddiasına dayanak teşkil edebilecek bir husus değildir. Zira konu ve kapsamın belirtilmiş olması kaydıyla, belirlenen bu konu ve kapsamın sınırları içine hangi yasa ya da KHK'lerin girdiğinin yetki yasasında sayma yoluyla gösterilmesi şart değildir. Bu husus 1961 ve 1982 Anayasalarının konuyla ilgili düzenlemelerinin karşılaştırılmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 1961 Anayasasının konuyla ilgili 64 üncü maddesinde "Yetki veren kanunda … yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi" şartı aranmışken, 1982 Anayasasının 91. maddesinde böyle

bir şarta yer verilmemiştir. Yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin yetki yasasında açıkça gösterilmesi şart olmadığına göre, hangi kanunlarda ya da KHK'lerde değişiklik yapılacağının yetki kanununda sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir.

(…)

Bir başka anayasaya aykırılık iddiası ise, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK'ler çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun bulunmadığına ilişkindir. Dava konusu yetki yasasıyla çıkarılması için izin verilen KHK'ler olağan kanun hükmünde kararnamelerdir. Bu tür KHK'lerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasada öngörülmeyen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "önemli", "ivedi" ve "zorunlu" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasada öngörülen çerçevenin dışına taşacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Oysa yetki yasaları üzerindeki denetimin, Anayasada öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalması gerekir. Bu nedenle, KHK çıkarılması için yetki verilen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir."

Bu dava dilekçesinde Yüksek Mahkemenin iki farklı kararından uzun alıntı yapılmıştır. Birincisi 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararı, diğeri ise 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararıdır.

İki karar arasındaki farklılıklar üzerine çok şey söylenebilir; söylenecektir. Özeti, Anayasa Mahkemesinin geçmişini inkâr ettiği ve çağdaş demokrasiyi yüceltmenin erdemine artık nefesinin yetmediğidir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre;

6223 sayılı Yasanın kapsamına;

- Birincisi, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi" ve bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi" için Yetki Yasasında tek tek sayılan 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname ile bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

- İkincisi ise, 'Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler' yapılması için" Yetki Yasasında sayılan 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

girmektedir.

Başka bir anlatımla, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımını ve dolayısıyla teşkilat yasalarını konu alan bütün yasa ve yasa gücünde kararnameler ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarını konu alan tüm personel kanunları ile kanun hükmünde kararnameler, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamındadır ve dolayısıyla teşkilat ve personeli konu alan tüm yasa ve yasa gücünde kararnamelerin Yetki Kanununun kapsamında olması, Anayasanın 87 nci maddesine göre "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" anlamına geldiği gibi kapsamı da belirli olduğu için Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırılık oluşturmamaktadır.

Bu yorum, "Kamu hizmetlerinin kapsamı ile kamu hizmetlerini yürütecek her türlü kamu kurum ve kuruluşunun teşkilatı ile görev ve yetkilerini; bağlılık, ilgililik ve ilişkililik ilişkilerini; hizmet üretme süreçlerini; memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ve diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esasları ile mali, sosyal ve diğer her türlü özlük hakları ile sorumluluklarını; kamu hizmetlerinin finansman biçimleri ile harcama usul ve esaslarını yeniden belirlemek amacıyla yürürlükte bulunan tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik ve yeni düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki vermektir." şeklindeki bir yetki yasasının da konusu ve kapsamı -6223 sayılı Yetki Yasasından daha da-

belirgin, kısa, öz ve anlaşılabilir olduğundan, Anayasaya daha da uygun olacağı anlamına gelmektedir.

Bu yoruma, Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesi nedeninin, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanması ile Anayasa Komisyonu Başkanının da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." biçiminde görüş bildirmesini de görmezden gelip, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarını da yok sayarak, "KHK çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada her hangi bir düzenleme yer almamaktadır." saptamasını da eklersek;

Seçimler yapıldıktan sonra Bakanlar Kurulunun hazırladığı yetki yasası tasarısına TBMM'nin yetki vermesini sağladıktan sonra -75'şer günlük bütçe süreci hariç- bir sonraki genel seçimler sonuçlanıp TBMM açılana kadar TBMM'yi kapatmak; acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durum olmadığı sürece de TBMM'yi toplantıya çağırmamak gerekecektir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüş, net bir biçimde bunu söylemektedir.

Bu görüş, Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetini değil, bambaşka bir devleti tanımlamakta; tanımlanana ne dendiği de herkes tarafından bilinmektedir.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 35 adet KHK çıkarılmış; bir tanesi yürürlükten kaldırıldığı için geriye yürürlükte 34 adet KHK kalmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır. 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 10.10.2011 tarihli

ve 657 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK'nin 34 üncü maddesi ile 14.06.1935 tarihli ve 2819 sayılı Elektrik İşleri Etüd İdaresi Teşkiline Dair Kanunun 2 nci maddesi değiştirilerek EİE İdaresinin görevleri yeniden düzenlenirken; yine aynı gün 02.11.2011 tarihli (1. Mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanan 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK'nin 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 11 inci madde ile Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. Başka bir anlatımla, 02.11.2011 tarihinde aynı gün, 657 sayılı KHK ile Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün görevleri yeniden düzenlenirken; 662 sayılı KHK ile ise Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. Bu durum göz önüne alındığında, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebilmesi için, Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş kararlarına göre, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç Anayasal koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmesi şöyle dursun, Bakanlar Kurulunun yönetmelikle kurallaştırmanın dahi asgari gerekleri olan araştırma, inceleme, ihtiyaçları tespit etme ve giderme yollarını belirleme gibi ciddi hiçbir hazırlığının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren yasal düzenlemelerin KHK'lere konu oluşturamayacağının en açık, belirgin ve tartışmasız göstergesidir.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri altüst edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini

de değiştirmektedir. Hatta bu değişiklikleri 657 ve 662 sayılı KHK'lerde örneğine yer verildiği üzere aynı gün görevlerini düzenlediği kurumu, aynı gün kapatmaya vardırabilmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Varlığını Anayasaya borçlu olan Anayasa Mahkemesinin bu yalın gerçeği görmezden gelerek tüm teşkilat ve personel yasalarının parlamenter süreç dışında yapılmasını, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 87 nci ve 91 inci maddelerine rağmen teşvik etmesinin, hukuksal hiçbir gerekçesi olamaz.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasa Mahkemesinin 91 inci maddeye ilişkin Danışma Meclisinde ileri sürülen görüşler ile Anayasanın Başlangıcı ve Birinci Kısmında kurulan demokratik parlamenter sistemin niteliğinden hareketle öngördüğü ve içtihat haline getirdiği "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 662 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

02.11.2011 tarihli ve 28103 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 11.10.2011 tarihli ve 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile;

- 633 sayılı Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda,

- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda,

- 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda,

- 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda,

- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunda,

- 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunda,

- 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda,

- 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununda,

- 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanunda,

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda,

- 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunda,

- 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 6085 sayılı Sayıştay Kanununda,

- 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunda,

- 5411 sayılı Bankacılık Kanununda,

- 5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanunda,

- 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında KHK'de,

- 5671 sayılı Merkezi Finans ve İhale Biriminin İstihdam ve Bütçe Esasları Hakkında Kanunda,

- 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda,

- 190 sayılı Genel Kadro Usulü Hakkında KHK'de,

- 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 6245 sayılı Harcırah Kanununda,

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

- 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK'de,

- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda,

Olmak üzere toplam 32 yasa ve yasa gücünde kararnamede değişiklik yapılmıştır.

Bilindiği üzere yasaların lafzi yorumunda dahi kısım, bölüm, madde, fıkra, bent, alt bent silsilesi ve bütünlüğü büyük bir önem taşımaktadır. Bir alt bendin ilgili olduğu bent, bendin ilgili olduğu fıkra, fıkranın ilgili olduğu madde, maddenin ilgili olduğu bölüm, bölümün ilgili olduğu kısım bağlamında değerlendirilmesi genel kuraldır.

6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı, 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak; (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, (20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilişkilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar." şeklinde hüküm altına alınmış; (b) bendinde ise, "Kamu Kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak; (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde, yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin gerekçesinde de aynen, "Kanunun amacını ve kapsamını belirleyen bu maddede, kamu hizmetlerinin düzenli, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki

dağılımının yeniden belirlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Oysa, 662 sayılı KHK ile değişiklik yapılan;

- 633 sayılı Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun,

- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunun,

- 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu,

- 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu,

- 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun,

- 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun,

- 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK,

- 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu,

- 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanunu,

- 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun,

- 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun,

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,

- 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun,

- 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,

- 6085 sayılı Sayıştay Kanunun,

- 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,

- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun,

- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu,

- 5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun,

- 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında KHK,

- 5671 sayılı Merkezi Finans ve İhale Biriminin İstihdam ve Bütçe Esasları Hakkında Kanun,

- 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun,

- 190 sayılı Genel Kadro Usulü Hakkında KHK,

- 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,

- 6245 sayılı Harcırah Kanunu,

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,

- 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK,

- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununundan,

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK ile 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun dışında hiç biri 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır.

Yetki Yasasının kapsamında olanlar, 662 sayılı KHK'nin 18 inci maddesiyle değişiklik yapılan 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK ile 76 ncı maddesiyle değişiklik yapılan 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanundan ibarettir ve bunlar hakkında da iptali isteminde bulunulmaktadır.

657 sayılı Kanun, 6223 sayılı Kanunun kapsamında olmakla birlikte, 657 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan ve dolayısıyla yetkisiz düzenleme yapılan 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda yapılan değişikliklere bağlı değişikliklerdir. Asıl değişiklik hükümsüz kalınca bağlı değişikliğin de hükümsüz olacağı tabidir.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 6223 sayılı Kanunun kapsamında olmakla birlikte, 2828 sayılı Yasanın adı, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan 03.06.2100 tarihli ve 633 sayılı KHK'nin 35 inci maddesiyle "Sosyal Hizmetler Kanunu", 4059 sayılı Kanunun adı ise 03.06.0211 tarihli ve 637 sayılı KHK'nin 38 inci maddesiyle "Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun için alınan yetki, Yetki Yasasından sonra Yetki Yasasıyla ismi

değiştirilmiş olan 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun için maddi hukuk bağlamında kullanılamaz.

Öte yandan, 633 sayılı Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılmıştır.

662 sayılı KHK ile ise, Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'lerde değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 16.04.2003 gün ve E.2003/22, K.2003/34 sayılı Kararında, "Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasadan (mad. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynı ya da değiştirerek kabul eden yasa ile kesilir. KHK'nin Anayasaya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasalar bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemez." denilmiştir.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayalı olarak 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 663 sayılı Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK çıkarıldığı ve söz konusu KHK'ler çıkarılmış olmakla 6223 sayılı Yasayla alınan yetki kullanıldığı için 633 sayılı, 639 sayılı, 644 sayılı ve 652 sayılı KHK'lerin Yetki Yasasıyla olan bağı kesilmiştir. Dolayısıyla 662 sayılı KHK ile söz konusu KHK'lerde değişiklik yapılamaz.

Öte yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname

ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararname arasında sayılmayan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerin, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendinde yer alan "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," ifadesi kapsamı içinde oldukları da ileri sürülemez. Çünkü, (20) ve (7) numaralı alt bentler içinde değerlendirilebileceği ileri sürülür ise bu durum, (20) numaralı alt bentten önce sayılan 19 alt bendin ve (7) numaralı alt betten önce sayılan (6) alt bendin boşu boşuna sayıldıkları anlamına gelir ki, yasakoyucuyu boş işlerle uğraşan bir angarya merkezi değildir. Yasakoyucunun kapsamı geniş tutmak için bu yolu seçtiği ileri sürülüyor ise, 25 yasayı sayan yasakoyucunun, eğer kapsama almak istiyor ise örneğin 2500 yasayı da sayabileceğini ve saymasının önünde de hiçbir engelin bulunmadığını kabul etmek gerekir. Diğer yandan, bu değerlendirme kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olsun olmasın -2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 05.05.1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu vb. dahil-tüm teşkilat ve usul kanunları ile KHK'lerin, (20) numaralı alt bendin; personele ilişkin hükümler taşıyan tüm kanun ve KHK'lerin ise (7) numaralı alt bendin kapsamı içinde olduğu gibi Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetinin temel özellikleriyle bağdaşmayan bir iddia olmaktan öteye geçemez.

Çünkü, bu durumda yasakoyucunun (1)'den (19)'a kadar 19 adet ve (1)'den (6)'ya kadar 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameyi saymak yerine, doğrudan, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ile "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu

görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," demesi ve böylece söz konusu müneccimliği de içeren iddiaya hukuki bir taban oluşturması gerekirdi.

6223 sayılı Yetki Yasasının yürürlüğe girişinden sonra yürürlüğe girecek kanun ve KHK'ler de dahil tüm yasa ve yasa gücünde kararnameleri kapsamına alan bir düzenleme nasıl ki, Anayasanın 91 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını ve ilkelerini göstereceği kuralı ile Başlangıcının dördüncü fıkrası, 2 nci maddesi ve yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceğine ilişkin 7 nci maddesi karşısında Anayasal koruma göremeyecek ise, aynı anlama gelen bir yorumun da aynı gerekçelerle koruma göremeyeceği açıktır.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, Yetki Yasası'nın Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması, verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirlemesi ve dolayısı ile söz konusu istisnai yetki ile Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan yasama yetkisi kapsamında Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Yürürlüğe girecek olanlar da dahil tüm teşkilat, personel ve usul yasalarına ilişkin düzenleme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesi, hiç tartışma yoktur ki yasama yetkisinin devridir. Aksine bir düşünce, TBMM'nin ve dolayısıyla kuvvetler ayrılığına dayalı demokratik rejimin varlığının ve gerekliliğinin tartışmaya açılarak inkarı kadar, Anayasa Mahkemesinin varlığının ve gerekliliğinin de tartışmaya açılarak inkarı anlamına gelir.

Ayrıca, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu teşkilat kanunu ya da personel kanunu değil; usul kanunudur. Oysa, 6223 sayılı Yetki Yasasının

1 inci maddesinin (2/a) bendinde, "Bu kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak" denilerek teşkilat kanunlarına vurgu yapılıp teşkilata ilişkin 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname sayılmış; (2/b) bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," denilerek personel kanunlarına vurgu yapılıp personele ilişkin 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararname sayılmıştır.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına açıkça yazılı olanlar dışında her neyin girdiği ileri sürülüyorsa, bunların Bakanlıklar ile bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına ilişkin teşkilat kanunu/kanun hükmünde kararnamesi ya da personeline ilişkin personel kanunu/kanun hükmünde kararnamesi olması gerekeceği her türlü tartışmanın dışındadır.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'ler hariç diğer yasa ve yasa gücünde kararnameler uzun süredir yürürlüktedir ve yürürlüğe girdikleri tarihten, söz konusu değişikliklerin yapıldıkları tarihe kadar değiştirilmelerini "zorunlu" kılan "ivedi" ve "önemli" bir durum ortaya çıkmamıştır. 662 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği 11.10.2011 tarihinde, o gün, hemen ve aniden değiştirilmezler ise kamu hizmeti ve faaliyetlerin, bundan şu ya da bu şekilde olumsuz etkileneceği, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" durumu da söz konusu değildir. Bu bağlamda iptali istenen 662 sayılı KHK'nin 18 inci ve 76 ncı maddeleri hariç diğer tüm madde ve ekleri, Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 02.11.2011 tarihli ve 28103 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 11.10.2011 tarihli ve 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci ve 76 ncı maddeleri hariç tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeler, Anayasanın

Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 7 nci Maddesiyle 633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Eklenen Geçici 10 uncu Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Parantez İçinde Yer Alan "… (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 7 nci maddesiyle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen geçici 10 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ait Ankara 75. Yıl Dinlenme ve Bakımevi, İstanbul Etiler Dinlenme ve Bakımevi, İzmir Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi ve Salihli Huzurevi; kadroları, taşınır ve taşınmazları, taşıt, araç, gereç ve malzemeleri, her türlü borç ve alacakları, hak ve yükümlülükleri, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtları ve dokümanları ile birlikte bu maddenin yayımı tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına devredilmekte; (2) numaralı fıkrası ile ise, devredilen kurumlarda 1/9/2011 tarihi itibarıyla fiilen görev yapan personel, anılan tarihteki statülerine göre aynı unvanlı kadrolarda veya pozisyonlarda istihdam edilmek üzere Bakanlığa devredilmekte; Bakanlığa devredilen personele yeni kadro veya pozisyonlarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadro veya pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği kurallarına yer verilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bakımevi ve huzurevlerinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına devredilmesi ve devirle beraber çalışan personelin de kadrolarıyla birlikte devredilmesi yasakoyucunun takdir hakkı kapsamındadır.

Ancak, bu devirden dolayı personelin mali hak kaybına uğratılmaması ve dolayısıyla kazanılmış mali haklarının korunması da hukuk devleti olmanın gereğidir.

Yapılan düzenlemede, devredilen personele yeni kadro veya pozisyonlarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadro veya pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarının yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği kurallarına yer verilerek kazanılmış mali haklarının korunduğu gibi bir izlenim yaratılmıştır.

Ancak fıkrada, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır" ifadesine yer verilerek, kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı bakımevi ve huzurevlerinde çalışan birinci derece kadrolu psikologun devirden önce en son aldığı net maaşı 100 TL ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığındaki birinci derece kadrolu psikologun net maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı devrolunan psikologun kurumundaki maaşı 111 TL, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığındaki psikologun maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, devren atanan psikologa herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla devrolunan psikolog aylık maaşının sabitlenmesi nedeniyle mali hak kaybına uğrayacaktır.

Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesinin en önemli unsurlarından biri kazanılmış hakları korumaktır. Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslararası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuk Devletinin en önemli unsuru olan hukuk güvenliği, hukuk düzeni yanında, bütün devlet faaliyetlerinin az çok öngörülebilir olmasını gerektirir. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statüye dayalı mali ve sosyal hakların süreceğine duyulan güveni de içerir.

Kazanılmış hak, yalnızca geçmişe ilişkin edinmeyi değil, geleceği de bu geçmişe bağlı olarak aynı durumda korumayı öngörür. En son ayda alınan aylığın

sabitlenmesi, kişinin mali edinimlerini geleceğe taşımadığı için yapılan düzenleme, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 633 sayılı KHK, Gerekçelerin 1 inci maddesinde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildir. Kapsamında olduğu ileri sürülse dahi, 6223 sayılı Yetki Yasası mali haklara ilişkin düzenleme yapılmasına yetki vermemektedir. Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yasanın kapsamında olmayan alanlarda düzenleme yapması, Anayasanın 91 inci maddesi yanında Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci ve 7 nci maddesine de aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesiyle 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen geçici 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında parantez içinde yer alan "… (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) …" ibaresi, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

3) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 15 inci Maddesi ile 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun Ek 4 üncü Maddesinin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yapılan Değişiklik

TBMM, Bakanlar Kuruluna 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Yasasının (2/a-8) maddesiyle, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda ve (2/a-12) maddesiyle ise 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak yetki vermiştir.

Bakanlar Kurulu aldığı bu yetkiye dayanarak 08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 06.04.2011 tarihli ve 636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'yi çıkarmış ve Çevre ve Orman Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığını, Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı adı altında birleştirerek 4856 sayılı Kanun ile 180 sayılı KHK'yi yürürlükten kaldırmıştır. Bu bağlamda, Bakanlar Kurulu 4856 sayılı Kanun ile 180 sayılı KHK için aldığı yetkiyi kullanmıştır.

Ancak, bundan bir ay sonra Çevre ve Orman ve Şehircilik Bakanlığını Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adı altında tekrar ikiye ayırmayı kararlaştırmış ve 04.07.2011 tarihli ve 27984 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 29.06.2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'yi çıkararak 636 sayılı KHK'yi yürürlükten kaldırmıştır.

Bakanlar Kurulunun yetki aldığı 4856 sayılı Kanun ile 180 sayılı KHK yürürlükten kalkmış olduğundan ve yürürlükten kaldıran 636 sayılı KHK, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayalı olarak ve ondan sonra çıkarılmış bulunduğundan, Bakanlar Kurulunun 644 sayılı KHK'yi kimden, ne zaman, hangi yasayla aldığı yetkiye dayanarak çıkardığı hukuksal anlamda meçhuldür.

Bununla yetinmeyen Bakanlar Kurulu, Sayın Erdoğan Bayraktar'ın Çevre ve Şehircilik Bakanlığına atanmasıyla bu defa yine 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanarak çıkardığı 636 sayılı KHK'yi yürürlükten kaldıran 644 sayılı KHK'de değişiklik yapmak üzere 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK'yi çıkarmış ve 51 inci maddesiyle 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa ek 4 üncü maddeyi eklemiştir.

Ek 4 üncü maddenin birinci fıkrasıyla, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurullarının yetkisinde olan taşınır tabiat varlıkları hariç tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili olarak 2863 sayılı Kanunda öngörülen iş, işlem ve kararlara ilişkin görev ve yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uhdesine alınmış; ikinci fıkrasında ise aynen, "Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili hususlarda karar almak ve bu Kanunda öngörülen diğer iş ve işlemlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yardımcı olmak üzere; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarının veya ilgili Müsteşar Yardımcısının başkanlığında, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış biolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri ve hukukçular ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlardan Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve taşrada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlığında, aynı meslek alanlarından yeterli sayıda uzmanın katılması suretiyle yeteri kadar Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu teşkil edilir. Bu komisyonların iş,

işlem ve kararları konusunda, bu Kanunun Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulları ile ilgili hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca alınan ilke kararları çerçevesinde kıyasen uygulanır." denilmiştir.

Bununla da yetinmeyen Bakanlar Kurulu, şimdi ise yine 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanarak çıkardığı 636 sayılı KHK'yi yürürlükten kaldıran 644 sayılı KHK'de değişiklik yapmak üzere çıkardığı 648 sayılı KHK ile 2863 sayılı Kanuna eklediği ek 4 üncü maddesini, 662 sayılı KHK'nin 15 inci maddesiyle (galiba biraz karışık oldu), "21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış biolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri" ibaresi, "söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi" şeklinde değiştirilmiş ve aynı cümlede yer alan "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlığında," ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır." şeklinde değiştirmektedir. Bakanlar Kurulunun 6223 Yetki Yasası ile yaptıkları, Nasrettin Hoca'nın "Tavşanın suyunun suyu" fıkrasındaki gülmece boyutunu da aşıp, "Tavşanın suyunun suyunun suyunun suyu" biçimine gelerek trajikomik bir hal almıştır.

Sanki, 6223 sayılı Yetki Yasası ile Bakanlar Kuruluna kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de düzenleme yapma yetkisi değil de, Türkiye'nin hukuk sistemi bir fanusun içine alınıp siyasal alandan yalıtılarak Bakanlar Kuruluna fanusun içinde istediği deneyleri, istediği araçları kullanarak isteği yöntem ve tekniklerle yapma yetkisi verilmiştir.

Oysa, Anayasa Mahkemesinin 16.04.2003 gün ve E.2003/22, K.2003/34 sayılı Kararında, "KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynı ya da değiştirerek kabul eden yasa ile kesilir." denilmiştir.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yetki Yasasının 4856 sayılı Kanun ve 180 sayılı KHK ile olan bağı, 636 sayılı KHK ile kesilmiş olduğundan; 644, 648 ve 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmadıkları gibi, Yetki Yasasının kapsamında olmayan 2863 sayılı Kanuna 648 sayılı KHK'nin 51 inci maddesiyle eklenen ek 4 üncü madde Yetki Yasasına

dayanmadan eklenmiştir ve 2863 sayılı Yasaya yetkisiz olarak eklenen ek 4 üncü maddenin 662 sayılı KHK'nin 15 inci maddesiyle değiştirilmesi de Yetki Yasası kapsamında yapılan bir tasarruf değildir.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişmesi Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

2863 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendinde tabiat varlıkları, "jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir." şeklinde tanımlanırken; (3) numaralı alt bendinde ise sit, "tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır." şeklinde tanımlanmıştır.

Yasal tanımı yukarıdaki şekilde olan tabiat varlıkları ile doğal sit alanlarının korunmasına ilişkin kararların, "söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi"nden oluşan komisyon tarafından verilecek olması, Aziz Nesin öykülerinde dahi rastlanmayan "komik" liğin ötesinde, tam anlamıyla bir "trajedi" dir.

Çünkü;

Mimarlar; esas olarak her türlü binanın tasarım işini yaparlar. Nitekim, 02.06.2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin "Mimarlık hizmetleri" başlıklı 5 inci maddesi aynen,

"Mimarın ihtisasına, formasyonuna ve iştigal konusuna göre; müellif olarak tasarlamaya, uygulamaya, kabule, imzaya yetkili ve sorumlu olduğu mimarlık hizmet alanları şunlardır:

a) Mimari tasarım hizmetleri: Mimari proje hizmetleri, rölöve, restitüsyon, restorasyon hizmetleri, imalat projesi çalışmalarıdır.

b) Mimari uygulama ve yönetimi hizmetleri: Mimari mesleki kontrollük, proje ve şantiye koordinasyonu ve planlaması; şantiye şefliği, saha mimarlığı; mimari fenni mesuliyet, (Ek ibare - R.G.: 06.02.2010 - 27485 /2) "mimari proje ve uygulama denetimi, yardımcı kontrollük, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri," kontrollük, geri besleme çalışmaları ve kabul teslim çalışmalarıdır.

c) Mimari danışmanlık hizmetleri: Mimari danışmanlık, müşavirlik, bilirkişilik, (Ek ibare - R.G.: 06.02.2010 - 27485 /2) "gayrimenkul değerleme," hakemlik, eksperlik, jüri üyeliği, raportörlük; mimari proje yönetimi, yapılabilirlik, fizibilite çalışmaları, program hazırlığı, özel araştırma ve çalışmalar, dosya hazırlığı, iş ve işlem takibi gerektiren işlerin yapılması, ihale dosyası hazırlanması, karşılaştırmalı keşif ve şartname hazırlanmasıdır.

d) Mimari eğitim çalışmaları: Mimari eğitim ve öğretim çalışmalarıdır.

e) Diğer sanatsal çalışmalar: Sanat eseri seçimi, maket çalışmaları, üç boyutlu görsel çalışmalar ve benzeri hizmetlerdir.

Mimar (Ek ibare - R.G.: 06.02.2010 - 27485 /2) "bununla birlikte" ulusal ve uluslararası düzenlemelerle (Değişik ibare - R.G.: 06.02.2010 - 27485 /2) "tanımlanan" yeni mesleki hizmet alanlarında da, bu düzenlemeler çerçevesinde hizmet verir."

denilmektedir.

Bu bağlamda, tabiat varlıklarının rölöve, restitüsyon ve restorasyon hizmetleri proje çalışmaları bir mimarlık hizmetidir.

Peyzaj mimarları, inşa edilmiş veya edilecek olan bir binanın veya bina gruplarının içinde, dışında veya çevresinde yer alan alanları estetik bir tasarımla düzenleme işini yaparlar. Bu tasarlama sürecinde ağaç, çalı, çiçek vb. canlı bitkiler yanında, doğal yada yapay taban döşeme malzemeleri, heykel, sütun vb cansız malzemeleri kullanırlar. Peyzaj mimarlığı, bugüne, şimdiye ait bir mühendislik dalıdır. Jeolojik, tarih öncesi veya tarihi devirlerle ilgisi ve akademik bilgisi, çevre düzenleme işinde bu devirlerde oluşmuş mermer, bazalt, andezit vb. doğal malzemelerden hangisini, ne şekilde ve nereye kullanacağı ile sınırlıdır.

Şehir Plancıları, çeşitli büyüklüklerde ve değişik ekolojik ortamlarda yer alan insan yerleşmelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kurumsal potansiyellerini izleyip

değerlendirme ve gelişme eğilimlerine kentsel planlama, kentsel tasarım, kentsel koruma ve yenileme amacıyla bir plan çerçevesinde yön verme hizmetlerini yaparlar.

Çevre mühendisleri, doğal kaynakların kullanımı ve çevrenin insan sağlığına uygun hale getirilmesi alanında çalışırlar. Genel olarak başlıca çalışma ve uzmanlık alanları; su ve atık su arıtma, hava kirliliği kontrolü, katı atık bertarafı, toprak kirliliği vb. dir. Bu bağlamda, evsel ve sanayi atık su arıtma tesislerinin tasarımı, inşası ve işletilmesi, su şebekeleri, içme suyu arıtımı, atık suların geri çevrimi ve yeniden kullanılması, isale hatları, kanalizasyon tesislerinin tasarımı ve inşası, çevresel etkilerin değerlendirilmesi raporu hazırlanması, hava ve toprak kirliliği, tesis içi proses kontrolu ve temiz üretim teknolojilerinin araştırılması gibi alanlarda hizmet üretirler.

Orman mühendisleri, genel olarak orman alanlarının saptanması, sınırlandırılması, ağaçlandırılması, korunması, işletilmesi ve geliştirilmesi gibi konularda hizmet yürütürler. Bu bağlamda, orman ağaç ve florasına uygun tohum üretimi, aşılama, tohum ve ağaç ıslahı, fidanlık ve sertifikasyon faaliyetleri, ağaçlandırma, erozyonla mücadele, orman amenajman, yaban hayatı, orman işletme ve koruma faaliyetlerini yaparlar.

Bu mesleklerin tamamı, esas olarak şimdiye, şu ana aittir. Faaliyetleri ve uzmanlık alanları insanların şu andaki biyolojik, barınma ve çevresel ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarıyla ilgili asıl meslek insanları ise Arkeolog, Sanat Tarihçileri ve Biyologlardır.

Arkeoloji, Eski Yunancada "arkheos/eski" ile "logos/bilim" sözcüklerinin birleştirilmesinden türetilmiştir ve "eskinin bilimi" anlamına gelmektedir. Arkeologlar, tarihi ve kültürel eserlerle tabiat varlıklarını ortaya çıkarma, tarihsel, kültürel ve sanatsal yönden inceleme ve eserleri insanlığın kültürel geçmişi, kültürlerin değişimi ve birbirleriyle ilişkileri bağlamında irdeleme faaliyetlerinde bulunurlar. Arkeologlar, yazılı tarihten önce ve sonra yaşamış insanlara ait araç, gereç, eşya ve kalıntıları inceleyerek bunların hangi uygarlığa ait olduklarını ve insanların hangi fizyolojik şartlarda nasıl yaşadıklarını ortaya koymaya çalışırlar.

Sanat tarihçileri, görsel sanatların evrimini inceler ve sanattaki değişimlere bir sistem çerçevesinde yaklaşarak, sanat yapıtlarını sınıflandırmayı, şekillendirilmelerini

anlamayı ve yorumlamayı amaç edinirler. Bunun yapılabilmesi de yapıtı üreten sanatçının içinde yaşadığı ve çalıştığı tarihsel, kültürel ve fiziksel ortamın ayrıntılarıyla bilinmesini ve sanatçının düşünce, esin ve kavrayışlarını yönlendiren etmenlerin anlaşılmasını gerekli kılar.

Biyoloji, Eski Yunancada "bios/yaşam" ile" logos/bilim" sözcüklerinin birleştirilmesinden türetilmiştir ve "yaşam bilimi/ hayatın incelenmesi" anlamına gelmektedir. Biyologlar tüm canlıları, küresel boyuttan hücre ve molekülleri kapsayan mikroskobik boyuta kadar, çevresel şartlarıyla birlikte inceler. Biyoloji, ana ve birçok alt dalları olan temel bir bilimdir. Bitkileri inceleyen dalı botanik; hayvanları inceleyen dalı zooloji ve mikroorganizmaları inceleyen dalı mikrobiyoloji adını almıştır. Öte yandan, incelenen organizmaların derecesine göre de hayatın temel kimyasını inceleyene moleküler biyoloji, hayatın temel yapı taşı olan hücreleri inceleyene hücre biyolojisi, organizmaların iç organlarının çalışmasını inceleyene fizyoloji, organizmaların dış görünüşünü inceleyene morfoloji, ve organizmaların birbirleri ve çevreyle ilişkilerini inceleyene ise ekoloji denilmiştir.

Bilimsel ve teknik anlamda, tabiat varlıkları denilince arkeolog ve sanat tarihçileri, doğal sit alanı denilince de biyologlar anlaşılır.

Mimar, Peyzaj Mimarı, Şehir Plancısı, Çevre Mühendisi ve Orman Mühendislerinin jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait tabiat varlıkları ve jeolojik dönemlere ait doğal sit alanları ile doğrudan bir ilgileri olmadığı gibi asıl uzmanlık alanları yaşayan insanların şu andaki beslenme, barınma ve çevresel ihtiyaçlarını karşılamak üzerine iken; arkeologlar ile sanat tarihçilerinin ilgi, bilgi ve uzmanlık alanları tarih öncesi ve tarihi devirlere ait taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, biyologların ise jeolojik devirlerden günümüze ulaşan doğal sit alanlarının ekolojisi ve buralarda yaşayan canlıların her şeyi üzerinedir.

Bu eğilip bükülemeyecek apaçık gerçeklere rağmen, tabiat varlıkları ile doğal sit alanlarının, tespit ve tescili ile koruma amaçlı imar planı ve koruma ve yapılaşmaya ilişkin ilke kararlarını yapacak Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonunun, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarının veya ilgili Müsteşar Yardımcısının başkanlığında, "söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi" ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlardan; Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarının ise aynı meslek alanlarından yeterli sayıda uzmanın katılması suretiyle oluşturulması ve söz konusu komisyonlarda 6863 sayılı Kanunun

58 inci maddesinde düzenlenen koruma kurullarında yer alan arkeolog ve sanat tarihçilerine bilinçli olarak yer verilmemesi ve biyologların da kurullardan çıkarılmış olması gerçek anlamda bir trajedidir.

Her mesleğin öncelikleri vardır. Arkeolog, sanat tarihçisi ve biyologlar, var olanı keşfetmeyi, koruma altına almayı ve gelecek kuşaklara nakletmeyi amaçlar ve bundan onur, gurur, ve heyecan duyarlar. Mesleki ve insani doyumlarını böyle sağlarlar.

Amaçlananın, tabiat varlıkları ile doğal sit alanlarını ve bunlara ilişkin koruma alanlarını, Anayasanın 63 üncü maddesinde belirtildiği şekilde korumak, değerlendirmek ve gelecek kuşaklara aktarmak değil; kuralsız bir şekilde yerleşme ve yapılaşmaya açmak olduğu apaçık bir gerçekliktir. Yasaların amaç öğesindeki sakatlık, başlı başına Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık nedenidir.

Yasakoyucu, Anayasanın 56 ncı ve 63 üncü maddelerinde kurallaştırılan Devletin görevlerine ilişkin düzenlemeleri yaparken, 56 ncı ve 63 üncü maddelerdeki esaslarla birlikte Anayasanın 11 inci maddesine göre diğer hükümlerini de gözetmek durumundadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan devlettir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin E.1985/1, K.1986/4 sayılı Kararında, "Yasa koyucuya verilen düzenleme yetkisi, hiçbir şekilde kamu yararını ortadan kaldıracak veya engelleyecek... biçimde kullanılamaz" denilmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararında vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri içinde yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesiyle bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle bir ülkenin en önemli varlık ve değerlerinden olan ve Anayasal güvence altında bulunan tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile bunlara ilişkin koruma alanlarının ve değerlerinin Anayasanın öngördüğü şekilde

korunup, değerlendirilerek gelecek kuşaklara aktarılması için yasa koyucunun bu esası gözardı etmemesi ve yasalara bunu en iyi şekilde yansıtması zorunludur.

Yasal düzenlemeler, kanun koyucunun yapacağı tercihlere göre şekillenecektir; yani kanun koyucu, Anayasada belirtilen amacı veya kamu yararını gerçekleştirmek için getireceği çözümü seçmekte serbesttir. Burada takdir yetkisi kanun koyucuya aittir.

Bununla birlikte yasakoyucu, takdirine bırakılmış konularda, düzenleme yetkisini kullanırken, kuşkusuz, Anayasa kuralları ile kamu yararının ve kamu düzeninin gereklerine ve hukukun genel ilkelerine de bağlı kalmak durumundadır (E.1980/1, K.1980/25, K.t. 29.04.1980; E.1963/124, K.1963/243, K.t. 11.10.1963 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararları). Yasakoyucunun kamu yararının dışında bir amaç gütmesi Anayasaya aykırılık oluşturur. Çünkü, yasaların amaç öğesindeki sakatlık başlıbaşına bir aykırılık ve iptal nedenidir. Bu durum, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesinin gereğidir. Anayasanın takdirine bırakmadığı emredici kurallar için ise, Anayasanın 2 nci maddesi ile birlikte 63 üncü maddesinin gerektirdiği düzenlemeleri yapmak, yasakoyucu için Anayasal bir zorunluluktur. Aksine düzenleme, Anayasanın 2 nci ve 63 üncü maddelerine aykırılık oluşturur.

Türkiye'nin 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılması uygun bulunan ve 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanan (R.G. 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı) Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesinin;

1 inci maddesinde,

"Bu sözleşmenin amaçları bakımından aşağıdakiler "kültürel miras" sayılacaktır:

Anıtlar: Tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikte eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleri.

Yapı toplulukları: Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı toplulukları.

Sitler: Tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnaî evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik sitleri kapsayan alanlar."

2 nci maddesinde;

"Bu Sözleşmeye göre aşağıdaki eserler "doğal miras" sayılacaktır:

Estetik veya bilimsel açıdan istisnaî evrensel değeri olan, fiziksel ve biyolojik oluşumlardan veya bu tür oluşum topluluklarından müteşekkil doğal anıtlar.

Bilim veya muhafaza açısından istisnaî evrensel değeri olan jeolojik ve fizyografik oluşumlar ve tükenme tehdidi altındaki hayvan ve bitki türlerinin yetiştiği kesinlikle belirlenmiş alanlar,

Bilim, muhafaza veya doğal güzellik açısından istisnaî evrensel değeri olan doğal sitler veya kesinlikle belirlenmiş doğal alanlar."

denilmiş;

3 üncü maddesinde; "Yukarıda 1 inci ve 2 nci maddelerde belirtilen ve kendi toprakları üzerinde bulunan çeşitli varlıkları saptayıp belirlemek bu Sözleşmeye taraf olan her devlete ait bir sorumluluktur." hükmüne yer verilirken; 4 üncü maddesi ise, "Bu Sözleşmeye taraf olan devletlerden her biri 1 inci ve 2 nci maddelerde sözü edilen ve topraklarında bulunan kültürel ve doğal mirasın saptanması, korunması, muhafazası, teşhiri ve gelecek kuşaklara iletilmesinin sağlanması görevinin öncelikle kendisine ait olduğunu kabul eder. Bunun için kaynaklarını sonuna kadar kullanarak ve uygun olduğunda özellikle mali, sanatsal, bilimsel ve teknik alanlarda her türlü uluslararası yardım ve işbirliği sağlayarak elinden geleni yapacaktır." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Sözleşmenin 1 inci maddesindeki "kültürel miras" ile 2 nci maddesindeki "doğal miras"ın, 3 üncü maddesinde öngörüldüğü şekilde saptanıp belirlenmesi ve 4 üncü maddesindeki belirtildiği gibi saptanması, korunması, muhafazası, teşhiri ve gelecek kuşaklara aktarılmasının sağlanması görevlerinin yapılabilmesi için, öncelikle bu görevleri yürütecek komisyonlarda görev alacakların, bu görevlerin gerektirdiği bilgi ve uzmanlığa sahip olmaları gerekmektedir.

Anayasanın 90 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu ve bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı kuralı getirilmiştir.

648 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 51 inci maddesiyle 2863 sayılı Kanuna eklenen ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki komisyon gibi 662 sayılı KHK'nin 15 inci maddesi ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ek 4 üncü maddesinde yapılan değişiklik de, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesinin 1 inci ve 2 nci maddelerinde kültürel ve doğal mirası, Sözleşmenin 3 üncü ve 4 üncü maddelerinde öngörüldüğü şekilde saptanması, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması görevlerini yapacak bilgi ve uzmanlığa sahip olmadığı için 662 sayılı KHK'nin 15 inci maddesi ile 2863 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikler, Anayasanın 90 ıncı maddesine aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 15 inci maddesi ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ek 4 üncü maddesinde yapılan değişiklik, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 63 üncü, 87 nci, 90 ıncı ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

4) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 53 üncü Maddesiyle 18.12.1953 Tarihli ve 6200 Sayılı Kanunun 6 ncı Maddesine Eklenen Fıkranın Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 53 üncü maddesiyle 6200 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine eklenen fıkrada, DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usûl ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esasları ve diğer hususların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Anayasanın 7 nci maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu

tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı; 112 nci maddesinin ikinci fıkrasında, her bakanın Başbakana karşı sorumlu olup, ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden sorumlu olacağı; 123 üncü maddesinde, ,idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği; 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, bakanlık merkez teşkilatında, ikinci fıkrasının (a) bendinde ise bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatında Teftiş Kurulu Başkanlığı kurulabileceği belirtilmiş; 21 inci maddesinin ikinci fıkrasında, bakanların, bakanlık hizmetlerini mevzuata, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve başbakana karşı sorumlu oldukları belirtilmiş; üçüncü fıkrasında ise, her bakanın ayrıca emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden de sorumlu olup, bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkili olduğu açıkça hüküm altına alınmış; 23 üncü maddesinde de Teftiş Kurulu Başkanlığının görev ve yetkilerine yer verilmiştir.

Bakanın Anayasal sorumluluğunu, DSİ Genel Müdürünün ise bakana karşı yönetsel sorumluluğunu yerine getirmesinin uzantısı olarak kurulan ve bu derece önemli görevler yüklenen Rehberlik ve Teftiş Başkanlığında müfettişlik mesleğine ilk adımın atıldığı Müfettiş Yardımcılığına giriş için, 662 sayılı KHK'nin 53 üncü maddesiyle 6200 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine eklenen fıkrada, hiçbir ölçüt getirilmeden ve sınır çizilmeden Müfettiş Yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esaslarını, Müfettişliğe yükselmelerini, görev, yetki ve sorumluluklarını, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususları düzenleme yetkisi yürütme organına devredilmiştir.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi, Anayasanın 128 inci maddesinde statü hukukunun temel bir kuralı olarak belirlenmiş; 123 üncü maddesinde de idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

Yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını gerektirir. Ancak bu koşulla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, "yürütme yetkisi ve görevi anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmünün anlamı da budur. Hiçbir ölçüt getirilmeden ve sınırlar çizilmeden Müfettiş Yardımcılığı mesleğine giriş şartları, yeterlilik sınavının usul ve esasları, Müfettişliğe yükselme ve bunların görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirleme yetkisinin yönetmeliğe bırakılarak idareye devredilmesi, Anayasanın 7 nci, 8 inci ve 128 inci maddelerine açıkça aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 53 üncü maddesiyle 6200 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine eklenen fıkra, Anayasanın 7 nci, 8 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

5) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 56 ncı Maddesiyle 6200 Sayılı Kanuna Eklenen Geçici 9 uncu Maddenin Birinci ve İkinci Fıkrası ile Geçici 10 uncu Maddesinin Üçüncü ve Dördüncü Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı KHK'nin 51 inci maddesiyle 6200 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen DSİ Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatı değiştirilerek, 4 üncü maddeye göre oluşturulan Etüd ve Plan Dairesi Başkanlığın adı Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı; İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının adı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı olarak değiştirilmekte ve İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanlığından ise İçmesuyu Dairesi Başkanlığı ve Atıksu Dairesi Başkanlığı olarak iki daire başkanlığı oluşturulmakta; 662 sayılı KHK'nin 56 ncı maddesiyle 6200 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile de Etüd ve Plan Dairesi Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanı, (I) Sayılı Cetvel ile ihdas edilen (3) adet "Müşavir" kadrolarına atanmış sayılırken; ikinci fıkrası ile ise "Müşavir" kadrolarına atanmış sayılanlara yapılacak aylık ödeme düzenlenmektedir.

Öte yandan, 662 sayılı KHK'nin 56 ncı maddesiyle 6200 sayılı Kanuna eklenen geçici 10 uncu maddenin birinci fıkrasıyla EİEİ Genel Müdürlüğünün hidrometrik araştırma ve etüt, jeoloji ve sondaj, hidroelektrik santral ve bunlara ilişkin harita çalışmalarını yürüten birimleri tüm personeli ve her şeyi ile birlikte DSİ Genel Müdürlüğüne devredilmekte; üçüncü fıkrasıyla devredilen personelden şube müdürü olanların görevi hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erdirilerek (I) Sayılı Cetvel ile DSİ adına ihdas edilen (10) adet "Araştırmacı" kadrolarına atanmakta; dördüncü fıkrasıyla ise, "Araştırmacı" kadrolarına atanmış sayılanlara mali haklar bağlamında yapılacak ödeme düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğunun bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş olan haktır. Kişilerin hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir.

657 sayılı Kanunun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için gerekli bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

662 sayılı KHK'nin 51 inci maddesiyle 6200 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen DSİ Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatındaki Etüd ve

Plan Dairesi Başkanlığı ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ile İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı kapatılmak yerine ilk ikisinin isimleri değiştirilmiş; üçüncüsünden ise iki daire başkanlığı yaratılmıştır. Bu durumda söz konusu daire başkanlarının kariyer ve liyakat ilkelerine göre atandıkları daire başkanlığı görevinden yasayla alınmak yerine, kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde yasal düzenleme yapılması yada sadece isim değişikliği olduğundan hiçbir şey yapılmayarak görevlerine devam etmelerinin sağlanması gerekirken; söz konusu daire başkanlarının yasayla görevlerine son verilerek yasayla "Müşavirlik" kadrosuna atanmaları ve böylece Anayasanın 36 ncı maddesinde Anayasal güvence altına alınan hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınması, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı olmanın yanında, kişilerin hukuk güvenliğini de ihlal ederek Anayasanın 2 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kaldı ki, Etüd ve Plan Dairesi Başkanlığın adı Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı; İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının adı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı olarak değiştirilir ve İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanlığından ise İçmesuyu Dairesi Başkanlığı ve Atıksu Dairesi Başkanlığı olarak iki daire başkanlığı oluşturulurken; 6200 sayılı Kanunun 662 sayılı KHK'nin 51 inci maddesiyle değişik 4 üncü maddesindeki teşkilata ilişkin hizmet birimlerinin görevlerinin düzenlenmemesi ve mevcut hizmet birimlerinin görevlerine ilişkin 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 11 inci, 12 nci ve 13 üncü maddelerin 662 sayılı Kanunun 57 nci maddesiyle yürürlükten kaldırılması, söz konusu daire başkanlıklarının isminin, daire başkanlarını yasayla görevden almak için değiştirildiği gibi bir sonucun ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, söz konusu daire başkanlıklarının isimlerinin değiştirilmesinin, idari bir işlem olan ve idarenin yetkisinde bulunan "Atama ve Görevden Alma" işleminin yasayla yapılmasına gerekçe oluşturmak için yapılması ise, "yetki saptırması"dır. İptali istenen düzenleme, Anayasanın 2 nci maddesindeki "hukuk devleti" ilkesi ile 8 inci maddesine bu açıdan da aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, EİEİ Genel Müdürlüğü'nün DSİ Genel Müdürlüğüne devredilen hizmet birimleri kapatılmamış; olduğu gibi personeli dahil her şeyiyle DSİ Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

19.12.2005 tarihli ve 26028 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin "Görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi hizmet grupları" başlıklı 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı

alt bendinde, "Şube müdürü" görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi kadrolar arasında sayılmıştır. Bu bağlamda, EİEİ Genel Müdürlüğünden DSİ Genel Müdürlüğüne devredilen 10 adet şube müdürü söz konusu şube müdürlüğü kadrosuna görevde yükselme sınavı sonucunda atanmışlardır. Şube müdürleri açısından şube müdürlüğü kadrosu kazanılmış bir haktır.

Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslar arası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun, benimsenmiş yapının, edinilmiş statünün geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statünün süreceğine duyulan güveni de içerir. Halkın devlete olan güveninin korunması, ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Hukuki istikrar bunu gerektirir. Anayasasında "hukuk devleti" ilkesine yer vermiş ve buna değiştirilemezlik atfetmiş bir ülkede, sınavla şube müdürlüğü kadro görev unvanını elde etmiş kişilerin günün birinde "Araştırmacı" kadrolarına atanacaklarını öngörebilmeleri beklenemez. Özü ve niteliği itibariyle idari bir işlem olan ve idari işlemle yapılması gereken "atama" işleminin, yasa gücünde kararname ile yapılmasıyla; bir yandan yürütmenin "atama" yetkisine Anayasanın 8 inci maddesine aykırı bir şekilde yasama organı tarafından yetkisiz olarak el atılırken; diğer yandan "Müşavir" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanan kişilerin Anayasanın 125 inci maddesinde güvence altına alınan idari işleme karşı yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlükleri, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı bir şekilde ellerinden alınmakta; ve ayrıca kişilerin hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınmasının yasa gücünde kararname ile düzenlenmesi Anayasanın 91 inci maddesiyle de bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Anayasanın dördüncü bölümünün siyasi haklar ve ödevler kapsamındaki 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı, söz konusu hizmete girenlerin görevlerinde kalma hakkına da güvence oluşturmakta ve siyasi haklar ve ödevler, Anayasanın 91 inci maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunmaktadır.

Öte yandan geçici 9 uncu maddenin ikinci ve geçici 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasında, "Müşavirlik" kadrosuna atanan daire başkanları ile "Araştırmacı" kadrosuna atanan şube müdürlerinin mali hakları korunuyor gibi bir izlenim yaratılmıştır. Ancak, söz konusu fıkralarda, "toplam net tutarının"

ibaresinden sonra parantez içinde "(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)" ifadesine yer verilerek, daire başkanı ve şube müdürlerinin kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin daire başkanı veya şube müdürünün en son aldığı net maaşı 100 TL ve Müşavir veya Araştırmacının maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay daire başkanı veya şube müdürünün maaşı 111 TL, Müşavir yada Araştırmacı maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, Daire Başkanı ve Şube Müdürü iken Yasayla Müşavir yada Araştırmacı görevlerine atanan kişilere herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişilerin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bu açıdan da bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin, 56 ncı maddesiyle 6200 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 uncu maddenin birinci ve ikinci fıkrası ile geçici 10 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 63 üncü Maddesinin (a) Bendiyle 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü Maddesinde Yapılan Değişiklikler

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri,

"(1) Sayıştay;

a) Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahallî idareleri, sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazla olan özel kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıkları (% 50'den az olması halinde ortaklık hakları yönüyle), diğer kamu idarelerini (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç),

b) (a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketleri (kamu payının yarıdan az olması halinde ortaklık hakları yönüyle),

(…)

denetler."

Şeklinde iken;

662 sayılı KHK'nin 63 üncü maddesinin (a) bendiyle yapılan değişiklikle;

" (1) Sayıştay;

a) Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahallî idareleri, sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazla olan özel kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıkları, diğer kamu idarelerini (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç),

b) Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla (a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketleri,

(…)

Denetler."

haline getirilmiş;

Böylece Sayıştay'ın;

- Sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den az olan özel kanunlarla kurulmuş anonim ortaklıkları;

- Sermayesindeki kamu payı yarıdan az olan, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerine, sosyal güvenlik kurumlarına, mahallî idarelere ve sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazla olan özel

kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıklara bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketleri;

ortaklık hakları yönüyle denetleme yetkisi ortadan kaldırılmıştır.

Anayasanın 160 ıncı maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştayın merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetleyeceği; üçüncü fıkrasında ise, mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin denetlenmesinin Sayıştay tarafından yapılacağı kurallarına yer verilmiştir.

Fıkradaki "bütün giderleri" ifadesi, özel kanunlarla kurulmuş anonim ortaklılıklara veya merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlere, sermaye katılım payları için yapılmış bulunan sermaye gideri harcamalarını da kapsamaktadır. Dolayısıyla, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıkları Anayasanın 165 inci maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından denetlenirken; sermayesindeki kamu payı yarıdan az olanlar ise Anayasanın 160 ıncı maddesine göre Sayıştay tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi adına ortaklık hakları yönüyle denetlenmek durumundadır. Kamu payının yarıdan az olması gerekçesiyle, kamu sermayesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi adına ortaklık hakları yönünden denetim dışı bırakılması, Anayasanın 160 ıncı maddesindeki düzenlemeyle bağdaşmaz.

Öte yandan Anayasanın 35 inci maddesinde mülkiyet hakkı düzenlenmiş ve 91 inci maddesinin birinci fıkrasında, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği kuralına yer verilmiştir.

Bu bağlamda, 662 sayılı KHK'nin 63 üncü maddesinin (a) bendiyle 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinde kamu mülkiyetinin denetimine ilişkin değişiklik yapılması, kanun hükmünde kararname ile düzenleme yasağı alanı içinde olduğundan Anayasanın 91 inci maddesine aykırıdır.

Öte yandan, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı içinde değildir. 6085 sayılı Kanun, Yetki Yasasında sayılmadığı gibi 6085 sayılı

Kanunda düzenlenen hususlar kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesine konu oluşturacak türden de değildir. Kaldı ki 6085 sayılı Sayıştay Kanununun Yürütme başlıklı 84 üncü maddesi aynen, "Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür." şeklindedir. Yürütme yetkisi TBMM Başkanının olan Kanunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olamayacağı yeterince açık bir husustur. Bu bağlamda, Bakanlar Kurulunun yetkili olmadığı alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci ve 91 inci maddeleriyle uyuşmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin, 63 üncü maddesinin (a) bendiyle 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 91 inci ve 160 ıncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

7) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 68 inci Maddesiyle 4059 Sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Eklenen Geçici 14 üncü Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı KHK'nin 64 üncü maddesiyle, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Kamu İktisadi Teşebbüsleri" ibaresi "Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler", "Banka ve Kambiyo" ibaresi ise "Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo" şeklinde değiştirilmekte; 68 inci maddesiyle aynı Kanuna eklenen geçici 14 üncü maddesinin birinci fıkrasıyla ise, Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği ve bunların ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılacakları hüküm altına alınırken; ikinci fıkrasında, bunlara yapılacak ödemeler düzenlenmektedir.

662 sayılı KHK'nin 64 üncü maddesiyle, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında

yapılan değişiklikle "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü" ile "Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü kapatılmamış, sadece adları sırasıyla "Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü" ve "Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü" şeklinde değiştiriliştir. Bu durumda, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların, kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde atandıkları genel, genel müdür yardımcısı ve daire başkanlığı görevlerinden yasayla alınmak yerine, kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro görev unvanları gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde yasal düzenleme yapılması yada sadece isim değişikliği olduğundan hiçbir şey yapılmayarak görevlerine devam etmelerinin sağlanması gerekirken; söz konusu personelin yasayla görevlerine son verilerek yasayla "Müşavirlik" kadrosuna atanmaları ve böylece Anayasanın 36 ncı maddesinde Anayasal güvence altına alınan hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınması, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı olmanın yanında, kişilerin hukuk güvenliğini de ihlal ederek Anayasanın 2 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, kişiler genel müdür ve yardımcılığı ile daire başkanlığı görevlerine, 657 sayılı Kanunun temel ilkeleri olan kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde atanmışlar ve söz konusu görevler kendileri açısından kazanılmış hak statüsü kazanmıştır.

Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslar arası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun, benimsenmiş yapının, edinilmiş statünün geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statünün süreceğine duyulan güveni de içerir.

Kaldı ki, söz konusu genel müdürlüklerin isminin değişmiş olması, görevlerinde de esaslı değişiklik ve yepyeni görev alanları ile sonuçlanmamış ve dolayısıyla isim değişikliğinin idari bir işlem olan ve idarenin yetkisinde bulunan "Atama ve Görevden Alma" işleminin yasayla yapılmasına gerekçe oluşturmak için yapılmış olduğu izlenimi doğurmaktadır.

Devlet memurlarının "atamaları", "görevden alınmamaları", "başka kurumlara nakilleri", "geçici görevlendirilmeleri" vb. hususlar idari işlemlerdir. Devlet

memurlarının atanmalarındaki usule göre görevden alınmaları da kamu hukukunun temel ilkelerinden biridir. 2451 sayılı Bakanlıklarda ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, Kanuna ekli (2) sayılı cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere müşterek kararla atama yapılacağı belirtilmiş; (2) sayılı cetvelde genel müdür ve yardımcıları da sayılmış ve maddenin ikinci fıkrasında ise, "Bunların nakilleri ve görevden alınmaları da aynı usule göre olur." denilmiştir. Söz konusu hüküm sadece 2451 sayılı Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı Cetvelde sayılanları değil, ilkesel olarak tüm kamu personelini kapsayan temel bir hükümdür.

Yasakoyucunun, kamu yararından başka bir amaca, kişilerin Anayasal hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırma amacına ulaşmak için, yürütmenin/idarenin yetkisinde olan idari atama işlemini yasayla düzenlemesi bir "yetki saptırması"dır ve bu yetki saptırması amaç öğesi bakımından yasanın sakatlığına yol açarak, yasayı Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırı hale getirir.

"Müsteşarlık Müşavirliği" kadrolarına hukuka uygun yol olan idari işlemle atanmaları halinde, Anayasanın 125 inci maddesine göre idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolu açık olduğundan, Anayasanın 36 ncı maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlükleri kapsamında yetkili yargı mercilerinde dava açma hakları, atamanın "yetki saptırması" yoluyla yasa gücünde kararnameyle yapılması sonucunda ortadan kaldırılmıştır. Kişilerin Anayasanın 36 ncı maddesinde güvence altına alınan yetkili yargı mercilerinde davacı olarak hak arama özgürlüklerini ortadan kaldıran düzenleme, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırıdır. Ayrıca, Anayasanın 36 ncı maddesindeki hak arama özgürlüğünün yasa gücünde kararname ile engellenmesi ise, Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alana girdiğinden, iptali istenen düzenlemeler, Anayasanın 91 inci maddesine de aykırıdır.

Ayrıca, Anayasanın dördüncü bölümünün siyasi haklar ve ödevler kapsamındaki 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı, söz konusu hizmete girenlerin görevlerinde kalma hakkına da güvence oluşturmakta ve siyasi haklar ve ödevler, Anayasanın 91 inci maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunmaktadır.

Öte yandan geçici 14 üncü maddenin ikinci fıkrasında, "Müsteşarlık Müşavirliği" kadrosuna atanan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve daire başkanlarının mali hakları korunuyor gibi bir izlenim yaratılmıştır. Ancak, söz

konusu fıkralarda, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)" ifadesine yer verilerek, genel müdür, genel müdür yardımcısı ve daire başkanlarının kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin genel müdürün en son aldığı net maaşı 100 TL ve Müsteşarlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay genel müdürün maaşı 111 TL, Müsteşarlık Müşavirinin maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, genel müdür iken Yasayla Müsteşarlık Müşaviri görevlerine atanan kişiye herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bu açıdan da bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin, 68 inci maddesiyle 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 14 üncü maddesi, Anayasanın 2 nci, 36 ncı ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

8) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 74 üncü Maddesinin (a) Bendiyle Değiştirilen 91 Sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı Maddesinin Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Fıkraları ile (b) Bendi ve (c) Bendiyle Eklenen Geçici 1 inci Maddesinin İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 74 üncü maddesinin (a) bendiyle değiştirilen 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında, menkul kıymetler borsalarında bir başkan ve altı üyeden oluşan yedi kişilik bir yönetim kurulu bulunacağı ve borsa başkanının, yönetim kurulunun da başkanı olduğu; ikinci fıkrasında, borsa başkanı ve yönetim kurulunun üç üyesinin, Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile atanacağı; yönetim kurulunun diğer üç üyesinin ise, menkul kıymetler borsalarının genel kurullarınca üyeleri arasından grup

ayrımı yapılmaksızın seçileceği; yönetim kurulunun ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir başkan vekili seçeceği; üçüncü fıkrasında, borsa yönetim kurulunun, Borsa Başkanı dâhil en az dört üyenin hazır bulunması ile toplanacağı; kararların, katılanların oy çokluğu ile alınacağı; oylamalarda çekimser oy kullanılamayacağı ve oyların eşitliği hâlinde Borsa Başkanının oyu doğrultusunda karar alınacağı; dördüncü fıkrasında, Borsa Başkanının görev süresinin dört yıl, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin ise üç yıl olduğu; Borsa Başkanlığı ve müşterek kararname ile atanan yönetim kurulu üyeliklerinin herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, boşalma tarihinden itibaren iki ay içinde Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile atama yapılacağı; beşinci fıkrasında, borsa genel kurulunun süresi içinde toplanamaması veya genel kurullarca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın, söz konusu her bir boş üyelik için öngörülen nitelikleri taşıyan kişileri, genel kurullarca seçim yapılıncaya kadar görev yapmak üzere yönetim kurulu üyesi olarak re'sen atayacağı hüküm altına alınmakta; (b) bendiyle, 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve yönetim kurulları ile başkan" ibaresi yürürlükten kaldırılmakta; aynı fıkrada yer alan "İlişkin hususlar" ibaresinden sonra gelmek üzere ise ", Borsa Başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin ücretleri, görev, yetki ve sorumlulukları" ibaresi eklenmekte; (c) bendiyle 23 üncü maddesinden sonra gelmek üzere eklenen geçici birinci maddenin ikinci fıkrası ile İMKB Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri görevden alınmakta; üçüncü fıkrası ile İMKB tarafından seçilecek Yönetim Kurulu üyelerinin seçimleri düzenlenmekte; dördüncü fıkrasında ise müşterek kararname ile atanacak borsa başkan ve üyelerinin atanması düzenlenmektedir.

Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasında, kau kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak; mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usule göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olduğu; beşinci fıkrasında da, meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kuralların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Anayasanın 135 inci maddesindeki kurallar doğrultusunda da 03.10.1983 tarihli ve 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

91 sayılı KHK'nin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde, Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, "menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi için menkul kıymetler borsalarının açık, düzenli ve dürüst çalışmasını sağlamak üzere; kuruluş, yönetim, çalışma esasları ve denetlenmelerini düzenlemek suretiyle sermaye piyasasının ekonomik gelişmede etkin rol oynamasını sağlamaktır." şeklinde ortaya konmuş; 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak menkul kıymetler borsalarının bu KHK hükümlerine tabi olduğu belirtilmiş; 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında, menkul kıymetler borsalarının tüzel kişiliğe haiz kamu kurumları oldukları ve gerekli görülen yerlerde kurulmalarının Sermaye Piyasası Kurulu'nun önerisi ve Maliye Bakanlığının iznine bağlı olduğu; (2) numaralı fıkrasında, menkul kıymetler borsalarının Sermaye Piyasası Kurulunun denetimine tabi olduğu; (3) numaralı fıkrasında, menkul kıymetler borsalarında, Sermaye Piyasası Kurulunun göstereceği adaylar arasından Maliye Bakanlığı'nın inha edeceği adayın üçlü kararname ile atanan bir Menkul Kıymetler Borsası Komiseri olacağı; 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında menkul kıymetler üzerinde borsada işlem yapmalarına Sermaye Piyasası Kurulunca izin verilen gerçek ve tüzel kişilere borsa üyeleri denildiği; 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, menkul kıymetler borsalarının üyelerden oluşan bir genel kurulu bulunduğu; (3) numaralı fıkrasında, genel kurulun borsanın üst karar mercii olduğu ve genel kurul kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile veya bu onayın gecikmesi halinde genel kurul kararlarının Sermaye Piyasası Kuruluna sunulmasını izleyen 30 gün içinde yürürlüğe gireceği; 6 ncı maddesinde, menkul kıymetler borsalarında, bir başkan ve dört üyeden oluşan beş kişilik bir yönetim kurulu bulunduğu; 7 nci maddesinde, menkul kıymetler borsalarının, yönetim kurulunca alınan kararlar çerçevesinde yönetim kurulu başkanı tarafından idare ve temsil olunacağı; 8 inci maddesinde, menkul kıymetler borsalarının, hesap ve işlemlerinin genel kurul tarafından seçilen iki denetçi tarafından denetleneceği; 9 uncu maddesinde, menkul kıymetler borsalarının genel kurul ve yönetim kurulları ile başkan ve denetçilerinin; seçilmelerine veya atanmalarına ve görev süresine, görev ve yetkilerine, sorumluluklarına, ücretlerine ilişkin hususlar ile borsa organı, üye ve görevlilerinin çalışma usul ve esaslarının Sermaye Piyasası Kurulunca hazırlanacak yönetmelikte gösterileceği ve bu yönetmeliğin Maliye Bakanlığı'nın onayı üzerine Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe gireceği kurallarına yer verilmiştir.

02.10.1984 tarihli ve 84/8581 sayılı BKK ile kararlaştırılan ve 06.10.1984 tarih ve 18537 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Menkul Kıymetler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik"in 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, borsada işlem yapmak üzere

SPK'dan izin almış olan yatırım ve kalkınma bankalarının; (b) bendinde, Bankalar Kanununa göre Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan, borsada işlem yapmak üzere SPK'dan izin almış bulunanların; (c) bendinde, 2499 sayılı Kanuna göre SPK'dan "borsa bankerliği belgesi" almış olan aracı kurumların; (d) bendinde ise münhasıran borsada işlem yapmak üzere 8 inci maddede sayılan nitelikleri taşıyan ve bu işe tahsis ettiği fon SPK'ca belirlenen miktardan az olmayan gerçek kişilerden, borsa yönetim kurulunun teklifi üzerine SPK'nın onayı ile üyeliğe kabul edilen borsa komisyoncularının, Borsaya üye olabilecekleri; 20 nci maddesinde ise, borsada bir başkan ve dört üyeden oluşan beş kişilik bir yönetim kurulu bulunacağı; borsa başkanı dışındaki yönetim kurulu üyelerinin, 7 nci maddede belirtilen her gruptan bir üye olmak üzere 4 yıl için genel kurul tarafından seçileceği; 28 inci maddesinde ise Borsa Başkanının SPK'nın teklifi üzerine müşterek kararname ile atanacağı belirtilmiştir.

Menkul kıymetler borsalarının, menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi ve menkul kıymetler borsalarının açık, düzenli ve dürüst çalışmasını sağlamak üzere, Sermaye Piyasası Kurulu'nun önerisi ve Maliye Bakanlığının izniyle kurulan tüzel kişiliğe haiz kamu kurumları olduklarına; organlarının üyelerinden oluşan ve en üst karar mercii olan genel kurul ile genel kurul tarafından seçilmesi öngörülen yönetim kurulu ve denetim kurulundan oluştuğuna; bir başkan ve dört üyeden oluşan yönetim kurulundan, Borsa Başkanının SPK'nın teklifi üzerine müşterek kararname ile atanacağına ve yönetim kurulu üyelerinin de Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen her gruptan bir üye olmak üzere genel kurul tarafından seçileceğine; ayrıca, menkul kıymetler borsalarının Sermaye Piyasası Kurulunun vesayet denetimine tabi bulunduğuna yönelik Yasa ve Yönetmelik hükümleri gözetildiğinde, menkul kıymetler borsalarının Anayasanın 135 inci maddesinin kapsamına giren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olduklarında hiçbir duraksama bulunmamaktadır.

Bir başkan ve dört üyeden oluşan yönetim kurulunun, bir başkan ve altı üye olmak üzere yediye çıkarılması; borsa başkanı ile birlikte üç üyenin Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile atanarak yedi kişilik yönetim kurulunda salt çoğunluğun siyasal iktidarın eline geçmesi; kalan üç üyenin seçiminde grup ayrımının kaldırılması; yönetim kurulunun dört üye ile toplanır ve oy çokluğu ile karar alır hale getirilerek yedi kişilik yönetim kurulunda başkanın bulunduğu tarafın iki kişiyle yedi kişiyi bağlayıcı karar almasının sağlanması; yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin gerekçesiz olarak üç yıla düşürülmesi; borsa genel kurulunun süresi içinde toplanamaması veya genel

kurullarca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın, genel kurullarca seçim yapılıncaya kadar görev yapmak üzere yönetim kurulu üyesi olarak re'sen atayacak olması; Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının idari özerkliği ile bağdaşmayan ve menkul kıymetler borsalarının kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olma özelliklerini bütünüyle ortadan kaldırarak adeta Sermaye Piyasası Kurulunun bağlı olduğu bakanlığın ilişkili kuruluşu haline getirmeyi amaçlayan, Anayasal dayanaktan yoksun ve Anayasanın 135 inci maddesine aykırı bir düzenlemedir. Ayrıca, atamayla gelen borsa başkanının atanmasındaki usul yerine yasayla görevden alınması Anayasanın 2 nci maddesiyle 36 ncı maddesindeki; seçimle gelen yönetim kurulu üyelerinin yargı kararına dayanmadan yasayla görevlerine son verilmesi ise Anayasanın 135 inci maddenin altıncı fıkrasındaki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, menkul kıymetler borsaları menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi gereken yerlerdir ve değişime menkul kıymetler konu oluşturmaktadır. Anayasanın ikinci kısmının ikinci bölümünün 35 inci maddesinde mülkiyet hakkı düzenlenmiş; 91 inci maddesinde ise Anayasanın ikinci kısmının ikinci bölümündeki kişi hakları ve ödevlerinin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği kuralına yer verilmiştir. Bu bağlamda Anayasanın 35 inci maddesindeki mülkiyet hakkının kapsamında olan menkul kıymetlerin işlem gördüğü menkul kıymetler borsalarının kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi, Anayasanın 91 inci maddesindeki kurala aykırıdır.

Kaldı ki, 91 sayılı KHK, teşkilat yasası olmadığı gibi personel yasası da değildir ve Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre dahi 6223 sayılı Kanunun kapsamında bulunmamaktadır. Dolayısıyla iptali istenen düzenlemeler, Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırılık oluşturmaktadır.

29.09.2009 tarihli ve 2009/31 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla kararlaştırılan ve 02.10.2009 tarihli ve 27364 sayılı Resmi gazetede yayımlanan "İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesi"nin "Öncelik.15" maddesinde aynen;

"Borsaların, faaliyetlerini piyasa dinamiklerine cevap verebilecek esneklikte gerçekleştirebilmelerini sağlayacak hukuki statüye kavuşturulmaları ve genel kamu idaresini ilgilendiren mevzuat kapsamı dışına çıkarılmaları sağlanacaktır.

(…)

Borsaların, uluslararası dinamik süreçlerin gerektirdiği esnekliği göstermesi, gelişen teknolojiyi yakalamak üzere modernizasyon yatırımlarını hızla yapabilmesi, yeterli kaynak biriktirebilmesi ve faaliyetlerinin gerektirdiği nitelikli eleman istihdamını sağlayabilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, borsaların Kamu İhale Kanunu, 5018 sayılı Kanunun 78 inci maddesi ve İŞKUR mevzuatı gibi kamu idareleri ile ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmadan çalışabilmesini ve kurumsal olarak uluslararası rekabetin gerektirdiği çağdaş borsacılık açılımlarını gerçekleştirebilmesini temin edecek mevzuat yapısının kurulması gerekmektedir. Bu kapsamda, İMKB ve İAB'nin hukuki statüleri netleştirilecek, bu borsalar kamu idaresini ilgilendiren mevzuat kapsamından çıkarılacak, mevzuattan ve/veya uygulamalardan kaynaklanan sorunlar tespit edilerek giderilecektir."

denilmiştir.

Bu bağlamda, kamu hizmeti kuruluşu olan TOKİ Başkanlığı, Kamu İhale Kanunu ile 5018 sayılı Kanuna tabi değilken; İMKB'nin tabi tutulmasındaki çarpıklığın farkında olan ve bunu gidereceği ile İMKB ve İAB (İstanbul Altın Borsası)'nin hukuki statülerini belirleyeceği stratejisini taahhüt eden siyasal iktidarın, iki yıl içinde taahhüdünden vaz geçerek menkul kıymetler borsaları, kamu hizmet kuruluşuymuşçasına Sermaye Piyasası Kurulunun bağlı olduğu bakanlığın adeta ilişkili kuruluşu haline getirmesindeki anlayışı da anlayabilmek mümkün değildir.

Siyasal iktidarın, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları dahil, örgütlü bütün alanları ele geçirme ve iktidarının sürekliliğine payanda yapma emeli ve kararlılığı içinde olması Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen Cumhuriyetin temel niteliklerinden demokratik devlet ilkesiyle uyuşmadığı gibi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun, bakanlığın ilgili kuruluşu haline getirilmesinde kamu yararı bulunmamakta ve yapılan bu düzenlemeler kaynağını Anayasadan almadığı için de ayrıca Anayasanın 6 ncı ve 11 inci maddelerine de aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 74 üncü maddesinin (a) bendiyle değiştirilen 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları

Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile (b) bendi ve (c) bendiyle eklenen geçici 1 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları; Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 11 inci, 35 inci, 36 ncı ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

9) 662 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin, 90 ıncı Maddesiyle 3154 Sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa Eklenen Geçici 11 inci Maddesinin Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı KHK'nin 81 inci maddesiyle 3154 sayılı Kanunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Ana Hizmet Birimlerinin düzenlendiği 8 inci maddesi değiştirilerek, kapatılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile EİEİ Genel Müdürlüğünün yerine sırasıyla Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü kurulmakta; Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı ise Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü yapılarak genel müdürlük seviyesine çıkarılmakta; 85 inci maddesi ile ise, 3154 sayılı Kanunun 13 üncü maddesindeki Teftiş Kurulu Başkanlığı yürürlükten kaldırılarak yerine Denetim Hizmetleri Başkanlığı kurulmakta; 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa eklenen geçici 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde, Bakanlık merkez teşkilatında, Teftiş Kurulu Başkanı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı ve Şube Müdürü; (b) bendinde, kapatılan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanı, Hidrolik Etüdler Dairesi Başkanı, Jeoloji ve Sondaj Dairesi Başkanı, Proje Dairesi Başkanı, Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı, İdari İşler Dairesi Başkanı, Makina ve İkmal Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı, I.Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü; (c) bendinde kapatılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Arama ve Üretim Dairesi Başkanı, Rafineri ve Petro-Kimya Dairesi Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü, Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Müdür kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bunlardan Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Şube Müdürü ve Müdür kadrosunda bulunanlar ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına, diğerlerinin ise aynı liste ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları hüküm

altına alınmakta; dördüncü fıkrasında ise "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" kadrolarına mali ödemeler düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğunun bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş olan haktır. Kişilerin hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir.

657 sayılı Kanunun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için gerekli bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

662 sayılı KHK'nin 85 inci maddesiyle Teftiş Kurulu Başkanlığının adı değiştirilerek Denetim Hizmetleri Başkanlığı; 81 inci maddesiyle de Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığının adı değiştirilip genel müdürlük seviyesine çıkarılarak Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü yapıldığına ve 662 sayılı KHK'nin 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Kanuna eklenen geçici 11 inci madde ile de Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile EİEİ Genel Müdürlüğü kapatılmakla birlikte DSİ Genel Müdürlüğüne devredilenler hariç EİEİ'nin tüm personeliyle birlikte tüm malvarlığı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına devredilip, 662 sayılı KHK'nin 81 inci maddesiyle 3154 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde yapılan

değişiklikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Ana Hizmet Birimleri içinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü kurulduğuna göre, 662 sayılı KHK'nin 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Kanuna eklenen geçici 11 inci maddenin üçüncü fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen Devlet memurlarının görevlerinden alınarak ilgisine göre "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanmalarını zorunlu kılacak hukuksal bir gerekçe bulunduğu ileri sürülemez.

Bakanlık merkez teşkilatında, Teftiş Kurulu Başkanı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı ve Şube Müdürü; kapatılan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü adıyla Ana Hizmet Birimi olarak kurulan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanı, Hidrolik Etüdler Dairesi Başkanı, Jeoloji ve Sondaj Dairesi Başkanı, Proje Dairesi Başkanı, Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı, İdari İşler Dairesi Başkanı, Makina ve İkmal Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı, I.Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü; kapatılan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığında aynı isimle Ana Hizmet Birimi olarak kurulan Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Arama ve Üretim Dairesi Başkanı, Rafineri ve Petro-Kimya Dairesi Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü, Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Müdür kadrolarında bulunanlar söz konusu görevlere, kariyer ve liyakat ilkelerine göre atandıklarına ve dolayısıyla görevlerinden yasayla alınmak yerine, kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde yasal düzenleme yapılması yada sadece çalıştıkları birimlerin isimleri değişmiş olduğundan hiçbir şey yapılmayarak görevlerine devam etmelerinin sağlanması gerekirken; söz konusu Devlet memurlarının yasayla görevlerine son verilerek yasayla "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanmaları ve böylece Anayasanın 36 ncı maddesinde Anayasal güvence altına alınan yetkili yargı mercileri nezdinde hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınması, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı olmanın yanında, kişilerin hukuk güvenliğini ihlal ederek Anayasanın 2 nci maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Devlet memurlarının "atamaları", "görevden alınmamaları", "başka kurumlara nakilleri", "geçici görevlendirilmeleri" vb. hususlar idari işlemlerdir. Devlet memurlarının atanmalarındaki usule göre görevden alınmaları da kamu hukukunun temel ilkelerinden biridir. 2451 sayılı Bakanlıklarda ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, Kanuna ekli (2) sayılı

cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere müşterek kararla atama yapılacağı belirtilmiş; (2) sayılı cetvelde Teftiş Kurulu Başkanı, genel müdür ve yardımcıları ile daire başkanları da sayılmış ve maddenin ikinci fıkrasında ise, "Bunların nakilleri ve görevden alınmaları da aynı usule göre olur." denilmiştir. Söz konusu hüküm sadece 2451 sayılı Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı Cetvelde sayılanları değil, ilkesel olarak tüm kamu personelini kapsayan temel bir hükümdür.

17.10.2005 tarihli ve 25969 sayılı resmi Gazetede yayımlanan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin, 21.11.2005 tarihli ve 26000 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Personeli Görevde Yükselme Ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin ve 19.12.2005 tarihli ve 26028 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin "Görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi hizmet grupları" başlıklı 5 inci maddelerinin ikinci fıkralarının (a) bentlerinin (1) numaralı alt bentlerinde, "Şube müdürü" görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi kadrolar arasında sayılmıştır. Bu bağlamda, Bakanlıkta ve EİEİ Genel Müdürlüğü ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde sınava girerek kazanan ve "şube müdürü" kadrosuna atananların, sınav sonucunda elde ettikleri şube müdürlüğü kadro görev unvanının yasayla ellerinden alınması, kazanılmış hakların korunması ilkesi karşısında hiçbir şekilde Anayasal koruma göremez.

Yasakoyucunun, kamu yararından başka bir amaca, kişilerin Anayasal hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırma amacına ulaşmak için, yürütmenin/idarenin yetkisinde olan idari atama işlemini yasayla düzenlemesi bir "yetki saptırması"dır ve bu yetki saptırması amaç öğesi bakımından yasanın sakatlığına yol açarak, yasayı Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırı hale getirir.

Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslar arası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun, benimsenmiş yapının, edinilmiş statünün geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statünün süreceğine duyulan güveni de içerir. Halkın devlete olan güveninin korunması, ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Hukuki istikrar bunu gerektirir. Anayasasında "hukuk devleti" ilkesine yer vermiş ve buna değiştirilemezlik atfetmiş bir ülkede, kariyer ve liyakat ilkelerine göre

genel müdürlüğe atanmış ve sınavla şube müdürlüğü kadro görev unvanını elde etmiş kişilerin günün birinde bir yasayla "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanacaklarını öngörebilmeleri beklenemez. Özü ve niteliği itibariyle idari bir işlem olan ve idari işlemle yapılması gereken "atama" işleminin, yasa gücünde kararname ile yapılmasıyla; bir yandan yürütmenin "atama" yetkisine Anayasanın 8 nci maddesine aykırı bir şekilde yasama organı tarafından yetkisiz olarak el atılırken; diğer yandan "Müşavir" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanan kişilerin Anayasanın 125 inci maddesinde güvence altına alınan idari işleme karşı yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlükleri, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı bir şekilde ellerinden alınmakta; ve ayrıca kişilerin hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınmasının yasa gücünde kararname ile düzenlenmesi Anayasanın 91 inci maddesiyle de bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Anayasanın dördüncü bölümünün siyasi haklar ve ödevler kapsamındaki 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı, söz konusu hizmete girenlerin görevlerinde kalma hakkına da güvence oluşturmakta ve siyasi haklar ve ödevler, Anayasanın 91 inci maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunmaktadır. Dolayısı ile iptali istenen hükümler Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Öte yandan geçici 11 inci maddenin dördüncü fıkrasında, "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" kadrolarına atananların mali haklarının korunduğu gibi bir izlenim yaratılmıştır. Ancak, söz konusu fıkralarda, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)" ifadesine yer verilerek, Teftiş Kurulu Başkanı, genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanı, şube müdürü ve diğerlerinin kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin genel müdürün en son aldığı net maaşı 100 TL ve Bakanlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay genel müdürün maaşı 111 TL, Bakanlık Müşavirinin maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, genel müdür iken Yasayla Bakanlık Müşaviri görevine atanan kişiye herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bu açıdan da bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa eklenen geçici 11 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

10) 662 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 94 üncü Maddesinin (a) Bendi ile (c) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 94 üncü maddesinin (a) bendiyle 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında KHK'nin 5 inci maddesinin "Üyelik Seçimi" olan madde başlığı "Üye Seçimi" olarak değiştirilmekte; asli, asosye ve şeref üyelerinin tamamının Akademi Genel Kurulu tarafından seçimini öngören düzenlemenin 22.08.2011 tarihli ve 651 sayılı KHK'nin 32 nci maddesiyle değişik birinci fıkrasındaki, "Aslî ve Asosye üyelerin, üçte biri Bakanlar Kurulu, üçte biri Yükseköğretim Kurulu ve üçte biri Aslî üyeler tarafından seçilir." şeklindeki hükümde yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "TÜBİTAK Bilim Kurulu" tarafından şeklinde değiştirilmekte; 11 inci maddesinin, Akademi Başkanının 4 yıl için asli üyeler arasından asli üyeler tarafından seçileceğine ve Başbakan tarafından atanacağına yönelik düzenlemenin, 22.08.2011 tarihli ve 651 sayılı KHK'nin 37 nci maddesiyle değişik "Akademi Başkanı, Aslî üyeler arasından müşterek kararla üç yıl için atanır." hükmü, "Akademi Başkanı, Aslî üyeler içinden Akademi Genel Kurulunca belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından üç yıl için atanır." şeklinde değiştirilerek devamına "Akademi Başkanlığının herhangi bir sebeple boşaldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Genel Kurulca adaylar belirlenir. Genel Kurulun süresi içinde toplanamaması veya Genel Kurulca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda, Başbakan Aslî üyeler arasından re'sen atama yapar." tümceleri eklenmekte; (ç) bendiyle 497 sayılı KHK'ye eklenen geçici 5 inci madde ile ise, Bakanlar Kurulunca belirlenen Aslî ve Asosye üyeliklerin 01.01.2012 tarihinden sonra boşalması hâlinde, anılan kontenjanlara TÜBİTAK Bilim Kurulunca seçim yapılacağı ile 01.01.2012 tarihinden önce atanan Akademi Başkanının görevinin, atandığı sürenin sonuna kadar devam edeceği hüküm altına alınmaktadır.

Böylece, TÜBA'nın bilimsel ve yönetsel özerkliğine 651 sayılı KHK ile son verilmesi sonrasında ulusal ve uluslararası bilim dünyası ile Dünyanın saygın bilim akademilerinden gelen yoğun tepkiler üzerine, yüzeysel değişiklikler yapılarak tepkiler önemsizleştirilmeye çalışılmıştır.

Yapılan değişiklikle, asli ve asosye üyelerin üçte biri Bakanlar Kurulu tarafından seçilecek iken, TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından seçilecek ve Akademi Başkanı asli üyeler arasından üçlü kararname ile doğrudan atanırken, yapılan değişiklikle aslî üyeler içinden Akademi Genel Kurulunca belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından atanacak ve Akademi Başkanlığının herhangi bir sebeple boşaldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Genel Kurulca adaylar belirlenecek; Genel Kurulun süresi içinde toplanamaması veya Genel Kurulca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda, Başbakan Aslî üyeler arasından Akademi Başkanını re'sen atayacaktır.

Bakanlar Kurulunun 22.08.2011 tarihli ve 651 sayılı KHK ile 497 sayılı KHK'de yaptığı değişikliklere ilişkin olarak Anamuhalefet Partisi olan Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine açtığı İptal Dava Dilekçesinde Bilim Akademilerinin bilimsel, yönetsel ve mali özerkliklerine ilişkin Dünyadaki saygın bilim akademilerinden de örnekler verilerek ayrıntılı açıklama ve gerekçeler ileri sürüldüğünden bu dava dilekçesinde tekrara girilmeyecektir. Aynı örnekler ile gerekçeler bu dava dilekçesi için de geçerlidir.

278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Merkezi Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesine göre TÜBİTAK Bilim Kurulu, ondört üye ile Başkan ve iki Başkan Yardımcısı olmak üzere toplam onyedi üyeden oluşmakta;

Bilim Kurulunun;

- 8 üyesi bilim insanları arasından, üçünü Yükseköğretim Kurulunun, üçünü TÜBİTAK Bilim Kurulunun, ikisini TÜBA'nın her bir boş kontenjan sayısının iki katı önerdiği adaylar arasından,

- 6 üyesi lisans öğreniminden sonra mesleğinde temayüz etmiş kişiler arasından, ikisini TOBB'un, dördünü Bakanlığın her bir boş kontenjan sayısının iki katı önerdiği adaylar arasından,

Bakanın teklifi üzerine Başbakan tarafından seçilmektedir.

278 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre ise, TÜBİTAK Başkanı müşterek kararla atanmakta; Başkana yardımcı olmak üzere Başkanın önerisi ve Bakanın teklifi üzerine Başbakan tarafından dört Başkan Yardımcısı atanmakta ve Başbakan Başkan Yardımcılarından ikisini Bilim Kurulu üyesi olarak seçmektedir.

Bu düzenlemelere göre, TÜBİTAK Bilim Kurulu adının çağrıştırdığının tersine özerk bir yapı değil; siyaset kurumu tarafından oluşturulan siyasi bir kuruldur. Bakanlar Kurulunun bir tür prototipidir. TÜBİTAK Başkanı, iki Başkan Yardımcısı ve lisans öğreniminden sonra temayüz etmiş dört üye olmak üzere toplam yedi üyeyi siyaset kurumu doğrudan belirlemekte; geri kalanlarını da dolaylı yoldan belirlemektedir. Dahası, TÜBA'ya üye seçecek kurulun altı üyesi bilim insanı dahi değildir.

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasakoyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Hukukun evrensel ilkeleri, Bilim Akademisi üye ve başkanlarının, Akademi üyeleri tarafından seçildiğini, Musolini İtalya'sı tarihte kaldığından istisnasız bir biçimde ortaya koymaktadır. Tüm Dünyada Bilim Akademileri, kendi üyelerini bilimde üstün başarı ve liyakat ölçütüne göre kendileri seçer ve tüm kararlarını özerklik içinde alırlarken; Bakanlar Kurulunun 651 sayılı KHK ile TÜBA'nın bilimsel ve yönetsel özerkliğine son vermesine, Dünya bilim çevreleri ile Bilim Akademilerinin ayağa kalkarak, bir yandan TÜBA'yı destek mesajlarına boğmasının; diğer yandan da Sayın Cumhurbaşkanı ve Sayın Başbakanı mesaj ve mektup yağmuruna tutmalarının gerisinde hukukun evrensel ilkelerine karşı girişilen bir uygulamaya karşı gösterilen evrensel tepki yatmaktadır. Hukukun evrensel ilkelerinin hatırlatıldığı mesaj ve mektuplara Türkiye Bilimler Akademisinin internet (http://www.tuba.gov.tr) adresinden ulaşılabilir.

Bu bağlamda, 651 sayılı KHK'nin iptali istenen düzenlemeleri Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğu gibi, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 94 üncü maddesiyle 497 sayılı KHK'de yapılan değişikliklerden iptali istenenler de aykırıdır.

Öte yandan, 497 sayılı KHK'nin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde, Türkiye Bilimler Akademisinin "tüzel kişiliğe, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip" olduğu belirtilmiştir.

Anayasanın 27 nci maddesinde, herkesin bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma yapma hakkından; 127 nci maddesinde, mahalli idarelerin kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olduklarından; 130 uncu maddesinde, üniversitelerin kamu tüzel kişiliğinden ve bilimsel özerkliğinden; 133 üncü maddesinde, Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kuruluşlarının ve haber ajanslarının özerkliğinden; 135 inci maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının, kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleri olduklarından söz edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi 29.06.1992 günlü ve E.1991/21, K.1992/42 sayılı Kararında üniversitelerin bilimsel özerkliği konusunda, "Bilimsel özerklik, kuruluştan işleyişe değin, bilimin gerektirdiği özgürlük ortamının tüm çalışmalarla yönetimde bir yaşam biçimi olarak sağlanmasıdır. Devletin gözetim ve denetim hakkı, yürütmenin üniversitede söz sahibi olması, çalışmalara el atıp bunları yönlendirip yönetmesi biçiminde algılanamaz. Üniversiteler, en üst düzeydeki bilim kuruluşlarıdır. Özgür toplumun bilim alanındaki simgeleridir. Yönetim yapısı ve biçimi, üniversitenin niteliğini açıklar. Bilgi edinme, bilgi üretme ve insan yetiştirme amacının ortaya çıkardığı yapının araştırma, deneyim ve tüm çabalarla gerçeği bulma ereğine özgün bir kurum olduğu göz ardı edilemez. Özetlenen bu özellikleriyle üniversite, bilimi yaşama katan, usun öncülüğünü, düşüncenin aydınlığını somutlaştıran kurumlardır. Varlığının temeli kendi toplumu olmakla birlikte, amaç ve işlevinin gerektirdiği atılımlar ve devingenlikle onun önünde yürürler. Kurumlaşmış gelenek ve ilkeleriyle toplumun itici gücüdürler. Anayasa gerekleriyle uyumsuz bir üniversite yapısına geçerlik tanınamaz. Üniversitede devlet yönetimindeki sıralama türünde bir yönetim biçimi, düşünce üretimine, özgür düşünce ve özgür çalışmaya elverişli bir ortama engeldir." görüşlerine yer vermiştir.

Yüksek Mahkeme, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının özerkliği konusunda ise, 06.11.2008 günlü ve E.2007/66, K.2008/157 sayılı Kararında, "Demokrasi, Anayasanın Başlangıç kısmıyla 2 nci ve 5 inci maddelerinde, devletin korumakla ve özen göstermekle yükümlü olduğu ilkeler arasında yer almakta,

özgürlükçü niteliğinin erdemi ve değeri de, hukuk devletinin çağdaşlaşmasına katkısı nedeniyle büyük önem kazanmaktadır. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Demokrasinin en önemli ilkelerinden biri de hukuk devleti ve hukuk güvenliğidir.

Meslek kuruluşlarına, üyelerinin nitelik ve niceliği, ürettikleri iş ve hizmetlerin toplumun temel ihtiyaçlarına yönelik olması ve ülke genelinde yaygınlığı, çoğulcu demokratik gelişim ortamında etkili bir sivil toplum örgütü rolünde bulunmaları, örgütlülüğün üyelere getirdiği yararlar ile toplum çıkarlarının uygun düzeylerde dengelenebilmesi ve demokratik toplum kültürünün kamu düzeninde olumsuzluk yaratmadan derinleştirilebilmesi nedenleriyle, kamusal nitelik kazandırılarak, Anayasada yer verilmiştir.

Demokrasi, siyasal mekanizma dışında, aynı zamanda bir yaşam biçimidir. Bir meslek örgütüne üyelik, işlevsiz olur ve biçimsel üyelikten öteye geçemezse, demokratik bir örgütlenmeden de söz edilemez. Bu tür işlevsiz örgütlenmeler, kuramsal ve somut olarak var olmalarına karşın, gerçek anlamda varlıkları tartışmalı ve etkisiz hale gelir. Kamu hukuku kurallarına göre yönetilmesi anayasal güvence altında bulunan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının işlev ve etkileri de hukukun koruması altındadır. Meslek kuruluşlarının etkinliği, sorumluluğu ve yükümlülüğü, belirli bir düzen ve disiplin içinde faaliyette bulunması, görevlerinin boyut ve kapsamına bağlıdır. İşlevsizliği ve biçimsel örgütlenmeyi aşmanın yolu, mesleğin tüm alanlarında ve meslekle ilgili işlemlerde, ilgili meslek kuruluşuyla organik bağlantının, meslek kuruluşunun kimlik ya da belgesinin esas alınması, diğer bir deyişle, meslekle ilgili faaliyetlerle meslek kuruluşu arasındaki olgusal bağın koparılmamasıdır." demiştir.

Anayasa Mahkemesi yerel yönetimlerin özerkliğine ilişkin olarak ise birçok kararında, "Özerklik kişi ve kuruluşların kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır.

Anayasada merkezi yönetim - yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulatması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması gibi yetki ve ayrıcalıklar tanınmış olması, bu idarelerin

özerkliklerinin somutlaşmış halidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında da, Anayasanın 127 nci maddesi uyarınca yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliklerinin bulunduğu vurgulanmıştır.

İl özel idaresi ve köyün, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği oldukları kuşkusuzdur. İdari özerklik icrai karar alma yetkisini de içermektedir. Merkezi idarenin bu kuruluşlar üzerindeki vesayet yetkisi yerindelik ve hukukilik denetimleriyle sınırlı olup vesayet, yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisini içermez." yorumunda bulunmuştur.

Anayasanın yukarıda yer verilen hükümleri ile Anayasa Mahkemesinin bu hükümlere getirdiği yorumlar çerçevesinde, özerklik, bir grup, örgüt, kurum ya da kişinin kendi kendini yönetmesi ya da kendi faaliyetlerini dış yönlendirme ya da müdahale olmaksızın düzenleyebilmesidir (Türk Dil Kurumu). Bilimsel özerklik, kuruluştan işleyişe değin, bilimin gerektirdiği özgürlük ortamının tüm çalışmalarla yönetimde bir yaşam biçimi olarak sağlanması; kurumsallaşmış gelenek ve ilkeleriyle toplumun itici gücüdür. İdari özerklik, özerk kuruluşların karar organlarını seçimle iş basına getirebilmelerini, kendi organları aracılığı ile serbestçe karar alabilmelerini, işlerini dışarıdan herhangi bir müdahale olmaksızın kendi organları aracılığıyla yerine getirebilmelerini ve tüzel kişilik sahibi olmalarını ifade eder. Özerk bir idarenin serbestçe karar alabilen organlara sahip olması idari özerklik için yeterli değildir. İdari özerklikten söz edilebilmesi için, karar organlarını da kendisinin seçimle oluşturması gerekir. Mali özerklik ise, özerk kuruluşların Devlete bağımlı olmadan kendilerine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirebilmelerini, ayrı mal varlığına ve gelir kaynaklarına sahip olabilmelerini ve kanunların belirlediği sınırlar içerisinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörür.

Bu durumda, 497 sayılı KHK'nin 1 inci maddesindeki, "Türkiye'de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimci kişiliğini ve araştırıcılığı özendirmek ve bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanına yöneltmek; Türkiye'deki bilimcilerin ve araştırıcıların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve korunmasına çalışmak; bilim ve araştırma standardlarının uluslararası düzeye çıkarılmasına yardım etmek" amacıyla; 2 nci maddesindeki, bilimsel konularda ve bilimsel önceliklerin saptanması amacıyla incelemeler ve danışmanlık yapmak; toplumda bilimsel yaklaşım ve düşüncenin yayılmasını sağlamak; hükümete, Türk bilimcileri ve araştırıcılarının toplumsal statüleri, yaşam düzeyleri, gelirleri ve bu tür faaliyetlerin gereği olan özel kolaylık ve ayrıcalıklara

ilişkin mevzuat değişiklikleri önermek; bilimin öneminin ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak ve bilim adamlığını özendirmek için ödüller vermek görevleri verilen Türkiye Bilimle Akademisinin, tamamı TÜBA üyeleri tarafından seçilen Asli ve Asosye üyelerin, üçte biri Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilirken, üçte birinin de Bakanlar Kurulu tarafından seçilmesinin TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından seçilir hale getirilmesinin; 4 yıl süre için Akademi Genel Kurulu tarafından seçilen ve Başbakan tarafından atanan Akademi Başkanının, Bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanı tarafından üç yıl süreyle müşterek kararla atanacakken, "Aslî üyeler içinden Akademi Genel Kurulunca belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından üç yıl için atanır" şeklinde değiştirilmesi, Türkiye Bilimler Akademisinin bilimsel, idari ve mali özerkliğinin elinden alınmasını ortadan kaldırmamakta; bilimsel ve yönetsel özerkliğe aykırı olan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olmanın yanında Anayasanın 27 nci maddesindeki bilim ve sanat özgürlüğü ile 127 nci, 130 uncu, 133 üncü ve 135 inci maddelerindeki özerklik ilkeleriyle örtüşmemektedir.

Öte yandan, 497 sayılı KHK'nin 1 inci maddesinde Türkiye Bilimler Akademisinin kuruluşu, "Türkiye'de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimci kişiliğini ve araştırıcılığı özendirmek ve bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanına yöneltmek; Türkiye'deki bilimcilerin ve araştırıcıların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve korunmasına çalışmak; bilim ve araştırma standardlarının uluslararası düzeye çıkarılmasına yardım etmek" amacına dayandırılıp, 2 nci maddesinde bilimsel konularda ve bilimsel önceliklerin saptanması amacıyla incelemeler ve danışmanlık yapmak; toplumda bilimsel yaklaşım ve düşüncenin yayılmasını sağlamak; hükümete, Türk bilimcileri ve araştırıcılarının toplumsal statüleri, yaşam düzeyleri, gelirleri ve bu tür faaliyetlerin gereği olan özel kolaylık ve ayrıcalıklara ilişkin mevzuat değişiklikleri önermek; bilimin öneminin ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak ve bilim adamlığını özendirmek için ödüller vermek görevleri verildiğine ve Anayasanın 135 inci maddesinde de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, "belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri" olduğuna göre, Türkiye Bilimler Akademisi kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur. Çünkü, kuruluş amacı ve görevleri ile idari ve mali özerkliği kamu kurumu meslek kuruluşları ile örtüşmektedir.

Bu bağlamda, tüm Dünyada bilim akademileri tanım itibarı ile kendi üyelerini bilimde üstün başarı kıstasına göre kendileri seçerler ve kamu kurumu meslek kuruluşlarında olduğu gibi tüm kararlarını özyönetimle alırlar. Akademi üyeliği sırf onursal bir aidiyettir. Akademiler kamu kurumu meslek kuruluşlarında olduğu gibi üyelerine üyelik faaliyetleri ve bilimsel etkinlikleri için çok kısıtlı bazı destekler sağlayabilirler ama akademi üyeliği parasal desteğe değil, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında olduğu üzere aidiyete ilişkin dayanışmaya dayanır. Akademi, bilimsel araştırmaların yapıldığı yer değildir, üyeler araştırmalarını kendi üniversite ya da çalıştıkları araştırma merkezlerinde yürütürler.

Bu ortak özellikler gözetildiğinde 662 sayılı KHK ile TÜBA'nın bilimsel, idari ve mali özerkliğine son veren iptali istenen düzenlemeler, Anayasanın 2 nci maddesi yanında, 135 inci maddesine de doğrudan aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıca, 13.08.1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildir. Bakanlar Kurulunun Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuki tasarruflarda bulunması Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır.

Akademi üyeliği gibi onursal bir payenin, Dünyadaki örneklerinin tersine, akademi üyeleri tarafından değil de, siyaset kurumunun belirlediği TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından verilmesi ve bu Kurulun altı üyesinin bilim insanı bile değil, piyasa şartlarında ve piyasa ilişkileri içinde temayüz etmiş kişilerden oluşmasının Akademi Üyeliğini ne derece değersizleştirdiği ortadadır. Türkiye'yi uygar Dünyadan koparıp Mussolini İtalya'sıyla özdeş kılan bu düzenlemeleri, Anayasa Mahkemesi kararıyla tescilli siyasal emeline ulaşmak için her alanı ele geçirme hırsıyla hareket eden siyasal iktidar içine sindirebilir; ancak, buna Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmındaki ve 135 inci maddesindeki açık kurallara rağmen, geçit verilmesi, Türkiye'deki Anayasal siyasal rejimin yorumundan çıkarılan sonucun, Türkiye'nin Mussolini İtalya'sıyla özdeş olduğunun Anayasal organlar tarafından tescil edilmesi anlamına da gelecektir.

Yukarıda açıklandığı üzere, 662 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 94 üncü maddesinin (a) ve (c) bentleriyle 497 sayılı KHK'de yapılan düzenlemeler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 135 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

1) 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan yasa ve yasa gücünde kararnamelerin ikisi hariç diğerlerinin, 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamı içinde olmaması, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin, Yetki Yasasının amaç ve ilkeleriyle bağdaşmaması yanında Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle, 662 sayılı KHK'nin 18 inci ve 76 ncı maddeleri hariç tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listelerin yürürlüğünün durdurularak kamu hizmetlerinden yararlananlar ile vergi mükelleflerinin ileride telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

2) 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 7 nci maddesiyle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen geçici 10 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ait dinlenme ve huzurevleriyle birilikte Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına devredilen personele yapılacak ödemelere ilişkin olarak (2) numaralı fıkrasında, personelin maaşlarının sabitlenerek kazanılmış haklarının ellerinden alınması, ileride telafisi imkansız maddi zarar ve ziyanlarına yol açacaktır.

3) Korunması gerekli tabiat varlıkları ile doğal sit alanlarının, koruma kurullarından arkeolog, sanat tarihçisi ve biyologların çıkarılarak mimar, şehir plancısı, çevre mühendisi ve orman mühendislerinden oluşturulacak kurullar eliyle korunacak olması, söz konusu yerlerin Anayasanın 63 üncü maddesinde kurallaştırıldığı üzere korunmasına değil, yerleşme ve yapılaşmaya açılmasına hizmet ederek korunması gerekli tabiat varlıkları ile sit alanlarının yok olmasıyla sonuçlanacaktır.

4) DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esasları ve diğer hususların yönetmelikle belirlenecek olması, denetim, teftiş, soruşturma gibi hizmetlerin bağımsız ve tarafsız yürütülmesini engelleyerek, kamu kaynaklarının verimli, etkili ve tutumlu kullanılması amacından sapmasına yol açacak; bu da hizmetten yararlananlar ile vergi mükelleflerinin telafisi imkansız zarar ve ziyanlarına neden olacaktır.

5) DSİ Genel Müdürlüğünde ismi değiştirilen daire başkanlıklarında Daire Başkanı kadro görev unvanıyla çalışanların yasayla görevlerinden alınarak

"Müşavir" kadrosuna; EİEİ Genel Müdürlüğünden DSİ Genel Müdürlüğüne devredilen hizmet birimlerindeki şube müdürlerinin ise yine yasayla görevlerinden alınarak "Araştırmacı" kadrolarına atanmaları ve böylece kazanılmış statülerinin doğrudan, mali haklarının ise maaşlarının sabitlenmesi yoluyla ellerinden alınması, söz konusu personelin ileride telafisi olmayan maddi ve manevi zarar ve ziyanlarına yol açmıştır.

6) Kamu payının %50'den veya yarıdan az olduğu ortaklıklarda Sayıştay tarafından yapılan "ortaklık hakları yönüyle" denetimin yürürlükten kaldırılması ve böylece kamunun ortaklık haklarının denetim dışı bırakılması, kamunun ileride telafisi olmayan zarar ve ziyanlarına yol açacaktır.

7) Hazine Müsteşarlığı ana hizmet birimlerinin ismi değiştirilerek ismi değiştirilen birimlerde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadro görev unvanlarıyla istihdam edilenlerin yasayla görevlerinden alınarak "Müsteşarlık Müşaviri" görevlerine atanması ve böylece kazanılmış kadro görev unvanı ve statülerini yanında maaşlarının da sabitlenerek kazanılmış haklarının ellerinden alınması ileride telafisi olmayan maddi ve manevi zarar ve ziyanlarına yol açmıştır.

8) Menkul Kıymetler Borsalarının yönetim kurulu üye sayısının dörtten yediye çıkarılarak, başkan ve üç üyenin siyaset kurumu tarafından atanması yoluyla yönetsel özerkliklerine son verilerek siyasallaştırılması, borsaları "menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi için menkul kıymetler borsalarının açık, düzenli ve dürüst çalışması suretiyle sermaye piyasasının ekonomik gelişmede etkin rol oynamasının" sağlanması ilkelerinden koparacak ve tasarruf sahipleriyle ülke ekonomisinin ileride telafisi olmayan zarar ve ziyanlarına yol açacaktır.

9) 662 sayılı KHK ile kapatılarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü adlarıyla Ana Hizmet Birimi olarak kurulan ve personeliyle birlikte Bakanlığa devredilen Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile EİEİ Genel Müdürlüğünde şube müdürü ve üstü kadrolarda çalışan tüm Devlet memurlarının yasayla kadro görev unvanlarının ellerinden alınarak "Bakanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" görevlerine atanmalarına ek olarak maaşlarının sabitlenmesi yoluyla kazanılmış haklarının ellerinden alınması ileride telafisi olmayan maddi ve manevi zarar ve ziyanlarına yol açmıştır.

10) Akademi üyeliği gibi onursal bir payenin, Dünyadaki örneklerinin tersine, akademi üyeleri tarafından değil de, siyaset kurumunun belirlediği TÜBİTAK Bilim

Kurulu tarafından verilmesi ve bu Kurulun altı üyesinin bilim insanı bile değil, piyasa şartlarında ve piyasa ilişkileri içinde temayüz etmiş kişilerden oluşması, Türkiye'yi uygar Dünyadan koparıp Mussolini İtalya'sıyla özdeş hale getirerek Türkiye'nin ve bilim insanlarının saygınlıklarını uluslararası düzeyde zedeleyecek ve bilim bundan ileride telafisi olmayan zararlar görecektir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

02.11.2011 tarihli ve 28103 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 11.10.2011 tarihli ve 662 sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin;

I) İptal davasıyla ilgili ilk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Kanunun 59 uncu ve 60 ıncı maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın reddine,

II) 1) 18 inci ve 76 ncı maddeleri hariç tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

2) 7 nci maddesiyle 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen geçici 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında parantez içinde yer alan "… (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır) …" ibaresi, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci ve 91 inci maddelerine;

3) 15 inci maddesi ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişik, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 63 üncü, 87 nci, 90 ıncı ve 91 inci maddelerine;

4) 53 üncü maddesiyle 18.12.1953 tarihli ve 6200 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine eklenen fıkra, Anayasanın 7 nci, 8 inci ve 128 inci maddelerine;

5) 56 ncı maddesiyle 6200 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 uncu maddenin birinci ve ikinci fıkrası ile geçici 10 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

6) 63 üncü maddesinin (a) bendiyle 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 91 inci ve 160 ıncı maddelerine;

7) 68 inci maddesiyle 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 14 üncü maddesi, Anayasanın 2 nci, 36 ncı ve 91 inci maddelerine;

8) 74 üncü maddesinin (a) bendiyle değiştirilen 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile (b) bendi ve (c) bendiyle eklenen geçici 1 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları, Anayasanın 2 nci, 6 ncı, 11 inci, 35 inci, 36 ncı ve 91 inci maddelerine;

9) 90 ıncı maddesiyle 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununa eklenen geçici 11 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

10) 94 üncü maddesinin (a) bendi ile (c) bendi, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 135 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

B- E. 2012/127 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Kültür Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nde Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan davacı … vekili AV. … tarafından, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 8. maddesi uyarınca bakanlık müşaviri kadrosuna atanmasına ilişkin 17.11.2011 tarih ve 233129 sayılı işlemin iptali istemiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı'na karşı açılan davada, dava konusu işlemin dayanağı olan 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 62. maddesi ile 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 8. maddenin Anayasaya aykırı olduğu yolundaki davacı itirazı ciddi bulunduğundan, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 40. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nce "somut norm denetimi" yapılmak üzere Anayasaya aykırılık itirazında bulunulması gerektiği sonucuna varılarak gereği görüşüldü:

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 62. maddesiyle 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen geçici 8. maddesinin birinci fıkrasında, "Bu maddenin yayımı tarihinde Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanların görevi, bu maddenin yayımı tarihinde sona erer. Bunlar, bu Kanuna eklenen (II) sayılı cetvel ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır." hükmü yer almaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne, 36. maddesinde, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne, 91. maddesinde, "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen Anayasa hükümlerinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin belirli konularda düzenleme yapmak üzere sınır ve süre ile sayısı belli olmak üzere kanun hükmünde kararname çıkarma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verebileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmuş, bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Olayda davacı, 4848 sayılı Kanunun geçici 8. maddesinin 1. fıkrası hükmü uyarınca Kültür Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nde Genel Müdür Yardımcısı görevinden bakanlık müşaviri kadrosuna atanmıştır.

İdari görevlere atanma ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi işlemleri idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. 4848 sayılı Kanunun geçici 8. maddesinin 1. fıkrası ile ise yeni bir göreve atanma işlemi idari bir tasarrufla değil kanun hükmünde kararname ile tesis edilmiş olup, bu durum Anayasanın yukarıda anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmüne karşın, halen görevde bulunan Tarım Reformu Genel Müdürlüğünde şube müdürü olarak görev yapmakta olanların araştırmacı kadrosuna kanun hükmünde kararname ile atanması, ilgililerin bu tasarrufa karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini de engellemektedir.

Mevcut Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nün kaldırılmasından sonra, bu birim yerine yeni Genel Müdürlüğün kurulmasına karşın, kaldırılan

Genel Müdürlükte görev yapanların durumlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilip değerlendirilerek atanmalarına olanak verecek şekilde genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel yasal düzenleme yapılması gerekirken, genel müdür yardımcısı olarak görev yapan davacının, müşavir kadrosuna atanmasının, Kanun Hükmünde Kararnamenin zorunlu bir sonucunu oluşturması ve Kanun Hükmünde Kararname kuralına karşı ilgililerin dava açma haklarının bulunmaması, hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesine engel oluşturmakta ve kişilerin hukuk güvenliğini ihlal etmektedir.

Ayrıca Anayasanın 91. maddesi hükmü uyarınca verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin kullanılması sırasında yetki kanunu ile verilen sınır çerçevesinde hareket edilmesinin gerekeceği ve verilmemiş bir yetkinin kullanılmasına olanak bulunmayacağı kuşkusuzdur. 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Yetki Kanunu olan 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat Görev ve Yetkileri İle Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde "kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına," ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verildiği görülmektedir. Söz konusu yetki kanununda atama ve görevden almaya ilişkin yalnızca genel ve soyut olan usul ve esasları belirleme yetkisinin verilmiş olmasına karşın itiraza konu 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 62. maddesinin 1. fıkrasında bu durum aşılarak bireysel idari işlem tesis edildiği, kanun hükmünde kararname ile verilen yetkinin, kural tasarrufların genel, soyut ve nesnel olma özelliklerini taşıması gerektiği yolundaki sınıra uygun olmasına karşın, Bakanlar Kurulu tarafından bu yetki aşılarak statü hukukuna ilişkin tasarruflarda bulunacak şekilde kanun hükmünde kararname çıkardığı, bu durumun ise Anayasanın 91. maddesine aykırı olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; itiraza konu Kanun Hükmünde Kararname kuralının Anayasanın 2, 36 ve 91. maddesine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 62. maddesinin 1. fıkrası Anayasa'nın 2. maddesine, 36. maddesine ve 91. maddesine aykırı olduğu kanısına varıldığından, söz konusu hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul

edilmesinden başlayarak beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, kararın bir örneğinin taraflara tebliğine, 05.10.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

662 sayılı KHK'nin iptali istenen kuralları da içeren maddeleri ile eki liste ve cetveller şöyledir:

MADDE 1- *3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.*

"ğ) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.

h) Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı."

MADDE 2- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "töre cinayetleri gibi sorunları" ibaresi "töre cinayetleri, intihar ve benzeri sorunları" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "her türlü şiddet," ibaresinden sonra gelmek üzere "töre ve namus cinayetleri," ibaresi eklenmiştir.

c) 11 inci maddesinin birinci fıkrasına (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

"h) Sosyal yardıma hak kazanılmasında ve genel sağlık sigortalılığının tespitinde esas alınacak gelir tespit testlerine ilişkin usûl ve esasları belirlemek, bu testleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarıyla işbirliği yaparak uygulamak."

MADDE 3- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 14 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiş, anılan Kanun Hükmünde*

Kararnamenin 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (ç) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

"Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

MADDE 14/A- (1) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda, kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda, uluslararası kurum ve kuruluşlarla ilişkileri yürütmek, koordinasyonu sağlamak.

b) Avrupa Birliğine yönelik olarak Hükümetçe belirlenen amaçlar çerçevesinde Bakanlığın görev alanlarına ilişkin kısa, orta ve uzun vadede uygulanacak politikaların saptanması için gerekli çalışmaları yapmak, bu konularda uygulama ile ilgili gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak ve öneriler hazırlamak.

c) Bakanlığın Avrupa Birliği kaynaklı program ve projelerini hazırlamak, ilgili birimlerle işbirliği içinde yürütmek ve gerekli koordinasyonu sağlamak.

ç) Uluslararası kuruluşlar nezdinde düzenlenen seminer ve toplantılara personelin katılımı konusunda gerekli koordinasyonu sağlamak.

d) Yurtdışında yaşayan, çalışan veya yurtdışıyla bağlantısı olan kişi ve ailelerin, sosyal, kültürel, ekonomik ve ailevi nedenlerden kaynaklanan sorunlarına çözüm bulmak üzere uluslararası teşkilatlarla işbirliği yapmak ve uluslararası vaka çalışmalarını yürütmek.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

MADDE 14/B- (1) Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlık personeli ile Bakanlığın görev alanındaki hizmetleri yerine getirecek diğer kurum ve kuruluş personelinin yetiştirilmesi, eğitilmesi ve bilgi düzeylerinin yükseltilmesi için gerekli programları planlamak, geliştirmek ve uygulamak; hizmet içi eğitim programları hazırlamak ve yürütülmesini sağlamak.

b) Bakanlığın görev alanına ilişkin konularda kamuoyuna yönelik eğitici, aydınlatıcı ve bilinçlendirici faaliyetler yürütmek, bu konuda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektörle işbirliği yapmak.

c) Bakanlığın iletişim stratejisini hazırlamak, uygulamak ve uygulanmasını izleyerek değerlendirmek.

ç) Bakanlığın faaliyetlerini, projelerini, sunduğu hizmetleri kamuoyuna duyurmak.

d) Bakanlığın görev alanına giren konularda toplumsal dayanışmayı güçlendirici kitlesel kampanyalar ve etkinlikler düzenlemek, teşvik etmek ve katkı sağlamak.

e) Bakanlığın görev alanına giren konularda görsel, işitsel ve yazılı dokümanların basım ve yayımını yapmak veya yaptırmak, bu alandaki çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

f) Bakanlığın görev alanıyla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi toplamak, değerlendirmek, yayımlamak, film, slayt, fotoğraf ve benzeri belgeleri hazırlamak veya hazırlatmak, bu konulara ilişkin arşiv, dokümantasyon ve kütüphane hizmetlerini yürütmek.

g) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 4- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 21 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"(2) Bakanlık Müşavirleri, Bakanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilir."

MADDE 5- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Dördüncü Bölümünün başlığı "Taşra Teşkilatı, Kurullar ve Çalışma Grupları", 24 üncü maddesinin başlığı "Kurullar ve çalışma grupları" şeklinde değiştirilmiş, aynı maddenin birinci fıkrasına "uzmanların katılımıyla" ibaresinden sonra gelmek üzere "ulusal takip ve danışma kurulları ile" ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"(2) Oluşturulacak kurulların sekretarya hizmetleri, ilgili birimler tarafından yürütülür."

MADDE 6- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "belirlenecek esaslar çerçevesinde" ibaresinden sonra gelmek üzere "bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde" ibaresi eklenmiş ve aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "Bir yıllık" ibaresi "Üç yıllık" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 7- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.*

"Dinlenme ve bakımevlerinin devri

GEÇİCİ MADDE 10- (1) Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ait Ankara 75.Yıl Dinlenme ve Bakımevi, İstanbul Etiler Dinlenme ve Bakımevi, İzmir Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi ve Salihli Huzurevi; kadroları, taşınır ve taşınmazları, taşıt, araç, gereç ve malzemeleri, her türlü borç ve alacakları, hak ve yükümlülükleri, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtları ve dokümanları ile birlikte bu maddenin yayımı tarihinde Bakanlığa devredilmiştir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen kurumlarda 1/9/2011 tarihi itibarıyla fiilen görev yapan personel, anılan tarihteki statülerine göre aynı unvanlı kadrolarda veya pozisyonlarda istihdam edilmek üzere bu maddenin yayımı tarihinde Bakanlığa devredilmiştir. Bu madde uyarınca Bakanlığa devredilen personele yeni kadro veya pozisyonlarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadro veya pozisyonlarına ilişkin olarak en son ayda sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Kadro ve pozisyon unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Geçici görevlendirme

GEÇİCİ MADDE 11- (1) Kapatılan Sosyal Güvenlik Kurumu Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğünde 8/6/2011 tarihi itibarıyla fiilen görev yapan personel, aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları ile diğer sosyal hak ve yardımları Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenmek kaydıyla bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir yılı aşmamak üzere Bakanlıkta geçici görevle istihdam edilebilir."

MADDE 8- *633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) Eki (I) sayılı Cetvelin "Hizmet Birimleri" başlıklı sütununa 8 inci sıradan sonra gelmek üzere "9. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı" ve "10. Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı" sıraları eklenmiş ve sonraki sıralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

b) Eki (II) sayılı Cetvelin dördüncü sırasına "Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanı," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- *1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "İl veya İlçe İdare Heyetlerinden" ibaresi "İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından", 8 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "İl veya İlçe İdare Kurullarının" ibareleri "İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının" olarak değiştirilmiştir.*

MADDE 10- *24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine (14) numaralı alt bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.*

"15. "Sosyal Hizmet Merkezi"; İhtiyaç sahiplerinin tespit edilerek sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi, çocuk, genç, kadın, erkek, özürlü, yaşlı bireylere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici hizmetler ile rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin bir arada ve en kolay ulaşılabilir biçimde, gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler ile işbirliği içinde sunulmasından ve bu hizmetlerin koordinasyonundan sorumlu gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,

16. "Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi"; Çocuk evlerinin illerde planlanması, açılış ve işleyişine ilişkin her türlü işlemler ile harcamaların yapılması, takibi, denetlenmesi ve çocuk evleri arasındaki koordinasyonun sağlanması amacıyla oluşturulan merkezleri,"

MADDE 11- *3/6/2011 tarihli ve 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiş ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı Listenin "B) Bölgesel Araştırma Enstitüleri" başlıklı bölümünün 2 nci sırası "2. Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-Konya" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Yayın zorunluluğu

EK MADDE 1- (1) Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika gıda güvenliği, gıda güvenirliliği, bitki ve hayvan sağlığı ile toprak koruma konularında uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır. Bu yayınlar, asgarî otuz dakikası 17:00-22:00 saatleri arasında olmak üzere, 08:00-22:00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu programlar, Bakanlık, Sağlık Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile bilimsel kuruluşlar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları veya sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanır veya hazırlatılır. Hazırlanan programların, Bakanlığın olumlu görüşü alındıktan sonra Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından radyo ve televizyonlarda yayınlanması sağlanır.

(2) Bu madde kapsamında yapılan yayınlar için herhangi bir bedel ödenmez. Bu yayınların ve sürelerinin denetimi Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca yapılır."

MADDE 12- *12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 26/A maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan "Bakanlık ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı" ibaresi "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve anılan Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"Organize Sanayi Bölgelerine ilişkin olarak Bakanlığa verilmiş olan yetkiler ve görevler, Tarıma Dayalı İhtisas OSB'leri bakımından Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca kullanılır ve yerine getirilir."

"GEÇİCİ MADDE 10- Bu maddenin yayımı tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı denetiminde yürütülmekte olan Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerine ilişkin iş ve işlemler, bütçeleri ile birlikte bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı arasında imzalanacak bir protokolle Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına devredilir. Devir işlemleri tamamlanıncaya kadar, Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerine ilişkin iş ve işlemler Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yürütülür.

Mevzuatta Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerine ilişkin olarak Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yapılan atıflar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına yapılmış sayılır."

MADDE 13- *29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "üç ay" ibaresi "dört ay" olarak değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"(2) Bakanlık, birinci fıkranın (h) bendindeki iş ve işlemleri tesis etmeden evvel, bu iş ve işlemleri esasen tesise yetkili olan idarelerin görüşlerini ister. İdareler, bu iş ve işlemlerin yapılmama gerekçelerini etraflıca açıklayarak konu hakkındaki görüşlerini en geç onbeş gün içinde Bakanlığa bildirmek zorundadır."

MADDE 14- *644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendine "kriterlerini" ibaresinden sonra gelmek üzere "Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile birlikte" ibaresi eklenmiştir.

b) 13/A maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "değiştirmek," ibaresinden sonra gelmek üzere "onaylamak," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 15- *21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış biolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri" ibaresi, "söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış mimar veya şehir plancısı, orman veya çevre mühendisi" şeklinde değiştirilmiş ve aynı cümlede yer alan "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlığında," ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 16- *29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "% 1'i" ibareleri "% 3'ü" olarak değiştirilmiş ve 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç" ibaresi "altı" olarak değiştirilmiştir.*

MADDE 17- *26/1/2011 tarihli ve 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Genel Müdür ve Genel Müdür yardımcılarının bu görevleriyle ilişiklerinin" ibaresi, "Genel Müdürün bu göreviyle ilişiğinin" şeklinde, 13 üncü maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(10) Bakan, Genel Müdürlüğün boşalması hâlinde Genel Müdür yardımcılarından birini Genel Müdür Vekili olarak görevlendirir."

MADDE 18- *8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına (m) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve sonraki bent buna göre teselsül ettirilmiştir.*

"n) İlgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde, kamu görevlileri sendikalarına ilişkin mevzuatın uygulanmasında personel konularında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidererek uygulama birliğini sağlayacak tedbirleri almak, kamu işverenini temsilen yetkili kurullar ile kamu görevlileri sendikaları ve üst kuruluşları arasında yürütülen çalışmalarda danışma, destek ve koordinasyon hizmetlerini yürütmek,

o) Özelleştirme veya yeniden yapılandırma sürecinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarındaki istihdam fazlası ve nakle tâbi personele ilişkin işlemleri yürütmek,"

MADDE 19- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinde yer alan "iki" ibaresi "üç" şeklinde değiştirilmiş, 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.*

"e) Bilgi Sistemleri ve İstatistik Dairesi Başkanlığı,

f) Kamu Görevlileri Sendikaları Dairesi Başkanlığı,

g) Kamu Personel İstihdamı Dairesi Başkanlığı,

h) Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Özelleştirme Dairesi Başkanlığı."

MADDE 20- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Bilgi Sistemleri ve İstatistik Dairesi Başkanlığı:

MADDE 12- Bilgi Sistemleri ve İstatistik Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Kamu personeline ilişkin verileri Başkanlıkça belirlenecek şekil, süre ve standartlarda kamu kurum ve kuruluşlarından temin etmek ve merkezî sistemde kaydetmek,

b) Başkanlığın görev alanına giren ve diğer birimlerce ihtiyaç duyulan her türlü bilgiyi kayıt altına almak ve ilgililerin kullanımına sunmak,

c) Kurum bilgi mimarisinin hazırlanması, veri tabanlarının kurulması, güncellenmesi ve arşivlenmesi çalışmalarını yapmak,

d) Kurumlar arası veri değişimi için gerekli teknik koordinasyonu sağlamak,

e) Bilgi sistemleri ve otomasyonu konusundaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmelere paralel uygulamalar yapmak, gerektiğinde kamu yönetiminin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması için bilgisayar sistemlerinin kullanılabileceği alanları araştırmak ve bu yöndeki çalışmaları koordine etmek,

f) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 21- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 12 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiştir.*

"Kamu Görevlileri Sendikaları Dairesi Başkanlığı:

MADDE 12/A- Kamu Görevlileri Sendikaları Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) İlgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde kamu görevlileri sendikaları ile kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili mevzuatın uygulanmasında

personel konularında ortaya çıkabilecek tereddütlerini gidermek, kurumlar arası uygulama birliğini sağlayacak tedbirleri almak,

b) Kamu işverenini temsilen yetkili kurullarla kamu görevlileri sendikaları ve üst kuruluşları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda danışma, destek ve koordinasyon hizmetlerini yürütmek,

c) Kamu görevlileri sendikacılığı konusunda bilimsel inceleme ve araştırmalar ile istatistik çalışmaları yapmak veya yaptırmak,

d) Kamu görevlileri sendikalarına ilişkin mevzuat uyarınca verilen görevleri yapmak,

e) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak.

Kamu Personel İstihdamı Dairesi Başkanlığı:

MADDE 12/B- Kamu Personel İstihdamı Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Kamu personelinin hizmete alınmasında adaleti ve liyakati sağlayacak usul ve esasları belirlemek, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde kamu personel istihdamı planlaması çalışmalarını koordine etmek,

b) Kamu personel alım sınavları ve yerleştirme işlemlerine ilişkin esasları belirlemek, özürlülerin istihdamına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

c) Hizmet öncesi eğitim kurumlarının, kamu yönetiminin orta ve uzun vadeli insan gücü ihtiyacına göre yapılandırılması konusunda ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,

d) Görev alanına giren konularda araştırma ve inceleme yapmak ve değerlendirmek, ortaya çıkabilecek sorun ve tereddütleri giderecek tedbirleri almak ve uygulamaya esas olmak üzere görüş bildirmek,

e) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak.

Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Özelleştirme Dairesi Başkanlığı:

Madde 12/C- Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Özelleştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Kamu iktisadî teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkların personeli ile kadro ve pozisyonlarına ilişkin işlemleri yürütmek,

b) Özelleştirme uygulamalarına ilişkin kanun hükümleri gereğince özelleştirme programına alınan, küçültülen, kapatılan, tasfiye edilen kamu iktisadî teşebbüslerindeki istihdam fazlası ve nakle tâbi personel ile yeniden yapılandırılan kamu kurum ve kuruluşlarındaki istihdam fazlası personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakil işlemlerini yürütmek,

c) Görev alanına giren konularda araştırma ve incelemeler yapmak ve bunların sonuçlarını değerlendirmek, ortaya çıkabilecek sorun ve tereddütleri giderecek tedbirleri almak ve uygulamaya esas olmak üzere görüş bildirmek,

d) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 22- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinde yer alan "Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'dır" ibaresi "Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığıdır" şeklinde, 14 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı:

MADDE 14- Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak,

b) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 23*- 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı ve 17 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

"İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı:

MADDE 15- Başkanlığın yardımcı hizmet birimi İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığıdır.

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Başkanlığın insan gücü planlaması ve personel politikası ile ilgili çalışmaları yapmak, personel sisteminin geliştirilmesi için tekliflerde bulunmak.

b) Başkanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Başkanlığın eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.

d) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri çerçevesinde, kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısıtma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.

e) Başkanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek.

f) Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

g) Başkanlığın sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek.

h) Başkanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 24- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 23- Başkanlık, görev alanına giren konularda gerekli gördüğü bilgi ve dokümanları kamu kurum ve kuruluşlarından istemeye yetkili, kurum ve kuruluşlar da bu bilgi ve dokümanları vermekle yükümlüdür. Kamu kurum ve kuruluşları, atama, yer değiştirme, görevde yükselme, unvan değişikliği gibi her türlü personel hareketlerini Başkanlığın belirleyeceği usûl ve esaslar çerçevesinde Başkanlığa bildirmek zorundadır."

MADDE 25- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (d) bendinde yer alan "30" ibaresi "35" olarak değiştirilmiştir.*

"b) En az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri ile Başkanlıkça yönetmelikle belirlenen yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak,"

MADDE 26- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde ile (I) sayılı liste eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanun Hükmünde Kararname ile kadroları iptal edilen veya değiştirilen personelin görevi hiçbir işleme gerek kalmaksızın bu maddenin yayımı tarihinde sona erer. Bunlar bu Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen (I) sayılı liste ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılır. Bu madde uyarınca ihdas edilen Başkanlık Müşaviri kadroları, herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu madde uyarınca atanmış sayılan personele yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir."

MADDE 27- *217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı Cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

(1) SAYILI CETVEL
DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI TEŞKİLATI

Başkan	*Başkan Yardımcısı*	*Ana Hizmet Birimleri*	*Danışma Birimi*	*Yardımcı Hizmet Birimi*
Başkan	*Başkan Yardımcısı* *Başkan Yardımcısı* *Başkan Yardımcısı*	*1) Kadro ve Kamu Görevlileri Dairesi Başkanlığı* *2) Eğitim Dairesi Başkanlığı* *3) Hukukî ve Malî Statüler Dairesi Başkanlığı* *4) Teşkilat ve Yönetimi Geliştirme Dairesi Başkanlığı* *5) Bilgi Sistemleri ve İstatistik Dairesi Başkanlığı* *6) Kamu Görevlileri Sendikaları Dairesi Başkanlığı* *7) Kamu Personel İstihdamı Dairesi Başkanlığı* *8) Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Özelleştirme Dairesi Başkanlığı*	*1)Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı*	*1)İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı*

MADDE 28- *10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başbakana" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya Kurumun bağlı olduğu Bakana" ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 29- *5429 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Başkanlığa atanacaklarda; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlara ilave olarak, en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma şartı aranır."

MADDE 30- *5429 sayılı Kanunun;*

a) 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç" ibaresi "dört" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan "23 üncü maddede sayılan yüksek

öğretim kurumlarından mezun olmaları" ibaresi "en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma" şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya "belge almış" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip" ibaresi eklenmiştir.

b) 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 25- Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

a) Ulusal Hesaplar Daire Başkanlığı.

b) Ekonomik Göstergeler ve Fiyat İstatistikleri Daire Başkanlığı.

c) Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığı.

d) İş İstatistikleri Daire Başkanlığı.

e) Sektörel İstatistikler Daire Başkanlığı.

f) Nüfus ve Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı.

g) Sosyal Sektörler ve Araştırmalar Daire Başkanlığı.

h) Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı.

ı) Dış İlişkiler Daire Başkanlığı.

j) Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı.

k) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Daire Başkanlığı."

c) 26 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeden sonra gelmek üzere Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Ulusal Hesaplar Daire Başkanlığı

MADDE 26- Ulusal Hesaplar Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Ulusal hâsıla hesaplamaları ve analiz çalışmaları yapmak.

b) Endüstriler arası işlemler ile ilgili hesapları yapmak, ulusal girdi-çıktı tabloları oluşturmak.

c) Ulusal hesaplar sisteminde öngörülen hesapları yapmak.

d) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

e) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Ekonomik Göstergeler ve Fiyat İstatistikleri Daire Başkanlığı

MADDE 26/A- Ekonomik Göstergeler ve Fiyat İstatistikleri Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Dış ticaret istatistiklerine ait bilgileri derlemek ve derlenmesini koordine etmek.

b) Bölgesel göstergeler üretmek.

c) Tüketici düzeyinde oluşan fiyat hareketlerini izlemek amacıyla veri derlemek.

d) Üretici düzeyinde oluşan fiyat hareketlerini izlemek amacıyla veri derlemek.

e) Satın alma gücü paritesi göstergelerini hesaplamak.

f) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

g) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

ç) 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeden sonra gelmek üzere Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"İş İstatistikleri Daire Başkanlığı

MADDE 28- İş İstatistikleri Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Madencilik ve taş ocakçılığı, imalât sanayii, elektrik, gaz, su, enerji, inşaat ve benzeri konularda ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri aylık, dönemlik ve yıllık olarak derlemek ve değerlendirmek.

b) Ulaştırma, haberleşme, depolama, malî aracı kuruluş faaliyetleri, iş hizmetleri ve kişisel hizmetler, kâr amacı gütmeyen kuruluş faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, otel, lokanta ve diğer konularda istatistikî bilgileri aylık, dönemlik ve yıllık olarak derlemek ve değerlendirmek.

c) İş kayıtları sistemini yönetmek.

d) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

e) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sektörel İstatistikler Daire Başkanlığı

MADDE 28/A- Sektörel İstatistikler Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Araştırma ve geliştirme, yenilik, bilgi ve bilişim konularında istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

b) Enerji ve ulaştırma istatistiklerini derlemek ve değerlendirmek.

c) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

d) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

d) 29 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve Kanuna aynı maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Nüfus ve Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı

MADDE 29- Nüfus ve Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Nüfus ve demografi alanında ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

b) Hayati istatistikleri derlemek ve değerlendirmek.

c) Toplumsal cinsiyet istatistiklerini derlemek ve değerlendirmek.

d) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

e) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sosyal Sektörler ve Araştırmalar Daire Başkanlığı

MADDE 29/A- Sosyal Sektörler ve Araştırmalar Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Eğitim, sağlık, kültür, spor, suç, adalet ve turizm konularında istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

b) Sosyal güvenlik, sosyal koruma ve tüketicinin korunması alanlarında ihtiyaç duyulan istatistikî bilgileri derlemek ve değerlendirmek.

c) İş gücü piyasası, gelir dağılımı, tüketim harcamaları, hayat şartları ile ilgili araştırmalar yapmak ve sonuçlarını değerlendirmek.

d) Görev alanına giren konularda standartları ve metodolojik gelişmeleri takip etmek, ulusal ve uluslararası proje çalışmalarını yürütmek.

e) Program kapsamındaki görevler ile Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 31- *5429 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "23 üncü maddede sayılan yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak" ibaresi "en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak" şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya "belge almış" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip" ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 32- *5429 sayılı Kanunun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 35- Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmet birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 33- *5429 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan ", uygulamak" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı Kanunun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasına birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

"Başkanlıkça gerek duyulan illerde bölge müdürlüklerine bağlı olarak irtibat büroları kurulabilir."

MADDE 34- *5429 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Başkanın teklifi, ilgili Bakanın uygun görüşü üzerine Başbakan onayı ile" ibaresi "Başkanın teklifi ve Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 35- *5429 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan "en az (C) düzeyinde" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan" ibaresi eklenmiştir.*

"a) En az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler, mühendislik ve iletişim fakülteleri ile istatistik, matematik, fizik, sosyoloji, psikoloji bölümleri ve Başkanlıkça yönetmelikle belirlenecek fakülte ve bölümlerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak,"

MADDE 36- *5429 sayılı Kanunun;*

a) 56 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "bu Kanunun 23 üncü maddesinde sayılan yüksek öğretim kurumlarından" ibaresi "en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından" şeklinde değiştirilmiş, aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "belge almış" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip" ibaresi ile aynı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler ile (I) sayılı liste eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 12- Başkanlığın yeni kurulan daire başkanlıklarına göre yeniden yapılanması tamamlanıncaya kadar, yeni kurulan birimlere verilen görevlerin, bu maddenin yayımı tarihinden önce bu görevleri yerine getirmekte olan birimler, kurullar ve personel tarafından yürütülmesine devam edilir.

GEÇİCİ MADDE 13- Bu maddenin yayımı tarihinde Başkanlık merkez teşkilatında; Ulusal Hesaplar ve Ekonomik Göstergeler Daire Başkanı, Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanı ile Sosyal İstatistikler Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlar ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen İstatistik Müşaviri kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle birlikte hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Anılan liste ile ihdas edilen İstatistik Müşaviri kadroları herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Birinci fıkraya göre İstatistik Müşaviri kadrolarına atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının

(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir."

b) Eki (I) sayılı cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(I) SAYILI CETVEL
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI
MERKEZ TEŞKİLATI

Başkan	***Başkan Yardımcısı***	***Ana Hizmet Birimleri***	***Danışma Birimleri***	***Yardımcı Hizmet Birimleri***
Başkan	*1. Başkan Yardımcısı* *2. Başkan Yardımcısı* *3. Başkan Yardımcısı* *4. Başkan Yardımcısı*	*1. Ulusal Hesaplar Daire Başkanlığı* *2. Ekonomik Göstergeler ve Fiyat İstatistikleri Daire Başkanlığı* *3. Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanlığı* *4. İş İstatistikleri Daire Başkanlığı* *5. Sektörel İstatistikler Daire Başkanlığı* *6. Nüfus ve Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı* *7. Sosyal Sektörler ve Araştırmalar Daire Başkanlığı* *8. Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı* *9. Dış İlişkiler Daire Başkanlığı* *10. Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı* *11. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Daire Başkanlığı*	*1. Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı* *2. Hukuk Müşavirliği* *3. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği*	*1. İnsan Kaynakları Daire Başkanlığı* *2. Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı*

MADDE 37- *18/11/1960 tarihli ve 132 sayılı Türk Standardları Enstitüsü Kuruluş Kanununun 1 inci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Türk Standardları Enstitüsünün merkezi Ankara'dadır. Enstitü, yurt içinde Yönetim Kurulunun teklifi ve ilgili Bakanın onayıyla, yurt dışında sayısı onu

geçmemek üzere Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek yerlerde temsilcilikler kurabilir."

"Enstitünün her türlü yayını, 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa tâbidir."

MADDE 38- *132 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddenin yedinci fıkrasının (e) ve (g) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

"Genel Kurul aşağıdaki üyelerden meydana gelir:

a) Başbakanlık ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından görevlendirilecek üçer temsilci,

b) Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı tarafından görevlendirilecek ikişer temsilci,

c) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Devlet Malzeme Ofisi ve Türk Akreditasyon Kurumu tarafından görevlendirilecek birer temsilci,

d) Üniversitelerden Yükseköğretim Kurulunca seçilecek yedi temsilci,

e) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince görevlendirilecek onbir temsilci."

MADDE 39- *132 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile altıncı fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde, aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "ve üyeler ile üç yedek üye" ibaresi "ile asıl ve yedek üyeler" şeklinde, aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan "4 ncü Maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkralarında" ibaresi "4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Yönetim Kurulu; üç üyesi 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen temsilciler arasından, birer üyesi aynı fıkranın (d) ve (e)

bentlerinde belirtilen temsilciler arasından seçilmek üzere beş üyeden oluşur; aynı usûlle yedek üyeler belirlenir."

"a) Yönetmelik ve diğer düzenleyici işlem tasarılarını onaylamak, Enstitüde yeni birimler kurulmasına veya mevcut birimlerin birleştirilmesine ya da kaldırılmasına karar vermek, Enstitü kadrolarını belirlemek;

b) Enstitü bütçesini ve çalışma programını Genel Kurula sunmak, Genel Kurulun aldığı kararları ve onayladığı çalışma programını uygulamak;"

MADDE 40- *132 sayılı Kanuna 9 uncu maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Teknik komiteler

Madde 9/A- Enstitünün, standard hizmetleriyle ilgili görevleri kapsamında bilimsel incelemelerde bulunmak ve standard hazırlamak amacıyla, Yönetim Kurulunca ilgili ürün, hizmet veya sektör adıyla teknik komiteler kurulabilir. Teknik komitelerin görevleri, çalışma usul ve esasları, üye sayısı, başkan ve üyelerinin nitelikleri ve seçimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 41- *132 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bu Kurula" ibaresi "Başkana", "iki " ibaresi "üç" şeklinde değiştirilmiş ve aynı Kanuna anılan maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiştir.*

"Personel

Madde 10/A- Enstitünün hizmetlerinin gerektirdiği görevler için istihdam edilen personel, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

Belirli süreli, geçici nitelikte ve özel bilgi ve uzmanlık gerektiren işlerde yurt içinde ve yurt dışında Enstitü dışından inceleme elemanı görevlendirilebilir. Ayrıca, özel bilgi ve ihtisas gerektiren işlerde diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın toplam kadro sayısının % 2'sini geçmemek üzere sözleşmeli olarak yerli ve yabancı uzmanlar çalıştırılabilir; bu şekilde yurt içinde çalıştırılacak personelin, meslekî bilgisi ve ihtisasını en az doktora düzeyinde belgelendirmesi zorunludur.

Enstitü dışından görevlendirilen ve uhdesinde kamu görevi bulunmayan inceleme elemanlarının günlük inceleme ücreti, asgarî ücretin aylık brüt tutarının % 25'ini aşmamak üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde sayılan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar, kurumlarının muvafakatiyle, aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Enstitüde görevlendirilebilir. Bu personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Bu fıkraya göre görevlendirilecek personel, toplam personel sayısının % 1'ini geçemez.

Enstitüde Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Daire Başkanı, Merkez Başkanı ve Grup Başkanı kadrolarında görev yapanların görev süreleri üç yıldır. Görevi sona erenler yeniden atanabilir.

Enstitünün yurt dışı temsilciliklerinde görevlendirilen personel ile mahallinden temin edilen personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara yapılacak ödeme tutarı ile diğer hususlar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Enstitü personelinin izin, disiplin, intibak işleri ile diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

Enstitü personelinin ücretleri ile diğer malî hakları, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesi ve anılan madde uyarınca yürürlüğe konulan mevzuat hükümleri çerçevesinde, kurum içi hiyerarşi gözetilerek Yönetim Kurulunca tespit edilir.

TSE Uzmanı ve TSE Uzman Yardımcısı

Madde 10/B- Enstitü, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere TSE Uzmanı ve TSE Uzman Yardımcısı istihdam eder. TSE Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri ile Enstitünün görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen mühendislik fakülteleri ve diğer yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk günü itibarıyla otuzbeş yaşını doldurmamış olmak.

c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

TSE Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile yabancı dil yeterliği şartını yerine getirmeyenler, TSE Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve Enstitüde durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

TSE Uzmanları ve TSE Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

***MADDE 42-** 132 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir.*

"Ek Madde 2- Enstitü, standardizasyon görevleri dışında kalan ana faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını kuracağı, iştirak edeceği veya işbirliğinde bulunacağı yerli ve yabancı şirketler eliyle yürütebilir. Şirket kurulmasına veya iştirak edilmesine, Genel Kurulun kararı ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir. Genel Kurul, gerektiğinde bu konudaki yetkisini Yönetim Kuruluna devredebilir."

"Geçici Madde 5- Bu maddenin yayımı tarihinde Enstitüde, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, 1. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Merkez Başkanı, Başkanlık Müşaviri, Genel Sekreterlik Müşaviri ve Grup Başkanı kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yayımı tarihinde sona erer. Bunlardan; Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, 1. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Merkez Başkanı, Başkanlık Müşaviri ve Genel Sekreterlik Müşaviri kadrolarında bulunanlar Müşavir kadrolarına, Grup Başkanı kadrolarında görev yapanlar Uzman kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Müşavir ve Uzman kadrolarına atanmış sayılanlar Yönetim Kurulu tarafından belirlenen birim ve görevlerde çalıştırılır.

Bu madde uyarınca Müşavir ve Uzman kadrolarına atanmış sayılanların yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar) ile diğer her türlü malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplamının net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar) ile diğer her türlü malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, farklılık giderilinceye kadar atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Geçici Madde 6- 7 nci maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişiklik, Türk Standardları Enstitüsünün bu maddenin yayımı tarihinden sonra yapılacak seçimli ilk Genel Kurulundan itibaren uygulanır.

Geçici Madde 7- TSE personelinin malî ve sosyal hakları hakkında bu maddenin yayımı tarihinde yürürlükte bulunan ilgili Genel Kurul kararı ile belirlenen ücret sisteminin uygulanmasına devam olunur; malî ve sosyal haklara ilişkin olarak anılan Genel Kurul kararıyla belirlenmiş olan aynî ve nakdî ödeme unsurlarında artış yapılamaz ve bu unsurlara yeni bir unsur ilave edilemez. Bunların malî ve sosyal haklarında yapılacak artışlarla ilgili olarak 10/A maddesinin son fıkrası hükmü uygulanır.

Geçici Madde 8- TSE personelinden emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde emeklilik

başvurusunda bulunanların hizmet tazminatları, bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla;

a) Zorunlu emekliliğine bir yıldan daha az süre kalanlar hariç olmak üzere, zorunlu emekliliğine en fazla üç yıl kalanlar için % 25,

b) Zorunlu emekliliğine üç yıldan fazla, beş yıldan az kalanlar için % 30,

c) Zorunlu emekliliğine beş yıl ve daha fazla kalanlar için % 40,

fazlasıyla ödenir.

Emekli aylığı bağlanması şartlarını 2011 yılı sonuna kadar haiz olacaklara, bu hakkı kazandıkları tarihten itibaren bir ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları hâlinde hizmet tazminatları % 40 fazlasıyla ödenir.

Bu madde uyarınca yapılan emeklilik başvurularında emeklilik tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilemez, başvurular herhangi bir kayda bağlanamaz ve geri alınamaz.

Bu madde hükümlerine göre emekli olan personel, Enstitüde hiçbir statüde yeniden istihdam edilemez."

MADDE 43- *132 sayılı Kanunun; 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (C) bendinde yer alan "mecburi olarak yürürlüğe konmalarında fayda görülenleri, ilgili bakanlığın onayına sunmak," ibaresi, 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve bunlardan zorunlu olarak yürürlüğe konmaları gerekenleri belirleyen" ibaresi ile 14 üncü maddesinde yer alan "hazırlanıp Genel Kurulca" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 44- *7/7/2010 tarihli ve 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin;*

a) Birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "ağırlıklı olarak bu alanlara yönelik eğitim programlarına sahip bölümlerinden" ibaresi "bu bölümlerden herhangi birinin müfredatında yer alan derslerin en az % 80'ine sahip olan diğer bölümlerden", "açıldığı yılın Ocak ayının ilk günü itibarıyla" ibaresi, "yapıldığı tarih itibarıyla", "otuz yaşını" ibaresi "otuz beş yaşını", "otuz iki yaşını" ibaresi

"otuz yedi yaşını" şeklinde değiştirilmiş, aynı bentte yer alan "üniversitelerin sosyal bilimler alanında" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya mühendislik fakültelerinde" ibaresi eklenmiştir.

b) Birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "derecelere tekabül ettiği" ibaresi "unvan grubunda yer aldığı ekli (3) sayılı listede, meslek memurlarının kadrolarına karşılık gelen dereceler" şeklinde değiştirilmiştir.

c) Birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "memurlarına üçüncü, ikinci ve birinci derece kadro unvanlarının verilmesinde, sicil ve" ibaresi "memurlarının üçüncü, ikinci ve birinci unvan grubuna yükseltilmesinde," şeklinde değiştirilmiş ve aynı bende "Bakan, ikinci unvan grubundaki meslek memurlarını, bu unvan grubundaki asgarî bekleme sürelerini en fazla üç yıl kısaltarak üst yönetim grubuna atayabilir." cümlesi eklenmiştir.

ç) Birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "derecedeyken" ibaresi "unvan grubundayken" şeklinde değiştirilmiştir.

d) İkinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "derecelere tekabül ettiği" ibaresi "unvan grubunda yer aldığı ekli (4) sayılı listede, konsolosluk ve ihtisas memurlarının kadrolarına karşılık gelen dereceler" şeklinde değiştirilmiştir.

e) İkinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "memurlarına ikinci ve birinci derece kadro unvanlarının verilmesinde, sicil ve" ibaresi "memurlarının ikinci ve birinci unvan gruplarına yükseltilmesinde," şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 45- *6004 sayılı Kanunun;*

a) 12 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "(1) ve (2)" ibaresi "(3) ve (4)" şeklinde, ikinci fıkrasının (ç) bendi, altıncı fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile yedinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "derece kadrodaki" ibareleri ile aynı maddenin beşinci fıkrasının (a) bendi ile altıncı fıkrasının (a) bendinde yer alan "derece kadrolardaki" ibareleri "unvan grubundaki" şeklinde; onbirinci fıkrasında yer alan "bu kadro derecelerine tekabül eden unvanlarla" ibaresi "bulundukları unvan grubuyla" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan "derece kadrodaki" ibareleri "unvan grubundaki" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin

birinci fıkrasının (d) bendine "Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Diplomasi Akademisi Başkanı" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 46- *6004 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasında yer alan "ve askerlik hizmeti dâhil meslek memurluğunda geçirdikleri en erken dokuzuncu fiili hizmet yılı içinde başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavına girer" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.*

"(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihi itibarıyla altıncı unvan grubunda bulunan meslek memurları, askerlik dâhil mevcut statülerindeki altıncı fiilî hizmet yılı içinde, beşinci unvan grubunda bulunan meslek memurları ise bu unvan grubundaki en az üçüncü fiilî hizmet yılı içinde açılacak müteakip başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavlarına girebilirler. İlk sınav haklarında başarılı olamayanlar, kalan iki sınav haklarını, müteakip iki yıl içinde kullanabilir.

(2) Bu memurlardan üç sınav hakkında da başarısız olanlara 10 uncu maddenin ikinci fıkrasının (ç) bendinde konsolosluk ve ihtisas memurları için öngörülen kariyer ilerleme ve konsolosluk yeterlik sınavına iki kez girme hakkı tanınır. Meslek memurları bu haklarını, en son katıldıkları başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavından sonra düzenlenecek müteakip üç kariyer ilerleme ve konsolosluk yeterlik sınavında kullanabilir. Kariyer ilerleme ve konsolosluk yeterlik sınavına katılıp başarılı olan meslek memurları, konsolosluk ve ihtisas memuru statüsüne geçmiş olur. Bu sınavda da başarılı olamayan veya bu sınava katılmayan meslek memurları, mevcut statüleri ile birlikte, merkez teşkilatında ikinci kâtip, yurtdışı teşkilatında ise ikinci kâtip veya muavin konsolos unvanını korur, ancak daha üst unvanlara yükselemez.

(3) Beşinci unvan grubunda üç yıldan fazla süre bulunmuş olan memurlardan ilk başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavında başarılı olanların bu unvan grubunda üç yıldan fazla geçirmiş oldukları sürelerin tamamı üst unvan grubunda geçirilmiş sayılır."

"(5) Beşinci unvan grubunda üç yıldan fazla süre bulunmuş olan memurlardan ilk başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavında başarılı olamayanların ya da bu sınava girmeyenlerin, müteakip başkâtiplik ve konsolosluk yeterlik sınavlarından birinde başarılı olmaları hâlinde, ilk sınavla başarılı olunan sınav arasında geçen süre bir üst unvan grubunda geçirilen sürelerden sayılmaz."

MADDE 47- *6004 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(3) İkinci fıkra çerçevesinde unvan alanların başkâtip veya konsolos unvanına yükselebilmeleri geçici 2 nci madde hükümlerine tabidir. Bu memurların geçici 2 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen fiili hizmet sürelerinin hesaplanmasında hukuk müşaviri ve aday hukuk müşaviri statülerinde geçirmiş oldukları süreler de dikkate alınır."

MADDE 48- *6004 sayılı Kanuna aşağıdaki listeler eklenmiştir.*

(3) SAYILI LİSTE
MESLEK MEMURLARI
UNVAN GRUPLARI

<table>
<tr><td rowspan="2">Birinci Unvan Grubu</td><td>- Büyükelçi
- Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
- Elçi
- Birinci sınıf başkonsolos</td><td>Üst Yönetim Grubu</td></tr>
<tr><td colspan="2">- Maslahatgüzar
- Başkonsolos
- Daimi temsilci yardımcısı
- Büyükelçilik birinci müsteşarı
- Daimi temsilcilik birinci müsteşarı
- Bakan özel müşaviri
- Müsteşar özel müşaviri
- Bakanlık müşaviri
- Basın ve halkla ilişkiler müşaviri
- Dış politika danışma kurulu üyesi
- Daire başkanı
- Özel kalem müdürü
- İç denetçi</td></tr>
<tr><td>İkinci Unvan Grubu</td><td colspan="2">- Maslahatgüzar
- Başkonsolos
- Büyükelçilik müsteşarı
- Daimi temsilcilik müsteşarı
- Başkonsolos yardımcısı
- Daire başkanı
- Özel kalem müdürü
- İç denetçi</td></tr>
</table>

Üçüncü Unvan Grubu	*- Maslahatgüzar* *- Büyükelçilik müsteşarı* *- Daimi temsilcilik müsteşarı* *- Başkonsolos yardımcısı* *- Şube müdürü* *- Özel kalem müdürü* *- İç denetçi*
Dördüncü Unvan Grubu	*- Başkâtip* *- Konsolos* *- İç denetçi*
Beşinci Unvan Grubu	*- İkinci kâtip* *- Muavin konsolos*
Altıncı Unvan Grubu	*- Üçüncü kâtip* *- Muavin konsolos* *- Aday meslek memuru*

(4) SAYILI LİSTE
KONSOLOSLUK VE İHTİSAS MEMURLARI
UNVAN GRUPLARI

Birinci Unvan Grubu	*-Strateji Geliştirme Başkanı*	*Üst Yönetim Grubu*
	- Başkonsolos *- Büyükelçilik müsteşarı* *- Daimi temsilcilik müsteşarı* *- Basın ve halkla ilişkiler müşaviri* *- Daire başkanı*	
İkinci Unvan Grubu	*- Başkonsolos* *- Büyükelçilik müsteşarı* *- Daimi temsilcilik müsteşarı* *- Basın ve halkla ilişkiler müşaviri* *- Özel kalem müdürü* *- Daire başkanı*	
Üçüncü Unvan Grubu	*- Büyükelçilik müsteşarı* *- Daimi temsilcilik müsteşarı* *- Başkonsolos yardımcısı* *- Şube müdürü* *- Özel kalem müdürü*	

Dördüncü Unvan Grubu	*- Başkâtip* *- Konsolos* *- Özel kalem müdürü*
Beşinci Unvan Grubu	*- İkinci kâtip* *- Muavin konsolos*
Altıncı Unvan Grubu	*- Üçüncü kâtip* *- Muavin konsolos* *- Ataşe* *- Aday konsolosluk ve ihtisas memuru*

MADDE 49- *18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanunun adı "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" şeklinde, 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Madde 1- Bu Kanunun amacı; yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve/veya bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip, merkezi Ankara'da bulunan özel bütçeli bir kuruluş olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Genel Müdürlüğün kısa adı DSİ'dir."

MADDE 50- *6200 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (d) fıkrasında yer alan "a, b, c" ibaresi "(a) ve (b)" şeklinde değiştirilmiş, (i) fıkrasında yer alan "(Bunlardan d fıkrasında yazılı işlerde Elektrik İşleri Etüd İdaresi ile işbirliği yapar)" ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve anılan maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.*

"c) Sulak alanları ıslah etmek, erozyon ve rüsubat kontrolü ile ilgili etüt ve planlama işlerini yapmak veya yaptırmak, kendi tesislerini korumaya yönelik erozyon kontrolü maksatlı ağaçlandırma çalışmaları yapmak,"

"p) Kullanılmış suları tekrar kazanmak maksadıyla gerekli tesisleri yapmak veya yaptırmak,

r) İşletmeye açılan hidroelektrik santrallerin su kullanım hakkı anlaşmalarına uygun olarak işletilip işletilmediğini kontrol etmek, bunlarla ilgili her türlü hesap ve tahsilât işlemlerini yapmak,

s) Sınıraşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,

t) Yardım mahiyetindeki uluslararası su sondajı veya diğer faaliyetler ile sulama tesislerinin işletme ve bakım hizmetlerini devralan kuruluşlar hariç, kamu kurum ve kuruluşları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere yurt içinde ve yurt dışında ücreti karşılığında eğitim, etüt, planlama, proje hazırlama, müşavirlik, laboratuvar ve kontrollük hizmeti vermek,

u) Yerüstü ve yeraltı sularını kalite yönünden izlemek, atıksular sebebiyle yerüstü ve yeraltı sularının kirlenmesinin tespiti hâlinde durumu Orman ve Su İşleri Bakanlığına bildirmek,

v) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak."

MADDE 51- *6200 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Madde 4- Genel Müdürlüğün merkez teşkilatı aşağıdaki hizmet birimlerinden oluşur:

a) Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı.

b) Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı.

c) Barajlar ve Hidroelektrik Santrallar Dairesi Başkanlığı.

d) İçmesuyu Dairesi Başkanlığı.

e) Atıksu Dairesi Başkanlığı.

f) Emlak ve Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı.

g) Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltısuları Dairesi Başkanlığı.

h) Makina, İmalat ve Donatım Dairesi Başkanlığı.

ı) Teknik Araştırma ve Kalite Kontrol Dairesi Başkanlığı.

j) İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı.

k) Hidroelektrik Enerji Dairesi Başkanlığı.

l) Teftiş Kurulu Başkanlığı.

m) Hukuk Müşavirliği.

n) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

o) Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı.

p) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

r) Teknoloji Dairesi Başkanlığı."

MADDE 52- *6200 sayılı Kanunun 5 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Genel Müdüre yardımcı olmak üzere dört Genel Müdür Yardımcısı görevlendirilebilir."

MADDE 53- *6200 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usûl ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir."

MADDE 54- *6200 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan "Maliye Hazinesi" ibaresi, "DSİ" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 55- *6200 sayılı Kanunun 38 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Madde 38- DSİ'nin gelirleri şunlardır:

a) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden gelen hizmet talepleri çerçevesinde elde edilen gelirler.

b) Görev alanına giren konularda verilen her türlü belge, veri, rapor, ihale şartnamesi ve dokümanın satışları ile analiz, denetim, danışmanlık, etüt, deney ve benzeri hizmetler karşılığı alınan gelirler.

c) Yatırım, iyileştirme ve yenileme ile işletme bakım-onarım masraflarının geri ödemesinden elde edilen gelirler.

d) Taşınır mallar ve taşınmazların satışından veya kiraya verilmesinden veya irtifak hakkı kurulmasından veya devrinden ve işletilmelerinden elde edilen gelirler.

e) Taahhütlerini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen yüklenicilerden alınan tazminatlar ile gelir kaydedilen teminatlar.

f) Özel sektör tarafından gerçekleştirilecek enerji projelerinden sağlanan; fizibilite raporu kontrol ücreti, hidroelektrik kaynak katkı payı, havza hidrolojik gözlem, değerlendirme ve kontrol bedeli, hidrolojik veri, rapor inceleme, DSİ tarafından hazırlanan projeler için alınan hizmet bedeli karşılığı gelirler.

g) Su tüketimi olmayan tahsisler hariç olmak üzere, tahsis edilen sulardan alınacak bedeller ile balıkçılık üretimine yapılan su tahsislerinden elde edilen gelirler.

h) Talep üzerine yeraltı ve yerüstü sularıyla ilgili yapılan münferit işler karşılığı gelirler.

ı) DSİ üretim tesislerinde üretilen su ürünleri satışından elde edilen gelirler.

j) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.

k) Ortaklıklardan ve tesislerin işletmelerinin devredildiği mahallî idareler ve teşekküller ile şirketlerden alınacak bedeller ve paylar.

l) Her türlü bağış, yardım ve vasiyetler.

m) Genel Müdürlüğün gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.

n) Diğer gelirler."

MADDE 56- *6200 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde yer alan "bir nizamname ile" ibaresi "yönetmelikle" şeklinde değiştirilmiş, anılan Kanuna aşağıdaki ek ve geçici maddeler ile (I) sayılı cetvel eklenmiştir.*

"Ek Madde 4- DSİ'nin görev ve faaliyetlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar, talebi üzerine Maliye Bakanlığınca bedelsiz olarak DSİ'ye tahsis edilir.

Ek Madde 5- DSİ; deprem, sel, çığ, su baskını ve benzeri tabii afetler sebebiyle hasar gören su yapıları ile ilgili tesislerin gecikmeksizin onarılmasının zorunlu olduğu durumlarda olayın vuku bulduğu mahalde veya yakınındaki kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan taş, kum ve ariyet ocağı gibi malzeme ocaklarından, izin almaksızın ve bedelsiz olarak malzeme kullanmaya yetkilidir.

DSİ'nin projeleri gereğince, Devlet ormanları ile millî parklar kapsamındaki alanlarda, durumu ve sınıfına bakılmaksızın 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamındaki alanlarda, Hazinenin özel mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamındaki yapı ve inşaat ham maddelerinin üretimine yönelik olarak gerekli olan sahalarda, DSİ tesislerinin yapım, bakım ve onarım işlemleri için gerekli olan alanlar ile ham madde üretim izin alanları ve tesis alanları için ilgili mevzuatına göre alınması gereken izin ve işlemler Genel Müdürlüğün müracaatından itibaren, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından altmış gün içinde sonuçlandırılır. Bu izin ve işlemler için 4342 sayılı Kanundan kaynaklanan ot bedeli hariç herhangi bir bedel ve teminat talep edilemez.

Geçici Madde 9- Bu maddenin yayımı tarihinde kadroları iptal edilenlerin görevi hiçbir işleme gerek kalmaksızın bu maddenin yayımı tarihinde sona erer ve bunlar (I) sayılı cetvel ile ihdas edilen Müşavir kadrolarına atanmış sayılır. Bu kadrolar, herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Bu madde uyarınca Müşavir kadrolarına atanmış sayılan personele yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en

son ayda, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

DSİ'nin mülkiyetinde iken 5018 sayılı Kanunun geçici 12 nci maddesi gereğince Hazineye devredilen ve DSİ faaliyetleri için Hazine adına kamulaştırılan taşınmazlardan bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla satışı yapılmamış, başka kurum ve kuruluşlara tahsis edilmemiş ve devredilmemiş olanların mülkiyeti, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde DSİ adına re'sen tescil edilir. Tescil işlemi nedeniyle hiçbir bedel ve harç alınmaz.

Bu maddenin yayımı tarihinde DSİ'nin muhasebe hizmetlerini yürüten ve Maliye Bakanlığı kadrolarında bulunan personel, DSİ'nin talebi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine bu maddenin yayımı tarihinden itibaren beş yılı geçmemek üzere muhasebe hizmetlerini yürütmeye devam eder.

DSİ'nin 2011 malî yılı harcamaları, 26/12/2010 tarihli ve 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanununda yer alan DSİ bütçesindeki ödeneklerden yapılır ve DSİ'nin tahsil edilen gelirleri de genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. DSİ'nin 2011 malî yılı bütçe uygulamaları, genel bütçeli idareler için uygulanan usûl ve esaslar çerçevesinde yürütülür.

Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut düzenleyici işlemlerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Geçici Madde 10- Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün hidrometrik araştırma ve etüt çalışmalarını, jeoloji ve sondaj çalışmalarını, baraj ve nehir tipi hidroelektrik santral ile pompaj depolamalı hidroelektrik santral çalışmalarını,

bunlara ilişkin harita çalışmalarını ve bu çalışmaların yürütülmesinde kullanılan makina ve teçhizatın bakım, onarım ve idamesinde destek hizmeti çalışmalarını yürütmekte olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi memurlar ile sözleşmeli personel ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa tâbi personel, bu maddenin yayımını takip eden altıncı ayın sonunda DSİ'ye devredilmiş sayılır. Bunlarla ilgili taşınırlar, taşıtlar, araçlar, gereçler ve malzemeler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar, mevcut sözleşmeler, protokoller, sözleşme ve protokollerle ilgili dava ve icra takipleri, yukarıda sayılan görevlerin yürütülmesinde destek hizmeti sağlayan imalat ve motor atölyelerindeki makina ve teçhizat DSİ'ye devredilir. Devir işlemleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde ve bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde tamamlanır. DSİ yukarıda belirtilen mevcut sözleşme ve protokollerle ilgili dava ve icra takiplerine devir tarihini müteakiben halef olur.

Birinci fıkraya göre devredilmiş sayılan personelden;

a) Memurlar, DSİ adına ihdas edilmiş sayılan aynı unvanlı kadrolara bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış, anılan kadrolar bu maddenin yayımını takip eden altıncı ayın sonunda 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerinde yer alan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğüne ait bölümlerden çıkarılmış ve DSİ'ye ait bölümlere eklenmiş sayılır,

b) Sürekli işçiler kadrolarıyla birlikte devredilmiş sayılır,

c) 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilen sözleşmeli personel, pozisyonlarıyla birlikte devredilmiş sayılır,

d) Sürekli işçi kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonları, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünden iptal edilerek başka bir işleme gerek kalmaksızın DSİ adına vize edilmiş sayılır.

Bu maddeye göre devredilen personelden Şube Müdürlerinin görevi hiçbir işleme gerek kalmaksızın bu maddenin yayımı tarihinde sona erer. Şube Müdürleri (I) sayılı cetvel ile DSİ adına ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına atanmış sayılır. Araştırmacı kadrolarına atanmış sayılanlar Genel Müdür tarafından belirlenen birim ve görevlerde çalıştırılır.

Devredilen personelden atandıkları veya atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün devredilen personeli ile ilgili ödenekler DSİ'ye devredilir. Bu devir ile bütçe ve muhasebe işlemlerini yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bütçe ve muhasebe işlemlerine ilişkin diğer kanunlardaki aktarma yasakları uygulanmaz."

MADDE 57- *6200 sayılı Kanunun 8 inci ila 13 üncü, 15 inci ila 17 nci ve 40 ıncı ila 47 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 58- *10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelin 48 inci ve 51 inci sıraları ile anılan Kanunun eki (II) sayılı cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünün 19 uncu sırası yürürlükten kaldırılmış, anılan Kanunun eki (II) sayılı cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne "42) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü" sırası eklenmiştir.*

MADDE 59- *16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinde yer alan "genel bütçeye" ibaresi "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bütçesine" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 60- *16/4/2003 tarihli ve 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.*

"d) Telif Hakları Genel Müdürlüğü,

e) Sinema Genel Müdürlüğü,"

MADDE 61- *4848 sayılı Kanunun 11 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve anılan Kanuna 11 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Telif Hakları Genel Müdürlüğü

MADDE 11- Telif Hakları Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile Bakanlığa verilen görevleri yürütmek,

b) Telif hakları alanının kamu yararına, ekonomik ve sosyal gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi, korunması, geliştirilmesi ile fikir ve sanat eserlerinin desteklenmesi amacıyla stratejileri belirlemek, uygulamak ve takip etmek,

c) Bakanlığın, telif haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik uluslararası kuruluşlarla işbirliği kapsamındaki faaliyetlerini yürütmek,

d) Telif hakları ihlâllerinin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, bu konuda ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne yönelik çalışmaları ilgili taraflarla birlikte yürütmek,

e) Telif hakları alanında mevzuat hazırlık çalışmalarını yürütmek; uygulanacak idarî ve hukukî tedbirlere ilişkin esasları belirlemek,

f) Telif haklarının korunmasına ilişkin çalışmalar kapsamında teknolojik gelişmelere uygun alt yapıyı ilgili birimlerle işbirliği yaparak hazırlamak ve işletilmesini sağlamak,

g) Kamu kurum ve kuruluşları, mahallî idareler, meslek birlikleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

h) İhtiyaç halinde, hizmet alımı yoluyla fikir ve sanat eserlerine ilişkin projeler ve işler yaptırmak,

ı) Telif hakları alanında ulusal veya uluslararası, bilimsel, kültürel, sanatsal ve sosyal amaçlı etkinlikleri düzenlemek veya desteklemek,

j) Bakanlık makamınca verilecek benzeri görevleri yapmak.

Sinema Genel Müdürlüğü

MADDE 11/A- Sinema Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun ile Bakanlığa verilen görevleri yürütmek,

b) Sinema sektörüne ilişkin yatırım destek ve tanıtım faaliyetlerini koordine etmek ve bu alandaki kültür mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak,

c) Bakanlığın ulusal sinema sektörünün korunması, desteklenmesi ve geliştirilmesine yönelik uluslararası kuruluşlarla işbirliği faaliyetlerini yürütmek,

d) Ulusal sinema eserlerinin yaygın olarak izleyiciye ulaştırılmasını sağlama ve sanat bilincini yükseltme yönünde politikalar üretmek, bu amaca hizmet eden projeleri desteklemek, nitelikli eser üretimini teşvik etmek,

e) Ülke tanıtımına katkı sağlayacak yabancı film projelerini desteklemek,

f) Bakanlık adına ulusal ve uluslararası festivaller, film haftaları, yarışmalar, gösterimler, seminer ve benzeri etkinlikler düzenlemek ya da düzenlenmesini sağlamak, maddî katkıda bulunmak ve bu etkinliklere ilişkin ödüller vermek,

g) Müze, arşiv, kütüphane ve gözlemevi gibi birimler aracılığıyla sinematografik eserlerin paylaşılmasını ve korunmasını sağlamak ve bunları kamunun istifadesine sunmak,

h) Ulusal ve uluslararası düzeyde kamu ve özel medya kuruluşları ile sektörel ilişkileri geliştirecek faaliyetleri yürütmek; görev alanında bankalar, finans kuruluşları, meslek birlikleri, birlikler, dernekler, vakıflar ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak,

ı) Sinema sektöründe meslekî standartlar ile çalışma koşullarını belirlemek ve bu esaslar doğrultusunda belgelendirme ve denetim faaliyetlerini yürütmek,

j) Sinema sektöründe yapım, dağıtım ve gösterime ilişkin eğitim programları hazırlamak, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; sinema filmleri ile görsel-işitsel yapımları üretenler ve dağıtanlar ile gösterimin yapıldığı alan ve mekânlara izin belgeleri vermek ve bu mekânları denetlemek,

k) Görev alanına giren konularda her türlü bilgi ve veriyi oluşturmak veya ilgili kurum ve kuruluşlardan toplamak, güncellemek ve dağıtmak, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla bu konuda işbirliği yapmak, basılı veya elektronik yayınlar yapmak ve bu tür yayınları desteklemek,

l) Bakanlık makamınca verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 62- *4848 sayılı Kanunun eki (I) sayılı Cetvelin "Ana Hizmet Birimleri" başlıklı sütununun 4 üncü sırası "4) Telif Hakları Genel Müdürlüğü," şeklinde değiştirilmiş, aynı sütuna "5) Sinema Genel Müdürlüğü," sırası eklenmiş ve sonraki sıralar buna göre teselsül ettirilmiş, anılan Kanuna aşağıdaki geçici madde ile (II) sayılı cetvel eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 8- Bu maddenin yayımı tarihinde Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanların görevi, bu maddenin yayımı tarihinde sona erer. Bunlar, bu Kanuna eklenen (II) sayılı cetvel ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır.

Bu madde uyarınca Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların, yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar) ile diğer her türlü malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplamının net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar) ile diğer her türlü malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, farklılık giderilinceye kadar atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Bu madde uyarınca ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadroları herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. "

MADDE 63- *3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun;*

a) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "(% 50'den az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)" ibaresi ile aynı fıkranın (b) bendinde yer alan "(kamu payının yarıdan az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)" ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve (b) bendinin başına "Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla" ibaresi eklenmiştir.

b) 20 nci maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(3) Bir Başkan ve yeterli sayıda meslek mensubundan oluşan Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezi doğrudan Başkanlığa bağlı olarak görev yapar."

c) 75 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"(2) Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezi, birinci fıkra kapsamında aşağıda belirtilen görevleri yapar:

a) Meslekî gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla Sayıştay mensuplarına eğitim vermek, eğitim sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek; Sayıştay denetçi yardımcıları için gerekli mesleki eğitimleri yürütmek.

b) Sayıştayın görev alanına giren konularda kamu idarelerine yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunmak, kurs, seminer, konferans ve eğitim programları düzenlemek, kamu idareleri tarafından gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin hazırlanmasına ve yürütülmesine katkı sağlamak.

c) Ulusal ve uluslararası denetim standartlarının kamu idarelerinde uygulanmasını sağlamak amacıyla denetim metotları ve araçları üzerinde araştırma, inceleme, geliştirme ve eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

ç) Uluslararası alanda denetime ilişkin konularda eğitim faaliyetlerinde bulunmak, seminer ve konferanslar düzenlemek, yabancı ülkelerin yüksek denetim kurumları ve uluslararası kuruluşlarla kapasite geliştirme ve teknik yardım programları, proje ve benzeri etkinlikler düzenlemek.

d) Çalışma alanı ile ilgili olarak üniversitelerle işbirliği yapmak ve denetimle ilgili alanlarda yürütülen lisansüstü çalışmalara ve araştırmalara destek sağlamak.

e) Sayıştay Başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(3) Sayıştay Başkanı, Sayıştay meslek mensupları arasından birini Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezi başkanlığını yürütmek üzere görevlendirir. Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezinde görevlendirilen başkan ve meslek mensuplarının sicil ve diğer işlemleri hakkında grup başkanlığında görevli meslek mensuplarına ilişkin hükümler uygulanır.

(4) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile üniversite öğretim üyeleri, kurumlarının muvafakatiyle aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla bu maddede sayılan görevlerin yapılmasına katkı sağlamak amacıyla geçici olarak Sayıştayda görevlendirilebilir. Bu personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ve görevleriyle ilgili özlük hakları devam eder, bu süreler; terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır ve makam, temsil, görev veya yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş olarak değerlendirilir. Akademik unvanların kazanılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bunların terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır. Hâkim ve savcıların bu fıkra uyarınca görevlendirilmeleri, muvafakatleri alınmak kaydıyla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yapılır."

MADDE 64- *9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bankacılık ve sermaye piyasası, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri," ibaresi yürürlükten kaldırılmış, "Kamu İktisadi Teşebbüsleri" ibaresi "Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler" şeklinde, "Banka ve Kambiyo" ibaresi "Malî Sektörle İlişkiler ve Kambiyo" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 65- *4059 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının;*

a) (b) bendinde yer alan "Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğünün görevleri;" ibaresi, "Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğünün görevleri; kamu iktisadi teşebbüsleri ile ilgili olarak" şeklinde, "kamu iktisadi teşebbüslerinin faaliyetlerini" ibaresi "kamu iktisadi teşebbüslerinin faaliyetlerinin" şeklinde, "sürekli" ibaresi "süreli" şeklinde, "tarımsal destekleme politikalarının

oluşturulması ve uygulanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, Petrol Kanunu ile ilgili olarak vergi hükümleri dışındaki mali hükümlerin uygulanmasını sağlamak, sosyal güvenlik sisteminin finansmanına ilişkin olarak Müsteşarlık faaliyet alanına giren konularda çalışmalar ve uygulamalar yapmak" ibaresi "Hazinenin sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu kamu kuruluş ve işletmelerinin faaliyet gösterdikleri sektörlere ilişkin politika geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak, sermayesinin yarısından fazlası, mahallî idareler dâhil kamuya ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticarî nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığınca denetlenen ve kapsamı Müsteşarlıkça belirlenecek olan kamu kuruluş ve işletmelerinin malî ve malî olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek, sosyal güvenlik, sosyal yardım ve hizmetler, sağlık ve istihdam politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak" şeklinde değiştirilmiştir.

b) (d) bendinde yer alan "Banka" ibaresi "Malî Sektörle İlişkiler" şeklinde değiştirilmiş, aynı bentte yer alan "bankacılık, sermaye piyasası, menkul kıymetler borsaları," ibaresi, ", finansal kiralama ve mali sektör" ibaresi ve ", yurt dışı müteahhitlik hizmetleri ile ilgili olarak Müsteşarlığın görev alanına giren uygulamaları yürütmek ve ilgili kurum ve kuruluşları koordine etmek" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

***MADDE 66-** 4059 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkranın (b) bendine birinci paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiş ve mülga (d) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"Hazine Kontrolörleri Kurulu, Avrupa Birliği tarafından Türkiye Cumhuriyetine malî işbirliği çerçevesinde sağlanan fonların kullanımı amacı ile oluşturulan tüm yönetim ve kontrol mekanizmalarının işlerliği ve etkinliğinin denetimi ile bu kapsamdaki her türlü harcama, gelir, malî yükümlülük, muafiyet ve malî tabloların denetimini, Avrupa Birliği ile imzalanan anlaşmalara, uluslararası denetim standartlarına ve Kurul Başkanlığınca hazırlanan denetim rehberlerine uygun olarak Denetim Otoritesi sıfatıyla yerine getirmekle görevlidir."

"d) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevler ile Müsteşar tarafından verilen benzeri görevleri ifa eder."

MADDE 67- *4059 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine "1.Hukuk Müşaviri," ibaresinden sonra gelmek üzere "Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı," ibaresi eklenmiş ve aynı bentte yer alan "uygun görüşü üzerine Başbakan" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 68- *4059 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler ile (I) sayılı liste eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 13- Müsteşarlığın taşra teşkilatında yer alan kambiyo müdürlükleri bu maddenin yayımı tarihinde kapatılmıştır. Bu müdürlüklerde çalışan personel, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 22 nci maddesi hükümleri çerçevesinde diğer kurum ve kuruluşlara nakledilmek üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bu madde çerçevesinde diğer kurumlara nakledilen personele ait kadrolar, atama işleminin yapıldığı tarihte hiçbir işleme gerek kalmaksızın 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin Müsteşarlığa ait bölümlerinden çıkarılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 14- Bu maddenin yayımı tarihinde Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlar ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılırlar. Bu madde uyarınca ihdas edilen Müsteşarlık Müşavirliği kadroları, herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Birinci fıkra uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile

fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara tazminat ödenmesine son verilir.

GEÇİCİ MADDE 15- 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Hazine Müsteşarlığına ait bölümünde yer alan "Aktüer" ve "Aktüer Yardımcısı" kadro unvanları sırasıyla "Sigorta Denetleme Aktüeri" ve "Sigorta Denetleme Aktüer Yardımcısı" olarak değiştirilmiştir. Bu maddenin yayımı tarihinde Hazine Müsteşarlığında "Aktüer" ve "Aktüer Yardımcısı" kadrosunda bulunanlar sırasıyla "Sigorta Denetleme Aktüeri" ve "Sigorta Denetleme Aktüer Yardımcısı" kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bunların Aktüer ve Aktüer Yardımcısı kadrolarında geçirdikleri süreler Sigorta Denetleme Aktüeri ve Sigorta Denetleme Aktüer Yardımcısı kadrolarında geçirilmiş sayılır."

MADDE 69- *4059 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelin "Ana Hizmet Birimleri" başlıklı sütununun 2 nci sırası "2. Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü" şeklinde, aynı sütunun 4 üncü sırası "4. Malî Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü" şeklinde, "Danışma Denetim Birimleri" başlıklı sütunu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Danışma Denetim Birimleri

1. Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı

2. Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı

3. Hukuk Müşavirliği

4. Müsteşarlık Müşavirleri

5. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı"

MADDE 70- *11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine "Hazine Kontrolörleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "Sigorta Denetleme Uzman ve Aktüerleri," ve aynı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına "Hazine*

Kontrolörleri Kurulu Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Sigorta Denetleme Kurulu Başkanı," ibaresi eklenmiş, aynı fıkrada yer alan "Banka ve Kambiyo" ibaresi "Malî Sektörle İlişkiler ve Kambiyo" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 71- *19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 92 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bentlerinde yer alan nitelikleri" ibaresi "(a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan niteliklerin yanı sıra yönetmelikle belirlenen diğer şartları" şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, aynı maddenin üçüncü ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Kurumda bankacılık, hukuk ve bilişim uzman yardımcılıkları ile bankalar yeminli murakıp yardımcılığına atanacakların, üniversite ve yüksekokulların en az dört yıllık eğitim veren; hukuk, siyasal bilgiler, iktisadî ve idarî bilimler, iktisat, işletme fakültelerine bağlı bölümler ile bankacılık, bankacılık ve finans, fizik, matematik, istatistik, istatistik ve bilgisayar, bilgisayar mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği, elektronik ve haberleşme mühendisliği, endüstri mühendisliği, matematik mühendisliği bölümlerinden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış yurt içindeki veya yurt dışındaki fakülte veya yüksekokullardan mezun veya belirtilen alanlarda lisansüstü eğitim yapmış olmaları, yapılacak giriş sınavında başarılı olmaları ve yönetmelikte belirtilen diğer şartları taşımaları gereklidir. Söz konusu fakülte ve bölümleri, kadro unvanları ve/veya uzmanlık alanları itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye Kurul yetkilidir."

"Bu Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve mevcut kadro unvanları veya 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, kadro, sınıf, unvan ve derece değişikliklerine ilişkin usûl ve esaslar Kurulca belirlenir."

"Kurum personeli, Kurul kararı ve ilgilinin muvafakati ile geçici olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir."

MADDE 72- *5411 sayılı Kanunun 121 inci maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"Bu Kanunun ekinde yer alan (II) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve mevcut kadro unvanları veya 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü

Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, kadro, sınıf, unvan ve derece değişikliklerine ilişkin usûl ve esaslar Fon Kurulunca belirlenir."

MADDE 73- *22/5/2007 tarihli ve 5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"EK MADDE 3- (1) Hak sahipliğinin tespitine esas olmak üzere, 5 inci maddenin dördüncü fıkrası kapsamında, ilgili kurum ve kuruluşlarca hazırlanarak Bankaya ve 31/3/2011 tarihinden sonra Banka tarafından ilan edilmek üzere EGYO'ya gönderilen listelerde yer alan kişilerden bilgileri eksiksiz olan hak sahipleri ile Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numaraları veya kurum sicil numaraları bulunmayan hak sahipleri, ayrı listeler hâlinde EGYO tarafından Resmi Gazete'de ilan edilir.

(2) Birinci fıkra uyarınca ilan edilen listelerdeki veya 31/3/2011 tarihinden önce ilan edilen listelerdeki bilgilerinde hata veya eksiklik tespit edilenler, hatalı ve eksik bilgilerin düzeltilmesi ve tamamlanması için 31/12/2012 tarihine kadar ilgili kurum ve kuruluşlara yazılı olarak başvurmak zorundadır. Bu süre geçirildikten sonra yapılan talepler ilgili kurum ve kuruluşlarca dikkate alınmaz.

(3) İkinci fıkra uyarınca yapılan başvurular üzerine veya resen ilgili kurum ve kuruluşlarca düzeltilen ve tamamlanan bilgiler, en son 31/12/2013 tarihine kadar olmak üzere üçer aylık dönemler itibarıyla Bankaya gönderilir. Düzeltilen ve tamamlanan bilgiler dışında yeni hak sahibi bildirimi yapılamaz. Banka tarafından, söz konusu bildirimlerden hatasız ve eksiksiz olanlara göre hazırlanan listeler, üçer aylık dönemler itibarıyla 30/6/2014 tarihine kadar EGYO'ya gönderilir. Söz konusu listeler, hak sahipliğinin tespitinde ve ödemede esas alınmak üzere, iptal ve düzeltme listeleri olarak 30/9/2014 tarihine kadar EGYO tarafından Resmi Gazete'de ilan edilir.

(4) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralar uyarınca ilan edilecek hatasız ve eksiksiz listeler kapsamındaki hak sahiplerinin alacakları 5 inci maddenin beşinci fıkrası çerçevesinde üçer aylık dönemler baz alınarak nemalandırılır.

(5) Bu maddede belirtilen usûl ve esaslar uyarınca hata ve eksiklikler giderilerek düzenlenen listelerin ilan tarihlerinden itibaren beş yıl içinde talep edilmeyen alacaklar Hazineye irad kaydedilir."

MADDE 74- *3/10/1983 tarihli ve 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) 6 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Borsa Başkanı ve Yönetim Kurulu:

Madde 6- Menkul kıymetler borsalarında bir başkan ve altı üyeden oluşan yedi kişilik bir yönetim kurulu bulunur. Borsa Başkanı, yönetim kurulunun da başkanıdır.

Borsa Başkanı ve yönetim kurulunun üç üyesi, Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile atanır. Yönetim kurulunun diğer üç üyesi, menkul kıymetler borsalarının genel kurullarınca üyeleri arasından grup ayrımı yapılmaksızın seçilir. Yönetim kurulu ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir Başkan Vekili seçer.

Borsa yönetim kurulu, Borsa Başkanı dâhil en az dört üyenin hazır bulunması ile toplanır. Kararlar, katılanların oy çokluğu ile alınır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz; oyların eşitliği hâlinde Borsa Başkanının oyu doğrultusunda karar alınır.

Borsa Başkanının görev süresi dört yıl, yönetim kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Borsa genel kurullarınca seçilen yönetim kurulu üyeliklerinin herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, borsa genel kurullarınca boşalma tarihinden itibaren otuz gün içinde boş üyelik için seçim yapılır; bu süre zarfında görev yapmak üzere, yönetim kurulunca yeni üye seçilir. Borsa Başkanlığı ve müşterek kararname ile atanan yönetim kurulu üyeliklerinin herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, boşalma tarihinden itibaren iki ay içinde Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile atama yapılır.

Borsa genel kurulunun süresi içinde toplanamaması veya genel kurullarca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakan, söz konusu her bir boş üyelik için öngörülen nitelikleri taşıyan kişileri, genel kurullarca seçim yapılıncaya kadar görev yapmak üzere yönetim kurulu üyesi olarak re'sen atar.

Borsa Başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin; 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ilave olarak, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, sermaye piyasaları, bankacılık, ekonomi, maliye veya işletme alanında veya bu alanlarla ilgili hukuk veya mühendislik dallarında en az on yıllık deneyim sahibi olması şarttır.

Borsa Başkanının herhangi bir nedenle görevde bulunmadığı hâllerde bu Kanun Hükmünde Kararname ve diğer mevzuatla Borsa Başkanına verilmiş olan görev ve yetkiler Borsa Başkan Vekili tarafından yerine getirilir.

Borsa Başkanı, müşterek kararname ile atanan yönetim kurulu üyeleri ile bunların ikinci derece dâhil ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları; borsanın görev ve yetki alanına giren konularda herhangi bir taahhüt işine giremez, ticaretle uğraşamaz, payları borsada işlem gören ortaklıklarda pay sahibi olamaz, borsada menkul kıymet alım-satım amacı ile dolaylı da olsa emir veremez. Borsa Başkanı ve müşterek kararname ile atanan yönetim kurulu üyeleri; göreve başlamadan önce maliki oldukları, Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, borsada işlem gören ortaklıklara veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır. Bu fıkrada belirtilen esaslara aykırı davranan Borsa Başkanı ve müşterek kararname ile atanan yönetim kurulu üyeleri görevlerinden çekilmiş sayılır."

b) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve yönetim kurulları ile başkan" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "İlişkin hususlar" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Borsa Başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin ücretleri, görev, yetki ve sorumlulukları" ibaresi eklenmiştir.

c) 23 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 1- Mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişikliklere aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bu maddenin yayımı tarihinde görevde bulunan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerinin görevleri 31/12/2011 tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer.

Bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altmış gün içinde, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası tarafından, 1/1/2012 tarihinde göreve başlamak üzere, Yönetim Kurulunun üç üyesini seçmek için olağanüstü genel kurul toplantısı yapılır. Genel Kurulun anılan süre içinde toplanamaması veya Genel Kurulca anılan süre içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda yönetim kurulu üye seçimi yapılmaması durumunda, Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili olduğu Bakan tarafından, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Genel Kurulunca seçim yapılıncaya kadar görev yapmak üzere re'sen yönetim kurulu üyesi atanır.

Müşterek kararname ile atanacak İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetim Kurulu üyeleri bu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde atanır."

MADDE 75- *26/5/2007 tarihli ve 5671 sayılı Merkezi Finans ve İhale Biriminin İstihdam ve Bütçe Esasları Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan "istatistik bölümlerinden" ibaresi "istatistik bölümleri, Birimin görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenecek diğer fakülte ve bölümlerden" şeklinde, aynı bentte yer alan "yabancı" ibaresi "yurt içindeki veya yurt dışındaki" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 76- *23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanuna ekli (2) sayılı cetvelde yer alan "Devlet Planlama Teşkilatı Genel Sekreteri ve Daire Başkanları, Devlet Planlama Teşkilatı Planlama Uzmanı," ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı cetvelde yer alan "Strateji Geliştirme Başkanları," sırasından sonra gelmek üzere "Bakanlıkların Rehberlik ve Teftiş, Rehberlik ve Denetim, Denetim Hizmetleri başkanları," sırası eklenmiştir.*

MADDE 77- *13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde, 9 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "bir defa" ibaresi "iki defa" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Herhangi bir yıla ilişkin serbest bırakma teklifleri, Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Serbest bırakma işlemleri, ilgili malî yılbaşından itibaren geçerli olmak üzere bir önceki malî yıl sonuna kadar sonuçlandırılır."

MADDE 78- *25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

"b) Her kademedeki öğrencilere yönelik dernek ve vakıflar ile gerçek ve diğer tüzel kişilerce açılacak veya işletilecek yurt, pansiyon ve benzeri kurumların açılması, devri, nakli ve kapatılmasıyla ilgili esasları belirlemek ve denetlemek."

c) 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine "Bakanlığa" ibaresinden önce gelmek üzere "Döner sermaye işletmesi kurmak ve" ibaresi ile aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (f) bendi (g) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

"f) Bakanlığa ait sosyal tesislerle ilgili işleri yürütmek."

ç) 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek," ibaresi ile aynı fıkranın (f) ve (g) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

d) 27 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Din Öğretimi Genel Müdürlüğü" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü" ibaresi eklenmiştir.

e) 37 nci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "İl millî eğitim müdürü," ibaresinden sonra gelmek üzere "il eğitim denetmeni,", "ilçe milli eğitim müdürü," ibaresinden sonra gelmek üzere "il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri şube müdürü," ve "okul ve kurum müdürü" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile okul ve kurum müdür başyardımcısı ve yardımcısı" ibareleri eklenmiştir.

MADDE 79- *19/2/1985 tarihli ve 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.*

"h) Yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik politikaların ve stratejilerin belirlenmesine yönelik çalışmalarda bulunmak,"

MADDE 80- *3154 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Müsteşar ve Müsteşar Yardımcıları

MADDE 6- Müsteşar, Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olup Bakanlık hizmetlerini, Bakan adına ve onun emir ve yönlendirmesi doğrultusunda, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikalarına, stratejik planına uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla, Bakanlık birimlerine gereken emirleri verir, bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar, bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.

Müsteşara yardımcı olmak üzere beş Müsteşar Yardımcısı görevlendirilebilir."

MADDE 81- *3154 sayılı Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 8-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının anahizmet birimleri şunlardır:

a) Maden İşleri Genel Müdürlüğü,

b) Enerji İşleri Genel Müdürlüğü,

c) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü,

d) Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü,

e) Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü,

f) Nükleer Enerji Proje Uygulama Dairesi Başkanlığı,

g) Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı,

h) Transit Petrol Boru Hatları Dairesi Başkanlığı."

MADDE 82- *3154 sayılı Kanuna 10 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddeler eklenmiştir.*

"Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

MADDE 10/A- Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Petrol faaliyetleri ile ilgili konularda ülke stratejisi ve politikalarını belirlemek için gerekli çalışmaları yapmak,

b) Ülkemizin petrol kaynaklarının ortaya çıkarılarak hızlı, sürekli ve etkili bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak, petrol arama ve üretimi ile ilgili bilgileri toplamak, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmak,

c) Yerli ve yabancı girişimcilerin yatırım yapmalarını özendirecek ortamı sağlamak,

d) Yerli ve yabancı yatırımcıların petrol arama ve üretim yatırımlarını, bir program dâhilinde rekabetçi, şeffaf, güvenli ve istikrarlı bir ortam içerisinde yapmalarını temin etmek,

e) Petrol açısından potansiyel olarak tespit ettiği sahaları ilanla açık artırmaya çıkarıp arama ruhsatı vermek,

f) Ülkemizin üye olduğu uluslararası kuruluşlar ve taraf olduğu uluslararası anlaşma ve sözleşmelere ilişkin olarak faaliyet alanına giren konulardaki işlemleri yürütmek,

g) Şirketlerin petrol hakkı sahibi olmak için yapmış oldukları başvuruları incelemek,

h) Araştırma izni, arama ve işletme ruhsatnamesi vermek ve bunlarla ilgili diğer işlemleri yapmak,

ı) Petrol hakları ile ilgili petrol sicil kayıtlarını tutmak,

j) Petrol arama ve üretim faaliyetlerinin takip ve denetimini yapmak,

k) Petrol hakkı sahibi şirketlerin faaliyetleri ile ilgili her türlü bilgi ve verileri arşivlemek ve gerektiğinde kullanıma açmak,

l) Devlet hakkı ve hissesi ile ilgili işlemleri yapmak,

m) Petrol hakkı sahibi şirketlerin petrol işlemlerinde kullandıkları malzeme ile ilgili ithalat, ihracat ve devir işlemlerini gerçekleştirmek,

n) Petrol hakkı sahipleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak,

o) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

MADDE 10/B- Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Ülkenin hidrolik, rüzgâr, jeotermal, güneş, biyokütle ve diğer yenilenebilir enerji kaynakları öncelikli olmak üzere tüm enerji kaynaklarının tespiti ve değerlendirilmesine yönelik ölçümler yapmak, fizibilite ve örnek uygulama projeleri hazırlamak; araştırma kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak pilot sistemler geliştirmek, tanıtım ve danışmanlık faaliyetleri yürütmek,

b) Sanayide ve binalarda enerjinin verimli kullanımı ile ilgili olarak farkındalık oluşturmak ve bu amaçla çalışmalar yürütmek,

c) Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanan enerji verimliliği uygulama projelerini ve araştırma ve geliştirme projelerini izlemek ve denetlemek,

d) Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarındaki çalışmaları ve gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, ülkenin ihtiyaç ve şartlarına uygun olarak araştırma ve geliştirme hedef ve önceliklerini belirlemek, bu doğrultuda araştırma ve geliştirme çalışmaları yapmak, yaptırmak, çalışma sonuçlarını ekonomik analizleri ile birlikte kamuoyuna sunmak,

e) Yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesine ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik projeksiyonlar ve öneriler geliştirmek.

f) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

MADDE 10/C- Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın görev alanına giren uluslararası ilişkilere ait konularda görevli kuruluşlarla sürekli temas halinde bulunmak ve bunlar arasında koordinasyonu sağlamak,

b) Bakanlığın görev alanına giren uluslararası ilişkilerde ortaya çıkan meseleler hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak, bunları değerlendirmek ve teklifleri hazırlamak,

c) Bakanlığın koordinatörlüğünde görevleri ile ilgili konularda teşkil edilen kurullara sekreterya hizmeti yapmak,

d) Bakanlığın, bağlı ve ilgili kuruluşlarının uluslararası ilişkilerini düzenleyip yürütmek ve koordinasyonu sağlamak,

e) Bakanlığın görev alanına giren konularda Avrupa Birliği ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve ilgili kurumlarla işbirliği sağlamak,

f) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

Nükleer Enerji Proje Uygulama Dairesi Başkanlığı

MADDE 10/D- Nükleer Enerji Proje Uygulama Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Nükleer güç santralleri projelerinin gerçekleştirilmesi için bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak,

b) Nükleer güç santralleri projelerinin uygulanması ile ilgili olarak mevzuat, insan kaynakları, eğitim, sanayi ve teknoloji gibi alanlarda gerekli altyapının hazırlanması için kurumlar arası koordinasyonu sağlamak ve bu alanlarda gerekli çalışmalar yapmak veya yaptırmak,

c) Nükleer güç santrallerine ilişkin olarak kamuoyunun bilgilendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak veya yaptırmak,

d) Nükleer güç santralleri ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yürütülen çalışmalara katılmak,

e) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 83- *3154 sayılı Kanunun 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Madde 11- Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın bağlı ve ilgili kuruluşlarının faaliyetlerini izlemek, bunların Bakanlık politika esaslarına, program ilke ve hedeflerine uygun olarak yürütülmesini sağlamak,

b) Kamu İhale Kurulu kararlarıyla ilgili işlemlerin koordinasyonunu sağlamak, ihaleden yasaklama kararları ile ilgili olarak Bakanlık merkez teşkilatıyla bağlı ve ilgili kuruluşların işlemlerini yürütmek,

c) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 84- *3154 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, mülga (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"a) Denetim Hizmetleri Başkanlığı,

b) Strateji Geliştirme Başkanlığı,"

MADDE 85- *3154 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Denetim Hizmetleri Başkanlığı

MADDE 13- Denetim Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak inceleme, denetim ve soruşturma yapmak,

b) Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluş ile gerçek ve tüzel kişilerin faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde inceleme, denetim ve soruşturma yapmak,

c) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun faaliyet göstermesini sağlamak üzere çalışmalar yapmak ve gerekli teklifleri hazırlamak,

d) Mevzuatın Bakanlığa tanıdığı inceleme, denetim ve soruşturma yetkilerini kullanmak,

e) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.

Denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorundadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanunî engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur."

MADDE 86- *3154 sayılı Kanunun mülga 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.*

"Strateji Geliştirme Başkanlığı

MADDE 14- Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak,

b) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 87- *3154 sayılı Kanuna 31 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.*

"Uzman ve Denetçi istihdamı

MADDE 31/A- Bakanlıkta, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçisi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcısı istihdam edilir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcılığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcılığına atanabilmek için 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile Bakanlığın görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki ve yurtdışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcılığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanır. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman ve denetçi kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler,

ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliği şartını yerine getirmeyenler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcısı unvanını kaybeder ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcıları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 88- *3154 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelin "Müsteşar Yrd." başlıklı sütununa aşağıdaki sıralar eklenmiş, "Ana Hizmet Birimleri" başlıklı sütunu aşağıdaki şekilde, "Danışma ve Denetim Birimleri" başlıklı sütununun 1 inci sırası "1. Denetim Hizmetleri Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve aynı sütunun mülga 2 nci sırası "2. Strateji Geliştirme Başkanlığı" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.*

"Müsteşar Yrd.

Müsteşar Yrd."

"1. Maden İşleri Genel Müdürlüğü

2. Enerji İşleri Genel Müdürlüğü

3. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

4. Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

5. Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

6. Nükleer Enerji Proje Uygulama Dairesi Başkanlığı

7. Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı

8. Transit Petrol Boru Hatları Dairesi Başkanlığı"

MADDE 89- *3154 sayılı Kanunun 7 nci, 11/A ve 11/B maddeleri, 7/3/1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanununun 17 nci, 18 inci, 19 uncu, 20 nci ve*

23 üncü maddeleri ile 14/6/1935 tarihli ve 2819 sayılı Elektrik İşleri Etüd İdaresi Teşkiline Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 90- *3154 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler ile (I) sayılı liste eklenmiştir.*

"Düzenleyici işlemler

GEÇİCİ MADDE 10- Bakanlığın yeniden yapılandırılmasının gerektirdiği düzenlemeler bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Bu düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Hak ve yetkiler ile personelin devri

GEÇİCİ MADDE 11- Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü bu maddenin yayımı tarihinde kapatılmıştır. 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi hükümlerine göre DSİ'ye devredilenler hariç olmak üzere; kapatılan genel müdürlüklere ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, borç ve alacaklar, hak ve yükümlülükler, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve dokümanlar ile bu genel müdürlüklere ait kadro ve pozisyonlarda istihdam edilen personel, bu maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın Bakanlığa devredilmiş sayılır. Mülkiyeti Hazineye ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlardan kapatılan genel müdürlüklere tahsis edilmiş olanlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın tahsis amacında kullanılmak üzere Bakanlığa tahsis edilmiş sayılır. Kapatılan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde bulunan taşınmazlar tapuda resen Hazine adına tescil edilir, bunlar Bakanlığa tahsis edilmiş sayılır.

6200 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kapatılan genel müdürlükler tarafından yapılmış olan sözleşmelere Bakanlık halef olur. Bu genel müdürlüklerin leh ve aleyhine açılmış davalar ve icra takiplerinde Bakanlık kendiliğinden taraf sıfatını kazanır. Maliye Bakanlığı uhdesinde Hazine avukatları tarafından kapatılan genel müdürlükleri temsilen takip edilmekte olan dava ve icra takiplerine ilişkin dosyalar, Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken belirlenecek esaslara göre bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde Bakanlığa devredilir. Bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlem Bakanlık adına yapılmış sayılır.

Bu maddenin yayımı tarihinde;

a) Bakanlık merkez teşkilatında, Teftiş Kurulu Başkanı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı ve Şube Müdürü,

b) Kapatılan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanı, Hidrolik Etüdler Dairesi Başkanı, Jeoloji ve Sondaj Dairesi Başkanı, Proje Dairesi Başkanı, Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı, İdari İşler Dairesi Başkanı, Makina ve İkmal Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı, I.Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü,

c) Kapatılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Arama ve Üretim Dairesi Başkanı, Rafineri ve Petro-Kimya Dairesi Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü, Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Müdür,

kadrolarında bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlardan Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Şube Müdürü ve Müdür kadrosunda bulunanlar ekli (I) sayılı liste ile ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına, diğerleri ise aynı liste ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. (I) sayılı liste ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri ve Araştırmacı kadroları herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Bakanlık Müşaviri ve Araştırmacı kadrolarına atanmış sayılanlara bu kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutarı), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro

unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Üçüncü fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin ilgili bölümlerinden çıkarılmış; 6200 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde belirtilenler hariç olmak üzere, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin kapatılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğüne ait bölümlerinde yer alan kadrolar ilgili bölümlerden çıkarılmış ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve kapatılan genel müdürlüklere ait bölümlerinde yer alan Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarının unvanı sırasıyla Başdenetçi, Denetçi ve Denetçi Yardımcısı şeklinde değiştirilmiş ve bu kadrolarda bulunanlar Denetim Hizmetleri Başkanlığında ilgisine göre Başdenetçi, Denetçi ve Denetçi Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunların Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarında geçirdikleri süreler Denetim Hizmetleri Başkanlığında Başdenetçi, Denetçi ve Denetçi Yardımcısı olarak geçmiş sayılır.

Mevzuatta kapatılan genel müdürlüklere yapılan atıflar Bakanlığa yapılmış sayılır.

Bu maddenin uygulanması sırasında teşkilat, personel, kadro, demirbaş devri ve benzeri hususlarda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Bakan yetkilidir.

Bütçe işlemleri

GEÇİCİ MADDE 12- Bakanlığın yeni kurulan hizmet birimlerinin 2011 mali yılı harcamaları, 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar, 6200 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlık ve kapatılan genel müdürlüklerin 2011 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanır.

Kadro değişiklikleri

GEÇİCİ MADDE 13- Bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl süreyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesindeki sınırlamalara bağlı olmaksızın boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece; dolu kadrolarda derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Mevcut işlerin yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 14- Bakanlığın yeniden yapılandırılması tamamlanıncaya kadar, Bakanlığın teşkilatında değişen veya yeni kurulan birimlere verilen görevler ve hizmetler, Bakanlığın ve kapatılan genel müdürlüklerin mevcut birimleri ve personeli eliyle yürütülmeye devam olunur."

MADDE 91- *10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına "Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri ve Aile ve Sosyal Politikalar Denetçi Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcıları," ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 92- *27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü," ve "Petrol İşleri Genel Müdürlüğü," ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 93- *14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;*

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" başlıklı bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine "Millî Eğitim Uzman Yardımcıları ve Millî Eğitim Denetçi Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcıları ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi Yardımcıları," ibaresi ve aynı bende "Millî Eğitim Uzmanlığına ve Millî Eğitim Denetçiliğine," ibaresinden sonra gelmek üzere "Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanlığına ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçiliğine," ibaresi eklenmiştir.

b) 152 nci maddesinin "II- Tazminatlar" kısmının "A- Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (g) bendine "Millî Eğitim Denetçi ve Denetçi Yardımcıları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcıları"

ibaresi, (i) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları," ibaresi eklenmiştir.

c) Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (g) bendine "Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri" ibaresi ve (h) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları," ibaresi eklenmiştir.

d) Eki (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8 inci sırasının (a) bendine "Millî Eğitim Denetçileri" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 94- *13/8/1993 tarihli ve 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;*

a) 5 inci maddesinin başlığı "Üye seçimi" olarak değiştirilmiş ve birinci fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "TÜBİTAK Bilim Kurulu" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üyelerden" ibaresi "üyeler ile Şeref üyelerinden" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 11 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve anılan cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Akademi Başkanı, Aslî üyeler içinden Akademi Genel Kurulunca belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından üç yıl için atanır."

"Akademi Başkanlığının herhangi bir sebeple boşaldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Genel Kurulca adaylar belirlenir. Genel Kurulun süresi içinde toplanamaması veya Genel Kurulca süresi içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçimi yapılmaması durumunda, Başbakan Aslî üyeler arasından re'sen atama yapar."

ç) Geçici 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 5- Bakanlar Kurulunca belirlenen Aslî ve Asosye üyeliklerin 1/1/2012 tarihinden sonra boşalması hâlinde, anılan kontenjanlara TÜBİTAK Bilim Kurulunca seçim yapılır.

1/1/2012 tarihinden önce atanan Akademi Başkanının görevi, atandığı sürenin sonuna kadar devam eder."

***MADDE 95-** 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:*

"GEÇİCİ MADDE 60- Bir derse ikiden fazla kayıt yaptırılması, ilave ders alınması veya 44 üncü maddenin (c) fıkrasındaki süreler içinde öğrenimin tamamlanamaması hallerinde, 46 ncı maddenin (ç), (d), (e) ve (f) fıkraları uyarınca her bir ders için kredi başına ödenecek öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretinin artırımlı olarak uygulanmasını öngören hükümler, 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanır. Söz konusu eğitim-öğretim yılına kadar durumu anılan fıkraların kapsamına giren öğrencilerden, ders tekrarı olup olmadığı ve öğrenimin süresi içinde tamamlanıp tamamlanmadığına bakılmaksızın, ilk defa kayıt yaptıran öğrencilerden alınacak tutarda öğrenci katkı payı veya öğrenim ücreti alınır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için öğrencilerden alınmış öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretlerinin artırımlı kısmı, talep edilip edilmediğine bakılmaksızın ilgililere red ve iadeler gelir kaleminden iade edilir."

***MADDE 96-** Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiş ve ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin ilgili bölümlerinden çıkarılmıştır.*

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığına ait bölümünde yer alan "Diplomasi Akademisi Başkanı, Büyükelçi" kadrosunun unvanı "Diplomasi Akademisi Başkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Savunma Sanayii Müsteşarlığına ait bölümünde yer alan Uzman ve Uzman Yardımcısı kadrolarının unvanı sırasıyla Savunma Sanayii Uzmanı ve Savunma Sanayii Uzman Yardımcısı şeklinde değiştirilmiş ve 17/8/2011 tarihi itibarıyla anılan kadrolarda bulunanlar dâhil, bu maddenin yayımı tarihinde bu kadrolarda bulunanlar ilgisine

göre Savunma Sanayii Uzmanı ve Savunma Sanayii Uzman Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır.

MADDE 97- *Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri 1/1/2012 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

MADDE 98- *Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(I) SAYILI LİSTE

KURUMU *: DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Başkanlık Müşaviri*	*1*	*3*	*3*
	TOPLAM		***3***	***3***

(I) SAYILI LİSTE

KURUMU *: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*İstatistik Müşaviri*	*1*	*3*	*3*
	TOPLAM		***3***	***3***

(I) SAYILI CETVEL

KURUMU *: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müşavir*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Araştırmacı*	*1*	*10*	*10*
	TOPLAM		***13***	***13***

(II) SAYILI CETVEL

KURUMU *: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*1*	*8*	*8*
	TOPLAM		***8***	***8***

(I) SAYILI LİSTE

KURUMU *: HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Müsteşarlık Müşaviri*	*1*	*18*	*18*
	TOPLAM		***18***	***18***

(I) SAYILI LİSTE

KURUMU : ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Bakanlık Müşaviri	1	35	35
GİH	Araştırmacı	1	63	63
	TOPLAM		**98**	**98**

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanı	1	1	1
	TOPLAM		**2**	**2**

KURUMU : AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	İlçe Müdürü	1	200	200
AH	Avukat	1	15	15
AH	Avukat	5	25	25

AH	*Avukat*	*7*	*25*	*25*
AH	*Avukat*	*9*	*25*	*25*
	TOPLAM		***290***	***290***

KURUMU *: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Telif Hakları Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sinema Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*4*	*4*
	TOPLAM		***8***	***8***

KURUMU *: HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		**2**	**2**

KURUMU : DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Başkan Yardımcısı	1	1	1
GİH	Kamu Görevlileri Sendikaları Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	Kamu Personel İstihdamı Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Özelleştirme Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	Bilgi Sistemleri ve İstatistik Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı	1	1	1
GİH	Devlet Personel Uzmanı	6	50	50
GİH	Devlet Personel Uzman Yardımcısı	9	50	50
	TOPLAM		**106**	**106**

KURUMU : TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Toplam
GİH	Başkan Yardımcısı	1	1	1
GİH	Ulusal Hesaplar Daire Başkanlığı	1	1	1
GİH	Ekonomik Göstergeler ve Fiyat İstatistikleri Daire Başkanlığı	1	1	1
GİH	İş İstatistikleri Daire Başkanlığı	1	1	1
GİH	Sektörel İstatistikler Daire Başkanlığı	1	1	1

GİH	*Nüfus ve Demografi İstatistikleri Daire Başkanlığı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sosyal Sektörler ve Araştırmalar Daire Başkanlığı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanı*	*4*	*30*	*30*
GİH	*Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcısı*	*7*	*170*	*170*
	TOPLAM		***207***	***207***

KURUMU *: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
TH	*Mühendis*	*7*	*52*	*52*
TH	*İstatistikçi*	*7*	*90*	*90*
TH	*Ekonomist*	*7*	*80*	*80*
TH	*Sosyolog*	*7*	*26*	*26*
TH	*Matematikçi*	*7*	*52*	*52*
	TOPLAM		***300***	***300***

KURUMU *: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İçmesuyu Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Atıksu Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Hidroelektrik Enerji Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*

GİH	*Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*50*	*50*
GİH	*Memur*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*9*	*20*	*20*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*5*	*5*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*5*	*5*
TH	*Mühendis*	*1*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*2*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*3*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*4*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*5*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*6*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*7*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*8*	*30*	*30*
	TOPLAM		***235***	***235***

KURUMU : *DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI : *TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Bölge Müdür Yardımcısı*	*1*	*26*	*26*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*100*	*100*
GİH	*Memur*	*5*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*6*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*9*	*20*	*20*

TH	*Başmühendis*	*1*	*30*	*30*
TH	*Mühendis*	*1*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*2*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*3*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*4*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*5*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*6*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*7*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*8*	*30*	*30*
	TOPLAM		***306***	***306***

KURUMU *: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Petrol İşleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yenilenebilir Enerji Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Nükleer Enerji Proje Uygulama Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*10*	*10*
GİH	*Denetim Hizmetleri Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*20*	*20*
GİH	*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı*	*5*	*100*	*100*
GİH	*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı*	*6*	*80*	*80*
GİH	*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı*	*9*	*150*	*150*
GİH	*Mütercim*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*7*	*10*	*10*
AH	*Avukat*	*6*	*20*	*20*
	TOPLAM		***405***	***405***

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU *: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***1***	***1***

KURUMU *: HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Banka ve Kambiyo Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***2***	***2***

KURUMU *: DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Personel Kayıtları ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Koordinasyon Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Personel Şubesi Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***4***	***4***

KURUMU *: TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Ulusal Hesaplar ve Ekonomik Göstergeler Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sanayi ve İş İstatistikleri Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sosyal İstatistikler Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***3***	***3***

KURUMU *: DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Etüd ve Plan Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***3***	***3***

KURUMU *: ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Teftiş Kurulu Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Dış İlişkiler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*41*	*41*
GİH	*Şube Müdürü*	*2*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Savunma Sekreteri*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***47***	***47***

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesi ve başvuru kararında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 35., 36., 63., 70., 87., 90., 91., 128., 135. ve 160. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 123. ve 125. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

A- E.2011/142 Sayılı Başvuru Yönünden

1- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın, kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi

aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu, 25.4.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49. Kuruluş Yıldönümü'nde yaptığı açılış konuşmasında "*Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır.*" ifadelerine yer verdiği, ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davada verilen kararda açıklanan görüşünün daha önceki kararlarda yer alan görüşlerinden farklı olduğu, bu nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim herkesin, kanuni ve tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda, hâkimin kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya reddedilebileceği kabul edilmiştir. Herkesin, tarafı olduğu davada hâkimin reddi talebinde bulunmak hakkı var ise de talebin incelenebilmesi için bazı usuli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartların gerçekleşmesi durumunda talep içerik yönünden incelenebilecektir.

6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin, istişarî görüş ve düşüncelerini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacakları; 60. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hallerin olduğu iddiası ile reddolunabileceği; (2) numaralı fıkrasında, bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verileceği; (5) numaralı fıkrasında ise ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde hâkimin reddi talebi yönünden dayanılan hususlardan biri Wikileaks belgeleri olarak bilinen belgelerde yer aldığı ileri sürülen bilgilerdir. Ancak, bu belgelerin gerçekte var olup olmadığı kanıtlanamadığı gibi içerdiği bilgilerin doğru olup olmadığı da ortaya konulabilmiş değildir.

Aksine, belgelerde ismi geçen birçok kişi gibi Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da kamuoyunun bilgisine sunuldukları ilk andan itibaren anılan belgelerde var olduğu ileri sürülen bilgiler açıkça yalanlanmıştır. Ret talebi yönünden dayanılan hususlardan biri olan açılış konuşmasındaki sözler, Türk siyasal yaşamındaki uzlaşma kültürü eksikliğine ve temel siyasal sorunların siyasi arenada çözümü yerine yargı kurumlarına havale edilmesi eğilimine yönelik genel ve kişisel nitelikte bir eleştiri olup somut bir davaya ilişkin herhangi bir görüş veya düşünce içermediği gibi somut bir siyasi partiyi de hedef almamaktadır. Ret talebine dayanak yapılan hususlardan biri olan Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın geçmişte kimi dava dosyalarında kullandığı oylar, tamamen hâkimin yargısal görevine ilişkindir. Hâkimin geçmişte verdiği kararlar ve kullandığı oyların ret sebebi olarak kabul edilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla, dava dilekçesinde hâkimin reddi nedeni olarak ileri sürülen hususlar, Kanun'da düzenlenen davaya bakılması yasak bir hâl veya ret sebebi olarak kabul edilemez.

Öte yandan, her hak gibi hâkimin reddini talep etme hakkının da amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Somut dava dosyasında, varlığı ve içerdiği bilgilerin doğruluğu kanıtlanmamış aksine yalanlanmış olan ve hukuken delil değeri bulunmayan bir takım bilgi ve belgelere, yine ret sebebi olmadığı açık olan hâkimin önceki dava dosyalarında kullandığı oylara dayanılarak ret talebinde bulunulmuş olması, hâkimin reddini talep etme hakkının iyi niyetle ve amacına uygun olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Buna göre, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince ret talebinde bulunanlara takdiren 500 Türk Lirası disiplin para cezası uygulanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle;

1- Hâkimin reddi talebinin esastan REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Talebin kötü niyetle yapıldığının KABULÜNE ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Disiplin para cezasının talepte bulunan davacıya verilmesine, Serruh KALELİ, Burhan ÜSTÜN ile Nuri NECİPOĞLU'nun "*Para cezasının talepte bulunanların her birine verilmesi gerektiği*" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Para cezası miktarının 500 Türk Lirası olarak esas alınmasına, OYBİRLİĞİYLE,

Karar verilmiştir.

2- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2012/127 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca, Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN ve Muammer TOPAL'ın katılımlarıyla 8.11.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 62. maddesiyle 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici

Madde 8'in birinci fıkrasının iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/142 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, E.2012/127 sayılı dosyanın esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/142 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 8.11.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ümit DENİZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki

kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- İptal Başvurusundan Sonra Yapılan Değişikliklerin İptal Konusu Kurallara Etkisi

KHK'nin 8. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle, 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (II) Sayılı Cetvel'in dördüncü sırasına "*Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanı,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Eğitim ve Yayın*

Dairesi Başkanı," ibaresi, 11.10.2011 günlü, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 13. maddesiyle değiştirilen, 29.6.2011 günlü, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "*dört ay*" ibaresi, 16.5.2012 günlü, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile değiştirildiğinden,

KHK'nin 30. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle değiştirilen, 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 25. maddesi, 13.6.2012 günlü, 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 40. maddesi ile değiştirildiğinden,

b- (c) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 26. maddesi,

ab- Eklenen 26/A maddesi,

c- (ç) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 28. maddesi,

ab- Eklenen 28/A maddesi,

d- (d) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 29. maddesi,

ab- Eklenen 29/A maddesi,

6327 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 34. maddesiyle değiştirilen, 5429 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Başkanın teklifi ve Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 36. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen 5429 sayılı Kanun'un eki (I) Sayılı Cetvel'in "*Ana Hizmet Birimleri*" bölümü, 6327 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile değiştirildiğinden,

KHK'nin 67. maddesiyle, 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine "*1. Hukuk Müşaviri,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı,*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 74. maddesiyle 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesi,

b- (b) bendiyle 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler,

c- (c) bendiyle 23. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1,

91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin tamamı, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 140. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 92. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü,*" ve "*Petrol İşleri Genel Müdürlüğü,*" ibareleri, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

KHK'nin 93. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle, 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152. maddesinin "*II-Tazminatlar*" kısmının "*A-Özel Hizmet Tazminatı*"

bölümünün (i) bendine "*Basın ve Enformasyon Uzmanları,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (ç) fıkrasının (4) numaralı,

b- (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "*I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı*" bölümünün (h) bendine "*Basın ve Enformasyon Uzmanları,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,*" ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (ç) fıkrasının (5) numaralı,

alt bentleri ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu madde, fıkra, bent, cümle ve ibarelere yönelik iptal istemleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin 18. ve 76. Maddeleri Hariç Olmak Üzere Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin, 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 18. ve 76. maddeleri hariç olmak üzere ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerinin ivedi, zorunlu ve önemli konuları düzenlemediği ve 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

1- KHK'nin 6 Maddesiyle 633 Sayılı KHK'nin Geçici 9. Maddesinin Bir Numaralı Fıkrasında *"belirlenecek esaslar çerçevesinde"* İbaresinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen *"bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde"* İbaresi ve Aynı Maddenin Dokuz Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"Bir yıllık"* İbaresinin *"Üç yıllık"* Şeklinde Değiştirilmesi

633 KHK'nin geçici 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşları ile bu kuruluşların personelinin, borç ve alacaklarının, tüm varlıklarının, araç, gereç ve taşınırlarının il özel idarelerine devredileceği belirtilmiş; diğer fıkralarında da bu devire ilişkin ayrıntılar düzenlenmiştir. Dava konusu (9) numaralı fıkra ile il özel idarelerine geçiş ve devir işlemlerini gerçekleştirmek ve gerekli tedbirleri almak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına yetki verilmiş, birinci fıkradaki değişikliğe uygun olarak geçiş ve devir için üç yıllık süre öngörülmüştür.

Madde ile anılan kuruluşların, personelinin, borç ve alacaklarının, tüm varlıklarının, araç, gereç ve taşınırlarının il özel idarelerine devredileceği öngörülmekle birlikte bu kuruluşların görev ve yetkilerinin il özel idarelerine devredildiğine yönelik açık bir hükme yer verilmemiştir. Bununla

beraber, geçici 9. maddenin (5) numaralı fıkrasındaki "*il özel idarelerine devredilen hizmetler*" ibaresi ve (6) numaralı fıkrasındaki "*il özel idaresinin hizmet alanının genişlemesi*" ibaresi ile maddenin diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşlarının yürütmekte oldukları hizmetlerin de il özel idarelerine devredildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, dava konusu kurallarla il özel idaresinin görev alanına ilişkin konular düzenlenmektedir.

6223 sayılı Yetki Kanunuyla kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi amacına yönelik olarak Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi, Bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları kapsamakta olup Bakanlık veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluş niteliğinde olamayan kamu kurum ve kuruluşları kapsamına almamaktadır. Bakanlar Kurulunun, 6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanarak bakanlık veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluş niteliğinde olamayan kamu kurum ve kuruluşlarının görev, yetki, teşkilat ve kadrolarına ilişkin düzenleme yapması mümkün değildir.

İl özel idareleri, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir. Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca il özel idareleri mahalli idare kuruluşu niteliğindedirler. Merkezî idare, mahalli idareler üzerinde vesayet yetkisine sahip ise de bu durum, mahalli idareleri merkezî idarenin bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşu hâline getirmemektedir. Dolayısıyla, il özel idaresi, bakanlıkların merkez ya da taşra teşkilatında yer almadığı gibi bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşu değildir.

Diğer taraftan, kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatının il özel idarelerine devrine ilişkin kurallar kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin bir düzenleme olarak da nitelendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında değildir. İptalleri gerekir.

2- KHK'nin 9 Maddesiyle, 2022 Sayılı Kanun'un 1. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "*İl veya İlçe İdare Heyetlerinden*" İbaresinin "*İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından*", 8. Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Yer Alan "*İl veya İlçe İdare Kurullarının*" İbarelerinin "*İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının*" Şeklinde Değiştirilmesi

2022 sayılı Kanun'un 1. maddesi, 65 yaşını doldurmuş ihtiyaç sahibi kimselere aylık bağlanması ve şartlarını, 8. maddesi ise aylık bağlanacaklarla ilgili yapılacak araştırma, istenecek belgeler, aylık bağlanması ve bağlandıktan sonra yapılacak işlemler ve aylık kesme usulü, uygulanacak ceza kuralları, sağlık raporu ile ilgili çıkarılacak yönetmelik konularını düzenlemektedir. Dava konusu kurallarla "*İl ve İlçe İdare Kurulları*" yerine "*Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına*" görev verilmektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 29.5.1986 günlü, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca, bu Kanun'un amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdî ve aynî yardımda bulunmak amacıyla kanunla kurulmuş, 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre tescile tabi olan tüzel kişiliğe sahip vakıflardır. Kuruluşları ve tescilleri için özel hükümler getirilmemiş olan bu vakıflar, mahallin en büyük mülki idare amirinin asliye hukuk mahkemesine yapacağı başvurunun ardından belirtilen mahkeme nezdinde tutulan özel sicile vakıf senedinin tesciliyle tüzel kişilik kazanmaktadır. Bazı özellikleri itibarıyla kamu kurumuna bazı özellikleri itibarıyla özel hukuk tüzel kişisine benzeyen bu vakıfların kendine özgü bir yapıları bulunmaktadır. Ancak, bu vakıflar bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşu olmadığı gibi bakanlıklar ile arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmayıp, merkezi idare teşkilatı içerisinde de yer almamaktadır.

Dava konusu kurallar ile yapılan düzenlemelerin 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamına giren kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ile bir ilgisinin bulunmadığı açıktır. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin bir düzenleme olarak da nitelendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında değildir. İptalleri gerekir.

3- KHK'nin 63 Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendiyle 6085 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin Birinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılan (a) Bendinde Yer Alan *"(% 50'den az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* İbaresi ile Aynı Fıkranın (b) Bendinde Yer Alan *"(kamu payının yarıdan az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* İbaresi ve (b) Bendinin Başına Eklenen *"Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla"* İbaresi ile (b) Bendiyle 6085 Sayılı Kanun'un 20. Maddesine Eklenen (3) Numaralı Fıkra ve (c) Bendiyle 6085 Sayılı Kanun'un 75. Maddesine Eklenen (2) ve (3) Numaralı Fıkralar

KHK'nin 63. maddesinin;

(a) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan (a) ve aynı fıkranın (b) bentlerinde yapılan değişiklikler, kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla (a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlerin denetimini,

(b) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 20. maddesine eklenen (3) numaralı fıkra, Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezinin Sayıştay Başkanı'na bağlı olarak görev yapacağını,

(c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezinin görevlerini; (3) numaralı fıkra, Denetim Geliştirme ve Eğitim Merkezi Başkanlığına Sayıştay Başkanı tarafından görevlendirme yapılmasını ve burada görev yapacak başkan ile meslek mensubu görevlilerin sicil ve diğer işlemlerinde hangi hükümlerin uygulanacağını; (4) numaralı fıkra ise kamu kurum ya da kuruluşlarında çalışanlar ile üniversite öğretim üyelerinin kurumlarının muvafakati ile Sayıştay'da geçici olarak görevlendirilmesi ile görevlendirilecek bu personelin özlük hakları, görevde geçirecekleri süre ve terfileri ile hâkim ve savcıların hangi makam tarafından görevlendirileceğini,

düzenlemektedir.

Anayasa'nın *"Cumhuriyetin Temel Organları"* başlıklı üçüncü kısmının, *"Yargı"* başlığını taşıyan üçüncü bölümünde düzenlenen Sayıştay, Anayasa'nın 160. maddesinin birinci fıkrası ile merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlendirilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 27.12.2012 günlü, E.2012/102, K.2012/207 ve 28.2.2013 günlü, E.2011/21, K.2013/36 sayılı kararları da dikkate alındığında Sayıştay'ın, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi yönünden yargısal bir faaliyet gerçekleştirdiği ve bu çerçevede verdiği kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden yargı kararı niteliğinde olup, bu kararlarına karşı yargı organları dâhil hiçbir makam ve merciye başvurma olanağı bulunmayan yargısal sonuçlu kararlar veren bir hesap mahkemesi olduğu görülmektedir. Bu yönüyle yürütme ve yasama organının dışında olan Sayıştay, aynı zamanda Anayasal ve yasal teminatlarla korunan bağımsız statüsü olan yüksek denetim kurumudur. Temel görevi denetim olsa da bu durum Sayıştay'ı Başbakanlık ya da Adalet Bakanlığının veya başka bir bakanlığın bağlı, ilgili ya da ilişkili kuruluşu hâline getirmemektedir.

Dava konusu kurallar ile yapılan düzenlemelerin 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamına giren kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ile bir ilgisinin bulunmadığı açıktır. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin bir düzenleme olarak da nitelendirilemezler.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında değildir. İptalleri gerekir.

4- KHK'nin Diğer Kuralları

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler ve 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptal edilen kuralları ile Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilen edilenler dışında kalan diğer kuralları 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında

kaldığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

D- Kanun Hükmünde Kararname'nin 18. ve 76. Maddeleri Hariç Olmak Üzere Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 18. ve 76. maddeleri hariç olmak üzere ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki cetvel ve listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 16. Maddesiyle 4708 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin Altıncı Fıkrasında Yer Alan *"%1'i"* İbarelerinin *"%3'ü"* Olarak Değiştirilmesi

4708 sayılı Kanun'un 5. maddesi, yapı denetimi hizmet sözleşmelerinin yapılmasını ve uygulamasını, anılan maddenin altıncı fıkrası ise yapı denetimi hizmet bedellerinin emanet nitelikli hesaba yatırılmasını ve bu hesaptan ruhsat veren idare ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılacak oranları düzenlemektedir. Anılan 5. maddenin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik ile yapı denetimi hizmet bedellerinden ruhsatı veren idare veya Bakanlık hesabına yapılan kesinti oranının %1'den %3'e çıkarılması öngörülmektedir.

4708 sayılı Kanun'un 1. maddesi, yapı denetim kuruluşunu, Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişi olarak tanımlamıştır. Kanun'un 10. maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığının denetimi altında olan yapı denetim kuruluşlarının işlevi, yapının imar planlarına, projeye, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun yapılmasını sağlamaktır. Yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi arasında hizmet sözleşmesi yapılacak, bu sözleşme ile Kanun'un 5. maddesinin beşinci fıkrası ile belirlenen sınırlamalara uymak koşuluyla hizmet bedelini taraflar iradeleri ile belirleyecektir. Belirlenen yapı denetim hizmet bedeli Kanun'un 5. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılacaktır. Dava konusu kuralla yapılan değişiklik uyarınca yatırılan bedelin % 3'ü ilgili idareye, % 3'ü ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığının döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılacaktır.

Anayasal denetimin yapılabilmesi için öncelikle dava konusu kural ile oranı yükseltilen payın ismine bakılmaksızın içeriğinin ve hukuksal niteliğinin saptanması gerekmektedir.

Vergi; kamu giderlerini karşılamak amacıyla yasalarla gerçek ve tüzelkişilere malî güçlerine göre getirilen bir yükümlülüktür. Belirli bir hizmetten doğrudan yararlanma karşılığı olmayan vergi tüm kamu hizmetleri için yapılan giderlere ortak katılma payıdır.

Harç; kimi kamu hizmetlerinden yararlanmanın karşılığı olarak tahsil edilen kamu gelirleridir. Ödenen vergiler bakımından, vergi mükelleflerinin bireysel bir hizmet ya da karşılık talep etme haklarının bulunmamasına karşın, harçlar belirli bir kamu hizmetinden yararlanmanın (tapu, pasaport gibi) karşılığıdır.

Resim; bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi dolayısıyla yapılan bir ödeme şeklinde tanımlandığı gibi harca benzer biçimde kamu kuruluşlarında görülen hizmetin ve yapılan giderlerin karşılığı olarak yalnız o işle ilgili gerçek ve tüzelkişilerden sağlanan gelirler şeklinde de açıklanmaktadır.

Vergi, resim, harç benzeri malî yükümlülük ise; kişilerden yapılan kamu hizmetleri karşılığında ya da bir hizmet karşılığı olmaksızın kamu gücüne dayanılarak alınan paralardır. Benzeri malî yükümlülük kimi zaman vergi, harç ve resim'in özelliğini ayrı ayrı yansıtırken kimi zaman da verginin, harç ve resim'in ortak öğelerini taşıyabilir.

Dava konusu kural ile oranı arttırılan pay, Devlet tarafından yerine getirilmesi gereken yapı denetiminin özel hukuk tüzel kişiliği olan yapı denetim kuruluşları aracılığıyla yapılmasına izin verilmesi karşılığı alınmaktadır. Denetim yetkisinin devri niteliğindeki bu iznin verilmemesi durumunda belirtilen kuruluşların denetim yapamayacakları açıktır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen izne dayalı bir faaliyet olan yapı denetimi hizmetlerinden elde edilen gelirin bir yüzdesinin idare payı olarak alınması şeklindeki yükümlülük, vergi kavramı ile tam olarak örtüşmemektedir. Bir izne dayalı faaliyetten alınması nedeniyle resme, il muhasebe birimlerinde açılacak hesaba yatırılmasından sonra % 3'ünün ruhsat veren idareye, (valilik veya belediye) % 3'ünün ise genel bütçeli

idare olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesine aktarılması nedeniyle vergiye benzemektedir. Kamu gücüne dayalı olarak, tek taraflı bir iradeyle alınan söz konusu pay, belirtilen özellikleriyle itibarıyla Anayasa'nın 73. maddesinde belirtilen "*benzeri malî yükümlülük*" kavramı içinde değerlendirilebilecek bir kamu geliri niteliği taşımaktadır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiş ve kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmıştır. Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı kuralı yer almaktadır. "*Verginin yasallığı*" ilkesi olarak da nitelendirilen bu kural gereği, vergilendirme yetkisi sadece yasama organına aittir. Kanun koyucunun herhangi bir şekilde vergi, harç, resim ve "*benzeri yükümlülüklerin*" konusunu, miktar ve oranını ve yükümlüsünü belirleme noktasında yürütmeyi yetkilendirmesi, açıkça yasama yetkisinin devri sonucunu doğuracaktır. Buna göre, Anayasa'nın 73. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan vergi ödevine ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 16. maddesiyle yapı denetimi hizmetinin izin verilen özel kuruluşlar tarafından yapılmasının karşılığı alınan payın oranının yükseltilmesi ile vergi, resim, harç veya benzeri mali yükümlülüklerin oranının belirlenmiş olması karşısında vergi ödevine ilişkin düzenleme niteliğinden olan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

2- KHK'nin 25. Maddesi

KHK'nin 25. maddesiyle değişiklik yapılan 217 sayılı KHK'nin 25. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmenin eğitime ilişkin koşullarını düzenlemiş, anılan fıkranın (d) bendi ile uzman yardımcısı olabilmek için sınavın yapıldığı tarihteki yaş sınırı öngörülmüştür.

Buna göre, Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmek için üniversitelerin en az dört yıllık eğitim veren ekonomi, maliye, hukuk, idare ve işletme dallarının birinden mezun olmak gerekir iken 25. maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklik sonucu en az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri ile Başkanlıkça yönetmelikle belirlenen yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak yeterli olacaktır. Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmek için sınavın yapıldığı tarihte 30 yaşını doldurmamış olmak gerekirken anılan fıkranın (d) bendinde yapılan değişiklik ile bu sınır 35'e yükseltilmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 25. maddesiyle bir kamu hizmeti olan Devlet personel uzman yardımcılığına giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN farklı gerekçeyle bu görüşe katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3- KHK'nin 35. Maddesiyle 5429 Sayılı Kanun'un 46. Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilen (a) Bendi

KHK'nin 35. maddesiyle değişiklik yapılan 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrası, Türkiye İstatistik Kurumu uzman yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak koşulları düzenlemiş, anılan fıkranın değiştirilen (a) bendi ile bu koşullardan eğitime ilişkin olanlar belirtilmiştir.

Buna göre, Türkiye İstatistik Kurumu uzman yardımcılığına atanabilmek için en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının istatistik, matematik, fizik, sosyoloji, psikoloji bölümleri ile iktisat, işletme, iktisadi ve idarî bilimler, siyasal bilgiler, mühendislik, iletişim ve hukuk fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak gerekirken 46. maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklik sonucu en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler, mühendislik ve iletişim fakülteleri ile istatistik, matematik, fizik, sosyoloji, psikoloji bölümleri ile Başkanlıkça yönetmelikle belirlenecek fakülte ve bölümlerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak gerekecektir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 35. maddesiyle bir kamu hizmeti olan Türkiye İstatistik Kurumu uzman yardımcılığına giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu

hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN farklı gerekçeyle bu görüşe katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

4- KHK'nin 44. Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendiyle 6004 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendinde Yapılan Değişiklikler ve Ekleme

KHK'nin 44. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle değişiklik ve ekleme yapılan 6004 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile Dışişleri Bakanlığı meslek memuru olabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak eğitim ve yaşa ilişkin koşullar düzenlenmektedir.

Dava konusu kural ile (b) bendinde yapılan değişiklikten önce bentte sayılan fakültelerin yanında "*ağırlıklı olarak bu alanlara yönelik eğitim programlarına sahip bölümlerinden*" ibaresi kullanır iken bu ibare "*bu bölümlerden herhangi birinin müfredatında yer alan derslerin en az % 80'ine sahip olan diğer bölümlerden*" olarak "*açıldığı yılın Ocak ayının ilk günü itibarıyla*" ibaresi, "*yapıldığı tarih itibarıyla*", "*otuz yaşını*" ibaresi "*otuz beş yaşını*", "*otuz iki yaşını*" ibaresi "*otuz yedi yaşını*" şeklinde değiştirilmiş, aynı bentte yer alan "*üniversitelerin sosyal bilimler alanında*" ibaresinden sonra gelmek üzere "*veya mühendislik fakültelerinde*" ibaresi eklenmiştir.

Belirtilen değişiklikler ve ekleme uyarınca, yurtiçindeki üniversitelerin veya diploma denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış olmak kaydıyla yabancı üniversitelerin en az dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerinin uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, tarih, sosyoloji, halkla ilişkiler ve tanıtım, psikoloji, iktisat, işletme, maliye ve finans bölümleri ile bu bölümlerden herhangi birinin müfredatında yer alan derslerin en az % 80'ine sahip olan diğer bölümlerden veya hukuk fakültelerinden mezun olanlar ile üniversitelerin sosyal bilimler alanında

veya mühendislik fakültelerinde en az dört yıllık lisans eğitimi yapmış olup uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, hukuk ve iktisat alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar, meslek memurluğu sınavının yapıldığı tarih itibarıyla, lisans diplomasına sahip bulunanlar için otuz beş yaşını, lisansüstü eğitim diplomasına sahip bulunanlar için otuz yedi yaşını doldurmamış olmaları durumunda, meslek memuru olabileceklerdir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 44. maddesiyle bir kamu hizmeti olan Dışişleri Bakanlığı meslek memurluğuna giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan dava konusu kural ile yapılan değişiklikler ve ekleme, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

5- KHK'nin 53. Maddesiyle 6200 Sayılı Kanun'un 6. Maddesine Eklenen Fıkrada Yer Alan *"giriş ve"* İbaresi

KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkra ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan müfettiş yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esaslarının, müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususların yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkrada yer alan "*giriş ve*" ibaresiyle, bir kamu hizmeti olan müfettiş yardımcılığına giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN farklı gerekçeyle bu görüşe katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

6- KHK'nin 71. Maddesiyle 5411 Sayılı Kanun'un 92. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yapılan Değişiklik ve Bu Fıkraya Eklenen Cümleler

KHK'nin 71. maddesiyle değişiklik ve ekleme yapılan 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun personelini, anılan maddenin birinci fıkrası ise Kurumda görev yapacak personelde aranacak koşulları düzenlemektedir.

Dava konusu kural ile 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik uyarınca Kurumun her türlü personelinin anılan Kanun'un 84. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan niteliklerin yanı sıra yönetmelikle belirlenen diğer şartları taşımaları gerektiği

belirtilmiş, bu fıkraya eklenen cümleler ile Kurumda bankacılık, hukuk, bilişim uzman yardımcılıkları ile bankalar yeminli murakıp yardımcılığına atanacakların, üniversite ve yüksekokulların en az dört yıllık eğitim veren; hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme fakültelerine bağlı bölümler ile bankacılık, bankacılık ve finans, fizik, matematik, istatistik, istatistik ve bilgisayar, bilgisayar mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği, elektronik ve haberleşme mühendisliği, endüstri mühendisliği, matematik mühendisliği bölümlerinden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış yurt içindeki veya yurt dışındaki fakülte veya yüksekokullardan mezun veya belirtilen alanlarda lisansüstü eğitim yapmış olmaları, yapılacak giriş sınavında başarılı olmaları ve yönetmelikte belirtilen diğer şartları taşımaları gerektiği ayrıca belirtilen fakülte ve bölümleri, kadro unvanları ve/veya uzmanlık alanları itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye Kurul'un yetkili olduğu öngörülmüştür.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 71. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ve bu fıkraya eklenen cümlelerle, bir kamu hizmeti olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun personeli olmanın koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan yapılan değişiklik ve bu fıkraya eklenen cümleler, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN farklı gerekçeyle bu görüşe katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

7- KHK'nin 85. Maddesiyle 3154 Sayılı Kanun'un Başlığı ile Birlikte Değiştirilen 13. Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan *"…gerçek ve…gizli dahi olsa…"* ibareleri

KHK'nin 85. maddesi ile değiştirilen 3154 sayılı Kanun'un 13. maddesinin birinci fıkrasında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Denetim Hizmetleri Başkanlığının görevleri sayıldıktan sonra ikinci fıkrasının birinci cümlesinde, denetime tâbi olan gerçek kişilerin gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorunda olduğu kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu ve özel hayatın gizliliğine dokunulamayacağı; ikinci fıkrasında, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstünün, özel kâğıtlarının ve eşyasının aranamayacağı ve bunlara el konulamayacağı, yetkili merciin kararının yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen ve "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı ikinci bölümünde yer alan özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 85. maddesi ile değişiklik yapılan 3154 sayılı Kanun'un ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…gerçek ve…gizli dahi olsa…"* ibareleriyle gerçek kişilerin özel hayatı kapsamında olan bilgi ve belgelerin kendilerinden alınma koşullarının belirlenmiş olması, özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan ibareler, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

8- KHK'nin 87. Maddesiyle 3154 Sayılı Kanun'a Eklenen 31/A Maddesinin İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Fıkraları

KHK'nin 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde görev yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman ve Uzman Yardımcıları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcılarının istihdamını düzenlemektedir. Anılan maddenin ikinci fıkrasında, uzman ve denetçi yardımcılarında mesleğe giriş için 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinde sayılan genel şartlara ilâve olarak aranacak eğitim ve yapılacak yarışma sınavında başarılı olma koşulu öngörülmektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında, belirtilen yardımcıların yeterlilik almaları ile kadroya atanma koşulları; dördüncü fıkrasında ise mesleğe alınma, yetiştirilme, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında, bir kamu hizmeti olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcılığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi

Yardımcılığına giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN farklı gerekçeyle bu görüşe katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

9- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında bulunmadıkları gerekçesiyle ya da Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilen maddeleri ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşıldığından bu kurallar Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın *"giriş ve"* ibaresi dışında kalan bölümü yönünden Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ, KHK'nin 95. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 60 yönünden ise Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Zühtü ARSLAN bu görüşe katılmışlardır.

E- Kanun Hükmünde Kararname'nin İçerik Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 7. Maddesiyle 633 Sayılı KHK'ye Eklenen Geçici Madde 10'un (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan *"…(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)…"* İbaresi

Dava dilekçesinde, başka bakanlık ve birimlere devredilen personelin dava konusu ibare nedeniyle kazanılmış mali haklarının korunmadığı, hak kaybına neden olunduğu, dolayısıyla hukuk devleti ilkesine aykırı davranıldığı

belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 7. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 7. maddesiyle 633 sayılı KHK'ye eklenen Geçici Madde 10'un birinci fıkrası, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına ait Ankara 75. Yıl Dinlenme ve Bakımevi, İstanbul Etiler Dinlenme ve Bakımevi, İzmir Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi ve Salihli Huzurevinin kadroları, taşınır ve taşınmazları, taşıt, araç, gereç ve malzemeleri, her türlü borç ve alacakları, hak ve yükümlülükleri, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtları ve dokümanları ile birlikte Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına devrini düzenlemektedir.

Davaya konu ibarenin de yer aldığı Geçici Madde 10'un ikinci fıkrası ile kadroları Bakanlığa devredilen personelin, yeni kadrolarına devredildikleri tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve sözleşme ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarının sabit bir değer olarak esas alındıktan sonra, atandıkları veya atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, bu farklılık giderilinceye kadar atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenmesi ve atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verileceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan,

Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır.

Kamu personelinin kadrosuna veya pozisyonuna bağlanan mali haklar, o dereceye ulaşan kişi yönünden tahakkuk etmiş ve kesinleşmiş alacak niteliğine dönüştüğünden kazanılmış hak teşkil eder. Pozisyonuna veya kadrosuna bağlanan mali haklar unvandan bağımsız olduğundan, unvan değişse bile bunların hukuken korunması gerekmektedir. Buna karşılık bir görevin fiilen yapılması karşılığında ödenen mali haklar ise kazanılmış hak oluşturmaz. Bu gibi mali haklar, ilgilinin o görevi fiilen yerine getirdiği süreyle sınırlı olarak ödenir.

Dava konusu kural ile kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahaleden de söz edilemez. Başka Bakanlığa devredilen personelin yeni atandıkları kadro ve pozisyondaki mali haklarının mevcut kadro veya pozisyonlarındakine göre daha düşük olması halinde yeni statülerindeki gelirlerine eşitleninceye kadar aradaki farkın ödenmesi öngörülmektedir. Bu şekilde mali hak kaybının önüne geçildiğinden kazanılmış haklar korunmuş olmaktadır. Diğer taraftan ilgili personelin devir tarihinden itibaren önceki kadro ya da pozisyonu ile ilişkisi kesildiğinden, bu tarihten sonra eski kadro ya da pozisyonuna bağlanan malî haklardan yararlanması mümkün değildir. Dolayısıyla atama tarihinde elde edilen tüm parasal haklar toplamının sabit bir değer olarak kabul edilmesinin kazanılmış hakları ihlal ettiği söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın Başlangıç'ı ve 7. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

2- KHK'nin 15. Maddesiyle 2863 Sayılı Kanun'un Ek 4. Maddesinin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yapılan Değişiklikler

Dava dilekçesinde, düzenleme ile Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez ve Bölge Komisyonlarında yer alan arkeolog ve sanat tarihçilerine bilinçli olarak yer verilmemesi sonucu tabiat varlıkları ile doğal sit alanlarını Anayasa'nın 63. maddesinde belirtildiği şekilde koruma, değerlendirme ve gelecek kuşaklara aktarmanın gerçekleşmeyeceği, kuralsız bir şekilde yerleşme ve yapılaşmaya neden olunacağından hukuk devleti ilkesini ihlal edeceği, kanun koyucunun kamu yararının dışında bir amaç gütmesinin Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne uyulmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 63., 87. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2863 sayılı Kanun'un ek 4. maddesi, taşınır tabiat varlıkları hariç tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili olarak anılan Kanun'da öngörülen iş, işlem ve kararlar bakımından görevli ve yetkili bakanlığın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olduğunu, tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili hususlarda karar almak ve bu Kanunda öngörülen diğer iş ve işlemlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yardımcı olmak üzere kurulacak Tabiat Varlıkları Koruma Merkez ve Bölge Komisyonlarını, bu Komisyonlar tarafından alınacak kararların nasıl yürürlüğe gireceğini, Komisyon üyelerine ödenecek huzur hakkını, bu konuya yönelik iş ve işlemlerle ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir.

Dava konusu değişikliklerin de yer aldığı ek 4. maddenin ikinci fıkrası ile tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili hususlarda karar almak ve 2863 sayılı Kanun'da öngörülen diğer iş ve işlemlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yardımcı olmak üzere Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu'nun ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonlarının kurulması ve bu komisyonların oluşumları ile bu komisyonların iş, işlem ve kararları konusunda, 2863 sayılı Kanun'un Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları ile ilgili hükümlerinin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca alınan ilke kararları çerçevesinde kıyasen uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Değiştirilen ibare ile Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, Merkez Komisyonu bünyesinden çıkarılmış, Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez ve Bölge Komisyonlarını oluşturacak meslek

grupları farklılaştırılmış, yürürlükten kaldırılan ibare ile de taşrada oluşacak komisyonlara Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlık etmesi uygulamasına son verilmiştir.

Anılan kural ile yapılan değişiklikler öncesi söz konusu komisyonlarda incelenecek konu ile ilgisi olsun ya da olmasın biolog, peyzaj mimarı ile ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri zorunlu olarak yer almakta iken davaya konu kural uyarınca tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanlarının özelliklerine göre mimar ya da şehir plancısından biri ile orman ya da çevre mühendisinden birinin bulunması zorunlu hâle gelmiştir. Bunların yanında bir hukukçu üye ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlar komisyonda mutlaka bulunacaktır. Bakanlık tarafından uygun görülecek uzman ise konuya ilgisi göz önüne alınarak belirlenecektir.

Anayasa'nın 63. maddesinin birinci fıkrasına göre, Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlamak ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri almakla yükümlüdür. Anılan madde Devlete pozitif yükümlülük getirmekle birlikte, korumanın yöntemini, şeklini, kimin tarafından nasıl yerine getirileceğini ve kapsamını belirlememiştir. Kanun koyucunun gerekli korumayı sağlamak üzere amaca elverişli çeşitli tedbirler almaya, bu kapsamda da komisyonlarda görev yapacakların kimler ve hangi meslek mensuplarından oluşacağını belirleme konusunda Anayasa'nın öngördüğü sınırlar içerisinde kullanılabilecek takdir hakkının olduğu açıktır.

Kanun koyucu, belirtilen takdir hakkına dayanarak Anayasa'nın 63. maddesinin verdiği yükümlülüğe uygun olarak tabiat varlıklarını korumak üzere kurallar koymuş, idari birimler oluşturmuş, birimlerde görev yapacak meslek mensuplarını ve bu birimlerin görevlerini belirlemiştir. Bu birimlerin yeterli olup olmayacağını, işlevini yerine getirip getirmeyeceğini değerlendirmek, üye yapısının ideal olup olmadığını belirlemek anayasallık denetiminin kapsamı dışında kalmaktadır. Komisyonları oluşturan üyelerin veya mesleklerinin değiştirilmesi Anayasa'nın 63. maddesinde öngörülen Devletin koruma yükümlülüğüne de engel teşkil etmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 63. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın Başlangıç'ı, 6., 7., 87. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

3- KHK'nin 53. Maddesiyle 6200 Sayılı Kanun'un 6. Maddesine Eklenen Fıkranın "*…giriş ve...*" Sözcükleri Dışında Kalan Bölümü

Dava dilekçesinde, dava konusu kural ile eklenen fıkra uyarınca hiçbir ölçüt getirilmeden ve sınır çizilmeden müfettiş yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esasları, müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususların düzenlenmesinin yürütme organına devredildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7., 8. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6200 sayılı Kanun'un 6. maddesi, Devlet Su İşleri Genel Müdürünün atanması usulünü, genel müdür yardımcısı, daire başkanı, teknik, hukuk, tarım ve iktisat müşavirleri ve bölge müdürlerinin tayin, nakil ve terfilerini, muhasebe müdürü ve memurlarının atanması ile bunların dışında kalan aylıklı memurlarla bütün hizmetlilerin tayin, terfi ve nakillerinin usulünü düzenlemektedir.

KHK'nin 53. maddesiyle eklenen dava konusu kural ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan müfettiş yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esaslarının, müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususların yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği belirtilmektedir. Buna göre, Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Kanun ile yetkilendirme Anayasa'nın öngördüğü biçimde Kanun ile düzenleme anlamını taşımamaktadır. Temel ilkeleri belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeksizin, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir Kanun kuralı ile sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılması, Anayasa'nın belirtilen maddesine aykırılık oluşturur. Bu nedenle, Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar

dışında, kanunlarla düzenlenmemiş bir alanda, kanun ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Anayasa'nın 128. maddesinde de "*Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.*" denilmiştir. Buna göre, Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten bütün personelin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerekir.

Belirtilen konuların kanunla düzenlenmesi gerekmekte ise de tüm ayrıntılarının sadece kanunla düzenlenmesi beklenemez ve yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığının bağlı kuruluşudur. Bakanlık bağlı kuruluşlarının merkez teşkilatında ihtiyaca göre danışma ve denetim birimleri kurulmasını öngören 3046 sayılı Kanun'un 12. maddesi uyarınca kurulan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı, anılan Kanun'un 23. maddesinde sayılan görevleri yerine getirmektedir. Görevleri sırasında adına denetleme yaptıkları en üst amirin denetlemeye ilişkin yetkilerini kullanabileceklerdir. Dolayısıyla, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev ve yetkilerinin sınırları kanunla belirlenmiştir.

Öte yandan, kamu görevlilerinin ödev ve yükümlülüklerine ilişkin genel ilkelerin kanunla belirlenmesi zorunludur. Müfettiş yardımcılarının yükümlülükleri gerek Anayasa'da gerekse 657 sayılı Kanun'da genel olarak düzenlendiğinden kuralda ayrıntılı biçimde sayılmasına gerek bulunmamaktadır. Ayrıca, Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında kanunla düzenleme zorunluluğu getirilen hususlar arasında kamu görevlilerinin çalışma usul ve esasları bulunmamaktadır. Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda ise kanunun çok genel ifadelerle düzenleme yaparak, ayrıntıyı yürütmeye bırakması mümkündür.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan müfettiş yardımcılarının işe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esasları ile müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarıyla ilgili idari ve teknik ayrıntıların düzenlenmesi hususunda yürütmenin yetkisini yönetmelik düzenleyerek kullanması, idari ve teknik bir mesele olup gelişen koşul ve durumlar dikkate alınarak süratli bir şekilde karar alınabilmesini sağlamak amacıyla bu konudaki yetkinin yürütmeye bırakılması yasama yetkisinin devri anlamına gelmez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 8. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

4- KHK'nin 56. Maddesiyle 6200 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 9'un Birinci ve İkinci Fıkraları ile Geçici Madde 10'un Üçüncü ve Dördüncü Fıkraları

Dava dilekçesinde, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün merkez teşkilatında yer alan daire başkanlıklarının bazılarının isminin değiştirildiği, bazılarının ikiye ayrıldığı ya da yeni başkanlıklar kurulduğu, daire başkanlarının kariyer ve liyakat ilkeleri ile kadro dereceleri gözetilmeksizin kanunla görevlerine son verilerek "*Müşavirlik*" kadrosuna atandıkları, bu atamalarla hukuk devleti ilkesine aykırı olarak hak arama özgürlüklerinin ve hukuki güvenliklerinin ihlal edildiği, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün bazı hizmet birimlerinin kapatılmaksızın Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne devredildiği, bu birimlerde şube müdürü görevinde bulunanların yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi kadrolar arasında sayılmalarına ve bu nedenle kazanılmış bir haklarının bulunmasına rağmen hukuki güvenlik ve kazanılmış hakların korunması ilkelerine aykırı olarak araştırmacı kadrolarına atandıkları, yürütmenin atama yetkisine yasama organı tarafından yetkisiz olarak el atıldığı, yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlüklerinin kanun hükmünde kararname ile ellerinden alındığı, müşavirlik kadrosuna atanan daire başkanları ile araştırmacı kadrosuna

atanan şube müdürlerinin kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybına uğradıkları belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 8. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 125. maddesi yönünden de incelenmiştir.

KHK'nin 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci fıkrası, maddenin yayımı tarihinde kadrosu iptal edilenlerin görevinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermesini, bunların 6200 sayılı Kanun'a eklenen (I) Sayılı Cetvel ile ihdas edilen müşavir kadrolarına atanmış sayılmalarını, atandıkları bu kadroların boşalması hâlinde kadroların hiçbir işleme gerek olmaksızın iptal edilmiş kabul edileceğini öngörmektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde yeniden yapılandırma nedeniyle bazı daire başkanlıkları kaldırılmış, bazıları da yeni kurulmuştur. Kaldırılan dairelerde başkanlık görevini yürütenler de ihdas edilen müşavir kadrolarına atanmış sayılmıştır.

Geçici Madde 9'un ikinci fıkrası ile kadroları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne devredilen personelin, yeni kadrolarına atandıkları ya da atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve sözleşme ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarının sabit bir değer olarak esas alındıktan sonra, atandıkları veya atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, bu farklılık giderilinceye kadar atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenmesi ve atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verileceği hüküm altına alınmıştır.

Geçici Madde 10'un üçüncü fıkrası ise Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş sayılan personel arasında olan şube müdürlerinin görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın maddenin yayımı tarihinde sona ermesini ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü adına ihdas edilen araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmasını, belirtilen personelin genel müdür tarafından belirlenen birim ve görevlerde çalıştırılabilmesini öngörmektedir.

Geçici Madde 10'un dördüncü fıkrası ile Geçici Madde 9'un ikinci fıkrası benzer mahiyette olup, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş sayılan şube müdürlerinin sözleşme ücreti, ek gösterge, ikramiye vb. tüm unsurlar eklendikten sonra eski kadrolarında aldıkları mali hakları toplamının net tutarı ile yeni kadrolarında alacakları mali hakları toplamının net tutarı arasındaki farkın, bu fark kapanıncaya, isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik yapılıncaya ya da başka kurumlara atanıncaya kadar tazminat olarak ödenmesi hüküm altına almaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 2. maddesindeki "*hukuk devleti*" ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Kanun ile kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini denetlemenin anayasa yargısıyla bağdaşmayacağı, bunun kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

Dava konusu kuralların gerekçesinde, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün yeniden yapılandırılmasından kaynaklanan; personele ve Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne devredilen birimlere ilişkin geçiş hükümlerinin düzenlenmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Kanun koyucunun amacının kamu yararını

sağlamaya dönük olduğu anlaşılmaktadır. Somut düzenlemelerin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, Devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Ancak güvenin korunması, mevcut bir hukuki durumun dokunulmazlığı anlamında da değerlendirilmemelidir. Hukuki güvenliğin mevcut bir hukuki durum için dokunulmazlık şeklinde algılanması, dinamik toplum yapısının kurallarla statik, durağan hâle getirilmesi sonucunu doğurur ki bu da toplumun çağın gerisinde kalmasına neden olabilir. Bu nedenle Kanun koyucu Anayasa'da öngörülen koşullar çerçevesinde diğer alanlarda olduğu gibi kamu görevlilerinin durumları ile ilgili olarak da kamu yararı amacıyla bazı değişiklikler yapabilir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş, kendisi yönünden kesinleşmiş kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Dava konusu kuralda, kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş, kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale de söz konusu değildir. Öte yandan, belirtilen kişilerin yeni atandıkları kadrodaki mali haklarının mevcut kadrolarındakine göre daha düşük olması halinde yeni kadrolarındaki ücretleri mevcut ücretlerine eşitleninceye kadar aradaki farkın tazminat olarak ödenmesi öngörülmektedir. Bu şekilde mali olarak hak kaybına uğramaları engellenmiştir. Ayrıca, kamu görevlilerinin statülerine ilişkin konularda kazanılmış haklarının olmayacağı açıktır. Bir kamu görevlisinin bir statüye atanmasıyla ömür boyu o statüde çalışacağı yönünde kazanılmış hak elde ettiği söylenemez. Bu nedenle dava konusu kuralların hukuk güvenliği ilkesine ve kazanılmış haklara müdahalesi söz konusu değildir.

Diğer taraftan, teşkilat yapısı değiştirilen Devlet Su işleri Genel Müdürlüğü ve Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünün bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin görevlerinin sona erdirilerek müşavir veya araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmalarının öngörülmesi, yeniden teşkilatlanma sonucu ortaya çıkan hukuki ve fiili zorunluluklar

nedeniyledir. Meydana gelebilecek bu değişiklik, daha önce kural tasarrufların doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da uygulanabilecektir. Soyut ve genel hukuki durumların (statülerin) en önemli özelliği bunların değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Hukuk alanında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemeler, eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsar. Dolayısıyla, nesnel hukuki durumların kazanılmış hak bahşetmesi mümkün değildir. Kuralda belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin hukuki durumlarının düzenlemenin sonucundan etkilenmiş olması, bu sonucu değiştirmez.

Kuralın dolaylı şekilde hak arama özgürlüğüyle ilgili olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de incelemesi yapılmıştır.

Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilerek yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 125. maddesinde ise "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.*" denilmektedir. Her iki maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil bir yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

Dava konusu kurallarla, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve bu Genel Müdürlüğe devredilen birimlerin kadrolarında yapılan değişiklikler, yukarıda nedenleri belirtilen zorunluluklardan kaynaklanmaktadır. Buna göre söz konusu işlemin sebep unsuru, Genel Müdürlüğe devredilen yeni birimler ile mevcut bazı kadroların kaldırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden farklıdır. Genel nitelikte olduğu sonucuna ulaşılan yasal düzenlemeyle oluşturulan bu durumun, sebep unsuru yönünden hukuka uygun olup olmadığının tespitinin anayasal bir sorun olduğu ve bu yöndeki denetimin Anayasa Mahkemesince yapılması gerektiği açıktır. Anılan atama işleminin doğrudan kanunla değil, idari

işlemle yapılmasının öngörülmesi durumunda dahi kanunlara uygunluk denetimi yapmakla sınırlı bir yetkiyi hâiz olan idari yargı yerlerinin, işlemin sebep unsuru olan kanunun Anayasa'ya uygunluk denetimini yapması mümkün olmadığından bu işlemin doğrudan kanun hükmünde kararnameyle yapılmasının hak arama hürriyetini sınırladığı söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 8. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

5- KHK'nin 62. Maddesiyle 4848 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 8'in Birinci Fıkrası

Başvuru kararında, bakanlık müşaviri kadrosuna idari makamlar yerine kanunla atama yapılmasının yasaların genelliği ve soyutluğu ilkelerinin yanında ilgililerin dava açma haklarının engellenmiş olması nedeniyle hak arama özgürlüğü ve hukuki güvenlik ilkelerini de ihlal ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 125. maddesi yönünden de incelenmiştir.

KHK'nin 62. maddesiyle 4848 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in dava konusu birinci fıkrası, kaldırılan Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü bünyesinde genel müdür ve genel müdür yardımcılığı kadrolarında görev yapanların maddenin yayımı tarihi itibarıyla görevlerinin sona ermesini, bu görevde bulunanların 4848 sayılı Kanun'a eklenen (II) Sayılı Cetvel ile ihdas edilen bakanlık müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek olmaksızın atanmış sayılmalarını öngörmektedir. Anılan maddenin ikinci fıkrası bu şekilde atanmış sayılan personelin mali haklarını, üçüncü fıkrası ise ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarının herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılmasını düzenlemektedir.

Kültür Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında yer alan Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü kaldırılmış, yerine Telif Hakları Genel Müdürlüğü ve Sinema Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Belirtilen

Genel Müdürlüğün kaldırılması sonucu genel müdür ve genel müdür yardımcılarının kadroları da kaldırılmıştır.

KHK'nin 56. maddesiyle 6200 Sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve Geçici Madde 10'un üçüncü fıkraları için açıklanan gerekçelerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

6- KHK'nin 68. Maddesiyle 4059 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 14

Dava dilekçesinde, Hazine Müsteşarlığında Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünün kapatılmadığı sadece adlarının Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü ile Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü şeklinde değiştirildiği, belirtilen genel müdürlüklerde bulunan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve daire başkanı kadrolarında bulunanların, kariyer ve liyakat ilkeleri dikkate alınmaksızın kanun hükmünde kararnameyle "*Müşavirlik*" kadrosuna atanmaları sonucu hak arama özgürlüklerinin ellerinden alındığı, hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edildiği, kazanılmış haklarına saygı gösterilmediği, Anayasal hak arama özgürlüklerinin ortadan kaldırıldığı, yürütmenin/idarenin yetkisinde olan idari atama işleminin kanun hükmünde kararnameyle yapılmasının bir "*yetki saptırması*" olduğu, hak arama özgürlüğünün kanun hükmünde kararname ile engellenmesinin siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunduğu, kazanılmış mali hak kaybı yaratıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 125. maddesi yönünden de incelenmiştir.

KHK'nin 68. Maddesiyle 4059 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'ün birinci fıkrası, Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde genel müdür, genel müdür yardımcısı ve daire başkanı kadrolarında bulunanların görevlerinin maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermesini ve belirtilen personelin 4059 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Liste ile ihdas edilen müsteşarlık müşavirliği kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle

atanmış sayılmaları ile ihdas edilen müsteşarlık müşavirliği kadrolarının herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılmasını öngörmektedir.

Kuralın ikinci fıkrası, birinci fıkra uyarınca atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve sözleşme ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarının sabit bir değer olarak esas alındıktan sonra, atandıkları veya atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, bu farklılık giderilinceye kadar atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenmesi ve atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilmesi hüküm altına alınmıştır.

Hazine Müsteşarlığının teşkilat yapısı içerisinde yer alan Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü kaldırılarak yerine Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü kaldırılarak yerine Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

KHK'nin 56. maddesiyle 6200 Sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkraları ile Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkraları için açıklanan gerekçelerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

7- KHK'nin 90. Maddesiyle 3154 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 11'in Üçüncü ve Dördüncü Fıkraları

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralda sayılan birimlerde görev yapanların kariyer ve liyakat ilkeleri dikkate alınmaksızın kanun hükmünde kararnameyle "*Müşavir*" ve "*Araştırmacı*" kadrolarına atanmaları ile hak arama özgürlüklerinin ellerinden alındığı, hukuk güvenliği ve şube müdürlerinin sınav sonucunda elde ettikleri kadro görev unvanının kanun hükmünde kararnameyle ellerinden alınması sonucu kazanılmış hakların korunması ilkesinin ihlal edildiği, atanmış sayılanların hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak için kanun hükmünde kararnameyle düzenleme yapıldığı, belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 8. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 125. maddesi yönünden de incelenmiştir.

KHK'nin 90. maddesiyle 3154 Sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü fıkrası, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde yer alan Teftiş Kurulu Başkanı, Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanı, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Şube Müdürü ve kapatılan Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanı, Hidrolik Etüdler Dairesi Başkanı, Jeoloji ve Sondaj Dairesi Başkanı, Proje Dairesi Başkanı, Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı, İdari İşler Dairesi Başkanı, Makina ve İkmal Dairesi Başkanı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı, I.Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü ile kapatılan Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı, Arama ve Üretim Dairesi Başkanı, Rafineri ve Petro-Kimya Dairesi Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Şube Müdürü, Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Müdür kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ermesini, bunlardan Personel ve Eğitim Şubesi Müdürü, Şube Müdürü ve Müdür kadrosunda bulunanlar 4059 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Liste ile ihdas edilen "*Araştırmacı*" kadrolarına, diğerlerinin ise aynı Liste ile ihdas edilen "*Bakanlık Müşaviri*" kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılmalarını, bu kadroların herhangi bir sebeple boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılmasını öngörmektedir.

KHK'nin 90. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in dördüncü fıkrası ile kuralın üçüncü fıkrası uyarınca bakanlık müşaviri ve araştırmacı kadrolarına atanmış sayılanların yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve sözleşme ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarının sabit bir değer olarak esas alındıktan sonra, atandıkları veya atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiyenin bir aya isabet eden tutarı ve ücretleri ile ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç olmak üzere diğer mali hakları toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, bu farklılık giderilinceye kadar atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenmesi ve atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilmesi hüküm altına alınmıştır.

662 sayılı KHK ile getirilen düzenlemelerle yeniden yapılandırılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında yer alan (Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü gibi) bazı genel müdürlükler kaldırılmış, yerlerine farklı yeni genel müdürlükler kurulmuş yine Bakanlığın danışma ve denetim birimlerinde de değişiklikler yapılmıştır. Dolayısıyla, Bakanlığın yeniden yapılanma nedeniyle bazı genel müdürlüklerin kapatılması, kapatılan genel müdürlüklerin bazı birimlerinin ve personelinin başka genel müdürlüklere aktarılması nedeniyle kadro yapısında değişiklikler olmuş, bazı kadrolar kaldırılmış, kurulan genel müdürlükler ve birimler içinse yeni kadrolar ihdas edilmiştir.

KHK'nin 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkraları ile Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkraları için açıklanan gerekçelerle dava konusu kurallar, Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 8. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

8- KHK'nin 94. Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendiyle 497 Sayılı KHK'nin 5. Maddesinde Yapılan Değişiklikler İle (c) Bendiyle 497 Sayılı KHK'nin 11. Maddesinde Yapılan Değişiklik ve Eklemeler

Dava dilekçesinde, TÜBA'nın bilimsel ve yönetsel özerkliğine son verilerek hukuk devleti ilkesinin, bilim ve sanat özgürlüğünün, bilimsel özerkliğin ihlal edildiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de incelenmiştir.

KHK'nin 94. maddesinin (a) bendiyle değişiklik yapılan 497 sayılı KHK'nin 5. maddesi Türkiye Bilimler Akademisi üyelerinin seçimini düzenlemektedir. Anılan 5. maddenin birinci fıkrası, Akademinin aslî ve asosye üyelerinin, üçte birinin TÜBİTAK Bilim Kurulu, üçte birinin Yükseköğretim Kurulu ve üçte birinin ise aslî üyeler tarafından seçilmesini öngörmektedir. TÜBA'da aslî üye, asosye üye ve şeref üyesi olmak üzere üç tür üye bulunmaktadır. Aslî ve asosye üye sayısı, her birinden yüzelli olmak üzere toplam üçyüzdür. Şeref üyeliği sayısında herhangi bir sayı sınırlaması bulunmamaktadır. Akademinin aslî ve asosye üyelerinin üçte biri Bakanlar Kurulu tarafından seçilirken 497 sayılı KHK'nin 5. maddesinin (a) bendiyle yapılan değişiklik uyarınca bu seçim TÜBİTAK Bilim Kuruluna bırakılmıştır. Seçilecek üyelerin nitelikleri ya da üye seçim şartları ile ilgili değişiklik bulunmamaktadır.

KHK'nin 94. maddesinin (c) bendiyle değişiklik yapılan 497 sayılı KHK'nin 11. maddesi, Akademi Başkanı'nın atanması ve başkanlığın herhangi bir nedenle boşalması durumunda adayların belirlenmesi ile Başbakan tarafından atanması usulünü düzenlemektedir. Akademi Başkanı, aslî üyeler arasından müşterek kararla atanırken 497 sayılı KHK'nin 11. maddesinde yapılan değişiklik uyarınca yine aslî üyeler içinden Akademi Genel Kurulunca belirlenecek üç aday arasından Başbakan tarafından üç yıl için atanacaktır. Dava konusu fıkraya eklenen cümle ise Akademi Başkanlığının herhangi bir sebeple boşaldığı tarihten itibaren otuz gün içinde Genel Kurulca adaylar belirlenmesini, Genel Kurulun belirtilen süre içinde toplanamaması veya Genel Kurulca aynı süre içinde herhangi bir sebeple uygun nitelikte ve yeterli sayıda üye seçiminin yapılmaması durumunda, Başbakanın aslî üyeler arasından resen atama yapmasını öngörmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

"*Hukuk devleti*" ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. Kamu yararı kavramı, genel bir ifadeyle, bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Bütün kamusal işlemler, nihai olarak kamu yararını gerçekleştirmek hedefine yönelmek durumundadır. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Kanun koyucunun kamu yararı amacıyla hareket edip etmediği ancak ilgili yasama belgeleri incelenerek ve kuralın objektif anlamına bakılarak tespit edilebilir. Dolayısıyla, dava konusu kuralların kamu yararı amacı gözetilmeden çıkarılmış olduğu iddiasını ispatlamaya elverişli nitelikteki kanıtların varlığından söz edilemediğinden kanun koyucunun amacının kamu yararını sağlamaya dönük olduğu anlaşılmaktadır. Somut düzenlemelerin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme ise anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Bunun yanında bilimsel özerklik, akademik özgürlük, bilim özgürlüğü kavramları birlikte değerlendirildiğinde; TÜBA, Anayasa'nın 130., 131. ve 132. maddelerinde belirtilen kurul, kurum, üniversite ya da yüksek öğretim teşkilatı içerisinde bir kurum ya da bilimsel araştırma kurumu değildir. Bu nedenle, TÜBA'nın Başkan ya da üyelerinin seçimine ilişkin usulü belirleyen dava konusu kural, belirtilen kavramları olumsuz yönde etkilemez. Ayrıca seçime ilişkin konular ile belirtilen kavramların doğrudan ilgisi bulunmadığından dava konusu düzenlemeler hukuk devleti ilkesine de aykırılık teşkil etmez.

Anayasa'nın 123. maddesinde, "*İdare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden*

yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur." denilmektedir.

Anayasa'da "*yerinden yönetim esasları*"nın neler olduğu gösterilmemiştir. Buna karşılık, öğretide "*özerklik*" ve "*vesayet ilişkisi*" kavramlarının yerinden yönetim esasları arasında merkezi bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Bununla birlikte, özerkliğin sınırları ve vesayet yetkisinin kapsamı kanunlarda farklı şekillerde düzenlenebilmektedir. Bu bağlamda özerkliğin derecelerinden söz edilmekte ve kimi kurumların göreceli olarak daha özerk, kimi kurumların ise oldukça sınırlı bir alanda özerk olduklarına vurgu yapılmaktadır.

Anayasa'nın 127. maddesinde, "*Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılaması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.*" denilerek idari vesayete cevaz verilmiştir. Hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları üzerinde merkezi idarenin vesayet yetkisine sahip olduğu hususu belirtilmemiş; ancak, mahalli idareler üzerinde bu yetki var ise hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarında da var olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Ayrıca, Anayasa'nın 123. maddesinde yer alan idarenin bütünlüğü ilkesi de bu hususu destekler niteliktedir.

497 sayılı KHK'nin 1. maddesi uyarınca, Türkiye'de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimci kişiliğini ve araştırıcılığı özendirmek, bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak, gençleri bilim ve araştırma alanına yöneltmek, Türkiye'deki bilimcilerin ve araştırıcıların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve korunmasına çalışmak, bilim ve araştırma standardlarının uluslararası düzeye çıkarılmasına yardım etmek amacıyla kurulan TÜBA, tüzel kişiliğe, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı hizmet yönünden yönetim kuruluşudur. Kısmi bir özerkliğe sahip ise de bağımsız idari otoriteler arasında da kabul edilemez.

Kurumların özerkliğinin unsurlarının neler olduğu yönünde ne Anayasa'nın 123. maddesinde ne de diğer bir maddede kanun koyucuyu sınırlandıran Anayasal bir kural bulunmamaktadır. Bunun yanında, ilgili kanunlarda da her duruma uyan genel ve tek bir özerklik tanımlamasının olmadığı görülmektedir. Gerçekten de, anılan metinlerde, özerk bir kurumun organlarının nasıl oluşturulması gerektiği ve bu kurumun hangi yetkilere

sahip olabileceği sorusuna cevap teşkil edecek şekilde genel, her kurum için uygulanabilecek nitelikte bir özerklik tanımlaması bulunmamaktadır. Özerk kamu kurumlarının statüsü kanunlarda gösterilmektedir. Dolayısıyla, kamu kurumlarının kuruluş ve işleyişlerinin düzenlenmesi ve gerektiğinde bu kurumların varlığına son verilmesi hususunda kanun koyucunun yetki sahibi olduğu açıktır.

TÜBA'nın özerkliğinin hangi unsurları içereceği, TÜBA üyelerinin ve Başkanı'nın hangi yöntemle göreve getirileceği ve bu süreçlerde vesayet makamına hangi yetkilerin tanınacağı hususlarında da kanun koyucunun takdir yetkisinin bulunduğunun kabulü gerekir. Kanunla kurulmuş olan Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı olan Kurumun üyelerinin ve Başkanı'nın seçilmesi usulünün yine kanunla değiştirilmesi özerkliğe aykırılık teşkil etmez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 7., 87. ve 135. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, kanunun belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

KHK'nin 63. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) ve (3) numaralı fıkralarının iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan (4) numaralı fıkranın da 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

VII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı

Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 1- 8. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle, 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (II) Sayılı Cetvel'in dördüncü sırasına "*Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanı,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanı,*" ibaresi,

2- 13. maddesiyle değiştirilen, 29.6.2011 günlü, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan "*dört ay*" ibaresi,

3- 30. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle değiştirilen, 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 25. maddesi,

b- (c) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 26. maddesi,

ab- Eklenen 26/A maddesi,

c- (ç) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 28. maddesi,

ab- Eklenen 28/A maddesi,

d- (d) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 29. maddesi,

ab- Eklenen 29/A maddesi,

4- 34. maddesiyle değiştirilen, 5429 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Başkanın teklifi ve Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile*" ibaresi,

5- 36. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen 5429 sayılı Kanun'un eki (I) Sayılı Cetvel,

6- 67. maddesiyle, 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine "*1.Hukuk Müşaviri,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı,*" ibaresi,

7- 74. maddesiyle 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesi,

b- (b) bendiyle 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler,

c- (c) bendiyle 23. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1,

8- 92. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü,*" ve "*Petrol İşleri Genel Müdürlüğü,*" ibareleri,

9- 93. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle, 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152. maddesinin "*II-Tazminatlar*" kısmının "*A-Özel Hizmet Tazminatı*" bölümünün (i) bendine "*Basın ve Enformasyon Uzmanları,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,*" ibaresi,

b- (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "*I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı*" bölümünün (h) bendine "*Basın ve Enformasyon Uzmanları,*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,*" ibaresi,

hakkında, 3.4.2013 günlü, E.2011/142, K.2013/52 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu maddelere, bölüme, ibarelere ve değişikliklere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B- Kapsam ve Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 7. maddeleri, 8. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 10., 11., 12. maddeleri, 13. maddesiyle 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra, 14., 15. maddeleri, 16. maddesiyle, 29.6.2001 günlü, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*üç*" ibaresinin "*altı*" olarak değiştirilmesi, 17., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 26., 27., 28., 29. maddeleri, 30. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 31., 32., 33. maddeleri, 35. maddesiyle 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*en az (C) düzeyinde*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan*" ibaresi, 36. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43. maddeleri, 44. maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (ç), (d) ve (e) bentleri, 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52. maddeleri, 53. maddesiyle, 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın "*giriş ve*" ibaresi dışında kalan bölümü, 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 64., 65., 66. maddeleri, 67. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "*uygun görüşü üzerine Başbakan*" ibaresi, 68., 69., 70. maddeleri, 71. maddesiyle, 19.10.2005 günlü, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 92. maddesinin değiştirilen üçüncü ve altıncı fıkraları, 72., 73., 75., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84. maddeleri, 85. maddesiyle, 19.2.1985 günlü, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 13. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*….gerçek ve….gizli dahi olsa…*" ibareleri dışında kalan bölümü, 86. maddesi, 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin birinci fıkrası, 88., 89., 90., 91. maddeleri, 93. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendiyle 657 sayılı Kanun'un 152. maddesinin "*II-Tazminatlar*" kısmının "*A-Özel Hizmet Tazminatı*" bölümünün (g) bendine "*Millî Eğitim Denetçi ve Denetçi Yardımcıları*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*, Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcıları*" ibaresi, (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "*I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı*"

bölümünün (g) bendine "*Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*, Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri*" ibaresi, (d) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8. sırasının (a) bendine "*Millî Eğitim Denetçileri*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*, Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri*" ibaresi, 94., 95., 96., 97., 98. maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 3.4.2013 günlü, E.2011/142, K.2013/52 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere, ibarelere, değişikliğe ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

C- Kapsam yönünden 6., 9. ve 63. maddelerine ilişkin iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

D- Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 16. maddesiyle 4708 sayılı Kanun'un 5. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "*% 1'i*" ibarelerinin "*% 3'ü*" olarak değiştirilmesine,

2- 25. maddesine,

3- 35. maddesiyle 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendine,

4- 44. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle, 7.7.2010 günlü, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişikliklere ve eklemeye,

5- 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın "*giriş ve*" ibaresine,

6- 71. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe ve bu fıkraya eklenen cümlelere,

7- 85. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 13. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*….gerçek ve…gizli dahi olsa…*" ibarelerine,

8- 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına,

ilişkin iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle, bu maddeye, fıkralara, bende, cümlelere, ibarelere, değişikliklere ve eklemeye ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

E- İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 7. maddesiyle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 10'un (2) numaralı fıkrasında yer alan "*…(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)…*" ibaresine,

2- 15. maddesiyle, 21.7.1983 günlü, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliklere,

3- 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın "*…giriş ve…*" sözcükleri dışında kalan bölüme,

4- 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen;

a- Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkralarına,

b- Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkralarına,

5- 62. maddesiyle, 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in birinci fıkrasına,

6- 68. maddesiyle 4059 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'e,

7- 90. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü ve dördüncü fıkralarına,

8- 94. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle, 13.8.1993 günlü, 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde yapılan değişikliklere,

b- (c) bendiyle 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 11. maddesinde yapılan değişikliğe ve eklemelere,

yönelik iptal istemleri, 3.4.2013 günlü, E.2011/142, K.2013/52 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölüme, ibareye, değişikliklere ve eklemeye ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

3.4.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

KHK'nin;

6 maddesiyle 633 sayılı KHK'nin geçici 9. maddesinin birinci fıkrasına "*belirlenecek esaslar çerçevesinde*" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "*bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde*" ibaresi ve aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "*Bir yıllık*" ibaresinin "*Üç yıllık*" şeklinde değiştirilmesinin,

9 maddesiyle 2022 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*İl veya İlçe İdare Heyetlerinden*" ibaresinin "*İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından*", 8. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "*İl veya İlçe İdare Kurullarının*" ibarelerinin "*İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının*" şeklinde değiştirilmelerinin,

16 maddesiyle 4708 sayılı Kanun'un 5. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan *"% 1'i"* ibarelerinin *"% 3'ü"* olarak değiştirilmesinin,

25. maddesinin,

35. maddesiyle 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendinin,

44. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikler ve eklemenin,

53 maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen *"DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usûl ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir."* biçimindeki fıkrada yer alan "*giriş ve*" ibaresinin,

63 maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının, yürürlükten kaldırılan (a) bendinde yer alan *"(% 50'den az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* ibaresi ile aynı fıkranın (b) bendinde yer alan *"(kamu payının yarıdan az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* ibaresi ve (b) bendinin başına eklenen "*Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla*" ibaresi, (b) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 20. maddesine eklenen (3) numaralı fıkra, (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) ve (3) numaralı fıkralar, (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) ve (3) numaralı fıkraların iptalleri nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan (4) numaralı fıkranın,

71. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğin ve bu fıkraya eklenen cümlelerin,

85. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 13. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"….gerçek ve…gizli dahi olsa…"* ibarelerinin,

87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

IX- SONUÇ

11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 1- 8. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle, 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin eki (II) Sayılı Cetvel'in dördüncü sırasına "Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanı,"* ibaresi, 11.10.2011 günlü, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından (II) Sayılı Cetvel'de yapılan değişikliklerin konusu kalmadığından, bu ibareye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

2- 13. maddesiyle değiştirilen, 29.6.2011 günlü, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan *"dört ay"* ibaresi, 16.5.2012 günlü, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu ibareye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

3- 30. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle değiştirilen, 10.11.2005 günlü, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 25. maddesi, 13.6.2012 günlü, 6327 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 40.

maddesi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu maddeye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

b- (c) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 26. maddesi,

ab- Eklenen 26/A maddesi,

c- (ç) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 28. maddesi,

ab- Eklenen 28/A maddesi,

d- (d) bendiyle 5429 sayılı Kanun'un;

aa- Başlığı ile birlikte değiştirilen 29. maddesi,

ab- Eklenen 29/A maddesi,

6327 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu maddelere ilişkin iptal istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

4- 34. maddesiyle değiştirilen, 5429 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"Başkanın teklifi ve Başkanlığın bağlı olduğu Bakanın onayı ile"* ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibareye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

5- 36. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendiyle değiştirilen 5429 sayılı Kanun'un eki (I) Sayılı Cetvel'in "*Ana Hizmet Birimleri*" bölümü, 6327 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu cetvele ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

6- 67. maddesiyle, 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının

(e) bendine "1.Hukuk Müşaviri," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı,"* ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibareye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

7- 74. maddesiyle 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 6. maddesi,

b- (b) bendiyle 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler,

c- (c) bendiyle 23. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1,

91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin tamamı, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 140. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu maddelere ve değişikliklere ilişkin iptal istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

8- 92. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 3. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü,"* ve *"Petrol İşleri Genel Müdürlüğü,"* ibareleri, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibarelere ilişkin iptal istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

9- 93. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (b) bendiyle, 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152. maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (i) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,"* ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (ç) fıkrasının (4) numaralı,

b- (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (h) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanları,"* ibaresi, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (ç) fıkrasının (5) numaralı,

alt bentleri ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibarelere ilişkin iptal istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

B- 1- 1., 2., 3., 4., 5., 7. maddeleri, 8. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 10., 11., 12. maddeleri, 13. maddesiyle 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra, 14., 15. maddeleri, 16. maddesiyle, 29.6.2001 günlü, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"üç"* ibaresinin *"altı"* olarak değiştirilmesi, 17., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 26., 27., 28., 29. maddeleri, 30. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 31., 32., 33. maddeleri, 35. maddesiyle 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"en az (C) düzeyinde"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan"* ibaresi, 36. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43. maddeleri, 44. maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (ç), (d) ve (e) bentleri, 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52. maddeleri, 53. maddesiyle, 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın *"giriş ve"* ibaresi dışında kalan bölümü, 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 64., 65., 66. maddeleri, 67. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan *"uygun görüşü üzerine Başbakan"* ibaresi, 68., 69., 70. maddeleri, 71. maddesiyle, 19.10.2005 günlü, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 92. maddesinin değiştirilen üçüncü ve altıncı fıkraları, 72., 73., 75., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84. maddeleri, 85. maddesiyle, 19.2.1985 günlü, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 13. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"….gerçek ve…gizli dahi olsa…"* ibareleri dışında kalan bölümü, 86. maddesi, 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin birinci fıkrası, 88., 89., 90., 91. maddeleri, 93. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendiyle 657 sayılı Kanun'un 152. maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (g) bendine "Millî Eğitim Denetçi

ve Denetçi Yardımcıları" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcıları"* ibaresi, (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (g) bendine "Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri"* ibaresi, (d) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8. sırasının (a) bendine "Millî Eğitim Denetçileri" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri"* ibaresi, 94., 95., 96., 97., 98. maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı listelerin, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere, ibarelere, değişikliğe ve listelere ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 6 maddesiyle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 9. maddesinin birinci fıkrasına "belirlenecek esaslar çerçevesinde" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde"* ibaresi ve aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "Bir yıllık" ibaresinin *"Üç yıllık"* şeklinde değiştirilmesi, 6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 9 maddesiyle, 1.7.1976 günlü, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un, 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "İl veya İlçe İdare Heyetlerinden" ibaresinin *"İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından"*, 8. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan "İl veya İlçe İdare Kurullarının" ibarelerinin *"İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının"* şeklinde değiştirilmeleri, 6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı

Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- 63 maddesinin birinci fıkrasının,

a- aa- (a) bendiyle 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının, yürürlükten kaldırılan (a) bendinde yer alan *"(% 50'den az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* ibaresi ile aynı fıkranın (b) bendinde yer alan *"(kamu payının yarıdan az olması halinde ortaklık hakları yönüyle)"* ibaresi ve (b) bendinin başına eklenen *"Kamu payı % 50'den az olmamak kaydıyla"* ibaresi,

ab- (b) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 20. maddesine eklenen (3) numaralı fıkra,

6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu bentlerin Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- aa- (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) ve (3) numaralı fıkralar, 6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu fıkraların Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, OYBİRLİĞİYLE,

ab- (c) bendiyle 6085 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen (2) ve (3) numaralı fıkraların iptalleri nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan (4) numaralı fıkranın da 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 1- 1., 2., 3., 4., 5., 7. maddeleri, 8. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 10., 11., 12. maddeleri, 13. maddesiyle 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesine eklenen (2) numaralı fıkra, 14., 15., 17., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 26., 27., 28., 29. maddeleri, 30. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 31., 32., 33. maddeleri, 36. maddesinin birinci fıkrasının

(a) bendi, 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 64., 65., 66. maddeleri, 67. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan *"uygun görüşü üzerine Başbakan"* ibaresi, 68., 69., 70., 72., 73., 75., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84., 86., 88., 89., 90., 91. maddeleri, 93. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendiyle 657 sayılı Kanun'un 152. maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (g) bendine " Millî Eğitim Denetçi ve Denetçi Yardımcıları" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcıları"* ibaresi, (c) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (g) bendine "Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri"* ibaresi, (d) bendiyle 657 sayılı Kanun'un Eki (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 8. sırasının (a) bendine "Millî Eğitim Denetçileri" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *", Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçileri"* ibaresi, 94., 96., 97., 98. maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu maddelere, fıkraya, bentlere, ibarelere ve listelere ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 16 maddesiyle;

a- 4708 sayılı Kanun'un 5. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan *"% 1'i"* ibarelerinin *"% 3'ü"* olarak değiştirilmesinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- 4708 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"üç"* ibaresinin *"altı"* olarak değiştirilmesinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 25. maddesinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz

AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- 35. maddesiyle;

a- 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "en az (C) düzeyinde" ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan"* ibaresinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

5- 44. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle, 7.7.2010 günlü, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikler ve eklemenin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- (b), (c), (ç), (d) ve (e) bentlerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

6- 53 maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen *"DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usûl ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir."* biçimindeki fıkranın;

a- *"giriş ve"* ibaresinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- Kalan bölümünün Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

7- 71. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin;

a- Birinci fıkrasında yapılan değişikliğin ve bu fıkraya eklenen cümlelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- Değiştirilen üçüncü ve altıncı fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

8- 85. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'un başlığı ile birlikte değiştirilen 13. maddesinin;

a- İkinci fıkrasında yer alan *"….gerçek ve…gizli dahi olsa…"* ibarelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- Kalan bölümünün, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

9- 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin;

a- Birinci fıkrasının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- İkinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

10- 95. maddesiyle, 4.11.1981 günlü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen Geçici Madde 60'ın, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D- İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 7. maddesiyle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 10'un (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…(bu tutar sabit bir*

değer olarak esas alınır)…" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 15. maddesiyle, 21.7.1983 günlü, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliklerin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın *"…giriş ve…"* sözcükleri dışında kalan bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen;

a- Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkralarının,

b- Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu fıkralara ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

5- 62. maddesiyle, 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

6- 68. maddesiyle 4059 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'ün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

7- 90. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü ve dördüncü fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu fıkralara ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

8- 94. maddesinin birinci fıkrasının;

a- (a) bendiyle, 13.8.1993 günlü, 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde yapılan değişikliklerin,

b- (c) bendiyle 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 11. maddesinde yapılan değişiklik ve eklemelerin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu değişiklere ve eklemelere ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3.4.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN	
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesiyle değiştirilen 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile aynı fıkranın (d) bendinde yer alan *"35"* ibaresi, 35. maddesiyle 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendi, 44. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendiyle 6004 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikler ve ekleme, 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkrada yer alan *"…giriş ve…"* ibaresi, 71. maddesiyle 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ve bu fıkraya eklenen cümleler ile 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesinin ikinci, üçüncü ve

dördüncü fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

662 sayılı KHK'nin 25. maddesiyle değişiklik yapılan 217 sayılı KHK'nin 25. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmenin eğitime ilişkin koşulları, anılan fıkranın (d) bendi ile uzman yardımcısı olabilmenin yaşa ilişkin koşulu öngörülmüştür.

Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmek için üniversitelerin en az dört yıllık eğitim ekonomi, maliye, hukuk, idare ve işletme dallarının birinden mezun olmak gerekir iken 25. maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklik sonucu en az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri ile Başkanlıkça yönetmelikle belirlenen yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak yeterli olacaktır. Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmek için sınavın yapıldığı tarihte 30 yaşını doldurmamış olmak gerekirken anılan fıkranın (d) bendinde yapılan değişiklik ile bu sınır 35'e yükseltilmiştir.

KHK'nin 35. maddesiyle değişiklik yapılan 5429 sayılı Kanun'un 46. maddesinin birinci fıkrası, Türkiye İstatistik Kurumu uzman yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak koşulları düzenlemiş, anılan fıkranın (a) bendi ile bu koşullardan eğitime ilişkin olanlar öngörülmüştür.

KHK'nin 44. maddesiyle değişiklik ve ekleme yapılan 6004 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrası Dışişleri Bakanlığında görev yapan meslek memurlarına ilişkin esasları, (b) bendi ise meslek memuru olabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ilâve olarak aranacak koşulları düzenlemektedir. Dava konusu kural ile yapılan değişiklikler ve ekleme ise eğitim ve yaşa ilişkin koşulları öngörmektedir.

KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkra ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan müfettiş yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esaslarının, müfettişliğe yükselmelerinin, görev,

yetki ve sorumluluklarının, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususların yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

KHK'nin 71. maddesiyle değişiklik ve ekleme yapılan 5411 sayılı Kanun'un 92. maddesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun personelini, anılan kuralın birinci fıkrası ise kurumda görev yapacak personelde aranacak koşulları düzenlemektedir.

KHK'nin 87. maddesiyle 3154 sayılı Kanun'a eklenen 31/A maddesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde görev yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman ve Uzman Yardımcıları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcılarının istihdamını düzenlemektedir. Anılan kuralın ikinci fıkrasında uzman ve denetçi yardımcılarının mesleğe giriş için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ilâve olarak aranacak koşulları öngörülmektedir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen yardımcıların yeterlilik almaları ile kadroya atanma koşullarının, dördüncü fıkrasında ise mesleğe alınma, yetiştirilme, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Çoğunluk kararıyla söz konusu düzenlemeler kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme niteliğinde ve Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırı görülerek iptal edilmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanunun amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

662 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Devlet personel uzman yardımcılığına atanabilmenin eğitime ve yaşa ilişkin koşulları, Türkiye İstatistik Kurumu uzman yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak

aranacak koşullar, Dışişleri Bakanlığında görev yapan meslek memurlarına ilişkin eğitime ve yaşa ilişkin koşullar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapacak olan müfettiş yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esaslarının, müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının, Başkanlığın çalışma usul ve esasları ile diğer hususların yönetmelikle belirleneceği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun personelini, anılan kuralın birinci fıkrası ise kurumda görev yapacak personelde aranacak koşullar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde görev yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman ve Uzman Yardımcıları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Denetçi ve Denetçi Yardımcılarının mesleğe giriş için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ilâve olarak aranacak koşulları ile yardımcıların yeterlilik almaları ile kadroya atanma koşullarının, dördüncü fıkrasında ise mesleğe alınma, yetiştirilme, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği hususların düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu

görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasanın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

Yetki Kanunu kapsamında KHK'nin iptali istenen kurallarıyla belirtilen kurumlara bağlı olarak görev yapacak olan farklı statüdeki görevlilerin mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve

sorumlulukları ile Başkanlığın çalışma usul ve esaslarının belirlenmesinin öngörülmesi ve uzman yardımcılarının uzman kadrolarına atanabilme koşullarının düzenlenmesi kadrolara girişin koşullarını düzenleyen kurallar olup doğrudan memuriyete girişe ilişkin kurallar değildirler. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

KARŞIOY
(Reddi Hakim)

Mahkememize 2011/142 Esas sayısı ile T.B.M.M. üyesi 116 milletvekili tarafından açılan 11.10.2011 tarih ve 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali davasın da Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddi talebi yer almış ise de, dosyanın 12.1.2012 tarihli ilk incelemesinde hakimin reddi talebi esastan reddedilmiş, talebin kötü niyetle yapıldığı oyçokluğu ile kabul edilmiş ise de, bu gibi hallerde uygulanacak para cezasının talepte bulunanlar dışında cezanın SOYUT bir niteleme ile sadece davacıya verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenler ile katılınmamıştır.

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü halinde, bu kasta yaptırım uygulanması hukuk düzenince makul kabul görmeyen bir fiilin cezalandırılması isteminin gereğidir. Nitekim hukukun temel ilkelerinden bakıldığında HMK'nun 42. maddesi hukuksuz eyleme meşruiyet kazandırmamak için ceza öngörüsünde bulunmuş ve başvuruda bulunanlara

bunlar arasında nasıl bir hukuksal ilişki olduğuna bakmaksızın talepte bululanlar yönünden her birinin cezalandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim genel usul hukuku hükümleri yanında özel nitelik taşıyan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinde yapılacak hakimin reddi taleplerinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması halinde BAŞVURUCULARIN HER BİRİNE disiplin para cezası verileceği hükmü çok açıktır.

Davacılar; Anayasanın 150. maddesince siyasi parti kimliklerine bakılmaksızın kendilerine iptal davası açma hakkı tanınan meclis üye tamsayısının 1/5 oranındaki asgari 110 milletvekilidir. Açılan davaların kabul görebilmesi için alt sınır 110 olup beklenmeyip üstünde olması haline ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Nitekim Türkiye Büyük Milet Meclisi tarafından imzalanarak tasdik edilen belge ile görülen bu davayı açanların Meclis üyeleri oldukları teyit edilmiş ve görülen bu davayı da asgari 116 kişinin bir araya gelerek açtığı anlaşılmıştır.

Bir an için dava açma için bir araya gelen iradenin zorunlu bir birliktelik içinde oldukları kabul edilse bile bu beraberlik açılmış davanın mahkemece kabulünün ön şartıdır. Örneğin değişik siyasi gruplardan 140 kişinin bir araya gelmesi ile açılan bir davada dava açan belgeye imza atanlardan 40 kişinin diğer talepler yanında reddi hakim talebinde bulunmamış veya bilahare feragat olmaları halinde görülen davada dava, kalan 100 kişi davacı yönünden 110 kişilik dava açma şartını oluşturmadığı için açılmamış mı sayılacaktır? veya dava tüm diğer talepler yönünden düşmüş mü olacaktır?

Dava açanların iradesi açılmış davanın kabul şartından bağımsız nitelikte olup dava açanlar arasındaki hukuksal ilişkiden kaynaklı bir zorunluluk değildir. Reddi hakim talebinden çekilenler yönünden kötü niyet araştırması yapılamayacak ve para cezası verilemeyecek olması – talepte bulunan ve bulunmayanlar arasında nasıl bir hukuki tespit yapmayı gerektiriyorsa da dava açıp hakimin reddi talebinde bulunanların bu yöndeki iradesi dava açma için bir araya gelme zorunluluğunda bağımsız bir fikir – bir irade tezahürüdür.

Dava açanlar, açma yönünden gerekli biçimsel bir zorunluluk, dava konusu talepler yönünden ise ihtiyari bir birliktelik içindedirler. Davacılar arasında şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlığında; dava konusu hukuki ilişkide farklı davranmalarını önleyecek çok sıkı, iştirak halinde bir ortaklık olup, dava arkadaşları aynı şekilde ve birlikte hareket etmek zorundadırlar. İştirak halinde mülkiyet, adi ortaklık, miras şirketi gibi veya ilgililer hakkında tek bir karar verilmesi zorunluluğunu doğuran davalarda davacılar şekli bakımından mecbur dava arkadaşı durumundadırlar ve dava konusu hak ile aralarında zorunlu ilişki vardır.

Özel yasasına tabii olan Anayasa Mahkemesine iptal davası açma şeklinde izah edildiği anlamda dava açan asgari 110 kişinin hukuk usulü nitelemesi ile mecburi dava arkadaşı oldukları söylenemeyecektir. Aralarında şekli bakımından olan bu zorunlu birliktelik nedeniyle dava açma şartı yerine getirildikten sonra dava açanlar yönünden dava açmada asgari sayısal zorunluluk şartının altına düşmedikçe talep konusu haklar yönünden bağımsız ihtiyari davranmalarının önüne geçecek kısıtlayıcı bir hüküm mevzuatta yoktur.

Kaldı ki, davanın konusu, dava açanlar arası şahsa bağlı sıkı bir medeni hukuk ilişkisinden değil Kamu hukukundan doğan ve toplumun tümünü ilgilendiren bir yasa uygulamasının, demokratik toplum öznelerinden Anayasal denetim talebine ilişkin olup bu yönüyle de mecburi dava arkadaşlığı nitelemesinden ayrıldığı düşünülmektedir.

Aktif süje olan davanın konusu, toplumun tümünü ilgilendiren içerik taşıdığından, pasif süje olan dava açanlar olup, dava açmada birliktelik zorunluluğu içinde iseler de hak, yetki ve taleplerini hukuka uygun sorumluluk bilinci dahilinde kullanmak zorundadırlar, Aksine davranışın cezalandırılacağının öngörüldüğü hallerde ceza vermenin sınırını adaletle şekillendirilmiş toplumsal yarar düşüncesi oluşturur, ve cezaların önleme iyileştirme amaçları da göz önüne alınarak adaletli bir ölçü içinde biçimlenir. Hedef, cezanın yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanma ilkesidir.

Ceza önlemi kimi suçlardan, niteliği, işleme biçimi, Devlet için zarar alanı, SUÇTAN ZARAR GÖRENİN KİMLİĞİ vb nedenler ile farklı düzenlemeler içerebilir.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ret talebinin ***"kötü niyetle yapıldığının anlaşılması"*** ve ***"esas yönünden kabul edilmemesi"*** hâlinde, ***"disiplin para cezası"*** verileceği öngörülmekte, (6) numaralı fıkrasında da ret talebinin ***"açıkça"*** kötüye kullanıldığının tespiti aranmaktadır.

Söz konusu kurallar uyarınca disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için, ret talebinin kötü niyetle yapılması ve ret talebi olarak gösterilen sebeplerin esastan kabul edilmemesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartlardan birinin gerçekleşmesi disiplin para cezası verilebilmesi için yeterli olamayacağı gibi ret talebinin açıkça kötüye kullanıldığının da tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacı ret sebeplerini,

- Kamuoyunda *"WikiLeaks Belgeleri"* olarak bilinen belgelere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu iddiası,

- *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır"* biçimindeki 25 Nisan 2011 tarihli konuşma metninden yapılan alıntı,

ve bunları pekiştiren

- 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali başvurusunda istikrar kazanmış görüşünden vazgeçerek iptal isteminin reddi yönünde kullandığı oy,

olarak gösterdikten sonra, bu sebeplerin Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarafı olduğu davalarda, reddedilenin tarafsız davranamayacağına ilişkin kuşkulara neden olduğunu ileri sürmüştür.

İleri sürülen bu iddia, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde incelenerek, söz konusu sebeplerin tarafsız hareket edemeyeceği kanısını haklı kılan hâl kapsamında olmadığı düşüncesiyle Davacının ret talebi esastan reddedilmiştir.

Ret talebinin esastan reddedilmiş olması, talebin kötü niyetle yapıldığı anlamını taşımayacağı gibi salt reddedilme nedeniyle disiplin para cezası verilemeyeceği de açıktır. Disiplin para cezası verilebilmesi için kanunun tanıdığı bu hakkın açıkça kötüye kullanıldığının (kötü niyetle yapıldığının) tespit edilmesi gerekmektedir.

Ret talebinin, kimi internet sitelerinden elde edilebilmesi mümkün olan ret sebeplerine dayanması, belirtilen ret sebeplerinin içerikleri, ret talebinin sunuluş biçimi, anlatım düzeni ve yargılama sürecindeki ileri sürülüş zamanı, Davacı tarafından açılan ve ret taleplerini de içeren diğer iptal davalarının konuları arasındaki benzerlik ve bu iptal başvurularındaki ret taleplerinin başvuru yönteminin ve ret sebeplerinin ayırımsız aynı olması dikkatle incelendiğinde, **ret talebi başvurusunun, kanunun tanıdığı bir hakkın kanuni sınırlar içinde kullanıldığını ve yargılamanın düzenli biçimde işleyişini önlemek ve kamu düzenini bozmak gibi bir amaç taşımadığını, dolayısıyla da bu hakkın açıkça kötüye kullanılmadığını göstermektedir.**

Açıklanan nedenle Davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak kararlaştırılan 662 sayılı (KHK) Kanun Hükmündeki Kararname'nin:

53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen ve iptali istenilen fıkrada, DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esaslarının, Müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esaslarının ve diğer hususların yönetmelikle belirleneceğine ilişkin;

95. maddesiyle de 2547 sayılı Kanun'a eklenen ve iptali istenilen GEÇİCİ 60. maddesinde, bir derse ikiden fazla kayıt yaptırılması, ilave ders alınması veya 44/c fıkrasındaki süreler içinde öğrenimin tamamlanamaması gibi hallerde öğrenciden alınacak ya da iade edilecek öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretine ilişkin;

Hususların düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 91. maddesinde, olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin düzenlenemeyeceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın *"Hizmete girme"* başlıklı 70. maddesinde *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."* denilmekte ve söz konusu kural, Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi düzenlemeler içinde yer almaktadır.

662 sayılı KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkrada, DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmektedir. Söz konusu düzenlemenin, Anayasa'nın 70. maddesinde belirtilen kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olması nedeniyle kuralda yer alan ***"mesleğe giriş ve"*** ibareleri, KHK ile düzenleme yapılması yasaklanan

alanı düzenlediği için oybirliği ile iptal edilmişse de bu ibareler dışında kalan kısmın da iptal edilen ibarelerle bütünlük oluşturmak suretiyle kuralı anlamlandırdığı ve ondan ayrı bir değerlendirme yapılmasının mümkün olmadığı, gözetildiğinde kalan kısmın da kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğu ve Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi yasaklanan alan içinde yer aldığı konusunda duraksama bulunmamaktadır. Buna göre, 662 sayılı KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen ***"DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının…….yeterlilik sınavlarının usul ve esaslarının,"*** biçiminde kalan kısmının da Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olması nedeniyle iptali gerekmektedir.

Ayrıca Anayasa'nın 128. maddesinde, *"Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir."* denilmektedir.

İptali istenilen kural, DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının mesleğe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esaslarının, Müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının ve diğer hususların düzenlemesinin doğrudan yönetmelik ile yapılacağını öngörmektedir. Kuralda yer alan Müfettiş yardımcıları ve Müfettişlerin Anayasa'nın 128. maddesinde tanımlanan memur ve kamu görevlileri kapsamında oldukları, bunlarla ilgili mesleğe giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve esaslarının, Müfettişliğe yükselmelerinin, görev, yetki ve sorumluluklarının ve özlük hakları kapsamında diğer hususların kanunla yapılmasının Anayasal bir zorunluluk olduğu açıktır. Buna göre, kural Anayasa'nın 128. maddesine aykırıdır ve bu yönden de iptali gerekir.

Anayasa'nın *"Vergi ödevi"* başlıklı 73. maddesinde *"Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır."* denilmekte ve söz konusu kural, Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi düzenlemeler içinde yer almaktadır.

662 sayılı KHK'nin 95. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'a eklenen geçici 60. maddesinde, öğrenciden alınacak öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretinin, Anayasa'nın 73. maddesinde belirtilen vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülük kapsamında bir düzenleme olduğu ve Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi yasaklanan alan içinde yer aldığı

konusu duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıktır. Buna göre, 662 sayılı KHK'nin 95. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'a eklenen geçici 60. maddenin Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerekir.

Açıklanan nedenle kuralların iptali gerektiğinden, redde ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddenin (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği arttırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 662 sayılı KHK'nin 25., 35., 53., 71. ve 87. maddeleri memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin düzenlemeler niteliğindedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle söz konusu kurallar Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle ve Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralın iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

1- Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığı gerekçesiyle DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA yer olmadığına dair KARŞIOY:

İptal davasını açan Parti tarafından Başkan Haşim KILIÇ'ın reddi talebinin kötü niyetle yapıldığına ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince disiplin para cezası uygulanmasına ilişkin çoğunluk kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında *"Ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi halinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verilir"* denilmiş; (6) numaralı fıkrasında *"Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, bireysel başvuru hakkını veya ret talebini* ***açıkça kötüye kullandığı*** *tespit edilen başvurucular aleyhine verilen … para cezası"* olduğu belirtilmiştir. Buna göre para cezası verilebilmesi için öncelikle talebin esastan reddedilmesi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Talepte kötü niyet olup olmadığı talebin yerinde olup olmadığı hususundan bağımsız olarak ayrıca incelenecek, varlığı **açıkça** saptanmışsa kötü niyete ilişkin para cezasına hükmedilebilecektir.

Reddi hakim talep etme hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının gereğince kullanılmasını güvence altına alan bir hukuk müessesesidir. Temel hakların kötüye kullanılması gerekçesi, çoğu kez hakkın özüne dokunacak nitelikte kısıtlayıcı düşüncelere yönelebildiğinden, ihtiyatla kullanılmalı ve ancak açık, nesnel koşulların oluşması halinde başvurulmalıdır. Bu nedenle reddi hakim talepleri yönünden de kötü niyetin varlığı açık, somut ve nesnel delillere dayanmalıdır. Talebin gerekçelerinin yetersiz olması, davacının daha önce de benzeri nitelikte, kabul edilmeyen taleplerde bulunması, davacının mahkemeye ve hakime karşı itimatsızlığının bilinmesi, tek başına kötü niyetin kanıtlarını oluşturamazlar.

Olayda davacının reddi hakim talebinde bulunmasının kendi açısından hassasiyet yaratan bazı beyan ve olgulara dayandığı, bu bağlamda:

- Başkan Haşim KILIÇ'ın aleni bir konuşmada kullandığı ifadeler siyaset alanına giren eleştirilerdir. İyi işleyen demokrasilerde yüksek yargı

başkanlarının siyaset alanına yönelik, ifade özgürlüğü kapsamında da olsa, yorum veya değerlendirme yapmaları olağan değildir. Öte yandan, Anayasa'nın 150. maddesine göre iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis gruplarına ve TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olup, bunlardan Cumhurbaşkanının dava açması uygulamasına uzun süredir rastlanmadığı, iktidar partisinin dava açtığının ise hiç görülmediği bilinmektedir. Bu durumda eleştirinin hedefinin ana muhalefet olduğu açıktır.

- WIKILEAKS belgeleri her ne kadar hukuki bir işleme veya karara esas alınabilecek nitelikte değillerse de bunlarda geçen anlatımların davalı partide menfi yönde sübjektif kanaat veya kuşku uyandırmaya elverişli oldukları

anlaşılmaktadır.

Başkan Haşim KILIÇ'ın derdest olan davada tarafsız hareket edemeyeceği yönünde somut bir ret nedeni bulunmamakla birlikte Sayın Başkan'dan kaynaklanan nedenlerle davacıda bir hassasiyet doğmuş olduğu, dosyadaki evraktan anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayda açıkça kötü niyet bulunduğu söylenemez. Para cezasına hükmedilmemesi gerekir.

2- KHK Kurallarına İlişkin Karşıoy Gerekçeleri:

A) KHK'nin 53. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkra:

Fıkra ile *"DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir"* hükmü getirilmiştir.

Kuralda, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda öngörülmeyen müfettiş yardımcılığı kariyerinin giriş ve yeterlik, yükselme, görev, yetki ve sorumlulukları ve teftiş kurulunun çalışma usul ve esasları ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeler yetki kanununun kapsamı dışında kaldığından kural, Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

Anayasanın 128. maddesinde *"…memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri…"*nin kanunla belirleneceği belirtilmektedir. Kuralla, hiçbir ölçüt getirilmeden ve sınır çizilmeden, müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esaslarının yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür. Kuralın, Anayasa'da öngörülen anlamda yasa ile düzenleme anlamına gelmediği açıktır. Bu nedenle, Anayasa'nın 128. maddesine de aykırıdır.

B) KHK'nin 95. maddesiyle, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na Eklenen Geçici Madde 60:

Kuralda, öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretinin artırımlı olarak uygulanacağı hallerin belirtildiği ve bu uygulamanın ne zaman başlayacağının düzenlendiği anlaşılmaktadır. 6223 sayılı Yetki Kanunu yükseköğrenimle ilgili bir düzenlemeye yetki vermediği gibi, Anayasa'nın İkinci Kısmının siyasi haklar ve ödevler başlıklı dördüncü bölümünde yer alması nedeniyle kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek olan harç ve benzeri mali yükümlülüklerle ilgili kuralın, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olması nedeniyle iptali gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında red talebinin "kötü niyetle yapıldığının anlaşılması" ve "esas yönünden kabul edilmemesi" halinde talepte bulunanların her birine beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar "disiplin para cezası" verileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin (6) numaralı fıkrasında ise, bu Kanun anlamında disiplin para cezasının bireysel başvuru hakkını veya red talebini "açıkça kötüye kullandığı" tesbit edilen başvurucular aleyhine verilen para cezası olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için red talebinin kötü niyetle yapılması (açıkça kötüye kullanılması) ve talebin esastan kabul edilmemesi koşullarının birlikte bulunması gerekmektedir.

Bu durumda her somut olayda olayın özelliğine göre "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığı" hususu mahkemece takdir edilecektir.

Davada, davacının hakimin reddi talebinin reddedildiği açıktır. Ancak dosyanın incelenmesinden bu talebin kötü niyetle yapıldığı konusunda herhangi bir belge ve bilgi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle kararın "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü ile talepte bulunanlar hakkında disiplin para cezası uygulanması" yolundaki kısmına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1) 53. maddesi ile 6200 sayılı Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın incelenmesi;

Fıkrada "DSİ'de istihdam edilecek Müfettiş Yardımcılarının giriş ve yeterlik sınavlarının usul ve esasları, Müfettişliğe yükselmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle belirlenir." denilmektedir.

Kararda "giriş ve" ibaresi Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmesi mümkün olmayan yasak alan içinde görülerek sadece ibare yönünden iptal edilmiştir.

Anayasa'nın 7. maddesinde, "Yasama Yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez." hükmü yer almıştır. Anayasa'nın 87. maddesinde ise, "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Yukarıya aynen alınan madde hükümlerinden yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olup devredilemeyeceği, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin ise kendine özgü istisnai bir yetki olduğu ve Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen sınırlar içinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın "siyasi haklar ve ödevler" başlıklı Dördüncü Bölümünde yer alan 70. madde de ise "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemez." hükmü yer almıştır. Madde hükmü ile kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenirken, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemeyeceği de belirtilmek suretiyle bu hakkın güvence altına alındığı açıktır.

Bu durumda, Devlet Su İşlerinde istihdam edilecek müfettiş yardımcıları ile ilgili düzenleme, Anayasa'nın Dördüncü Bölümünde yer alan 70. maddede hüküm altına alınan "kamu hizmetine girme hakkına" ilişkin olup, Anayasa'nın 91. maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi mümkün olmayan, yasak alan içindedir ve iptali gerekmektedir,

2) 95. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen geçici 60. maddenin incelenmesi;

Madde de "Bir derse ikiden fazla kayıt yaptırılması, ilave ders alınması veya 44 üncü maddenin (c) fıkrasındaki süreler içinde öğrenimin tamamlanamaması hallerinde, 46 ncı maddenin (ç), (d), (e) ve (f) fıkraları uyarınca her bir ders için kredi başına ödenecek öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretinin artırımlı olarak uygulanmasını öngören hükümler, 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanır. Söz konusu eğitim-öğretim yılına kadar durumu anılan fıkraların kapsamına giren öğrencilerden, ders tekrarı olup olmadığı ve öğrenimin süresi içinde tamamlanıp tamamlanmadığına bakılmaksızın,

ilk defa kayıt yaptıran öğrencilerden alınacak tutarda öğrenci katkı payı veya öğrenim ücreti alınır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için öğrencilerden alınmış öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretlerinin artırımlı kısmı, talep edilip edilmediğine bakılmaksızın ilgililere red ve iadeler gelir kaleminden iade edilir." denilmektedir.

Madde hükmü öğrenci katkı payı ve öğrenim ücreti ile ilgili olup, Anayasa'nın Dördüncü Bölümünde yer alan "siyasi haklar ve ödevler" kapsamında mali yükümlülüğe ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Bu durumda Anayasa'nın 91. maddesi karşısında Kanun Hükmünde Kararnamelerle düzenlenemeyecek yasak alanda yapılan bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 53. ve 95. maddeleri ile eklenen fıkra ve geçici maddenin iptali gerektiği düşüncesi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenen 95. maddesiyle 2547 sayılı Kanun'a eklenen geçici 60. maddede, bazı durumlarda öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretinin artırımlı olarak uygulanmasını öngören hükümlerin 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanacağı, söz konusu eğitim-öğretim yılına kadar durumu bu kapsama giren öğrencilerden ilk defa kayıt yaptıran öğrencilerden alınacak tutarda öğrenci katkı payı veya öğrenim ücreti alınacağı, maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için öğrencilerden alınmış öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretlerinin artırımlı kısmının, talep edilip edilmediğine bakılmaksızın ilgililere iade edileceği belirtilmektedir.

Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca, "*sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî*

haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." Esasen bu hüküm, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması konusunda Anayasa'nın 13. maddesiyle getirilen kanunilik şartına paraleldir. Olağan dönemlerde, sosyal ve ekonomik haklar dışında kalan temel hak ve hürriyetlerin, kanuna göre istisnai bir tasarruf olan kanun hükmünde kararnameyle düzenlenemeyeceğinin belirtilmesi, bu hak ve hürriyetleri daha fazla güvence altına almaya yöneliktir.

Diğer yandan, Anayasa'nın 91. maddesindeki kanun hükmünde kararname ile düzenleme yasağını sadece "sınırlama" olarak anlamamak gerekir. Anayasa koyucunun, "sınırlama"yı da kapsayan çok daha geniş bir kavram olan "düzenleme"yi seçmesi bilinçli bir tercihi yansıtmaktadır. Aksi yorum, temel hak ve hürriyetlere yönelik hangi düzenlemenin sınırlama, hangisinin genişletme olduğu konusunda belirsiz bir alanın doğmasına ve gereksiz tartışmalara yol açabilir. Bu nedenle, Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen hak ve hürriyetler, sınırlama ya da genişletme amacıyla, hiç bir şekilde kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenememelidir.

Anayasa'nın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan haklar ve ödevler kapsamında olan "vergi ödevi", kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanan alanlardan biridir. Anayasa'nın 73. maddesine göre, "*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır*." İptali istenen kural da "harç ve benzeri mali yükümlülük" kapsamında değerlendirilebilecek bir kamu gelirine ilişkin olduğundan, 91. madde gereğince, KHK ile düzenlenemez.

Nitekim Mahkememiz, 662 sayılı KHK'nın iptal davasına konu 16. maddesiyle 4708 sayılı Kanun'un 5. maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik sonucu yapı denetimi hizmet bedellerinden, ruhsatı veren idare veya Bakanlık hesabına yapılan kesinti oranının % 1'den % 3'e çıkarılmasına dair düzenlemeyi, Anayasa'nın 73. maddesinde yer alan "benzeri mali yükümlülük" kapsamında değerlendirerek, böyle bir düzenlemenin KHK ile yapılamayacağı gerekçesiyle iptal etmiştir. İptal gerekçesinde belirtildiği üzere, *"öncelikle dava konusu kural ile oranı yükseltilen payın ismine bakılmaksızın içeriğinin ve hukuksal niteliğinin saptanması gerekmektedir."* Mahkeme, daha önce olduğu gibi, bu kararında da Anayasa'nın 73. maddesinde geçen "harç" kavramını "*bazı kamu kurum ve kuruluşlarının sundukları (pasaport, adliye, tapu,* ***öğrenim hizmetleri*** *vb.) hizmetin bedeli olarak bu hizmetten yararlanan fertlerden tahsil edilen kamu geliri*" olarak tanımlamıştır.

Bu tanım karşısında, devlet üniversitelerinde öğrencilerin ödemekle yükümlü oldukları katkı payı ve öğrenim ücretlerinin, kamu kurumları olan üniversitelerin verdikleri öğrenim hizmeti karşılığında bu hizmetten yararlananlardan alınan bir kamu geliri olduğu, bu haliyle "harç" olarak nitelendirilebileceği açıktır. Nitekim, 2547 sayılı Kanun'un ilk halinde söz konusu katkı payı ve öğrenim ücretleri "harç" olarak ifade edilmiştir. Terim değişikliğine rağmen, 2547 sayılı Kanun'un, 47., 55., 65. ve 67. maddeleri gibi bir çok hükmünde öğrenim harcı ya da üniversite harcı anlamında "harç" ibaresi kullanılmaya devam etmektedir.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kapsamındaki bir kamu gelirine ilişkin hususların KHK ile düzenlenmesi, Anayasa'nın 91. maddesiyle bağdaşmayacağından, çoğunluğun red yönündeki kararına katılmıyorum.

Üye
Zühtü ARSLAN

I- ALFABETİK İNDEKS

A

1. 11.10.2011 günlü, 662 sayılı **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname**'nin; A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 1- 18. ve 76. maddeleri hariç olmak üzere tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, 2- 7. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 10'un (2) numaralı fıkrasında yer alan "… (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)…" ibaresinin, 3- 15. maddesiyle 21.7.1983 günlü, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliklerin, 4- a- 53. maddesiyle 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın, b- 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkraları ile Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 5- 62. maddesiyle 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in birinci fıkrasının, 6- 63. maddesinin (a) bendiyle 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinde yapılan değişikliklerin, 7- 68. maddesiyle 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'ün, 8- 74. maddesinin, a- (a) bendiyle değiştirilen 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarının, b- (b) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin, c- (c) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 23. maddeden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1'in ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 9- 90. maddesiyle 19.2.1985 günlü, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 10- 94. maddesinin birinci fıkrasının, a- (a)

bendiyle 13.8.1993 günlü, 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde yapılan değişikliklerin, b- (c) bendiyle 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 11. maddesinde yapılan değişiklik ve eklemelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 35., 36., 63., 70., 87., 90., 91., 128., 135. ve 160. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/52, E: 2011/142)** **493**

2. 8.8.2011 günlü, 649 sayılı **Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname**'nin; 1- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelerin, 2- 24. maddesiyle değiştirilen 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin (1), (2), (3), (7), (8) ve (9) numaralı fıkralarının, 3- 28. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 3. maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların, 4- 54. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 36., 49., 70., 91., 112., 113., 123., 125. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2012/184, E: 2011/107)** **83**

B

3. 6.4.2011 günlü, 6225 sayılı **Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**'un; A- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un; 1- Dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinin, 2- Onuncu fıkrasının birinci cümlesinin, B- 9. maddesiyle 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendinin ikinci paragrafının "…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili…" bölümünün, C- 10. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14'ün; 1- Birinci

fıkrasının birinci cümlesinin, 2- İkinci fıkrasında yer alan "… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …" ibaresinin, 3- EK-1, EK-2 ve EK-3 sayılı çizelgelerinin, D- 12. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in, E- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasının, F- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendinin, G- 17. maddesiyle 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3'ün, H- 18. maddesiyle 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un, Anayasa'nın 2., 5., 10., 12., 17., 48., 55., 56., 90., 128., 135., 138. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/49, E: 2011/65)**…… **379**

G

4. 3.6.2011 günlü, 640 sayılı **Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin; 1- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun, Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi hâlinde, yasal dayanağı ortadan kalkacağından, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin, 2- Tümünün ve ayrı ayrı 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31.,32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1) ve (2) sayılı listelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 36., 91., 113., 125., 171., 172. ve 173. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2012/176, E: 2011/87)**…… **1**

S

5. 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı **Sayıştay Kanunu**'nun; 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, 2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "…tespit edilen kamu zararına ilişkin…", 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…kamu zararına ilişkin…" ve 48. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…kamu zararına yol açan…" ibarelerinin, 3- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinin, 4- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrasının, 5- 17. maddesinin; a- (6) numaralı fıkrasının (c), (ç) ve (d) bentlerinin, b- (6) numaralı fıkrasının, "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." biçimindeki son cümlesinin, c- (7) numaralı fıkrasının, "Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır." biçimindeki son cümlesinin, 6- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…başkan yardımcılarından birine vekâlet verir." ve ikinci cümlesinde yer alan "…başkan yardımcılarından kıdemli olanı…" ibareleri ile 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." biçimindeki son cümlesinin ve 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 7- 23. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "…ve ahizler…" ibaresinin, 8- 28. maddesinin ve 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan "Rapor Değerlendirme Kurulu," ibaresinin; 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…" ibaresinin; 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…" ibaresinin; 38. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır." ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan "…Kurulca görüş bildirilen…" ibaresinin; 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…" ibaresinin; 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…" ibaresinin; 42. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "…ve Rapor Değerlendirme Kurulu…" ibaresinin; 43. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir." ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu…" ibaresinin; 64. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "…Rapor

Değerlendirme Kurulu ile…" ibaresinin; Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…" ibaresinin, 9- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinin, 10- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrasının, 11- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz." biçimindeki son cümlesinin, 12- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin ve 37. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "…genel kabul görmüş uluslararası…" ibaresinin, 13- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "…güncel…" sözcüğünün, 14- 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…düzenlilik ve performans…" ile "…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…" ibarelerinin, 15- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan "…bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine…" ibaresinin, 16- 45. maddesinin, 17- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi," ibaresinin, 18- 79. maddesinin, Anayasa'nın 2., 6., 9., 10., 36., 70., 87., 125., 138., 160. ve 165. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/36, E: 2011/21)……** **233**

II- YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

Yasa No	*İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı*	*Karar*	*Esas*	*Tür*	*Sf*
640	Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; 1- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun, Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi hâlinde, yasal dayanağı ortadan kalkacağından, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin, 2- Tümünün ve ayrı ayrı 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31.,32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 41. ve 42. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1) ve (2) sayılı listelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 36., 91., 113., 125., 171., 172. ve 173. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2012/176	2011/87	İPT İTZ	1
649	Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin; 1- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1), (2), (3) ve (4) sayılı listelerin, 2- 24. maddesiyle değiştirilen 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin (1), (2), (3), (7), (8) ve (9) numaralı fıkralarının, 3- 28. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde	2012/184	2011/107	İPT İTZ	83

	Kararname'nin geçici 3. maddesine eklenen (12), (13) ve (14) numaralı fıkraların, 4- 54. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 10., 11., 36., 49., 70., 91., 112., 113., 123., 125. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.				
662	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin; A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 1- 18. ve 76. maddeleri hariç olmak üzere tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, 2- 7. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 10'un (2) numaralı fıkrasında yer alan "… (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)…" ibaresinin, 3- 15. maddesiyle 21.7.1983 günlü, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 4. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliklerin, 4- a- 53. maddesiyle 18.12.1953 günlü, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun'un 6. maddesine eklenen fıkranın, b- 56. maddesiyle 6200 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un birinci ve ikinci fıkraları ile Geçici Madde 10'un üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 5- 62. maddesiyle 16.4.2003 günlü, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in	2013/52	2011/142	İPT İTZ	493

	birinci fıkrasının, 6- 63. maddesinin (a) bendiyle 3.12.2010 günlü, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinde yapılan değişikliklerin, 7- 68. maddesiyle 9.12.1994 günlü, 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 14'ün, 8- 74. maddesinin, a- (a) bendiyle değiştirilen 3.10.1983 günlü, 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarının, b- (b) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin, c- (c) bendiyle 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye 23. maddeden sonra gelmek üzere eklenen Geçici Madde 1'in ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 9- 90. maddesiyle 19.2.1985 günlü, 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 11'in üçüncü ve dördüncü fıkralarının, 10- 94. maddesinin birinci fıkrasının, a- (a) bendiyle 13.8.1993 günlü, 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde yapılan değişikliklerin, b- (c) bendiyle 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 11. maddesinde yapılan değişiklik ve eklemelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 35., 36., 63., 70., 87., 90., 91., 128., 135. ve 160. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.				
6085	Sayıştay Kanunu'nun; 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 36. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, 2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendinde yer alan "…tespit edilen kamu zararına ilişkin…", 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…kamu zararına ilişkin…" ve 48. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci	2013/36	2011/21	İPT	233

	cümlesinde yer alan "…kamu zararına yol açan…" ibarelerinin, 3- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendinin, 4- 7. maddesinin (6) numaralı fıkrasının, 5- 17. maddesinin; a- (6) numaralı fıkrasının (c), (ç) ve (d) bentlerinin, b- (6) numaralı fıkrasının, "Bunun dışında mülakat ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz." biçimindeki son cümlesinin, c- (7) numaralı fıkrasının, "Mülakatta başarılı sayılmak için, komisyon başkan ve üyelerinin yüz tam puan üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasının en az yetmiş olması şarttır." biçimindeki son cümlesinin, 6- 21. maddesinin (7) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…başkan yardımcılarından birine vekâlet verir." ve ikinci cümlesinde yer alan "…başkan yardımcılarından kıdemli olanı…" ibareleri ile 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "Başkan yardımcıları daire başkanı statüsündedir." biçimindeki son cümlesinin ve 25. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 7- 23. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan "…ve ahizler…" ibaresinin, 8- 28. maddesinin ve 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan "Rapor Değerlendirme Kurulu," ibaresinin; 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kuruluna seçilenler dışında kalan…" ibaresinin; 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…" ibaresinin; 38. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ve Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alınır." ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan "…Kurulca görüş bildirilen…" ibaresinin; 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü alındıktan sonra…" ibaresinin; 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulunun görüşü de alındıktan sonra…" ibaresinin; 42.				

	maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "…ve Rapor Değerlendirme Kurulu…" ibaresinin; 43. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…eylül ayı sonuna kadar Rapor Değerlendirme Kuruluna gönderilir." ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu…" ibaresinin; 64. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu ile…" ibaresinin; Geçici 3. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…Rapor Değerlendirme Kurulu ve…" ibaresinin, 9- 31. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinin, 10- 32. maddesinin (6) numaralı fıkrasının, 11- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "Sayıştay tarafından yerindelik denetimi yapılamaz, idarenin takdir yetkisini sınırlayacak ve ortadan kaldıracak karar alınamaz." biçimindeki son cümlesinin, 12- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin ve 37. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "…genel kabul görmüş uluslararası…" ibaresinin, 13- 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "…güncel…" sözcüğünün, 14- 38. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…düzenlilik ve performans…" ile "…idareler itibariyle birleştirilir ve bir örneği…" ibarelerinin, 15- 39. maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan "…bir örneği de ilgili mahallî idarenin meclisine…" ibaresinin, 16- 45. maddesinin, 17- 51. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…ilgili kamu idaresinin adı ve denetim dönemi," ibaresinin, 18- 79. maddesinin, Anayasa'nın 2., 6., 9., 10., 36., 70., 87., 125., 138., 160. ve 165. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.				

6225	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; A- 8. maddesiyle, 7.5.1987 günlü, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na eklenen Ek Madde 10'un; 1- Dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinin, 2- Onuncu fıkrasının birinci cümlesinin, B- 9. maddesiyle 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'a eklenen Ek Madde 13'ün (b) bendinin ikinci paragrafının "…veya uzmanlık eğitimleri sırasında fiziksel tıp ve rehabilitasyon rotasyonu yapmış veya uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar fiziksel tıp ve rehabilitasyon eğitimi almış uzman tabiplerin kendi uzmanlık alanları ile ilgili…" bölümünün, C- 10. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 14'ün; 1- Birinci fıkrasının birinci cümlesinin, 2- İkinci fıkrasında yer alan "… ve EK-1 sayılı çizelgenin 3 üncü sütununda belirtilen uzmanların ikinci uzmanlık eğitimlerine …" ibaresinin, 3- EK-1, EK-2 ve EK-3 sayılı çizelgelerinin, D- 12. maddesiyle 1219 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 8'in, E- 13. maddesiyle yeniden düzenlenen, 10.7.2003 günlü, 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin sekizinci fıkrasının, F- 14. maddesiyle değiştirilen, 13.12.1983 günlü, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 17/B maddesinin (d) bendinin, G- 17. maddesiyle 16.5.2006 günlü, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na eklenen Ek Madde 3'ün, H- 18. maddesiyle 5502 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 9'un, Anayasa'nın 2., 5., 10., 12., 17., 48., 55., 56., 90., 128., 135., 138. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2013/49	2011/65	İPT	379

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

1- Karar Numarasına Göre

Karar	Esas	Dava Türü*	Sayfa
2012/176	2011/87	İİD……...	1
2012/184	2011/107	İİD……...	83
2013/36	2011/21	İİD……...	233
2013/49	2011/65	İİD……...	379
2013/52	2011/142	İİD……...	493

2- Esas Numarasına Göre

Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
2011/21	2013/36	İİD……...	233
2011/65	2013/49	İİD……...	379
2011/87	2012/176	İİD……...	1
2011/107	2012/184	İİD……...	83
2011/142	2013/52	İİD……...	493

3- Resmi Gazete Tarihine Göre

RG Tarihi	Sayısı	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
18.01.2014	28886	2011/87	2012/176	İİD…….	1
24.01.2014	28892	2011/107	2012/184	İİD…….	83
25.01.2014	28893	2011/65	2013/49	İİD…….	379
06.03.2014	28933	2011/21	2013/36	İİD…….	233
29.05.2014	29014	2011/142	2013/52	İİD…….	493

***İİD:** İptal ve İtiraz Davası

4- Karar Tarihine Göre

Karar Tarihi	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
08.11.2012	2011/87	2012/176	İİD……...	1
22.11.2012	2011/107	2012/184	İİD……...	83
28.02.2013	2011/21	2013/36	İİD……...	233
28.03.2013	2011/65	2013/49	İİD……...	379
03.04.2013	2011/142	2013/52	İİD……...	493

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

Başlangıç:	68, 69, 193, 194, 483, 661, 667, 679, 680, 681, 683, 695, 698
m. 2:	68, 69, 71, 72, 74, 193, 194, 201, 203, 204, 205, 207, 209, 210, 211, 213, 214, 216, 327, 328, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 338, 339, 340, 342, 343, 344, 348, 349, 350, 351, 353, 355, 357, 358, 359, 360, 361, 365, 366, 377, 456, 457, 458, 459, 461, 465, 466, 468, 470, 473, 476, 478, 480, 487, 488, 489, 661, 667, 679, 680, 681, 682, 686, 687, 688, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 698
m. 5:	456, 457, 458, 459, 461, 462, 465, 466, 468, 483
m. 6:	68, 69, 193, 194, 201, 203, 204, 205, 207, 209, 327, 330, 351, 352, 363, 366, 367, 681, 683
m. 7:	193, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 350, 351, 661, 667, 679, 680, 681, 683, 685, 695, 698, 733
m. 8:	205, 207, 209, 683, 685, 686, 690, 693, 694
m. 9:	335, 336, 345, 346
m. 10:	201, 203, 204, 210, 213, 214, 216, 338, 339, 340, 342, 343, 344, 461, 464, 465, 468, 469, 470, 488, 489
m. 11:	67, 192, 201, 203, 204, 207, 209, 658
m. 12:	456, 457
m. 13:	736
m. 17:	456, 457, 461, 462, 465, 466, 468, 471, 472, 483, 487
m. 20:	197, 226, 676
m. 36:	71, 73, 74, 214, 215, 216, 340, 342, 374, 686, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 730
m. 48:	461, 463, 465

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiş olup, iptal ve itiraz başvurularının gerekçe bölümlerinde dayanılan maddeleri içermemektedir.

m. 49: 210, 213, 214, 216

m. 55: 473, 476

m. 56: 456, 457, 458, 459, 461, 462, 465, 466, 468, 471, 472, 483, 487

m. 63: 681, 682

m. 68: 375

m. 70: 70, 71, 79, 198, 200, 228, 338, 339, 340, 342, 377, 670, 671, 673, 674, 675, 677, 720, 727, 734

m. 73: 669, 728, 736

m. 87: 193, 328, 336, 337, 353, 355, 364, 366, 367, 375, 661, 667, 681, 683, 695, 698, 733

m. 90: 456, 457, 458, 459, 681, 683

m. 91: 66, 67, 68, 69, 70, 71, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 200, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 657, 658, 661, 666, 667, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 701, 702, 712, 713, 714, 715, 718, 719, 720, 721, 722, 727, 728, 729, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737

m. 98: 364

m. 112: 205, 209, 210

m. 113: 204, 205, 209, 210

m. 123: 205, 209, 210, 459, 695, 696, 697, 698

m. 125: 71, 73, 74, 214, 215, 216, 340, 341, 342, 353, 374, 686, 689, 690, 691, 692, 693, 694

m. 126: 351

m. 127: 663, 697

m. 128: 78, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 228, 473, 475, 476, 683, 684, 685, 720, 728, 732

m. 130: 696

m. 131: 696

m. 132: 696

m. 135: 458, 459, 695, 698

m. 138: 340, 341, 342, 466, 467, 468, 470, 471, 472, 473, 475, 476, 488, 489

m. 148: 66, 191, 192, 657

m. 150: 723, 731

m. 153: 75, 76, 77, 219, 220, 222, 224, 473, 475, 476, 489, 490, 491, 704, 706, 710, 711, 712, 713, 714, 715

m. 160: 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 342, 345, 346, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 355, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 374, 375, 666

m. 161: 374, 375

m. 162: 328

m. 163: 67, 193, 658

m. 164: 325, 328, 347, 360, 374, 375

m. 165: 353, 355